भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
राष्ट्रीय पुस्तकालय, कलकत्ता ।
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA.

वर्ग संख्या
Class No. Mar 891·461
पुस्तक संख्या
Book No. T 915 88
रा० पु०/ N. L. 38.
V. 2. c
MGIPC—S4—9 LNL/66—13-12-66—1,50,000.

तुकाराम बाबाची

गाथा.

भाग पहिला.

(अभंग १ पासून १९६६ पर्यंत)

शालिवाहन शके १७८९ प्रभवनाम

आषाढ मास

श्री

मध्यें क्षेत्रपंढरपुर एथें एका स्ने
मबावाच्या गाथेची एक प्रत तयार करू
व्य अक्षरानें व चांगल्या शाईनें छापल
करी आदिकरून भाविक लोकांस
सें कळविलें. नंतर दुसऱ्या प्रती मिळवून
ारानें ग्रंथ साद्यंत पाहून, जेथें लेखकानें चुक्या
केल्या होत्या असें दिसलें, त्या नीट करून साम्प्रत हा ग्रंथ
अत्यादरें सादर केला आहे.

मुंबई, आषाढमास

स्वामीनें काया ब्रह्म केली ते अभंग.

शोधीतांचीनये ॥ म्हणोनीवोळंगतोंपाय ॥ १ ॥ आतां दिसोंनयेजना ॥ ऐसेंकरानारायणा ॥ २ ॥ परतोनीमन ॥ गेलेंठाईंचमुरोन ॥ ३ ॥ विसरलातुका ॥ बोलोंचालोंझालामुका ॥ ४ ॥ ॥ १९६७ ॥

रज्जुसर्पाकार ॥ भासयलेंजगडंबर ॥ १ ॥ म्हणोनीआठवीतोंपाय ॥ घेतोंआलायबलाय ॥ २ ॥ दृश्यद्रुमाकारलाणी ॥ केलासर्वस्वासीधणी ॥ ३ ॥ तुकींतुकलातुका ॥ विश्वींभरूनीउरलाजोकां ॥ ४ ॥ ॥ १९६८ ॥

म्हणवीतोदास ॥ परिमीआहेचिउदास ॥ १ ॥ हाचिनिश्चयमाझा ॥ परिमीनिश्चयाहूनीदुजा ॥ २ ॥ सरतेंकर्तव्यमाझ्यानें ॥ परिमीत्याहूनीअसेंभिन्न ॥ ३ ॥ तुकाकसीतुकला ॥ तुकीतुकाहूनिनिराळा ॥ ४ ॥ १९६९

घोंटवीनलाळब्रह्मज्ञान्याहातीं ॥ मुक्तआत्मस्थितीं डवीन ॥ १ ॥ ब्रह्मभूतकायाहोतसेकीर्तनीं ॥ भाग्यतांणींदेवाऐसें ॥ २ ॥ तीर्थभ्रमकासीआणीनआट कडूस्वर्गवासकरिनभोग ॥ ३ ॥ सांठवीनतपो अभीमानं ॥ यज्ञआणिदानलाजवीन ॥ ४ ॥ भ यासीमासाधीनपुरुषार्थ ॥ ब्रम्हींचाजोअर्थ

वा ॥ ५ ॥ धन्यम्हणवीनयाहीलोकींलोकां ॥ भाग्यआ
म्हीतुकादेखीयेला ॥ ६ ॥ ॥ १९७० ॥

संसाराचेअंगींऔघींचव्यसनें ॥ आम्हीयाकीर्तनेंशुद्ध
झालों ॥ १ ॥ आतांहेंसोंवळेंझालेंत्रिभुवन ॥ विषमधु
वोनसांडियेलें ॥ २ ॥ ब्रह्मपुरींवासकरीनअखंड ॥ न
देखीजेतोंडविटाळाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हायेकांतीं
षावास ॥ ब्रह्मींब्रह्मरससेऊंसदा ॥ ४ ॥ ॥ १९७१ ॥

तुम्हीसनकादीकसंत ॥ म्हणवीतांकृपावंत ॥ १ ॥ येव
ढाकराउपकार ॥ देवासांगानमस्कार ॥ २ ॥ भाकावी
करुणा ॥ विनवापंढरीचाराणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमज
आठवा ॥ मूळलौकरीपाठवा ॥ ४ ॥ ॥ १९७२ ॥

गरुडाचेपाईं ॥ ठेविवेळोंवेळांडोई ॥ १ ॥ वेगींआणा
तोहरी ॥ मजदीनातेंउद्धरी ॥ २ ॥ पायलक्षुमीचेहा
तीं ॥ तिसीयावेंकाकुलती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशेषा ॥ जा
ंकराकृषिकेशा ॥ ४ ॥ ॥ १९७३ ॥

आपुल्यामाहेराजाईनमीआतां ॥ निरोपयासंतांहातीं
ला ॥ १ ॥ सुखदुःखेंमाझेंआयकिलेंकानीं ॥ कळ
मनींकरुणेचा ॥ २ ॥ करूनीशीघ्रमूळसाउलेंभा
येतीदिसेयेकन्यावयासी ॥ ३ ॥ त्याचिपंथेंमा
लेंसेचित्त ॥ वाटपाहेनित्यमाहेराची ॥ ४ ॥ तु
आतांयेतीलन्यावया ॥ अंगेंआपुलीयामाय
॥ ॥ १९७४ ॥

नटतातीअंगीं ॥ शकुनाओगींउत्तम ॥ १ ॥ आ

चलावापमाय॥ येईलकायमूळनेणो ॥ २ ॥ उत्कंठीत झालेंमन॥तेचिखूणतेथींची॥३॥ तुकाम्हणेकांमारी॥ आळसेंघरींकर्मेंना॥ ४ ॥ ॥ ११७५॥

आरोनीयांपाहेवाट॥ कटकटसोसेना॥ १ ॥ आलीया सीपुसेमात॥ तेथेंचित्तलागलें॥ २ ॥ दळीकांडीलोकां ऐसें॥ परिमीनसेंतेठाई ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेपिसें॥ ते थेतैसेंअसेल॥ ४ ॥ ॥ ११७६॥

येथालीयाअनुभवें ॥ कळोंजीवेंयेतसे॥ १ ॥ दोहींठा ईयेकजीव ॥ माझीकीवत्याअंगीं॥ २ ॥ भुकभुकेचि खाउनिधाय॥ नाहींहायअन्नाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसु खझालें॥ अंतरधालेत्यागुणें॥ ४ ॥ ॥ ११७७॥

पैलआलेहरि॥ शंखचक्रशोभेकरीं ॥ १ ॥ गरुडयेतो फडत्कारें ॥ नाभीनाभीम्हणेत्वरें ॥ २ ॥ मुगुटकुंडलां च्यादीप्ती ॥ तेजेंलोपलागभस्ती ॥ ३ ॥ मेघशामवर्ण हरि॥ मूर्तिडोळससाजिरी ॥ ४॥ चतुर्भुजवैजयंती॥ गळामाळाहेरूळती ॥ ५ ॥ पीतांबरझळकेकैसा ॥ उ जळल्यादाहीदिशा ॥ ६॥ तुकाझालासेसंतुष्ट॥ घरा आलेवैकुंठपीठ॥ ७॥ ॥ ११७८॥

शंखचक्रगदापद्म॥ पैलआलापुरुषोत्तम॥ १ ॥ नाभी नाभीभक्तराया॥ वेगींपावलोंसखया॥ २ ॥ दुरुनीये तोदृिसेदृष्टी ॥ धाकेंदोषपळतीसृष्टी ॥ ३ ॥ तुकादेखे नीयेकला॥ वैकुंठीहुनिहरिआला॥ ४॥ ॥ ११७९॥

पैलदिसतातीभार॥ दिंडीपताकाअपार॥ १ ॥ आत

पंढरीचाराणा ॥ दिसतातीत्याच्याखुणा ॥ २ ॥ सुखवा
टेमना ॥ डोळेबाह्यास्फुरती ॥ ३ ॥ उठिलेगजरंनामा
चे ॥ दळभारवैष्णवांचे ॥ ४ ॥ तुकाकरीरिताठाव ॥ त्यां
सीबैसावयावाव ॥ ५ ॥ ॥ १९८० ॥

चलाजाऊंसामोरे ॥ पुढेंभेटोंविठ्ठलधुरे ॥ १ ॥ तुकाआ
नंदलामनीं ॥ कैसाजातोलोटांगणीं ॥ २ ॥ फेडावया
धणी ॥ प्रेमसुखाचीआजी ॥ ३ ॥ पुढेंआलेरूपावंत ॥
मायबापसाधुसंत ॥ ४ ॥ तुकाआळंगीलाबाहीं ॥ ठेवि
लावीठोबाचेपाईं ॥ ५ ॥ ॥ १९८१ ॥

पाहुणेघरासी ॥ आजिआलेहृषीकेशी ॥ १ ॥ कायक
रूंउपचार ॥ कोपमोडकीजर्जर ॥ २ ॥ कण्यादरदर ॥ पा
ण्यामाजीरांधिल्या ॥ ३ ॥ घरींमोडकीयाबाजा ॥ वरि
वाकळेच्याशेजा ॥ ४ ॥ मुखशुद्धीतुळसीदळ ॥ तुका
म्हणेमीदुर्बळ ॥ ५ ॥ ॥ १९८२ ॥

संतींकिलाअंगीकार ॥ त्यासीअभीमानथोर ॥ १ ॥ कां
हींठेवीचरणीं ॥ घेतीतेचिपूरउनी ॥ २ ॥ तुकापायवणि
घेउनीयांनिराळा ॥ ३ ॥ नसतांकांहींसंचित ॥ भेटिझा
लीअवचित ॥ ४ ॥ देवमिळोनियांभक्त ॥ तुकाकेला
सेसनाथ ॥ ५ ॥ ॥ १९८३ ॥

नवघीयाआलोंमुळें ॥ येकवेळेन्यावया ॥ १ ॥ सिद्ध
व्हावेंसिद्धव्हावें ॥ आधिठावेंकरितो ॥ २ ॥ जोंवरीघ
कादुरी ॥ आहेउरीतोकाळ ॥ ३ ॥ मंगळाचेवेळेउभे
साशोभेसावध ॥ ४ ॥ औघीयांचावियोगघडे ॥

तरीजोडेश्लाघ्यता ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेपाहेवाट ॥ वद्दुआ
टकरूनी ॥ ६ ॥ ॥ १९८४ ॥
सकळहिमाझीबोळवणकरा ॥ परतोनीघराजावेंतु
म्ही ॥ १ ॥ कर्मेंधर्मेंतुम्हाअसावेंकल्याण ॥ घ्यामाझेंव
चनभाष्यहेंचि ॥ २ ॥ वाढवूनीदिल्हेंयेकाचियेहातीं ॥
सकळनिश्चितीझालीतेथें ॥ ३ ॥ आतांमजजाणेप्रा
णेश्वरासवें ॥ मीमाझियेभावेंअनुसरलों ॥ ४ ॥ वाढ
वितांलोभहोईलउसीर ॥ अवघींचस्थीरकराठाईं ॥ ५ ॥
धर्मअर्थकामझालायेकेठाईं ॥ मेळविलाजींहींहाताहा
त ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेआतांझालीहेचिभेटी ॥ उरल्यात्या
गोष्टीबोलावया ॥ ७ ॥ ॥ १९८५ ॥
बोलिलोंतेंआतांपाळावेंवचन ॥ कायऐसेंपुण्यमाझे
गांठी ॥ १ ॥ जातोंआतांआज्ञाघेऊनियांस्वामी ॥ का
ळक्षेपआम्हीकरूंकोठें ॥ २ ॥ नघडेयावरीनधरवेचिधीर
पीडितांराष्ट्रदेखोनीजग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हींआम्हा
मोकलीलें ॥ कायआतांआलेंजीविल्याचें ॥ ४ ॥ १९८६
करावेंतेंकाम ॥ उगाचवाढवावाश्रम ॥ १ ॥ अवघेंये
कमय ॥ राज्यबोलोंचालोंनये ॥ २ ॥ दुजयाचीसत्ता
नचलेसीझालीआतां ॥ ३ ॥ आतांनाहींतुका ॥ पुन्हा
हारपलालोका ॥ ४ ॥ ॥ १९८७ ॥
आम्हीजातोंआतांकृपाअसोंद्यावी ॥ सकळांसांगा
वीविनंतिमाझी ॥ १ ॥ वाढवेळझालाउभापांडुरंग ॥
वैकुंठाश्रीरंगबोलावीतो ॥ २ ॥ अंतकाळींविठोआम्हा

सीपावला ॥ कुडीसहितझालागुप्ततूका ॥ ३ ॥ १९८८
तुकाउतरलातुकीं ॥ नवलझालेंतिहींलोकीं ॥ १ ॥ नि
त्यकरितोकीर्तन ॥ हेंचिमाझेंअनुष्ठान ॥ २ ॥ तुकाबै
सलाविमानीं ॥ संतपाहातीलोचनीं ॥ ३ ॥ देवभावा
चाभुकेला ॥ तुकावैकुंठासीनेला ॥ ४ ॥ ॥ १९८९ ॥
नदेखिजेऐसेंकेलें ॥ याविठ्ठलेंदुःखासी ॥ १ ॥ कृपेचि
येसिंव्हासनीं ॥ अधिष्ठानीबैसविलें ॥ २ ॥ वाजतांतो
नलगेवारा ॥ क्षीरसागराशयनीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअव
घेठाईं ॥ मजपाईंराखिलें ॥ ४ ॥ ॥ १९९० ॥
वाराणसीपर्यंतअसोंसुखरूप ॥ सांगावानिरोपसंतां
सीहा ॥ १ ॥ येथोनीयांआम्हाजाणेंनिजधामा ॥ सवें
असेआम्हागरुडहा ॥ २ ॥ कृपाअसोंद्यावीमजदीना
वरी ॥ जातसोंमाहेरींतुकाम्हणे ॥ ३ ॥ ॥ १९९१ ॥
चालीलेनवाटे ॥ गाउनीयांजातांवाटे ॥ १ ॥ बरवावै
ष्णवांचासंग ॥ येतोसामोराश्रीरंग ॥ २ ॥ नाहींभयआ
ड ॥ कांहींविषमाचीजड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभक्ति ॥ सुख
रूपआदिअंतीं ॥ ४ ॥ ॥ १९९२ ॥

शके १५७१ विरोधीनामसंवत्सरेफालगुनकृष्ण २
द्वितीयासोमवारींप्रातःकाळींस्वामीगुप्तझाले
भांडणकान्होबाचें व देवाचे ते अभंग

दुःखेंदुभागलेंह्रदयसंपुष्ट ॥ गहिंवरेंकंठदाटताहे ॥ १ ॥
ऐसेंकायकेलेंसुमित्रासखया ॥ दिल्हेटाकोनीयांवना
माजी ॥ २ ॥ आक्रंदतीबाळेंकरुणावचनीं ॥ त्याशोकें

मेदीनीकांपोंपाहे ॥ ३ ॥ कायहेंसामर्थ्यनव्हेतुजपाशीं संगेंन्यावयासीअंगभूता ॥ ४ ॥ तुजठावेंआम्हाकोणी नाहींसखा ॥ उभयलोकींतुकातुजवीण ॥ ५ ॥ कान्हा म्हणेतुझ्यावियोगेंपोरटीं॥झालोंदेरेभेटीबंधुराया॥६॥

॥११९३॥

सख्यत्वासीगेलोंकरितसलगी ॥ नेणेचिअभागीमहि मातूझा ॥ १ ॥ पावलोंआपुलेंकेलेलाहेरस ॥ निर्दैवाप रीसकायहोय ॥ २॥ कष्टविलासमीचांडाळेसंसारीं॥अ द्यापिवरीतरीउद्देशहि॥ ३॥ उचितअनुचितसांभाळीलें नाहीं ॥ कान्हाम्हणेकाईबोलोंआतां ॥ ४ ॥ ११९४ ॥

असोआतांकायकरुनीयांखंती॥ कोणाकाकुलतीया वेंआतां ॥ १ ॥ करूकांहींदीसराहावेंउदास ॥ झोंबेत्या लागांसभावाचीया ॥ २ ॥ करितीरूदनाबापुडेम्हणती प्रिरिनयेअंतींकोणीकामा ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेपीडी येलोंवनीं ॥ विचारतोमनींबोलीयेला ॥ ४॥११९५॥

चरफडेचरफडेशोकेंशोकहोय ॥ कार्यमूळआहेधीरा पस्सीं ॥ १ ॥ कल्पतसेमजऐसेंहेंपाहातां ॥ करावीतेचिं तामिथ्याखोटी ॥ २ ॥ नचुकेहोणारसांडिल्याशूरत्वा फुकटचीसत्वाहोईलहानी ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेदि ल्हेंयाबंधना ॥ वांचूनिनीधानानपवीजे ॥ ४ ॥

॥११९६॥

नलगेचिआतांअनुमोदनहाता ॥ आलेंमूळसत्तागे ळीत्यांची ॥ १ ॥ घरभेघायेथेआहेतोसुकाणू ॥ घरितो

कवळूनीपायदोन्ही ॥ २ ॥ त्याचेंत्याचियामुखेंपडियेलें ठावें ॥ नलगेसारावेंमागेंपुढें ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणे करीलभेटिभावा ॥ सोडीनतेधवांयाविठ्ठला ॥ ४ ॥

॥१९९७॥

मूळस्थानत्याचेंगोमतीचेतीरीं ॥ तोहासारीदोरीखेळवीतो ॥ १ ॥ ऐसेंहेंकळलेंअसोंद्यासकळां ॥ चोरत्यावेगळानाहींदुजा ॥ २ ॥ वैष्णवहेहेरतयाचेपालथी ॥ खूणहेनिरुतीसांगीतली ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेआलेंअनुभवास ॥ तेणेंचआम्हासनागविलें ॥ ४ ॥ ॥१९९८॥

बरारेनिर्गुणानष्टानारायणा ॥ घरबुडवणाभेटलासी ॥ १ ॥ येकेघरींकोणीकोणासीनधरी ॥ ऐसीआपरापरीकेलीआम्हा ॥ २ ॥ काह्माम्हणेकायनिष्कामदेखिलें ॥ म्हणोनीमनाआलेंकरितोसी ॥ ३ ॥ ॥१९९९॥

धींदधींदतूझ्याकरीनाधिंदझ्या ॥ ऐसेंकायवेड्याजाणितलें ॥ १ ॥ केलीतरीबरेंमजभेटीभावास ॥ नाहींतरी नासआरंभिला ॥ २ ॥ मरावेंमारावेंयाआलेंप्रसंगा ॥ कायपांडुरंगापाहातोसी ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेतुझीमाझीऊरी ॥ उद्घालीनधरींभीडकांहीं ॥ ४ ॥ ॥२०००॥

भुक्तिमुक्तितुझेंजळोब्रह्मज्ञान ॥ देमाझ्याआणूनभावावेगीं ॥ १ ॥ नकोतूंआपुल्यानेऊंवैकुंठासी ॥ देमाझ्याभावासीआणुनिवेगीं ॥ २ ॥ रिद्धिसिद्धिमोक्षठेवींगुंढाळूनदेमाझ्याआणूनभावावेगीं ३॥ नकोहोऊंकांहींहोसीलप्रसन्न ॥ देमाझ्याआणूनभावावेगीं ॥ ४ ॥ तुक

याबंधुम्हणेहाहोनाहींतरी ॥ हत्याहोईलशिरींपांडुरंगा
॥५॥ ॥२००१॥

मुख्यआहेआम्हामातेचापढेंगा ॥ तुजपांडुरंगाकोण
लेखी ॥ १ ॥ नकोलावुंआम्हासवेंतूंतोंवरी ॥ पाहादूर
वरीविचारूनी ॥ २ ॥ सात्यसंतजनकेलेमहाराज ॥ न
घडेआतांतुजभयनामीं ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेअईक्य
ऐक्यता ॥ वाढतेंअनंतादुःखेंदुःख ॥ ४ ॥ ॥ २००२ ॥

नयेसोमसरिउपचाराचीहरि ॥ करकरेचेंकरींकाळेंतों
ड ॥ १ ॥ मागतोंइतुकेंजोडुनियांकर ॥ ठेवोनीयांशिरपां
यांवरी ॥ २ ॥ तुम्हाआम्हायेकेठाईरहिवास ॥ येथेंद्वैतद्वे
षकायबरा ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेबहुतांबहुतांरीती ॥
अनंताविनंतिपरिसावीहे ॥ ४ ॥ ॥२००३॥

लालुचाईसाठींबळकावीभावा ॥ परिमीजाणदेवाजि
रोनेदी ॥ १ ॥ असोंद्यानिश्चयहामनोमानसीं ॥ घात
लीयेविशींदृढकास ॥ २ ॥ मजआहेबळआळीचेंसब
ळ ॥ फोडीनअंत्राळत्हृदयतुझें ॥ ३ ॥ करुणारसेंतुक
याबंधुम्हणेभुलवीन ॥ काढूनघेईननिजवस्तु ॥ ४ ॥
॥२००४॥

तुझींवर्मेंआम्हाठावींनारायणा ॥ परितूंशाहाणाहोतना
हीं ॥ १ ॥ मगकालाभुलीहाकदेतेवेळे ॥ होतोसीपरिडो
ळेनुघडसी ॥ २ ॥ जाणोनीअज्ञानकरावेंमाहेर ॥ खो
टीखोटीहेरतुझांदेवा ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेकारणप्र
चीती ॥ पाहातोंवेळकितीतेचगुण ॥ ४ ॥ ॥२००५॥

अवघींतुजबाळेंसारिखींनाहींत ॥ नवलवाटतेंपांडुरं
गा ॥ १ ॥ म्हणतांलाजनाहींसकळाचीमाऊली ॥ जव
ळीधरिलीयेकदुरी ॥ २ ॥ येकासुखद्यावेंघेवूंनीवोसंगा
येकेदारींगळाश्रमविति ॥ ३ ॥ येकानवनीतपाजावें
दाटून ॥ येकअन्नअन्नकरतील ॥ ४ ॥ येकासीवाटतें
नवजावेंदूर ॥ येकाचामत्सरजवळीयेतां ॥ ५ ॥ तुक
याबंधुम्हणेनावडतित्यास॥कासयाव्यालासपांडुरंगा
॥ ६ ॥ ॥ २००६ ॥
निनावहेंतूला ॥ नावसाजेरेविठ्ठला ॥ बरासिरकावी
ला ॥ फाटक्यामध्येंपाव ॥ १ ॥ कांहींतरीविचारीलें ॥
पापपुण्यअसेकेलें ॥ भुरळेंघातलें ॥ येकायेकींभावा
सीं ॥ २ ॥ मुद्राधारणमाळाटिळे ॥ बोलरसाळकोंवळे
हातींफाशांचेंगुंडाळें ॥ कोणचाळेगृहस्थाहे ॥ ३ ॥ तुक
याबंधुम्हणेमिस्कीन ॥ करितोसीदेखोन ॥ पाहादुरव
रइछिन ॥ केलापरीसंसार ॥ ४ ॥ ॥ २००७ ॥
नाहींघटिकाम्हणसी ॥ लांगलागलातुजपासीं ॥ पद्धि
लेऋषीकेशी ॥ जाबसकळकरणे ॥ १ ॥ माझेंनेलेंपांघ
रूण ॥ ठावेंअसोनिदुर्बळदीन ॥ माणसांमधून ॥ उठ
विलेंखानोऱ्या ॥ २ ॥ आम्हीजोडोनीहोतोंपाणी ॥ सं
दिदेवदेवकरूनी ॥ झालासीकोठोनी ॥ पैदाचोरदेहा
चा ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेकेलें ॥ उघडेंमजचिउमगी
लें ॥ ऐसेंकांहींठेलें ॥ होतेंतुजनपुरतें ॥ ४ ॥ ॥ २००८ ॥
कनवाळरुपाळ ॥ उदारदयाळमायाळ ॥ म्हणवितो

सीपरिकेवळ॥ गळेकाटूदिसतोसी॥ १ ॥ कायकेलेंहो
तेंआम्ही॥ सांगतुझेंयेकेजन्मीं॥ झालासीजोस्वामी॥
येवढीसत्ताकरावया॥ २॥ भलेपणाचापवाडा॥ बरा
दावीलारोकडा ॥ करूनीबंधुवेडा ॥ जोडामाझाविघ
डिला॥३॥ तुकयाबंधुम्हणेभला॥ कैसेंम्हणतातितुज
ला॥जीवआमुचानेला ॥ अंतपाहिलाकांहींतरी॥
॥४॥ ॥२००९॥
आतांकळों‌आलेगुण ॥ अवघेचियावरून ॥ चोखट
लक्षण॥ धरिलेंघरघेणे ॥ १ ॥ यानावेंकृपासिंधु॥ म्ह
णवितोसीदीनबंधु॥मजतरिमैंदु॥ दिसतोसीपाहातां
॥ २॥ अमळदयानाहींपोटीं ॥ कठिणतैसाचीकपटी॥
आंधळ्याचीकाठी ॥ माझीतुवांहिसकिली॥ ३॥ तुक
याबंधुम्हणेपुरता॥ नाहींबरेंम्हणेअनंता ॥ येव्हढींतरि
आस्ता॥ तुझाघोटभरियेला॥ ४॥ ॥ २०१०॥
कायसांगेंऋषिकेशा॥ आहेअनुतापआलाऐसा॥ गी
ळावयासीनिमिषा ॥ निर्मिष्यलागोंनद्यावें॥ १ ॥ मा
झेंबुडवीलेंघर ॥ लेंकरेंबाळेंदारोंदार॥ लावीलाकाहा
र॥ तारातीरकरूनी॥ २॥ जीवद्यावाकिंवाघ्यावा॥ तु
झाआपुलाकेशवा ॥ इतुकेंउरलेंआहेभावा ॥ याचि
यानिमित्य ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेजग ॥ बरेंवाईटम्ह
णोमग॥ याकारणेपरित्याग॥ नसंडावासर्वथा॥ ४॥
॥ २०११॥
मांयबापमीनल्यावरी॥ घातलेभावाचेआभारी॥ तो

हिपरिहरि॥ तुजझालाआसमई ॥ १ ॥ हेकाभक्तींचेउ
पकार॥ नांदतेंविध्वंसिलेंघर॥ प्रसन्नतावेव्हार॥ शेव
टींहेझालासी ॥ २॥ येकाजीवावरि॥ होतोंदोन्हिकुटुं
बारि॥ चाळऊंतोवरी॥तुजयेतेंरेनिर्लज्जा ॥ ३॥ तुक
याबंधुम्हणेभला ॥ आणिककायम्हणावेंतुला॥ वेडा
त्यानींकेला॥ तुजसवेंसंमंधु॥ ४॥ ॥२०१२॥
पूर्वीपूर्वजांचीगति॥हेचिआयकिलीहोती॥ सवेंलाउ
नीश्रीपती॥ निश्चिंतीकेलीतयाची॥१॥करिपाठीलाग
लासी॥ ऐसेंसांगऋषीकेशी॥ अद्यापवरीनपाहासी॥
कितीतरीम्हणो॥ २ ॥ जन्मजन्मांतरींदावा ॥ आम्हा
आपणाकेशवा॥ निमीत्यचालवा॥ कासयास्तवहें॥
॥३॥तुकयाबंधुम्हणेनदेखणा॥कितीहोसीनारायणा॥
देखोंसकवेना॥ खात्यासीनखातातूं॥४॥ ॥२०१३॥
निसुरसंसारकरून ॥ होतोंपोटभरून ॥ केलीविवशी
निर्माण॥ देवपणदाखविलें॥ १ ॥ ऐसाकाढियेलानी
स॥ कायम्हणूसहितवंश॥ आणिलेंशेवटास॥हौसत
रिनपुरे॥ २॥ उरलोंपालव्याशेवटीं॥ तेंहिनदेखेंदृष्टी॥
दोघांमध्येंतुटी॥ रोकडीचीपाडिली॥ ३ ॥तुकयाबंधु
म्हणेगोड॥ बहुझालेअतिवाड ॥ ह्मणोनीकांबुड ॥ मू
ळासहीतहिखावें॥ ४॥ ॥२०१४॥
वरीजाणतोसीधर्मनीति ॥उचितअनुचितश्रीपती ॥
करूंयेतेराती॥ ऐसीडोळेझांकुनी॥ १॥ आतांजावका
यकैसा ॥ देसीतोंदेजगदीशा ॥ आणिल्लावोळसा ॥

आपणाभोंवता ॥ २॥ सवेंचियासुखास्तव ॥ वळेंधरि
लेंअज्ञानत्व ॥ येईलपरीहाभाव ॥ ज्याचात्यासीकार
ण ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेनाहीं ॥ आतांआम्हाबोलकां
हीं ॥ जोडुनीपाहीं ॥ तुझेंतूंचिघेतलें ॥ ४ ॥ ॥ २०१५॥
कांहींविपत्तिआपदा ॥ आतांआमुचीहोतां ॥ कायहो
ईलअनंता ॥ पाहाबोलोंकासया ॥ १ ॥ बरेंअनायासें
झालें ॥ सायासावीणबोलेचालें ॥ कांबाडचुकलें ॥ के
लेंकष्टावेगळें ॥ २॥ बरासांपडलासीवोजा ॥ वर्मांवरि
केशीराजा ॥ बोलायासीतुझा ॥ हुजुरचीनाहींसा ॥ ३॥
तुकयाबंधुम्हणेदगा ॥ बरादील्हाहोताबगा ॥ झडकरि
चलागा ॥ चांगदेवेंपावलों ॥ ४ ॥ ॥ २०१६ ॥
देवातुजपैंमाझ्यापूर्वजांचेंऋण ॥ आहेतेंकांनेदीसीअ
झुन ॥ अवगणासीझोडपण ॥ परिजाणजीवेंनसोडीं
॥ १ ॥ कळोंयेईलरोकडें ॥ उभाकरिनसंतांपुढें ॥ तुझेंकाय
येवढें ॥ भयआपुलेंमागतां ॥ २ ॥ आजिवरिहोतोंने
णता ॥ तैंतुजफावलेंअनंता ॥ कवडीचातोआतां ॥
पडोंनेदींचफेर ॥ ३ ॥ ठेविलायेजीवनीजीव ॥ म्हणेतुक
याचाबांधव ॥ माझागळातुझापाव ॥ येकेठाईंबांधी
न ॥ ४ ॥ ॥ २०१७॥
मागेंअसतासीकळला ॥ उमसघेऊंनसतांदिल्हा ॥ ते
णेंचिकाळेंकेला ॥ असतांअवघानिवाडा ॥ १ ॥ इतु
कानलगतांउशीर ॥ नधरितोंभीडभार ॥ सिद्धासीवे
व्हार ॥ कासयासीघातला ॥ २ ॥ असोनियांमालखरा

कितीकेल्यावेरझारा ॥ धरणेंहीदिवसतेरा ॥ माझ्याभा
वेंघेतलें ॥ ३ ॥ अझुनितरींइतुक्यावरी ॥ चुकवींजना
चारहरि ॥ तुकयाबंधुम्हणेउरी ॥ नाहींतरीनुरेकांहीं ॥
॥ ४ ॥ ॥ २०१८ ॥
आतांनराहेंक्षणएक ॥ तुझाकळलारेलौकिक ॥ नेदीहा
लोंएक ॥ कांहींकेल्यावांचुनी ॥ १ ॥ संमंधपडिलाको
णासी ॥ कायडोळेझांकितोसी ॥ नेईनपांचांपासीं ॥ दे
नाहींतरीवोढुनियां ॥ २ ॥ सुखेनेदिसजाणवले ॥ नास
केल्याविणउगले ॥ तरितेंहीविचारिले ॥ आम्हीआहों
तुजआधी ॥ ३ ॥ असेच्चिकरुनीकिती ॥ नागविलीना
हींनीति ॥ तुकयाबंधुम्हणेअंतीं ॥ नसोडिसीतेखोडि ॥
॥ ४ ॥ ॥ २०१९ ॥
तुजतेंसवेंआहेठावें ॥ घ्यावेंत्याचेंबुडवावें ॥ परितेंआ
म्हासवें ॥ आतांनफावेकांहीं ॥ १ ॥ नव्हेसोडायाचाध-
णी ॥ कष्टेंमेळविलेंकरुनी ॥ पाहाविचारूनी ॥ अटिधरु
नीकामनाहीं ॥ २ ॥ अवघेंराहिलेप्रकार ॥ झालोंजीवा-
सीउदार ॥ ऐसाहानिर्धार ॥ कळलाअसावाअसला ॥
॥ ३ ॥ आतांनिदसुरनसावें ॥ गांठपडलीकुणब्यास
वें ॥ तुकयाबंधुम्हणेराखावें ॥ देवामहत्वआपुलें ॥ ४ ॥
॥ २०२० ॥
बहुबोलणेंनयेकामां ॥ वाउगेंतेंपुरुषोत्तमा ॥ येकाची
वचनेंआम्हा ॥ कांयसांगणेतेंसांगा ॥ १ ॥ देणेंघेणेंआं
हेकींभंडाई ॥ करणेंआहेसांगभाई ॥ आतांभीडकांहीं ॥

कोणीनधरीसर्वथा ॥ २॥ मागेंगेलेंजेंहोउनी ॥ असोतें धरितनाहींमनीं ॥ आतांपुढेंयेथूनी ॥ कैसाकायविचार ॥ ३ ॥ सारखीनाहींअवघीवेळ ॥ हेंतोंकळलेंसकळ॥तुकयाबंधुम्हणेखळ ॥ खळकरावीतेउरेल ॥ ४ ॥

॥ २०२१ ॥

आतांहेनसुटेनचुके ॥बोलकाबुडवीसीफिके ॥ जनलोकपारिखे ॥ अवघेंकेलेंयासाठीं ॥ १ ॥ नयेसरतांनव्हे भलें ॥ तुझेंलक्षणकळलें ॥ बैसलासीकाढिलें ॥ देहाचें मुळींदिवाळें ॥ २ ॥ दिसतोसीबराबोलकोंवळे ॥ गुणमैदांचेचाळे ॥ दिसतातीयेवेळे ॥ कायकरूंविसंबोनी ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेदेखतां ॥ अंधबधिरऐकतां॥ कैसेंव्हावेंआतां ॥ इतुकीयाउपरि ॥ ४ ॥ ॥ २०२२ ॥

तिहींताळीहेचिहाक॥ म्हणतीपांढरास्फटिक॥ औघाबुडविलालौकिक ॥ सुखेंचिभीकलागली ॥ १ ॥ थोटानांवशिरोमणी ॥ नाहींजोडात्रिभुवनीं ॥ म्हणोनीशाहाणेजेकोणी ॥ तुझेदारींबैसतीना ॥ २ ॥ ऐसेंतुझेंकर्तव्या ॥ सापडसीयेकाभावा॥ निर्गुणानिलाजिरानिनावा ॥ वांचूनिदुजानाइकों ॥ ३ ॥ सर्वगुणेंसंपन्न ॥ कळोंआलासीसंपूर्ण ॥ तुकयाबंधुम्हणेचरण ॥आतांजीवेंनसोडीं ॥ ४ ॥ ॥२०२३

तोचिप्रसंगआलासहज ॥ गुजधरितांनयेकाज ॥ नसांडितांलाज॥ पुढेंवोजनदिसे॥ १ ॥सूंतरनहोसीशाहाणा ॥ नयेसांगतांतेंहिमना ॥ आपुलाआपण॥आतां

प्रयत्नदेखावा ॥ २ ॥ नपुरेपाहातांवाट ॥ द्यावेंप्रमाण
चोखट ॥ कासघालुनियांनीट ॥ चौघाचारकरावा ॥
॥ ३ ॥ आतांश्रमाचेंकारण ॥ नव्हेव्हावेंउदासीन ॥ न
पडेतयावीण ॥ गांठीतुकयाबंधुम्हणे ॥ ४ ॥ २०२४ ॥
हळुहळुजाढ ॥ होतचालिलेंलिगाड ॥ जाणवेलनिवा
ढ ॥ नकरिसीपरिपुढें ॥ १ ॥ मीतोसांगोनउतराई ॥ झा
लोंआतांतुजकाई ॥ कळोंयेईलभाई ॥ तैसाकरींविचार
॥ २ ॥ मागेंयुगेंअठ्ठावीस ॥ झालीदिवसाचादिवस ॥
मुद्दलव्याजकासावीस ॥ होसीदेवायेकामें ॥ ३ ॥ तु
कयाबंधुम्हणेराखें ॥ आतांठाकीतीतुझींसुखें ॥ जग
ज्याहिरठाउकें ॥ झालेंनाहींखंडलेंसें ॥ ४ ॥ ॥ २०२५
पत्रउचटिलेंप्रयत्नें ॥ ग्वाहीकरावयाकारणें ॥ नाहींत
रीपुण्य ॥ तुझ्याकायउणेआम्हा ॥ १ ॥ नावतुझेंचिकरु
नी ॥ आहोंसुखेंपोटभरुनी ॥ केलीजाणवणी ॥ म्हणो
नाहींम्हणसील ॥ २ ॥ आतांइतुकीयाउपरी ॥ देनको
भलतेंकरी ॥ म्हणतीरिणकेरी ॥ आमुच्याइतुकेउदंढ ॥
॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेजागा ॥ आळवावयापांडुरंगा ॥
केलाकांहींमागा ॥ याचिनव्हतीगरज ॥ ४ ॥ २०२६ ॥
माझ्याभावेंकेलीजोडी ॥ नसरेसीकल्पकोडी ॥ आणि
येलेंधाडी ॥ घालुनीयांआवघेवैकुंठ ॥ १ ॥ आतांनलगे
यावेंजावें ॥ कोठेकांहींचकरावें ॥ जन्मोजन्मीखावें ॥
सुखेंबैसोनसेंझालें २ ॥ असंख्यसंख्यानाहींपार ॥ आनं
देंदाटलेंअंबर ॥ नमायअपार ॥ त्रिभुवनींसांठवितां ॥ ३

ता ॥ ३ ॥ औघेभरलेसदोदित ॥ झालेसुखाचेपर्वत ॥
तुकयाबंधुम्हणेपरमार्थ ॥ धनअद्भुतसांपडलें ॥ ४ ॥
॥ २०२७॥

आतांचुकलेंदेशावर ॥ करणेंअकरणेंसर्वत्र ॥ घरासी
आगर ॥ आलासकळसिद्धींचा ॥ १ ॥ झालोंनिधाई
निधान ॥ लागलेअनंतगुणरत्न ॥ जन्माचेंविच्छिन्न ॥
दुःखगेलेंदरिद्र ॥ २ ॥ ताहूंलागलेंअवचितें ॥ हेंदोव
लेंआलेंयेथें ॥ वोढिलेंसंचितें ॥ पूर्वदत्तलाधलें ॥ ३ ॥
तुकयाबंधुम्हणेसीमा ॥नाहींआमुचियानामा॥आतां
पुरुषोत्तमा ॥ ऐसासौदागरसांपडला ॥ ४ ॥ २०२८॥

सांपडलेंजुनें ॥ आमुच्यावडीलांचेंठेवणें ॥ केलीनारा
यणें ॥ कृपापुण्येंपूर्वीचिया ॥ १ ॥ सुखेंआनंदरूपअस
तां ॥ आम्हीआहोंयाकरितां ॥ निवारिलीचिंता ॥ देणें
घेणेंचूकलें ॥ २॥ झालेंभांडवलघरींचें ॥ अमुपनाम
विठ्ठलाचें ॥ सुकृतभावाचें ॥ हेंतयानेंदाखविलें ॥ ३ ॥
तुकयाबंधुम्हणेफिटला ॥ पांगनाहींबोलायाला ॥चाड
दुसरीविठ्ठला ॥ वांचुनिआणिक ॥ ४ ॥ ॥२०२९॥

वरतेंकरुनियांतोंड ॥ हाकमारीतोप्रचंड ॥ १ ॥ राग
आळवितोनाना ॥ गातोकायतेंकळेना ॥ २॥ आशा
धरुनियांमनीं ॥ कांहींदेईलम्हणोनी ॥ ३ ॥ पोटायेका
साठीं ॥ तुकाम्हणेझालोंकष्टी ॥ ४ ॥ ॥२०३०॥

जाळीमहाकर्में ॥ दावीनिजसुखवर्में ॥ १ ॥ ऐसेंकळलें
येक ॥ झालोंनामाचेधारक ॥ २ ॥ तपाचेसायास ॥ न

लगेघ्यावावनवास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेणें ॥ कळिकाळ हेंठेंगणे ॥ ४ ॥ ॥ २०३१ ॥

येहरिमजदेंईंकृपादान ॥ नासींतिमिरदाखवींचरण ॥ आर्तपुरवावेंभेटीदेऊन ॥ नकोउपेक्षुंआलियाशरण ॥ ॥ १ ॥ कामक्रोधअहंकारनकोदेहीं ॥ आशातृष्णामायालज्जाचिंताकांहीं ॥ वासपंढरीचाजन्मसदादेईं ॥ आणिकदुजेंमागणेंतुजनाहीं ॥ २ ॥ नामअखंडहृदयींराहोवाणी ॥ नपडोविसरजागृतिस्वप्नीं ॥ संतसमागमऐसादेंलावूनी ॥ आणिकदुजेंकांहींनेणेंतुजवांचूनी ॥ ॥ ३ ॥ पंथपुरींचारविलुतपुरेआतां ॥ आडकरावाभवसिंधुऐसानव्हता ॥ नाहींअडथळात्रैलोक्यामाजिसरता ॥ विनवीतुकयाबंधुचरणींठेवूनीमाथा ॥ ४ ॥ २०३२ ॥

तट्टाचेजातीलानाहींभीडभार ॥ लातामारीथोरलाहनेणे ॥ १ ॥ परितोत्याविशेषमनुष्यहोऊन ॥ करीखंडमानवडीलांचा ॥ २ ॥ बेरसागाढवमायनावहीण ॥ भुंकेचवीविणभलतेंची ॥ ३ ॥ तुकयाबंधूम्हणेबोकडमातले ॥ नविचारीआपुलेतोंडींमुते ॥ ४ ॥ ॥ २०३३ ॥

तोहाखरखरेंगाढवाचेंबीज ॥ तेंऐसेंसहजकळोंयेतें ॥ ॥ १ ॥ अपमानिलेंजेणेंश्रेष्ठाचेंवचन ॥ तेचित्याचीखूणवोळखावी ॥ २ ॥ मद्यपीतोपुराअधमयातीचा ॥ तयाउपदेशाचारागवायां ॥ ३ ॥ तुकयाबंधूम्हणेपिसाळलेंसुणे ॥ आपपरतेणेंनविचारावें ॥ ४ ॥ २०३४ ॥

मछकूर्मशेषाकोणाचाआधार ॥ पृथीवीचभारवाहा

वया ॥ १ ॥ कायधाकआम्हाकासयाचीचिंता ॥ ऐसा
तोअसतांसाहाकारी ॥ २ ॥ शंखचक्रगदाआयुधेंअ
पार ॥ वागवितोभारभक्तांसाठीं ॥ ३ ॥ पांडवांजोहरि
राखिलेंकुसरी ॥ तोह्मावंधुचाकैवारीतुकयाच्या ॥ ४ ॥
॥२०३५॥

रामम्हणतांकामक्रोधाचेंदहन ॥ होयअभिमानदेशो
धडी ॥ १ ॥ रामम्हणतांकर्मतुटेभववंधन ॥ नयेश्रम
शीणस्वप्ना[illegible]जी ॥ २ ॥ रामम्हणतांजन्मनाहींगर्भवा
स ॥ नव्हेदारिद्रासपात्रकधीं ॥ ३ ॥ रामम्हणतांयमश
रणागतबापुडें ॥ अढळपदपुढेंकायतेथें ॥ ४ ॥ रामम्ह
णतांधर्मघडतीसकळ ॥ तिमिरपडळनासेहेळा ॥ ५ ॥
रामम्हणतांम्हणेतुकयाचावंधू ॥ तरिजेलभवसिंधुसंदे
हनाहीं ॥ ६ ॥ ॥२०३६॥

मरानीजाईनगुणनामावरूनी ॥ तुझ्याचक्रपाणीमाय
बापा ॥ १ ॥ चुकविलींदुःखेंमायेचावोळसा ॥ तोडो
नियांआशापाशतेणें ॥ २ ॥ केलीकायातनुहींवशीशी
तळ ॥ चिंतातळमळनाहींऐसी ॥ ३ ॥ काळेंतोंडकाळेंक
रूनीराहिलें ॥ भूतमात्रझालेसज्जनसखे ॥ ४ ॥ तुकया
बंधूम्हणेअवघ्यादशादिशा ॥ मुक्तरेपरेशातुझ्यापुण्यें ॥
॥ ५ ॥ ॥२०३७॥

आतांमागतोंतेंऐकनारायणा ॥ भावपूर्वकमनापासूनि
यां ॥ १ ॥ असोंदेमोकळीजिह्वाजरीगाईलगुण ॥ ना
हींतरीखिळोनिटांकीपरती ॥ २ ॥ मातेचियापरिदेख

तिपरनारी ॥ ठेवीनेत्रतरीनाहींतरीनको ॥ ३ ॥ तरीबरें कंटाळाकरितिनिंदास्तुतीचा ॥ नाहींतरीकानाचाहिदे खेप्रयत्न ॥ ४ ॥ सकळांइंद्रियांचानिग्रहकरूनीयेक ॥ राखावींपृथकूतोडूनीभ्रम ॥ ५ ॥ तुकयाबंधुम्हणेतेच्चिवा टप्राणा ॥ पढतांनारायणाविसरतुझा ॥ ६ ॥ २०३८ ॥

नमस्कारींभूतेंविरूनीयांयाति ॥ तेणेंआत्मस्थितिजा णितली ॥ १ ॥ परउपकारींवेचियेल्याशक्ति ॥ तेणेंआ त्मस्थितिजाणितली ॥ २ ॥ द्वैताद्वैतभावनाहींजयाचि त्तीं ॥ तेणेंआत्मस्थितिजाणितली ॥ ३ ॥ जयाचियेवा चेनयेनिंदास्तुति ॥ तेणेआत्मस्थितिजाणितली ॥ ४ ॥ उचितअनुचितजाणेंधर्मनीति ॥ दृढभावभक्तिमानव तो ॥ ५ ॥ तुकयाबंधुम्हणेवर्कडतेयेर ॥ संसाराचेखर भारवाही ॥ ६ ॥ ॥ २०३९ ॥

चौदाभुवनेंलोकतिन्हीदाढेजोकवळी ॥ तोसंपुष्टसांव ळीमध्येंदेखा ॥ १ ॥ उत्पत्तिसंव्हारकरिताजोपाळण ॥ तोनंदाचानंदनम्हणवीतसें ॥ २ ॥ असुरतोडरीदैत्यांचा काळ ॥ झालाद्वारपाळबळीचातो ॥ ३ ॥ लक्ष्मीचास्वा मीक्षीराचासागरा ॥ उच्छिष्टकवळापसरीमुख ॥ ४ ॥ तुकयाबंधुम्हणेचतुराचारावो ॥ भावेंतोपाहाहोझाला वेडा ॥ ५ ॥ ॥ २०४० ॥

कोणयापुरुषार्थाचीगति ॥ आणियेलाहातोहातीं ॥ ज हाजपृथ्वीपति ॥ केलीख्यातिअद्भुत ॥ १ ॥ भलापुंडली काभला ॥ महिमानजायवर्णिला ॥ दगादेऊनीअवघी

यांला ॥ साठविलाअविनाश ॥ २ ॥ केलेंयेकघरींके
णें ॥ भरलींसदोदितदुकानें ॥ दुमदुमीलींसुखानें ॥ हे
भाग्याचीपंढरी॥३॥तुकयाबंधुम्हणेकिल्लया ॥ संतांचि
याहातींदिल्या ॥ आंगावेगळेंआपुल्या ॥ टाकोनीझा
लामहिमान ॥ ४ ॥ ॥ २०४१ ॥
केलीहाणिलीआंघोळी॥येउनिबैसलोंराउळी॥ १ ॥आ
जिचेंझालेंभोजन ॥ रामकृष्णनारायण ॥ २ ॥ तुकया
बंधुम्हणेनाश ॥ नाहींकल्पांतींजयास ॥ ३ ॥ २०४२ ॥
तुजलागींमाझाजीवझालापिसा ॥ अवलोकीतोंदि
शापांडुरंगा ॥ १ ॥ सांडिलावेव्हारमायालोकाचार॥
छंदनिरंतरहाचीमनीं ॥ २ ॥ आइकिलेंकानींतेंरूपलो
चन ॥ देखावयाशीणकरिताती ॥ ३ ॥ प्राणहावीकळ
होयकासावीस ॥ जीवनाविणमच्छतयापरी ॥ ४ ॥
तुकाम्हणेआतांकोणताउपाव॥करूंतूझेपावआतुडेतो
॥ ५ ॥ ॥ २०४३ ॥
कोणेगांवींआहेसांगाहाविठ्ठल ॥ जरिठावाअसेलतु
म्हाकोणां॥ १ ॥लागतसेंपायांयेतोंलोटांगणी ॥ मातत
रीकोणीसांगायाची॥ २ ॥गुणरूपयाचेंवाणीतांयासंतां
मजक्षेमदेतांसुखवाटे॥ ३ ॥ सर्वस्वेंहाजीवठेवीनचर
णीं॥पांडुरंगकोणीदावीतया॥ ४ ॥तुकाम्हणेगाईवत्सा
ताडातोडी ॥ तैसीजातीघडीयेकीमज ॥ ५ ॥ २०४४॥
विठ्ठलमाझाजीवविठ्ठलमाझाभाव ॥ कुळधर्मदेववि
ठ्ठलमाझा ॥ १ ॥ विठ्ठलमाझागुरुविठ्ठलमाझातारू॥

उतरिलपारुभवनदीचा ॥ २ ॥ विठ्ठमाझीमाताविठ्ठलमाझापिता॥ विठ्ठलचुलताबहिणबंधु॥ ३॥ विठ्ठलहेजनविठ्ठलमाझेंमन॥सोयरासज्जनविठ्ठलमाझा॥४॥ तुकाम्हणेमाझाविठ्ठलविसावा ॥ नश्वरितगांवाजाईनत्याच्या॥५॥ ॥२०४५॥

येकाच्चियसोईकवित्वाचेबांधे॥ बांधलीयासाधेकाय तेथे॥ १ ॥ कायहातींलागेभूसाचेकांडणीं ॥ सत्यासी दाटणीकरुनीठेवी ॥ २ ॥ कवित्वाचेरुढीपायांपाडिजग॥सुखावोनीमगनरकाजाय ॥ ३॥ तुकाम्हणेहोय केल्याविणसात्य॥फजीतितीआहेलटिक्याअंगीं॥४॥ ॥२०४६॥

भल्याचेंदरुशन॥तेथेशुभचीवचन॥ १ ॥ बोलावीहे धर्मनीत॥क्षोभेंहोतनाहींहित ॥ २ ॥ मर्यादातेबरी॥ वेळजाणावीचतूरीं॥ ३॥तुकाम्हणेबहु ॥ लागेऐसेंबरेंमऊ॥ ४॥ ॥२०४७॥

आवडीनेधरीलींनावें॥ प्रींयभावेंचिंतन ॥ १ ॥ वेडा झालावेडाझाला॥ लाचावलाभक्तीसी॥ २॥ निचाडहाचाडधरी॥तुळसीकरींदळमागे॥ ३॥ धरिलामगन करीवळ॥तुकाम्हणेकळपाई॥४॥ ॥२०४८॥

कंठींराहोनाम ॥ अंगींभरुनीयांप्रेम ॥ १ ॥ ऐसेकांहीं द्यावेंदान॥ आलोंपतीतशरण॥ २॥ संतांचीयेपाईं॥ ठेवींवेळोवेळांडोई॥३॥तुकाम्हणेतरे॥भवसिंधुयेकसरें॥ ४॥ ॥२०४९॥

विठ्ठलपिठ्ठलयेणेछंदें ॥ ब्रह्मानंदेंगजावें ॥ १ ॥ वाहेटाळ
टाळ्यांटाळी ॥ होयहोळीविघ्नांची ॥ २ ॥ विठ्ठलआदिअ
वसानीं ॥ विठ्ठलमनींस्मरावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविठ्ठलवा
णी ॥ वदाकानींवारता ॥ ४ ॥ ॥ २०५० ॥
पंढरीचेवारकरी ॥ तेअधिकारीमोक्षाचे ॥ १ पुंडलीका
दिलावर ॥ करुणाकरविठ्ठलें ॥ २ ॥ मूढपापीजैसेतैसे
उतरीकासेलावुनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखरेंझालें ॥ येका
बोलेंसंतांच्या ॥ ४ ॥ ॥ २०५१ ॥
अमृताचींफळेंअमृमाचीवेली ॥ तेचिपुढेंचालीबीजा
चीहि ॥ १ ॥ ऐसीयाचासंगदेईनारायणा ॥ बोलावा
वचनाजयाचीया ॥ २ ॥ उत्तमसेवनशीतळकंठासी ॥
पुष्टिकांतितैसीदिसेवरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतैसेहोईजेत
संगें ॥ वासलागेअंगेचंदनाच्या ॥ ४ ॥ ॥ २०५२ ॥
पंढरीसीजारेआलेतोसंसारा ॥ दीनांचासोयरापांडुरं
ग ॥ १ ॥ वाटपाहेंउभाभेटीचीआवडी ॥ कृपाळुतांत
डीउतावीळ ॥ २ ॥ मागीलंपरिहारपुढेंनाहींशीण ॥
झालीयादर्शनयेकवेळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेदीआणिका
चेहातीं ॥ बैसलातोचित्तींनिवडेना ॥ ४ ॥ ॥ २०५३
नकळेतेंकळोंयेईलउगलें ॥ नामेंयाविठ्ठलेंयेकाचिया
॥ १ ॥ नदिसेतेंदिसोंयेईलउगलें ॥ नामेंयाविठ्ठलेंयेका
चिया ॥ २ ॥ नबोलोंतेंबोलोंयेईलउगलें ॥ नामेंयावि
ठ्ठलेंयेकाचिया ॥ ३ ॥ नभेटेतेंभेटोंयेईलआपण ॥ क
रितांचिंतनविठोबाचें ॥ ४ ॥ अलभ्यतोलाभहोईलअ

पार॥ नामनिरंतरम्हणतांवाचे॥ ५॥ तुकाम्हणेआस
क्तजीवसर्वभावें ॥ तरतीलनावेंविठोबाच्या ॥ ६॥
॥२०५४॥
बहुजन्मेकेलालाग॥ तोहाभागलाधलों ॥ १ ॥ जीव
देईनवळी॥ करीनहोळीसंसारा॥ २ ॥ गेलेंमगनयेहा
ता॥ पुढतींचिंतावाटतसे॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतांतडकरूं॥
पायधरूंवळकट॥ ४॥ ॥२०५५॥
भक्तिप्रेमसुखनेणवेआणिका ॥ पंडितवाचकाज्ञानी
यासी ॥ १ ॥ आत्मनिष्ठतरीझालेजीवन्मुक्त ॥ तरीभ
क्तिसुखदुर्लभत्यां॥ २॥तुकाम्हणेकृपाकरीनारायण॥
तरीचहेंवर्मठाईंपडे॥ ३॥ ॥२०५६॥
दुधाळगाढवीजरीझालीपाहे ॥ पावेलतीकायधेनुस
रीं॥ १ ॥ कागाचीयागळांपुष्पांचीयामाळा॥ हंसाची
तेकळाकायजाणे ॥ २ ॥ मर्कटेंअंघोळीलावियेलेंटि
ळे॥ ब्राह्मणाचेलीळेवर्तूंनेणे॥ ३॥ जरीतोब्राम्हणझा
लाकर्मभ्रष्ट॥ तुकाम्हणेश्रेष्ठतिहींलोकीं॥ ४॥ २०५७
देवभक्तालागींकरूनेदीसंसार ॥ अंगेंवारासारकरीत
से ॥ १ ॥ भाग्यद्यावेंतरिअंगींभरेताठा॥ म्हणोनीकरं
टाकरुनीठेवी॥ २॥स्त्रीद्यावीगुणवंतीनस्तीगुंतेआशा॥
यालागींकर्कशाकरुनीठेवी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसाक्षमज
आलीदेखा॥ आणिकयालोकांकायसांगों॥ ४॥
॥२०५८॥
वाघेंउपदेशिलाकोल्हा ॥ सुखेखाऊंद्यावेंमला॥ १॥

अंतरींमरसीतेंनचुके ॥ मजकांमारीतोसीभुकें ॥ २ ॥
येरुम्हणेभलाभला ॥ निवाडतोतुझ्यातोंडेंझाला ॥ ३ ॥
देहेतोजाणार ॥ घडेलहाउपकार ॥ ४ ॥ येरुम्हणेमनीं ॥
ऐसेजावेंसमजुनी ॥ ५ ॥ गांठिपडलीठकाठका ॥ त्या
चिवर्मेंबोलेतुका ॥ ६ ॥ ॥ २०५९ ॥
जेथेआठवीतीस्वामीचेतेपाय ॥ उत्तमतोठायरम्यस्थ
ळ ॥ १ ॥ रानअथवाघरयेकांतलोकांत ॥ समाधान
चित्ततेंतेघडी ॥ २ ॥ धन्यतोहाकाळस्मरेआनंदरूप ॥
वाहातांसंकल्पगोविंदाचे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलाभकाळ
तेचिजीणे ॥ भाग्यनारायणेउत्तमते ॥ ४ ॥ २०६० ॥
तुजनभेमीकळिकाळा ॥ मजनामाचाजिव्हाळा ॥ १ ॥
माझाबळियानेणसीकोण ॥ संतासाह्यनारायण ॥ २ ॥
शंखवधीलासागरीं ॥ वेदघेउनिआलाच्यारी ॥ ३ ॥
कुर्मेंदैत्यवधिलाजेठी ॥ हातपायलपवीपोटीं ॥ ४ ॥
वराहरूपधरिलेंगाढें ॥ धराप्रतापेंधरिलीदाढे ॥ ५ ॥ हिर
ण्यकश्यपविदारिला ॥ भक्तप्रल्हादरक्षिला ॥ ६ ॥
वामनझालादीनानाथ ॥ बळिपाताळीं घातलादैत्य ॥
॥ ७ ॥ छेदुनीयांसहस्रभुजा ॥ कामधेनुआणिली
वोजा ॥ ८ ॥ शिळाप्रतापेंसागरींतारी ॥ स्थापीबिभी
षणारावणामारी ॥ ९ ॥ मारुनीयांकंसराव ॥ पि
तासोडविलावसुदेव ॥ १० ॥ पांचालीसीगांजितांवे
रीं ॥ वस्त्रेंआपणझालाहरी ॥ ११ ॥ गजेंद्रस्मरेरामराम
त्यांसीपाववीवैकुंठधाम ॥ १२ ॥ तुकाम्हणेहरिरूपझा

ले ॥ पुन्हाजन्मानाहींआले ॥ १३ ॥ ॥ २०६१ ॥
सर्वांभूतींद्यावेंअन्न ॥ द्रव्यपात्रविचारुन ॥ उपतिष्ठे
कारण ॥ तेथेबीजपेरिजे ॥ १ ॥ पुण्यकरितांहोयपाप ॥
दुधपाजोनीपोसीलासाप ॥ करुनीअघोराचाजप ॥
दुःखविकतघेतलें ॥ २ ॥ भूमीपाहातांनाहींवेगळी ॥
माळबरडयेककाळीं ॥ उत्तमनिराळी ॥ मध्यमतेकनि
ष्ठ ॥ ३ ॥ म्हणोनीविवेकें ॥ कांहींकरणेतेंनिकें ॥ तुकाम्ह
णेफिकें ॥ रुचिनेदीमिष्टान्न ॥ ४ ॥ ॥ २०६२ ॥
वर्ततांबासर ॥ कायकरावेंशरीर ॥ १ ॥ ठेवीनेंमूननेमू
न ॥ माझेंतुमचेपाईमन ॥ २ ॥ नेदावीयावृत्ति ॥ कोठें
फांकोंचिश्रीपति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभलें ॥ जन्मायेऊनी
यांझालें ॥ ४ ॥ ॥ २०६३ ॥
केलीप्रज्ञामनासी ॥ तरीमीदानसत्यत्वेसी ॥ नेईनपा
यांपासीं ॥ स्वामीमूळपंढरिये ॥ १ ॥ तोंवरीहेभरीपोट
केलातोमिथ्याबोभाट ॥ नाहींसांपडलीवाट ॥ सयरा
टफिरतसे ॥ २ ॥ जावेंआदराचेंजाणें ॥ स्वामीरुपाहो
यतेणें ॥ पाळिल्यावचनें ॥ सख्यत्वाचाअनुभव ॥ ३ ॥
घडेतैसेंघडोआतां ॥ मायबापाचीतेसत्ता ॥ तुकाम्हणे
चिंता ॥ कायपाहेमारग ॥ ४ ॥ ॥ २०६४ ॥
नेत्रझांकोनीयांकायजपतोसी ॥ जंवनाहींमानसींप्रे
मभाव ॥ १ ॥ उघडामंत्रजाणारामकृष्णम्हणा ॥ तुट
तीयातनागर्भवास ॥ २ ॥ मंत्रतंत्रकांहींकरितिजडीबु
टी ॥ तेणेंभूतसृष्टिपावशील ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐकसुंदर

मंत्रयेक॥भवसिंधुतारकरामनाम॥४॥ ॥२०६५॥
संतमारगींचालती॥त्यांचीलागोमजमाती॥१॥का
यकरावींसाधनें॥कायनव्हेयेकतेणें॥२॥ शेषघेईन
उच्छिष्ट॥धायधाणीवरीपोट॥३॥ तुकाम्हणेसंतांपा
ई॥जीवठेविलानिश्चयीं॥४॥ ॥२०६६॥
जैसेंतैसेंबाळमातेसीआवडे॥बोलतांबोबडेशब्दगोड
॥१॥ आपुलेआवडीलेववीखाववी॥पाहोनियांजी
वींसुखवाटे॥ २॥ तुकाम्हणेकायदेऊंपरिहार॥काय
तेसाचारजाणतसा॥३॥ ॥२०६७॥
देवाचियावस्त्रास्वप्नींहीनाठवी॥स्त्रियेसीपाठवीउंचसा
डी॥१॥ गाईचेंपाळणनयेचिविचारा॥ अश्वासीखरा
राकरीअंगें॥ २॥लेंकुराचीगांडस्वयेंधांवेक्षाळूं॥न
म्हणेप्रक्षाळूंद्विजपायां॥३॥तुकाम्हणेत्याच्यातोंडाव
रीथुंका॥जातोयमलोकाभोगावया॥ ४॥२०६८॥
उरालावीऊरआळंगितांकांता॥ संतांसीभेटतांआंग
चोरी॥१॥अतिथिदेखोनीहोयपाठिमोरा॥ व्याल्या
सींसामोराजायवेगीं॥२॥ द्विजानमस्कारामनींभाव
कैंचा॥तुर्काचेदासीचालेंकहोय॥३॥तुकाम्हणेतुम्ही
क्रोधासीनयावें॥ स्वभावाकरावेंकायकोणी॥ ४॥
॥२०६९॥
ब्रह्मज्ञानजरीकळेउठाउठी॥तरीकांहिंपूटीवेदशास्त्रें॥१
शास्त्रांचेंभांडणतपतीर्थाटण॥पूर्वींचभाषणयाजसा
ठीं॥२॥याजसाठींजपयाजसाठींतप॥व्यासेंहिअमु

पग्रंथकेले ॥ ३ ॥ याजसाठींसंतपायहेसेवावे ॥ तरीच
तरावेंतुकाम्हणे ॥ ४ ॥ ॥२०७०॥

गायत्रीविकुनीपोटजेजाळीती ॥ तयांहोयगतीयमलो
कीं ॥ १ ॥ कन्येचाजोनरकरीतीविकरा ॥ तेजातिअघो
रानर्कपाता ॥ २ ॥ नामगाऊनीयांद्रव्यजेमागती ॥ ने
णोंतयांगतिकैसीहोय ॥ ३ ॥ कैसेंहोइलत्यांचेंतेचिहो
जाणती ॥ आम्हासीसंगतिनलगेत्यांची ॥ ४ ॥ आमुचा
सांगातींआहेतोश्रीहरि ॥ नलगेदुराचारीतुकाम्हणे ॥
॥५॥ ॥२०७१॥

साधूच्यादर्शनालाजसीगव्हारा ॥ वैश्येचियाघरापुष्पें
नेसी ॥ १ ॥ वेश्यादासीमुरळीजगाचीवोंगळी ॥ तेतुज
सोंवळीवांटेकैसी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेआतांलाजधरींबुच्या
टांचराच्युक्नाभमरावेगीं ॥ ३ ॥ ॥२०७२॥

राउळासीजातांत्रासमानीमोठा ॥ वैसेतोचोहाटाआ
दरेंसी ॥ १ ॥ नकरिस्नानसंध्यानम्हणेरामराम ॥ गुडगु
डीचेंप्रेमअहर्निशी ॥ २ ॥ देवाब्राह्मणासीनजायशर
ण ॥ दासीचेचरणवंदीभावें ॥ ३ ॥ सुगंधचंदनसांडो
नियांमाशी ॥ वैसेदुर्गंधीसीअत्यादरें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
अरेऐकभाग्यहीना ॥ कांरेरामराणावीसरसी ॥ ५ ॥
॥२०७३॥

दुर्बुद्धीतेमना ॥ कदानुपजोनारायणा ॥ १ ॥ आतांमज
ऐसेंकरीं ॥ तुझेपाय़चित्तींधरी ॥ २ ॥ उपजलाभावो ॥
तुझ्यारूपेंसिद्धिजावो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतां ॥ लाभना

हींयापरता ॥ ४ ॥ ॥२०७४॥
तरुवरबीजापोटीं ॥ बीजतरुवराशेवटीं ॥ १ ॥ तैसेंतुम्हा
आम्हाझालें ॥ येकियेकसमावलें ॥ २ ॥ उदकावरील
तरंग ॥ तरंगउदकाचेंअंग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबिंबछाया
ठाईपावलीवीलया ॥ ४ ॥ ॥२०७५॥
साखरेच्यागोण्याबैलाचीयेपाठी ॥ तयासीशेवटींकड
बारे ॥ १ ॥ मालाचेपैंपेठेवाहातातिउंटें ॥ तयालागिकां
टेभक्षावया ॥ २ ॥ वाउगाचिधंदाआशावाढवीति ॥ बां
धोनियांदेतीयमाहातीं ॥ ३ ॥ जयासीअसेलाभतोचि
जाणेगोडी ॥ येरतींबापुडींसिणलींवायां ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेशाहाणाहोईरेगव्हारा ॥ चौऱ्याशींचाफेराफिरूंन
को ॥ ५ ॥ ॥२०७६॥
चिरगुटेंघालूनीवाढवीलेंपोट ॥ गरवारबोभाटजनाम
ध्यें ॥ १ ॥ लटिकेचिडोहळेदाखवीप्रकार ॥ दूधस्तनींपो
रपोटींनाहीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेअंतींवांझतेचिखरी ॥ फ
जीतीदुसरिजनामध्यें ॥ ३ ॥ ॥ २०७७॥
माझीसर्वचिंताअसेविठोबासी ॥ मीत्याच्यापायांशीं
नविसंबें ॥ १ ॥ विसरतांरूपक्षणयेकचित्तीं ॥ जिवल
गमूर्तिसांवळीते ॥ २ ॥ विसरतांहरिक्षणयेकघडी ॥ अं
तरलीजोडीलक्षलाभ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझ्याविठोबा
चेपाय ॥ संजीवनीआहेत्हृदयामाजी ॥ ४ ॥ २०७८ ॥
कायतींकरावींमोलाचींमाकडें ॥ नाचतातीपुढेंसंसा
राचे ॥ १ ॥ झाडादेतेवेळेविचकीतीदांत ॥ घेईयमदूत

दंडवरी॥ २॥हातदांतकानहालवीतीमान॥दावीतीहेज
नमानावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकितीझालीहेफजिती॥
मागेंनाहींनीतीभारवाहे॥ ४॥ ॥२०७९॥
थोरहेगळालीपाहीजेअहंता॥ उपदेशघेतांसुखवाटे॥
॥ १ ॥ व्यर्थभराभरकेलेंपाठांतर ॥ जोंवरीअंतरशुद्ध
नाहीं ॥ २॥ घोडेकायथोडेवागवीतिवोझें॥भावावी
णतैसेंपाठांतर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधरानिष्ठावंतभाव॥
जरीपंढरीरावपाहिजेतो॥ ४॥ ॥२०८० ॥
जायजायतूंपंढरी ॥ होयहोयवारकरी॥ १ ॥ सांडोनि
यांवाळवंट॥ कायइच्छीसीवैकुंठ॥ २ ॥ खांदापताकां
चाभार॥ तुळसीमाळाआणिअबीर ॥ ३ ॥ साधुसंतां
च्यादाटणी॥ तुकाजायलोटांगणीं॥ ४॥ ॥२०८१॥
संतांच्याहेळणेबाटलेंजेंतोंड ॥ प्रत्यक्षतेंकुंडचर्मकाचें
॥ १ ॥ भेसळीचेंवीर्यऐशाअनुभवें ॥ आपुलेंपरावेंना
हींखळा॥ २॥ संतांचाजोशोधकरीतोचांडाळ॥ धरा
वावीटाळबहुत्याचा ॥ ३॥ तुकाम्हणेकेलीप्रतिज्ञाया
साठीं॥ कांहींमाझेपोटींशंकानाहीं॥ ४॥ ॥२०८२॥
बहुटाळाटाळी॥ होतेभोंवताहेकळी॥ १ ॥ बरेंनहोईल
शेवटीं॥ भयअसोंद्यावेंपोटीं॥ २ ॥ मुरगळीतांकान॥
घुसमांडिलासावधान ॥ ३ ॥ अबोलणातुका॥ ऐसें
कोणीलेखूंनका॥ ४॥ ॥२०८३॥
जिव्हेझालाचळ ॥ नेघेऔसानतेंपळ॥ १ ॥ हेंचिवोस
णावोनिउठी॥ देवसांठवीलापोटीं॥ २ ॥ नाहींवोढावा

रा॥ पडिलाप्रसंगतोबरा॥३॥ तुकाम्हणेझाली॥ मज
अनावरेहेबोली॥ ४॥ ॥२०८४॥

गोहोयावागांवा॥ ऐसेनवसकरीआवा ॥ १ ॥ कैंचेंपु
ण्यतिचेगांठी॥ व्रतेंवेंचीलोभासाठीं॥ २॥ वाढावेंसंता
न॥ गृहींव्हावेंधनधान्य ॥ ३ ॥ मागेगारगोटी ॥ परी
साचेसाटोवाटी॥ ४॥ तुकाम्हणेमोल ॥ देउनिघेतला
सोमल॥ ५॥ ॥ २०८५॥

जेथेंकीर्तनकरावें॥ तेथेंअन्ननसेवावें ॥ १ ॥ बुकाला
वुंनयेभाळा॥ माळघालूंनयेगळां॥ २॥ तट्टावृषभासी
दाणा॥ तृणमागोंनयेजाणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेद्रव्यघे
ती॥ देतितेहिनरकाजाती॥ ४॥ ॥ २०८६॥

लंकेमाजीघरेंकितीतेंआईका ॥ सांगतसेंसंख्याजैसी
तैसी॥ १ ॥ पांचलक्षघरेंपाषाणांचींजेथें॥ सातलक्षते
थेविटेबंदी॥ २ ॥ कोटीघरेंजेथेंकांशाआणितांब्याचीं
शुद्धकांचनाचींसप्तकोटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्याचीसंप
दायेवढी॥ सांगातेंकवडीगेलीनाहीं ॥ ४ ॥ २०८७॥

व्यभिचारिणीगणिकाअसतांकुंटणी ॥ विश्वासतिचे
मनींरांघीबाचा॥ १ ॥ ऐसीहीपापिणीवाईलीविमानीं
अचळभुवनींठेवियेली॥ २ ॥ पतितपावनतिहींलोकीं
ठसा॥ रुपाळुकोवसाअनाथांचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवि
ठोबाचीधरासोय ॥ आणिकउपायनेणोकांहीं ॥ ४ ॥
॥ २०८८॥

गजेंद्रतोहस्तीसहस्रवरुषें॥ नक्रेंपीडिलासेजळामाजी

॥ १ ॥ सुत्हृदींसांडिलेंकोणीनाहींसाद्य ॥ अंतींवाटपा
हेंविठोतुझी ॥ २ ॥ कृपेच्यासागरामाझ्यानारायणा ॥
तयादोघांजणातारियेलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेलेंवाहूनी
विमानीं ॥ मीहिआयकोनीविश्वासलों ॥ ४ ॥ २०८९ ॥
ब्रह्मायाचेवेदशंखासुरेंनेले ॥ त्यासाठींधरिलेंमच्छरूप
॥ १ ॥ तेणेंआत्मानवतानेलाब्रह्मांडासी ॥ कायहेंतया
सीनव्हतेंज्ञान ॥ २ ॥ परितेणेंधांवाकेलाआवडीनें ॥
झालेनारायणकृपासिंधु ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविठोबामी
नामधारक ॥ पोसणेंसेवकभेटीदेई ॥ ४ ॥ ॥ २०९० ॥
देवींआणिदैत्यसिंधुघुसळिला ॥ भारपृथ्वीसझालासा
हावेना ॥ १ ॥ झालासीकांसवधरिलीपाठीवरी ॥ चिं
तातुजहरिसकळांची ॥ २ ॥ तयेकाळींदेवकरितातिस्तू
ति ॥ कृपाळुश्रीपतिम्हणोनीयां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेउ
दंडपवाडे ॥ ज्यासहस्रतोंडेंशिणलातोही ॥ ४ ॥ २०९१ ॥
हिरण्याक्षदैत्यमारिलाजेकाळें ॥ वरदानबळेंशंकरा
च्या ॥ १ ॥ इंद्रपदराज्यघेतलेंहिरोनी ॥ देवचक्रपाणि
म्हणतिधांवा ॥ २ ॥ तईपांडुरंगसूकरझालेति ॥ तयादै
त्यपतिमारियेलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्यांचींराज्येंत्यांस
दिलीं ॥ ऐसीतूंमाउलीपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ॥ २०९२ ॥
बहुतकृपाळूदिनाचादयाळू ॥ जगींभक्तवत्सळूनामतु
झें ॥ १ ॥ मानियेलाचित्तींबळीचाउपकार ॥ आझूनि
त्याचेंद्वाररराखसील ॥ २ ॥ कायत्याच्याभेणेंबैसलासी
द्वारीं ॥ नाहींतुजहरिकृपाबहु ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभक्तजं

नाचीममता॥तुम्हासीअनंताअलौकीक॥४॥२०९३
पांडुरंगातुझेंकायवाणूंगुण ॥ पवाडेहेधन्यजगींतुझे॥
॥ १ ॥ दंडीलेंदुर्वासासुराअसुरानीं॥ आलातोगान्हा
णींसांगावया॥२॥ बळीचीयाद्वारींतुम्हीबैसलेती॥ दु
र्वासविनंतीकरीतसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृपासागराश्री
हरी॥ तुझीभक्तिवरीप्रेमच्छाया॥४॥ ॥२०९४॥
दुर्वासयास्वामीगुंतलोंभाकेसी ॥ पुसाजाबळीसीनि
रोपद्यावा॥ १ ॥ त्याचेआज्ञेवीणआम्हायेतांनये॥द्वा
रपाळराहेहोउनियां॥ २ ॥पुसेदुर्वासयाबळीसीजाऊ
नी॥येरुम्हणेझणीबोलोंनका ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेला
अन्यत्राचात्याग ॥ तेव्हांपांडुरंगसखाझाला ॥ ४ ॥
॥२०९५॥
बळीम्हणेआजीदुर्वासयास्वामी ॥ सांगानाकांतुम्ही
नारायणा ॥ १ ॥ बहुतांप्रयासींजोडीलाश्रीहरी॥बै
सवीलाद्वारींराखावया ॥ २॥ परतलादुर्वासमगहोते
थोनी॥ चिंतातूरमनींउद्वेगंला ॥ ३ ॥ कायतूंयेकाचा
आहेसअंकित॥होईंरुपावंततुकाम्हणे॥४॥ २०९६
त्रीलोकींचानाथसकळांचाआधार ॥ बळीचेंत्वांद्वार
धरियेलें॥ १ ॥आम्हामोकलीलेंकोणानिरवीलें॥को
णाहातींदिल्हेतिन्हींलोक॥२॥अनाथाचाबंधूदासांचा
कैवारी॥त्रीदेंतुझींहरीजातीवायां ॥ ३ ॥तुकाम्हणेऐ
साबोलीलादुर्वास॥वाटलासंतोषपांडुरंगा ॥ ४॥
॥२०९७॥

बोलीलेतिदेवऋषिदुर्वासया॥जायपुसावयामागुत्या
नें॥ १ ॥ मागुतादुर्वासपुसेबळिराया ॥ निरोपजाव
यादेईदेवा॥ २॥ बळीम्हणेत्यासीजायमीनम्हणे॥ जा
इलनारायणलागलाची ॥ ३ ॥ मजपाशींराहेकोठेंत
रींजाय॥ तुकाम्हणेपायनसोडींमी॥ ४ ॥ २०९८॥
दुर्वासेंनिरोपआणिलायेरीती ॥ मगवाढलेतीनाराय
ण ॥ १ ॥ ठेविलेचरणबळीचीयेद्वारीं॥ सीरआंगावरी
लांबवीलें ॥ २ ॥ पाडियेलेंद्वारद्वारावतीयेसी॥ वरीहृ
षीकेशीनिघालेती॥ ३॥ तेथोनियांनामपडीलेंद्वारका
वैकुंठनायकातुकाम्हणे॥ ४॥ ॥ २०९९॥
मुरकुशदोघींमारिलेअसुर॥दुर्वासऋषेश्वरसुखीकेले॥
॥ १ ॥ मारियेलामुरम्हणोनीमुरारी ॥ नामतुझेंहरीप
डियेलें॥ २॥ पूर्वींहुनीऐसाभक्तप्रतिपाळ ॥ केलात्वां
सांभाळनारायणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेचिवेळेकायझा
लें॥ कांसोंगधरीलेंमोहनाचें॥ ४॥ ॥ २१००॥
कईवाहावेंजीवन॥ कईपलंगींशयन ॥ १ ॥ जैसीजै
सीवेळपडे॥ तैसेंतैसेंहोणेंघडे ॥ २ ॥ कईभोज्यनाना
परी॥ कईकोरड्याभाकरी॥ ३॥ कईबैसावेंवहनीं॥ क
ईपाईअन्हवाणी ॥ ४ ॥ कईउत्तमप्रावर्णे॥ कईवसनें
तींजीर्णें ॥ ५ ॥ कईसकळसंपत्ति ॥ कईभोगणेंविप
त्ति ॥ ६॥ कईसज्जनाचासंग॥ कईदुर्जनासीयोग ॥
॥ ७॥ तुकाम्हणेजांण ॥ सुखदुःखतेंसमान ॥ ८ ॥
॥२१०१॥

उंचनिंचकांहींनेणेभगवंत ॥ तिष्ठेभावभक्तिदेखोनि
यां ॥ १ ॥ दासीपुत्रकण्याविदुराच्याभक्षी ॥ दैत्याघरीं
रक्षीप्रल्हादासी ॥ २ ॥ चर्मरंगूंलागेरोहिदासासंगें ॥
कबीराचेमागेंवीणीशेले ॥ ३ ॥ सज्जनकसायाविकूं
लागेमांस ॥ माळीसावत्यासखुरपोंलागे ॥ ४ ॥ नरहरी
सोनाराघडूंफुंकूंलागे ॥ चोख्यामेळ्यासंगेंढोरेंवोढी ॥
॥ ५ ॥ नाम्यासवेंजेवीनव्हेसंकोचित ॥ ज्ञानीयाचीभिं
तअंगेंवोढी ॥ ६ ॥ नामयाचीजनीसवेंवेचीशेणी ॥ ध
र्माघरींपाणीवाहेझाडी ॥ ७ ॥ अर्जूनाचेरथींहोयहा
सारथि ॥ भक्षीपोहेप्रीतीसुदाम्याचे ॥ ८ ॥ गौळीयाचे
घरींआंगेंगाईवळी ॥ द्वारपाळबळीद्वारींझाला ॥ ९ ॥
येकोबाचेंऋणफेडीहृषीकेशी ॥ अंबऋषीचेसोसीगर्भ
वास ॥ १० ॥ मिराबाईसाठींघेतोविषप्याला ॥ दामा
जीचाझालापाडेवार ॥ ११ ॥ घडीमातीवाहेगोऱ्याकुं
भाराची ॥ हुंडीमेहत्याचीअंगेंभरीं ॥ १२ ॥ पुंडलीकासा
ठींअझूनितिष्ठत ॥ तुकाम्हणेमातधन्यत्याची ॥ १३ ॥

॥ २१०२ ॥

भेटिलागींजीवालागलीसेआस ॥ पाहेरात्रंदीसवाट
तुझी ॥ १ ॥ पौर्णिमेचाचंद्रचकोरजीवन ॥ तैसेंमाझेंम
नवाटपाहे ॥ २ ॥ दिवाळीच्यामूळालेकीअसावली ॥
पाहातसेवाढुळीपंढरीची ॥ ३ ॥ भुकेचियावळें अति
शोककरी ॥ वाटपाहेपरीमाउलीची ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेम

जलागलीसेभूक ॥ धांवोनीश्रीमुखदावींदेवा ॥ ५ ॥
॥२१०३॥
आलेसंतपायठेवितिमस्तकीं॥ इहींउभयलोकींसरता
केलों ॥ १ ॥ वंदीनपाउलेंलोळेनचरणीं ॥ आजिइ
च्छाधणीफिटवींइल ॥ २ ॥ अवघींपूर्वपुण्येंझालींसा
नुकूळ ॥ औघेच्चिमंगळसंतभेटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृत
कृत्यझालोंदेवा ॥ नेणेपरिसेवाडोळांदेखें ॥ ४ ॥
॥२१०४॥
करींधंदापरिआवडतीपाय ॥ प्रीतिसांगोंकायनेणोंदे
वा ॥ १ ॥ रूपडोळांदेखेसदासर्वकाळ ॥ संपादितोंआ
ळप्रपंचाचा ॥ २ ॥ नेमुनीठेविलीकायाहेकारणी ॥ आ
मुचीहेवाणीगुणवदे ॥ ३ ॥ मनासीउत्कंठादर्शनाचा
हेवा ॥ नाहींलोभजीवाधनधान्य ॥ ४ ॥ उसंतितोपंथ
वेठीचीयापरी ॥ जिवनसूत्रदोरीपाशींवोढे ॥ ५ ॥ तुका
म्हणेऐसेंकरितोंनिर्वाण ॥ जीवतुम्हाभिन्ननाहींदेवा ॥
॥ ६ ॥ ॥२१०५॥
कांरेपोरेंमाझींम्हणवीतीढोरें ॥ मायबापखरेकाययेक ॥
॥ १ ॥ कांरेगेलेम्हणुनीकरीसीतळमळ ॥ मिथ्याचको
ल्हाळमेलीयांचा ॥ २ ॥ कांरेमाझेंमाझेंम्हणसीलगो
त ॥ नसोडवींदूतयमाहातीं ॥ ३ ॥ कांरेमीबळियाम्ह
णवीसिऐसा ॥ सरणापासींकैसाउचलसी ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेनधरिभरवसाकांहीं ॥ वेगींशरणजाईपांडुरंगा ॥
॥ ५ ॥ ॥२१०६॥

अगाकरुणाकराकरीतसेंधांवा ॥ यामजसोडवालव
करी ॥ १ ॥ ऐकोनीयांमाझींकरुणेचींउत्तरें ॥ व्हावें
शारंगधरेंउतावीळ ॥ २ ॥ मागेंपुढेंदीसेऔघारिताठा
व ॥ ठेउनिपाईंभाववाटपाहें ॥ ३ ॥ उशीरतोआतांन
पाहीजेकेला ॥ आहोजीविठ्ठलामायबापा ॥ ४ ॥ उरलें
तेंमजहेंचीयेकआतां ॥ अवघेविच्यारीतांशून्यझालें ॥
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआतांकरींकृपादान ॥ पाउलेंसमान
दावीडोळां ॥ ६ ॥ ॥ २१०७ ॥

नमनीतेज्ञानीनमनीतेपंडित ॥ ऐसेपरिव्यक्तऐकाभा
वें ॥ १ ॥ धातुपोसुनीयांआणीकाउपदेश ॥ अंतरींतोक्ले
शप्रेमनाहीं ॥ २ ॥ नमनीतोयोगीनमनीतेहरिदास ॥
दर्शनेंबहुवसबहुतांपरीचीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतयानम
नबाह्याल्कारी ॥ आवडतिपरीचित्तशुद्धीचे ॥ ४ ॥
॥ २१०८ ॥

कासयापाषाणपूजीतीपितळ ॥ अष्टधातुखळभावही
न ॥ १ ॥ भावचिकारणभावचितारण ॥ मोक्षाचेंसा
धनबोलीयेलें ॥ २ ॥ कायकरिलजपमाळकंठमाळा ॥
करिसीवेळोवेळांविषयजप ॥ ३ ॥ कायतेकरीसीपंडी
तहेवाणी ॥ अक्षराभिमानीथोरहोय ॥ ४ ॥ कायकरि
सीलकुशळगायन ॥ अंतरींमळीनकुबुद्धीतो ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेभावजरिनाहींकरी ॥ तेणेकायहरियोग्यहोसी
॥ ६ ॥ ॥ २१०९ ॥

अंतरींचगोड ॥ राहेआवडीचेंकोड ॥ १ ॥ संघट्टणेयेती

अंगा ॥ गुणदोषमनोभंगा ॥ २ ॥ उचिताच्याकळा ॥
नाहींकळतसकळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआभावना ॥ भा
विमुळेंतेपतना ॥ ४ ॥ ॥ २११० ॥
शिळाजयादेव ॥ तैसाफळेत्याचाभाव ॥ १ ॥ होयजत
नतेगोड ॥ अंतरायतीनाड ॥ २ ॥ देवजोडेभावें ॥ इ
च्छेचेंतेंप्रेमघ्यावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमोडदावी ॥ तैशींफ
ळेंआलींव्हावीं ॥ ४ ॥ ॥ २१११ ॥
कासयाजीऐसामाझेमाथांठिवा ॥ भारतुम्हीदेवासंत
जनीं ॥ १ ॥ विचित्रविंदानींनानाकळाखेळे ॥ नाच
वीपुतळेनारायण ॥ २ ॥ कायवानराचेअंगींचितेश
क्ति ॥ उदकींतरतीवरीशिळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरीनि
मित्तेचिआड ॥ चेष्टउनीजडदावींपुढें ॥ ४ ॥ २११२ ॥
पायांपडावेंहेंमाझेंभांडवल ॥ सरतीहेबोलकोठेंपाई ॥
॥ १ ॥ तराह्सलगीकवतुककेलें ॥ लडिवाळधाकुलेंअ
सेबाळ ॥ २ ॥ कायउणेंआम्हासंतांचियेघरीं ॥ विदि
तयापरीसकळहि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझीउचिततेसेवा
नयेकरूंठेवाठेवीकांहीं ॥ ४ ॥ ॥ २११३ ॥
वदवावीवाणीमाझीकृपावंता ॥ वाग्पुष्पसंतांसमर्पि
सी ॥ १ ॥ सर्वसंकटांचातुम्हापरिहार ॥ घालावाम्यां
भारपांडुरंगा ॥ २ ॥ येकसरेचित्तठेवूनियांपाईं ॥ झा
लोंउतराईहोतोंतेणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंझालेंअवसा
न ॥ कायावाचामनेंवेंचूनियां ॥ ४ ॥ ॥ २११४ ॥
नमावेहेपायहेंमाझेंउचित ॥ आशीर्वादेंहिततुमचीया

॥ १ ॥ कृपेचावोरसनसमायेपोटीं ॥ म्हणोनीउफराटीं
वचनेंहीं ॥ २ ॥ तुमचीउष्टावळीतेंमाझेंभोजन॥ झाडा
वेंअंगणकेरपुंजे ॥ ३ ॥ परिऐसेंपुण्यनाहींमाझेगांठी॥
जेणेंपडेमिठीपायांसवें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेराहेआठवण
चित्तीं ॥ ऐसीकृपासंतींकेलीतुम्ही ॥ ५ ॥ ॥ २११५ ॥
कायनाहींमातागौरवीतबाळा ॥ कायनाहींलळापा
ळीतते ॥ १ ॥ कायनाहींत्याचीकरिततेसेवा ॥ काय
नाहींजीवागोमटेते ॥ २ ॥ अमंगळपणेंकंटाळानध
री ॥ उचलोनीकरीकंठीलावी ॥ ३ ॥ लेववीआपुलेंअं
गेंअळंकार ॥ संतोषावेंफारदेखोनियां॥ ४॥ तुकाम्हणे
स्तुतियोग्यनाहींपरी॥तुम्हालाजथोरीअंकिताची॥ ५॥
॥ २११६ ॥
माझीयामीपणावरिपडोपाषाण ॥ जळोतेंभूषणनाम
माझें ॥ १ ॥ पापानाहींपारदुःखाचेडोंगर ॥ झालेंभूमी
भारमाझेंवोझें ॥ २ ॥ कासयाविटंबणाकेलीसांगोंकि
ती ॥ पाषाणफुटतिऐसेदुःखें ॥ ३ ॥ नरनारीसकळउ
त्तमचांडाळ ॥ नपाहातीडोळांमाझेंमुख ॥ ४ ॥ कायावा
चामनेंअघटितकरणें ॥ चर्मचक्षुजाणहातपाय ॥ ५ ॥
निंदाद्वेषघातविश्वासींव्यभिचार॥ आणिकसाचारसां
गोंकिती ॥ ६ ॥ लक्ष्मीमदेंमातेंघडलेबहुदोष ॥ पडिय
लेसोस्नभेदाभेद ॥ ७ ॥ पित्याच्यावचनाघडलीअव
ज्ञा ॥ अविचारीजाणानिंदावादी ॥ ८ ॥ आणिककि
तीतेसांगोंअवगुण ॥ नकळेजिव्हामनकायकरूं ॥ ९ ॥

भूतदयाआणिपरोपकारनाहीं ॥ शब्दाधीरपाहीनाहीं तया ॥ १० ॥ संतमहानुभावऐकाहेंउत्तर ॥ अवगुण विचारबुद्धिपापा ॥ ११ ॥ तुकाम्हणेसरतीकरापांडुरंगीं ॥ शरणयाचीलागींतुम्हाआलों ॥ १२ ॥ २११७ ॥

कृष्णजन्माचेअभंग.

फिरविलींदोन्हीं ॥ कंन्याआणिचक्रपाणि ॥ १ ॥ झाला आनंदींआनंद ॥ अवतरलेगोविंद ॥ २ ॥ तुटलींबंधनें वसुदेवदेवकीचेंदरुशनें ॥ ३ ॥ गोकुळासींआलें ॥ ब्रह्मअव्यक्तचांगलें ॥ ४ ॥ नंददसवंती ॥ धन्यदेखीलेश्रीपती ॥ ५ ॥ निसीजन्मकाळ ॥ आलेअष्टमीगोपाळ ॥ ॥ ६ ॥ आनंदलीमही ॥ भारगेलासकळहि ॥ ७ ॥ तुका म्हणेकंसा ॥ आठभोवीलावोळसा ॥ ८ ॥ ॥ २११८ ॥

सोडियेल्यागांठी ॥ दरुशनेंकृष्णाभेटी ॥ १ ॥ करिती नारीआक्षयवाणे ॥ जीवभावदेतिदानें ॥ २ ॥ उपजल्या काळें ॥ रूपेंमोहीलींसकळें ॥ ३ ॥ तुकातेथेवारी ॥ येकीआडुनीदूसरी ॥ ४ ॥ ॥ २११९ ॥

सुखतेंडोळांपाहे ॥ तैशीचतेउभीराहे ॥ १ ॥ केल्याविण नव्हेहातीं ॥ धरुनिअरतीपरती ॥ २ ॥ नधरितीमनीं ॥ कांहींसंकोचदाटणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवें ॥ वोसकेल्या देहभावें ॥ ४ ॥ ॥ २१२० ॥

गोकुळींच्यासुखा ॥ अंतपारनाहींलेखा ॥ १ ॥ बाळकृष्णनंदाघरीं ॥ आनंदल्यानरनारी ॥ २ ॥ गुढीयातोरणें ॥ करितीकथागातीगाणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेछंदें ॥ येणेंवे

धीलेंगोविंदें ॥ ४ ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥ २१२१ ॥
विटंबीलाभट ॥ ढि़ल्हापाठीवरीपाट ॥ १ ॥ खोटेंजाणो
नीअंतर ॥ नसाहेचिविश्वंभर ॥ २ ॥ तेंचिकरींदान ॥
जैसेंआईकेंवचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवें ॥ पूतनाशोषि
येलीजिवें ॥ ४ ॥ ॥ २१२२ ॥
प्रेमदेवाचेंदेणें ॥ देहभावजायजेणे ॥ नधरावीमनें ॥
शुद्धिदेशकाळाची ॥ १ ॥ मुक्तलज्जावीरहीत ॥ भाग्य
वंतहरिभक्त ॥ झालेवोसंडत ॥ नामकीर्त्तिपवाडे ॥ २ ॥
जोडिझालीअवीनाश ॥ जन्मोनिझालेहरिचेदास ॥
त्यांचानव्हेगर्भवास ॥ सौरसपरब्रह्मीं ॥ ३ ॥ हेचिवाह
तीसंकल्प ॥ पुण्यप्रसंगाचेजप ॥ तुकाम्हणेपाप ॥ ना
हींगांवींहरिजना ॥ ४ ॥ ॥ २१२३ ॥
तोचिलटिक्यामाजिभला ॥ म्हणेदेवम्यांदेखिला ॥ १ ॥
ऐसीयाच्याउपदेशें ॥ भवबंधनकैसेंनासे ॥ २ ॥ बुडवी
आपणासरिसे ॥ अभीमानेआणिकास ॥ ३ ॥ आणि
कनाहींजोडा ॥ देवम्हणवीतयामूढा ॥ ४ ॥ आणिका
चेनमनीसाचें ॥ तुकाम्हणेयाश्रेष्ठाचे ॥ ५ ॥ ॥ २१२४ ॥
होईलझालाअंगेदेवजोआपण ॥ तयासीहेजनअवघे
देव ॥ १ ॥ येरानीसांगावीरेमटकाहणी ॥ चित्तारंजव
णीकरावया ॥ २ ॥ धालाआणिकाचीनेणेतानभूक ॥
सुखेंपाहेमुखआपुलीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंपाहिजे
अनुभव ॥ शब्दाचेंगौरवकामानये ॥ ४ ॥ ॥ २१२५ ॥
कांनवजोबैसोनीकथे ॥ ऐसेंऐकावेंश्रोते ॥ पांडुरंगते

थें ॥ उभाअसेतिष्ठत॥ १॥म्हणवोनीकरीधीर॥लक्षला
वूनीसादर॥ भवसिंधुपार॥ असेलज्यातरणे॥ २ ॥ क
थेकांहींअणुमात्र॥नबोलावेंहावृत्तांत॥देवभक्तांचित्त
समरसीखंडण॥ ३ ॥ कांवैष्णवापुजावें ॥ ऐकाघेईल
जोजिवें॥ चरणरजाशिवे॥ वोडविलामस्तक॥ ॥४॥
ऐसेंजाणारेनिभ्रांत ॥ देवभक्तांचाअंकित ॥ अलिप्त
अतीत॥ परमितत्यासाठीं ॥ ५ ॥ घालोनीलोळणी॥
तुकाआलालोटांगणीं॥ वंदीपायवणी॥ संतचरणीचें
माथा॥ ६॥ ॥२१२६॥
अनुभवेंआलेंअंगा॥ तेंयाजगादेतसे॥ १॥ नव्हतिइतु
केबोल॥ मूळवोलअंतरींचि॥ २॥ उतरूनीदिल्हेंकसीं
शुद्धरसींसरते॥ ३॥ तुकाम्हणेदुसरेंनाहीं॥ ऐसीग्वाही
गुजरली॥ ४॥ ॥२१२७॥
साधकाचीदशाउदासअसावी ॥ उपाधिनसावीअंत
र्बाह्य॥ १॥लोलुप्यताकायनिद्रेसीजिणावें॥भोजनक
रावेंपरमित॥ २॥ येकांतींलोकांतींस्त्रियांसीभाषण॥
प्राणगेल्याजाणबोलोंनये॥ ३॥ संगसज्जनांचाउच्चा
रनामाचा॥ घोषकीर्तनाचाअहर्निशी ॥ ४॥ तुकाम्ह
णेंऐशासाधनीजोराहे॥ तोचिज्ञानलाहेगुरुरूपा॥५॥
॥२१२८॥
अंतरींचीज्योतिप्रकाशलीदीप्ति॥ मुळींचितीहोतीआ
च्छादिली॥ १॥ तेथीचाआनंदुब्रह्मांडींनमाय॥ उपमे
सीकायदेऊंसुखा॥ २॥ भावाचेमथिलेनिर्गुणसंचिले

तेहेउभेकेलेविटेवरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हाब्रह्मांडपंढ
री ॥ प्रेमाचीजेथोरीसांठवण ॥ ४ ॥ ॥२१२९॥
कासयागामजघातलेंसंसारीं ॥ चित्तपायांवरीनाहींतु
झ्या ॥ १ ॥ कासयागामजघातलेंसेजन्मा ॥ नाहींतुझा
प्रेमानित्यनवा ॥ २ ॥ नामाविणमाझीवाचाअमंग
ळ ॥ ऐसाकांचांडाळनिर्मियेला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमा
झीजळोजळोकाया ॥ विठ्ठलसखयावांचूनियां ॥ ४ ॥
॥२१३०॥
प्रारब्धेंचिजोडेधन ॥ प्रारब्धेंचिवाढेमान ॥ १ ॥ सोस
करितोसिवायां ॥ भजमनापंढरिराया ॥ २ ॥ प्रारब्धें
चिहोयसुख ॥ प्रारब्धेंचिपावेदुःख ॥ ३ ॥ प्रारब्धेंचिभ
रेपोट ॥ तुकाकरीनाबोभाट ॥ ४ ॥ ॥२१३१॥
हीनमाझीयाति ॥ वरिस्तुतिकेलीसंतीं ॥ १ ॥ अंगींव
सोंपाहेगर्व ॥ माझेंहरावयासर्व ॥ २ ॥ मीयेकजाणता
ऐसेंवाटतसेचित्ता ॥ ३ ॥ राखराखगेलोंवायां ॥ तुका
म्हणेपंढरिराया ॥ ४ ॥ ॥२१३२॥
भाताकापीगळा ॥ तेथेकोणराखेबाळा ॥ १ ॥ हेकाने
णानारायणा ॥ मजचाळवीतांदीना ॥ २ ॥ नागवीधा
वणे ॥ तेथेसाह्यव्हावेंकोणें ॥ ३ ॥ राजासर्वहरि ॥ तेथे
दुजाकोणवारी ॥ ४ ॥ तुझ्याकेल्यावीण ॥ नव्हेस्थीरव
श्यमन ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेहरि ॥ सूत्रतुझ्याहातींदोरी ॥ ६
॥२१३३॥
गाऊंनेणेपरिमीकांहींगाईन ॥ शरणजाईनपांडुरंगा ॥

॥ १ ॥ ब्रह्मांडनायकमीत्याचाअंकीत ॥ काययमदुत करीतीकाळ ॥ २॥ वेश्याज्याच्यानामेंतारीलीगणिका अजामीळासारीखापापराशी ॥ ३ ॥ चरणींच्यारजें अहिल्यातारीली ॥ रूपवंतकेलीकुब्जादासी ॥ ४ ॥ पृथीवीतारीलीपाताळासीजातां ॥ तुकाम्हणेआतांआम्हीकिती ॥ ५ ॥ ॥ २१३४॥

गाजराचिपुंगी ॥ तैसेनवेझालेजोगी ॥ १ ॥ कायकरुनीपठण॥ केलीअहंताजतन ॥ २ ॥ अल्पअसेज्ञान॥ अंगींताठाअभीमान ॥३॥ तुकाम्हणेलंड॥ त्याचेंहाणुनिफोडातोंड ॥ ४ ॥ ॥ २१३५॥

परद्रव्यपरनारी॥ अभिळाषूनीनाकधरी ॥ १ ॥ जळोतयाचाआचार॥ व्यर्थभारवाहेखर ॥ २॥ सोवळ्याचीस्फिति ॥ क्रोधेंविटाळलाचित्तीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसोंग॥ दावीबाहेरीलरंग ॥ ४ ॥ ॥ २१३६ ॥

टिळेटोपीउंचदावीं ॥ जगींमीये गोसावी ॥ १ ॥ औघावरपंगसारा॥ पोटींवीषयाचाथारा ॥ २ ॥ मुद्रालावीतोकोरुनी ॥ मानव्हावयासींजनीं ॥३॥ तुकाम्हणेऐसेकिती ॥ नरकागेलेपुढेंजाती ॥ ४ ॥ ॥ २१३७॥

ऐसेसंतझालेकळीं ॥ तोंडितमाखूचीनळी ॥ १ ॥ स्नानसंध्याबुडवीली ॥ पुढेंभांगवोढवली ॥ २ ॥ भांगभुर्काहेंसाधन॥ पचींपडेमद्यपान ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअवघेंसोंग॥ तेथेंकैंचापांडुरंग ॥ ४ ॥ ॥ २१३८॥

जातिचीशींदळी ॥ तिलाकोणकसावळी ॥ १ ॥ आप

घरनाबापघर॥ चिंतिमनींव्यभीचार॥ २॥ सेजेअसो
नियाधणी॥ परद्वारमनाआणी ॥ ३॥ तुकाम्हणेअस
लीजाती॥ जातिसाठींखातीमाती॥ ४॥ ॥२१३९॥
आंधळ्याचीकाठी॥ हिरोनियांकडालोटी॥ १॥ हेंकांदे
खण्याउचित॥ लाभकिंवाकांहींहित॥ २॥ चाळवूनी
हातीं॥ साकरम्हणुनीद्यावीमाती॥ ३॥ तुकाम्हणेवाटे
देवापसरावेसरांटे॥ ४॥ ॥२१४०॥
प्रीतीचियाबोलानाहींपेंसपाड ॥ भलतैसेंगोडकरूनी
घेई ॥ १ ॥ तैसेंविठ्ठलरायातुजमजआहे॥ आवडीनें
गायनामतुझें॥२॥ वेडेवांकडेंहेबाळकाचेबोल॥ करि
तिनवलमायबाप ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजयेवोमाझीद
.या॥ जिवींच्यासखयाजिवलगा॥४॥ ॥२१४१॥
माझेमजकळोंयेतीअवगुण ॥ कायकरूंमनअनावर
.॥ १ ॥ आतांआडउभाराहेंनारायणा॥ दयासिंधुपणा
साचकरी ॥ २ ॥ वाचावदेपरीकरणेंकठीण॥ इंद्रियां
आधीनझालोंदेवा ॥ ३॥ तुकाम्हणेतुझाजैसातैसादा
स॥ नधरींउदासमायबापा॥ ४॥ ॥२१४२॥
वर्णावीतीथोरीयेकाविठोबाची ॥ कीर्तिमानवाचीबो
लूंनये॥ १ ॥ उदंडचिझालेजन्मोनियांमेले ॥ होऊनि
यांगेलेरावरंक॥ २ ॥ त्यांचेंनामकोणीनेघेचराचरीं॥
साहिवेदचारीवर्णिताती ॥ ३ ॥ अक्षईअढळचळेना
ढळेना ॥ तयानारायणाध्यातजावें ॥ ४॥ तुकाम्हणे
तुम्हीविठ्ठलचिध्यातां ॥ जन्ममरणव्यथादूरीहोती॥

॥५॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥२१४३॥

नकोदेऊंदेवापोटींहेंसंतान ॥ मायाजाणेजाणनाठवी
सी ॥ १ ॥ नकोदेऊंदेवाद्रव्यआणिभाग्य ॥ तोयेकउ
द्वेगहोयजीवा ॥ २ ॥ तुकाम्हणेकरीफकिराचेपरी ॥ रा
त्रिदिवसहरियेईलघरा ॥ ३ ॥ ॥२१४४॥

जोडोनियांधनउत्तमव्यवहारें ॥ उदासविचारेंवेंचकरी
॥ १ ॥ उत्तमचिगातीतोयेकपावेल ॥ उत्तमभोगाल
जीवखाणी ॥ २ ॥ अनउपकारनेणेपरनिंदा ॥ परस्त्रि
यासदाबहिणीमाया ॥ ३ ॥ भूतदयागाईपशूंचेंपाळण
तान्हेल्याजीवनवनामाजी ॥ ४ ॥ शांतिरूपनव्हेको
णाचावाईट ॥ वाढवीमहत्ववडीलांचें ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेहेंचिआश्रमाचेंफळ ॥ परमपदबळवैराग्याचें ॥ ६ ॥

॥२१४५॥

हरिम्हणतांगतिपातकेंनासती ॥ कळिकाळकांपतीह
रिम्हणतां ॥ १ ॥ हरिम्हणतांभुक्तिहरिम्हणतांमुक्ती ॥
चुकेयातायातिहरीम्हणतां ॥ २ ॥ तपेंअनुष्ठानेंनलगती
साधनें ॥ तुटतिबंधनेंहरिम्हणतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभावेंज
पाहरिचेंनाम ॥ मगकाळयमशरणतुम्हा ॥ ४ ॥ २१४६

नयेवाटूंमन ॥ कांहींनदेखावेंभिन्न ॥ १ ॥ पायविठोबा
चेचित्तीं ॥ असोंद्यावेद्दिवसरातीं ॥ २ ॥ नयेकाकुल
ती ॥ कोणायेऊंहरिभक्ति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसोई ॥ करि
लकृपेचीविठाई ॥ ४ ॥ ॥२१४७॥

सकळदेवांचेंदैवत ॥ उभेंअसेयारंगांत ॥ १ ॥ रंगलुटा

माझेबाप ॥ शुद्धभावें खरें माप ॥ २ ॥ रंगलुटिलाबहु
ती ॥ शुकनारदादिसंतीं ॥ ३ ॥ तुकालुटितांहेरंग ॥ सा
त्यझालापांडुरंग ॥ ४ ॥ ॥२१४८॥
उशीरकांकिला ॥ कृपाळूवाजीविठ्ठला ॥ १ ॥ मजदिल्हें
कोणाहातीं ॥ कायमानीलीनिश्चिती ॥ २ ॥ कोठवरी
धरूंधीर ॥ आतांमनकरूंस्थीर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजीव ॥
ऐशीभाकितसेकिव ॥ ४ ॥ ॥२१४९॥
तुकावेडाअविचार ॥ करीबडबडफार ॥ १ ॥ नित्यवा
चेहाचीछंद ॥ रामकृष्णहरिगोविंद ॥ २ ॥ धरींपांडुरंगीं
भाव ॥ आणिकनेणेंदुजादेव ॥ ३ ॥ गुरुज्ञानसर्वांठाईं
दुर्जेनविचारिकांहीं ॥ ४ ॥ बोलनावडेकोणाचे ॥ कथे
नागवाचीनाचे ॥ ५ ॥ संगउपचारेंकांटाळे ॥ सुखेंभल
तेठाईंलोळे ॥ ६ ॥ कांहींउपदेशिलेंनेणे ॥ वाचेंविठ्ठल
विठ्ठलम्हणे ॥ ७ ॥ केलाबहुतींफजित ॥ परिहेंचीकरी
नित्य ॥ ८ ॥ अहोपंडितजन ॥ तुकाटाकावाथुंकोन ॥
॥ ९ ॥ ॥ २१५० ॥
आलीसिंहस्थपर्वणी ॥ न्हाव्याभटाझालीधणी ॥ १ ॥ अं
तरींपापांच्याकोडि ॥ वरिवरिबोडीडोईदाढि ॥ २ ॥ बो
डिलेतेनिघाले ॥ कायपालटलेसांगविहिले ॥ ३ ॥ पाप
गेल्याचिकायखुण ॥ नाहींपालटलेअवगुण ॥ ४ ॥ भ
क्तिभावेंवीण ॥ तुकाम्हणेअवघाशीण ॥ ५ ॥ २१५१
तुजघालोनीयांपूजीतोंसंपुष्टीं ॥ परितूझेपोटींचौदाभु
वनें ॥ १ ॥ तुजनाचऊनीदाखऊंकवतूक ॥ परिरूपरेख

नाहींतूज ॥ २ ॥ तुजलागीं अम्ही गात असों गीत ॥ परि तूं अलिप्त शब्दाहूनी ॥ ३ ॥ तुजलागीं आम्ही घातियेल्या माळा ॥ परि तूं वेगळा कर्तृत्वासी ॥ ४ ॥ तुका म्हणे आतां होऊनी परमीत ॥ माझें कांहीं हीत विचारावें ॥ ५ ॥

॥ २१५२ ॥

पापाची मी राशी ॥ सेवा चोर पायांपासी ॥ १ ॥ करा दंडना रायणा ॥ माझ्या मानाची खंडणा ॥ २ ॥ जना हातीं सेवा ॥ घेतों लंडपणें देवा ॥ ३ ॥ तुझा नासंसार ॥ तुका दोहींकडे चोर ॥ ४ ॥

॥ २१५३ ॥

दुडीवरी दुडी ॥ चाले मोकळी गुजरी ॥ १ ॥ ध्यान लागे ऐसें हरि ॥ तुझ्या चरणीं तैशापरी ॥ २ ॥ आवतण्याची आस ॥ जैसी लागे दुर्बळास ॥ ३ ॥ लोभ्या कालांतराची आस ॥ बोटें मोजी दिवस मास ॥ ४ ॥ तुका म्हणे पंढरिनाथा ॥ मजला आणिक नको व्यथा ॥ ५ ॥

॥ २१५४ ॥

लागोनीयां पायां विनवितों तुम्हाला ॥ करटाळी बोला मुखीं नाम ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल म्हणा वेळोवेळां ॥ हा सुख सोहळा स्वर्गीं नाहीं ॥ २ ॥ कृष्ण विष्णु हरि गोविंद गोपाळ ॥ मार्ग हा प्रांजळ वैकुंठींचा ॥ ३ ॥ सकळासी येथें आहे अधिकार ॥ कलियुगीं उद्धार हरिनामें ॥ ४ ॥ तुका म्हणे नामापासीं चारी मुक्ति ॥ ऐसें बहुतां ग्रंथीं बोलीयेलें ॥ ॥ ५ ॥

॥ २१५५ ॥

लटिकें हांसे लटिकें रडे ॥ लटिकें उडे लटिक्यापै ॥ १ ॥ लं

टिकेंमाझेंलटिकेंतुझें ॥ लटिकेंवोझेंलटिक्याचें ॥ २ ॥ ल
टिकेंगायलटिकेंध्याय ॥ लटिकेंजायलटिक्यापें ॥ ३ ॥
लटिकाभोगीलटिकात्यागी ॥ लटिकाजोगीजगमा
या ॥ ४ ॥ लटिकातुकालटिक्याभावें ॥ लटिकेंबोलेल
टिक्यासवें ॥ ५ ॥ ॥ २१५६ ॥
झालोंम्हणतीयाचेंमजवाटेआश्चर्य ॥ ऐकानव्हेधीरव
चनमाझें ॥ १ ॥ शिजलीयाअन्नाग्वाहीदांतहात ॥ जि
व्हेसीचाखतनकळेकैसें ॥ २ ॥ तापलींतींतेलेंबावनचं
दन ॥ बुंदयेकक्षणशीतळकरी ॥ ३ ॥ पारखीतोजाणेअं
तरींचाभेद ॥ मूढजनाछंदलावण्याचा ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेकैसीनिवडेआपण ॥ शुद्धमंदहीनजैसेतैसे ॥ ५ ॥
॥ २१५७ ॥
इच्छिथोरभक्तिआवडतीदेवा ॥ संकल्पावीमायासंसारा
ची ॥ १ ॥ ठेविलेंअनंतेंतैसेंचिराहावें ॥ चित्तींअसोंद्या
वेंसमाधान ॥ २ ॥ वाहील्याउद्वेगदुःखचिकेवळ ॥ भो
गणेंतेंफळसंचिताचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघालूंतयावरीभा
र ॥ वाहूंहासंसारदेवापाईं ॥ ४ ॥ ॥ २१५८ ॥
जन्मायेणेंघडेपातकाचेमुळें ॥ संचिताचेंफळआपुलि
या ॥ १ ॥ मगवायांवीणदुःखवाहोंनये ॥ रुसोनियां
कायदेवावरी ॥ २ ॥ ठाउकाचिआहेसंसारदुःखाचा ॥
चित्तींशीणयाचावाहूंनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनामत्याचें
आठवावें ॥ तेणेंविसरावेंजन्मदुःख ॥ ४ ॥ २१५९ ॥
आतांमाझेनकावानूंगुणदोष ॥ करितोंउपदेशयाचा

कांहीं ॥ १ ॥ मानदंभासाठीं छळीतसे कोणा ॥ आण
याचरणाविठोबाची ॥ २ ॥ तुकाम्हणेहें तों ठावें पांडुरं
गा ॥ कायकळे जगा अंतरींचें ॥ ३ ॥ ॥ २१६० ॥

देवांनीं स्वामीस चिंचवडास नेलें
तेवेळचे अभंग ५

वांझागाईदुभती ॥ देवा ऐशी तुझी ख्याती ॥ १ ॥ ऐसें
मागतनाहीं तुज ॥ चरणदाखवावे मज ॥ २ ॥ चातक
पाखरूं ॥ त्यासिवरुषे मेघधारु ॥ ३ ॥ पक्षीराजहंस ॥ अ
मोलीकमोतीं त्यास ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे देवा ॥ कांगाखों
चलासीजीवा ॥ ५ ॥ ॥ २१६१ ॥
परतें मी आहे सहजचि दूरि ॥ वेगळें भी कारिनामरूपा ॥
॥ १ ॥ नलगे रुसावें धरावा संकोच ॥ सहजतें नीच आलें
भोगा ॥ २ ॥ पडियेलें ठाईं उच्छिष्ट सेवावें ॥ अर्थ तेची
देवें केले ऐसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे तुम्ही आम्हा जी वेगळे ॥
केले तीनी राळे द्विजदेवा ॥ ४ ॥ ॥ २१६२ ॥
चिंतामणी देवा गणपतीसी आणा ॥ करवावें भोजना
दुजे पात्रीं ॥ १ ॥ देवम्हणति तुक्यायेवढी कैंची थोरी ॥ अ
भिमानाभीतरीं नागवलों ॥ २ ॥ वाढवेळ झाला शिळें
झालें अन्न ॥ तटस्थ ब्राह्मण बैसले ती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
देवा तुमच्या सुकृतें ॥ आणीन त्वरितें मोरयासी ॥ ४ ॥
॥ २१६३ ॥
भोक्ता नारायण लक्षुमीचा पति ॥ म्हणोनी प्राणाहुति
घेतलीया ॥ १ ॥ भर्ता आणि भोक्ता कर्त्ता आणि करविता

आपणसहजतापूर्णकाम ॥ २ ॥ विश्वींविश्वंभररूपा
दृष्टिसांभाळीत॥प्रार्थनाकरीतब्राम्हणांची ॥ ३ ॥ कव
ळोकवळींनामघ्यावेंगोविंदाचें॥भोजनभक्तांचेंतुका
म्हणे ॥ ४ ॥ ॥२१६४॥
माझास्वामीतूझीवागवितोलात ॥ तेथेमीपतितकाय
आलों ॥ १ ॥ तीर्थेंतुमच्याचरणझालेपैंनिर्मळ ॥ तेथें
मीदुर्बळकायवानूं॥ २॥ तुकाम्हणेतुम्हींदेवाद्विजवंद्य॥
मीतोकार्यनिंद्यहीनयाती ॥ ३ ॥ ॥२१६५॥
वंदीलेंवंदावेंजीवाचीयेसाठीं ॥ किंवाबरितूटीआरंभीं
च ॥ १ ॥ स्वहिताचीचाडतेऐकाहेबोल ॥ अवघेंचीमो
लधीराअंगीं ॥ २ ॥ शिंपीलेंतेंरूपवरावरीबरें. ॥ वाळ
लीयापुरेंकोंभनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेटांकीघायदेवपण॥
फुटलीयाजनकुह्वापुसी ॥ ४ ॥ ॥२१६६॥
आम्हाविष्णुदासांहेंचीभांडवल ॥ अवघाविठ्ठलधन
वित्त ॥ १ ॥ वाणिनाहींघ्यावेंआपुलीयेहातें ॥ करूनि
यांचित्तेंसमाधान ॥ २ ॥ तुकाम्हणेद्रव्यमेळवीलेंमागें
हेंतोकोणासंगेंआलेंनाहीं ॥ ३ ॥ ॥२१६७॥
सुखाचेवेंव्हारींसुखलाभझाला ॥ आनंदकोंदलामागें
पुढें ॥ १ ॥ संगतीपंगतीदेवासवेंघडे ॥ नित्यनित्यपडे
तेचीसाचा ॥ २ ॥ समर्थाचेघरींसकळसंपदा ॥ नाहीं
तुटीकदाकासयाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंलाभाचिया
कोटी ॥ बहुवावपोटींसमर्थाचे ॥ ४ ॥ ॥२१६८॥
कांयदेवाखातांघेतलेंहातींचें ॥ आलेंहेंतपाचेंथोरभय

॥ १॥ म्हणतिगजरेंरामयेकसरें॥ जळतिथोरपापेंभय धाकें॥ २॥ कायखोळंबलेहातपायअंग ॥ नाशीलेंहें सांगरूपकाय॥ ३॥ कोणलोकींसांगघातलाबाहेरी॥ म्हणतांहरिहरितुकाम्हणे॥ ४॥ ॥२१६९॥
ज्यासीनावडेयेकादसी॥ तोजिताचीनरकवासी॥ १॥ ज्यासीनावडेहेंव्रत॥ त्यासीनरकनाहींभीत॥ २॥ ज्या सीघडेयेकादशी॥ जाणेलागेविष्णुपासी॥ ३॥ तुका म्हणेपुण्यराशी॥ तोचिकरीयेकादशी॥ ४॥ २१७०॥
उत्तमतयायाती॥ देवाशरणअनन्यगती॥ १॥ नाहीं दुजाठाव॥ कोणिउत्तममध्यमभाव॥२॥ उमटतीठसे ब्रह्मप्राप्तीअंगींदिसे॥३॥ भाविकविश्वासी॥ तुकाम्ह णेनमनत्यासी॥ ४॥ ॥२१७१॥
मुंगीहोउनीसाकरखावी ॥ निचवस्तूचीभेटीघ्यावी॥ ॥ १॥ वाळवंटींसाकरपडे॥ गजयेउनिकायरडे॥ २॥ झालाहरिदासगोसावी॥ अवघीमाईकक्रियादावी॥ ॥ ३॥ पाठपाठांतरिकविद्या॥ जनरंजवणीसद्या॥ ४॥ प्रेमनसतांअंगाआणी॥ दृढभावनाहींमनीं ॥ ५॥ ब्र ह्मज्ञानवाचेबोले॥ पाहातांननिवतीडोळे ॥ ६ ॥ मि थ्याभगलवाढविती॥ आपुलीआपणपूजाघेती॥ ७॥ तुकाम्हणेधाकुटेंव्हावें॥निजवस्तुसीमागुनघ्यावें॥८॥ ॥२१७२॥
भयहरीजनीं॥ कांहींनधरावेंमनीं॥ १॥ नारायणाऐ सासखा॥ कायजगाचाहालेखा॥२॥चित्तवित्तहेवा॥

समर्पूनीसर्वदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमन ॥ असोंद्यावेंस
माधान ॥ ४ ॥ ॥२१७३॥

आयुष्यमोजायाबैसलामापारी ॥ तुंकारिवेव्हारींसंसा
राच्या ॥ १ ॥ नेईलवोढुनीठाउकेंनसतां ॥ नराहेदुःश्चि
ताहरिवीण ॥ २ ॥ कठिणहेंदुःखयमजाचतील ॥ को
णसोडवीलतयेठाईं ॥ ३ ॥ राहातीलदुरीसज्जनसोय
रीं ॥ आठवींश्रीहरीलवलाहीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकिती
करीसीलंडाई ॥ होईलभंडाईथोरपूढें ॥ ५ ॥ २१७४ ॥

होऊंनकोकांहींयामनाआधीन ॥ नाइकेंवचनयाचें
कांहीं ॥ १ ॥ हाटीयाचीगोष्टीमोडोनीटाकावी ॥ सोय
हिधरावीविठोबाची ॥ २ ॥ आपुलेआधीनकरूनियांठेवा
नाहींतरीजीवाघातकर्हे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालेजेमना
आधीन ॥ तयासीबंधनयमकरी ॥ ४ ॥ ॥ २१७५ ॥

नामावीणकायवाऊगीचावट ॥ वायावटवटहरीवीण
॥ १ ॥ फुकटचीसांगेलोकांचीयागोष्टी ॥ रामजगजेठी
वाचेनये ॥ २ ॥ मेळवोनिचाटकरीसुरापान ॥ विषया
च्यागुणेंमातलासे ॥ ३ ॥ बैसोनीटवाळीकरीदुजया
ची ॥ नाहींगोविंदाचीआठवण ॥ ४ ॥ बळेयमदांतखा
यतयावरी ॥ जंवभरेदोरीआयुष्याची ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
तुलासोडवीलकोण ॥ नाहींनारायणआठवीला ॥ ६ ॥
॥ २१७६ ॥

संतगातीहरिकीर्तनीं ॥ त्याचेघेइनपायवणी ॥ १ ॥ हे
चितपतीर्थमाझें ॥ आणिकमीनेणदुजें ॥ २ ॥ कायकु

वेंडिकरीन ॥ संतमहंतवोवाळीन ॥ ३ ॥ संतमहंतमा
झीपूजा ॥ आनभावनाहींदुजा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनेणे
कांहीं ॥ अवघेंआहेसंतांपाईं ॥ ५ ॥ ॥ २१७७ ॥
झालेंभांडवल ॥ अवघापिकलाविठ्ठल ॥ १ ॥ आतां
वाणीकशासाठीं ॥ धीरधरावाचपोटीं ॥ २ ॥ आपुल्या
संकोचें ॥ म्हणऊनीतेथेंटाचे ॥ ३ ॥ घेतांखऱ्यामापें ॥
तुकाम्हणेदेखुनीसोपें ॥ ४ ॥ ॥ २१७८ ॥
शुद्धऐसेंब्रह्मज्ञान ॥ करामनसादर ॥ १ ॥ रविरसासक
ळांशोषी ॥ गुणदोषींनालिंपे ॥ २ ॥ कोणासवेंनाहींचो
री ॥ सकळावरीसमत्व ॥ ३ ॥ सत्यतरिऐसेंआहे ॥ तुका
पाहेउपदेशी ॥ ४ ॥ ॥ २१७९ ॥
अग्निहापाचारिकोणासीसाक्षेपें ॥ हिवेंतोचितापेजा
ऊनियां ॥ १ ॥ उदकम्हणेकाययाहोमजप्यावें ॥ तृषी
ततोधांवेसेवावया ॥ २ ॥ कायवस्त्रम्हणेघ्यावोमजने
सा ॥ आपुल्यास्वइच्छाजगवोढी ॥ ३ ॥ तुकयास्वामी
म्हणेकायमजस्मरा ॥ आपुल्याउद्धारालागोनियां ॥
॥ ४ ॥ ॥ २१८० ॥
भक्तदेवाघरचासुणा ॥ देवभक्तांचापोसणा ॥ १ ॥ ये
रयेराजडलेकैसे ॥ जीवाअंगजैसेंतैसे ॥ २ ॥ देवभक्ता
चीरुपाळुमाता ॥ भक्तदेवाचाजनिता ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेअंगें ॥ येकयेकाचीयासंगें ॥ ४ ॥ ॥ २१८१ ॥
वरव्यावरवंट ॥ विटेचरणसमनीट ॥ १ ॥ तेम्यात्हृदईंध
रिले ॥ तापशमनपाउलें ॥ २ ॥ सकळांतीर्थांअधिष्ठान

करिलक्ष्मीसंवाहन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअंतीं ॥ ठावमागी
तलासंतीं ॥ ४ ॥ ॥ २१८२ ॥
मांसचर्महाडें ॥ देवाअवघींचगोडें ॥ १ ॥ जेजेहरिरं
गींरंगले ॥ कांहींनवजेवायांगेले ॥ २ ॥ वेदखायशंखा
सुर ॥ त्याचेंवागवीकलेवर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसा ॥ ब
राडीयाभक्तीरसा ॥ ४ ॥ ॥ २१८३ ॥
कोणांचिंताआड ॥ कोणालोकलाजनाड ॥ १ ॥ कैचा
रामअभागीया ॥ करींबडबडवायां ॥ २ ॥ स्मरणाचा
राग ॥ क्रोधेंवीटाळलेंअंग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजडा ॥ का
यचालेत्यादगडा ॥ ४ ॥ ॥ २१८४ ॥
आपुलीयाकाजा ॥ आम्हीसांडियेलीलाज ॥ १ ॥ तुम्हा
असोंजागवीत ॥ आपुलीयेहातींहीत ॥ २ ॥ तुम्हीदेह
शून्य ॥ आम्हाकळेपापपुण्य ॥ ३ ॥ सांगायासीलोकां
उरउरितउरलातुका ॥ ४ ॥ ॥ २१८५ ॥
मायबापकेवळकासी ॥ तेणेनजावेंतीर्थासी ॥ १ ॥ पुं
डलीकेंकायकेलें ॥ परब्रह्मउभेंठेलें ॥ २ ॥ तैसाहोईसाव
धान ॥ ह्रदईंधरीनारायण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमायबापें ॥
अवघींदेवाचींस्वरूपें ॥ ४ ॥ ॥ २१८६ ॥
सत्यआम्हामनीं ॥ नहोंगाबाळाचेधणी ॥ १ ॥ ऐसेंजाणा
रेसकळ ॥ भराशुद्धटाकामळ ॥ २ ॥ देतोंतीक्ष्णउत्तरें
पुढेंव्हावयासीबरें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबरेंघडे ॥ देशोदेशीं
चालेकोडें ॥ ४ ॥ ॥ २१८७ ॥
शिकऊनीहीत ॥ सोईलावावेंहनीत ॥ १ ॥ त्यागकरून

येखरें ॥ ऐसेंवीचारावेंबरें ॥ २ ॥ तुमच्चियातोंडें॥ धर्मा
अधर्माचींखंडें ॥ ३ ॥ मजसाठींदेवा ॥ कायलपवीला
हेवा ॥ ४ ॥ झालासावधान ॥ त्यासीघालावेंभोजन ॥
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेपिता ॥ वरिबाळाच्यातोहिता ॥ ६ ॥
॥ २१८८॥
सुखसुखाभेटे ॥ मगतोडील्यानतुटे ॥ १ ॥ रविरश्मिक
ळा ॥ नयेघालीतांपेंडोळा ॥ २ ॥ दूरितेंजवळी ॥ स्नेहे
आकाशकवळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्त ॥ माझेंपाईंअ
खंडित ॥ ४ ॥ ॥२१८९॥
तुम्हानपडेवेच ॥ माझासरेलसंकोच ॥ १ ॥ फुकासाठीं
जोडेयश ॥ तेथेंकांकराआळस ॥ २ ॥ रूपेचेभुकेले ॥
होयजीवदानकेलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशीकविलें ॥ माझें
ऐकावेंविठ्ठलें ॥ ४ ॥ ॥२१९०॥
लोकम्हणतीमजदेव ॥ हातोअधर्मउपाव ॥ १ ॥ आतां
कळेलतेंकरीं ॥ सिसतूझेहातींसुरी ॥ २ ॥ अधिकारना
हीं ॥ पूजाकरितांतैसेंनाहीं ॥ ३ ॥ मनजाणेपापा ॥ तुका
म्हणेमायबापा ॥ ४ ॥ ॥२१९१॥
येकाम्हणेभले ॥ दुजेसहजनिंदिले ॥ १ ॥ कांहींनकरि
तांसायास ॥ सहजघडलेतेदोष ॥ २ ॥ बरेंवाईटाचें ॥
कांहींमजनाहींसाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाणी ॥ युक्तिअ
वघिचरणीं ॥ ४ ॥ ॥२१९२॥
आणिलेंशेवटा ॥ आतांकामानयेफाटा ॥ १ ॥ मजआ
पुलासाम्हणा ॥ उपरियानारायणा ॥ २ ॥ वेचियेलीवा

णी॥ युक्तिअवघीचरणीं॥३॥ तुकाधरीपाय॥क्षमाक रवोनीअन्याय॥४॥ ॥२१९३॥

नकराटांचणी॥ येथेकांहींअडचणी॥ १॥ जिव्हाअमु पकरीमाप॥ विठ्ठलपिकलामाझाबाप॥ २॥ आठही पाहर॥ बारामासनीरंतर॥ ३॥ तुकाम्हणेसर्वकाळ॥ अवघागोविंदगोपाळ॥ ४॥ ॥२१९४॥

तुझ्यानामाचीआवडी॥ आम्हीवीठोतुझींवेडीं॥ १॥ आतांनवजोंआणिकाठायां॥ गावोंगीतलागोंपायां॥ २॥ कायवैकुंठवापुडें॥ तुझ्याप्रेमसूखापुढें॥ ३॥ संतसमागममेळ॥ प्रेमसुखाचासुकाळ॥ ४॥ तुका म्हणेतूझ्यापाईं॥ जन्ममरणाठावनाहीं॥ ५॥

॥२१९५॥

साखरेच्यायोगेंवर्ख॥ राजाकागदातेंदेख॥ १॥ तैसे आम्हामाणुसपण॥ रामनामकोण्यागुणें॥ २॥ फिरंगीच्यायोगेंकरी॥ राजाकाष्ठहातींधरी॥ ३॥ रत्नकनकयोगेंलाख॥ कंठींधरितीश्रीमंतलोक॥ ४॥ देवादेवपाठ॥ देव्हाऱ्यावरीबैसेस्पष्ट॥ ५॥ ब्रह्मा नंदयोगेंतुका॥ पढियंताजनलोका॥ ६॥

॥२१९६॥

धनवंतालागीं॥ सर्वमान्यताहेजगीं॥ १॥ मातापिता बंधुजन॥ सर्वमानीतीवचन॥ २॥ जवमोठाचालेधंदा तवबहिणीम्हणेदादा॥ ३॥ सदाश्रृंगारभूषणें॥ कांताल वेंबहुमानें॥ ४॥ तुकाम्हणेधन॥ भाग्यअशाश्वतजा

ण॥५॥ ॥६॥ ॥६॥ ॥६॥ ॥२१९७॥
नविचारितांठायाठाव ॥ कायभुंकेतोगाढव ॥ १ ॥ के
लातैंसालाहेदंड ॥ खळअविचारीलंड ॥ २॥ करावेंला
ताळें॥ ऐसेंनेणेकोण्याकाळें॥३॥नकळेउचित ॥ तुका
म्हणेनीतहीत ॥ ४ ॥ ॥२१९८॥
कंठींनामसिक्का॥ आतांकळिकाळासीधक्का ॥ १ ॥ रे
खामानाकासिक्कामाना ॥ रेखासिक्कातत्समाना ॥ २
रेखानमानाकासिक्कानमाना ॥ जतनकरानाकका
ना॥ ३ ॥ सिक्कानमानीरावण॥ त्याचेंकेलेंनिसंतान॥
॥ ४ ॥ सिक्कामानीहाळाहाळ॥ झालेंसर्वांगशीतळ ॥
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनामसिक्का॥ पटींबैसलोंनिजसुखा ॥
॥ ६ ॥ ॥ २१९९॥
भूतींदेवम्हणूनीभेटतोयाजना ॥ नाहींहेभावनानर
नारी ॥ १ ॥ जाणेभावपांडुरंगअंतरींचा ॥ नलगे
घावासाचापरिहार॥ २॥ दयेसाठींकेलाउपाधिपसा
रा॥ जडजीवातारानावकथा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहीं
पडतउपवास॥ फिरतसेआसधरूनीयां॥ ४॥ २२००
हारपल्याचीनकाचिंतीं॥ धरूंखंतीवायांचं ॥ १ ॥ पा
वलेंतेंम्हणेदेवा ॥ सहजसेवायानावें ॥ २ ॥ होणारतें
भोगेंघडे॥ लाभजोडेसंकल्पें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमोकळें
मन॥ अवघेंपुण्ययानाव॥ ४॥ ॥२२०१॥
नेसणेंआलेंहोतेंगळ्या ॥ लोकरळ्याकरिती ॥ १ ॥
आपणियांसावरिलें॥ जगभलेंआपण ॥ २॥ संबंध

तोतुटलायेणें ॥ जागेपणें चेष्टांचा ॥ ३ ॥ भलतिसवेंहो
तीआंगें ॥ बासरवेगेंपडिले ॥ ४ ॥ सावरिलेंनीटवो
जा ॥ दृष्टीलाजापुढिलांच्या ॥ ५ ॥ बरेंउघडलेडोळे ॥ हा
ळहाळेपासुनी ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेविटंबणा ॥ नारायणा
चुकली ॥ ७ ॥ ॥ २२०२

जिव्हाजाणेफिकेंमधुरकींक्षार ॥ येरमासपरहातानक
ळे ॥ १ ॥ देखावेंतेंनेत्रींबोलावेंतेंमुखें ॥ चित्तासुखदुःखें
कळोंयेती ॥ २ ॥ परिमळासीघ्राणऐकतीश्रवण ॥ येका
चेंकारणयेकानये ॥ ३ ॥ येकेदेहींभिन्नदावियेल्याक
ळा ॥ नाचवीपुतळासूत्रधारी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेऐसी
जयाचीतेसत्ता ॥ कांतयाअनंताविसरलेती ॥ ५ ॥
॥ २२०३ ॥

नलगेघावाजीवसहजचिजाणार ॥ आहेतोंविचारजा
णाकांहीं ॥ १ ॥ मरणजोमागेगाढवाचाबाळ ॥ बोलि
जेचांडाळशुद्धत्यासी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेकईहोईलस्वहित
निधानजोथीतठाकूंपाहे ॥ ३ ॥ ॥ २२०४ ॥

मोलेंवेचुनीयांधुंडितिशेवका ॥ आम्हीतरीफुकामागों
बळें ॥ १ ॥ नेसतांजवळीहितफारकरूं ॥ जीवभावधरूंतु
झेपाईं ॥ २ ॥ नेदूंभोगआम्हीआपुल्याशरीरा ॥ तुम्हा
सीदाताराव्हावेंम्हणू ॥ ३ ॥ कीर्तितुझीकरूंआमुचेसा
यास ॥ तुंकांरिउदासपांडुरंगा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुजका
यमागोंआम्ही ॥ फुकाचेंकांनाभीम्हणसीना ॥ ५ ॥
॥ २२०५ ॥

कायलवणकणिकेविण ॥ येकक्षणसागर ॥ १ ॥ मायेवाढीअडचणी ॥ नारायणीमजविण ॥ २ ॥ कुबेरअट्टाहासजोडी ॥ कायकवडीकारणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांचमणी ॥ कोणगणीभांडारीं ॥ ४ ॥ ॥ २२०६ ॥

तुजमजनाहींभेद ॥ केलासहजविनोद ॥ १ ॥ तूंमाझाआकार ॥ मीतोतूंचीनिराधार ॥ २ ॥ मीतुजमाजीदेवा घेसीमाझ्याआंगेंसेवा ॥ ३ ॥ मीतुजमाजिअचळ ॥ मजमाजीतूंसबळ ॥ ४ ॥ तूंबोलसीमाझ्यामुखें ॥ मीतोतुजमाजीसुखें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ विपरीतठाईंनावा ॥ ६ ॥ ॥ २२०७ ॥

वैराग्याचेंभाग्य ॥ संतसंगहाचीलाभ ॥ १ ॥ संतरूपेचेहेदीप ॥ करींसाधकांनिष्पाप ॥ २ ॥ तोचिदेवभक्त ॥ भेदाभेदनाहींज्यांत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाचेगाय ॥ गाणियांतविरोनजाय ॥ ४ ॥ ॥ २२०८ ॥

जपतपध्याननलगेधारणा ॥ विठ्ठलकीर्तनामाजीउभा ॥ १ ॥ राहेंमाझ्यामनादृढयावचनीं ॥ आणिकतेंमनींनधरावें ॥ २ ॥ कीर्तनींसंमाधीसाधनतेमुद्रा ॥ राहातीलथाराधरुनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमुक्तिहरिदासाच्याघरीं ॥ वोळगतीचारीरिद्धिसिद्धि ॥ ४ ॥ २२०९ ॥

नाहींतुजकांहींमागतसंपत्ति ॥ आठवणचित्तींअसोंद्यावी ॥ १ ॥ सरलीयाभोगयेईनशेवटीं ॥ पायापेंयाभेटीअनुसंधानें ॥ २ ॥ आतांमजसाठींयालआकारास ॥ रोकडीहेआसनाहींदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमूर्खींअसोंतु

झेंनाम ॥ देईलतोश्रमदेवोकाळ ॥ ४ ॥ ॥ २२१० ॥
हितावरियावें ॥ कोणीबोलीलोंयाभावें ॥ १ ॥ नव्हती
विनोदउत्तरें ॥ केलेंरंजवायाचोरें ॥ २ ॥ केलीआटाआ
टी ॥ अक्षराचीदेवासाठीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखिजो ॥ न
काजागायेथेंनिजों ॥ ४ ॥ ॥ २२११ ॥
संचितप्रारब्धक्रियमाण ॥ अवघाझालानारायण ॥
॥ १ ॥ नाहींआम्हासीसंबंधु ॥ जरामरणकांहींबाधु ॥ २ ॥
द्वैताद्वैतभावें ॥ अवघेंव्यापियेलेंदेवें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
हरी ॥ आम्हामाजीक्रीडाकरी ॥ ४ ॥ ॥ २२१२ ॥
नेणेंकरूंसेवा ॥ पांडुरंगाकृपाळुवा ॥ १ ॥ धांवबुडतोंमी
काढीं ॥ सत्ताआपुलियावोढी ॥ २ ॥ क्रियाकर्महीन ॥
झालोंइंद्रियांआधीन ॥ ३ ॥ तुकावीनंतीकरी ॥ वेळोवे
ळांपायधरी ॥ ४ ॥ ॥ २२१३ ॥
जयापासुनिसकळ ॥ महिमंडळहेंझालें ॥ १ ॥ तोयेक
पंढरिराणा ॥ नयेश्रुतिअनुमाना ॥ २ ॥ विवादतीजया
साठीं ॥ जगजेठीतोविठ्ठल ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतोआक
ळ ॥ आहेसकळव्यापक ॥ ४ ॥ ॥ २२१४ ॥
नाहींरूपनाहींवाव ॥ नाहींठावधरावया ॥ १ ॥ जेथेंजा
वेंतेथेंआहे ॥ विठ्ठलमायबहिण ॥ २ ॥ नाहींआकारवि
कार ॥ चराचरभरलेसें ॥ ३ ॥ नव्हेनिर्गुणसगुण ॥ जा
णेकोणतयासीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेभावावीण ॥ त्याचेंम
नवळेना ॥ ५ ॥ ॥ २२१५ ॥
आहेसकळांविगळा ॥ खेळेकळाचोरूनी ॥ १ ॥ खांब

सुत्राचियेपरी॥ देवदोरीहालवितो ॥ २ ॥ आपणश
होनीनिराळा॥ कैसीकळानाचवी ॥ ३ ॥ जेव्हांआसु
डितांदोरी॥ भूमीवरिपडेतेव्हां ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतोजा
णावा॥ सखाकरावाआपुला॥ ५ ॥ ॥ २२१६
लोहोपरिसासींरुसलें॥ सोनेंपणासीमुकलें ॥ १ ॥ ये
थेंकोणाचेंकायगेलें॥ज्याचेंतेणेंअनहितकेलें॥२॥ गं
गाआलीआळशावरी॥ आळसीदेखोनिपळेदूरी॥ ३
गांवाखालीलवोहळे॥ रागेंगंगेसीनमिळे॥ ४ ॥ तुका
केशवाचादास॥ गुरूसींनभजेशिष्य॥ ५ ॥ २२१७॥
आतांपुढेंमना॥ चालीझालीनारायणा ॥ १ ॥ तेथेंरा
हिलेंनीराळें॥ कैसेंगुंतोनिउगलें॥ २॥ भोवतेभोवणी
आलियाचीऐसीधणी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरंगें ॥ रंगलोंसे
पांडुरंगें॥ ४ ॥ ॥२२१८॥
आळसपाडीविषयकामीं॥ शक्तिदेईतुझ्यानामीं॥ १ ॥
आणिकवचनामुकीवाणी॥तुमच्यागजोंद्यावीगुणीं॥
॥ २ ॥ हेचिविनवणी॥ विनविलीधरामनीं ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेपायडोळा॥ पाहेयेन्हवींआंधळा॥४॥ २२१९
कोणवेचीवाणी॥ आतांक्षुल्लकाकारणी॥ १ ॥ आतां
हेंचिकामकरूं॥ विठ्ठलहृदयांतधरूं॥ २ ॥ नेदावीयाव्द
त्ति॥ आतांउठोंचीवद्भुती ॥ ३ ॥ उपदेशलोकां॥ करु
नीवेडाहोतोतुका॥४॥ ॥२२२०॥
मागेनतेंयेकतुज ॥ देईवीचारूनीमज॥ १ ॥ नकोंदुर्ज
नाचासंग॥ क्षणक्षणाचित्तभंग ॥ २ ॥ जन्मघेईनमी

नाना ॥ बहुसोसीनयातना ॥ ३ ॥ रंकहोईनदीनाचा
घातदेहपातसाचा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेहेचीआतां ॥ देईंदे
ईंतूंसर्वथा ॥ ५ ॥ ॥२२२१॥
जाणसीउचित ॥ पांडुरंगाधर्मनीत ॥ १ ॥ तरिम्याबोला
वेंतेंकाई ॥ सरेऐसेंतुझेपाईं ॥ २॥ पालटतीक्षणे ॥ संचि
तप्रारब्धक्रियमाणे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसत्ता ॥ होसिसर्व
कळकरिता ॥ ४॥ ॥२२२२॥
तुम्हीकांटाळलांतरी ॥ आम्हानसोडणेहरी ॥ १ ॥ जावें
कवणीयाठाया ॥ सांगावीनवीतोंपाया ॥ २॥ केलीजी
वासाठीं ॥ आतांसुखेंलागापाठी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेठाव
नसोडणेहाचिभाव ॥ ४ ॥ ॥ २२२३॥
येऊनीसंसारीं ॥ मीतोजाणेयेकहरी ॥ १ ॥ नेणेआणि
ककांहींधंदा ॥ नित्यध्यातसेंगोविंदा ॥ २ ॥ कामक्रोध
लोभस्वार्थ ॥ औघामाझापंढरिनाथ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
येक ॥ धणीविठ्ठलमीशेवक ॥ ४ ॥ ॥२२२४॥
सर्वपक्षींहरिसाह्यसखाझाला ॥ वह्व्याअंगणीच्याक
ल्पलतात्याला ॥ १ ॥ सहजघालीचालतापायवाटे ॥
चिंतामणीसमानहोतिगोटे ॥ २॥ ऐसेंहरिभक्तांचेंज्ञा
नमहीमान ॥ अतर्क्यंतयांचेंदुर्लभदरुशन ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेतरिसहजबोलेवाणी ॥ त्याचेघरींवेदांतवाहेपाणी
॥ ४ ॥ ॥२२२५॥
आम्हाघरींगायेयेकदुभताहे ॥ पान्हानसमायेत्रिभुव
नीं ॥ १ ॥ वानतेसांवळीनावतेश्रीधरा ॥ चरेवसुंधरा

चवदाभुवनें ॥ २ ॥ वत्सनाहींमायभलत्यासवेंजाय ॥
कुर्वाळीतोंलाहेभावभरणा ॥ ३ ॥ चहूंधारींक्षीरवोळ
लीअमुप ॥ धालेसनकादीकसिद्धमुनी ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेमाझीभुकतेथेकाय ॥ जोगावीतिमायतिन्हीलोक ॥
॥ ५ ॥ ॥ २२२६ ॥
कायपुण्यअसेंआहेमजपाशीं ॥ तातडिधांवसीपांडुरं
गा ॥ १ ॥ कायऐसाभक्तवायांगेलोंथोर ॥ तूंमजसमो
रहोसीवेगें ॥ २ ॥ कायकष्टमाझेदेखिलीचाकरी ॥ तोतूं
झडकरीपाचारिसी ॥ ३ ॥ कोणमीनांवाचाथोरगेलों
मोठा ॥ अपराधीकरंटानारायणा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेना
हींठाउकेंसंचित ॥ येणेंजन्मेंहितनाहींकेलें ॥ ५ ॥ २२२७
आमुचियाभावेंतुजदेवपण ॥ तेंकांविसरुनराहिलासी
॥ १ ॥ समर्थासीनाहींउपकारस्मरण ॥ दिल्ह्याआठ
वणवांचूनियां ॥ २ ॥ चळणवळणसेवकाच्याबळें ॥
निर्गुणाचेमुळेंसांभाळावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांआ
लोंखंडावरी ॥ प्रेमदेउनीहरिबुझवावें ॥ ४ ॥ २२२८ ॥
आम्हीमेलोंतेव्हांदेहदिल्हादेवा ॥ आतांकरूंसेवाको
णाचीमी ॥ १ ॥ सुत्रधारीजैसाहालवितोकळा ॥ नाच
वीपुतळात्याच्याछंदें ॥ २ ॥ बोतलसेंजैसेंबोलवीतोदेव
नाहींहासंदेहकासयाचा ॥ ३ ॥ पापपुण्यज्याचेंतोचि
जाणेकांहीं ॥ संबंधहानाहींआम्हासवें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तुम्हीआईकाहोमात ॥ आम्हीयाअतीतदेवाहूनी ॥
॥ ५ ॥ ॥ २२२९ ॥

लागोंनेदीबोलपायांतुझ्याहरी ॥ जीवजावोपरीनकरीं
आन ॥ १ ॥ परनारीमजरखुमाईसमान ॥ वमनाहूनी
धननीचनानी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेयाचीलाजअसेकोणा
साह्याकारीदीनाज्याचीतया ॥ ३ ॥ ॥ २२३० ॥
हेचिभेटीसाचरूपाचाआठव ॥ विसावलाजीवआव
डीपें ॥ १ ॥ सुखाचेंभातुकेंकरावेंजतन ॥ सेविल्याता
हानभूकजाय ॥ २ ॥ दुरीलजवळीआपणचिहोतें ॥ क
वळीलेंचित्तेंजीवनासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनामघेतोंवेळों
वेळां ॥ होतीलसकळाशीतळनाडी ॥ ४ ॥ ॥ २२३१ ॥
आपुलीयाबळेंनाहींबोलवत ॥ सखाभगवंतवाचात्या
ची ॥ १ ॥ साळुंकीमंजुळबोलतसेवाणी ॥ शीकविता
धणीवेगळाची ॥ २ ॥ कायम्यांपामरेंबोलावींउत्तरें ॥
परित्याविश्वंभरेंबोलविलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचीकोण
जाणेकळा ॥ वागवीपांगुळापायांवीण ॥ ४ ॥ २२३२
हितसांगेतेणेंदिल्हेंजीवदान ॥ घातकीतोजाणमना
मागे ॥ १ ॥ बळेंहेवारावेअधर्मकरितां ॥ आंधळेचाल
तांआडराने ॥ २ ॥ द्रव्यदेवोनियांधाडावेंतीर्थासी ॥
नेदावेंचोरासीचंद्रबळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंआहेहेंपुरा
णीं ॥ नाहींमाझीवाणीपदरींची ॥ ४ ॥ ॥ २२३३ ॥
ऐसाघेईंरेसंन्यास ॥ करीसंकल्पाचानाश ॥ १ ॥ मग
राहेंभलतेठाईं ॥ जनीवनींकोठेभाई ॥ २ ॥ तोडींज
वेचीकळा ॥ होईंवृत्तींसींवेगळा ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
होईंअणूचाहीगाभा ॥ ४ ॥

सोळासहस्रहोऊंयेतें ॥ भरिलेंरितेंआम्हापैं ॥ १ ॥ ऐसे
तुम्हीठायांठाव ॥ देवम्हणूनसंपादे ॥ केंचीचिराम ध्यें
चिरे ॥ मनावरेंआलेंतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपांडुरंगा ॥ अं
गसंगाभिन्नपरा ॥ ४ ॥ ॥२२३५॥

इहलोकींआम्हाभूषणअवकळा ॥ भोंपळावाकळाअ
न्नभिक्षा ॥ १ ॥ निमालीसंपदाभयाविरहित ॥ सर्वका
ळचित्तसमाधान ॥ २ ॥ छिद्राचाआश्रमउंदीरकुळ
वाडी ॥ धननामजोडीदेवाचीते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेये
कशेवटींराहाणें ॥ वर्ततोयाजनाविरहित ॥ ४ ॥
॥२२३६॥

आम्हीभाग्याचेभाग्याचे॥आम्हातांबेभोंपळ्याचे॥ १
लोकांघरींगाईह्मसी ॥ आम्हाघरींउंदीरघुसी॥ २ ॥ लो
कांघरींतांबेथाळे॥आम्हाघरींपरळकाळे ॥ ३ ॥ लोकां
घरींहत्तीघोडे ॥ आम्हाअघोडीचेजोड ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेआम्हीसुडके ॥ आम्हादेखोनीकाळधाके ॥ ५ ॥
॥ २२३७॥

गाउनेणेंकळाकुसरी ॥ कानधरुनीम्हणेहरी ॥ १ ॥
माझ्याबोबडियाबोला ॥ चित्तद्यावेंबाविठ्ठला ॥ २ ॥
मजहांसतीललोक ॥ परिमीगाईननिःशंक ॥ ३॥ तुझे
नामींमीनिर्लज्ज ॥ कायजनासवेंकाज ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेविनंती ॥ तुम्हीपरिसाकमळापती ॥ ५ ॥ ॥२२३८

विषपोटींसर्पा ॥ जनभीततयादर्पा ॥ १ ॥ पंचभूतेंनाहीं
भिन्न ॥ गुणदुःखदेतीशीण ॥ २ ॥ चंदनप्रियवासें ॥

आवडतिजातीऐसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदाणा ॥ कुचरमि
ळोंनयेअन्ना ॥ ४ ॥ ॥ २२३९

देवअवघेंचिप्रतिपादी ॥ वंदीसकळांयेकानिंदी ॥ १ ॥
तेणेंअवघेंगेलेंवायां ॥ वीषघांसियेकेठायां ॥ २ ॥ स
र्वांगकुरवाळी ॥ उपटीयेकरोमावळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
चित्त ॥ नाहींजयाचेंअंकित ॥ ४ ॥ ॥ २२४० ॥

मजमाझाउपदेश ॥ आणिकानयेयाचारस ॥ १ ॥ तु
म्हीअवघेपांडुरंग ॥ मीचिदुष्टसकळचांग ॥ २ ॥ तुम
चामीशरणागत ॥ कांहींकरामाझेंहित ॥ ३ ॥ तुकापाय
धरीं ॥ मीहेंमाझेंदुरकरीं ॥ ४ ॥ ॥ २२४१ ॥

जाणेत्याचेंवर्मनेणेत्याचेंकर्म ॥ केल्याविणधर्मनेण
वति ॥ १ ॥ मैथुनाचेंसुखसांगितल्याशून्य ॥ अनुभवा
वीणकळोंनये ॥ २ ॥ तुकाम्हणेआतांशाब्दिकहेंज्ञान ॥
विठोबाचीखूणविरळाजाणे ॥ ३ ॥ ॥ २२४२ ॥

अभिमानीपांडुरंग ॥ गोवाकशाचाहामग ॥ १ ॥ अ
नुसरालवलाहीं ॥ नकाविचारुकरूंकांहीं ॥ २ ॥ कोठेंरा
हातीलपापें ॥ जाहालीयाअनुतापें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेये
चिघडी ॥ उभ्यापावईलथडी ॥ ४ ॥ ॥ २२४३ ॥

तुझेंवर्महातीं ॥ दिल्हेंसांगोनीयांसंतीं ॥ १ ॥ मुखींनाम
धरीकंठीं ॥ अवघासांठवीनपोटीं ॥ २ ॥ नवविधावो
ढिनआधीं ॥ सांपडलासीभवासंधी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
बळियेगाढे ॥ कळिकाळपायांपडे ॥ ४ ॥ ॥ २२४४ ॥

माझ्यामनालागोचाळा ॥ पाहावयाविठ्ठलडोळां ॥ १ ॥

आणिकनाहींचाड ॥ नलगेसंसारहागोड ॥ २ ॥ तरीच फळजन्माआलों ॥ सरतांपांडुरंगींझालों ॥ ३ ॥ तुका म्हणेदेवा ॥ देईचरणाचीशेवा ॥ ४ ॥ ॥ २२४५ ॥

औघेजेणेंपापनासे ॥ तेंहेंअसेपंढरीसी ॥ १ ॥ गातजा गागातजागा ॥ प्रेममागाविठ्ठला ॥ २ ॥ औघीसुखा चीचरासी ॥ पुंडलीकासीवोळली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज वळीआले ॥ उभेठेलेसमचरणीं ॥ ४ ॥ ॥ २२४६ ॥

देहतुझ्यापाईं॥ठेवोनिझालोंउतराई ॥ १ ॥ आतांमाझ्या जीवा ॥ करणेंतेंकरीदेवा ॥ २ ॥ बहुताअपराधी ॥ मति मंदहीनबुद्धी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेणें ॥ भावभक्तींचींल क्षणें ॥ ४ ॥ ॥ २२४७ ॥

जनतेंसुखाचेंदिल्याघेतल्याचें ॥अंतहिकाळींचेंनाहीं कोण्ही ॥ १ ॥ झाल्याहीनशक्तिनाकडोळेगळती ॥ सां डोनियांपळतीरांडापोरें ॥ २ ॥ बाईलम्हणेखरमरतात रीबरें ॥ नाशीलेंहेंघरथुंकोनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझी नव्हतीलकोणी ॥ तुजचक्रपाणीवांचूनियां ॥ ४ ॥

॥ २२४८ ॥

जाणोनीनेणतेंकरींमाझेंमन ॥ तुझीप्रेमखुणदेवोनियां ॥ १ ॥ मगमीवेव्हारींअसेनवर्तत ॥ जेवीजळांआंतपद्म पत्र ॥ २ ॥ ऐकोनीनाईकेंनिंदास्तुतिकानीं ॥ जैसाकांउ न्मनीयोगीराज ॥ ३ ॥ देखोनीनदेखेप्रपंचहादृष्टी ॥ स्वा मीचियासृष्टीचेइल्याजेवीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेऐसेंझाली यावांचून ॥ करणेंतेंशीणवाटतसे ॥ ५ ॥ ॥ २२४९ ॥

विठ्ठलाविठ्ठला ॥ कंठआळवितांफुटला ॥ १ ॥ कांरेच
पाळुनहोसी ॥ कायझालेंमजविशीं ॥ २ ॥ झाल्याबे
रझार ॥ जन्माबहुतांचाफेरा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनष्टा ॥ अ
बोलण्यातुझ्याचेष्टा ॥ ४ ॥ ॥ २२५० ॥
ज्यासीविषयाचेंध्यान ॥ त्यासीकैंचानारायण ॥ १ ॥
साधुकैंचापापियासी ॥ कायचांडाळासीकाशी ॥ २ ॥
कायपतीतासीपिता ॥ कायकसाबासीगीता ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेनिरंजनीं ॥ शठकैंचाब्रह्मज्ञानी ॥ ४ ॥ २२५१ ॥
प्रपंचवोसरो ॥ चित्ततुझेपाईंमुरो ॥ १ ॥ ऐसेंकरींगापां
डुरंगा ॥ शुद्धरंगवावेंरंगा ॥ २ ॥ पुरेपुरेआतां ॥ नको
दुजियाचीसत्ता ॥ ३ ॥ लटिकेंतेंफेडा ॥ तुकाम्हणेजा
ब्रोपीडा ॥ ४ ॥ ॥ २२५२ ॥
ऐकाकलीचेंहेंफळ ॥ पुढेंहोईलब्रह्मघोळ ॥ १ ॥ चारी
वर्णअठरायाती ॥ भोजनकरितीयेकेपंक्तीं ॥ २ ॥ पूजी
तीआसुरारांडा ॥ मद्यप्राशीतीलपेंडा ॥ ३ ॥ वामकव
ळमार्जन ॥ जनजाइलअधःपतन ॥ ४ ॥ तुकाहरिभक्ति
करी ॥ शक्तिपाणीवाहेघरीं ॥ ५ ॥ ॥ २२५३ ॥
बोलाचेंगौरव ॥ नव्हेमाझाअनुभव ॥ १ ॥ माझीहरि
कथामाउली ॥ नव्हेआणिकापांगीली ॥ २ ॥ व्यालीवा
ढविलें ॥ निजपदींनिजविलें ॥ ३ ॥ दाटलीवोरसें ॥ त्रि
भुवनींब्रह्मरसें ॥ ४ ॥ विष्णुजोडीकर ॥ माथांरजवंदी
हार ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेबळ ॥ तोडरींहाकळिकाळ ॥ ६ ॥
॥ २२५४ ॥

शेवटतोभला ॥ माझावडुगोडझाला ॥ १ ॥ आलोंनि
जाच्यामाहेरा ॥ भेटीरखुमाईच्यावरा ॥ २ ॥ परिहार
झाला ॥ औघ्यादुःखांचामागीला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
बाणी ॥ गेलीआतांघेऊंधणी ॥ ४ ॥ ॥ २२५५ ॥
तुझेंनामगाऊंआतां ॥ तुझ्यारंगींनाचोंथाथा ॥ १ ॥ तु
झ्यानामाचाविश्वास ॥ आम्हांकैंचागर्भवास ॥ २ ॥ तु
झ्यानामींविसरपडे ॥ तरीकोटिहत्याघडे ॥ ३ ॥ नाम
घ्यारेकोणीफुका ॥ भावेंसांगतसेतुका ॥ ४ ॥ २२५६ ॥
बाइलतरीऐसीव्हावी ॥ नरकागोंवीअनिवार ॥ १ ॥
घडोंनेदीतीर्थयात्रा ॥ केलाकुत्राहातसोंका ॥ २ ॥ आ
पुलीचकरवीसेवा ॥ पूजवीदेवासारिखें ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेगाढवपशु ॥ केलानाशुआयुष्या ॥ ४ ॥ २२५७ ॥
बाईलेआधीनहोयज्याचेंजिणें ॥ तयाच्याअवलोकनें
पडेहाड ॥ १ ॥ कासयातेंप्राणीजितातीसंसारीं ॥ माक
डाच्यापरीगारुड्याच्या ॥ २ ॥ बाईलेच्यामनायेईलतें
खरें ॥ अभागीतेपुरेबाइलेचे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमेंढ्यागा
ढवाचेंजिणें ॥ कुतऱ्याचेंखाणेंलगबगा ॥ ४ ॥ २२५८ ॥
जगींमान्यकेलेंहातुझादेकार ॥ कींकांहींविचारआहेपु
ढें ॥ १ ॥ करितोंकवित्वजोडितोंअक्षरें ॥ येणेंकायपुरें
झालेंमाझें ॥ २ ॥ तोंवरीहेमाझीनसरेकरकर ॥ जोंनव्हे
विचारतुझ्यामुखें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणतुजपुंडलिकाचीआ
ण ॥ जरीकांहींवचनकरिसीमज ॥ ४ ॥ ॥ २२५९ ॥
कोंडिलागेमाजनिरोधोनीराखणें ॥ येथेंकराकारणतें
चिवरें ॥ १ ॥ हागेहागेहरिकरितांसांपडला ॥ चारीघा

लागांठीधरीजिवेंमायात्रासाया ॥ २ ॥ तेचिपुढेंआड
तिचालोभतीलानाड ॥ लाउनीचडफडहातगोवुनि
पळावेगीं ॥ ३ ॥ संशयाचेंविरडेंयाचेनिरसलेंभेटी ॥
घेतलीतेतुटीआतांघेतांफावेल ॥ ४ ॥ तुकायेतोकाकु
ळतीवाउगीयेसोड ॥ यासीचिनिवाडआम्हाभारवाह
क ॥ ५ ॥ ॥ २२६० ॥
झडमारोनीयांबैसलोंपंगती॥ उठवितांफजितीदातया
ची ॥ १ ॥ कायतेंउचिततुम्हाकांनकळे ॥ कांहोझांकाडो
ळेपांडुरंगा ॥ २ ॥ घेईनइच्छेचेंमागोनीसकळ ॥ नाहीं
नव्हेकाळबोलायाचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालोंमानाअ
धिकारी ॥ नाहींलोकांपरीलाजदेवा ॥ ४ ॥ २२६१ ॥
माझ्यावडिलांचीमिरासीगादेवा॥तुझीचरणशेवापांडु
रंगा ॥ १ ॥ उपवासपारणींराखिलादारोंटा ॥ केलाभो
गवटाआम्हालागीं ॥ २ ॥ वंशपरंपरादासमीअंकित
तुकामोकलीतांलाजकोणा ॥ ३ ॥ ॥ २२६२ ॥
नामनवदेज्याचीवाचा ॥ तोलेंकदोंबापांचा ॥ १ ॥ हे
चिवोळखतयाची ॥ खूणजाणअभक्ताची ॥ २ ॥ ज्या
सिविठ्ठलनाहींठावा ॥ त्याचासंगनकरावा ॥ ३ ॥ ठावा
नाहींपांडुरंग ॥ जाणाजातीचातांमांग ॥ ४ ॥ नामन
म्हणेज्याचेंतोंड ॥ तेंचचर्मकाचेंकुंड ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
तेचिदिवसीं ॥ रांडगेलीमहारापासीं ॥ ६ ॥ ॥ २२६३ ॥
पतितमीपापीशरणआलोंतुज ॥ राखीमाझीलाजपां
डुरगा ॥ १ ॥ तारियेलेभक्तनकळेतुझाअंत ॥ थोरमी
पतितपांडुरंगा ॥ २ ॥ द्रौपदीवहीणवैरींगांजियेली ॥

आपणाऐशीकेलीपांडुरंगा ॥ ३ ॥ प्रल्हादाकारणेंस्तं भींअवतार ॥ माझाकांविसरपांडुरंगा ॥ ४ ॥ सुदामा ब्राह्मणदरिद्रेंपीडीला ॥ आपणाऐसाकेलापांडुरंगा ॥ ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेतुजशरणनिजभावें ॥ पापनिर्दाळावें पांडुरंगा ॥ ६ ॥ ॥ २२६४ ॥

कस्तुरीचेंरूपअतिहीनवर ॥ माजिअसेसारमोलतया ॥ ॥ १ ॥ आणिकहितैसींचंदनाचींझाडें ॥ परिमळेंवाढे मोलतयां ॥ २ ॥ कायरूपेंअसेपरिसचांगला ॥ धातुके लीमोलातेणेंवाटे ॥ ३ ॥ फीरंगआटितांनयेबारारुके गुणेंमोलेंविकेसहस्रवरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनाहींजातिस वेंकाम ॥ ज्याचेमुखींनामतोचिधन्य ॥ ५ ॥ २२६५ ॥

नव्हेमीसततआंगाचापाईक ॥ जेंहेंसकळिकसत्तावा रु ॥ १ ॥ तुम्हाआळवावेंपाउलापाउलीं ॥ कृपेचीसाउ लीकरींमज ॥ २ ॥ शक्तिहीनतरीझालोंशरणागत ॥ आ पुलावृत्तांतजाणोनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभयाभेणेंधरि लेपाय ॥ आणिकउपायनेणोंकांहीं ॥ ४ ॥ २२६६ ॥

पाहूंग्रंथतरीआयुष्यनाहींहातीं ॥ नाहींऐसीमतिअर्थ कळे ॥ १ ॥ होईलतेंहोयाविठोबाचेनावें ॥ आचरलें भावेंजीवींधरूं ॥ २ ॥ येखादाअंगासीयेईलप्रकार ॥ विचारितांफारयुक्तिवाढे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआळीक रितांगोमटी ॥ मायबापापोटींयेतीदया ॥ ४ ॥ २२६७ ॥

पाहातांरूपडोळांभरे ॥ अंतरनुरेवेगळें ॥ १ ॥ इच्छावे सेखेळमांडी ॥ अवघेंसांडीबाहेरी ॥ २ ॥ तोहानंदनंदन बाई ॥ यासीकायपरिविचार ॥ ३ ॥ दिसतोहानव्हेतै

सा॥ असेदिशाव्यापक ॥ ४ ॥ लाघवहाखेळेसाठीं॥
होताभेटीपरतेना॥५॥ म्हणोनीउभीठाकलीये॥ परत
लीयेयावाटा॥ ६॥ आडकरूनीयांतुका॥ जोयालोकां
दाखवितो॥ ७॥ ॥२२६८॥

इंद्रियांचींदिनें॥ आम्हीकेलोंनारायणें ॥ १ ॥ म्हणवो
नीऐसेंसोसी॥ कायसांगोंकोणापासीं॥ २॥ नाहींआं
गींबळ॥ त्यागकरितांसकळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमोठें॥
प्रारब्धेंचिहोतीखोटे॥ ४॥ ॥२२६९॥

हातींधरूंजावें॥ तेणेपरतेंचिव्हावें॥ १ ॥ ऐसाकांहोआ
लावाटा॥ हीनभाग्याचाकरंटा॥ २॥देवनासंसार॥ दो
हींठाईंनाहींथार॥ ३॥ तुकाम्हणेपीक॥ भूमीनेदीनमि
ळेभूक॥ ४॥ ॥२२७०॥

मोलेंघातलेंरडाया॥ नाहींअसुआणिमाया॥ १ ॥ ते
साभक्तिवाढकाय॥ रंगवेगडीचान्याय ॥ २॥ वेठींध
रिल्यादावीभाव॥ मागेंपळायाचापाव॥३॥ काजव्या
चेजोती॥ तुकाम्हणेनलगेवाती॥ ४॥ ॥२२७१॥

तरीचजन्मायावें॥ दासविठ्ठलाचेंव्हावें॥ १॥ नाहींतरी
कायथोडी॥ श्वानसूकरबापुडीं॥ २ ॥ झाल्याचेंतेंफळ
आंगींलागोनेदीमळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभले॥ ज्याच्या
नावामानवले॥ ४॥ ॥२२७२॥

धाजीआतांमाझाविचारूनीभाग ॥ नखंडेहालाग
अहाचपणे ॥ १ ॥ कीतिनेणोतुम्हासाहातेकटकट ॥
आम्हीचवाईटनिवडलोंते॥ २॥ करितांकळहेजीवाशी

येसाठीं ॥ हेतुम्हाचोखटीढाळदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेची
रकारणआपूला ॥ तुम्हीतोंविठ्ठलामायातीत ॥ ४ ॥
॥ २२७३ ॥
आमुचेठाउकेतुम्हागर्भवास ॥ बळिवंतदोषकेलेभोग
॥ १ ॥ कायहासांगावानसतानवलाव ॥ मैंदपणेंभाव
भुलवण्याचा ॥ २ ॥ येकापळवोनीयेकापाठीलावा ॥
कवतुकदेवापाहावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंजेणेंचेत
वीलें ॥ त्याच्यानेंउगलेंकैसेंनव्हे ॥ ४ ॥ ॥ २२७४ ॥
निर्दयासीतुम्हाकरीतांदंडण ॥ तुमचेंगाऱ्हाणेंकोणघा
वें ॥ १ ॥ भाकीतोंकरुणाआईकतीकान ॥ उगलेंचि
मौनधरिलेंऐसें ॥ २ ॥ दीनपणेपाहेपायभीडावोनी ॥
मंजुळवचनींविनवीतसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांमना
सीउकला ॥ कायजीविठ्ठलापाहातसा ॥ ४ ॥ २२७५ ॥
नसतोंकेविलवाणे ॥ कांहींतुमच्याकृपादानें ॥ १ ॥ हे
चितयाचीवोळखी ॥ घालेंटवटवीतमुखीं ॥ २ ॥ वा
यांजातनाहीं ॥ वचनप्रीतीचेंतेंकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदे
वा ॥ सत्ययेतेंअनुभवा ॥ ४ ॥ ॥ २२७६ ॥
झालोंतवसाचे ॥ दासराहावणेकाचे ॥ १ ॥ हेंकामीळ
तेंउचिता ॥ तुम्हीनेणाकृपावंता ॥ २ ॥ सिंव्हाचीतेपि
लें ॥ जायघेऊनीयांकोल्हें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनास ॥ आ
म्हाम्हणवीलीयादास ॥ ४ ॥ ॥ २२७७ ॥
देवाच्याउद्देशेंजेथेंजेथेंभाव ॥ तोतोवसेठावविश्वंभरें
॥ १ ॥ लोभाचेसंकल्पपळालीयावरी ॥ कैचीतेथेंउरी

पापपुण्या ॥ २ ॥ शुद्धभक्तिमनझालीयानिर्मळ ॥ कु
श्चळींविटाळवज्रलेप ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्याचेंतयासी
चकळे ॥ प्रांतयेतोफळेंकळोंमग ॥ ४ ॥ ॥ २२७८ ॥
कडसणीधरितांअडचणीचाठाव ॥ म्हणवोनीजीव
त्रासलासे ॥ १ ॥ लौकीकाबाहेरीराहिलोंनिराळा ॥ तु
जविणवेगळानाहींदुजा ॥ २ ॥ संकोचानेंनाहींहोतध
णिवरी ॥ उरउनीउरींकायकाज ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेके
लेंइच्छेचिसारीखें ॥ नाहींसेपारिखेंयेथेकोण्ही ॥ ४ ॥
॥ २२७९ ॥
हेंचिजतनकरादान ॥ धरुनीचरणराहिलोंते ॥ १ ॥ आ
णिककांहींनघालींभार ॥ बहुफारसांकडें ॥ २ ॥ थ्या
विमाझेहातेंशेवा ॥ हेंचिदेवावीनवणी ॥ ३ ॥ तुकातुम
चाम्हणवीदास ॥ त्याचिआसपूरवावी ॥ ४ ॥ २२८० ॥
आपुल्याचफुंदे ॥ जेथेंतेथें घेतीछंदें ॥ १ ॥ पडिलासत्याचा
दुष्काळ ॥ बहुफारझालीघोळ ॥ २ ॥ विश्वासाचीमो
ट ॥ याचेकपाळींतेनाट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघाणा ॥ मूढा
तीर्थप्रदक्षणा ॥ ४ ॥ ॥ २२८१ ॥
उद्वेगाचीधांवबैसलीआसनीं ॥ पडिलेनारायणींमोढ
ळेहे ॥ १ ॥ सकळनिश्चितीझालीहाभरवसा ॥ नाहींग
र्भवासायेणेऐसा ॥ २ ॥ आपुलीयानावेंनाहींआम्हा
जीणें ॥ अभिमानतेणेंनेलादेवें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचळेचे
काचीयासत्ता ॥ आपुलेमिरवितापणऐसे ॥ ४ ॥
॥ २२८२ ॥

बहुतांपुरेऐसावाण ॥ आलेंधनघरासी ॥ १ ॥ घ्यारेफु
कामोलेंविण ॥ नारायणनभूला ॥ २ ॥ ऐकोनीवंळल्या
मने ॥ वरवेकानेंसादर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरूंनिश्चिती ॥
निश्चितीतेठेवावी ॥ ४ ॥ ॥ २२८३ ॥
माझीमजजातिआवरलीदेवा ॥ नव्हतायागोंवाइंद्री
यांचा ॥ १ ॥ कासयामीतूंझाम्हणवीतोंदास ॥ असतो
उदाससर्वभावें ॥ २ ॥ भयाचियभेणेंधरियेलीकास ॥
नपुरतांआसकायथोरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआपआपली
जतन ॥ कैचेंथोरपणमगतुम्हा ॥ ४ ॥ ॥ २२८४ ॥
विनवीतोंतरीआणीतोंसीपरी ॥ याचकानेंथोरीदात
याची ॥ २ ॥ आमुचेहीकांहींअसोंघाउपकार ॥ येक
ल्यानेंथोरकैचेतुम्हीं ॥ २ ॥ नघ्यावीजीकांहींबहुसाल
शेवा ॥ गौरवतोंदेवायत्नकीजे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहीं
आमुचिमीरासी ॥ असावेंसीऐसीदुर्बळेंची ॥ ४ ॥
॥ २२८५ ॥
कायऐसेंयेकहोतेंकोण्याकाळें ॥ समर्थाचेबळेंका
यनव्हे ॥ १ ॥ घालोनीयांबैसलोंमीरासीसीपाया ॥
जिंकोंदेवरायासंदेहनाहीं ॥ २ ॥ केलातोनसंडीआतां
कईवाड ॥ वारिनहेआडकामक्रोध ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
झालीआळशाचीधाडी ॥ नव्हतिआलीजोडीकळों
साच ॥ ४ ॥ ॥ २२८६ ॥
झालेंसमाधान ॥ तुमचेधरीलेचरण ॥ १ ॥ आतांउठा
वेंसेंमना ॥ येननाहींनारायणा ॥ २ ॥ सुखाढिकपणें ॥

येथेंसांपडलेंकेणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभाग ॥गेलानीवार
लालागं ॥ ४ ॥ ॥ २२८७॥

मुखाकडेवास ॥ पाहेकरूनियांआस ॥ १ ॥ आतांहोई
लतेंशीरीं ॥ मनोगतआज्ञाधारी ॥ २ ॥ तुम्हीअंगीका
र ॥ केलापाहिजेतोसार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदारीं ॥ उभेया
चकमीहरी ॥ ४ ॥ ॥ २२८८॥

नाहींमाथाभार ॥ तुम्हीघेतहाविचार ॥ १ ॥ जाणोनि
यांऐसेंकेलें ॥ दुरिलअंगासीलाविलें ॥ २ ॥ आतांबो
लावेंआवडी ॥ नामघ्यावेंघडोघडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
दुरी ॥ देवाखोटिऐसीऊरी ॥ ४ ॥ ॥२२८९॥

माझेजडभारी ॥ आतांअवघेंतुम्हावरी ॥ १ ॥ झालोंअं
कितअंकीला ॥ तुमचामुकलोंमागीला ॥ २ ॥ करिती
जेकाम ॥ माझीसेवातूझेंनाम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपायां
लागें ॥ कांहींनेदीनानमागें ॥ ४ ॥ ॥२२९०॥

तुम्हीआम्हीभलेआतां॥झालीचिंताकशाची ॥ १ ॥ आ
पुलालेआलोंस्थळीं ॥ मौनकळिवाढेना ॥ २ ॥ सहज
मनींहोतें ॥ तेंचितेचीतेंघडलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनसतें
अंगा ॥ येतसांगासारिखें ॥ ४ ॥ ॥ २२९१ ॥

चित्ताऐसीनकोदेऊंआठवण॥ देवाचेचरणअंतरती॥
॥ १ ॥ आलीयावचनरामनामध्वनी ॥ आयकावीका.
नींऐसीगोडी ॥ २॥ मत्सराचाठावशरीरींनसावा ॥ ला
भावीणजीवादुःखदेतो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेराहेअंतरींशी
तळ ॥ शांतिचेंतेंफळक्षमाअंगीं ॥ ४॥ ॥२२९२॥

तरिचहाजीवसंसारींउदास ॥ धरीलाविश्वासतुम्हासो
ई ॥ १ ॥ येकेजातीवीणनाहींकळवळा॥ बोढलीगोपा
ळासुत्रदोरी ॥ २ ॥ फुटतसेप्राणक्षणाच्याविसरें ॥ हे
तोपरस्परेंसारिखेंची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्तींराखीलाअ
नुभव ॥ तेणेहासंदेहनिवारिला ॥ ४ ॥ ॥ २२९३ ॥
कीतिविवंचनाकरितसेंजीवीं ॥ मनधांवडवीदाहीदी
शा ॥ १ ॥ कोणायेकाभावेंतुम्हीअंगीकार ॥ करावाविं
चारयाजसाठीं ॥ २ ॥ इतरतेआतांलाभतुच्छझाले ॥
अनुभवाआलेगुणागुण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलागोअखं
डसमाधी ॥ जावेंप्रेमबोधींबुडोनीयां ॥ ४ ॥ २२९४ ॥
दिकचितेनाहींसंसारसंमंधा॥तुटेनायाबाधाभवरोगा
ची ॥ १ ॥ तातडितेकरीम्हणोनीतातडी॥ साधीलीतेघ
डीसोनीयाची॥ २॥ संकल्पाच्याबीजेंइंद्रियांचीचाली॥
प्रारब्धतेंघालीगर्भवासा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबीजेंजाळु
नीसकळ ॥ करावेगोपाळेंआपुलेभाट ॥ ४ ॥ २२९५ ॥
आतांहोईनधरणेकरी ॥ भीतरीचकोंडीन ॥ १ ॥ नाहीं
केलीजिवेसाठीं ॥ तोकांगोष्टिरुचेते ॥ २ ॥ आधींनिर्धा
रतोसार ॥ मगभारसोसीन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखाऊंजेऊं
नेदुहोऊंवेगळा ॥ ४ ॥ ॥ २२९६ ॥
हातोनव्हेकांहींनिराशेचाठाव॥भलेपोटींवावराखिली
या ॥ १ ॥ विश्वंभरेंविश्वासामाविलेंपोटीं॥तेथेंचिशेव
टींआम्हीअसों ॥ २ ॥ नेणतांचिंतनकरितोंअंतरीं ॥ ते
थेंअभ्यंतरींउमटेतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझास्वामीअसो

ळणा॥पुरवूंखूणेखुणाजाणतसों॥४॥ ॥२२९७॥
निगुरतोदिसेनिराकारपणें॥कोवळासगुणेप्रतिपाळी
॥ १ ॥ केलाचकरावाकेलाकईवाड॥होईलतेंगोडनपु
रेतें॥ २ ॥ मथिलियालागेनवनीतहाता॥नासेवितळ
तांअहाचतें॥ ३॥ तुकाम्हणेआतांमनासींविचार॥क
रावातोसारयेकचित्त॥४॥ ॥२२९८॥
बहुदेवाबरेंझालें॥नसतेंगेलेंसोवळें॥ १ ॥ धोवटासी
पडिलीगांठी॥जगजेठीप्रसादें॥ २॥ गादल्याचाझा
लाझाडा॥गेलीपीडाविकल्प॥ ३॥तुकाम्हणेवरावरी
निर्मळकरीनिर्मळा॥४॥ ॥२२९९॥
स्वामीत्वाचेंवर्मअसोनिजवळी ॥ वाहोंजावेंमोळीगु
णासवें॥ १ ॥ काबाडापासोनीसोडवादातारा॥कांहीं
नकाभारापात्रकरूं॥२॥धनवंत्याचियेअंगींसत्ताबळ
व्याधितेसकळतोडावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआलेंमोडा
याकोपट॥सांडोव्याचीवाटविसरावी॥ ४ ॥२३००॥
ऋणाच्यापरिहाराझालोंवोळंगण॥घावीनारायणावा
सलाती॥१॥झालोंउतराईशरीरसंकल्पें॥चुकोंघावीं
पापेंसकळहि॥ २ ॥आजिवरीहोतोंधरूनीजिवासी॥
व्याजींकासावीसिबहुकेलें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमनाआ
णिलाम्यांभाव ॥ तुमचातेथेंठावआहेदेवा ॥ ४ ॥
॥२३०१॥
येणेंपांगेंपायांपासीं॥निश्चयेसीराहेन॥ १ ॥ सांगीत
लीकरीनसेवा॥सकळदेवादास्यत्व ॥ २॥ बंधनाची

तुटलीबेडी ॥ हेचिजोडीमगआम्हा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेन
व्हेक्षण ॥ पायावीणवेगळा ॥ ४ ॥ ॥२३०२॥
आपुल्याआपणउगवालिगाढ॥ कायमाझेंजडकरुनी
घ्याल ॥ १ ॥ उद्धारासीकायउद्धाराचेंकाम ॥ वाढऊंचि
श्रमनयेदेवा ॥ २ ॥ करामजसाठींआतांवाडपोट ॥ ठा
वेंनाहींतंटझालेलोकीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबाकीझडलिया
वरी ॥ नपडेवेव्हारींसंचिताचे ॥ ४ ॥ ॥२३०३॥
सर्वसंगींवीटआला ॥ तूंयेकलाआवडसी ॥ १ ॥ दिल्ही
आतांपाईमिठी ॥ जगजेठीनसोडीं ॥ २ ॥ बहुझालोंखे
दक्षीण ॥ येणेशीणतोनासे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगंगेवास
बहुत्याआसस्थळाची ॥ ४ ॥ ॥२३०४॥
शीतळतेंशीतळाहुनी ॥ पायवणिचरणीचे ॥ १ ॥ सेव
नहेंशिरसाधरी ॥ अंतरींहीवरदळा ॥ २ ॥ अवघेंचिना
शीपाप ॥ तीर्थबापमाझ्याचे ॥ ३ ॥ बैसोनियांतुकातळीं
त्याकल्लोळींडौरला ॥ ४ ॥ ॥२३०५॥
गोदेकांठींहोताआड ॥ करुनीकोडकौतुकें ॥ १ ॥ देख
ण्यानेंयेककेलें ॥ आइत्यानेलेंजीवनापें ॥ २ ॥ राखो
नीयांहोतोंठाव ॥ अल्पजीवलावोनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
फिटेधणी ॥ हेसज्जनींविश्रांती ॥ ४ ॥ ॥२३०६॥
नपाहेमाघारेंआतांपरतोनी ॥ संसारापासोनीविट
लाजीव ॥ १ ॥ सामोरेयेऊनीकवळीदातारा ॥ काळा
चाहाकारानसाहावे ॥ २ ॥ सावधानचित्तहोईलआधा
रें ॥ खेळतांहीवरेंवाढईल ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकंठदाटला

वासोसें ॥ नपवेचिकैसेजवळीहे ॥ ४ ॥ ॥२३०७॥
मथनींनवनीत ॥ सर्वहीतकारक ॥ १ ॥ दंडवतदंडापरि
मागेंउरीनउरावी ॥ २ ॥ वचनाचापसरुकाई ॥ नातही
हेपासींच ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजगजेठी ॥ लावींकंठींउच
लोनी ॥ ४ ॥ ॥२३०८॥
अवचिताहातींठेवा ॥ दिल्हासेवानकरितां ॥ १ ॥ भा
ग्यफळलेंझालीभेटी ॥ नेघेतुटियावरी ॥ २ ॥ दैन्यगेलें
हरलीचिंता ॥ सदैवआतांयावरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवांटा
झाला ॥ बोलोंबोलादेवासी ॥ ४ ॥ ॥२३०९॥
समर्थाचीधरिलीकास ॥ आतांनाशकशाचा ॥ १ ॥ धां
वेपावेकरिनलाहो ॥ तुमच्याअहोविठ्ठला ॥ २ ॥ नलगे
भजपाहाणेदिशा ॥ हाकेसरसावोढसी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेनव्हेधीर ॥ तुम्हास्थीरदयेनें ॥ ४ ॥ ॥२३१०॥
करूंतैसेंपाठांतर ॥ करुणाकरभाषण ॥ १ ॥ जिहींकेला
मूर्त्तिमंत ॥ ऐसासंतप्रसाद ॥ २ ॥ सोज्वळकेल्यावाटा
आईत्यानीटामागिल्या ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघेऊंधांवा ॥ क
रूंहावातोजोडी ॥ ४ ॥ ॥२३११॥
अचळनचळेऐसेंझालेंमन ॥ धरूनीनिजखूणराहिलों
से ॥ १ ॥ आवडीबैसलीगुणाचीअंतरीं ॥ करूंधणीवरी
सेवनते ॥ २ ॥ येकविधभावनव्हेत्याभावना ॥ आणि
क्यागुणानमीळवे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेंपडिलेंआहा
रीं ॥ ध्यानविटेवरीठाकलेंतें ॥ ४ ॥ ॥२३१२॥
कायतुझीथोरीवर्णूमीपामर ॥ होसीदयाकररुपासिंधु

॥ १ ॥ तुजऐसीदयानाहींआणिकासी ॥ ऐसेंहृषीकेशी
नवलयेक ॥ २ ॥ कुरुक्षेत्रभूमीवरिपक्षीव्याले ॥ तृणा
माजिकेलेकोठेत्यांणीं ॥ ३ ॥ अकस्माततेथेरणखांब
रोवीला ॥ युद्धाचानेमिलाठावतेथें ॥ ४ ॥ कौरवपां
डवदळभारदोन्ही ॥ झुंजावयारणींआलेतेथें ॥ ५ ॥
तयेकाळींतुजपक्षींआठविती ॥ पावबाश्रीपतिम्हणो
नियां ॥ ६ ॥ हस्तीघोडेरथयेथेंधांवतील ॥ पाषाणहो
तीलशतचूर्ण ॥ ७ ॥ ऐसीयेआकांतींवांचोंकैशापरी ॥
धांवबाश्रीहरिलवलाहें ॥ ८ ॥ टाकोनियांपिलींकैसें
जावेंआतां ॥ पावेंजगन्नाथालवलाहीं ॥ ९ ॥ आ
लीतयेकाळींकृपातुझ्याचित्ता ॥ अनाथांच्यानाथाना
रायणा ॥ १० ॥ येकागजाचीयाकंठींघंटाहोती ॥ पड
लीअवचितीतयांवरी ॥ ११ ॥ अठरादिवसतेथेंद्वंद्वयुद्ध
झालें ॥ वाराऊनलागलेंनाहींतया ॥ १२ ॥ झुंजझाल्या
वरिदाविलेंअर्जुना ॥ तुम्हीनारायणापक्षीयांसी ॥ १३
पाहेंआपुलीयादासाम्यांरक्षिलें ॥ रणींवांचविलेंकैशा
परी ॥ १४ ॥ ऐसीतुजमायाआपुल्याभक्तांची ॥ माउ
लीआमुचीतुकाम्हणे ॥ १५ ॥ ॥ २३१३ ॥
वैष्णवासंगतीसुखवाटेजीवा ॥ आणिकमीदेवाकांहीं
नेणें ॥ १ ॥ गायनाचेउदेआपुलियाछंदें ॥ मनाच्याआ
नंदेंआवडीनें ॥ २ ॥ लाजभयशंकादुराविलामान ॥ न
कळेसाधनयापरतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांआपुल्यासा
यासें ॥ आम्हाजगदीशेंसांभाळावें ॥ ४ ॥ ॥ २३१४ ॥

शरणशरणवाणी ॥ शरणत्रिवाचाविनवणी ॥ १ ॥ तु
तिनपुरेहेवाचा ॥ सत्यदासमीदासांचा ॥ २ ॥ देहनसां
भाळून ॥ पायांवरीलोटांगण ॥ ३ ॥ विनवीतुकासंतां
दीन ॥ नव्हेगौरवेंउत्तीर्ण ॥ ४ ॥ ॥ २३१५ ॥
लेंकरालेववीमाताअळंकार ॥ नाहींअंतपारआवडी
सी ॥ १ ॥ कृपेचेंपोसणेंतुमचेंमीदीन ॥ आजिसंतज
नमायबाप ॥ २ ॥ आरुषउत्तरींसंतोषेमाउली ॥ कव
ळुनीघालीहृदयांत ॥ ३ ॥ पोटाआलेंत्याचेनेणेगुणदो
ष ॥ कल्याणाचीआसअसावीहे ॥ ४ ॥ मनाचीतेचाली
मोहाचीयेसोई ॥ वोघगंगाकाईपरतोजाणे ॥ ५ ॥ तुका
म्हणेकोठउदारमेघाशक्ति ॥ माझीतृषाकितीचातका
ची ॥ ६ ॥ ॥ २३१६ ॥
युक्तितवझाल्याकुंठीतसकळा ॥ उरलीहेकळाजीवना
ची ॥ १ ॥ संतचरणींभावेंठेविलेंमस्तक ॥ जोडोनीह
स्तकराहीलोंसे ॥ २ ॥ जाणपणेंनेणेंकांहींचप्रकार ॥ सा
क्षीतेअंतरअंतरासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीकेलेंअभय
दान ॥ तेणेंसमाधानेंराहिलोंसे ॥ ४ ॥ ॥ २३१७ ॥
हागेआलोंम्हणेकोण्हीबुडतीया ॥ तेणेंकितीतयाबळ
चढे ॥ १ ॥ तुम्हीतंवभारघेतलासकळ ॥ आश्वासिलों
बाळअभयकरें ॥ २ ॥ भुकेलियाआसदावितांनिर्धार
कितीहोय्रधीरसमाधान ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदिल्हीचिंता
मणिसाठीं ॥ उचितकांचवटीदंडवत ॥ ४ ॥ २३१८ ॥
कैसातोदेखिलाहोसीलगोपाळीं ॥ पुण्यवंताडोळींना

रायणा ॥ १ ॥ तेणेलोभेंजीवझालासेबराडी ॥ आम्हीऐ
सीजोडीकईंलाभों ॥ २ ॥ असेलतेंकैसेंदर्शनाचेंसुख ॥
अनुभवेंश्रीमुखअनुभवीतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाटेदेशी
आलिंगन ॥ अवस्थातेक्षणक्षणाहोते ॥ ४ ॥ २३१९ ॥
कासयायालोभेंकेलेंआर्तभूत ॥ सांगामाझेंचित्तनारा
यणा ॥ १ ॥ चातकाचेपरियेकचीनिर्धार ॥ लक्षभेदी
वीरफिरोनेणे ॥ २ ॥ सांवळेरूपडेंचतुर्भुजमूर्ति ॥ कृष्ण
रामचित्तींसंकल्पहा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणकरीआवडिसीठा
व ॥ नकोमाझाभावभंगूंदेवा ॥ ४ ॥ ॥ २३२० ॥
कायमाझापणहोईललटिका ॥ ब्रीदावळीलोकांदावी
लीते ॥ १ ॥ खरिकरूनियांदेईमाझीआळी ॥ येउनीकु
र्वाळीपांडुरंगे ॥ २ ॥ आणिकम्यांकोणाम्हणवावेंहातीं
नयेकाकुलतीदुजीयासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजयेथींची
बोळखी ॥ होईनतोसुखीपायांनीच ॥ ४ ॥ २३२१ ॥
तुम्हाआम्हाजवझालीयासमान ॥ तेथेकोणाकोणसन
मानी ॥ १ ॥ उरिनोराहिलीगोमटेंगौरव ॥ वोढेमाझा
जीवपायांपाशीं ॥ २ ॥ नेणपणेंआम्हीआळ्ऊंवोरसें
बोलवीतोरसेंशब्दरत्नें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलळेपाळींवो
विठ्ठले ॥ कायहेउरवीलेभेदाभेद ॥ ४ ॥ ॥ २३२२ ॥
नकोमाझेमानूंआहाचतेशब्द ॥ कळवळ्याचावादक
रीतसे ॥ १ ॥ कासयानेंबळकरूंपायांपाशीं ॥ भाकावी
तेदासीकरुणाआम्ही ॥ २ ॥ कायमजचाडअसेयालौ
कीके ॥ परिअसेनीकेंअनुभवाचे ॥ ३ ॥ त्यांचावल्या

साठींवचनाचीआळी ॥ ठकल्यानेंघोळीजवळीमन ॥ ॥ ४ ॥ वांटतसेआसपुरवीसीऐसें ॥ तरीअंगींपिसेंला वीयेलें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेमाझायेथेचिआवडी ॥ श्रीमु खाचीगोडीइच्छीतसें ॥ ६ ॥ ॥ २३२३ ॥
जन्माआलीयाचालाभ ॥ पद्मनाभदरुशन ॥ १ ॥ म्ह णउनीलवलाहें ॥ पायआहेंचिंतित ॥ २ ॥ पाठीलागा येतोकाळ ॥ तूंकृपाळमाउली ॥ ३ ॥ बहुउसंतीतआलों तयाभ्यालोंस्थळासी ॥ ४ ॥ कोण्याउपायेंहेघडे ॥ भवअं गडेसुटकेचें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणतूंजननी ॥ येनिर्वाणीवि ठ्ठले ॥ ६ ॥ ॥ २३२४ ॥
जेणेवाढेअपकीर्ति ॥ सर्वाअर्थीतेंत्यजावें ॥ १ ॥ सत्य रुचेभलेपण ॥ वचनतेंजगासी ॥ २ ॥ होइजेतेंशूरत्या गें ॥ वाउगेंतेंसारावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखोटेंवर्म ॥ निंद्य कर्मकाळिमा ॥ ४ ॥ ॥ २३२५ ॥
याचीसवेलागलीजिवा ॥ गोडीहेवासंगाचा ॥ १ ॥ प रतेंनसरवेदूरी ॥ क्षणहरीपासूनी ॥ २ ॥ झालेतरीका यतंट ॥ आतांचटनसांडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचक्रचाळे ॥ वेडबळेंलाविलें ॥ ४ ॥ ॥ २३२६ ॥
याचातंवहाचिमोळा ॥ देखिलाडोळांउदंड ॥ १ ॥ नेदी मगफिरोंमागें ॥ अंगाअंगेंसंचरे ॥ २ ॥ कागायाचीने णाखोडी ॥ जिभाजोडीकरितसे ॥ ३ ॥ पांघरतेंबहुकां ळें ॥ घोंगडेंहिठाईचे ॥ ४ ॥ अंगींवसेचिनालाज ॥ न म्हणेभाजकोणाची ॥ ५ ॥ सर्वसाक्षीअबोल्यानें ॥ तु

श्चितकोणेंनसावें ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेधरिलाहातीं ॥ मग
निश्चितीहरीन ॥ ७ ॥ ॥२३२७॥
प्रसिद्धहाअसेजगा ॥ अवघ्यारंगारंगाचा ॥ १ ॥ तरी
वाटानवजेकोणी ॥ नारायणींघरबुडी ॥ २ ॥ बहुतांऐ
सेंकेलेंमागें॥ लागलागेलागेना ॥३॥ होकांनरअथवा
नारी ॥ लाहानथोरीसादर ॥ ४ ॥ झालेवेगळेलोकींपुरे
मगनुरेसमूळ ॥ ५ ॥ कळेनातोआहेकैसा ॥ कोणीदि
शाबहुथोडा ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेदुसऱ्याभावें ॥ छायाना
वेंनदेखवे ॥ ७ ॥ ॥२३२८॥
नसांडावाआतांऐसावाटेठाव ॥ भयासीउपावरक्षणा
चा ॥ १ ॥ म्हणऊनीमनेंबोळियलेंमन ॥ कारियाकार
णचाडनाहीं ॥ २ ॥ मानावीउपाधिकरूनीयांमूळ ॥
राखतांविटाळतेचिव्हावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंनव
चेवचन ॥ निर्जीनिजखूणसांपडली ॥ ४ ॥ २३२९ ॥
सत्तेचेंभोजनसमयींआंतुडे ॥ श्रवणहीघडेरुचिनेसी
॥ १ ॥ वर्मेंभ्रमनेलाझालेंयेकमय ॥ हृदयस्थींसोय
संगझाला ॥ २ ॥ कोथळीसजमापडिलेंसंचित ॥ मा
पल्याचावींतनेमझाला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधणीऐसा
झालोंआतां ॥ करीनतेसत्तामाझीआहे ॥ ४ ॥
॥२३३०॥
देईलतेंउणेंनाहीं ॥ याचेकांहींपदरीं ॥ १ ॥ पाहिजेतेंसं
चितआतां ॥ येथेंसत्ताकरावया ॥ २ ॥ गुणाऐसाभर
णाभरी ॥ जोंजोंचारीतलोभें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवींदेव

फळेभावआपुला ॥ ४ ॥ ॥७॥ ॥२३३१॥
तेव्हांहोतोंभोगाधीन॥तुम्हाभिन्नपासुनी ॥ १ ॥ आ
तांबोलोंनयेऐसें॥आनारीसेंवेगळें॥ २॥ सन्मुखजा
लोंस्वामीकडे॥भवओटडेनिराळे॥ ३॥ चिंतिलेंतेंचिं
तामणी ॥ फिटेधणीतोंद्यावें ॥ ४ ॥ सहजस्थितिआ
हेअंगीं॥प्रसंगींतेंवचन ॥५॥ तुमचीदेवाधरिलीका
स॥कलानाशप्रपंच्या॥६॥ तुकाम्हणेजाणोंवर्म॥क
र्माकर्मेंठेविलीं॥७॥ ॥२३३२॥
केलाकइवाडसंतांच्याआधारें॥ अनुभवें खरेंकळोंआ
लें॥ १ ॥कायजीवित्वाचीधरुनियांआशा ॥ व्हावेंग
र्भवासापात्रभेणें॥ २ ॥ आबाळिनेंजावेंनिश्चितीच्या
ठायां॥रांडारोटाठायांकरूंनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबळी
देतातिनिधान ॥ भिकेसाठींकोणराज्यदेतो ॥ ४ ॥
॥२३३३॥
संगतीनेंहोतोपंगतीचालाभ॥अशोभीअनुभवअसि
जेते॥ १ ॥जैसीतैसीअसोपुढिलाचीसोई॥ धरितीहा
तींपाईआचारिये॥ २ ॥ उपकारीनाहींदेखतआपदा॥
पुढिलाचीसदादयाचित्तीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतारीसज्ज
नाचीकिर्ति॥पुरवावीआर्तीनिर्बळाची॥४॥२३३४॥
करितांविचारसांपडलेंवर्म ॥ समूळनिश्रमपरिहारा
चे॥ १ ॥मजघेउनीयांआपणासीद्यावें ॥ सांडोजीवें
भावेंनारायणा॥ २ ॥उरीनाहींमगपडदाकांआला ॥
सुखेंचीभलाकरितांवाद ॥ ३॥ तुकाम्हणेमाझेंखरें

देणेंघेणें ॥ तुम्हीसाक्षीजाणेअंतरींचे ॥ ४ ॥ २३३५ ॥
कुळींचाहेकुळदेवी ॥ केलीठावीसंतांनीं ॥ १ ॥ बरवें
झालेंशरणगेलों ॥ उगविलोंसंकटीं ॥ २ ॥ आणिलारू
पाबळें ॥ करूनीखेळेहरिदासीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसमाग
में ॥ नाचेंप्रेमेलागलों ॥ ४ ॥ ॥ २३३६ ॥
आतांदेहअवसान ॥ हेजतनतोंवरी ॥ १ ॥ गाऊंनाचूं
गदारोळें ॥ जिकोंबळेंसंसार ॥ २ ॥ याचीजीऊंअभि
मानें ॥ सेवाधनबळकट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनसरे ॥ हो
ईनलागेआगळा ॥ ४ ॥ ॥ २३३७ ॥
ज्यानेंआडयावेंकांहीं ॥ त्याचेंनाहींबळआतां ॥ १ ॥
मनयेथेंसात्यझालें ॥ हरीच्याधालेंगुणवादीं ॥ २ ॥ चुकु
रवोगेलाकाळ ॥ झालेंबळसंगाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेक
रूंसत्ता ॥ होइलआतांकरूंते ॥ ४ ॥ ॥ २३३८ ॥
देवासीतोपुरेयेकभावगांठी ॥ तोचित्याचेमिठीदेईल
पाईं ॥ १ ॥ पाहोनिराहेनकौतुकेंनिराळा ॥ मीमजवेग
ळाहोऊनियां ॥ २ ॥ कांहींनेघेशिरींनिमित्याचाभार ॥
नलगेउत्तरवेंचावेंची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजिवेंपडलिया
गांठी ॥ मगनाहींमिठीसुटोंयेत ॥ ४ ॥ ॥ २३३९ ॥
लोकिकासाठींयापसाऱ्याचागोवा ॥ कांहींनाहींदेवा
लागोंयेथें ॥ १ ॥ ठेवावामाथातोनुचलावापाईं ॥ ठाईं
चियेठाईंहालोंनये ॥ २ ॥ ढवळिल्यामनेंवितळलेंरूप ॥
नावऐसेंपापउपाधीचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवप्रीतीनेंकवं
ळी ॥ ठेवीलजवळीउठऊनी ॥ ४ ॥ ॥ २३४० ॥

नाहींहोतभारघातलाउदास ॥ पुरवावीआससकळही ॥ १ ॥ ऐसानाहींमजयेकाचाअनुभव ॥ धरिलातोभाव उद्धरील ॥ २ ॥ उतावीळऐसेशरणागतकाजे ॥ धांवा केशीराजेआईकतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहितचिंतनभरव सा ॥ नेदीगर्भवासायेऊंदेऊं ॥ ४ ॥ ॥२३४१॥

उपजोंमरोंहेतोआमुचीमिरासी ॥ हेंतोंनिवारीसीतरी थार ॥ १ ॥ उभाराहेकरीखराखोटावाद ॥ आम्हीझालों निघलंडीपणें ॥ २ ॥ उभयतांआहेकरणेसमान ॥ तु म्हाऐसाम्हणेमीहिदेवा ३॥तुकाम्हणेहातींसांपडलेंवर्म अवघाचीश्रमफेडीनआतां ॥ ४ ॥ ॥२३४२॥

मेलियाच्यारांडाइच्छितीलेंकरूं ॥ लाजनाहींधरूंप्रीति कैसी ॥ १ ॥ मागीलापुढिलायेकसरोवरी ॥ काळाची पेढारीखांदावाहे ॥ २ ॥ आनदिसेपरीमरणचिखरें ॥ सांपळांउंदीरेंसामावलीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालीमना चीपरती ॥ निवळतीज्योतीदिसोंआली॥४॥२३४३॥

निष्ठुरमीझालोंअतिवादागुणें ॥ हेकानारायणेंनेणिजे हें ॥ १ ॥ सांडियेलीतुम्हीगोतपरिसोय ॥ फोडविलीडो यकर्माहातीं ॥ २ ॥ सांपडुनीसंधीकेलीजिवेसाठीं ॥ घ्यावयासीतूटीकारणहें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणतुजकायम्ह णोउणे॥नाहींअभिमानेंचाडदेवा॥४॥ ॥२३४४॥

माझेंमाझ्याहातांआलें ॥ आतांभलेंसकळ ॥ १ ॥ कशा साठींविषमथारा ॥ तोअंतराविटाळ ॥ २ ॥ झालीत ादुःखेंतुटी ॥ मागिलपोटींनसावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशु

द्भकूळ॥ तेथेंमळकशाचा ॥ ४॥ ॥ २३४५॥

समर्थपणेंचिकेलीसंपादणी॥नसतेंचमनींधरिल्याची ॥ १ ॥ दुसऱ्याचेंयेथेंनाहींचालोंयेत ॥ तरीमीनिवांत पायपाहें ॥ २ ॥ खोटियाचेंखरेंखरियाचेंखोटें ॥ मान लेंगोमटेंतुम्हासीतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हासवेंकरितांवा द ॥ होइजेतेंनिंद्यजनींदेवा ॥ ४ ॥ ॥ २३४६॥

तुम्हांआम्हासवेंनपडावीगांठी ॥ आलेतिजगजेठीक ळोंआतां ॥ १ ॥ कितीम्हणोआतांवाईटावाईट॥ शि वोंनयेवीटआल्यावरी ॥ २ ॥ बोलिल्याचीआतांहेचि परचित ॥ भीडफारथीतउडवीली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ लीरोकडीप्रचीती ॥ झांकणेंतेकितीकोठेंदेवा ॥ ४ ॥

॥ २३४७॥

सकळसत्ताधारी॥ व्हावेंऐसेंकायहरी ॥ १ ॥ परीयाकृपे च्यावोरसें ॥ कुटावयाचेंचिपिसें ॥ २ ॥ अंगेंसर्वोत्तम॥ अवघाचिपूर्णकाम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदाता ॥ तरिहाजी वनदानदेता ॥ ४ ॥ ॥ २३४८॥

कोणापासींद्यावेंमाप ॥ आपेआपराहिलें ॥ १ ॥ कास याचीभरोवरी ॥ कायदूरीजवळीच ॥ २॥ येकेंदाखवि लेंदाहा ॥ फांटापाहापुसूनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसरलेंवोझें आतांमाझेंसकळ ॥ ४ ॥ ॥ २३४९॥

नभोमयझालेंजळ ॥ येकींसकळहरपलें ॥ १ ॥ आतां कायसारासारीं ॥ त्याच्यालहरीतयांत ॥ २ ॥ कैंचातेथें वावासांडी ॥ आपकोंडीआपणा ॥ ३॥ तुकाम्हणेकळ

झाला॥अस्तगेलाउदयीं॥४॥ ॥२३५०॥

राजाकरीतैसेदाम॥चामतेहिचालती॥१॥कारणतें सत्ताशिरीं॥कोणकरीअव्हेर॥२॥वाईलेंतेंसुनेखांदीं चालेपदींबैसले॥३॥तुकाम्हणेविश्वंभरें॥करुणाकरेंरक्षिलें॥४॥ ॥२३५१॥

आम्हीदेवतुम्हीदेव॥मध्येंभेवअधिक॥१॥कैवाडा च्याधांवालागे॥मागेंमागेंविठ्ठलें॥२॥भेडसाविलें हाकेनादें॥वोळखीभेदेंमोडली॥३॥तुकाम्हणेउभा राहे॥मागेंपाहेपरतोनी॥४॥ ॥२३५२॥

हीनसुरबुद्धीपाशीं॥आकृतीसीभेदनाहीं॥१॥येक दांडीयेकखांदी॥पदोपदींभोगणें॥२॥येकाऐसेंयेक नाहीं॥भिन्नपाहीप्रकृति॥३॥तुकाम्हणेभूमीखंडें॥ पीकदंडेजेथेंते॥४॥ ॥२३५३॥

कायबोलोंसांगा॥याउपरीपांडुरंगा॥१॥कांहींआ धारावांचून॥पुढेंनचलेवचन॥२॥वाढेऐसारस॥कां हींकरावासोरस॥३॥भक्तिभाग्यसीमा॥द्यावाजो डोनीयांप्रेमा॥४॥कोरड्याउत्तरीं॥नकागौरवूंवैखरी ॥५॥करींविज्ञापना॥तुकाप्रसादाचीदाना॥६॥ ॥२३५४॥

आहाचतोमोडवाळलीयामधीं॥अधीराचीबुद्धितेणें न्यायें॥१॥म्हणउनीसंगनकरींदुसरे॥चित्तमलिन द्वारेंदोहपडे॥२॥विषासाठींसर्पाभयाभीतलोक॥हे तोंसकळिकजाणतसा॥३॥तुकाम्हणेकाचेराहेकुडा

कुड॥ औगूणतोनाढेज्याचातया॥४॥ ॥२३५५॥
क्षणक्षणाजीवावाटतसेखंती ॥ आठवतीचित्तींपाय
देवा॥ १ ॥ येईंवोयेईंवोयेईलवलाहीं ॥ आलिंगुनीबा
हीक्षेमदेईं॥ २॥ उतावीळमनपंथअवलोकीं॥ आठव
तोंचुकीकायझाली ॥ ३॥ तुकाम्हणेमाझ्याजीवींच्या
जीवना ॥ घालानारायणाउडीवेगीं॥ ४॥ २३५६॥
आळीकरवीतेंकळतेंबाळका॥ बुझवावेंहेंकांनेणवेची
॥ १ ॥ निवाडतोयेथेंअसेपायांपासीं॥ तुम्हाआम्हावि
शींयेकेठाईं ॥ २॥ आणिकतेआम्हीनदेखोंसेझालें॥
जाणावेतेंशिणलेभागलेसे॥ ३॥ तुकाम्हणेतुम्हालाग
तेंसांगावें॥ अंतरींचेंठावेंकायनाहीं ॥ ४॥ २३५७॥
तांतडीनेंआम्हाधीरचिनकळे॥ पळावेंहेंकळेलवलाहीं
॥ १ ॥ नकाकांहींपाहोंसावकासीदेवा ॥ करायेकहेवा
तुमचामाझा॥२॥ वोरसाचायावासांभाळावीप्रीत॥
नाहींराहोंयेतअंगींधंदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजनकोगो
ऊंखेळा॥ भोजनाचीवेळाराखीयेली॥४॥ २३५८॥
नाहींलोपोंयेतगुण॥ वेधीआणिकाचंदन॥ १ ॥ नसां
गतांपडताळा॥ रूपदर्पणींसकळां॥ २॥ सांरविलेवरी
आहाचतेंक्षणभरी॥ ३॥ तुकाम्हणेनावें॥ सागराच्या
ऐसेंव्हावें॥ ४॥ ॥२३५९॥
वचनेंचिव्हावेंआपणउदार ॥ होईलविश्वंभरसंतुष्टचि
॥ १ ॥ सत्यसंकल्पाचींफळेंबीजाऐसीं ॥ शुद्धनाहींना
शींपावोंयेत॥ २॥ वंचलीयाकायचेतसेउपेगा॥ शरी

रहेंनरकाचेंचिआलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजीवजितांथारे
लावा॥पडिलीयागोवादेशधडी ॥ ४ ॥ ॥२३६०॥
उरलेंतेंआयुष्यजायाचेंकलिवर ॥ औघेंवोढंबरविष
यांचें॥१॥कोणासीहालागेपुसणेंविचार॥मनचिसाद
रकरूंआतां ॥ २ ॥ उत्पत्तिप्रळयपडिलेंदळण ॥ पांचां
चेंभोजनबीजवाढे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजाऊंअभयाच्या
ठायां ॥ रिघोंदेवरायाशरणवेगीं ॥ ४ ॥ ॥२३६१॥
बोलावेंम्हणूनबोलतोंउपाय॥प्रवाहेंचिजायगंगाजळ
॥ १ ॥ भाग्ययोगेंकोणाघडेलसेवन ॥ कैंचेंतेथेंजनअ
धिकारी ॥ २ ॥ मुखींदेतांघांसलपवितीतोंड ॥ अंगीं
चियाभांडअसुकानें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपूजाकरितोंदेवा
च्ची ॥ आपुलियारुचीमनाचिये ॥ ४ ॥ ॥२३६२॥
लटिक्याचिवाणीचवीनासंवाद ॥ नाहींकोणावादरु
चोंयेत ॥ १ ॥ अन्यायतोत्याचानव्हेवायचाळा ॥ माय
बापींवेळानसाधिली ॥ २ ॥ अनावरअंगींप्रबळअव
गुण ॥ तातडीनेंमनलाहोसाधी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदोष
आणिअवकळा ॥ नपडतांताळाघडतसे ॥ ४ ॥ २३६३
नयेस्तउकाचेंहोतक्रियानष्ट ॥ स्फुंदाचेतेकष्टभंगामू
ळ ॥ १ ॥ नाहींपरमार्थसाधीतलौकीकें ॥ धरुनीहोतों
फिकेंअंगाआलें ॥ २ ॥ पारखीयापूढेंनघालीचितोंड॥
तुटीलाभाखंडहोतोमाना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरींमिरवतें
परवडी ॥ कामावल्यागोढीअविनाश ॥ ४ ॥ २३६४॥

(१) मदर.

कोण्याकाळेंयेइलमना ॥ नारायणातुमचीया ॥ १ ॥ माझाकरणेअंगीकार ॥ सर्वभारफेडुनी ॥ २ ॥ लागलीहेतळमळचित्ता ॥ तरीदुश्चितासंसारीं ॥ ३ ॥ मुखाचाचपाहेवास ॥ मागेंदोषसांभाळीं ॥ ४ ॥ इच्छापूर्णझाल्याविण ॥ कैसासीणवारेल ॥ ५ ॥ लाहोकायावाचामनें ॥ दिवसाचाभेटीचा ॥ ६ ॥ कंटाळातोनधरावा तुम्हीदेवादासांचा ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेमाझेवेळे ॥ नकळे कांहिंउफराटें ॥ ८ ॥ ॥ २३६५ ॥

घ्यावीतरीघ्यावीउदंडचिसेवा ॥ द्यावेंतरिदेवाउदंडचि ॥ १ ॥ ऐसींकैचींआम्हीपुरतींभांडवलें ॥ आल्याकरीबोलेंसमाधान ॥ २ ॥ व्हावेंतरीव्हावेंबहूतचिदूरी ॥ आलीयाअंतरींवसवावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूझेंसख्यत्वआपणीं ॥ असलीलक्रणीआवडीचा ॥ ४ ॥ ॥ २३६६ ॥

कायकरूंजीवहोतोकासावीस ॥ कोंडलीहेदीशागमेचिना ॥ १ ॥ पडिलेंहेंदिसेब्रह्मांडचिवोस ॥ दाटोनउश्वासराहातसे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेअगासर्वजाणतीया विश्वंभरेंकायानिववावी ॥ ३ ॥ ॥ २३६७ ॥

सुकलीयाकोंभाअत्यंतजळधर ॥ तेणेचंप्रकारेंन्यायअसे ॥ १ ॥ नचलेंपाऊलींसांडीगरुडासन ॥ मनाचेंहोमनत्वरेलागीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेभूकनसाहावेबाळा ॥ जीवनाचीकळावोढलीसे ॥ ३ ॥ ॥ २३६८ ॥

श्रृंगारीकमाझीनव्हतींउत्तरें ॥ आळवितोंखरेंअवस्थेच्या ॥ १ ॥ नघालावामधींकामाचाविलंब ॥ तुम्हीतो

स्वयंभ करुणामूर्ति॥ २॥ तुकाम्हणेकेलेंसन्मुखवदन ॥
देखतांचरणपोटाळीन ॥ ३ ॥ ॥ २३६९ ॥
तूंमाझीमाऊलीतूंमाझीसाऊली॥पाहातोंवाटोळीपांडु
रंगे॥ १॥ तूंमजयेकुलावडीलधाकुला॥ तूंमजबापूला
सोयराजीव ॥ २ ॥ तुकाम्हणेजीवतूजपासींअसे ॥ तु
जवीणवोससर्वदिशा॥ ३ ॥ ॥२३७०॥
करालतेंकरा॥ हातेंआपुल्यादातारा॥ १॥ बळियाचीं
आम्हीबाळें॥ असोंनिर्भरयाबळें॥ २ ॥ आतांकोठेका
ळ॥ मध्येंरिघेलवोंगळ॥३॥ तुकाम्हणेपंढरिराया॥थो
पटीतोंठोकबाह्या॥ ४॥ ॥२३७१॥
डोळांभरलेंरूप ॥चित्तींपायांचेसंकल्प॥ १॥ औघीघा
तलीवांटणी॥ प्रेमराहिलेंकीर्तनीं॥ २॥ वाचाकेलीमा
प॥ रासींहरिनामअमूप ॥ ३ ॥ भरूनियांभाग॥ तुका
बैसलापांडुरंग॥४॥ ॥२३७२॥
आतांआहेनाहीं॥ नकळेआळीकराकांहीं॥ १ ॥ देसी
पुरवोनीइच्छा॥ आतांपंढरीनिवासा॥ २॥ नेणेभाग
शीण॥ दुजेंकांहींतुजविण ॥ ३ ॥ आतांनव्हेदूरी॥ तु
कापाईमिठीमारी॥४॥ ॥२३७३॥
संकल्पासीअधिष्ठान ॥नारायणगोमटें॥ १ ॥ औघी
यांचेंपुरेकोड॥ फिटेजडदेहत्व॥२॥ उभयलोकींउत्तम-
कीर्त्ति॥ देवचित्तींराहिलिया॥ ३॥ तुकाम्हणेजीवधा
ये॥ नयेहायेजवळी॥ ४॥ ॥२३७४॥
भाग्यवंताऐसीजोडी॥ परवडीसंतांची॥ १॥ धनघरीं

पांडुरंग ॥ अभंगजेसरेना ॥ २ ॥ जनाविरहितझालभा
टाचेनभसांठवणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविष्णुदासा ॥ नाहीं
आशादूसरी ॥ ४ ॥ ॥२३७५॥

जरीआलेंराज्यमोळविक्याहाता ॥ तरीतोमागुतावेव
साई ॥ १ ॥ तृष्णेचींमजूरेंनेणतीविसावा ॥ वाढेहावहा
वाकामकामीं ॥ २ ॥ वैभवाचींसुखेंनातळतांअंगीं
चिंताकरीभोगीविघ्नेंजाळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाहेमर
णाचेंभय ॥ रक्षणउपायकरुनिअसें ॥४॥ ॥२३७६॥

कोणहोइलआतांसंसारपांगिलें ॥ आहेउगविलेसहज
ची ॥ १ ॥ केलातोचालवीआपुलाप्रपंच ॥ कायकोणां
वेचआलाधंदा ॥ २ ॥ सहजचिघडेआतांमोळ्यावीण
येथेंकायशीणआणिलाभ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालोंसह
जदेखणा ॥ ज्याच्यात्यालाखुणादाखविल्या ॥ ४ ॥
॥२३७७॥

आम्हाशरणागता ॥ येवढीकायकरणेंचिंता ॥ १ ॥ परि
हेकौतुकाचेखेळ ॥ औघेपाहातोंसकळ ॥ २ ॥ अभय
दानवदें ॥ आम्हाकैचींभयद्वंद्वें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्ही ॥
हरिजनसाधनाचेस्वामी ॥ ४ ॥ ॥२३७८॥

देवाचियेचाडेप्रमाणउचित ॥ नयेवाढूंचित्तनिषेधासी ॥
॥ १ ॥ नयेराहूंउभेंकश्मलापासीं ॥ भुंकतीलतैशीसां
डावीत ॥ २ ॥ तुकाम्हणेक्षमासुखाचीहेरासी ॥ साहूनी
कांऐसेंदुःखीव्हावें ॥ ३ ॥ ॥२३७९॥

खळासदाक्षुद्रींदृष्टी ॥ करीकष्टीसज्जना ॥ १ ॥ करिती

आपुलालेपरी ॥ धणिवरीव्यापार ॥ २ ॥ दयासंतांभी
डवल ॥ वेंचिबोलउपकार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआपुलाले ॥
उसंतिलेज्यानींते ॥ ४ ॥ ॥ २३८० ॥
जगऐसेंबहुनावें ॥ बहुभावेंभावना ॥ १ ॥ पाहोंबोलों
बहुनये ॥ सत्यकायसांभाळा ॥ २ ॥ कार्यासीजेंकारण
तेंजतनकरावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतजनीं ॥ हेंचिमनीं
धरावें ॥ ४ ॥ ॥ २३८१ ॥
निघालेतेआगीहुनी ॥ आतांझणीआतळे ॥ १ ॥ पळ
वापरपरतेदूरी ॥ आतांहरियेथुनी ॥ २ ॥ धरिलेंतैसेंश्रू
तकराहें ॥ येथेआहोंप्रपंचीं ॥ ३ ॥ अबोल्यानेंठेलातुका
भेउनीलोकांनिराळा ॥ ४ ॥ ॥ २३८२ ॥
आतांदुसरेंनाहींमनीं ॥ निरंजनींपडिलों ॥ १ ॥ तुम
चीचपाहेंवास ॥ औघीआसनिरसली ॥ २ ॥ मागीला
चामोडलामाग ॥ घडलात्यागअरुची ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेकरुणाकरा ॥ तूंसोयरादीनांचा ॥ ४ ॥ ॥ २३८३ ॥
धरुनीयांसोईपरतलेंमन ॥ अनुलक्षीचरणकरुनीयां ॥
॥ १ ॥ येईपांडुरंगेनेईसांभाळूनी ॥ करुणावचनींआ
ळवितों ॥ २ ॥ बुद्धिझालीसाह्यपरिनाहींबळ ॥ अव
लोकीतोंजळवाहेनेत्रीं ॥ ३ ॥ नचालतीपायगलितझा
लीकाया ॥ म्हणऊनीदयायेऊंद्यावी ॥ ४ ॥ दिसेच्याकं
रितोवारियासीमात ॥ जोडोनियांहातवाटपाहे ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेवेगकरावासत्वर ॥ पावावयातीरभवनदी
चें ॥ ६ ॥ ॥ २३८४ ॥

कौलें भरियेली पेंठ ॥ निग्रहाचे खोटे तंट ॥ १ ॥ ऐसें माता जाणे वर्म ॥ बाळा वाढवितां धर्म ॥ २ ॥ कामावीतां लोहकसें ॥ तातडीनें काम नासे ॥ ३ ॥ तुका म्हणे खडे ॥ देतां अक्षरतें जोडे ॥ ४ ॥ ॥ २३८५ ॥

चालीलों नवाटे ॥ गाउनी यां जातां वाटे ॥ १ ॥ बरवा वैष्णवांचा संग ॥ येतो सामोरा श्रीरंग ॥ २ ॥ नाहीं भय आड ॥ कांहीं विषमाचें जड ॥ ३ ॥ तुका म्हणे भक्ति ॥ सुखरूप आदि अंतीं ॥ ४ ॥ ॥ २३८६ ॥

करितां विचार ॥ तो हा दृढ सव सार ॥ ब्रह्मादीकां पार ॥ नुलंघवे सामर्थ्यें ॥ १ ॥ शरण शरण नारायणा ॥ मज अंगीकारा दीना ॥ आलें तें वचना ॥ पासीं माझ्या सामर्थ्य ॥ २ ॥ पाठीवरि मोळी ॥ तोचि कळवा पाईं तळीं ॥ सांपडला जाळीं ॥ मच्छ झाला तो न्याय ॥ ३ ॥ आतां करीन तांतडी ॥ लाभाची तेयाच जोडी ॥ तुका म्हणे वोढी ॥ पायांसोईं मनाची ॥ ४ ॥ ॥ २३८७ ॥

बहुतां जातीचा केला अंगिकार ॥ बहुत हि फार सर्वोत्तमें ॥ १ ॥ सरला चि नाहीं कोणा चि येवें चे ॥ अक्षोभ ठाईंचें ठाईं असे ॥ २ ॥ लागत चि नाहीं घेतां अंत पार ॥ वसवी अंतर अणूचें ही ॥ ३ ॥ तुका म्हणे केला होय टाकी ऐसा ॥ पुरवावी इच्छा धरिली ते ॥ ४ ॥ ॥ २३८८ ॥

पोट धालें आतां जीवनीं आवडी ॥ पुरवावी परवडी बहुतांची ॥ १ ॥ काय अंचवणा तांतडीचें काम ॥ मागील तो श्रम मन पाववी ॥ २ ॥ वाढतिया पोटीं बहु असे वाव ॥

सांभाळितां ठावकाय वेंचे॥३॥दाविल्यावांचोनि नाहीं
कळों येत॥ तेथेंही दुश्चित्त येकपण॥४॥ नावेचा भारतो
उदकाचे शीरीं ॥ काय इळू भारीत येठाईं॥५॥ तुकाम्ह
णेगीतीं गाऊनी गोविंद ॥ करूं ब्रह्मानंद येकसरें ॥६॥
॥२३८९॥

येका हातीं टाळ येका हातीं चिपुळिया ॥ घालीती हुंबरी
येक वाहती टाळिया ॥१॥ मातले वैष्णव नटतिनाना
छंदें ॥ नाहीं चाड मोक्षपदीं भजनीं आवडी ॥ २ ॥ हा
का आरोळीया गीत वाद्य सुखसोहळे ॥जायते न कळे के
व्हां रजनी दिवस ॥ ३ ॥ तीर्थी नाहीं चाड न लगे जावें व
नांतरा ॥ तुकाम्हणे हरिहरात्मक पृथ्वी ॥ ४ ॥ २३९० ॥

देव सखा आतां केलें न व्हे काई ॥ तेणें सकळ हि सोयरींच
॥१॥ भाग्यवंत झालों गोतें सपुरती ॥ आतां पुण्या मी
ती पार नाहीं ॥ २॥ पाहातां दिसती भरलिया दिशा ॥ ठ
सावला ठसा लोकत्रईं ॥३॥ अविनाश जोडी आम्हा भा
ग्यवंता ॥ झाली होती सत्ता संचिताची ॥ ४ ॥ पायांवरी
डोई ठेवाया अरुता ॥ झाली घावी सत्ता क्षेम ऐसी ॥५॥
तुकाम्हणे जीव पावला विसावा ॥ म्हणवितां देवा तुम
चा सा॥६॥ ॥२३९१॥

कोण आतां कळिकाळा ॥ येऊं बळा देईल ॥१॥ सत्ता
झाली त्रिभुवनीं ॥ चक्रपाणि कोवसा ॥२॥ लडिवाळा
चा भार वाहे॥ उभा राहे कुडावा ॥३॥ तुकाम्हणे घटिका
दिस॥ निमिषहि न विसंबे॥४॥ ॥२३९२॥

आम्हाआवडेनामघेतां ॥ तोहीपितासंतोषे ॥ १ ॥ उभ
यतांयेकचित्त ॥ तरीप्रीतवाढली ॥ २ ॥ आम्हीशोभों
निकटवासें ॥ अनारिसेंनदिसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपांडुरं
गे ॥ अवघींअंगेंनिवलीं ॥ ४ ॥ ॥२३९३॥
देहतंवअसेभोगाचेआधीन ॥ याचेंसुखशीणक्षणभंगु
र ॥ १ ॥ अविनाशजोडीदेवापाईंभाव ॥ कल्याणाचा
ठावसकळहि ॥ २ ॥ क्षणभंगुरहायेथीलपसारा ॥ आ
लीयाआकाराओघेंनासे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेसकळवि
श्रांति ॥ आठवावाचित्तींनारायण ॥ ४ ॥ ॥२३९४॥
आतांअवश्यककरणेसमाधान ॥ पाहिलेंनिर्वाणनपा
हिजे ॥ १ ॥ केलेंतरीआतांसुशोभितकरावें ॥ दिसतेंब
रवेंसंतांमधीं ॥ २ ॥ नाहींभक्तराजींठेवीलाउद्धार ॥ ना
माचाआकारत्याचीयानें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझ्यावडि
लांचेंठेवणें ॥ गौप्यनारायणेंनकरावें ॥ ४ ॥ २३९५ ॥
कायावाचामनेंश्रीमुखाचीवास ॥ आणीकउदासवि
चारासी ॥ १ ॥ कायआतांमोक्षकरावाजोदेवा ॥ तुम
चियागोवादर्शनासी ॥ २ ॥ केलीयानेमासीआतांनट
ळावें ॥ नेमीलेंतेंभावेंपालटेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजोंजों
करालउशीर ॥ तोंतोंमजफाररडवील ॥ ४ ॥ २३९६ ॥
पुढीलाच्यासोईमाझ्यामनाचाली ॥ मत्ताचीआणीली
नाहींबुद्धि ॥ १ ॥ केलासोताउभाआजिवरिसंतीं ॥ धर
वीलेहातींनिकटदेवा ॥ २ ॥ आहेतेंचिमार्गोनाहींखोटा
चाळा ॥ नयेयेऊंबळालेंकरासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझ्या

साक्षीचावेव्हार ॥ कृपणजीथोरपरितुम्ही ॥ ४ ॥ २३९७
बहुतकरूनीचाळवाचाळवी ॥ कितीतुम्हीगोवीकरीत
सा ॥ १ ॥ लागटपणेंमीआलोंयेथवरी ॥ चाडतेदुसरी
नधरुनी ॥ २ ॥ दुजियाचातवतुम्हासीकंटाळा ॥ राहा
सीनिराळायेकायेकीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांयावरिगो
विंदा ॥ मजसींविनोदायेऊंनये ॥ ४ ॥ ॥ २३९८ ॥
तीर्थजळदेखेपाषाणप्रतिमा ॥ संततेअधमामाणसाऐ
से ॥ १ ॥ वांझेचेंमैथूनपरिगेलेंवयां ॥ बोडिल्याचेंजा
यांझालेंपीक ॥ २ ॥ अभावीकसदासुतकीचांडाळ ॥
सदातळमळचुकेचीना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवरदळीज्या
चीदृष्टी ॥ देहबुद्धिकष्टीसदादुःखी ॥ ४ ॥ ॥ २३९९ ॥
नव्हेमतोळयाचवाण ॥ नित्यनवानारायण ॥ १ ॥ सुख
उपजेश्रवणें ॥ खरेंटाकसाळीनाणें ॥ २ ॥ लाभहातो
हातीं ॥ अधिकपुढतांपुढती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेणोंकि
ती ॥ पुरूनीउरलेंपूढती ॥ ४ ॥ ॥ २४०० ॥
घातलेंदुकान ॥ देतीआलियासीदान ॥ १ ॥ संतउदा
रउदार ॥ भरलेंअमूपभांडार ॥ २ ॥ मागत्याचीपुरे ॥
धणीआणिकासीउरे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोतें ॥ देवेंभरि
लेंनव्हेरितें ॥ ४ ॥ ॥ २४०१ ॥
नरस्तुतिआणिकथेचाविकरा ॥ हेंनकोदाताराघडोंदेऊं
॥ १ ॥ ऐसीयेकृपेचीभाकीतोंकरूणा ॥ आहेसीतूंरणाउ
दारांचा ॥ २ ॥ परावीयानारीआणिकहेंधन ॥ नकादे
ऊंमनावरीयेऊं ॥ ३ ॥ भूतांचामत्सरआणिसंतनिंदा ॥

हेंनकोगेोविंदाघडोंदेऊं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुझ्यापायां
चाविसर॥नकोवारंवारपडोंदेऊं॥५॥ ॥२४०२॥
लौकिकापुरतीनव्हेमाझीसेवा॥अनन्यकेशवादासतु
झा ॥ १ ॥ म्हणउनीकरीपांयासवेंआळी॥आणिकवे
गळीनेणपरी॥२॥ येकविधआम्हीस्वामीसेवेसाठीं॥
वरितोंचिपोटीयेकभाव ॥ ३॥ तुकाम्हणेकरींसांगित
लेंकाम॥तुम्हाधर्माधर्मठावेदेवा॥४॥ ॥२४०३॥
ज्याच्यासंगेंहोतोंपडिलाभोवणी ॥ तेकेलीधांवणीसां
डोनियां ॥ १ ॥ आतांयेकायेकींमनासीविचार॥करूं
नाहींभारदुजियांचा ॥ २॥ प्रसादसेवनेंआलीउष्टाव
ळी॥उच्चितकाळींअवचित ॥ ३॥ तुकाम्हणेवर्मसां
पडलेंहातीं॥सांडिलीतेखंतीचिंतादेवा॥४॥२४०४॥
आवडीभोजनप्रकारपरवडी ॥ भिन्नभिन्नगोडीयेक
रसा॥ १ ॥ भोगत्यापंगतीलाधलोंप्रसाद॥तिहींनाहीं
भेदराखियेला॥ २॥ पाकसिद्धिस्वहस्तकेंविनियोग॥
आवडीचेभागसिद्धकेले॥३ ॥ तुकाम्हणेआलाउच्छि
ष्टप्रसाद॥तेणेंहाआनंदमाझ्याजीवा॥४॥ २४०५॥
समर्थाचाठावसंचिलाचिअसे ॥ दुर्बळाचीआसपुढें
करीं॥१॥ पावलेंहेंपदरींघेईनतेंदान॥येकांतींभोजन
करूंदावी ॥ २॥ नलगेपाहावीउचिताचीवेळ॥अया
चितकाळसाधलातो॥३॥ तुकाम्हणेपोटधालियाउप
री॥गौरवाउत्तरींपुजूंदेवा॥४॥ ॥२४०६॥
आपुल्याचाकरीनमोळा॥ माझ्याकुळाचाराचा॥१॥

औषियांचेवंदिनपाय ॥ ठायाठायनदेखे ॥ २ ॥ नेदी तुटोंसमाधान ॥ थांबूंजनसकळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझाडा होई ॥ तोहेसोईनसंडी ॥ ४ ॥ ॥ २४०७ ॥

जन्ममरणाचीविसरलोंचिंता ॥ तूंमाझ्याअनंतामाय बापा ॥ १ ॥ होतीलतेडोळांपाहीनप्रकार ॥ भयआणि भारनिरसले ॥ २ ॥ लिगाडाचेमूळेंहोतींपंचभूतें ॥ त्याच्यात्यापुरतेंविभागिले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालाप्रपं चपारिखा ॥ जीवासीतूंसखापांडुरंगा ॥ ४ ॥ २४०८ ॥

उदारतूंहरि ॥ ऐशीकिर्तिचराचरीं ॥ अनंतहेथोरी ॥ गर्ज तातीपवाडे ॥ १ ॥ तुझेपाईमाझाभाव ॥ पुशीजन्ममरं णठाव ॥ देवाचातूंदेव ॥ स्वामीसकळब्रह्मांडा ॥ २ ॥ मागणेतेंतूजमागों ॥ जीवभावतुजचीसांगों ॥ लागों तरिलागों ॥ पायांतुमच्यादातारा ॥ ३ ॥ दिसोंदेसीके विलवाणे ॥ तरितूजचिहेंउणे ॥ तुकाम्हणेजिणे ॥ माझेंतू जआधीन ॥ ४ ॥ ॥ २४०९ ॥

पाहाकितीआले ॥ शरणसमानचिकेले ॥ नाहींविचा रीले ॥ गुणदोषकोणाचे ॥ १ ॥ मजशेवटींसाद्यावा ॥ ठा वतयाचीयेदेवा ॥ नाहींकरीतहेवा ॥ कांहींथोरपणाचा ॥ २ ॥ नाहींपाहिलाआचार ॥ कुळगोत्राचाविचार ॥ फडूंआलाभार ॥ मगनम्हणेदगड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसर्व जाणा ॥ तुझ्याआल्यावरीमना ॥ केलातोउगाणा ॥ घ डल्यामहादोषांचा ॥ ४ ॥ ॥ २४१० ॥

आतांचुकलेंबंधन ॥ गेलोंवीसरोनदान ॥ आपुलेंतेंत्रा

न ॥ सावकाशविकावें ॥ १ ॥ लाभजोडलाअनंत ॥ घ
रींसांपडलेंवित्त ॥ हातोहातींथित ॥ उरोतळनल्हाची ॥
॥ २ ॥ हातेंगोविलेवीसारे ॥ मापझालेंयेकसरें ॥ होतेहा
रेवारे ॥ तोचिलाहोसाधीला ॥ ३ ॥ करावयाजतन ॥
तुकाम्हणेनिजखुण ॥ केलानारायण ॥ सात्यनेदीवि
संबों ॥ ४ ॥ ॥ २४११ ॥

तुझ्यारूपेंमाझीकाया ॥ भरोंघावीपंढरिराया ॥ दर्पणा
चीछाया ॥ येकरूपेंभिन्नत्व ॥ १ ॥ सुखपडिलेंसाठव
णें ॥ संतांवेचेशनैःशनैः ॥ अडचणिचेकोन ॥ चारिमा
र्गउगवले ॥ २ ॥ वसोडोळ्यांचीबाहुली ॥ कवळेंभि
न्नछायाआली ॥ कृष्णांजनचाली ॥ नव्हेपरतीमाघा
री ॥ ३ ॥ जीवठसावलाशीवें ॥ मनाआलेंतथेजावें ॥
फांटापडिलानावें ॥ तुकाम्हणेखंडले ॥ ४ ॥ २४१२ ॥

सोसिसोसेमारूहाका ॥ होईलचूकाम्हणउनी ॥ १ ॥ मागेंपु
ढेंक्षणभरी ॥ नव्हेदुरीअंतर ॥ २ ॥ नाममुखींबैसलाचा
ळा ॥ वेळोवेळांपडताळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुखीकेलें ॥
याविठ्ठलेंबहुतांशी ॥ ४ ॥ ॥ २४१३ ॥

धरोनीयांचालीहावा ॥ येईनगांवाधांवत ॥ १ ॥ पाठ
वीसीमूळतरी ॥ लवकरीविठ्ठले ॥ २ ॥ नाचेनत्याप्रेमसु
खें ॥ कीर्तिमुखेंगाईन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतमेळीं ॥ पाय
धुळीवंदीन ॥ ४ ॥ ॥ २४१४ ॥

मायबापाचियाभेटी ॥ अवघ्यातूटीसंकोच्या ॥ १ ॥
भोगिलेंतेंओघेंसुख ॥ खातांमुखमोकळें ॥ २ ॥ उत्त

मतेंबाळासाठीं ॥ लावीहोटीमाउली ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेझालीधणी ॥ आनंदमनींनसमाये ॥ ४ ॥ २४१५॥
उदासीनाचाहादेहब्रह्मरूप ॥ नाहींपुण्यपापलागेतया
॥ १ ॥ अनुतापअंगींअग्निचीयाज्वाळा ॥ नाहींम्हग
जळाविझोंयेत ॥ २ ॥ दोषऐसानावेंदेहाचाआदर ॥ वि
टलेंअंतरअहंभावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजायनासोनियां
खंती ॥ तंवचिहेचित्तींबद्धताते ॥ ४ ॥ ॥२४१६॥
बंधनाचातोडूंफासा ॥ देऊंआशाटाकोनी ॥ १ ॥ नाहीं
तेचिघेतांशीरीं ॥ होइलदुरीनिजपंथ ॥ २॥ नाथीलेंचि
माझेंतुझें ॥ कोणवोझेंवागवी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअंतरा
ये ॥ देविकायजीणेते ॥ ४ ॥ ॥२४१७॥
वेंचिकितीवारंवार ॥ बोलोंफारबोलीलों ॥ १ ॥ आतां
माझेंदंडवत ॥ तुमच्यासंतचरणाशी ॥ २ ॥ आवडीते
नीतनवी ॥ झालीजिवींवसती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवरवें
झालें ॥ घराआलेंवंदरींचें ॥ ४ ॥ ॥२४१८॥
उपासासेवटींअन्नासवेंभेटी ॥ तैसीमाझीमीठीपडोंपा
ई ॥ १ ॥ पुरवींवासनासाचसर्वजाण्या ॥ आम्हानारय
णाअंकीतांची ॥ २ ॥ बहुदीसपुत्रामातेसवेंभेटी ॥ तै
सादाटोपोटींप्रीतिउभड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधनकृपणा
सोईरे ॥ यापरिदुसरेंनव्हेआतां ॥ ४ ॥ ॥ २४१९॥
रणींनिघतांशूरनपाहेमाघारें ॥ ऐसामजधीरेंराखेंआ
तां ॥ १ ॥ सवसारहातींअंतरलोंदूरी ॥ आतांकृपाकरीं
नारायणा ॥ २॥ मागवीतोंतुझ्यानामाचेंहत्यार ॥ हाचि

बहिवारमीरवितों ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजाफिरतांमाघा
रें ॥ तेथेउणेपुरेंतुम्हीजाणा ॥ ४ ॥ ॥२४२०॥

सकळपुजास्तुती ॥ करावेंतेंव्हावेंयाती ॥ १ ॥ म्हणवी
नीवाराजन ॥ संतपूजानारायण ॥ २ ॥ सेवावेंतेंवरी ॥
दावीउमटोनिठेंकरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुरा ॥ दुधाम्हण
तांकेवीबरा ॥ ४ ॥ ॥२४२१॥

धीरनव्हेमनें ॥ कायतयापाशींउणे ॥ १ ॥ भारघातली
यावरी ॥ दासांनुपेक्षीलहरि ॥ २ ॥ याऐसीआटी ॥ घा
वीद्रव्याचीयेसाठीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोटें ॥ देवाबहुकेलें
खोटें ॥ ४ ॥ ॥२४२२॥

द्रव्याचीयाकोटी ॥ नयेगांडीचीलंगोटी ॥ १ ॥ अंतींबो
ळवणेंसाठीं ॥ पांडुरंगधराकंठीं ॥ २ ॥ लोभाचीयालो
भीकें ॥ याचेंसन्नीधानफिकें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहितें ॥ ज
गनहोपडोरितें ॥ ४ ॥ ॥२४२३॥

कोणापाशींआतांसांगोंमीबोभाट ॥ कधींखटपटसरे
लहे ॥ १ ॥ कोणाआराणूकहोइलकोणेकाळीं ॥ आपु
लालींजाळींउगऊनी ॥ २ ॥ माझायेणेंदुःखेंफुटतसेप्रा
ण ॥ नकळतांजनसुखीअसे ॥ ३ ॥ भोगाआधींमनें
मानिलासेत्रास ॥ पाहेलपायांसठावकोठे ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेदतोंदेवाचेंगाऱ्हाणें ॥ माझेंक्रुणयेणेंसोसियेलें ॥
॥ ५ ॥ ॥२४२४॥

राहीलोंनिराळा ॥ पाहोंकवतुकडोळां ॥ १ ॥ करूंजगा
चावीनोद ॥ डोळांपाहोनीयांछंद ॥ २ ॥ भुललीयासं

सारें॥ आलेंहोळ्यासीमांजीरें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाथा
कोणीनुचलीसर्वथा ॥ ४ ॥ ॥ २४२५ ॥
आम्हायेकविधपुण्यपर्वकाळ ॥ चरणकमळस्वामीचें
तें ॥ १ ॥ चित्ताचेसंकल्पराहीलेंचळण ॥ आज्ञातेंप्रमा
णकरुनीअसों ॥ २ ॥ दुजियापासूनपरतलेंमन ॥ के
लेंघावेंदानहोईलतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांपुरलेनवस
येकावीणसोससकळही ॥ ४ ॥ ॥ २४२६ ॥
राहाणेतेंपायांपाशीं ॥ आणिकारसींविटोनी ॥ १ ॥ ऐ
साधीरदेईमना ॥ नारायणावीनवीतों ॥ २ ॥ अंतरींतो
तुझावास ॥ आणिकनाशकारणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशे
वटींचें ॥ वाटेसाचेंराखावें ॥ ४ ॥ ॥ २४२७ ॥
चंदनतोचंदनपणें ॥ सहजगुणेंसंपन्न ॥ १ ॥ वेधलीया
धन्यजाती ॥ भाग्यहोतीसन्मुख ॥ २ ॥ परिसाअंगींप
रिसपण ॥ वाणोनीतेंराहिलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकैंचीखं
ती ॥ सुजातीतेठाकणी ॥ ४ ॥ ॥ २४२८ ॥
लयलक्ष्मीमननराहेनिश्चळ ॥ मुख्यतेथेबळआसनाचें
॥ १ ॥ हेंतोंअसाध्यचिसर्वत्रयाजना ॥ भलेंनारायणा
आळवितां ॥ २ ॥ कामनेचात्यागवैराग्ययानावें ॥ कु
टुंबतेंसर्वविषयजातां ॥ ३ ॥ कर्मउसंतावेंचालतांपाऊ
लीं ॥ होयजवराहिलीदेहबुद्धि ॥ ४ ॥ भक्तीतेंनमावेंजी
वजंतुभूत ॥ शांतउनीऊतकामक्रोध ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
साध्यसाधनअवघडें ॥ देतांहेंसांकडेंदेहबुद्धि ॥ ६ ॥
॥ २४२९ ॥

ऐसेंकाहोनकराकांहीं ॥ पुढेंनाहींनाशल्या ॥ १ ॥ विश्वं
भराशरणागत ॥ भूतजातवंदूनी ॥ २ ॥ श्रुतीचेंकान
च्याफळ ॥ सारमूळजाणोनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपुढेंकां
हीं ॥ वाटनाहींयावरी ॥ ४ ॥ ॥२४३०॥

आपुलेंमरणपाहिलेंम्यांडोळां ॥ तोझालासोहळाअनु
पम्य ॥ १ ॥ आनंदेंदाटलींतिन्हीत्रिभुवनें ॥ सर्वात्मकप
णेंभोगझाला ॥ २ ॥ येकदेशीहोतोंअहंकारेंआथीला ॥
त्याच्यात्यागेंझालासुकाळहा ॥ ३ ॥ फिटलेंसुतकजन्म
मरणाचें ॥ मीमाझेसंकोचेंदूरीझालों ॥ ४ ॥ नारायणें
दिल्हावसतिसीठावो ॥ ठेउनीयांभावोठेलोंपायीं ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेदिल्हेंउमटूनीजगीं ॥ घेतलेंतेंअंगींलाउनीयां
॥ ६ ॥ ॥ २४३१ ॥

झालाप्रेतरूपशरीराचाभाव ॥ लक्षियेलाठावश्मशानीं
च्या ॥ १ ॥ रडतिरात्रंदीसकामक्रोधमाये ॥ म्हणतिहा
यहायमधर्म ॥ २ ॥ वैराग्याच्याशेणीलागल्याशरी
रा ॥ ज्ञानाग्नीलागलाब्रह्मत्वासी ॥ ३ ॥ फिरविलाघट
फोडिलाचरणीं ॥ महावाक्यजनींबोंबझाली ॥ ४ ॥ दि
ल्हितिळांजुळीकुळनामरूपासी ॥ शरीरज्याचेंत्यासी
समर्पिलें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेरक्षाझालीआपेंआप ॥ उज
ळीलादीपगुरुरूपा ॥ ६ ॥ ॥२४३२॥

बोळविलादेहआपुलेनीहातें ॥ हुताशीलींभूतेंब्रह्माग्नी
सी ॥ १ ॥ येकवेळझालेंसकळकारण ॥ आतांनारायण
नारायण ॥ २ ॥ अमृतसंजीवनींनिववीलीखाई ॥ अं

गेंवयेठाईहारपलीं ॥३॥ येकादशीविधजागरणउपवा
स ॥ बारावादिवसभोजनाचा ॥ ४ ॥ अवघींकर्मेंझा
लींघटस्फोटापासीं ॥ संबंधयेकेसींउरलानामीं ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेआतांआनंदींआनंदु॥ गोविंदेंगोविंदूविस्ता
रला ॥ ६ ॥ ॥२४३३॥
पिंडदानपिंडठेवीलेकरून ॥ तिळींतिळवणमूळत्रई ॥
॥१॥ सारीलेसंकल्पयेकाचींवचनें ॥ ब्रह्मींब्रह्मार्पणेंशे
वटींच्या २॥ सव्यअपसव्यबुडालेंहेंकर्म ॥ येकायेकींव
र्मयेकोविष्णु ॥ ३॥ पितापुत्रत्वाचेंझालेंअवसान ॥ ज
नींजनार्दनअभेदासी ॥ ४ ॥ आहेतैसीपूजापावलीस
कळ ॥ सहजतोकाळसाधीयेला ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेकेला
औघ्यांचाउद्धार ॥ आतांनमस्कारशेवटींचा ॥ ६ ॥
॥२४३४॥
सरलेआतांनाहीं ॥ नम्हणेवेळकाळकांहीं ॥ १ ॥ विठ्ठ
लकृपाळुमाउली॥ सदांप्रेमपान्हायली ॥ २ ॥ शीणवी
चारीभाग ॥ नव्हेनिष्ठुरनारागं ॥ ३ ॥ भेदाभेदनाहीं॥
तुकाम्हणेतीच्याठाईं ॥ ३ ॥ ॥२४३५॥
तुजपाहावेंहेंधरितोंवासना॥ परिआचरणाठावनाहीं
॥ १ ॥ करिसींकैवाईआपुलीयासत्ता ॥ तरिचदेखता
होईनपाय ॥ २ ॥ बाहीरल्यावेषेंउत्तमदंडीलें ॥ भीतरीं
मुंडिलेंनाहींतैसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवायांगेलोंचमीआहें
जरीतुम्हीसाह्यनव्हादेवा ॥ ४ ॥ ॥२४३६॥
दुष्टआचरणग्वाहीमाझेंमन ॥ मजठावेगुणदोषमाझे

॥ १ ॥ आतांतुम्हीसर्वजाणापांडुरंगा ॥ पाहिजेप्रसं गाऐसेंकेलें ॥ २ ॥ व्याल्याजावायांच्यापंगतीदुर्बळ ॥ वंचिजेतोकाळनव्हेकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांझालों शरणागत ॥ पुढीलउचिततुम्हाहातीं ॥ ४ ॥ २४३७ ॥

आतांभयनाहींऐसेंवाटेजीवा ॥ घडलीयासेवासम र्थाची ॥ १ ॥ आतांमाझ्यामनेंधरावानिर्धार ॥ चिंत नींअंतरनपडावें ॥ २ ॥ येथेनाहींझालीकोणाचीनिरा स ॥ आल्यायाचकासकृपेवीसीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथे नाहींदुजिपरी ॥ रायारंकासरीदेवापाईं ॥ ४ ॥ २४३८ ॥

वैष्णवीचोरटी ॥ आलिघरासीकरंटी ॥ १ ॥ आजिआ पुलेंजतन ॥ कराभांडेंपांघरुण ॥ २ ॥ ज्याचेघरींखावें त्याचेंसर्वस्वहीन्यावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमग ॥ नाहींला गोंदेतलाग ॥ ४ ॥ ॥ २४३९ ॥

आयिकतोंदाट ॥ आलेयेकाचेबोभाट ॥ १ ॥ नकावि श्वासोंयावरी ॥ चोरदेहाचेखानोरी ॥ २ ॥ हेचीयाचि जोडी ॥ सदाबोडकीउघडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेन्यावें ॥ ज्याचेंत्यासनाहींठावें ॥ ४ ॥ ॥ २४४० ॥

आणिकाचीसेवाकरावीशरीरें ॥ तींयेथेउत्तरेंकोरडीं च ॥ १ ॥ ऐसापांडुरंगसुलभसोपारा ॥ नेघेवेरझाराया चकांच्या ॥ २ ॥ आणिकाचेभेटीआडकाठीपडे ॥ येथे तेंनघडेवचनही ॥ ३ ॥ आणिकाचेंदेणेंकाळींपोटभरे ॥ येथीलनसरेकल्पांतींही ॥ ४ ॥ आणिकदंडीतीचुकली यासेवा ॥ येथेसोसहेवानाहींदोन्ही ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेक

रीआपणासारिखें ॥ उद्धरीपारीखेंउंचनिंच ॥ ६ ॥

॥ २४४१ ॥

दुर्जनाचीजाती ॥ त्यांचेतोंडींपडेमाती ॥ १ ॥ त्याचि
बुद्धित्यासीनाडी ॥ वाचेअनुचितबडबडी ॥ २ ॥ पाहे
संतांकडे ॥ दोषदृष्टीपाहेमढें ॥ ३ ॥ उंचनिंचनाहीं ॥ तुका
म्हणेखळाकांहीं ॥ ४ ॥ ॥ २४४२ ॥

नकरींउदास ॥ माझीपुरवावीआस ॥ १ ॥ ऐसेंऐका
नारायणा ॥ माझीपरिसाविज्ञापना ॥ २ ॥ मायबाप
बंधुजन ॥ तूंचिसोयरासज्जन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजवि
रहित ॥ माझेंकोणकरिलहित ॥ ४ ॥ ॥ २४४३ ॥

जीवनउपाय ॥ वैद्यवाणितुझेपाय ॥ १ ॥ तेमीनाठवीं
घडिघडी ॥ म्हणोनीयांचरफडी ॥ २ ॥ तुटेभवरोग ॥
जेथेसर्वसुखभोग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवीटे ॥ धरियेलेजेगो
मटे ॥ ४ ॥ ॥ २४४४ ॥

ऐकाहेंवचनमाझेंसंतजन ॥ विनवितोंजोडुनकरतुम्हां
॥ १ ॥ तर्केंकरुनीयांआपुल्याभावना ॥ बोलतियाज
नाकोणवारी ॥ २ ॥ अमुचेजीवींचातोचिजाणेभावो
रुक्माईचानाहोपांडुरंग ॥ ३ ॥ चित्तमाझेंत्याचेगुंतलें
सेपाईं ॥ म्हणवोनीकांहींनावडेत्या ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेम
जनसाहेमीनती ॥ खेदहोयचित्तींभंगमना ॥ ५ ॥

॥ २४४५ ॥

ऐसाकोणीनाहींहेंजयानावडे ॥ कन्यापुत्रघोडेदाराध
न ॥ १ ॥ निंबघेतीरोगीकवणियासुखें ॥ हरावयादुः

खेंव्याधीपीडा ॥ २ ॥ कायपळेसूखचोरलागेपाठी ॥
नघालावीकाठीआडतया ॥ ३ ॥ जयाचेंकारणतोचि
जाणेकरूं ॥ नयेकोणावारूंआणिकासी ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेतरीसांपडेनिधान ॥ घावावोवाळूनजीवबळी ॥ ५ ॥
॥ २४४६ ॥
कायमीअन्यायीतेघालापालवीं ॥ आणिकवाटदावीं
चालावया ॥ १ ॥ मागपाहोनियांजातोतेचिसोई ॥ न
वजावेंकांहींकोणासांगा ॥ २ ॥ धोपटमारगलागलासे
गाढा ॥ मजकायपीडाकरातुम्ही ॥ ३ ॥ वारितांहिभयको
णधरीधाक ॥ परितुम्हायेकसांगतोंमी ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेशूरदोहींपक्षींभला ॥ मरतांमुक्तझालामानपावे ॥
॥ ५ ॥ ॥ २४४७ ॥
नव्हतिमाझेबोलजाणाहानिर्धार ॥ मीआहेंमजूरवि
ठोबाचा ॥ १ ॥ निर्धारावचनसोडवीलेंमाझ्या ॥ कृपा
ळुवेंलज्जाराखीयेली ॥ २ ॥ निर्भरमानसींझालोंआ
नंदाचा ॥ गोडावलीवाचानामघोषें ॥ ३ ॥ आतांभय
माझेंनासलेंसंसारीं ॥ झालोंसेयावरीगगनाचा ॥ ४ ॥
तुकाम्हणेहातोसंतांचाप्रसाद ॥ लाधलाआनंदप्रेमसु
ख ॥ ५ ॥ ॥ २४४८ ॥
जराकर्णमूळींसांगोंआलीगोष्टी ॥ मृत्युचीहिभेटीजव
ळीआली ॥ १ ॥ आतांमाझ्यामनाहोईसावधान ॥ वा
टेयाचीजाणकार्यसिद्धी ॥ २ ॥ शेवटीलघडीबुडतांन
लगेवेळ ॥ साधावातोकाळजवळीआला ॥ ३ ॥ तुका

म्हणेचित्तीं कुळीचि देवता ॥ बाराबाभोंवताशब्द मि
थ्या ॥ ४ ॥ ॥ २५४९ ॥
मागीलते आटीयेणे घडे सांग ॥ सुतवेळ अंगये कासूत्रें
॥ १ ॥ पहिपाहुणेरे ते सोहळ्यापुरते ॥ तेथुनि आरतेउ
पच्यारीते ॥ २ ॥ आवश्यकतेथें आगळा आदर ॥ चाली
थोडे फार संपादते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे ऋण फिटेयेके घडी ॥
अलभ्य तेजोडी हाता आली ॥ ४ ॥ ॥ २५५० ॥
साधावा तो देव सर्वस्वाचे साठीं ॥ प्रारब्धाती तुटी क्रिय
माण ॥ १ ॥ मग कासयानें पुन्हा सवसार ॥ बीजाचे अं
कुर दग्ध होती ॥ २ ॥ जेणे दिल्हें त्यासी द्यावें पिंडदान ॥ उ
त्तीर्ण चरण धरुनी व्हावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे नीज भोगये ई
ल निजतां ॥ नाहीं होईल सत्ता दुजियाची ॥ ४ ॥ २४५१
जळो आगी पडो खाण ॥ नारायण भोक्ता तो ॥ १ ॥ ऐसी
ज्याची वदे वाणी ॥ नारायणी तपावे ॥ २ ॥ भोजनका
ळीं करितां धंदा ॥ म्हणो गोविंदा पावलें ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णे नलगे मोल ॥ देवा बोल आवडती ॥ ४ ॥ ॥ २४५२ ॥
संतांसी क्षोभवी कोणाही प्रकारें ॥ त्याचें नव्हे बरें उभय
लोकीं ॥ १ ॥ देवाचा तो वैरी शत्रु दावेदार ॥ पृथ्वीवरी
थार नेदीतया ॥ २ ॥ संतांपासीं ज्याचा नुरेची विश्वास ॥
त्याचे झाले दोष बळीवंत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे क्षीर वासरा
च्या अंगें ॥ किंवा धांवे लागे विषमे मारूं ॥ ४ ॥ २४५३ ॥
उदकीं कालवी सेण मळमूत्र ॥ तो होय पवित्र कासया
नें ॥ १ ॥ उद्धारासी ठाव नाहीं भाग्यहीना ॥ विन्मुखचर

णासंतांचीया ॥ २ ॥ दुखवितोबुडेंसांगडीचाताका ॥
आतत्याईपापाचीचमूर्ति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजेम्हांफिर
तेंकपाळ ॥ तरिअमंगळयोगहोतो ॥ ४ ॥ ॥ २४५४ ॥
शोकवावाम्यांदेह ॥ ऐसेंनेणोपोटींआहे ॥ १ ॥ तरेच
नेदाजीउत्तर ॥ दुःखराखिलेंअंतर ॥ २ ॥ जावेंवनांतरा ॥
येणेउद्देशेंदातारा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगोरी ॥ मजसेववी
वीदरी ॥ ४ ॥ ॥ २४५५ ॥
येईलतुझ्यानामा ॥ लाजम्हणोंपुरुषोत्तमा ॥ १ ॥ धर
राहिलोंधरुनी ॥ त्रासउपजलामनीं ॥ २ ॥ जगाकथ
नाव ॥ निराशेनेंनुपजेभाव ॥ ३ ॥ तुम्हीसाक्षीकींगा ॥
तुकाम्हणेपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ॥ २४५६ ॥
नेणेजपतपअनुष्ठानयाग ॥ काळेंतवलागघेतलासे ॥
॥ १ ॥ रिघालोंयाभेणेंदेवाचेपाठीसीं ॥ लागेत्याचेंत्या
सीसांभाळणें ॥ २ ॥ मापेंमापसळेचालीलीचढती ॥
झालीमगरातीकायचाले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचोराहातीं
जेवांचले ॥ लाभावरीआलेवारिलेशु ॥ ४ ॥ २४५७ ॥
कळोंआलेंऐसेंआतां ॥ नाहींसत्तातुम्हासी ॥ १ ॥ तरी
वीर्यनाहींनामा ॥ जातोप्रेमाखंडत ॥ २ ॥ आडऐसेंये
तेंपाप ॥ वाढेतापआगळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगुणझाला ॥
हाविठ्ठलाहीनशक्ति ॥ ४ ॥ ॥ २४५८ ॥
लागोंदिल्हेंआंगा ॥ ऐसेंकांगासन्निध ॥ १ ॥ कोण्या
पापेंउदयोकेला ॥ तोदेखिलाप्रळय ॥ २ ॥ नदेखवेपी
ढिलासर्प ॥ दयादर्पविषाचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभलें ॥ म

जतोंनवलसाहिलें ॥ ४ ॥ ॥ २४५९ ॥
धांवाशीघ्रवत ॥ किंवाघ्यावेंदंडवत ॥ १ ॥ तुमचाजा
तोबडिवार ॥ आम्हीहोतोंहीनवर ॥ २ ॥ नधरावाधीर
धांवानकाचालोंस्थीर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाणी ॥ माझी
लाजलीजिगुणीं ॥ ४ ॥ ॥ २४६० ॥
सेवकासीआज्ञानिरोपासीकाम ॥ स्वामीचेतेधर्मस्वा
मीजाणें ॥ १ ॥ मनाचियेमूळींराहावेंबैसोन ॥ आक
र्षावेगुणपायांपासीं ॥ २ ॥ भेटीचीतातडीकरितसेला
हो ॥ वोवाळावादेहोऐसेंवाटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेंक
रावेंकारण ॥ आपुलेंजतनब्रीदकरा ॥ ४ ॥ २४६१ ॥
दुःखाचीसंगाती ॥ तिच्याठाईंकोणप्रीति ॥ १ ॥ औघे
असोहेनिराळे ॥ करूंसोइरेसांवळे ॥ २ ॥ क्षणभंगुर
तोठाव ॥ करुनीसांडावाचीवाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबरा ॥
ठावपावलोंमीथारा ॥ ४ ॥ ॥ २४६२ ॥
उद्वेगाचेबहुफांकतिमारग ॥ नव्हेमाझेंअंगऐसेंहोतें ॥
॥ १ ॥ आतांकोणयासीकरणेंविचार ॥ तोदेखासाचा
रपांडुरंगा ॥ २ ॥ मजतोंअत्यंतदर्शनाचीआस ॥ झा
लातरिहोनाशजिवित्वाचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआहेवचना
चीउरी ॥ करितोतोंवरीविज्ञापना ॥ ४ ॥ ॥ २४६३ ॥
मेलातरिसुखेंजावोनरकासी ॥ कळंकीयाविसींसिवो
नये ॥ १ ॥ रजस्वलाकरीवेलासीआघात ॥ अंतरतें
हीतदुरिवरें ॥ २ ॥ उगीचकांआलींनासवावींफळें ॥
विटाळविटाळेंकालऊनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलोणीघालो

नीशेणांत ॥ उपेगाचीमातकायअसे ॥ ४ ॥ २४६४॥
वर्णावेतेकिती ॥ केलेपवाडश्रीपति ॥ १ ॥ विश्वासी
याघडेलाभ ॥ देइलतरिपद्मनाभ ॥ २ ॥ भावशुद्धतरी
सांगीतलेंकामकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभोळादेव ॥ परि
हानागवीसंदेह ॥ ४ ॥ ॥२४६५॥
संचितावांचून ॥ पंथनचलवेकारण ॥ १ ॥ कोरडीते
औषधिआटी ॥ वायांजायलाळघोटी ॥ २ ॥ धनवित्तें
जोडे ॥ देवऐसातोनघडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआड ॥ स्वहि
तासीवङ्नाड ॥ ४ ॥ ॥ २४६६ ॥
आततांईबुडेगंगे ॥ पापलागेत्याचेंत्या ॥ १ ॥ हेंतोआ
पुलीयागुणें ॥ असेंजेणेंयोजिलें ॥ २ ॥ अवचटअग्नि
जाळी ॥ नसांभाळीतोदुःखपावे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदा
वींआरिसा ॥ नकटाकैसापालटे ॥ ४ ॥ ॥२४६७॥
हेंदऱ्याचेभरितांकान ॥ हालवीमानभोंकरीते ॥ १ ॥
नाहींमीयेथेसांगोंस्पष्ट ॥ भावेंनष्टहोतनाहीं ॥ २ ॥ अ
वगुणिबाटलेंचित्त ॥ तयाहीतआतळेना ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेफजितखोरा ॥ म्हणेबराउगीराहा ॥ ४ ॥ २४६८॥
नाहींसरोंयेतजोडिल्यावचनीं ॥ कवित्वाचीवाणीकु
शळता ॥ १ ॥ सत्याचाअनुभववेधीसत्यपणें ॥ अनु
भवाच्यागुणेंरुचोंयेत ॥ २ ॥ कायआगीपासींश्रृंगारी
लेंचाले ॥ पोटींचेउकलेकसापासीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेये
थेकरावाउकल ॥ लागेचिनाबोलवाढउनी ॥ ४ ॥
॥ २४६९॥

त्याच्याकामानाहींताळावाळा ॥ नकळेटवाळाउ
पदेश ॥ १ ॥ वचनचर्चेच्चिनकळेचाचणी ॥ ऐसीसंपद
णीअमंगळ ॥ २ ॥ समयोनकळेवेडगळबुद्धि ॥ विजा
तीतेशुद्धिचाचचाड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचाधिकारचि
वरा॥बहुमतिखराहुनिहीन ॥ ४ ॥ ॥ २४७०॥
येकधरिलाचित्तीं ॥ आह्मीरखुमाईचापती ॥ १ ॥ तेणे
झालेंअवघेंकाम ॥ निवारलाभवभ्रम ॥ २ ॥ परद्रव्य
परनारी ॥ जालीविषाचियापरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेफार
नाहींलागलावेव्हार ॥ ४ ॥ ॥ २४७१ ॥
भेणेपळेडोळसा ॥ नकळेमृत्युतोसहसा ॥ १ ॥ कैसी
झालीदिशाभुली॥ नवजातियेवाटेचाली॥ २॥संसारा
चीखंती ॥ मावळल्यातरिशक्ती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहिना
बुद्धिचुकलीनारायणा ॥ ४ ॥ ॥ २४७२ ॥
अभिमानाचेंतोंडकाळें ॥ दावीबळेंअंधार ॥ १ ॥ ला
भन्यावाहातोहातीं ॥ तोंडींमातीपाडोनी ॥ २॥ लागली
सेपाठिलाज ॥ झालेंकाजनासाया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकु
श्चळमनीं ॥ विटंबणीपडिलीती ॥ ४ ॥ ॥ २४७३ ॥
चोराचियाधुडकामनीं ॥ वसेध्यानींलांछन ॥ १ ॥ ऐ
शाआम्हीकरणेकाये ॥ वर्षोन्यायेंपर्ज्यन्य॥ २॥ज्याच्या
वैसेखतावरी ॥ तेचुरचुरीदुखउनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
ज्याचीखोडी ॥ त्याचीजोडीत्यापीडी ॥ ४ ॥ २४७४॥
बुद्धिहीनाउपदेश ॥ तेंतेंविषअमृतीं ॥ १ ॥ डुंगोंनयेगो
व्हाडी ॥ तेथेजोडीविटाळ ॥ २ ॥ आळसीयाचेंअंतर

कुडें॥ जैसेंमडेंनिष्काम ॥ ३॥ तुकाम्हणेऐशाहातीं॥
मजश्रीपतिवांचवा॥ ४॥ ॥२४७५॥
नकरींतुमचीसेवा॥ बापुडेमीपणेदेवा ॥ बोलीलातो
पावावा॥ पणसिद्धिसकळ॥ १ ॥ आणिककायतुम्हा
काम॥ आम्हानेदातरिप्रेम ॥ कैसेधर्माअधर्म॥ निश्च
येसीराहातील ॥ २ ॥ आम्हीवेंचिलोंशरीरें॥ तुम्हाची
जपेराखरें॥ संयोगाचेंबरें॥ गोडहोतेंउभयतां ॥ ३ ॥
येकेहातींटाळी॥कोठेंवाजतीनिराळी॥झालातरिबळी
स्वामीवीणशोभेना ॥ ४ ॥ रूपायावेंजीअनंता॥ धरि
नपुढाचित्यासत्ता ॥ होईनसरतासंतां॥ माजिबहुपो
षणा॥ ५॥ ठेविलेंउधारा॥ वरिकायतोपातेरा॥ तुका
म्हणेबरा॥ रोकडाचीनिवाड॥ ६॥ ॥ २४७६॥
भुकेनाहींअन्न॥ मेल्यावरीपिंडदान ॥ १ ॥ हेतोचाळ
वाचाळवी॥ केलेंआपणचीजेवी ॥ २॥ नैवेद्याचाआ
ळ॥ वेंचेठाकणीसकळ ॥ ३॥ तुकाम्हणेजड॥ मजन
राखावेंदगड॥ ४॥ ॥ २४७७॥
सर्वभाग्यहीन॥ ऐसेसांभाळीलोंदीन ॥ १ ॥ पाईंसंतां
चेमस्तक ॥ असोंजोडोनीहस्तक ॥ २ ॥ जाणेतरशे
वा॥ दीनदुर्बळाचीदेवा ॥ ३॥ तुकाम्हणेजीव॥ सम
र्पूनीभाकीकीव॥ ४॥ ॥ २४७८॥
भाग्याचाउदय॥ तेंहेजोडीसंतपाय ॥ १ ॥ येथोनियां
नुठोमाथा॥ मरणावांचूनीसर्वथा॥ २॥ होईबळकट॥
माझ्यामनातूंरेधीट॥ ३॥ तुकाआलालोटांगणी ॥ भ

क्तिभाग्यझालीधणी ॥ ४ ॥ ॥ २४७९ ॥
नाहींतरिआतांकैचाअनुभव ॥ झालासीतूंदेवघरघे
णा ॥ १ ॥ जेथेतेथेंदेखेलांचांचापर्वत ॥ घ्यावेंतरिचि
त्तसमाधान ॥ २ ॥ अधीवरिहातयानावेंउदार ॥ उस
ण्याचेउपकारफिटाफीट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजैसीतैसीक
रूंसेवा ॥ सामर्थ्यानेंदेवापायांपासीं ॥ ४ ॥ २४८० ॥
आम्हीसर्वकाळकैचींसावधानें ॥ वेवसाईमनअभ्या
सलें ॥ १ ॥ तरीम्हणामोठेंठेवीलेंचरणीं ॥ केलोंगुणागु
णीकासावीस ॥ २ ॥ याचेकानसुळीमारितसेहाका ॥
मजघाटूंनकाआतांमधीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिद्राजागृ
तिसुषुप्तीं ॥ तुह्मीहोश्रीपतिसाक्षीयेथे ॥ ४ ॥ २४८१ ॥
नसताचिदाउनिभेव ॥ केलाजीवहिंपुटी ॥ १ ॥ झालों
तेव्हांकळलेंजना ॥ वाउगाहाआकांत ॥ २ ॥ गवसि
लोंपुढेंमागें ॥ लागलागेंपावला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेली
अनी ॥ सलगीच्यानींसन्मुख ॥ ४ ॥ ॥ २४८२ ॥
हेंकाआम्हासेवादान ॥ देखोंशीणविषमाचा ॥ १ ॥
सांभाळाजीब्रीदावळी ॥ तुम्हीकांकलीसारिखे ॥ २ ॥ श
रणागतवैऱ्याहातीं ॥ हेनिश्चिंतिदेखीली ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेइच्छीभेटी ॥ पायपोटींउफराटे ॥ ४ ॥ ॥ २४८३ ॥
कांहोआलेंनेणोभागा ॥ पांडुरंगामाझिया ॥ १ ॥ उफ
राटितुम्हाचाली ॥ क्रियाकेलीसत्याची ॥ २ ॥ साक्षी
हेंचमाझेंमन ॥ आतंकोणहोतेते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसम
र्पणे ॥ कायनेणेकरितसा ॥ ४ ॥ ॥ २४८४ ॥

शकुनानेंलाभहानी ॥ येथुनीचकळतसे ॥ १ ॥ भयाह
ढझालेंमन ॥ आतांकोणविश्वास ॥ २ ॥ प्रीतकळेआ
लिंगनी ॥ संपादणीअत्यंत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमोकलि
लें ॥ कळोंआलेंबरवेंहें ॥ ४ ॥ ॥ २४८५ ॥
नव्हावानिग्रहदेहासीदंडण ॥ नवजेभुकतान्हसाहाव
ली ॥ १ ॥ तरिनित्यनित्यकरिआळवण ॥ माझाअभि
मानअसोंद्यावा ॥ २ ॥ नाहींविटाळलेंकायावाचामन ॥
संकल्पाशींभिन्नअसेचिना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभवसाग
रींउतार ॥ करावयाआधारइच्छीतसें ॥ ४ ॥ ॥ २४८६ ॥
ऐकीलीहीकीर्तिसंतांच्यावदनीं ॥ तरिहेंटाकुनिआलों
स्थळ ॥ १ ॥ मागीलापुढीलाकरावेंसारिखें ॥ पालटोपारि
खेंनयेदेवा ॥ २ ॥ आम्हासीविश्वासनामाचाआधार ॥
तुटताहेथारउरिनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंनसावेंजीढु
जें ॥ विनंतीपंढरीराजेंपरिसावीहे ॥ ४ ॥ ॥ २४८७ ॥
मोलाचेंआयुष्यवेंचतसेसेवे ॥ नुगवतांगोंवेखेदहोतो
॥ १ ॥ उगऊंआलेतितुम्हीनारायणा ॥ परिहारशीणा
निमिष्यांत ॥ २ ॥ लीगाडाचीमासीन्यायेंझालीपरी ॥
उरलीतेउरीनाहींकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलाहोसाधीवा
चाबळें ॥ वोढीयेलोंकाळेंधांवघाला ॥ ४ ॥ २४८८ ॥
म्हणउनीझालोंक्षेत्रीचेसंन्यासी ॥ चित्तआशापासीं
आवरुनी ॥ १ ॥ कदापिहीनव्हेसीमाउल्लंघन ॥ केलेंवि
सर्जनआम्हानीचें ॥ २ ॥ पारिखातोआतांझालादुजा
ठाव ॥ दृढकेलाभावयेकविध ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकार्यका

रणाचाहेवा ॥ नाहींजीवदेवासमर्पिला ॥ ४ ॥ २४८९
विभ्रंसीलीबुद्धिदेहांतजवळी ॥ काळाचीअवकाळी
वायचाळा ॥ १ ॥ पालटलेजैसेदेहसांडिपान ॥ पिकलें
आपणतयापरी ॥ २ ॥ नमारितांहीनबुद्धिदुःखपावे ॥
माजल्याचेगोवीतयापरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगळलाग
लीयामच्छा ॥ तळमळेतैसालवलाहे ॥ ४ ॥ २४९०॥
नवजावातोकाळवायां ॥ मुख्यदयाहेदेवा ॥ १ ॥ म्हण
उनीजैसेतैसे ॥ हाऋणीअसेपायांचे ॥ २ ॥ मोकळेंहेंम
नकष्ट ॥ करीनष्टदुर्जन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहींनेणे ॥ न
वजेयेणेपरिवायां ॥ ४ ॥ ॥ २४९१ ॥
कल्पतरूअंगींइच्छीलेंतेंफळ ॥ अभागीदुर्बळभावेंसि
द्धी ॥ १ ॥ धन्यत्याच्याजातिधन्यत्याच्याजाती ॥ नाराय
णचित्तींसांठविला ॥ २ ॥ बीजाऐसाघ्यावाउदकेंअंकुर
गुणाचेप्रकारज्याचेतया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळेपारखिया
हिरा ॥ वोझेंपाठीखराचंदनाचें ॥ ४ ॥ ॥ २४९२ ॥
जयाशिरींकारभार ॥ बुद्धिसारतयाची ॥ १ ॥ वर्तेतैसे
वर्तेजन ॥ बहुतांगुणयेकाचा ॥ २ ॥ आपणियापाक
करी ॥ तोइतरिसेविजे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशूरराखे ॥ गांव्या
वाखेसांगातें ॥ ४ ॥ ॥ २४९३ ॥
उकरडाआंधीअंगेंनरकाडी ॥ जातिचितेजोडीतेचि
चित्तीं ॥ १ ॥ कासयानेदेखेआंधळेंमाणिक ॥ चवोवी
णफिकेंवायांजाय ॥ २ ॥ कायजाणेविषपालटेउप
च्यारें ॥ मुखाचींअंतरेंतोचिवरें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाय

उपदेशवेड्या ॥ संगेंहोतारिज्यासवेंकष्ट ॥ ४ ॥ २४१४ ॥
येकयेकासात्यकरूं ॥ औघेधरूंसुपंथ ॥ १ ॥ कोणजा
णेंकैसीपरी ॥ पुढेंउरीठेविता ॥ २ ॥ अवघेधन्यहोऊंआ
तां ॥ स्मरवितास्मरण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऔघीजोडी ॥
तेआवडीचरणाची ॥ ४ ॥ ॥ २४१५ ॥
फलकटतोसंसार ॥ येथेसारभगवंत ॥ १ ॥ ऐसेंजागवि
तोंमना ॥ सरसेंजनासहित ॥ २ ॥ अवघेंनिरसुनीका
म ॥ घ्यावेंनामविठोबाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवावीण ॥
केलासीणतोमिथ्या ॥ ४ ॥ ॥ २४१६ ॥
सुधारसेंवोल्हावलीं ॥ रसनाधालीनधाय ॥ १ ॥ कळों
नयेझालीधणी ॥ नारायणींपूर्णता ॥ २ ॥ आवडतेतेंचि
यासीं ॥ ब्रह्मरसींनिरसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुतांपरी ॥ क
रुनीकरीसेवन ॥ ४ ॥ ॥ २४१७ ॥
असंतींकंटाळाहानव्हेमत्सर ॥ ब्रह्मतेंविकारविरहित ॥
॥ १ ॥ तरीम्हणात्यागप्रतिपादलासे ॥ अनादिहाअसे
वैराकार ॥ २ ॥ शिजलेंहिरवेंयेकानावेंधान्य ॥ सेवना
पेंभिन्ननिवडतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभूतींसाक्षीनारायण
अवगुणीदंडणगुणीपूजा ॥ ४ ॥ ॥ २४१८ ॥
आपुलेंआपणजाणावेंस्वहीत ॥ जेणेंराहेचित्तसमाधा
न ॥ १ ॥ बहुरंगेंमायाअसेविखुरली ॥ कुटितचिचाली
होतांबरें ॥ २ ॥ पूजातेअबोल्याचित्ताचेप्रकारीं ॥ भा
वविश्वंभरींसमर्पावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगेलाफिटोनियां
भेव ॥ मगहोतोदेवमनाचाची ॥ ४ ॥ ॥ २४१९ ॥

आपुल्याचाभातचाटी ॥ मारीकरटीपारख्या ॥ १ ॥ ऐ
सेंजनभुललेंदेवा ॥ मिथ्याहेवावाढवी ॥ २ ॥ गळगि
ळीआमिषेंमासा ॥ प्राणआशाघेतला॥३॥तुकाम्हणे
बोकडमोहो ॥ धरीपाहोखाटीक ॥ ४ ॥ ॥२५००॥
असोनिनकीजेअलिप्तअहंकारें ॥ उगीचयाभारेंकुंथा
कुंथी ॥ १ ॥ धांवासोडवणेंवेगींलवकरी ॥ मीतोझालों
हरिशक्तिहीन ॥ २ ॥ भ्रमल्यानेंदिसेबांधल्याचेपरी ॥
माझेंमजवरीवाहोनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधांवघातली
सेसोई ॥ आतांपुढेंयेईलवकरी ॥ ४ ॥ ॥२५०१॥
विषयतोमरणसंगीं ॥ नेणेसुटिकाअभागी ॥ १ ॥ शा
स्त्राचाकेलालुंडा ॥ तोंडींपाडियेलाधोंडा ॥ २ ॥ अगदीं
मोक्षनाहींठावा ॥ कायसांगावेंगाढवा ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेग्यानगंड ॥ सुखेंपावोदेवानाड ॥ ४ ॥ ॥२५०२॥
मीचिविखळमीचिविखळ ॥ येरसकळबहुबरे ॥ १ ॥
पाहिजेहेंक्षमाकेलें ॥ येणेंबोलेंविनवणी ॥ २ ॥ मीच
माझेंमीचमाझें ॥ झालेंवोझेंअन्यायें ॥ ३ ॥ आधींआं
चवलाआधींआंचवला ॥ तुकाझालानिमनुष्य ॥ ४ ॥
॥२५०३॥
येणेंजाणेंतरी ॥ राहेदेवकृपाकरी ॥ १ ॥ ऐसेंतवपुण्य
नाहीं ॥ पाहातांमाझेगांठींनाहीं ॥ २ ॥ भयनिवारिता
कोणवेगळाअनंता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवारेभोग ॥ वारी
तरीपांडुरंग ॥ ४ ॥ ॥२५०४॥
भल्याचेंकारणकरावेंस्वहित ॥ जैसीकळेनीतआपणा

सी ॥ १ ॥ परिआम्हीअसोंयेकाचियेहातीं ॥ नाचवि
तोचित्तींत्याचेतैसें ॥ २ ॥ वाटसांगेत्याच्यापुण्यानाहीं
पार ॥ होतीउपकारअगणित ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीब
हुकृपावंत ॥ आपुलेंउचितकेलेंसंतीं ॥ ४ ॥ २५०५ ॥
लाउनीयांपुष्टिपोरें ॥ आणिकरकरकथेमाजी ॥ १ ॥
पडापायांकराविनंति ॥ दवडाहातींधरुनियां ॥ २ ॥ कृ
पाळूनिबैसेमोहे ॥ प्रेमकांहेंनाशितसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
वाटेचित्त ॥ कराफजीतम्हणउनी ॥ ४ ॥ ॥ २५०६ ॥
पुण्यउभेंराहोआतां ॥ संतांचेंयाकारणें ॥ १ ॥ पंढरिचे
लागावाटे ॥ सखाभेटेविठ्ठल ॥ २ ॥ संकल्पहेयावेफळा
कळवळाबहुतांचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहोउनिक्षमा ॥ पुरु
षोत्तमाअपराध ॥ ४ ॥ ॥ २५०७ ॥
आईकिलीमात ॥ पूरविलेमनोरथ ॥ १ ॥ प्रेमवाढवि
लेंदेवा ॥ बरवीघेवोनीयासेवा ॥ २ ॥ केलोविनवणी
तैशीपुरविलिधणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाया ॥ रसाकुरों
ढिवरोनियां ॥ ४ ॥ ॥ २५०८ ॥
संतांचीस्तुतितेदर्शनाच्यायोगें ॥ पडिल्याप्रसंगेंऐसी
किजे ॥ १ ॥ संकल्पतेसदास्वामीचेचिचित्तीं ॥ फाको
नयेवृत्तिअखंडित ॥ २ ॥ दास्यत्वतेंअसेयेकविधनावें
उरोनयेजीवेंभिन्नत्वासी ॥ ३ ॥ निजबीजायेथेतुका
अधिकारी ॥ पाहिजेतेंपेरीतयेवेळे ॥ ४ ॥ ॥ २५०९ ॥
सेजेचायेकांतआगिपाशींकळे ॥ झाकलियाडोळेअ
धःपात ॥ १ ॥ रांहोअथवामगजळोआगिमधीं ॥ नि

वाडतोआधींहोउनिगेला ॥ २ ॥ भेणेझडपणेनाहींयेथें
दुजें ॥ पादरधिटावोझेंहातियारें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमज
नाहींजिभरवसा ॥ तोवरिसहसानिवाडतो ॥ ४ ॥

॥२५१०॥

नसरेभांडार॥भरलेंवेंचितांअपार॥१॥मवीत्याचेंपोट
भरे॥पुढीलासिपुढेंउरे॥२॥ कारणापुरता॥लाहोआपु
लाल्याहिता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा॥पुढेंकेलाचालेहेवा
॥४॥ ॥२५११॥

तरीहावकेलीअमुपव्यापारें ॥ व्हावेंयेकसरेंधनवंत ॥
॥ १ ॥ झालेंहरिदासशूरत्वाच्यानेमे ॥ झालींठावींवर्में
पुढीलांचीं ॥ २ ॥ जनावेगळेंहेंअसेअभिनव ॥ बळी
दिल्हाजीवम्हणउनि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरीलागलेविल्हे
सी॥चालतिदिवसीस्वामीकाजिं ॥ ४॥ ॥२५१२॥

कोणदुजेंहरिविण॥शरणदीनआल्याचा॥ १ ॥ तुम्हा
वीणजगदीशा॥उदारठसात्रिभुवनीं॥२॥ कोणवसे
वारिपाप॥हरीतापजन्माचा॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधांवघा
ली॥कोणचालीमनाची॥४॥ ॥२५१३॥

ग्रंथाचेअर्थनेणतांहेखळ॥ बहुअनर्गळझालेविषई ॥
॥ १ ॥ नाहींभेदम्हणेभलतेंचिआचरे॥ मोकळाविचरे
मनासवें ॥ २ ॥ तुकाम्हणेविषानामतेंअमृत॥ पापपु
ण्याभीतनाहींनष्ट॥ ३ ॥ ॥२५१४॥

कायावाचामनेंझालाविष्णुदास ॥ कामक्रोधत्यास
बाधीतना ॥ १ ॥ विश्वासतोकरीस्वामीवरीसत्ता॥स

कळभोगिताहोयत्याचें ॥ २॥ शांतिक्षमादयावसेज्या चेअंगीं ॥ नवतयासंगींक्रीडाकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचि त्तकरावेंनिर्मळ ॥ येवोनीगोपाळराहेतेथें ॥ ४ ॥

॥ २५१५॥

येईगातूंमायबापापंढरीच्याराया ॥ तुजविणशीणझा लाक्षीणझालीकाया ॥ १ ॥ यातिहीनमतिहीनकर्महीनमाझें ॥ सांडूनियांसर्वलज्जाशरणआलोंतुज ॥ २ ॥ दीननाथदीनबंधुनामतुजलासाजे ॥ पतीतपावनना मऐसेब्रिदावळीगाजे ॥ ३ ॥ विटेवरीनीटउभाकटाव रीकर ॥ तुकाम्हणेहेंचिआम्हाध्याननिरंतर ॥ ४ ॥

॥ २५१६ ॥

गंगाआलीआम्हावरी ॥ संतपाउलेंसाजिरीं ॥ १ ॥ तेथेंकरीनआंघोळी ॥ उडेचरणरजधूळी ॥ २ ॥ येतीतीर्थावळी ॥ पर्वकाळसकळी ॥ ३ ॥ पापपळालेंजळालें ॥ भवदुःखदुराविलें ॥ ४॥ तुकाम्हणेधन्यझालों ॥ संतसागरींनाहालों ॥ ५ ॥

॥ २५१७॥

हरिनामकदाकाळींकांरेनयेवाचे ॥ म्हणतांरामरामतुझ्यावाचेंकायवेंचे ॥ १ ॥ पोटासाठींखटपटकरिसीअवघावेळ ॥ रामरामम्हणतांतुझीबसतीदांतखीळ ॥ २ ॥ द्रव्याच्याआशातुजलादाही दिशानपुरती ॥ कीर्तनासींजातांतुझीजडझालीमती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐशाजीवाकायकरूंआतां ॥ रामरामनम्हणेत्याचागाढवमातापिता ॥ ४ ॥

॥ २५१८ ॥

आम्हासुकाळनामाचा ॥ जवळीहाटपंढरीचा ॥ सा धावीतीवाचा ॥ रामनामेंवैष्णव ॥ १ ॥ घ्यारेआपुला ल्यापदरीं ॥ नकाठेऊंकांहींउरीं ॥ वोसरतांभरी ॥ तोंड वरीअंबर ॥ २ ॥ वाहेबंदरद्वारका ॥ खेपआलीपुंडली का ॥ उभेंचिविकिलेंयेका ॥ सनकादिकांसांपडलें ॥ ३ ॥ धन्यधन्यभूमंडळीं ॥ प्रकटलीनामावळी ॥ घेतीजींदु बळीं ॥ नींहीआगळींसदैव ॥ ४ ॥ मापआपुलेनिहातें ॥ कोणीनाहींनिवारितें ॥ पैसकरुनिचित्तें ॥ घ्यावेंहितें आपुलिया ॥ ५ ॥ नाहींवांटितांसरलें ॥ आहेतैसेंचिभ रलें ॥ तुकाम्हणेगेलें ॥ वायांवीणनघेतां ॥ ६ ॥

॥ २५१९ ॥

चुकलियाताळा ॥ वातीघालुनिबैसेडोळां ॥ १ ॥ तैसें जागेंकरिचित्ता ॥ कांहींआपुलियाहिता ॥ २ ॥ निक्षे पीलेंधन ॥ तेथेंगुंतलेंसेमन ॥ ३ ॥ नाशिवंतासाठीं ॥ तुकाम्हणेकरिसिअटी ॥ ४ ॥ ॥ २५२० ॥

करुनिजतन ॥ कोणाकामाआलेंधन ॥ १ ॥ ऐसेंजा णतजाणतां ॥ कांरेहोसीलनेणता ॥ २ ॥ प्रियापुत्रबं धु ॥ नाहींतुजंयासंबंधु ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेका ॥ हरिवि णनाहींसखा ॥ ४ ॥ ॥ २५२१ ॥

आम्हीदेतोंहाका ॥ कांरेझालासितूंमुका ॥ १ ॥ नबोल सीनारायणा ॥ कलळासीक्रियाहीना ॥ २ ॥ आधिकरूं चौघाचार ॥ मगसांडूंभीडभार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशेवटीं तुम्हाआम्हाघालूंतुटी ॥ ४ ॥ ॥ २५२२ ॥

नव्हेभिडाहेकारण॥ जाणेकरूंऐसेजन॥ १॥ जोजोथ
रावालौकिक॥ रेवडवितोसिआणिक॥ २॥ चलाजा
ऊंसंतांपुढें॥ तेहेनिवडतिरोकडे॥ ३॥ तुकाम्हणेतूंनि
र्लज्ज॥ आम्हारोकडीगरज॥ ४॥ ॥ २५२३॥
बहुहोताभला॥ परियारांडेनेनासीला॥ १॥ बहुसि
कलारंगचाळे॥ खरेंखोटेंईचेवेळे॥ २॥ नव्हतेंआळ
वितेंकोण्ही॥ ईनेकेलाजगऋणी॥ ३॥ ज्याचेंत्यासीने
दीदेऊं॥ तुकाम्हणेधांवेंखाऊं॥ ४॥ ॥ २५२४॥
कायकरावेंतेंआतां॥ झालेंनयेसेंबोलतां॥ १॥ नाहींदो
घांचीयेहातीं॥ गांठीघालवीयेकांतीं॥ २॥ होयआपुलें
काज॥ तोंवरीभीडसांडूंलाज॥ ३॥ तुकाम्हणेदेवा॥
आधिनीवडूंहागोवा॥ ४॥ ॥ २५२६॥
केलीसलगीतोंडपिटीं॥ आम्हीलडिवाळेंधाकुटीं॥ १॥
नबोलवेतेंचिआलें॥ देवापाहीजेसाहीलें॥ २॥ अव
घ्यामध्येंयेकवेडे॥ तेचिखेळवितिकोडें॥ ३॥ तुकाम्ह
णेमायबापा॥ मजवरीकोपोंनका॥ ४॥ २५२६॥
सिकउनीबोल॥ केलेंकवतुकनवल॥ १॥ आपणिया
रंजविलें॥ बापेंमाझियाविठ्ठलें॥ २॥ हातींप्रेमाचेंभा
तुकें॥ आम्हादेउनियांनिकें॥ ३॥ तुकाम्हणेटाहो॥ पा
हेरखुमाईचानाहो॥ ४॥ ॥ २५२७॥
येथेंसुखाचीवसती॥ गातीवैष्णवनाचती॥ पताका
झळकती॥ गर्जतातिहरिनामें॥ १॥ दोषांझालीपेघे
मारी॥ पळतीभरलेदिशाचारी॥ नयेतीमाघारी॥ ना

हींउरीपरताया ॥ २॥विसरोनिदेवपणा ॥उभापंढरीचा
राणा ॥ विटेनिनिर्गुणा ॥ रूपधरिलेंगोजिरें ॥ ३ ॥ पो
टसेवितांनधाय॥ भुकभुकेलीचराहे॥ तुकाम्हणेपाहे॥
कोणवासमुक्तीची ॥ ४ ॥ ॥ २५२८॥
शूद्रवंशींजन्मलों ॥ म्हणउनिदंभेंमोकलिलों ॥ १ ॥
अरेतूंमाझाआतां ॥ मायबापपंढरिनाथा ॥ २ ॥ घोका
याअक्षर ॥ मजनाहींअधिकार ॥ ३ ॥ सर्वभावेंदीन ॥
तुकाम्हणेयातिहीन ॥ ४ ॥ ॥२५२९॥
वेडेंवांकडेंगाईन ॥ परिमीतुझाम्हणवीन ॥१॥ मजता
रींदीननाथा ॥ ब्रीदेंसाचकरीआतां ॥ २ ॥ केल्याअप
राधाच्याराशी॥ म्हणउनिआलोंतुजपाशीं ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेमजतारीं ॥ सांडींब्रीदेंनाहींतरी ॥४॥२५३०॥
हरिभक्तमाझेजिवलगसोईरे॥ ह्रदयींपाउलेंधरीनत्यां
चीं॥१ ॥ अंतकाळींयेतीमाझ्यासोडवणे ॥ मस्तकवैस
णेंदेईनत्यासी ॥ २ ॥ आणिकसोईरेसज्जनवोकोण्ही॥
वैष्णवावांचूनिनाहींमज॥ ३ ॥ देईनआलिंगनधरीन
चरण ॥सवसारशीणनासेतेणें॥४॥कंठींतुळसीमाळा
नामाचेधारक ॥ तेमाझेतारकभवनदीचे ॥५॥तयाचे
चरणींघालीनमीमिठी ॥ चाडत्यावैकुंठींनाहींमज ॥
६ ॥ आळसेंदंभभावेंहरीचेंनामगाती॥ तेमाझेसां
गातीपरलोकीचे ॥ ७॥ कायावाचामनेंदेईनक्षेमत्यां
सी॥ चाडजीवित्वासीनाहींमज ॥८॥ हरिचेंनामजेम्ह
णतीलकोण्ही॥ तयांसुखाधणीपारनाहीं ॥ ९॥ तुका

म्हणेतयाउपकारेंबांधलों ॥ म्हणवोनिआलोंशरणसं
तां॥ १०॥ ॥२५३१॥

लटिकातोप्रपंचयेकहरीसाच ॥ हरिविणआहाचसर्वें
द्रियें ॥ १ ॥ लटिकेंतेंमौन्यभ्रमाचेंतेंस्वप्न ॥ हरिविणध्या
ननैश्वरअवघें ॥ २ ॥ लटिक्याविपत्तीहरिवीणकरिती ॥
हरिनाहींचित्तींशवजाणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहरिहेध
रिसिनिर्धारीं ॥ तरींतूंझडकरीजासीवैकुंठा ॥ ४ ॥
॥२५३२॥

सर्वस्वामुकावेंतेणेंहरीसिजिंकावें ॥ अर्थप्राणजीवेंदेह
त्याग॥ १ ॥ मोहतेममतामायाचाडचिंता ॥ विषयकंदु
व्यथाजाळुनीयां ॥ २ ॥ लोकलज्जादंभआणिअहंकार
करुनिमत्सरदेशधडी ॥ ३ ॥ शांतिक्षमादयासखयावि
नवणी ॥ मूळचक्रपाणीधाडित्यांसि ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
यातिअक्षरेंअभिमान ॥ सांडोनीयांशरणरिघेसंतां ॥
॥ ५ ॥ ॥२५३३॥

येकांतींचेंसुखदेईमजदेवा ॥ आघातयाजीवाचुकऊ
नी ॥ १ ॥ ध्यानींरूपवाचेनामनिरंतर ॥ आपुलाविसर
पडोंनेदी ॥ २ ॥ मायबाळाभेटिसुखाचिआवडि ॥ तैशी
मजगोडीदेईदेवा ॥ ३ ॥ कीर्तिऐकोनीयांझालोंशरणा
गत ॥ दासाचेंतूंहीतकरीतोसी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमीतो
दीनपापराशी ॥ घालावेंपाठिसीमायबापा ॥ ५ ॥
॥२५३४॥

लटिकेंतेंज्ञानलटिकेंतेंध्यान ॥ जरिहरिकीर्तनप्रीयना

हीं॥ १ ॥ लटिकाचि दंभ घातलें दुकान ॥ चाळविले जन पोटासाठीं॥ २॥लटिकें चि केलें वेदपारायण॥जरी नाहीं स्फुंदन प्रेम कथे॥ ३॥ लटिकें तें तप लटिका तो जप ॥ आळस निद्रा झोंप कथाकाळीं ॥ ४ ॥ नाम नावडे तो करिल बोहरी ॥ नाहीं त्याचि खरी चित्तशुद्धी ॥५ ॥ तुका म्हणे ऐशीं गर्जति पुराणें ॥ शिष्टांचीं वचनें मागिलाही ॥ ६ ॥

॥२५३५॥

भूतीं भगवद्भाव ॥ मात्रां सहित जीव ॥ अद्वैत तो ठाव निरंजनी येकला ॥ १ ॥ ऐसीं गर्जति पुराणें ॥ वेदवाणी सकळजन ॥ संत गर्जती लतेणें ॥ अनुभवें निर्भर ॥ २॥ माझें माझें हा विकार ॥ नीरसतां येकंकार ॥ न लगे कांहीं फार ॥ विचाराचे कारण ॥ ३ ॥ तुका म्हणे दुजें ॥ हें तो नाहींच सहजे ॥ संकल्पाचे काजें ॥ आपेआप वाढलें ॥ ॥ ४ ॥

॥२५३६॥

नेणे फुंको कान ॥ कांहीं येकांतिंचें ज्ञान ॥ १ ॥ तुम्ही आईका हो संत ॥ माझा सादर वृत्तांत ॥ २॥ नाहीं देखीला तो डोळां ॥ देव दाखऊं सकळां ॥ ३॥ चिंतनाचे सुखें ॥ तुका म्हणे नेणे दुःखें ॥ ४ ॥

॥२५३७॥

त्याग तरी ऐसा करा ॥ अहंकारा दवडावें ॥ १ ॥ मग जैसा तैसा राहे ॥ काय पाहे उरलें तें ॥ २ ॥ अंतरींचे विषम गाढे ॥ येऊं पुढें न दावे ॥ ३ ॥ तुका म्हणे शुद्ध मन ॥ समाधान पाहिजे ॥ ४ ॥

॥२५३८॥

मातेचिये चित्तीं ॥ अवघी बाळकाची व्याप्ती ॥ १ ॥ देह

विसरेआपुला ॥ जवळीघेतांशीणगेला ॥ २ ॥ दावीप्रे
मभातें ॥ अंगावरीचढतें ॥ ३ ॥ तुकासंतांपुढें ॥ पाईंझों
बेलाडेकोडें ॥ ४ ॥ ॥ २५३९ ॥
कोणपुण्यफळाआलें ॥ आजिदेखीलींपाउलें ॥ १ ॥ ऐ
सेंनेणोनारायणा ॥ संतींसांभाळीलेंदीना ॥ २ ॥ को
णलाभकाळ ॥ दीनआजिचामंगळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
झाला ॥ येव्हढालाभहाविठ्ठला ॥ ४ ॥ ॥ २५४० ॥
मानइच्छितोतोअपमानपावे ॥ अमंगळसवेंअभाग्या
ची ॥ १ ॥ येकाचियेअंगींदुजियाचीवास ॥ आशापु
ढेंनाशसिद्धकरी ॥ २ ॥ अधीकफळासीकोठेपावोंशके ॥
वासनेचेभीकेवरिचाली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेराजहंसढो
रानावें ॥ कायतयाघ्यावेंअळंकाराचें ॥ ४ ॥ २५४१ ॥
संसारापासुनिकईंसोडवीसी ॥ नकळेहृषिकेशीकाय
जाणे ॥ करीतांनसरेकांहींअधिकवाढ ॥ याहीतृष्णादे
शधडींकेलों ॥ भक्तिभजनभावयासिनाहींठावं ॥ चर
णीतुझ्यादेवाअंतरलों ॥ मागेंपुढेंरिगनपुरेचिपाहतां ॥
अवघाअवघींवेष्टिलों ॥ १ ॥ आतांमाझीलाजराखें
नारायणा ॥ हीनदीनलीनयाचकाची ॥ नकळेकांहीं
असतीलगुणदोषकरिहोळीसंचिताची ॥ २ ॥ इंद्रिय
द्वारेंमनधांवेसेरेनांगवेंकरितांचिकांहीं ॥ हातपायका
नमुखलिंग ॥ स्थाननेत्रद्वारेंघ्राणपाहीं ॥ जयाजैसीसो
यतयातैसेंहोय ॥ क्षणयेकस्थीरनाहीं ॥ करितीतडातो
डिऐसीयाचीखोडीनचलेमाझेंयासकांहीं ॥ ३ ॥ शरी

रसंबंधुपुत्रपत्नीबंधुधनलोभमायावंत ॥ जनलोकपा
ळमैत्रहेसकळसोयरेसज्जनबहुत ॥ नानाकर्मंडायक
रितीउपायबुडावयाघातपात ॥ तुकाम्हणेहरिसखें
भलत्यापरिआम्हीतुझींशरणागतें ॥४॥ ॥२५४२॥
नामघेतांउठाउठीं ॥ होयसंसारासीतुटी ॥ १ ॥ ऐसाला
भबांधागांठी ॥ विठ्ठलपाईपडेमिठी ॥ २ ॥ नामापरतें
साधननाहीं ॥ जेंतूंकरिसीआणिककांहीं ॥ ३ ॥ हाका
रोनिसांगेतुका ॥ नामघेतांराहूंनका ॥४॥ ॥२५४३॥
प्राणसमर्पीलाआम्ही ॥ आतांउसीकांस्वामी ॥ १ ॥
माझेंफेडावेंउसणे ॥ भारनमनायारिणे ॥ २ ॥ झाला
कंठस्फोट ॥ जवळिपातलोंनीकट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसे
वा ॥ कैसीबरीवाटदेवा ॥ ४॥ ॥२५४४॥
येणेमार्गेंआले ॥ त्याचेंनिसंतानकेलें ॥ १ ॥ ऐसीअव
घडवाट ॥ कोणासांगावाबोभाट ॥ २ ॥ नागविल्या
थाटी ॥ उरोनेदीचलंगोटि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचोर ॥ तो
हाउभाकटींकर ॥ ४ ॥ ॥२५४५॥
तोंवरितोंवरिजंबुकगर्जना ॥ जंवत्यापंचाननादेखि
लेंनाहीं ॥ १ ॥ तोंवरितोंवरिसिंधुकरिगर्जना ॥ जंव
त्याअगस्तिब्राह्मणादेखिलेंनाहीं ॥ २॥ तोंवरितोंवरिवै
राग्याच्यागोष्टी ॥ जंवसुंदरवनितादृष्टीपडिलीनाहीं ॥
॥ ३ ॥ तोंवरितोंवरिशूरत्वाच्यागोष्टी ॥ जंवपरमायी
चापूतदेखिलानाहीं ॥ ४ ॥ तोंवरितोंवरिमाळामुद्रांचें
भूषण ॥ जंवतुक्याचेंदर्शनझालेंनाहीं ॥ ५ ॥२५४६॥

तोंवरितोंवरिशोभतीलगारा ॥ जंवनाहींहिराप्रकाश
ला॥ १ ॥ तोंवरितोंवरिशोभतीदीपिका ॥ नुगवतांये
काभास्करासी॥ २॥तोंवरिसांगतिसंतांचियागोष्टी॥
जंवनाहींभेटीतुक्यासवें॥३॥ ॥२५४७॥
धरुनिदोनीरूपेंपळणेंसंव्हार॥ करीकोपरुद्रदयाळुवि
ष्णु॥ १ ॥ जटाजूटयेकामुकुटमाथाशिरीं ॥ कमळाप
तिगौरीहरयेक॥ २॥ भस्मउधळणलक्षुमीचाभोग॥
शंकरश्रीरंगउभयरूपी ॥ ३॥ वैजयंतीमाळावासुकी
चाहार॥ लेणेअलंकारहरिहरां॥ ४॥ कपाळझोळीये
काश्मशानींचावास॥येकजगन्निवासविश्वंभर॥५॥
तुकाम्हणेमजउभयरूपीयेक ॥ सारोनीसंकल्पशरण
आलों॥ ६॥ ॥ २५४८॥
उचिताचाभागहोतोंराखोनियां ॥ दिसतीतेवायांकष्ट
गेले॥ १ ॥ वचनाचीकांहींराहेचिनारुचि॥ खळाऐसे
वाचीकुचीझाले॥ २॥ विश्वासानेंमाझेंबुडविलेंघर॥
करविलाधीरयेथवरी॥३॥तुकाम्हणेसेखीथारनाहींबू
ड॥ कैसेंतुर्म्हीकोडपुरविलें॥४॥ ॥ २५४९॥
लांबलांबजटाकायवाढऊनि॥पावडेघेऊनिक्रोधेंचा
ले ॥ १ ॥ खायाचाबोळसाशिव्यादेजनाला ॥ ऐशा
तापसालाबोधकेंचा॥ २ ॥ सेवीभांगअफूतमाखुउदं
ड॥ परितोअखंडभ्रांतीमाजी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसास
र्वस्वींबुडाला॥ त्यासीअंतरलापांडुरंग॥ ४॥ २५५०
अवघीचतीर्थेंघडलींयेकवेळा॥ चंद्रभागाडोळांदेखि

लीया ॥ १ ॥ अवघींचपापेंगेलींदिगंतरीं ॥ वैकुंठपंढ
रीदेखीलीया ॥ २ ॥ अवघीयासंतांयेकवेळांभेटी ॥ पुं
डलीकदृष्टीदेखिलीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजन्माआल्या
चेंसार्थक ॥ विठ्ठलचियेकदेखीलीया ॥ ४ ॥ २५५१ ॥
सदासर्वकाळअंतरींकुटिळ॥तेणेंगळांमाळघालूंनये॥
॥ १ ॥ जयानाहींक्षमादयाआणिशांती ॥ तेणेअं
गींविभुतिलाऊंनये ॥ २ ॥ जयासीनकळेभक्तिचेंमहि
मान ॥ तेणेब्रह्मज्ञानबोलूंनये ॥ ३ ॥ ज्याचेंमननाहीं
लागलेंहातासी ॥ तेणेप्रपंचासीटाकूंनये ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेज्यासीनाहींहरिभक्ती ॥ तेणेभगवेंहातींधरूंनये ॥
॥ ५ ॥ ॥ २५५२ ॥
आम्हीअसोंनिश्चितीनें ॥ येक्यागुणेतुमचिया ॥ १ ॥
दुराचारीतरलेनामें ॥ घेतांप्रेमेम्हणोनी ॥ २ ॥ नाहींतु
म्हाधांवघेतां ॥ कृपावंताआळस ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविसरूं
काई ॥ तुजवोआईविठ्ठले ॥ ४ ॥ ॥ २५५३ ॥
अनुभवेंवदेवाणी ॥ अंतरध्यानींआपुले ॥ १ ॥ कैची
चिकादूधचवी ॥ जरीदावीपांढरें ॥ २ ॥ जातिऐसादा
वीरंग ॥ बहुंजगयानावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखद्योतते ॥
ढुंगाभोंवतेंआपुलिया ॥ ४ ॥ ॥ २५५४ ॥
परपीडकतोआम्हादावेदार ॥ विश्वींविश्वंभरम्हणऊ
नी ॥ १ ॥ दंडूंत्यागूंबळेंनावलोकूंडोळां ॥ राखूंतोचांडा
ळऐसादुरी ॥ २ ॥ अनाचारकांहींनसाहेअवगुण ॥ ब
हुहोयमनकासावीस ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकविधमाझी

सेवा ॥ विन्मुखतेंदेवावाळीचित्तें ॥ ४ ॥ ॥ २५५५ ॥
कांहींनमागेकोणासी ॥ तोचिआवडेदेवासी ॥ १ ॥ दे
वतयासीम्हणावें ॥ त्याचेचरणींलीनव्हावें ॥ २ ॥ भूत
दयाज्याच्यामनीं ॥ त्याचेघरींचक्रपाणी ॥ ३ ॥ नाहीं
नाहींत्यासमान ॥ तुकाम्हणेमीजामान ॥ ४ ॥ २५५६ ॥
नामउच्चारीतांकंठीं ॥ पुढेंउभाजगजेठी ॥ १ ॥ ऐसेंधरो
नियांध्यान ॥ मनेंकरावेंचिंतन ॥ २ ॥ ब्रह्मादीकांध्या
नानये ॥ तोहाकीर्तनाचेसोये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसारध्या
वें ॥ मनेंहरिरूपपाहावें ॥ ४ ॥ ॥ २५५७ ॥
अडलीयाजनाहोसीसाहाकारी ॥ आंधळीयाकरींका
ढीतूंची ॥ १ ॥ आडलेगांजिलेपीडिलेसंसारीं ॥ त्याचा
तूंकैवारीनारायणा ॥ २ ॥ प्रल्हादतोमहासंकटींरक्षिला
तुम्हीआपंगीलानानापरी ॥ ३ ॥ आपुलेंचिअंगतुम्ही
वाढवीलें ॥ त्याचेंनिवारिलेंमहादुःख ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तुझेकृपेपारनाहीं ॥ माझेविठाबाईजननीये ॥ ५ ॥
॥ २५५८ ॥
तपाशीतेंमनकरूंपाहेघात ॥ धरुनिसांगातइंद्रियांचा
॥ १ ॥ म्हणोनिकीर्तनआवडलेंमज ॥ सांडुनियांलाज
हेंचिकरीं ॥ २ ॥ पाहातांआगमनिगमाचाठाव ॥ तेथें
नाहींभावयेकवीध ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंनाहींवोविका
र ॥ नामयेकसारविठोबाचें ॥ ४ ॥ ॥ २५५९ ॥
गुरुशिष्यपण ॥ हेंतोंअधमलक्षण ॥ १ ॥ भूतींनाराय
णखरा ॥ आपतैसाचिदूसरा ॥ २ ॥ नकळतांदोरीसाप ॥

राहोंनेदावातोकोप ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगुणदोषीं ॥ ऐसेंन पडावेंसोसी ॥ ४ ॥ ॥२५६०॥

अंगिकारज्याचाकेलानारायणें ॥ निंद्यतेहितेणेंवंद्यके लें॥ १ ॥ अजामीळभिल्लीतारिलीकुंटिणी ॥ प्रत्यक्षपुरा णींवंद्यकेली ॥ २ ॥ ब्रह्महत्याराशीपातकेंअपार ॥ वा ल्मिकींकिंकरतारियेला ॥३॥ तुकाम्हणेयेथेंमजनप्रमा ण ॥ कायथोरपणजाळावेंतें ॥ ४ ॥ ॥२५६१॥

अवीटहेंक्षीरहरिकथामाउली ॥ सेवितांसेवीलीवैष्ण वजनीं ॥ १ ॥ अमृतराहिलेंलाजोनिमाघारें ॥ येणेंरसें थोरेंब्रह्मानंदें ॥ २ ॥ पतितपातकीपावनपंगती ॥ चतु र्भुजहोतीदेवाऐसे ॥ ३ ॥ सर्वसुखेंतयांमोहरतिठायां॥ जेथेंदाटणीयावैष्णवांची॥ ४ ॥ निर्गुणहेंसोंगधरिलेंगु णवंतीं ॥ धरूनीयांप्रीतिगायनाची ॥५ ॥ तुकाम्हणेके लीसाधनागाळणी ॥ सुलभकीर्तनींहोउनिठेला ॥ ६ ॥ ॥२५६२॥

धनवंताघरीं ॥ करीधनाचीचाकरी ॥ १ ॥ होयवैसल्या व्यापार ॥ नलगेसांडावेंचिघर ॥ २ ॥ रानींवनींद्वीपीं ॥ असतीतींहोंतीसोपीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमोल ॥ देतांकां हींनव्हेखोल ॥ ४ ॥ ॥२५६३॥

हागेमाझाअनुभव ॥ भक्तिभावभाग्याचा ॥ १ ॥ के लाऋणीनारायण ॥ नव्हेक्षणवेगळा ॥ २ ॥ घालोनि यांभारमाथां ॥ अवघींचिंतावारली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे वचनासाठीं ॥ नामकंठींधरीयेलें ॥ ४ ॥ ॥२५६४॥

देवआहेसुकाळदेशीं ॥ अभाग्यासीदुर्भिक्ष ॥१॥ नेण
तिहाकरूंसांठा ॥ भरलेफांटाआडराणें ॥ २॥ वसऊनि
असेघर ॥ मागेंदूरघातला ॥ ३॥ तुकाम्हणेमनमुरे ॥
मगजेंउरेतेंचितूं ॥ ४ ॥ ॥ २५६५ ॥
खुंटोनियांदोरीआपणियांपासीं ॥ वाउडीआकाशीं
मोकलिली ॥१॥ आपुलियाआहेमालासीजतन ॥ गा
ह्राणाचेंऋणबुडोंनेणे ॥ २॥ बीजनेलेंतेथेंयेईलअंकुर ॥
जतनतेंसारकरायाची ॥ ३॥ तुकाम्हणेमाझीनिश्चिती
चीसेवा ॥ वेगळेंनाहींदेवाउरोंदिल्हें ॥४॥ ॥ २५६६ ॥
शाहाणपणेंवेदमुका ॥ गोपिकात्याताकटी ॥ १ ॥ कै
सेंयेथेकैसेंतेथे ॥ शाहाणेतेजाणती ॥ २॥ यज्ञमुखेंखो
डीकाढी ॥ कोणगोडीबोराची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभावा
वीण ॥ अवधाशीणकेलातो ॥ ४ ॥ ॥ २५६७ ॥
मजुराचेंपोटभरे ॥ दाताउरेसंचला ॥ १ ॥ यारेयारेह्मा
लोहातीं ॥ काममातीसारावी ॥ २ ॥ रोजकिर्दीहोतोझा
डा ॥ रोकडाचीपर्वत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखोलपाया ॥ वें
चोकायाक्लेशेसी ॥ ४ ॥ ॥ २५६८ ॥
श्मशानींतेंआम्हांन्याहाळींचेंसुख ॥ यानावेंकवतुकतु
मचीकृपा ॥ १ ॥ नाहींतरीवायांअवघेंचिनिष्फळ ॥ श
ब्दतेपोकळवडवड ॥ २॥ झाडेंझुडेंजीवसोईरेपाषाण ॥
होतेतईदानतुम्हीकेलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांपाहेंअनु
भव ॥ घेउनिह्मातींजीवपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ॥ २५६९ ॥
अमुचितेंजोडीदेवाचेचरण ॥ करावेंचिंतनविठोबा

वें ॥ १ ॥ लागेलतरीकोणीघ्यारेधणीवरी ॥ अनुपम्नि
परीआवडीच्या ॥ २ ॥ उभारिलाकरप्रसिद्धयाजगें ॥
करूंकेलात्यागमागेंपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहोयदरिद्रवि
च्छिन्न ॥ ऐसेंदेऊंदानयेकवेळा ॥ ४ ॥ ॥ २५७० ॥
दधीमाजीलोणीजाणतीसकळ ॥ तोकाढीनिराळेंजा
णेमथन ॥ १ ॥ अग्निकाष्ठामाजीऐसेंजाणेजन ॥ मथि
लियावीणकैसाजाळी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमूखमलीनद
र्पणीं ॥ उजळल्यावांचूनीकैसेंभासे ॥ ३ ॥ ॥ २५७१ ॥
नकोनकोमनागुंतोंमायाजाळीं ॥ काळआलाजवळी
ग्रासावया ॥ १ ॥ काळाचियेउडीपडेलबाजेव्हां ॥ सो
डवीनातेव्हांमायबाप ॥ २ ॥ सोडवीनाराजादेशीचाचौ
धरी ॥ आणिकसोयरींभलींभलीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूज
सोडवीनाकोण्ही ॥ येकाचक्रपाणीवांचूनीयां ॥ ४ ॥
॥ २५७२ ॥
पुढेंजेणेलाभघडे ॥ तेचिवेडेनाशिती ॥ १ ॥ येवढीको
ठेनागवण ॥ अंधारूनविषघ्यावें ॥ २ ॥ होणारासीमि
ळेबुद्धी ॥ नेणेशुद्धीधरूंते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजनासोंग ॥
दावीरंगआणीक ॥ ४ ॥ ॥ २५७३ ॥
ऐकागायेअवघेजन ॥ शुद्धमनतेंहीत ॥ १ ॥ अवघा
काळनव्हेजरी ॥ समयावरीजाणावें ॥ २ ॥ नाहींकोण्ही
सवेंयेतां ॥ संचितायावेगळें ॥ ३ ॥ कर्मभूमिऐसाठाव ॥
वेवसावजाणावा ॥ ४ ॥ बरवाअवकाशआहे ॥ करा
सास्यइंद्रियें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेउत्तमजोडी ॥ जातीघडी

नरदेह ॥६॥ ॥२५७४
संतसेवेसीआंगचोरी ॥ दृष्टिनपडोतयावरी ॥ १ ॥ ऐ
सियासीव्यालीरांड ॥ जळोजळोतीचेंतोंड ॥ २ ॥ संत
चरणींठेवितांभाव ॥ आपेआपभेटेदेव ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेसंतसेवा ॥ माझ्यापूर्वजांचाठेवा ॥ ४ ॥ ॥२५७५॥
गेलेपळालेदिवसरोज ॥ कायम्हणसीमाझेंमाझें ॥ १
सळेधरुनिबैसलाकाळ ॥ फांकोनेदीघटिकापळ ॥ २ ॥
कांरेअद्यापिनकळे ॥ केशफिरलेकानडोळे ॥ ३ ॥ हित
कळोनिअसतांहातीं ॥ तोंडींपाडुनिघेसीमाती ॥ ४ ॥
तुजठाउकेंमीजाणार ॥ पायाशोधुनिबांधिसीघर ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेवेगें ॥ पंढरिरायाशरणरीघें ॥ ६ ॥ २५७६ ॥
आतांमाझ्यामायबापा ॥ तूंयापापाप्रायश्चित्त ॥ १ ॥
फजितहेंकेलेंखळ ॥ तोविटाळनिवारी ॥ २ ॥ प्रेमआ
तांपाजींरस ॥ करीवासअंतरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपांडुरं
गा ॥ जीवलगामाझीया ॥ ४ ॥ ॥२५७७॥
कांरेनपवसिधावण्या ॥ अंगराख्यानारायणा ॥ १ ॥
अंगींअसोनीयांबळ ॥ होसीखट्याळनाट्याळ ॥ २ ॥
आम्हानरकाजातां ॥ काययेइलतुझ्याहाता ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेकान्हा ॥ क्रियानष्टानारायणा ॥ ४ ॥ २५७८
माझेपायतुझीडोई ॥ ऐसेंकरिगाभाकदेई ॥ १ ॥ पाहा
तांतवउफराटें ॥ घडेतरीभाग्यमोठें ॥ २ ॥ बहुसाधन
मोलाचें ॥ यासीजोडादुजेंकैंचें ॥ ३ ॥ नकोअनुमानूं
विठ्ठला ॥ तुकाम्हणेधडाझाला ॥ ४ ॥ २५७९ ॥

पवित्रतें अन्न ॥ हरिचिंतनीं भोजन ॥ १ ॥ येखव्यापोट भरी ॥ चाममसकेच्यापरी ॥ २ ॥ जेउनीतोधाला ॥ हरिचिंतनीं केलाकाला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचवीआले ॥ जेकामिश्रीतविठ्ठलें ॥ ४ ॥ ॥ २५८० ॥

चरणांचामहिमा ॥ हातोतुझ्यापुरुषोत्तमा ॥ १ ॥ अंधपारखीमाणिकें ॥ बोलवीसीस्पष्टमुके ॥ २ ॥ कायनाहींसत्ता ॥ हातींतुझ्यापंढरिनाथा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमूढा ॥ मजचेष्टविलेंजडा ॥ ४ ॥ ॥ २५८१ ॥

बळिवंतकर्म ॥ करीआपुलातोधर्म ॥ १ ॥ पुढेंघालानीयांसत्ता ॥ न्यावेंपत्तनापतीता ॥ २ ॥ आचरणेंखोटीं केलींसलतातिपोटीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ नाहींभजनकेलीसेवा ॥ ४ ॥ ॥ २५८२ ॥

जननियाबाळकारेघातलापाळणा ॥ पंचतत्वींजडियेल्याबारतियाचहूंकोणा ॥ अखंडजडियेल्यातयाटाळअंगणा ॥ वैखरीधरुनीहातींभावदावीखेळणा ॥ १ ॥ निजींरेनीजआतांम्हणोनिपरियेदेमाता ॥ खेळतांकष्टलासिबाळातूंरेनेणतां ॥ २ ॥ खेळतांबाहेरीरेमुलालोकांच्यासवें ॥ बागुलकाळतोंडानाहींनेतोतेंठावें ॥ खेळतांदुश्चित्तरेदेखोनीन्यावें ॥ म्हणोनिसांगोंतुजशीघ्रवचनपाळावें ॥ ३ ॥ संचितमागेंशुद्धहोतेंसांगाती ॥ तेणेंतुजवांचविलेंवेरझारीयाहातीं ॥ आणिकनेलींमागेंकायजाणोंतेकीती ॥ आलासीयेथवरीथोरपुण्यबहूतीं ॥ ४ ॥ खेळतांशुकदेवरेतोलागलापा

ठी ॥ लपलावरुषेंबारातयेमातेचेपोटीं ॥ रिघतांबा
हेरीरेपळेघेउनिकासोटी ॥तेंचिपरिझालीस्वामीभेणेंरि
घेकपाटीं ॥ ५ ॥ खेळतांचक्रवर्तीजनकालागलाधाक
पडिलाअग्नीमाजीपावजळतयेक ॥ भरलासेकांपअं
गींसुखनाठवेदुःख॥आपपरतेंहिनाहींदेहभावसकळि
क ॥ ६ ॥ शिबियाचक्रवर्तीकवपडिलीअवचित्तीं ॥धी
टतोनभीयेतयामासकापिलेंहातीं ॥ टाकिलेंतयावरी
खुणेगोंविलाअंतीं ॥ पावलामायबापहिरोनिघेतला
हातीं ॥ ७ ॥ बांधलेंअजामिळावेश्यागणिकाकैसी ॥
मारिलीहाकधाकेंकळलेंमायबापासी॥घातलीधांवने
टेंवेगींपावलात्यासी॥हिरोनिनेलींदोघेंआपणयातीपा
सीं ॥ ८ ॥ धरुनीआठऊंबाळाराहेंनिश्चळ॥ खेळतांदु
श्चित्तारेनकोजाऊंबरळ॥ ठोकताहेतुजलागींदिवसले
खुनीकाळ॥ मगनेदीआठऊंरेनेत्रींघालींपडळ ॥ ९॥ऐ
सीतीकृपावंतेंबाळामोहिलेंचित्त ॥ सुस्वरेंकंठगायमधु
रआणिसंगीत॥तेणेतेंचिचित्तराहेहोवोनियांनिवांत॥
पावतितुकाम्हणेनाहींविश्वासघात ॥ १० ॥ २५८३ ॥
देवेंदेऊळसेविलें ॥ उदककोरडेंचिठेविलें ॥ १ ॥ नव्हे
मतमनगुढऊंमानेंकांहीं ॥ तूंआपआपणापैंपाहीं
॥२॥ पाटेपूरवोसंडला॥सरितासागरतुंबुनिठेला ॥३॥
वांझेघरींबाळतान्हा॥ येकबाळीदोंकाना ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेपैस ॥ अनुभवियाठावारस ॥ ५॥ २५८४॥

॥ लोहगांवींमूलकीर्तनांतमेलेंतेंजिवंतकेलें ॥

॥ ते अभंग ॥

अशक्यतेंतुम्हानाहींनारायणा ॥ निर्जीवाचेतनाआ
णावया ॥ १ ॥ मागेंकायजाणोंस्वामीचेपवाडे ॥ आ
तांकांरोकडेदाऊंनये ॥ २ ॥ थोरभाग्यआम्हीसमर्थां
चेकांसे ॥ म्हणवितोंदासकायथोडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
माझेनिववावेडोळे ॥ दाउनिसोहळेसामर्थ्याचे ॥ ४ ॥

॥ २५८५ ॥

दातातोयेकजाणा ॥ नारायणस्मरवी ॥ १ ॥ आणिक
नाशिवंतेंकाय ॥ नसरेहायज्याच्यानें ॥ २ ॥ यावेंतया
काकुलती ॥ जेदावितीसुपंथ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेउरिनुरे
त्याचेखरेउपकार ॥ ४ ॥ ॥ २५८६ ॥

लाडकीलेंकमीसंतांची ॥ मजवरीकृपाबहुतांची ॥ १ ॥
अक्षईचुडाहाताआला ॥ अंकणमोतींनाकाला ॥ २ ॥
बोधमुराळीश्रृंगारिला ॥ चौऱ्यायसीचासिक्काकेला ॥
तुकातुकीउतरला ॥ साहनकेचाकौलदिल्हा ॥ ४ ॥

॥ २५८७ ॥

जातीपंढरीस ॥ म्हणेजाईनतयास ॥ १ ॥ तयाआहेसव
सार ॥ ऐसेंबोलेतोमाहार ॥ २ ॥ असोनसोभाव ॥ जो
हादेखेपंढरिराव ॥ ३ ॥ चंद्रभागेन्हाती ॥ तुकाम्हणेभ
लतेयाती ॥ ४ ॥ ॥ २५८८ ॥

धरियेलींसोंगें ॥ अवघियेणेपांडुरंगें ॥ १ ॥ तेंहेंब्रह्मवि
टेवरी ॥ उभेचंद्रभागेतिरीं ॥ २ ॥ अंतर्व्यापीबाह्य ॥

धुंडाळीतां कोठें नोव्हे ॥ ३ ॥ योगयागतपें ॥ ज्याकार
णेदानजपें ॥ ४ ॥ दिल्हेनेदीजती ॥ भोगसकळज्याहो
ती ॥ ५ ॥ अवघिलीळापाहे ॥ तुकाम्हणेदासासाह्य ६

॥ २५८९ ॥

ज्याचेगर्जतापवाडे ॥ कळिकाळपायांपडे ॥ १ ॥ तोहा
पंढरीचाराणा ॥ पुसासाचौअठराजणा ॥ २ ॥ चिंती
तांजयासी ॥ भुक्तिमुक्तिकामारीदासी ॥ ३ ॥ वैकुंठासी
जावें ॥ तुकाम्हणेज्याच्यानावें ॥ ४ ॥ ॥ २५९० ॥
ज्याचेगर्जतापवाडे ॥ श्रुतिशास्त्रांमौनपडे ॥ १ ॥ तेथे
माझीवाचाकिती ॥ पुरेकरावयास्तुती ॥ २ ॥ शिणलीं
सहस्रतोंडें ॥ शेषाफणिऐसींधेंडें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमही ॥
पत्रसिंधुनपुरेशाई ॥ ४ ॥ ॥ २५९१ ॥
देवराखेतयामारिलकोणी ॥ नमोडेकांटाहिंडतांवनीं
॥ १ ॥ नजळेनबुडेनव्हेकांहीं ॥ विषतेंहिअमृतपाहीं
॥ २ ॥ नचुकेवाटनपडेफंदीं ॥ नव्हेकधींयमबाधा ॥ २ ॥
तुकाम्हणेनारायण ॥ येतांगोळ्यावारीबाण ॥ ४ ॥

॥ २५९२ ॥

कोठेंगुंतलासीद्वारकेच्याराया ॥ वेळकांसखयालावि
येला ॥ १ ॥ दीननाथब्रीदसांभाळीं आपुलें ॥ नकोपाहों
केलेंपापपुण्य ॥ २ ॥ पतितपावनब्रीदेंचराचर ॥ पात
कीअपारउद्धरिले ॥ ३ ॥ तुकयाबंधुम्हणेद्रौपदीचाधां
वा ॥ केलातैसामलापावें आतां ॥ ४ ॥ ॥ २५९३ ॥
कोठेंगुंतलासीकंवण्याच्याधांवया ॥ आलीदेवराया

निद्रातूज ॥ १ ॥ कोठेंगुंतलासीभक्तिप्रेमसुखें ॥ नसुट
तीमूखेंगोपिकांचीं ॥ २ ॥ कायपडिलेंतूजकोणाचेंसं
कट॥ दूरीपंथवाटनचालवे ॥ ३॥ कायमाझेतूजगुण
दोषदिसती ॥ म्हणोनिश्रीपतिकोपलासी॥ ४॥ काय
झालेंमजसांगामाझियेकपाळा ॥ उरलाजीवडोळांतु
काम्हणे॥ ५॥ ॥ २५९४॥
परस्त्रीतेंम्हणतांमाता ॥ चित्तलाजवीतेंचित्ता ॥ १ ॥
कायबोलोनियांतोंडें॥ मनामाजीकानकोंडें॥ २॥ ध
र्मधारिष्टगोष्टीसांगे ॥ उष्ट्याहातेंनुडवीकाग॥ ३॥ जें
जेंकर्मवसेअंगीं॥तेंतेंआठवेप्रसंगीं॥४॥ बोलेतैसाचा
ले॥ तुकाम्हणेतोअमोल॥ ५॥ ॥२५९५॥
असत्यवचनहोतांसर्वजोडी॥ जरीलग्नघडीपरउपका
र॥१॥ जाईलपणवायांसीसंदेहनाहीं॥ साक्षआहेकां
हींसांगतोंते॥२॥ वदविलेंमुखेंनारायणेंधर्मा॥ अंगुष्ठ
त्याकर्मासाठींगेला ॥ ३॥ तुकाम्हणेआतांसांभाळारे
पुढें॥ अंतरीचेंकुडेंदेईलदुःख॥ ४॥ ॥२५९६॥
जळोतिचेंतोंड॥ ऐसियातेंव्यालीरांड॥ १ ॥ सदाभोव
यांसीगांठीं॥ क्रोधधडाडितपोटीं॥ २ ॥ फोडीलीगोव
री॥ ऐसीदिसेतोंडावरी॥ ३॥ तुकाम्हणेनाहीं॥ चित्ता
समाधानकांहीं॥ ४॥ ॥२५९७॥
तोंडेंखायफार ॥ पादेबोंच्याकरीमार॥ १ ॥ एकाऐसें
तेंशाहाणे ॥ आपुलेआधीनतेंनेणे ॥ २॥ कुलेघालूनि
उघडे ॥ रागेंपाहेलोकांकडे ॥ ३ ॥ खेळेघूतकर्म ॥

मगबोंबलेजुलूम ॥ ४ ॥ निजतांआलामोहो ॥ वीता
म्हणेमलागोहो॥५॥ तुकाम्हणेत्यांनीं ॥ मनुष्यपणाके
लीहानी ॥ ६ ॥ ॥ २५९८॥

पतिव्रतानेणेआणिकाचिस्तुती ॥ सर्वभावेंपतिध्यानी
मनीं॥ १॥ तैसेंमाझेंमनयेकविधझालें॥ नावडेविठ्ठले
विणदुजें ॥ २ ॥ सूर्यविकासिनीनेघेचंद्रकळा ॥ गाय
तेकोकिळावसंतेसी ॥३॥ तुकाम्हणेबाळमातेपुढेंनाचे
बोलआणिकाचेनावडती ॥ ४ ॥ ॥ २५९९

पंडितम्हणतांथोरसुख॥परीतोअवघाचिमूर्ख॥१॥का
यकरावेंघोकिलें॥ वेदपठणवायांगेलें ॥ २ ॥ वेदींसां
गीतलेंनकरी ॥ समब्रह्मनेणेदुराचारी ॥ ३ ॥ तुकादेखे
जीवशीव ॥ हाचितेथींचाअनुभव ॥ ६॥ ॥२६००॥

पंडिततोभला ॥ नित्यभजेजोविठ्ठला ॥ १॥ अवघेंसम
ब्रह्मपाहे॥ सर्वांभूतींविठ्ठलआहे ॥ २॥ रितानाहींको
ण्हीठाव ॥ सर्वांभूतींवासुदेव ॥ ३॥ तुकाम्हणेतोचिदा
स ॥त्यादेखिल्याजातीदोष ॥ ४ ॥ ॥२६०१

ऐकापंडितजन ॥ तुमचेवंदितोंचरण ॥ १॥ नकाकरूं
नरस्तुति॥माझीपरिसाहेविनंति॥२॥अन्नआच्छादन
हेतोप्रारब्धाअधीन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाणी॥ सुखेंवेंचा
नारायणी ॥ ४ ॥ ॥ २६०२॥

विठ्ठलटाळविठ्ठलदिंडी ॥ विठ्ठलतोंडींउच्चारा ॥ १ ॥ वि
ठ्ठलअवघ्यांभांडवल ॥ विठ्ठलबोलविठ्ठल ॥ २ ॥ वि
ठ्ठलनादविठ्ठलभेद ॥ विठ्ठलछंदविठ्ठल ॥ ३ ॥ विठ्ठल

सुखाविठ्ठलदुःखा॥ तुकयामुखाविठ्ठल॥ ४॥ २६०३॥
कायतुझेंवेंचेमजभेटीदेतां ॥ वचनबोलतांयेकदोन ॥
॥ १ ॥ कायतुझेंरूपघेतोंमीचोरून ॥ त्याभेणेंलपोनरा
हिलासी॥ २॥ कायतुझेंआम्हाकरावेंवैकुंठ॥भेवोनको
भेटआतांमज ॥ ३॥ तुकाम्हणेतुझीनलगेदसोडी॥परी
आहेआवडीदर्शनाची॥ ४॥ ॥ २६०४॥
संतनिंदाज्याचेघरीं॥ नव्हेघरतेंयमपुरी॥ १ ॥ त्याच्या
पापानाहींजोडा ॥ ज्याच्यासंगेंजनापीडा ॥ २ ॥
संतनिंदाआवडेज्यासी॥ तोजीताचिनर्कवासी॥ ३॥
तुकाम्हणेनष्ट॥ जाणागाढवतोस्पष्ट॥ ४॥ २६०५॥
आलेंदेवाचियेमना॥ तेंयेकोणाचेंचालेना॥ १ ॥ हरि
श्चंद्रताराराणी॥ वाहेडोंबाघरींपाणी ॥ २ ॥ पांडवा
चासाह्यकारी॥ राज्यावरुनिकेलेंदुरी॥ ३॥ तुकाम्हणे
उगेचिराहा॥ होईलतेंसहजपाहा॥ ४॥ ॥ २६०५
निजल्यानेंगातांउभानारायण ॥ बैसल्याकीर्तनकरि
तांडोले॥ १ ॥ उभाराहोनियांमुखींनामवदे॥ नाचेहा
गोविंदनानाछंदें ॥ २ ॥ मारगींचालतांमुखींनामवा
णी॥ उभाचक्रपाणीमागेंपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयासी
कीर्तनाचीगोडी॥ प्रेमेंघालीउडीनामासाठीं॥ ४॥

॥ २६०७॥

कामक्रोधआम्हीवाहिलेविठ्ठलीं ॥ आवडीधरिलीपा
यांसवें॥ १ ॥ आतांकोणपाहेमागेंपरतोनी ॥ गेलाहा
रपोनिदेहभाव ॥ २ ॥ रिद्धिसिद्धिसुखेंहाणितल्याला

ता ॥ तेथेंयाप्राकृताकोणमानी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ
म्हीविठोबाचेदास ॥ करुनिठेलोंग्रासब्रह्मांडाचा ॥४॥
॥ २६०८ ॥

उठाउठीअभिमान ॥ जायऐसेंस्थळकोण ॥ १ ॥ तेंया
पंढरिसींघडे ॥ खळापाझररोकडे ॥ २ ॥ नेत्रींअश्रूचि
याधारा ॥ उठतीरोमांचशरीरा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाला
कोठेंअभेददेखिला ॥ ४ ॥ ॥ २६०९

पंढरीपंढरी ॥ म्हणतांपापचिबाहेरी ॥ १ ॥ धन्यधन्यज
गींठाव ॥ होतोनामाचाउत्साव ॥ २ ॥ रिद्धिसिद्धिलो
टांगणीं ॥ प्रेमसुखाचियाखाणी ॥ ३ ॥ अधिकअक्ष
रानेंयेका ॥ भूवैकुंठम्हणेतुका ॥ ४ ॥ ॥ २६१० ॥

अल्पमाझीमती ॥ म्हणुनियेतोंकाकुलती ॥ १ ॥ आतां
दाखवादाखवा ॥ मजपाउलेंकेशवा ॥ २ ॥ धीरमा
झ्यामना ॥ नाहींनाहींनारायणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदया
मजकराअभागिया ॥ ४ ॥ ॥ २६११ ॥

भारघालीदेवा ॥ नलगेदेशडोईघ्यावा ॥ १ ॥ देहप्रार
ब्धाआधीन ॥ सोसेअधिकवाढेशीण ॥ २ ॥ व्यवसा
यनिमित्य ॥ फळदेतसेसंचित ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेफिरे ॥
भोवंडीनेंदमजीरे ॥ ४ ॥ ॥ २६१२ ॥

भोगभोगावरीद्यावा ॥ संचिताचाकरुनिठेवा ॥ १ ॥
शांतिधरणेंजिवासाठीं ॥ दशाउत्तमगोमटी ॥ २ ॥ दे
हलेखावेअसार ॥ सत्यपरउपकार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेंहे
मिराशी ॥ बुडीद्यावीब्रह्मरसीं ॥ ४ ॥ ॥ २६१३ ॥

येथेंबोलोनियांकाय ॥ व्हावागुरुतरीजाय ॥ १ ॥ मज नसाहेवांकडें ॥ येविठ्ठलकथेपुढें ॥ २ ॥ ऐकोनिमरसी कथा ॥ जंवआहेसीतूंजीता ॥ ३ ॥ दुरमतितीचीवाढ तेणेंकरावीबडबड ॥ ४ ॥ पुसेलकोणित्यास ॥ जारेक शींउपदेश ॥ ५ ॥ आम्हीविठ्ठलाचेवीर ॥ फोडूंकळिका ळाचेंशिर ॥ ६ ॥ घेउंपुढतिजन्म ॥ वानुंकीर्तिमुखेंना म ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेमुक्ति ॥ नाहींआसचियेचित्तीं ॥ ८ ॥

॥ २६१४ ॥

अनुहतींगुंतलानेणेबाह्यरंग ॥ वृत्तियेतांमगबळला गे ॥ १ ॥ मदेंमातेतयानाहींदेहभाव ॥ आपुलेअवयव आवरितां ॥ २ ॥ आणिकचीवाणीवदेतेणेंमुखें ॥ उप चारदुःखेंनाठवती ॥ ३ ॥ तेंसुखबोलतांआश्चिर्ययाज ना ॥ विपरीतमनाभासतसे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेबाह्यरंगते विठ्ठले ॥ अंतरनिवालेंब्रह्मरसें ॥ ५ ॥ ॥ २६१५ ॥

ब्रह्मरसगोडीतयासीफावली ॥ वासनानिमालीसकळ ज्या ची ॥ १ ॥ नाहींत्याविटाळअखंडसोंवळा ॥ उपाधि वेगळाजाणीवेसी ॥ २ ॥ मनहेंसंचलेंझालेंयेकेठाईं ॥ तयाउणेकाईंनिजसूखा ॥ ३ ॥ तेंचिपुण्यवंतपरउपका री ॥ प्रबोधीत्यानारीनरलोकां ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत्याचे पाईंपायपोस ॥ होवोनियांवासकरीनतेथें ॥ ५ ॥

॥ २६१६ ॥

जैसेंतैसेंराहेदेवाचेंहेंदेणों ॥ यत्नकरितांतेणेंकायनव्हे ॥ १ दासाकृपासिंधुनुपेक्षिसर्वथा ॥ अंतरींचीव्यथाकळे

त्यासी २॥ मार्गोनेणेपरीमायजाणेवर्म॥बाळानेदिश्र
मपावोकाई ॥३॥ तुकाम्हणेमजअनुभवअंगें॥ वचन
वाऊगेंमानेनाहें॥ ४॥ ॥२६१७॥
परद्रव्यपरनारीचाअभिलाष ॥ तेथुनिहाऱ्हाससर्वभा
ग्या ॥ १ ॥ घटिकादीसमासवर्षेंलागतितीन॥ बांध
लेंपतनगांठोळीस॥ २ ॥ पुढेंघातत्याचारोकडाशकुन
पुढेंकरिगुणनिश्चयेंसीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकातडताथ
वड॥ काळलागेनाडपरिखरा॥ ४॥ ॥२६१८॥
आम्हाहरिच्यादासाकांहीं॥ भयनाहींत्रैलोकीं ॥ १ ॥
देवउभामागेंपुढें॥ उगवीकोडसंकट॥ २ ॥जैसाकेलातै
साहोय॥ धावेसोयधरोनी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअसोसुखें
गाऊंमुखेंविठोबा॥४॥ ॥२६१९॥
समर्थाचेंकेलें॥ कोणाजाईलमोडिलें॥ १॥ वायांकरा
वींउत्तरें॥खटपटसोसपूरे॥ २॥ ठेविलाजोठेवा॥ आपु
लालातैसाखावा ॥ ३ ॥ ज्याचेंत्याचेहातीं ॥ भुकेत
याचीफजिती॥ ४ ॥तुकाम्हणेबाळेंकोटी ॥ झालिशू
ळतिहिंपोटीं॥ ५॥ ॥२६२०॥
हेमाझीमिरासी॥ ठावतुझ्यापायांपासीं ॥ १ ॥ याचा
धरीनअभिमान॥ करीनआपुलेंजतन॥ २॥ देवोनि
यांजीव ॥ बळीसाधिलाहाठाव॥ ३॥ तुकाम्हणेदेवा
जुनाटहेमाझीसेवा॥ ४॥ ॥२६२१॥
नेणेगतिकायक्रवणअधोगती ॥ मानिलीनिश्चितीतु
झ्यापाई ॥ १ ॥ कर्मधर्मकोणनेणेहाउपाव॥तुझ्यापा

ईभावठेवियेला ॥ २ ॥ नेणेनिरसूंपापपुण्यनेणेकाय
॥ म्हणोनियांपायधरिलेतूझे ॥ ३ ॥ वेडामीअविचार
नकळेविचार ॥ तुजमाझाभारपांडुरंगा ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेतुजकरितांनव्हेकाय ॥ माझातोउपायकवणतेथें ॥
॥ ५ ॥ ॥ २६२२ ॥

तुझाम्हणवोनिजालोंउतराई ॥ त्याचेंवर्मकाईमीहिने
णें ॥ १ ॥ हातींधरुनियांदावींमजवाट ॥ पुढेंकोणनीट
तेंचिदेवा ॥ २ ॥ देवभक्तपणकरावेंजतन ॥ दोहींप
क्षींजाणतूंचिवळी ॥ ३ ॥ अभिमानेंतूजलागलीहेला
ज ॥ शरणागताकाजकरावया ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेबहु
नेणतामीफार ॥ म्हणोनिविचारजाणविला ॥ ५ ॥
॥ २६२३ ॥

मारगींचालतांपाउलापाउलीं ॥ चिंतावीमाउलीपांडु
रंग ॥ १ ॥ सर्वसुखलागेघेवोनियांपाठी ॥ आवडीच्या
कंठींरसवोती ॥ २ ॥ पीतांबरछायाकरीलोभापर ॥ पा
हेतंउत्तरआवडीचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेंचिकरावेंजीवन
वाचेनारायणतानभूक ॥ ४ ॥ ॥ २६२४ ॥

झालोंआतांदास ॥ माझेतोडोनियांपाश ॥ १ ॥ ठाव
द्यावापायांपासीं ॥ मीतोपातकाचीराशी ॥ २ ॥ सक
ळहिगोवा ॥ माझाउगऊनीदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभय
कराजवळींतेंनये ॥ ४ ॥ ॥ २६२५ ॥

अंतरींचेजाणा ॥ तरीकांयेऊंदिल्हेमना ॥ १ ॥ तुमची
करावीम्यासेवा ॥ आतांअव्हेरितांदेवा ॥ २ ॥ नव्हति

मोडामोडी ॥ केलीमागेंतेचिघडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदि
ल्हावाव ॥ पाईलागोंदिल्हाभाव ॥ ४ ॥ ॥ २६२६ ॥
पवित्रहोईनचरित्रउच्चारें ॥ रूपाच्याआधारेंगोजरिया
॥ १ ॥ अपुरतीबुद्धिपुण्यनाहींगांठी ॥ पाईघालीमिठीपा
हेंडोळां ॥ २ ॥ गाईनवोवियासिष्टांच्याआधारें ॥ सारि
नविचारेंआयुष्याचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुझेंनामनाराय
णा ॥ ठेवीनमीमनाआपुलीया ॥ ४ ॥ ॥ २६२७ ॥
कायऐसाजन्मजावावायांवीण ॥ कांहींतरीऋणअसो
माथां ॥ १ ॥ कोणेतरीकाळेंहोईलआठव ॥ नाहींजरी
भावभारखरा २ ॥ शतायेकातरीजन्माचेशेवटीं ॥ कृपा
ळुवापोटींयेईलदया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींफांकोतरीदेत
सर्वांचेंउचितसांपडलें ॥ ४ ॥ ॥ २६२८ ॥
नाहींकोण्हिदिसेजातवायावीण ॥ साध्यनाहींशीणल
टिकाचि ॥ १ ॥ येकाचियामाथाअसावेंनिमित्य ॥
नासोनाहींहीतकपाळींतें ॥ २ ॥ कांहींतरियेकबोलाया
च्याजागा ॥ नेदितिवाउगाउभाठाके ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
वर्मेंकळोंयेतीकांहीं ॥ वोळखीजेनाहींहोईलते ॥ ४ ॥
॥ २६२९ ॥
कायकरीलतेंकरोविश्वंभर ॥ सेवकांदरिद्रलाजनाहीं ॥
॥ १ ॥ मजपासोनींहेंपडिलेंअंतर ॥ कायतोअव्हेरकरूंजा
णे ॥ २ ॥ नामाच्याचिंतनेंनाशीगर्भवास ॥ नेदीकरूं
आसआणिकाचि ॥ ३ ॥ ऐसेंहेंहिकळोंआलेंमाझ्याम
ना ॥ हरीचियाजनानाशनाहीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनेणोकिती

वायांगेले ॥ तयांउद्धरिलेपांडुरंगें ॥ ५ ॥ ॥ २६३० ॥
संध्याकरितोसीकेशवाचेनावें ॥ आरंभींतिंठावेंनाहीं
कैसें ॥ १ ॥ कितियासांगावेंकरुनिफजीत ॥ खळनेणे
हीतजवळींतें ॥ २ ॥ माजल्यानकळेउचिततेंकाय ॥
नघ्यावेंतेंकायघ्यावेंसांडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघेतीभीति
सवेंडोकें ॥ वावसिनेंयेकअंधारिली ॥ ४ ॥ २६३१ ॥
दुधाचेघागरीमद्याचाहाबिंदु ॥ पडिलीयाशुद्धनव्हे
मग ॥ १ ॥ तैसेंखळामुखेंनकरावेंश्रवण ॥ अहंकारेंम
नविटाळलें ॥ २ ॥ कायकरावींतींबत्तीसलक्षणें ॥ ना
कनाहींतेणेंवायांगेलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअन्नजिरोंने
दीमासी ॥ आपुलियाजैसीसंसर्गें ॥ ४ ॥ ॥ २६३२ ॥
सांगावेंतेंबरेंअसतेंहेंपोटीं ॥ दुःखदेतीखोटीबुद्धीमग
॥ १ ॥ आपुलाआपणकरावाव्यवहार ॥ जिकोनीअं
तरमनाग्वाही ॥ २ ॥ नाहींमागेंयेतबोलिलेंवचन ॥
पावावातोशीणबरामग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहूभ्यालों
खटपटे ॥ आतांदेवाखोटेशब्दपूरे ॥ ४ ॥ ॥ २६३३ ॥
वाराणसीस पत्र पाठविलें ते अभंग.
परिसवोमातेमाझीविनवणी ॥ मस्तकचरणींठेवितसें
॥ १ ॥ भागीरथीमहादोषनिवारणी ॥ सकळांस्वामि
णीतीर्थांचिये ॥ २ ॥ जिताभुक्तीमोक्षमरणतुझ्यातिरीं ॥
ऐहीकपरत्रींसुखरूप ॥ ३ ॥ तुकाविष्णुदाससंतांचेंपोष
ण ॥ वाग्पुष्पतेणेंपाठवीलें ॥ ४ ॥ ॥ २६३४ ॥
तुम्हीविश्वनाथ ॥ दीनरंकमीअनाथ ॥ १ ॥ कृपाकरा

लतेथोडी ॥ पायांपडिलोंबराडी ॥ २॥ कायउणेआम्हा
पासीं ॥ मीतोअल्पचिसंतोषी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥
कांहींभातुकेंपाठवा ॥ ४ ॥ ॥ २६३५॥
पिंडपदावरी ॥ दिल्हाआपुलियेकरीं ॥ १ ॥ माझेंझालें
गयावर्जन ॥ फिटलेंपितराचेंॠण ॥ २ ॥ केलेंकर्मांतर
बोंबमारीलीहरिहर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझें ॥ भारउतर
लेंवोझें ॥ ४ ॥ ॥२६३६॥
मथुरेच्याराया ॥ माझेंदंडवतपायां ॥ १ ॥ तुमचेरूपे
चेंपोसणें ॥ माझासमाचारघेणें॥ २ ॥ नामधरियेलेंकं
ठीं ॥ असेआर्तभूतपोटीं ॥ ३॥ जीवींचेंतेंजाणा ॥ तुका
म्हणेनारायणा ॥ ४॥ ॥२६३७॥
जायतिकडेलागेपाठी ॥ नाहींतुटीआठवची ॥ १ ॥ ह
रोनियांनेलेंचित्त ॥ माझेंथीतभांडवल ॥ २ ॥ दावोनि
यांरूपडोळां ॥ मनचाळालावियेला ॥ ३॥ आणिकर्तो
डापडलीमिठी ॥ कानगोष्टीनायकती ॥४ ॥ बोलिल्या
चाआठवनघडे ॥ वाणीवाढेतेसोई ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेप्रे
मधर्गी ॥ भरलीअंगींअखंड ॥ ६ ॥ ॥२६३८॥
नकोझालेंऐसेंअन्न ॥ भूकतानतेगेली ॥ १ ॥ गोविंदा
चोआवडिजीवा ॥ करीनसेवाधणिवरी ॥ २ ॥ राहिलें
तेंराहोकाम ॥ सकळधर्मदेहींचे ॥ ३ ॥ देहधरिल्याचेंफ
ळ ॥ आणिककाळधन्यहा ॥ ४ ॥ जाऊंनेदीकरितांवो
स ॥ क्षमादोषकरवीना ॥५॥ तुकाम्हणेयाचेपाठी॥आ
तांसाठीजीवाची ॥ ६ ॥ ॥२६३९॥

बाटपाहेहरिकांनयेअझुनी ॥ निष्ठुरकांमनींधरियेलें ॥ ॥ १ ॥ कायकरूंधीरहोतनाहींजीवा ॥ कायआडठेवाउ भाठेला ॥ २ ॥ नाहींमाझाधांवापडियेलाकानीं ॥ कोठेचक्रपाणीगुंतलेती ॥ ३ ॥ नाहींआलेंकळोंअंतरा अंतर ॥ रूपावंतफारआईकतों ॥ ४ ॥ बहुतांदिसांचें राहिलेंभातुकें ॥ नाहींकवतुकेंकुर्वाळिलें ॥ ५ ॥ तुकाम्ह णेदेईयेकवेळाभेटी ॥ सीतळहेंपोटींहोईलमग ॥ ६ ॥

॥ २६४० ॥

नाहींदिल्हेंकधींकठीणउत्तर ॥ तरीकांअंतरपडोयेलें ॥ १ ॥ म्हणउनीआतांवियोगनसाहवे ॥ लांचावलेंदे हेंसंघट्टण ॥ २ ॥ वेळोवेळांवाचेआठवितोंनाम ॥ अ धिकचिप्रेमचढेघेतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपांडुरंगेजननी ये ॥ घेवोनीकडियेबुझाविलें ॥ ४ ॥ ॥ २६४१ ॥

आतांनकरींसोस ॥ सेवीनहाब्रह्मरस ॥ १ ॥ आम्हाल क्षणअम्रृत ॥ ब्रह्मपदीचेंनिश्चित ॥ २ ॥ तुमचानिजठे वा ॥ आम्हापडियेलाठावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवराया आतांलपालेतिवायां ॥ ४ ॥ ॥ २६४२ ॥

जेथेजेथेजासी ॥ तेथेमजसितुंपाहासी ॥ १ ॥ ऐसापस रीनभाव ॥ रितानाहींकोण्हीठाव ॥ २ ॥ चित्तजडलेंपा ई ॥ पाळतीहेठाईठाई ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोटीं ॥ देवघा लोनिसांगेगोष्टि ॥ ४ ॥ ॥ २६४३ ॥

सांपडलाहातीं ॥ तरिझालीहेनिश्चिंती ॥ १ ॥ नाहींधां बाघेतमन ॥ इंद्रियांचेंसमाधान ॥ २ ॥ सांडियेलाहे

वा ॥ अवघासंचिताचाठेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाम ॥
निरसुनियांघेतोंनाम ॥ ४ ॥ ॥ २६४४ ॥
मुक्तिपांगनाहींविष्णुचियादासा ॥ संसारतैंकैसानदे
खती ॥ १ ॥ बैसलागोविंदजडोनीयांचित्तीं ॥ आदिते
चिअंतींअवसानी ॥ २ ॥ भोगनारायणदेऊनीनिरा
ळी ॥ वोवियामंगळींतोंचिगाती ॥ ३ ॥ बळबुद्धीत्या
चीउपकारासाठीं ॥ अमृततेपोटींसांठवीलें ॥ ४ ॥ दया
वंततरीदेवाचिसारिखी ॥ आपुलिपारखीनोळखती
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेत्याचाजीवतोचिदेव ॥ वैकुंठतोठाव
वसतीतो ॥ ६ ॥ ॥ २६४५ ॥
सेविनउच्छिष्टलोळेनअंगणीं ॥ वैष्णवाचेनाहणीहो
ईनकिडा ॥ १ ॥ ऐसेंजन्मआतांमजदेईदेवा ॥ आवडी
हेजीवासर्वकाळ ॥ २ ॥ त्याचेचरणरजयेतीअंगावरी
वंदीनतेशीरींजाईनमागें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंराहीला
सेभाव ॥ सकळहिवावजाणोनियां ॥ ४ ॥ २६४६ ॥
क्षेमदयालाहो ॥ स्फुरतातिदंढबाहो ॥ १ ॥ आतांझड
झडांचाले ॥ देईउचलुनिपाऊलें ॥ २ ॥ सांडींहेसंगती
बहुउत्कंठाहेचित्तीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआई ॥ श्रीरंगेविठा
बाई ॥ ४ ॥ ॥ २६४७ ॥
जेणेवेळलागे ॥ ऐसेंसांडींपांडुरंगे ॥ १ ॥ कंठकंठामि
ळोनिदेई ॥ माझावोरसतूंघेई ॥ २ ॥ नकोपीतांबर ॥
सावरूंहअलंकार ॥ ३ ॥ टाकींवोभातुकें ॥ लौकिकाचें
कवतुकें ॥ ४ ॥ ह्मातापायानको ॥ कांहींवेगळालेराखों

॥ ५ ॥ तुकाम्हणेयावरी ॥ मगसुखेअलंकारी ॥ ६ ॥
॥ २६४८ ॥

दाऊनियांकोणाकांहीं ॥ तेचिवाहीचाळविली ॥ १ ॥ तैसेंनकोकरूंदेवा ॥ शुद्धभावमाझिया ॥ २ ॥ रिद्धीसिद्धीऐसीआड ॥ येतीनाडनागऊं ॥ ३ ॥ उदकाऐसेंदाउनिवोढी ॥ ऊरफोडीझळई ॥ ४ ॥ दर्पणीचेंदिल्हेंधन ॥ दिसेपणचरफड ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेपायांसाठीं ॥ करितांआटीकळोंद्या ॥ ६ ॥
॥ २६४९ ॥

कायमाताविसरेबाळा ॥ कळवळाप्रीतीचा ॥ १ ॥ आवडीनेंगळांमिठी ॥ घालीउठीबैसवी ॥ २ ॥ लाऊंधांवेमुखस्तना ॥ नयेमनानिराळें ॥ ३ ॥ भावंडाचेंभातेंदावी ॥ आपुलेंलावीत्यासजी ॥ ४ ॥ माझेंथोडेंत्याचेंफार ॥ उत्तरहेंवाढवी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनारायणा ॥ तुम्हीजाणावुझाऊ ॥ ६ ॥
॥ २६५० ॥

कृपेचावोल्हावा ॥ दिसेवेगळाचिदेवा ॥ १ ॥ मीहेंइच्छीतसेंसाचें ॥ नलगेफुकटसोईकाचें ॥ २ ॥ जेणेजायकळसा ॥ पायांउत्तमतोतैसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघरीं ॥ तुझ्याअवघींचपरी ॥ ४ ॥
॥ २६५१ ॥

तरीआम्हीतुझीधरियेलीकास ॥ नाहींकोण्हीदासवायांगेला ॥ १ ॥ अगापंढरीच्याउभाविटेवरी ॥ येईलत्वरीधांवेनेटें ॥ २ ॥ पालवितोंवरीउभारोनिबाहे ॥ कृपावंतापाहेमजकडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजवहुकानडोळे ॥ कांहोमाझेवेळेऐसीपरी ॥ ४ ॥
॥ २६५२ ॥

करावाकंटाळानव्हेहेंउचित ॥ अर्धीचकांप्रीतलाविये
ली ॥ १ ॥ जाणतसातुम्हीरूपाचेंलाघव ॥ आपुलाले
जीवघेतेऐसा ॥ २ ॥ कायम्हणऊनिआलेतिआकारा ॥
आम्हाउजगराकरावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभीडहोतीआ
जिवरी ॥ आतांदेवाउरीकोणठेवी ॥ ४ ॥ ॥ २६५३ ॥
धरूनीपालवआसडुनिकरें ॥ मगकायबरेंदिसेलोकीं
॥ १ ॥ कायतेंविचाराठाईंचेंआपणा ॥ जोहानारायणा
अवकाश ॥ २ ॥ अंतरपायांसींतोंवरीयागोष्टी ॥ पडि
लियामिठीहालोंनेदी ॥ ३ ॥ रुसलेतीतरीहोईलबुझाव
णी ॥ तांतडीकरूनिसाधावेंहें ॥ ४ ॥ सांपडलियाअधी
कारणासींठाव ॥ येथेंकरूंभावदृढआतां ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेतुझेठाउकेबोभाट ॥ मगखटपटचुकलीते ॥ ६ ॥

॥ २६५४ ॥

निष्ठुरउत्तरींनधरावाराग ॥ आहेलागभागठाईंचाची
॥ १ ॥ तूंमाझीजननीतूंमाझाजनिता ॥ रखुमाईच्या
कांतापांडुरंगा ॥ २ ॥ मुळींच्याठेवण्याआहेअधिकार
दूराऊनिदूरगेलोंहोतों ॥ ३ ॥ पोटींच्याआठवापडिलावि
सर ॥ कांहींआलाभारमाथातेणें ॥ ४ ॥ राखिलाहाहो
तावहुचौघाचार ॥ साक्षीनेंव्यवहारनिवडीला ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेकांहींबोलणेंनलगे ॥ आतांपांडुरंगेतुम्हीऐसे
॥ ६ ॥ ॥ २६५५ ॥
सांगतांगोष्टीलागतीगोड ॥ हातोरोकडअनुभव ॥ १ ॥
सुखझालेंसुखझालें ॥ नयेबोलेबोलतां ॥ २ ॥ अंतरें

नयेदिसों ॥ आतांसोसकराया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजतन करूं ॥ हेचिधरूंजीवेसी ॥ ४ ॥ ॥ २६५६ ॥

मजसींपुरेनपडेवादें ॥ सुखदोहींच्यासंवादें ॥ १ ॥ तूंचि आगळाकशानें ॥ शिरकायपायांवीण ॥ २ ॥ वाहोंतुझा भार ॥ दुःखसाहोनिअपार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींभेद ॥ सेवाकरूंनयेवाद ॥ ४ ॥ ॥ २६५७ ॥

तुजनाहींशक्ति ॥ कामघेसीआम्हाहातीं ॥ १ ॥ ऐसेंअ नुभवेंपाहीं ॥ उरलेबोलीजेसेंनाहीं ॥ २ ॥ लपोनियांआ ड ॥ आम्हातुझाचीकेवाड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजसाठीं ॥ आम्हासंसारेसीतुटी ॥ ४ ॥ ॥ २६५८ ॥

तुझ्याठाईंवोस ॥ दोन्हीपुण्यआणिदोष ॥ १ ॥ झडलेउरले किती ॥ आम्हीधरियेलेचित्तीं ॥ २ ॥ कळलासीनष्टा ॥ यातिक्रियाकर्मभ्रष्टा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोला ॥ नाहींता ळगाविठ्ठला ॥ ४ ॥ ॥ २६५९ ॥

भांडावेंतोंहित ॥ ठाईंपडतें उचित ॥ १ ॥ नयेखंडोंदेवो वाद ॥ आम्हाभांडवलभेद ॥ २ ॥ शब्दासारसेभेटी ॥ नयेपडोंदेऊंतुटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआळस ॥ तोचिकार णाचानाश ॥ ४ ॥ ॥ २६६० ॥

नव्हेंगांढेआळसी ॥ जोतूंआम्हापुढेंजासी ॥ १ ॥ अरे दिल्हेंआम्हाहातीं ॥ वर्मवेवादाचेसंतीं ॥ २ ॥ धरुनियां वाट ॥ झालोंशिरोमणिथोट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ वादेंकरिनखरीसेवा ॥ ४ ॥ ॥ २६६१ ॥

तुझाविसरनकोमाझियाजीवा ॥ क्षणएकेशवामाझ्

बापा ॥ १ ॥ जावोराहोदेहआतांयेचिघडी ॥ कायसी
आवडीयाचीमज ॥ २ ॥ कुश्चळइंद्रियेंआपुलियागुणें
याचियापाळणेंकोणाहीत ॥ ३ ॥ पुत्रपत्नीबंधुसोयरी
खाणोरी ॥ यांचाकोणधरीसंगआतां ॥ ४ ॥ पिंडहाउ
सणाआणिलापांचांचा ॥ सेखींलागज्याचात्यासदेणें
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनाहींआणिकसोयरे ॥ तुजविणदुसरे
पांडुरंगा ॥ ६ ॥ ॥ २६६२ ॥
ऐसेंसत्यमाझेंयेईलअंतरा ॥ तरीमजकरारूपादेवा ॥
॥ १ ॥ वचनासारिखेंतळमळीचित्त ॥ बाहेरितोआंत
होईलभाव ॥ २ ॥ तरीमजठावद्यावापायांपाशीं ॥ स
त्यत्वेंजाणसीसदाखरा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसत्यनिकटशे
वकें ॥ तरीचभातुकेंप्रेमद्यावें ॥ ४ ॥ ॥ २६६३ ॥
आदिवर्तमानजाणशीभविष्य ॥ मागेंपुढेंनाशसंचि
ताचा ॥ १ ॥ आतांकायदेऊंपायापेंपरिहार ॥ जाणतो
विचारकरादेवा ॥ २ ॥ आपुलेतेंयेथेकायचालेकेलें ॥
जोडावेतेभलेहातपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेफिकेबोलमाझेवा
रा ॥ करालदाताराहोईलतें ॥ ४ ॥ ॥ २६६४ ॥
सुखेंनमनींअवगुण ॥ दुःखत्याचेंभोगीकोण ॥ १ ॥
हेंकांठाईचेंनकळे ॥ रातीकराझांकूनिडोळे ॥ २ ॥ चा
लोनिआडवाटे ॥ पाईमोडवीलेकांटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेको
णा ॥ बोलठेवितोशाहाणा ॥ ४ ॥ ॥ २६६५ ॥
आम्हीनदेखोंअवगुणा ॥ पापीपवित्रशाहाणा ॥ १ ॥
अवघींरूपेंतुझींदेवा ॥ वंदुभावेंकरूंसेवा ॥ २ ॥ मज

भक्तिसवेंचाड॥नेणेपाषाणधातुवाड॥३ ॥तुकाम्हणे घोंटी॥विषअमृततुजसाठीं॥४॥ ॥२६६६॥

मजनाहींतुझ्याज्ञानाचीतेचाड॥घेतांवाटेगोडनामतुझें॥१॥नेणेतेंलेंकरूंआवडीचेंताम्हें॥बोलतोंवचन आवडीनें॥२॥ भक्तिनेणेकांहींवैराग्यतेंनाहीं॥घातलाविठाईभारतूज॥३॥तुकाम्हणेनाचेंनिर्लज्जहोउनी नाहींमाझेमनींभावदुजा॥४॥ ॥२६६७॥

कायमाझीसंतपाहतीजाणीव ॥सर्वमाझाभावत्यांचेपाईं॥१ ॥ कारणसरतेंकरापांडुरंगीं ॥ भूषणाची जगींकायचाड ॥ २ ॥ बोबड्याउत्तरींम्हणेहरिहरी ॥ आकणिभिकारिनेणदूजें॥ ३॥ तुकाम्हणेतुम्हीविठ्ठला चेदास॥करितोंमीआसउच्छीष्टाची॥४॥ ॥२६६८॥

जीवाचेंजीवनअमृताचीतनु॥ब्रह्मांडभूषणुनारायण ॥ १ ॥ सुखाचासांगातअंतकासीअंत॥निजाचानिवांतनारायण ॥ २ ॥ गोडाचेंहिगोडहर्षाचेंहिकोड ॥ प्रीतीचाहीलाडनारायण ॥ ३॥ भावाचानिजभावनावचाहिनाव ॥ अवघापंढरिरावअवतरलासे॥ ४॥ तुकाम्हणेंहेंचिसाराचेंहिसार ॥ माझाअंगीकारतेणेंकेला ॥५॥ ॥२६६९॥

आतांमीसर्वथानव्हेगादुर्बळ॥यातिहीनकुळदैन्यवाणा॥१॥मायरखुमाईपांडुरंगपीता॥शुद्धउभयतांपक्षदोन्ही॥२॥बापुडामीनव्हेदुर्बळठेंगणा॥पांगिलहाकोणाआणिकासी॥३॥द्रष्टानहोंआम्हीअभागीअ

नाथ ॥ आमुचासमर्थकैवारीहा ॥ ४ ॥ सवसारआम्हा
सरलासकळ ॥ लपोनियांकाळठेलाधाकें ॥५॥तुकाम्ह
णेझालोंनिर्भरमानसीं ॥ जोडिलियाराशीसुखाचि
या ॥ ६ ॥ ॥ २६७० ॥
केलेंनाहींमनींतयाघडेत्याग॥उबगउद्वेगनाहींचित्तीं॥
॥ १ ॥ देवचिहाजाणेअंतरींचाभाव॥मिथ्यातोउपाव
बाह्यरंग॥ २॥ त्यागिल्याचेंध्यानराहिलेंअंतरीं॥ अव
घीतेपरीविटंबणा ॥३॥ तुकाम्हणेआपआपणाविचार
कोणहादुसरासांगेतुम्हा ॥ ४ ॥ ॥ २६७१ ॥
हितव्हावेंतरीदंभदूरीठेवा ॥ चित्तशुद्धसेवादेवाचीहे ॥
॥१॥आवडीविठ्ठलगाईजेयेकांतीं ॥ अलभ्यतेयेतीला
भघरा ॥ २ ॥ आणिकाअंतरींनेदावीवसती॥करावीहे
शांतीवासनेची॥३॥तुकाम्हणेबाणहाचिनिर्वाणींचा॥
वाउगीहेवाचावेंचूंनये ॥ ४ ॥ ॥२६७२॥
होकांनरअथवानारी ॥ ज्यांचाआवडताहरी ॥ १ ॥ ते
मजविठोबासमान॥ नमूंआवडीनेंजन ॥ २॥ ज्याचें
अंतरनिर्मळ॥ त्याचेंसबाह्यकोमळ ॥ ३॥ तुकाम्हणे
भावें ॥ जिहींप्रेमेंवोसंडावें ॥ ४ ॥ ॥ २६७३ ॥
हरीचीहरिकथानावडेहिजया ॥अधमम्हणतांतयावेळ
लागे ॥ १ ॥ मनुष्यदेहींतयानाटहेंलागलें ॥ अघोरसा
धिलेकुंभीपाक॥ २॥ कासयाजन्मासीआलातोपाषण
जंतकांहोऊनपडिलानाहीं ॥३॥उपजेमरोनीवेळोवेळां
भांड॥परीनधरीलंडलाजकांहीं॥ ४ ॥ ऐसियाचिमाता

कासयाप्रसवली ॥ वरनाहींघातलीमुखावरी ॥ ५॥ देवधर्मावीणतोहाचांडाळनर ॥ नसाहेभूमिभारक्षण भरी ॥ ६ ॥ रामम्हणतांतुझेंकायरेवेंचलें॥कांहीतआपु लेंनविचारिसी ॥ ७॥ जन्मोजन्मींचाहोईलनरकीं ॥ तु काम्हणेचुकीजरीयासी ॥ ८ ॥ ॥ २६७४ ॥
उपेक्षिलायेणेंकोणीशरणागत ॥ ऐसीनाहींमातऐकि येली ॥ १ ॥ आतांकायब्रीदसांडिलेंआपुलें॥ठाईचेंधरि लेंजाणोनियां ॥ २ ॥ माझ्यादोषासाठींहोसीपाठिमोरा ऐसाकोणपुराभोगबळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरूपआमुच्या कैंवारें॥ धरिलेंगोजिरेंचतुर्भूज ॥ ४ ॥ ॥ २६७५ ॥
आवडिसारिखेंसंपादिलेंसोंग॥ अनंतहींमगझालींना में॥ १ ॥ कळेऐशावाटारचिल्यासुलभा ॥ दुर्गमयान भाचाहिसाक्षी ॥ २ ॥ हातेंजेवींयेकमुखींमागेघास ॥ माउलीजयासतैसीबाळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेंध्या नविटेवरी ॥ तैसीचगोजीरीदिसेमूर्ति ॥ ४ ॥ २६७६॥
धन्यमीमानीनआपुलेंसंचीत ॥ राहिलीसेप्रीततुझेना मीं॥ १ ॥धन्यझालोंआतांयासीसंदेहनाहीं॥ नपडोंया वाहींकाळाहातीं ॥ २ ॥ ब्रह्मरसकरूंभोजनपंगती ॥ संतांचेसंगतीसर्वकाळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोटधालेंचि नधाय ॥ खादलेंचिखायआवडीनें ॥ ४ ॥ ॥ २६७७॥
आवडीनपुरेसेवीतांनसरे ॥ पडियेलीधुरेसवेंगांठी ॥ ॥ १ ॥ नपुरेहाजन्महेंसुखसांठितां ॥ पुढतीहिआतांहें चिमागों ॥ २ ॥ मारगाचीचिंतापालखींबैसतां ॥

हींउसंनितांकोणपेणे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझीविठ्ठलमा
उली॥जाणेतेलागलीतानभूक॥४॥ ॥२६७८॥
नाहींत्रिभुवनींसुखयासमान॥ म्हणऊनिमनस्थिराव
लें॥ १ ॥ धरियेलींजीवींपाउलेंकोंवळीं ॥ केलीयेका
वळीनाममाळा ॥ २ ॥ शितळहोऊनीपावलोंविश्रां
ति॥ नसाहेपुढतीचालीचित्ता॥३॥ तुकाम्हणेझालेस
कळसोहळे॥पुरविलेडोहळेपांडुरंगें ॥ ४ ॥ २६७९॥
मायबापापुढेंलाडिकेंलेंकरूं ॥ तैसेबोलकरूंकवतुकें॥
॥ १ ॥ कृपावंताघालींप्रेमपान्हारस ॥ वोळलीवोरस
पांडुरंग॥ २॥ नाहींथीरखुंटीजवळीहुंबरे ॥ ठाईंचपा
खरेकवळिते॥ ३॥ तुकाम्हणेमजहोऊंनेदिशीण॥ क
ळोंनेदीभिन्नआहेऐसें॥ ४॥ ॥ २६८० ॥
उत्तमघालावेंआमुचीयेमुखीं ॥ निवारावेंदुःखीहोऊं
नेदी॥ १ ॥ नबैसेनवजेजवळुनीयादूरी ॥ मागेंपुढेंवा
रिघातपात॥ २॥ नाहींशंकाअसोभलतियेठाईं॥ मा
वळलेंपाहींद्वैताद्वैत॥ ३॥ तुकाम्हणेभारघातलाविठ्ठलें
अंतरींभरलेंबाह्यरूप॥ ४॥ ॥२६८१॥
आठवोनेदीआवडिआणिका॥ भरोनियांलोकांतिन्ही
राहे॥ १ ॥ मनधांवेतेथेतिचेंचिद्भुतें॥ संपूर्णआईतें
सर्वकाळ॥ २॥ नलगेवळावींइंद्रियेंधांवतां॥ ठावना
हींरितांरिाहोंदिला॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसमपाउलाचाखुंटा
झालाबळकटाह्मालोंनेदी॥ ४॥ ॥२६८२॥
आम्हाअलंकारमुद्रेचेशृंगार॥तुळसीचेहारवाहोंकंठीं॥

॥ १ ॥ लाडिकें डिंगर पंढरीरायाचे ॥ निरंतर वाचे नाम
घोष ॥ २ ॥ आम्हा आणिका चीचाड चित्तीं नाहीं ॥ स
र्वसुख पाई विठोबाच्या ॥ ३ ॥ तुका म्हणे आम्ही नेणों
चियायुक्ती ॥ येकावीण चित्तीं दुजें नाहीं ॥ ४ ॥

॥२६८३॥

चला पंढरीसी जाऊं ॥ रखुमादेवीवर पाहूं ॥ १ ॥ डोळे निव
तील कान ॥ मना तेथें समाधान ॥ २ ॥ संत महंतां होती
भेटी ॥ आनंदें नाचूं वाळवंटीं ॥ ३ ॥ तें थें तीर्थांचें माहेर ॥
सर्वसुखाचें भांडार ॥ ४ ॥ जन्म नाहीं रे आणिक ॥ तुका
म्हणे माझी भाक ॥ ५ ॥ ॥२६८४॥

पैलघरीं झाली चोरी ॥ देहयाचा बोंब करी ॥ १ ॥ हाबाहा
बा करिसी काय ॥ फिराउनी ठायां ठाय ॥ २ ॥ सांडोनि
यां शुद्धी ॥ निजेलासि गेली बुद्धी ॥ ३ ॥ चोरीं तुझा का
ढिला बुर ॥ वेगळे भावा घातलें दूर ॥ ४ ॥ भलतीयासी
देशी वाव ॥ लाहासी तूं येवढा लाड ॥ ५ ॥ तुका म्हणे अजू
नि तरी ॥ उरलें तें जतन करीं ॥ ६ ॥ ॥२६८५॥

कितीवेळा खादला दगा ॥ अझूनि कां गा जागसिना ॥
॥ १ ॥ लाज नाहीं हिंडतां गांवें ॥ दुःख नित्य नित्य नवें ॥
॥ २ ॥ सवें चोरा हातीं फासे ॥ देखतां कैसें न देखसी ॥ ३ ॥
तुका म्हणे सांडिती वाट ॥ तळपट करावया ॥ ४ ॥

॥२६८६॥

मुद्दलामध्यें पडे तोटा ॥ ऐसा खोटा उदीम ॥ १ ॥ आणि
काची लाज नाहीं ॥ आळसाजि हीं त्यजिलें ॥ २ ॥ येके

सातेसारिखेंवित्तें ॥ हानीहीतेवेगळाली ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेहितधरा ॥ नव्हेपुरागांवढळ ॥ ४ ॥ ॥२६८७॥
निरोपसांगतां ॥ नधरींभयनकरींचिंता ॥ १ ॥ असो
ज्याचेत्याचेमाथां ॥ आपणकरावीतेकथा ॥ २ ॥ उतरा
वाभार ॥ किंवानव्हावेंसादर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाहेधा
क ॥ तयाइहनापरलोक ॥ ४ ॥ ॥२६८८॥
शूरत्वासींमोल ॥ नयेकामाफिकेबोल ॥ १ ॥ केलान
संडीकैवाड ॥ जीवेंसाठितोहेहोड ॥ २ ॥ धीरतोकारण
साह्यहोतोनारायण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहरि ॥ दासारक्षि
तोनिर्धारीं ॥ ४ ॥ ॥ २६८९ ॥
हरीच्यादासाभयें ॥ ऐसेंबोलोंतहिनये ॥ १ ॥ राहोनियां
आड ॥ उभादेवपुरवीकोड ॥ २ ॥ हरिच्यादासांचिंता ॥
अघटीतहेवारता ॥ ३ ॥ खावेंल्यावेंद्यावें ॥ तुकाम्हणेपू
रवावें ॥ ४ ॥ ॥२६९०॥
आमुचास्वदेश ॥ भुवनत्रयामध्येंवास ॥ १ ॥ मायबा
पांचीलाडकीं ॥ कळोंआलेंहेंलौकिकीं ॥ २ ॥ नाहींनि
रपराध ॥ कोणाआम्हामध्येंभेद ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमान ॥
अवघेंआमुचेंहेंधन ॥ ४ ॥ ॥२६९१॥
सदासर्वकाळ ॥ तेथेंसुखाचाकल्लोळ ॥ १ ॥ जेथेंवस
तीहरिचेदास ॥ पुण्यपिकेंपापानाश ॥ २ ॥ फिरेसुदर्श
न ॥ घेवोनियांनारायण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघरीं ॥ होय
म्हणीयाराकामारी ॥ ४ ॥ ॥२६९२॥
कायढोरापुढेंघालोनीमिष्टान्न ॥ खराशीलेपनचंदना

चें॥ १ ॥ नकोनकोदेवाखळाचीसंगती ॥ रसज्यापंग
तीनाहींकथे॥ २॥कायसेजबाजमाकडाविलास॥अलं
कारानाशकरूनिटाकी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायपाजूनी
नवनीत॥सर्पाविषथातअमृताचे॥ ४॥ ॥२६९३॥
आनंदेंयेकांतींप्रेमेंवोसंडत ॥ घेवोअगणीतप्रेमसुख
॥ १ ॥ गौप्यधननयेवारालागोयास॥ पाहोंनेदूंवासदु
र्जनासी॥ २ ॥ झणीदृष्टीलागोआवडीच्यारसा॥ सेऊं
जीरेंतैसाआपणासी॥३॥तुकाम्हणेऐसाबहुसकुमार॥
नसाहावेभारवचनाचा॥ ४॥ ॥ २६९४॥
मोक्षपदेंतुच्छकेलींयाकारणें॥आम्हाजन्मघेणेयुगायु
गीं॥ १ ॥ विटेऐसेंसुखनव्हेभक्तिरस॥ पुढतीपुढतीआ
ससेवावेंह॥ २ ॥देवाहातींरूपधरऊंआकार॥ नेदूंनि
राकारहोऊंत्यासी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्तनिवांतराहिलें
ध्याईनपाउलेंविटेवरी॥ ४॥ ॥ २६९५॥
नयेबोलोंभांडा ॥ खीळघालोनिबैसेतोंडा॥ १ ॥ ऐक
विठोबाचेगुण॥ करीसादरश्रवण॥ २ ॥ प्रेमसुखाआ
ड॥ कायवाजतेंचांभाड ॥ ३॥ तुकाम्हणेहिता॥ कांरे
नागवसीथीता॥ ४॥ ॥ २६९६॥
अतीझालेंउत्तमवेश्येचेंलावण्य ॥ परितेसुवासीणन
म्हणावी॥ १ ॥उचितअनुचितकेलेंठायाठाव ॥गुणा
मोलवावथोरपण ॥ २॥ शूरत्वावांचूनीशूरामाजिठा
व ॥ नाहींआयुभावआणिलीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसों
गपोटाचेउपाय॥कारणकमाईविणनाहीं॥४॥२६९७

शूरासाजतीहातियारें ॥ गांड्याहांसतीलपोरें ॥ १ ॥ कायकेलीविटंवण ॥ मोतींनासिकावांचून ॥ २ ॥ पतिव्रतेरूपसाजे ॥ शिंदळकाजळलेतांलाजे ॥ ३ ॥ दासीपत्नीसुता॥ नव्हेसरीयेकपिता ॥ ४॥ मानबुद्धिवंता ॥ थोरनमानीतीपिता ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेतरी ॥ आतांशुद्धदंडेवरी ॥ ६ ॥ ॥ २६९८॥

कायकेलेंजळचरीं ॥ धीवरत्याचाघातकरी ॥ १ ॥ हातोठाईंचाविचार ॥ आहेयातिवैराकार ॥ २ ॥ श्वापदांतेंवधी ॥ निरपराधेंपारधी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखळ ॥ संतांपीडितीचांडाळ ॥ ४ ॥ ॥२६९९॥

वाईटआणीभले ॥ हीनेंदाविलेंचांगले ॥ १ ॥ येकाविणें येका ॥ कैचेंमोलहोतेंफुका ॥ २ ॥ विषदाविलेंअमृत ॥ कडूगोडघातेंहित ॥ ३ ॥ काळीमेनेज्योती ॥ दिवसेंकळोंआलीराती ॥ ४ ॥ उंचनिंचगारा ॥ हिरापरिमोहरा ॥५॥ तुकाम्हणेभले ॥ ऐसेंनष्टानीकळलें ॥ ६ ॥ २७०० ॥

असोऐसेखळफार ॥ आम्हायांचेउपकार ॥ १ ॥ करितीपातकाचीधुणी ॥ मोलनघेतांसाबणी ॥ २ ॥ फुकाचेमजूर ॥ वोझेंवागवीतीभार ॥ ३ ॥ पारउतरूनम्हणे तुका ॥ आम्हाआपणजातीनरका ॥ ४ ॥ ॥२७०१॥

संतपंढरीसीजाती ॥ निरोपधाडीनतयाहातीं ॥ १ ॥ माझानपडावाविसर ॥ तुकाविनवितोकिंकर ॥ २ ॥ केरसुणीमहाद्वारीं ॥ तेमीअसेंनिरंतरीं ॥ ३ ॥ तुमचेपायीं पायतण ॥ मोचेमाझेंतनमन ॥ ४ ॥ तांबूलाचींपि

कधरणी ॥ तेमीअसेंमुखपसरोनी ॥ ५ ॥ तुमचीविष्ठा
पंढरिराया ॥ तेसारसुखीमाझीकाया ॥ ६ ॥ लागतीपा
दुका ॥ तेमीतळीलम्यत्तिका ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेपंढरिना
था ॥ दुर्जनधरावेंसर्वथा ॥ ८ ॥ ॥ २७०२ ॥
इच्छेचेंपाहिलें ॥ डोळियाअंतींमोकलिलें ॥ १ ॥ याचा
विश्वासतोकाई ॥ ऐसेंविचारूनिपाहीं ॥ २ ॥ सुगंधअ
भ्यंगेंपाळितां ॥ केशफिरलेजाणतां ॥ ३ ॥ पिंडपाळि
तांवोसरे ॥ अवघेंघेऊनिमार्गेसरे ॥ ४ ॥ करितांउपच्या
र ॥ कोणानाहींउपकार ॥ ५ ॥ अल्पजीवनकरी ॥ तुका
म्हणेसाधींहरि ॥ ६ ॥ ॥ २७०३ ॥
यज्ञनिमित्यतेंशरीरासीबंधन ॥ कारितृष्णावायांवीण
वाढविली ॥ १ ॥ नव्हेतेंचिभक्तिपरलोकसाधन ॥ विषया
नेंबंधनकेलेंतुज ॥ २ ॥ आशाधरूनिफळाची ॥ तीर्थी
व्रतींमुक्तिकेंची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशिणसीवायां ॥ शर
णजातांपंढरिराया ॥ ४ ॥ ॥ २७०४ ॥
संध्याकर्मध्यानजपतपअनुष्ठान ॥ अवघेंघेऊंनामउ
च्चारीतां ॥ १ ॥ नवेंचेमोलकांहींनलगतीसायास ॥ त
रीकांआळसकरिसीझणी ॥ २ ॥ ऐसेंहेंसारकांनघेसी
फुकाचें ॥ कायतुझेंवेंचेमोलतया ॥ ३ ॥ पुत्रस्नेहेंशो
ककरीअजामीळ ॥ तवतोकृपाळजवळीउभा ॥ ४ ॥ अ
नाथाच्यानाथेंघातलाविमानीं ॥ नेलाउचलुनीपरलो
का ॥ ५ ॥ अंतकाळींगणिकापक्षियांच्याछंदें ॥ रामराम
शब्दें उच्चारिलें ॥ ६ ॥ तवत्याद्दीनानाथाकृपाआलीत्या

स॥त्याणेंतेंतियेसवैकुंठानेलें॥७॥ अवचितानामआ
लियाहेगति॥चिंतीतांतोचित्तींजवळीअसे॥८॥ तु
काम्हणेभावेंस्मरतांरामराम ॥ कोणजाणेत्याच्यात
येदशे॥९॥ ॥२७०५॥

दुष्टाचेंचिंतनभिन्नतेंअंतरीं ॥ जरीजन्मवरीउपदेसी
ला॥ पालथेघागरीघातलेंजीवन॥ नधरीचजाणतेंहि
त्याला॥१॥जन्मायेउनीतेणपतनचिसाधीलें॥तमोगु
णेंव्यापीलातयानरा॥ जळोजळोहेंत्याचेंज्यालेपण॥
कासयाहेआलेसवसारा॥२॥ पाषाणजीवनींअसतां
कल्पवरी॥ पाहातांअंतरींकोरडातो॥ कुचरमूगनयेचि
पांका॥ पाहातांसारिखाहोतातैसा॥३॥ तुकाम्हणेअ
सेउपायसकळां॥ नचलेयाखळाप्रयत्नकांहीं॥ म्हणू
निसंगनकरितांभला॥ धरितांअबोलासर्वहीन॥४॥
॥२७०६॥

काशियानेंपूजाकरूंकेशिराजा॥ हाचिसंदेहमाझाफे
डींआतां॥१॥ उदकेंन्हाणूंतरीस्वरूपतेंतूझें॥ तेथेंकाय
माझेंवेंचेदेवा॥२॥ गंधाचासुगंधपुष्पांचापरिमळ॥
तेथेमीदुर्बळकायकरूं॥३॥ फळदातातूंचितांबूलअ
क्षता॥ तरीकायआतांवाहोंतुज॥४॥ वाहूंदक्षिणात
रीधातुनारायण॥ ब्रह्मतेंचिअन्नदूजेंनाहीं॥५॥ गा
तोंतेॐकारटाळीनादेंस्वर॥ नाचावयाथारनाहींको
ठे॥६॥ तुकाम्हणेमजअवघेंतुझेंनाम॥ धुपदीपराम
कृष्णहरी॥७॥ ॥२७०७॥

गातांआईकतांकंटाळाजोकरी ॥ वासत्याअघोरींकुंभ पाकीं ॥ १ ॥ रागेंयमधर्मजाचवीतीतया ॥ तुजदिल्हे कासयामुखकान ॥ २ ॥ विषयाच्यासुखेंअखंडजाग सी ॥ नवजेयेकादशीजागरणा ॥ ३ ॥ वेंचुनीयांद्रव्य सेवीमद्यपान ॥ नाहींदिल्हेंअन्नअतितासी ॥ ४ ॥ तीर्थाटणनाहींकेलेंउपकार ॥ पाळीलेंशरीरपुष्टलोभें ॥ ५ तुकाम्हणेकेलेंमगसाहेदंड ॥ नायकतिंलंडसांगितलें॥ ॥ ६ ॥ ॥ २७०८ ॥

तुझेंम्हणवितांकायनाशझाला ॥ ऐकबाविठ्ठलाकीर्ति तुझी ॥ १ ॥ परीतूजनाहींआमुचेउपकार ॥ नामरूपा थारकेलियाचे ॥ २ ॥ समूळींसंसारकेलादेशधडी॥सां डिलिआवडीममतेचि ॥ ३ ॥ लोभदंभकामक्रोधअहं कार ॥ यासिनाहींथारऐसेंकेलें ॥ ४ ॥ मृत्तीकापाषाण तैसेंकेलेंधन ॥ आपलेंतेंकोणपरनेणे ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे झालोंदेहासिउदार ॥ आणीकविचारकायतेथें ॥ ६ ॥ ॥ २७०९ ॥

जाउनीयांतीर्थाकायतुवांकेलें ॥ चर्मप्रक्षालिलेंवरिव री ॥ १ ॥ अंतरींचेंशुद्धकासियानेंझालें ॥ भूषणत्याके लेंआपणया ॥ २ ॥ वृंदावनफळघोळीलेंसाकरा ॥ भी तरीलथारामोडेचिना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींशांतिक्ष मादया ॥ तोंवरिकासयाफुंदातुम्ही ॥ ४ ॥ ॥ २७१० ॥

बैसोनिनिवांतशुद्धकरींचित्त ॥ तयासुखाअंतपारना हीं ॥ १ ॥ येऊनिअंतरींराहीलगोपाळ ॥ सायासाचेंफ

ळबैसलीया ॥ २ ॥ रामकृष्णहरीमुकुंदामुरारी ॥ मंत्र
हाउच्चारीवेळोवेळां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंदईनमीदिव्य
॥ जरीहोयभावयेकविध ॥ ४ ॥ ॥ २७११ ॥
धन्यपुंडलीकाबहुबरेंकेलें॥निधानआणिलेंपंढरीये॥ १
नकरींआळसआलियासवसारीं ॥पाहेंपांपंढरिभूवैकुं
ठा॥ २ ॥ नपविजेकलेंतपाचियाराशि॥ तेंजनलोकांसी
दाखविलें ॥ ३ ॥ सर्वोतमतीर्थक्षेत्रआणिदेव॥ शास्त्रा
निहाभावनिवडिला ॥ ४॥ विष्णुपदगयाराम नामका
शी ॥ अवघींपायांपासींविठोबाच्या ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
मोक्षदेखील्याकळस ॥ तात्काळयानाशअहंकाराचा
॥ ६ ॥ ॥ २७१२ ॥
धन्यतेपंढरीधन्यभीमातीर ॥ आणियेलेंसारपुंडलीकें
॥ १ ॥ धन्यतोहिलोकअवघादैवाचा ॥ सुकाळप्रेमा
चाघरोघरीं ॥ २॥ धन्यतेहीभूमीधन्यतेतरुवर॥धन्यस
रोवरतिर्थरूप ॥ ३ ॥ धन्यत्यानरनारिमुखींनामध्यान
॥ आनंदभुवनगर्जतसे ॥ ४ ॥ धन्यपशुपक्षीकीटकपा
षाण ॥ अवघानारायणअंतरला ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेध
न्यसंसारातेंआलीं ॥ हरिरंगीरंगलींसर्वभावें ॥ ६ ॥
॥ २७१३ ॥
मायबापकरितीचिंता ॥ पोरनाईकेसांगतां॥ १ ॥ नको
जाऊंदेउळासी ॥ नेतोवागुललोकांसी ॥ २ ॥ कर्णद्वारें
पुराणीक ॥ भुलवीशब्दलावीभीक ॥ ३ ॥ वैष्णवासंग
तीं ॥ हातींपडलीनेणोकिती ॥ ४ ॥ आम्हांकैचाबग ॥

रिसी ॥ उघडीयासंग ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेजाणेनरका ॥
त्याचाउपदेशआईका ॥ ६ ॥ ॥२७१४॥
मनमाझेंचपळनराहेनिश्चळ ॥ घडियेकीपळस्थीरना
हीं ॥ १ ॥ आतांतूंउदासनव्हेनारायणा ॥ धांवमजदी
नागांजियेलें ॥ २ ॥ धांवघालीपुढेंइंद्रियांचेवोढी ॥ के
लेंतडातोडीचित्तमाझें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझानचलेसा
यास ॥ राहिलोंहेआसधरुनीतुझी ॥ ४ ॥ ॥२७१५॥
मागतिलयांचेदोन्हीचतेकर ॥ अमितभांडारदातयाचें
॥ १ ॥ कायकरूंआतांकासयांतभरूं ॥ हामजविचारूप
डियेला ॥ २ ॥ येकेसांठवणेंप्रमेवोसंडलीं ॥ जिव्हाहे
भागलीकरितांमाप ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांआहेयेथें
असो ॥ आंखोनीयांबैसोंपायांपासीं ॥ ४ ॥ २७१६ ॥
जीचेंपीडेबाळ ॥ प्राणतियेचाविकळ ॥ १ ॥ ऐसामाते
चास्वभाव ॥ सूत्रदोरीयेकजीव ॥ २ ॥ सुखाचीविश्रां
ति ॥ उमटेमातेचियेचित्तीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे संत ॥ तुम्हि
बहुकृपावंत ॥ ४ ॥ ॥२७१७॥
यावेंमाहेरास ॥ हेचिसर्वकाळआस ॥ १ ॥ घ्यावीउच्छि
ष्टाचीधणी ॥ तीर्थेंइच्छिपायवणी ॥ २ ॥ भोगउभाआ
ड ॥ आहेतोंवरीचनाड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवें ॥ माझेंसि
द्धीपाववावें ॥ ४ ॥ ॥२७१८॥
लेंकराचेंहित ॥ वाहेमाउलीचेंचित्त ॥ १ ॥ ऐशीकळव
ळ्याचिजाती ॥ करीलाभावीणप्रीती ॥ २ ॥ पोटींभार
वाहे ॥ त्याचेंसर्वस्वहीसाहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझें ॥ तैसें

तुम्हासंतांवोझें ॥ ४ ॥ ॥२७१९॥

आम्हागांजीजन ॥ तरीकांमेलानारायण ॥ १ ॥ झालों
पोरटींनिढळे ॥ नाहींठावबुडआळे ॥ २ ॥ आम्हीजना
भ्यावें ॥ तरीकांनलाजीजेदेवें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेश ॥
झालादेवावीणवोस ॥ ४ ॥ ॥२७२०॥

तुम्हीपायसंतीं ॥ माझेंठवीयेलेंचित्तीं ॥ १ ॥ आतांबा
धूंनशकेकाळ ॥ झालीविषमशीतळ ॥ २ ॥ भयनाहीं
मनीं॥देववसेघरींरानीं॥३ ॥ तुकाम्हणेभय॥आतांस्व
प्नींचहीनये॥ ४ ॥ ॥२७२१॥

काळाचेहिकाळ ॥ आम्हीविठोबाचेलडिवाळ॥ १ ॥क
रूंसत्तासर्वांठाईं ॥ बैसोंनिकटवसोंपाईं ॥ २ ॥ ऐसीको
णाचीवैखरी ॥ वेदआमूचेसामोरी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबा
ण ॥ हातींहरिनामतीक्ष्ण ॥ ४ ॥ ॥ २८२२ ॥

जन्मायेउनिउद्धारझाला॥ उद्धारकेलावंशाचा॥मेळउ
निधनमेळवीमाती॥ सदाविपत्तीभोगितसे ॥ १ ॥ना
मघेतांनमिळेअन्न ॥ नव्हेकोणदेखिलीया ॥ धर्मकरि
तांऐकेकानीं ॥ बांधेनिजोनीडोकियासि॥२॥ घराव्या
हीपाहुणाआला ॥ म्हणेत्यालाबरेंनाहीं ॥ तुमचेगावीं
वैद्यआहे ॥ बैसोनिकायप्रयोजन ॥ ३ ॥ उजऊंकिती
होतींपोरें ॥ मरतांबरेंम्हणेयासी ॥ म्हणउनिदेवानवस
करीं ॥ दावीघरींहूनिबोने ॥ ४ ॥ पर्वकाळींभटघराआ
ला ॥ बोंबघालाम्हणेपोरां ॥ तुमचाउणाहोईलवांटा ॥
काळपिठासीपैंआला ॥५॥ दाढीकरितांअडकागेला॥

घरांतआलाबाईलेपें ॥ म्हणेआतांउगवींमोडीं ॥ डोई
बोडीआपुली ॥ ६ ॥ तीर्थस्वप्नींनेणेगंगा ॥ पूजनलिंगा
गावीचिया ॥ अडकूनिद्वारबैसेंद्वारीं ॥आल्याघरींम्हणे
वोस ॥७॥ तुकाम्हणेऐसेआहेतगाहरि ॥ याहीतारीजी
वासी ॥ माझ्याभयवाटेचित्तीं ॥नकाजातीम्हणउनी ॥
॥८॥ ॥ २७२३ ॥

जाणेवर्तमान ॥ परितेंनवारेत्याच्यानें ॥ १ ॥ तोहिकार
णाचादास ॥ देवम्हणवितांपावेनाश ॥ २ ॥ वेंचोअनु
ष्ठान ॥ सिद्धीकरावयाप्रसन्न ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचें ॥
मुद्दलगेलेंहाटवेंचे ॥ ४ ॥ ॥ २७२४ ॥

घातलेंदुकान॥पढियतैसाआहेवान॥१॥अम्हीभांडा
रीदेवाचे ॥ द्यावेंघ्यावेंमापवाचे ॥२॥ उगऊंजाणोमो
डी ॥ झालीनव्हेत्याचीजोडी ॥३॥ तुकाम्हणेपुडी ॥ मो
लांतैसीखरीकुडी ॥ ४ ॥ ॥२७२५॥

सादाविलेंयेकां ॥ सरेअवघियालोकां ॥ १ ॥ आतांआ
वडीचेहातीं ॥ भेदनाहींयेपंगती ॥ २ ॥ मोकळींचपोतीं
नाहींपुसायाचीगुंती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबरा ॥ आहेढसा
ळवेव्हारा ॥ ४ ॥ ॥ २७२६॥

तडामोडीकरा ॥ परीउत्तमतेंभरा ॥ १ ॥ जेणेंखंडेयेके
खेपे ॥ जायतेथेंलाभेवोपे ॥ २॥ दाविल्यासारिखें॥मा
गेंनुसावेंपारिखें ॥३॥ मागेंपुढेंरीण ॥ तुकाम्हणेफिटेही
न ॥ ४ ॥ ॥२७२७॥

नसावेंवोशाळ ॥ मगमानितीसकळ॥१॥ जायेतेयेंपा

वेमान ॥ चालेबोलिलेंवचन ॥ २ ॥ राहोंनेदीबाकी ॥
दानज्याचेंत्यासींटाकी ॥ ३ ॥ व्हावावाटेजना ॥ तुका
म्हणेसाठीगुणा ॥ ४ ॥ ॥२७२८॥

श्रीअनघड सिद्धाच्या शब्दें करून रामेश्वरभट्टास
दाहा झाला तो या अभंगें शमला.

चित्तशुद्धतरींशत्रुमित्रहोती ॥ व्याघ्रहनखातीसर्पत
या ॥ १ ॥ विपतेंअमृतआघाततेहीत॥अकर्तव्यनीतहो
यत्यासी ॥ २ ॥ दुःखतेंदेईलसर्वसुखफळ ॥ होतीलशी
तळअग्निज्वाळा ॥ ३ ॥ आवडेलजीवाजीवाचियेपरी
सकळांअंतरींयेकभाव ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकृपाकेलीना
रायणें ॥ जाणिजेतयेणेंअनुभवें ॥ ५ ॥ ॥२७२९॥
लाजवाटेमजमानितीहेलोक ॥ हेंतोनाहींयेकमाझेअं
गीं ॥ १ ॥ मोजूनिझिजलोंमापाचियेपरी ॥ जाळावी
तेथोरीलाभावीण ॥ २ ॥ कोमळकंटकतीक्ष्णअंगारी
पोचटेतवरीअंगकांती ॥ ३ ॥ चित्रींचेंतेलपेश्टंगारिलें
निकें ॥ जीवेंविणफिकेंरूपत्याचें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेदिसे
वायांगेलोंदेवा ॥ अनुभवठावानाहींतेणें॥५॥ २७३०
बोलविसीमाझेमुखें ॥ परीयाजनावाटेदुःख ॥ १ ॥ ज
याजयाचीआवडी ॥ तयालागींतेचरफडी ॥ २ ॥ कठी
णदेतांकाढा ॥ जल्पेरोगीमेळवीदाढा ॥ ३ ॥ खाऊंनये
तेंचिमागे ॥ निवारितांरडोंलागे ॥ ४ ॥ पैंवैद्याभीडका
य॥आततांईजीवेंजाय ॥ ५ ॥ नयेभीडासांगोंआन ॥
पथ्यऔषधाकारण ॥ ६ ॥ धनमायापुत्रदारा ॥ हेतो

आवडीनरकाथारा ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेयात ॥ आवडते
करामात ॥ ८ ॥ ॥ २७३१ ॥
पतिव्रतेआनंदमनीं ॥ शिंदळखोंचेव्यभिचारवचनीं ॥
॥ १ ॥ जळोवर्मलागोआगी ॥ शुद्धपणभलेंजगीं ॥ २
सुखपुराणीआचारशीळा ॥ दुःखवाटेअनर्गळा ॥ ३ ॥
शूराउल्हासआंगीं ॥ गांढ्यामरणतेप्रसंगीं ॥ ४ ॥ शुद्ध
सोनेंउजळलेंआगीं ॥ हीनकाळेंधांविरंगीं ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेतोचिहिरा ॥ घणघायेंनिवडेपुरा ॥ ६ ॥ ॥ २७३२ ॥
चालतीआडवाट ॥ आणिकांदावीतीजेनीट ॥ १ ॥ न
मानीतयाचेउपकार ॥ नाहींजोडातोगव्हार ॥ २ ॥ वि
षसेउनीवारिमागें ॥ प्राणजाताजेणेसंगे ॥ ३ ॥ बुडतां
हाकमारी ॥ ठावनाहींआणिकावारि ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
नकरींहिंका ॥ गुणघेउनीअवगुणटाका ॥ ५ ॥ २७३३
कुळींचेंदैवतज्याचेंपंढरिनाथ ॥ होईनदासीसुतत्याचे
घरीं ॥ १ ॥ शुद्धयातिकूळवर्णाचाडनाहीं ॥ करिभल
तेठाईदासतूझा ॥ २ ॥ पंढरीसीकोणीजातिवारकरी ॥
होईनत्याचेघरींपशुयाति ॥ ३ ॥ विठ्ठलचिंतनदिवस
रात्रिध्यान ॥ होईनपायतणत्याचेपाईं ॥ ४ ॥ तुळसिवृं
दावनजयाचेअंगणीं ॥ होईनकेरसुणीत्याचेघरीं ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेहाचीभावमाझेचित्तीं ॥ नाहींआणिकांग
तिचाडमज ॥ ६ ॥ ॥ २७३४ ॥
चंदनाचेअंगींसर्पाचिवसती ॥ भोगीतेतेहोतीद्विपांत
रीं ॥ १ ॥ येकावोझेंयेकालाभपडेदेवा ॥ संचिताचाठे

वावेगळाला ॥ २ ॥ क्षीराचेवसतीअशुद्धसेवावें ॥ ज
ळींतेतेजावेभोगदूरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐशीबुद्धीज्या
चिजड ॥ त्याहूनिदगडबरेंदेवा ॥ ४ ॥ ॥ २७३५ ॥
अवघियाचाडाकुंठितकरुनिलावीआपुलीचगोडी ॥
आशामनसातृष्णाकल्पनाकरूनियांदेशाधडि ॥ मी
तोपणापासावगुंतलोंमिथ्यासंकल्पतोमाझातोडि ॥
तुझियेचरणींमाझेदोन्हीपक्ष ॥ अवघीकरुनिदावीपी
हीरेरे ॥ १ ॥ माझेंसाचकायकेलेंमृगजळेंवणीया
तिकुळअभिमान ॥ कुमारिभातुकेंखेळतिकौतुकें
कायत्याचेसाचपण ॥ २ ॥ वेगळाल्याभावेंचित्तांत
डातोडिकलोंदेशधडिमायाजाळें ॥ गोतवित्तमाय
बापवहिणीसुतबंधुवर्गमाझींबाळें ॥ येकायेकनध
रिसमंधुपुरलियापातलीयाजवळिकाळें ॥ जाणोनि
यात्यागसर्वस्वेकेलासांभाळींआपुलेंजाळें ॥ ३ ॥ ये
काजवळिधरींआणिकांअंतरीं ॥ तीकायसोयरीनव्हे
तिमाझी ॥ येकासीपालनयेकासीभांडणचाडकवणे
येकाजी ॥ अधिकअसेउणेंकवणकवण्यागुणेंहे
भावनकळेचितुझी ॥ म्हणोनिचिंतनींराहिलोंश्रीपति
तुकाम्हणेभाकमाझी ॥ ४ ॥ ॥ २७३६ ॥
आणिकाछळावयाझालासीशाहाणा ॥ स्वहिताघात
लेख्वाणें ॥ आडिकेपैकेकरुनिसायासेंरूपणेंसांचलें
धन ॥ नजिरेक्षीरश्वानासीभक्षितांयातितयाचागु
ण ॥ तारुण्यदशेअधममातलादेवहीहातपायकान ॥

॥ १ ॥ कायझालेंयासवायांकांठकलेहातींसांपडलें
टाकितसे ॥ घेऊनिस्फटिकमणिटाकीचिंतामणिना
गवलेआपुलेंइच्छे ॥ २ ॥ सिद्धींसेविलेंसेवितीअध
मपात्रासारिखेंफळ॥ सिंपिलातोमोतींजन्मलेंस्वाती
चेंवरुषलेंसर्वत्रजळ ॥ कापूसपटणयेचिकारणतया
सीपातलाकाळ ॥ तेंचिभुजंगेंधरिलेंकंठींमाविषझालें
त्याचीगरळ ॥ ३ ॥ भक्षूनिमिष्टान्नघृतसाकरसहित
सोलोनिकेळें ॥ घालुनिघसींअंगोळीवांतीकरूंपाहेब
ळें ॥ कुंथावयाचिआवडीवोवाउन्हवणींरडवीबाळें॥
तुकाम्हणेजजैसेकरितितेपावतितैसींचफळें ॥ ४ ॥

॥ २७३७

तुजदिल्हेंआतांकरींयत्नयाचा ॥ जीवेंभावेंवाचाका
यामनें ॥ १ ॥ भागलोंदाताराशीणझालाभारी ॥ आ
तांमजतारीशरणागता ॥ २ ॥ नेणतांसोसिलीतयाची
आटणी ॥ नव्हताहिकोण्हीकांहींमाझी ॥ ३ ॥ वर्मनेणे
दिशाहींडतीमोकट ॥ इंद्रियसुनाटदाहीदिशा ॥ ४ ॥ वे
रझारीफेराशिणलोंसायासीं ॥ आतांहृषीकेशीअंगि
कारी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेमनइंद्रियाचेसोई ॥ धांवियासी
काईकरूआतां ॥ ६ ॥ ॥ २७३८ ॥

स्वयंपाककरी॥संशयतोचिधरी॥संदेहसागरीं॥आणि
कपरिबुडती १॥जाणेविरळायेकझालेंतेथीचेंहिसुख॥
देखिलेंबहुतेक॥पुसतांवाटाचुकले॥ २॥ तोचिजाणे
सोवळें॥ शोधीविकल्पाचेमुळें ॥ नाचतीवाल्हाळें ॥

जेवींटाळेंकोंडिलें ॥ ३ ॥ तोचिसाधीसंधि ॥सावधान
त्रिकाळजोबुद्धि ॥ संदेहाचीसंधि ॥ वेठीआणिकधरि
येली ॥ ४ ॥ अखंडतेंध्यान ॥समबुद्धीसमान॥ सोंगवा
यांविण ॥ तेंझांकूनिबैसती ॥ ५ ॥ करणेजयासाठीं ॥
जोनातुडेकवणेआंठी ॥ तुकाम्हणेसाठी ॥ चित्तवित्ता
वांचूनि ॥ ६ ॥ ॥ २७३९ ॥
माझियासंचिता ॥ दृढदेखोनीबळिवंता ॥ पळसीपंढ
रिनाथा ॥ भेणेंआतांतयाच्या ॥ १ ॥ तरीमजकळला
सी ॥ नव्हतांभेटीजाणिवेशी ॥ येकसंपादिसी ॥ मान
करिसीलोकांत ॥ २ ॥ तरीहेंप्रारब्धजीगाढें ॥ कांहींन
चलेतयापुढें ॥ कायतुजम्याकोडें ॥ सांकडेंरेघालावें ॥
॥ ३ ॥ भोगाधिपतिक्रियमाण ॥ तेंतुजनागवेआझून ॥
तरीकांवायांवीण ॥ तुजम्यांशीणकरावा ॥ ४ ॥ तुजन
व्हतामाझेंकांहीं ॥ परिमीनसंडीभक्तीसोई ॥ होकांभ
लत्याठायीं ॥ कुळींजन्मभलतैसें ॥ ५ ॥ तूंभितोसीमा
झियादोषा ॥ कांहींमागणेंनेआशा ॥ तुकाम्हणेऐसा ॥
कांहींनधरीसंकोच ॥ ६ ॥ ॥ २७४० ॥
लोकमानदेहेंसुख ॥ संपत्तिउपभोगअनेक ॥ विटंबन
दुःख ॥ तुझियेभेटीवांचूनि ॥ १ ॥ तरीमजयेभेटयेभेट
कायठाकलासीनीट ॥ थोरपुण्यवीट ॥ तुजदैवेंचिला
धली ॥ २ ॥ कायब्रह्मज्ञानकरूंकोरडेंचि ॥ रितेंमावेचे
नापाडे ॥ भेटीविणकुडें॥तुझियाअवघेंमजवाटे॥ ३ ॥
आत्मस्थितीचाविचार॥कायकरूंहाउद्धार ॥ नदेखतां

अथवाआगमविचारु॥ भेटीविणभारू ॥ तुझियेवा टेमजयाचा ॥५॥ तुजवांचूनिकांहींव्हावें ॥ ऐसेंनको माझियेजीवें ॥ तुकाम्हणेद्यावें ॥दरुशनपायांचें ॥६॥ ॥ २७४१ ॥

तुझाम्हणउनितुजनेणें ॥ ऐसेंकायमाझेंजिणें ॥ १ ॥ त रीमजकवणाचाआधार ॥ करोनियांराहोंधीर ॥ २ ॥ कायशब्दचिऐकिला ॥ भेटीनसतांगाविठ्ठला ॥ ३ ॥ तु काम्हणेआतां ॥ अभयदेईंपंढरिनाथा ॥४ ॥ २७४२॥

उद्धवअक्रुरासीं ॥ आणिव्यासअंबऋषी ॥ रुक्मांगद प्रल्हादासीं ॥ दाविलेंतेंदाखवी ॥ १ ॥ तरीमीपाहेनपा येन ॥ तुझेंश्रीमुखचरण ॥ उताविळमन ॥ तयाकारणें तेथें ॥ २ ॥ जनकश्रुतदेवाकरी ॥ कैसाशोभलासीहरी ॥ विदुराच्याघरीं ॥ कण्याधरींकवतुकें ॥ ३ ॥ पांडवांआ कांतीं ॥ तेथेपावसीस्मरती ॥घातलेंद्रौपदी ॥ यागीबि रडेंचोळीचें ॥ ४॥ करींगोपिकांचेंकवतुक ॥ गाईगोपा ळांसीसुख ॥ दावीतेंचिमुख ॥ दृष्टीमाझ्याआपुलें ॥५॥ तरीतूंअनाथाचादाता ॥ मागतियाशरणागता ॥ तु काम्हणेआतां ॥ कोडपुरवींमाझें ॥ ६ ॥ ॥२७४३॥

मागताभिकारीझालोंतुझ्याद्वारीं ॥ देईंमजहरिकृपादान ॥ १ ॥ प्रेमप्रीतीनामउचितकरावें ॥ भावेंसंचरावेंहृद यामाजी ॥ २ ॥ सर्वभावेंशरणआलोंपांडुरंगा ॥कृपा ळुतूंजगामाजीयेक ॥ ३ ॥ तापत्रयेंमाझीतापवीली काया ॥ सितळव्हावयापायतझे ॥ ४ ॥ संबंधीजनवा

दींपिडिलोंपरोपरी ॥ अंतरलोंदूरितुजसीतेणें ॥ ५ ॥तु
काम्हणेआतांतुझाशरणागत ॥ करावेंसनाथमाय
बापा ॥ ६ ॥ ॥ २७४४ ॥

नमनिनामनमनेत्यासी ॥ वाचाळशब्दपिटीभासी ॥
॥ १ ॥ भावनाहींकायमुद्रावाणी ॥ बैसेबगळानिश्चळ
ध्यानीं ॥ २ ॥ नाहींचाडदेवाचीकांहीं ॥ छळणेठाकेत
स्करघाई ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचासंग ॥ नकोशब्दस्प
र्शंजग ॥ ४ ॥ ॥ २७४५ ॥

दिनदिनशंकावाढे ॥ आयुष्यनेणवतागाढे ॥ १ ॥ कै
शींभुललींबापुडी ॥ दंभविषयाचेसांकडी ॥ २ ॥ विस
रलामरण ॥ त्याचीनाहींआठवण ॥ ३ ॥ देखतदेखत
पाही ॥ तुकाम्हणेआठवनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ २७४६ ॥

माझेंमजआतांनदेखेनिसरसीतों ॥ म्हणउनिआधार
केला ॥ संसाराचीआससांडुनीलौकीक ॥ जीवभाव
तुजदिल्हा ॥ नव्हतीमाझीकोण्हीमीकवणाचा ॥ अर्थ
मोहसांडवला ॥ तारींमारींकरींभलतेंदातारा ॥ होउ
निआतांतुझाठेलोंरे ॥ १ ॥ असोमाझेंकोडेंतुजहेंसाकडें
॥ मीअसेननिवाडेंसुखरूप ॥ बाळकासीचिंताकायपो
टव्यथा ॥ जयाशीरींमायबाप ॥ २ ॥ पापपुण्यश्रुतिआ
टिल्या ॥ शास्त्रासिनलगेचिठाव ॥ विधिनिषेधेंगोवि
लींपुराणें ॥ वेदासीतोअहंभाव ॥ ओंकाराचेंमूळव्या
पिलेंमाया ॥ तेथेंनधराचभाव ॥ म्हणउनिकाबाडसांडि
येलें ॥ उपसंतांधरिलेंतुझेंचिनाव ॥ ३ ॥ तनमनइंद्रि

येंठेवोनिराहिलों ॥ सर्वआशातुझेपाई ॥ तपतीर्थदान करऊंकोणाहातीं ॥ आधीनतेंमजकाई ॥ अहिक्यप रत्रेंचाडनाहींसर्वथा ॥ जन्मसदामजदेई ॥ मायामोह पाशकराविषतैसें॥तुकाम्हणेमाझ्याठाई ॥४॥ २७४७

तुझेंनामगोडनामगोड ॥ पुरेकोडसकळहि ॥ १ ॥ रस नायेराररसाविटे ॥ घेतांघोटअधिकहे ॥ २ ॥ आणिका रसेंमरणगांठी ॥ येणेतुटीसंसारें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअहा रझाला ॥ हाविठ्ठलआम्हासी ॥ ४ ॥ ॥ २७४८ ॥

धालोंसुखेंढेंकरदेऊं ॥ उमटेजेऊंतोंवरी ॥ १ ॥ क्रीडा करूंनीरंजनीं ॥ नपुरेधणीहरिसवें ॥ २ ॥ अवघेखेळों अवघ्यामधीं ॥ डाईनपडोंऐसीबुद्धि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे वांचविता ॥ आम्हासत्तासमर्थ ॥ ४ ॥ ॥२७४९॥

येकल्यानेंनव्हेखेळचांग ॥ धरिलासंगम्हणउनी ॥१॥ उमटतेव्हांकळेनाद ॥ भेदाभेदनिवडेना ॥ २ ॥ दुसरा परीयेकऐसा ॥ नवजेरीसानिकुरेंहि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे कळत्याकळे ॥ येराखेळेखेळम्हणूं ॥ ४ ॥ ॥२७५०॥

बोलविलेंजेणें ॥ तोचित्याचेंगुह्यजाणें ॥ १ ॥ मीतों काबाडाचाधनी ॥ जेऊंमागावेंथिकोनी ॥२॥ मजूरा च्याहातें ॥ मापकेलेंझालेंरितें ॥ ३ ॥ झालापुरविता ॥ पांडुरंगमाझापिता ॥ ४ ॥ मायाबापासवें ॥ बाळेंकौ तुकेंखेळावें ॥ ५ ॥ जैसाकरितीधंदा ॥ तैसापडोनियां छंदा ॥ ६ ॥ त्याच्यासाचागाईम्हसी ॥ येणेखेळावेंमा

तीसीं॥७॥तुकाम्हणेबोल॥ माझाबोलतोविठ्ठल॥८॥
॥ २७५१ ॥

कांहोतुम्हीमाझीवदविलीवाणी ॥ नेदानिवडुनीपांडु
रंगा॥ १ ॥ आणिककोणाम्यांपुसावाविचार ॥ समु
ळींसंसारदुराविला॥ २॥ स्वामींसेवाम्हणुनीघेतली
पदरीं ॥ सांगितलेंकरींकारणतें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहीं
सिकविलेंजेणें॥ तोयाच्यावचनेंउगाराहे॥४॥२७५२
सेवकासीआज्ञास्वामीचीप्रमाण ॥ जोंवरीहाप्राण
जायत्याचा ॥ १ ॥ आणिकाचाधाकनधरावामनीं॥
निरोपावचनींटळोंनये॥ २ ॥ समयसांभाळुनिआग
ळेंउत्तरें॥ द्यावेंभेदीवज्रतयापरी॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरी
म्हणवावेसेवक॥खादलेंतेंहक्कअन्नहोय॥४॥२७५३॥
नयेपुसोंआज्ञाकेलीयेकसरें ॥ आम्हासीदुसरेंनाहीं
आतां॥ १ ॥ ज्याचातोबळिवंतसर्वनिवारिता ॥ आ
म्हाकायचिंताकरणेंलागे ॥ २ ॥ बुद्धीचाजनिताविं
श्वाचाव्यापक॥ कायनाहींयेकअंगींतया॥ ३ ॥ तुका
म्हणेमजहोईलवारिता॥ तरीकायसत्तानाहींहातीं४॥
॥ २७५४॥

बळवंतआम्हीसमर्थाचेदास ॥ घातलियाकासकळी
काळाशी॥१॥ तेथेंमाणसाचाकोणआलापाड॥ उल्लं
घोनिजडगेलोंआधी॥ २ ॥ संसाराचेबळीसांधिलेंनि
धान॥ मारिलेदुर्जनषडवर्ग॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकउर
लाधरींठाव॥ येरकेलेंवावदुणवत॥ ४॥ ॥२७५५॥

येकगावें आम्ही विठोबाचें नाम ॥ आणिकापें काम न
हीं आतां ॥ १ ॥ मोडुनियां वाटा सुक्ष्म सगर ॥ केला रा
ज्यभार चाले ऐसा ॥ २॥ लावोनि मृदंग टाळ श्रुतिघोष ॥
सेऊं ब्रह्मरस आवडीनें ॥३॥ तुकाम्हणे महापातकी पति
त ॥ ऐशीयाचें हीत हेळामात्रें ॥ ४ ॥ ॥ २७५६ ॥
वाचेचा चापल्य बहु झालों कुशळ ॥ नाहीं बीज मूळ हाता
आलें ॥ १ ॥ म्हणोनि पंढरिराया दुःखी होतें मन ॥ अंतरी
चें कोण जाणे माझें ॥ २ ॥ पूज्य झालों अंगा अला अभि
मान ॥ पुढील कारण खोळंबलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे खुण न
कळे निरूती ॥ सांपडलों हातीं अहंकाराचे ॥४॥ २७५७॥
आतां काढाकाढी करबा पंढरिराया ॥ नाहींत रिवायांगे
लों दास ॥ १ ॥ जाणतां बैसलों दगडाचियेनावे ॥ तिचा
धर्म घ्यावे प्राण हाचि ॥ २ ॥ मनाचा स्वभाव इंद्रियांचे
वोढी ॥ पतनाचे जोडी वरी हाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे झाली
आंधळ्याची परी ॥ आतां मज हरि वाट दावीं ॥ ४ ॥
॥ २७५८ ॥
सज्जन तो शब्द सत्यचि जो मानी ॥ छळिजे दुर्जनी आ
णीकासी ॥ १ ॥ येक गुण केला असे दो हो ठाई ॥ ज्याचा
त्यास पाहीं जैसा तैसा ॥ २ ॥ भाविक तो शब्द बोले हावा
णीचा ॥ लटिका या वाचा वाचाळ तो ॥ ३ ॥ परउपकार
घडे तोचि भला नाठ्याळ तयाला दया नाहीं ॥ ४ ॥ जा
णिवंत तोचि पायरीच जाणे ॥ अधम तो नेणे खुंट जैसा
॥ ५ ॥ हित तें अनहित केलें जैसें कैसें ॥ तुकाम्हणे पिसें

लागलेंत्या ॥ ६ ॥ ॥ २७५९ ॥

तुझेंनाममुखींनघेतांआवडी ॥ जिव्हातेचिघडीझडो माझी ॥ १ ॥ हेंमजदेईंहेंमजदेईं ॥ आणिकदुजेंकांहींन मागेंतुज ॥ २ ॥ बधिरकानतूझीकीर्तिनायकतां॥पाय नदेखतांजातडोळे ॥ ३ ॥ मनातुझेंध्याननाहींनित्यका ळ ॥ धिगतेचांडाळजळोजळो ॥ ४ ॥ हातपायतेणेपंथें नचालतां ॥ जावोतअनंतागळोनीयां ॥ ५ ॥ तुजवीण जीणेंनाहींमजचाड ॥ तुकाम्हणेगोडनामतुझें ॥ ६ ॥

॥ २७६० ॥

म्हणसीहोउनीनिश्चिंत॥ हरुनीअवघींचिंता ॥ मगजा ऊंयेकांत ॥ भजनकरूं॥ १ ॥ संसारसंभ्रमें ॥ आशाला गेपाठी ॥ तेणेजिवासाठीं ॥ होइलतुझ्या ॥ २ ॥ शेखीना डशीलनाडशील ॥ विषयसंगेंओघानाडशील ॥ मागु तापडशील ॥भवडोहीं॥३॥ शरीरसकळ ॥मायेचातो बांधा ॥ यासीनाहींकदा ॥ आराणूक ॥ ४ ॥ करिसीत डातोडी ॥ आंतबाह्याकारीं ॥ ऐसेजातीचारी ॥दिवस वेगीं ॥ ५॥ मोलाचीतेघडी ॥ जातीवायावीण ॥ नमि ळेधनमोल॥ देतांकोडी ॥ ६ ॥ जागाहोईकरीहिता चाउपाय ॥ तुकाम्हणेहायकरिसीमग ॥ ७॥ २७६१॥

पांडुरंगेयेईंवोपांडुरंगे ॥ जीवाचेजिवलगेयेईंवोपांडु रंगे ॥ १ ॥ कनवाळुकृपाळुभक्तालागीमोही॥ गजेंद्रा चाधांवातूंवाकेलाविठाई ॥ २ ॥ भक्ताचेकैवारेंकष्टली सविठ्ठले ॥ अंबऋषीकारणेंजन्मदाहाघेतले ॥ ३ ॥ प्र

ऱ्हादाकारणें स्तंभीअवतारझाला॥विदारूनिदैत्यप्रेमपा
न्हापाजिला॥४॥उपमन्यूकारणेंकैसीधांवसीलवला
हीं॥पाजीप्रेमपान्हाक्षीरसागराठाईं॥५॥कौरवींपांचा
ळीसभेमाजीआणिली॥वस्त्रहरणींवस्त्रेंकैसींझालींमा
उली॥६॥दुर्वासापातलाधर्मछळावयावनीं॥धांव
सीलवलाहींशाखादेंठघेऊनी॥७॥कृपाळुमाउलीभु
क्तिमुक्तीचेंभांडार॥तुकाम्हणेविठ्ठलेकरींमाझाअंगि
कार॥८॥ ॥२७६२॥

कवणाचेंकारणनलगेचिकांहीं॥सर्वसर्वांठाईंतूंमजये
क॥१॥कायावाचामनठेविलेंतुझेपाईं॥आतांउरलें
कांहींनदिसेदेवा॥२॥कवणापाषाणासीधरूनीयाभा
व॥कवणावरीपावठेऊंआतां॥३॥म्हणोनिनिश्चिंतरा
हिलोंतेमनीं॥तूंचिसर्वांखाणींदेखोनियां॥४॥जळींज
ळकायधोवियेलेंयेक॥कवणतेंपातकहरलेंतेथें॥५॥
पापपुण्यहेचिवासनासकळ॥तेंतुजसमूळसमर्पिली॥
॥६॥पितरस्वरूपींतूंचिजनार्दन॥सव्यतेकवणअप
सव्य॥७॥तुकाम्हणेजीतपिंडतुम्हाहातीं॥देऊनिनि
श्चिंतीमानियेली॥८॥ ॥२७६३॥

शिणलोंदाताराकरितांवेरझारा॥सोडवींसंसारापा
सोनियां॥१॥नसुटेचिवाकीनव्हेझाडापाडा॥धांव
लेंसेखोडाहाडाचिया॥२॥मायबापेंमाझींजिवाचीं
सांगातीं॥तेंदेतीलहातींकाळाचिया॥३॥पडताळुनि
सुरीबैसलाशेजारीं॥यमपाशकरींघेऊनियां॥४॥पा

ठींपोटींयेकेलागलीसरसी ॥ नेतीनरकासीवोढूनीयां ॥ ५ ॥ जनसाध्यभूतअसेयासकळां ॥ मीयेकनिराळापरदेशी ॥ ६ ॥ कोणाकाकुलतीनाहींकोणेपरी ॥ तुजविणहरीरूपाळुवा ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेमजतुझाचिभरवसा ॥ म्हणवोनिआशामोकलीली ॥ ८ ॥ २७६४॥

देवाचाभक्ततोदेवासीचगोड ॥ आणिकाचीचाडनाहींत्यासी ॥ १ ॥ कवणासोयरानव्हेचिसांगातीं ॥ अवघीयाहातींअंतरला ॥ २ ॥ निष्कामवेडेम्हणतीबापुडे ॥ अवघीयांसांकडेझालाकैसा ॥ ३ ॥ माझेंऐसेंतयानम्हणतीकोणी ॥ असेरानींवनींभलत्याठाईं ॥ ४ ॥ प्रातःस्नानकरीविभूतिचर्चून ॥ देखोनीयांजननिंदाकरी ॥ ५ ॥ कंठींतुळसीमाळाबैसोनीनिराळा ॥ म्हणतियाचांडाळाकायझालें ॥ ६ ॥ गातांशंकानाहींबैसेभलतेठाईं ॥ शिव्यादेतीमाईबापभाऊ ॥ ७ ॥ घरींबाईलम्हणेकोठेंव्यालीरांड ॥ बरेंहोतेंषंढमरतातरी ॥ ८ ॥ जन्मोनीयांझालाअवघियांवेगळा ॥ म्हणोनीगोपाळादुर्लभतो ॥ ९ ॥ तुकाम्हणेजोसंसारारुसला ॥ तेणेचिटाकीलासिद्धपंथ ॥ १० ॥ ॥२७६५॥

कस्तूरीभिनलीजयेहोम्रतिके ॥ तयेसिआणिकेकैसीसरी ॥ १ ॥ लोखंडाचेअंगींलागलापरीस ॥ तयाआणिकासीकैसीसरी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमीनवजेयातिवरी ॥ पूज्यमानकरीवैष्णवासी ॥ ३ ॥ २७६६॥

अनुहातध्वनीवाहेसकळपिंडीं ॥ रामनाहींतोंडींकैसा

तरे ॥ १ ॥ सकळजीवामाजीदेवआहेखरा ॥ देखील्या
दुसराविणनतरे ॥ २ ॥ज्ञानसकळांमाजीआहेहेंसाच॥
भक्तीवीणतेंचब्रह्मनये ॥ ३ ॥ कायमुद्राकळल्याकरा
व्यासांगतां ॥ दीपनलागतांउन्मनींचा ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेनकापिंडाचेंपाळण ॥ स्थापूंनारायणआतूडेना ॥
॥ ५ ॥ ॥ २७६७॥

नेणेअर्थकांहींनव्हतेमाझेबोल ॥ विनवितोंकोपालसं
तझणी ॥ १ ॥ नव्हतिमाझेबोलबोलेपांडुरंग ॥ अ
सेअंगसंगव्यापोनीयां ॥ २ ॥ मजमूढाशक्तिकैचाहा
विचार ॥ निगमादिकपारबोलावया ॥ ३ ॥ रामकृष्ण
हरीमुकुंदामुरारी ॥ बोबड्याउत्तरींहेंचिध्यान ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेगुरुकृपेचाआधार ॥ पांडुरंगेंभारघेतलामा
झा ॥ ५ ॥ ॥ २७६८ ॥

देवासिलागेसकळांपोसावें ॥ आम्हाकायखावेंनल
गेचिंता ॥ १ ॥ देवासिविचारावेंलागेपापपुण्य ॥ आ
म्हासिहेंजनअवघेंभलें ॥ २ ॥ देवासिउत्पत्तिलागला
संव्हार ॥ आम्हानाहींफारथोडेंकांहीं ॥ ३ ॥ देवासि
कामलागलाहाधंदा ॥ अम्हासितेंसदारिकामिक ॥ ४ ॥
तुकाम्हणेआम्हीभलेदेवाहून ॥ विचारितांगुणसर्व
भावें ॥ ५ ॥ ॥ २७६९ ॥

घेईनमिजन्मयाजसाठींदेवा ॥ तुझीचरणसेवासाधा
वया ॥ १ ॥ हरिनामकीर्तनसंतांचेंपूजन ॥ घालुनिलो
टांगणमहाद्वारीं ॥ २ ॥ आनंदेंनिर्भरअसोभलतेठाईं ॥

सुखदुःखानाहींचाडआम्हा॥ ३ ॥ आणिकसायास
नकरींनधरींआस॥होईनउदाससर्वभावें॥४ ॥ मोक्ष
आम्हाघरींकांमारीतेदासी॥ होयसांगोतैसीतुकाम्हणे
॥ ५ ॥ ॥ २७७०॥
देवातुजमजपण ॥ पाहोंआगळातोकोण ॥ १ ॥ तरी
साचमीपतित ॥ तूंचिखोटादीनानाथ ॥ २ ॥ ग्वाहीसा
धुसंतजन ॥ करुनिअंगालावीन ॥ ३ ॥ आम्हीधरिले
भेदाभेद॥ तुजनव्हेत्याचाछंद ॥ ४ ॥ नचलेतुझेंकां
हींत्यास ॥आम्हीबळकाविलेदोष ॥ ५ ॥ दिशाभरल्या
मझ्यामनें ॥ लपलासीत्याच्याभेणें ॥ ६ ॥ तुकाम्हणे
चित्त॥करितुझीमाझीनीत ॥ ७ ॥ ॥ २७७१ ॥
लापणीकशब्देंनातुडेहादेव ॥ शुध्यभावमनींचाशुद्ध
बोला॥१॥ अंतरींचाभेदजाणेपरमानंद ॥ जयासीसं
वादकरणेंलागे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेजरीआपुलेंस्वहित ॥
तरिकरींचित्तशुद्धभाव ॥ ३ ॥ ॥२७७२॥
नव्हेब्रह्मज्ञानबोलतांहेसिद्ध॥ जंवहाआत्मबोधनाहीं
चित्तीं ॥ १ ॥ कायकरिसीवायांलटिकाचीपाल्हाळ॥अ
मतोकेवळजाणीवेचा ॥ २ ॥ मीचदेवऐसेंसांगसिया
लोकां ॥ विषयाच्यासुखाठोकोनियां ॥ ३ ॥ अमृता
चीगोडीपुढीलासांगसी ॥ आपणउपवासीमरोनीयां
॥४॥तुकाम्हणेजरीराहीलतळमळ ॥ ब्रह्मतेंकेवळसदो
दीत ॥ ५ ॥ ॥ २७७३॥
गंगाजळापाहींपाठीपोटींनाहीं ॥ अवगुणतोकांहींअ

मासी ॥ १ ॥ रविदीपकाळिमाकायजाणेहीरा ॥ आ
णिकतिमिरानाशतेणें ॥ २ ॥ कर्पूरकांडणींकायकों
डाकणी॥ सिंधुमेळवणीकायचाले ३॥ परिसचिंताम
णीआणिकाचागुणी ॥ पालटेलागोनीनव्हेतैसा ॥ ४॥
तुकाम्हणेतैसेंजाणासंतजन ॥ सर्वत्रसंपूर्णगगनजैसें
॥ ५ ॥ ॥ २७७४॥

परिसकायधातुसोनेंनकरीतु ॥ फेडितोनिभ्रांतुलोहपं
गु ॥ १ ॥ कायतयाहूनिझालासीबापुडें ॥ फेडितासाक
डेंमाझेंयेक ॥ २ ॥ कल्पतरुकोडपुरवितोरोकडा ॥ चिं
तामणिखडाचिंतिलेंतें ॥ ३ ॥ चंदनाचेवासेंवसतांचं
दन ॥ होतीकाष्ठआनवृक्षयाती ॥ ४ ॥ कायत्याचेंउणें
झालेंत्यासीदेतां ॥ विचारीअनंतातुकाम्हणे ॥ ५ ॥
॥ २७७५ ॥

तोडोनिपुष्पवटिकावृक्षफळयानी ॥ बाभळाराखती
करुनीसार ॥ १ ॥ कोणहिततेंणेंदेखिलेंआपुलें ॥ आ
णिकपाहिलेंसुखकाई ॥ २ ॥ धान्यबीजेंजेणेंजाळिलीं
सकळें ॥ पेरितांकाव्हेळेंजीरेंबीज ॥ ३ ॥ मोडुनियांवा
टापुढिलाचीसोय ॥ आडरानेजायेघेवुनिलोकां ॥ ४॥
विषाचेंअमृतठेऊनियांनाम ॥ करीतोअधमब्रह्महत्या
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेत्यासनाईकेसांगतां ॥ तयाहालकरि
तांपापनाहीं ॥ ६ ॥ ॥ २७७६ ॥
संसाराच्याभेणेपळे ॥ पळोनलाहेसेंकेलें ॥ १ ॥ जेथें
तेथेआपणआहे ॥ आम्हीकरावेंतेंकाय ॥ २ ॥ येकांवा

सीठाव ॥ तिहींलोकींनाहींवाव॥ ३॥गावांजातोंऐसें ॥
नलगेम्हणावेंतेंतैसें ॥४॥ स्वप्नाचेपरी ॥ जागापाहेंतंव
घरीं॥ ५ ॥ तुकाम्हणेकाय ॥ तुझेंघेतलेंम्यांआहे॥ ६ ॥
॥ २७७७॥

आपणकायसादर ॥ विशीआम्हाकांनिष्ठुर ॥ १ ॥ केले
भक्ततैसेदेई ॥ तुझेंप्रेममाझ्याठाईं ॥ २ ॥ कायपंगती
सीकोंडा ॥ येकांतासीसाकरमांडा ॥ ३ ॥ काययेकप
ण ॥ पोताघालुनिगांठीखूण ॥ ४ ॥ कायद्यावेतैसे ॥ त
याआपणअनारीसें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेसंधी ॥ आतांतो
हूंभेदबुद्धी ॥ ६ ॥ ॥ २७७८ ॥

चिततुझ्यापाईं ॥ ठउनिझालोंउतराई ॥ १ ॥ परितूंखो
टाकेशीराजा ॥ अंतपारनकळेतुझा ॥ २ ॥ आम्हीसर्व
स्वेंउदार ॥ तुजदेवोनीवेव्हार ॥ ३ ॥ इंद्रियांचीहोळी ॥
संसारदिल्हावळी ॥ ४ ॥ नपडेविसर ॥ तुझाआम्हानि
रंतर ॥ ५ ॥ प्रेमयेकासाठीं ॥ तुकाम्हणेनवजेगांठी ॥ ६
॥ २७७९ ॥

आम्हीपतितम्हणुनीतुजआलोंशरण ॥ करितोंचिं
तनदिवसरात्री ॥ १ ॥ नाहींतरीमजकायहोतीचा
ड ॥ धरावयाभीडतुजचित्तीं ॥ २ ॥ आम्हानतारावेंतु
म्हीकायतरावें ॥ सांगाजोजीभावेंनारायणा ॥ ३ ॥ अ
न्याययेकाचाअंगिकारकरणें ॥ तयाहातींदेणेंलाजते
ची ॥ ४ ॥ कायतेंशूरत्वमिरउनिबोलणें ॥ जनामध्यें
दावणेंबाळराया ॥ ५ ॥ पोत्याअन्नसत्रघालोनीयांब

रीं ॥ दंडितोबाहेरीआलियासी॥ ६॥ नव्हेकीर्तिकाहींन
मानेचिलोकां॥कायविटंबणातैसीतैसी॥ ७॥प्रत्यक्षा
सीकायद्यावेंजीप्रमाण॥पाहतांदर्पणसाक्षीकाई॥८॥
तुकाम्हणेतरीआम्हाकांनकळे ॥ तरलोंअथवाकिंवा
नाहींआम्ही ॥ ९ ॥ ॥ २७८० ॥

कागबगरीठामारिलेबाळपणीं ॥ अवघींदैत्यखाणीबु
डवीली ॥ १ ॥ तोमजदाखवातोमजदाखवा ॥ नंदनं
दनजीवाआवडतो ॥ २ ॥ गोवर्धनगीरीउचलिलाक
रीं ॥ गोकुळभीतरीराखीयेलें ॥ ३ ॥ वधुनिभोमासुरा
आणिल्यागोपांगना ॥ राज्यउग्रसेनामथुरेचें ॥ ४ ॥
पांडवजोहरिराखिलेकुसरी ॥ विवराभीतरीचालवि
ले ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेहातवभक्तांचाकृपाळ ॥ दुष्टजना
काळनारायण ॥ ६ ॥ ॥ २७८१ ॥

तुजविणदेवा ॥ कोणम्हणेमाझीजिव्हा ॥ १ ॥ तरीहे
होकांशतखंड ॥ पडोझडोनियांरांड ॥ २ ॥ कांहींइच्छे
साठीं॥करीलवळवळकरंटी ॥३॥ तुकाम्हणेकर॥ कटीं
तयाचाविसर ॥ ४ ॥ ॥ २७८२ ॥

आतांसर्वहेंचिकाम ॥ नविसंबावेंतुझेंनाम ॥ १ ॥ नल
गेकरावीहेंचिंता ॥ तरणेकरणेकायआतां ॥ २ ॥ आ
सनींशयनीं॥दुजेंनाहींध्यानींमनीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृ
पानिधी ॥ माझीतोडिलीउपाधी ॥ ४ ॥ ॥ २७८३ ॥

नव्हेकांहींकवणाचा ॥ भावजाणवलासांचा ॥ १ ॥ म्ह
णोनितुझ्यापाईं ॥ जीवठेविलानिश्चई ॥ २ ॥ शरीरजा

याचें कोपट ॥ याची काय खटपट ॥ ३ ॥ तुका म्हणे वा
यां वीण ॥ देवा कळों आला शीण ॥ ४ ॥ ॥ २७८४ ॥
रज्जु धरोनियां हातीं ॥ भेड सावीली नेणतीं ॥ कळों येतां
चित्तीं ॥ दोरी दोघां सारिखी ॥ १ ॥ तुम्हा आम्हा मध्यें हरी ॥
झाली होती तैशी परी ॥ मृगजळाचे पूरीं ॥ ठाव पाहों तराव
या ॥ २ ॥ सरिचिंता कर्भोवरी ॥ अलंकाराचिया परी ॥
नामें झालीं दुरी ॥ येक सोनें आटीतां ॥ ३ ॥ पिसाचीं पार
वीं ॥ करूनि बाजागीरी दावी ॥ तुका म्हणे तेवी ॥ मज
नको चाळऊं ॥ ४ ॥ ॥ २७८५ ॥
नेघे तुझें नाम ॥ न करीं सांगितलें काम ॥ १ ॥ वाढे वच
नें वचन ॥ दोष उच्चारितां गुण ॥ २ ॥ आतां तुझ्या घरा ॥
कोण करी वेरझारा ॥ ३ ॥ तुका म्हणे ठाई ॥ मज पासीं
काय नाहीं ॥ ४ ॥ ॥ २७८६ ॥
व्यवहार तो खोटा ॥ आतां न वजों तुझ्या वाटा ॥ १ ॥ ये
कानामा नाहीं ताळा ॥ केली सहस्राची माळा ॥ २ ॥ पा
हों आतां घाई ॥ खेळसील लपंडाई ॥ ३ ॥ तुका म्हणे चा
र ॥ बहु करितोसी फार ॥ ४ ॥ ॥ २७८७ ॥
लटिकाची केला ॥ सोंग पसारा दाविला ॥ १ ॥ अवघा
बुडाला सी रिणें ॥ बहुतांचें घेणें देणें ॥ २ ॥ सुखाचें उत्त
र ॥ नाहीं मुद्दला सी थार ॥ ३ ॥ तुका म्हणे काय ॥ तुझें
घ्यावें उरे होय ॥ ४ ॥ ॥ २७८८ ॥
ठाव नाहीं बुड ॥ घरें वसवितो कुड ॥ १ ॥ भलते ठाई तु
झा वास ॥ सदा येव्हवीं उदास ॥ २ ॥ जागा नानिजेला ॥

घालानाभुकेला ॥ ३ ॥ नपुसतांभलें॥तुकाम्हणेबुझेबो
लें ॥ ४ ॥ ॥ २७८९ ॥

लाजनाविचार॥ बाजारीतूंभांडखोर ॥ १ ॥ ऐसेंज्या
नेव्हावें ॥ त्याचीगांठीतुजसवें ॥ २ ॥ फेंडिसीलंगोटी॥
घेसीसकळासीतुटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणचोरा ॥ तुलाआ
पणादुसरा ॥ ४ ॥ ॥ २७९० ॥

श्वानादिल्हीसवें ॥ पायांभोवतेंतेंभोंवे ॥ १ ॥ तैसीझा
लीमजपरी ॥ वसेनिकटसेजारीं॥ २॥जेवितांजवळी॥
येवोनियांपुसघोळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधणी ॥ कोपलेहे
मनानाणी ॥ ४ ॥ ॥ २७९१ ॥

वटवटकेली ॥ नविचारितांमनाआली ॥ १ ॥ मजकरा
लतेंक्षमा ॥ कैसेंनेणोपुरुषोत्तमा ॥ २ ॥ उचितनकळे॥
जिव्हाभलतेंचिबरळे॥ ३॥तुकाम्हणेकांहीं ॥ लौकिका
चीचाडनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ २७९२ ॥

जिवेहोवेसाठीं ॥ पडेसंसारासीतुटी ॥ १ ॥ ऐसींबोलि
लोंवचनें ॥ सर्वेघेऊनीनारायणे ॥ २ ॥ येणेनाहींजा
णे ॥ केलेंकोणानमागणें ॥ ३ ॥ नाहींजन्माआलों ॥
करीलऐसेंनेदीबोलों ॥ ४ ॥ ठावपुसीसेणे ॥ तुकाम्हणे
खुटेयेणे ॥ ५ ॥ ॥ २७९३ ॥

आतांपंढरिराया ॥ माझ्यानिरसावेंभया ॥ १ ॥ मनीं
राहिलीआशंका ॥ स्वामीभयाचीसेवका ॥ २ ॥ ठेवा
माथांहात ॥ कांहींबोलोंअभयमात॥ ३॥ तुकाम्हणेला
डें ॥ खेळेंऐसेंकरापुढें ॥ ४ ॥ ॥ २७९४ ॥

कवतुकवाणें ॥ बोलोंबोबड्यावचनें ॥ १ ॥ हेंतोंनसा
वेंअंतरीं ॥ आम्हाधरायाचेंदूरीं ॥ २ ॥ स्तुतितैसीनिंदा ॥
मानासमानगोविंदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणबोलें ॥ मजतु
म्हीशिकविलें ॥ ४ ॥ ॥ २७१५ ॥
असोमागेंझालें ॥ पुढेंगोडतेंचांगलें ॥ १ ॥ आतांमाझे
मनीं ॥ कांहींअपराधनमानीं ॥ २ ॥ नेदीअवसान ॥ क
रितांनामाचेंचिंतन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोलें ॥ तुजअर्धीं
चगोविलें ॥ ४ ॥ ॥ २७१६ ॥
मातेविणबाळा ॥ आणिकनमानेसोहळा ॥ १ ॥ तैसें
झालेंमाझ्याचित्ता ॥ तुजविणपंढरिनाथा ॥ २ ॥ वाट
पाहेमेघाबिंदु ॥ नेघेचातकसरितासिंधु ॥ ३ ॥ सारसा
सवेंनिशीं ॥ ध्यानरवीच्याप्रकाशीं ॥ ४ ॥ जीवनालागीं
मच्छ ॥ जैसेधेनुलागींवत्स ॥ ५ ॥ पतिव्रतेजिणें ॥ भ्र
ताराच्यावर्तमानें ॥ ६ ॥ कृपणाचेंधन ॥ लोभ्यालागीं
जैसेंमन ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेकाय ॥ तुजविणप्राणराहे ॥ ८ ॥
॥ २७१७ ॥
तुजऐसाकोणीनदेखेंउदार ॥ अभयदानेंशूरपांडुरंगा
॥ १ ॥ शरणयेतीत्याचेनविचारीसीदोष ॥ नमागतां
त्यासअढळदेसी ॥ २ ॥ धांवसीआडणीऐकोनियांधां
वा ॥ कैवारेंत्यादेवाभक्तांचियां ॥ ३ ॥ दोषत्याचेजाळीक
ल्पकोटीवरी ॥ नामासाठींहरिआपुलिया ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तुजवानूंकैशापरी ॥ येकामुखेंहरिआयुष्यथोडें ॥ ५ ॥
॥ २७१८ ॥

कायतुझेऊपकारपांडुरंगा॥सांगोंमीयाजगामाजीआ तां ॥ १ ॥ जतनहेंमाझेंकरोनिसंचित ॥ दिल्हेंअवचित आणूनियां ॥ २ ॥ घडल्यादोषाचेनघालींचभरी ॥ आ लियासिथोरीकृपादेवा ॥ ३ ॥ नव्हेतेंठाउकेंअयकि लेंनाहीं ॥ नमागतांपाहींदानदिल्हें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेया च्याउपकारासाठीं ॥ नाहींमाझेगांठींकांहींयेक ॥ ५ ॥

॥२७९९॥

वाळुनियांजनसांडीमजहातीं ॥ करिसीलहरिऐसेंक धीं ॥ १ ॥ आठवीनपायधरुनिअनुतापें ॥ वाहेजळझों पनाहींडोळां ॥ २ ॥ नावडतीजीवाआणिकप्रकार ॥ आवडतेफारयेकांताची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसीधरितों वासना ॥ होईनारायणासात्यमज ॥ ४ ॥ ॥२८००॥

सांगतोंतेंमनातेंमाझेंनायके॥ घातावरीठेकचांडाळहें ॥ १ ॥ म्हणोनियांपाहेतरतेंबुडतें ॥ नलाहेपुरतेंबळकरूं ॥ २ ॥ कायतेंसंचितनकळेपाहतां ॥ मतिमंदाचिंताउ पजते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंबळनाहींअंगीं ॥ पाहोनियां वेगींपारटाकीं ॥ ४ ॥ ॥२८०१॥

आतांनकोचुकोंआपुल्याउचिता ॥ उदारायाकांतार खुमाईच्या ॥ १ ॥ आचरावेदोषहेंआम्हाविहीत ॥ ता रावेपतिततुमचेते ॥ २ ॥ आम्हीतोंआपुलेंकेलेंसेजत न ॥ घडोतुम्हाकडुनघडेलतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविठोचतु रांच्याराया ॥ आहेतेंकासयामोहोदशी ॥ ४ ॥ २८०२ ॥

मुखेंबोलावेंतेंजीवींचेंजाणसी ॥ विदितपायांसींसर्व

आहे ॥ १ ॥ आतांहेंचिभलेंभाकावीकरुणा ॥ विनि
योगतोजाणातुम्हीत्याचा ॥ २ ॥ आपुलेंतोंयेथेंकेलेंन
व्हेकांहीं ॥ साधनाच्यावाहीपडोंनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
देहदिल्हापिंडदान ॥ वेळोवेळांकोणचिंताकरी ॥ ४ ॥
॥ २८०३ ॥

कामातुरभयलाजनाविचार ॥ शरीरअसारतृणतुल्य
॥ १ ॥ नवलहेलीलाकर्त्याचेंलाघव ॥ प्रारब्धेंतेभावदा
खविले ॥ २ ॥ लोभालोभयेकाधनाचियेठाईं ॥ आणि
काचीसोईचाडनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभुकनविचारी
प्रकार ॥ योजेतेंतेंसारयथाकाळें ॥ ४ ॥ ॥ २८०४ ॥
बांधीसोडीहेतोंधन्याचियेहातीं ॥ हेकडगोवितीआप
णावळें ॥ १ ॥ भुललियासिनाहींदेहाचाआठव ॥ धो
तऱ्यानेंभावपालटीला ॥ २ ॥ घरातरांधांवेदाराचिये
सोई ॥ भिंतीसवेंडोईघेवोनिफोडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदे
वागेलीविसरोन ॥ आतांवर्मकोणदावीयासी ॥ ४ ॥
॥ २८०५ ॥

कोणहाजन्मताकोणजन्मविता ॥ नकळेरूपावंतामा
वतुझी ॥ १ ॥ कवणहादाताकवणहामागता ॥ नकळे
रूपावंतामावतुझी ॥ २ ॥ कवणभोगवीकवणभोगि
ता ॥ नकळेरूपावंतामावतुझी ॥ ३ ॥ कवणतेरूपताक
वणअरूपता ॥ नकळेरूपावंतामावतुझी ॥ ४ ॥ सर्वांठा
ईंतूंचिसर्वहिझालासी ॥ तुकाम्हणेयासीदुजेंनव्हे ॥ ५ ॥
॥ २८०६ ॥

जेदोषघडलेनफिटेकरितांकांहीं ॥ सरतेतुझ्यापाईझा
लोंतैसे॥ १ ॥ माझाकांहोकरूनयेअंगिकार ॥ झाले
तिनिष्ठुरपांडुरंगा ॥ २ ॥ यातिहीननयेऐकोंज्यासीवेद
तयासिदिल्हेंपदवैकुंठींचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकारेयेका
चाआभार ॥ घेसीमाथाभारवाहोनियां ॥४॥ २८०७
जेथेदेखेंतथेतुझींचपाउलें॥विश्वचिअवघेंकोंदाटलेंरे
रूपगुणनामअवघामेघशाम ॥ वेगळेंतेंकायउरलेंरे ॥
जातांलोटांगणींअवघीचमेदिनी ॥ सकळदेवपाठझा
लेरे॥ सदापर्वकाळसुदिनसुवेळ ॥ चित्तप्रेमेंअसेधा
लेंरे॥ १ ॥ अवघाआम्हातूंचिझालासी॥ देवासंसारहे
वाकामधंदारे॥ नलगेजाणेंकोठेंकांहींचकरणें ॥मुखीं
नामध्यानसदारे॥ २ ॥ वाचेबोलेतेंतुझेंचगुणवाद॥मं
त्रजपकथास्तुति ॥ भोजनसारुठाईफळतांबोलकां
हीं॥पूजानैवेद्यतुजहोती॥चालतांप्रदक्षणानिद्रालोटां
गण॥ दंडवततुजप्रति ॥ देखोनिदृष्टिपरस्परेंगोष्टी ॥
अवघ्यातुझ्यामूर्तीरे॥३॥झाल्यातीर्थरूपबावीनदीकू
प॥अवघेंगंगाजळझालें॥ महालमंदिरेंमाझ्यातनघरें
झोंपड्याअवघींदेवालयें ॥ ऐककानींत्याहरिनामध्व
नीनानाशब्दहोतेझाले॥तुकाम्हणेआम्हीयाविठोबा
चेदास॥सदाप्रेमेंसुखेंधाले ॥४॥ ॥ २८०८॥
हरिकथेचीआवडीदेवा ॥ करितोंसेवादासांची॥ १ ॥
म्हणोनिहिंडेमागेंमागें ॥ घरटीजागेपालितसे ॥ २ ॥
निर्लज्जभोजनाचेरंगीं ॥ भरतेंअंगींप्रेमाचें ॥ ३ ॥तु

काम्हणेविकिलेंदेवें ॥ आपणाभावेंसवसाठीं ॥ ४ ॥

॥२८०९॥

साधनसंपत्तिहेंचिमाझेंधन ॥ सकळचरणविठोबाचे ॥ १ ॥ शीतळहापंथमाहेराचीवाट ॥ जवळीचनीटसुखरूप ॥ २ ॥वैष्णवाचासंगरामनामगाणें॥मंडितभूषणेंअलंकार॥ ३ ॥ भवनदीआडनव्हतीसीझाली॥ कोरडीचचालीजावेंपाईं ॥ ४ ॥ मायबापदोघेंपाहातीलवाट॥ ठेवोनियांकटींकरउभी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेकेव्हांदेखेंनकळस॥ पळालीआळसनिद्राभूक॥६॥२८१०॥

यथार्थवादेंतुजनवर्णवेकदा ॥ बोलतोंतेनिंदाकरितों तुझी॥ १॥ वेदश्रुतितूजनेणतीचकोण्ही॥चोविसठेंगणीधांडोळितां ॥ २ ॥ आतांमजक्षमाकरावीतेदेवा॥सलगीकेशवाबोलियेलों॥ ३॥ सगुणकीसाकारनिर्गुणकींनिराकार ॥ नकळेहापारवेदश्रुती ॥ ४ ॥ तोआम्हीभावेंकेलासीलहान ॥ ठेवोनियांनावेंपाचारितों॥ ॥ ५ ॥ सहस्रमुखेंशेषशिणलास्तवितां ॥ पारनकळतां ब्रह्माठेला॥६॥तेथेंमाझीदेहबुद्धितेचिकाई॥थोरमीअन्यायीतुकाम्हणे ॥ ७॥ ॥२८११॥

कृष्णध्यातीचित्तींकृष्णगातीगीतीं ॥ तेहिकृष्णहोतीकृष्णध्यानें ॥ १ ॥ आसनींशयनींभोजनींजेवितां ॥ म्हणारेहाभोक्तानारायण ॥ २ ॥ वोवियादळणींगावानारायण॥ कांडितांकांडणकरितांकाम ॥ ३ ॥ नरनारीयातिहोकोणीयेभलती ॥ भावेंऐकाप्रीतिनारायण ॥

॥ ४ ॥ तुकाम्हणेयेकाभावेंभजाहरी ॥ कांतितेदुसरीक
पयेक ॥ ५ ॥ ॥२८१२॥

डोळियांपाझरकंठमाझादाटी ॥ येवोदेईभेटीपांडुरं
गे॥१॥बहुदीसटाकिलेंनिरासकांकेलें॥ कोठेवोगुंतलें
चित्ततुझें ॥ २ ॥ बहुधंदातूजनाहींवोआठव ॥ राहिला
सेजीवमाझाकंठीं ॥ ३॥ पंढरिसीजातीवारकरीसंतां॥
निरोपबहुतांहातींधाडीं ॥४॥ तुजविणकोणसावाधा
वाकरीं ॥ यावेंझडकरीपांडुरंगे ॥ ५॥ कायतुझीवाटपा
होंकोठवरी ॥ कृपाळुवाहरिविसरलासी ॥ ६॥ येकवे
ळमाझाधरूनिआठवो ॥ तुकाम्हणेयेवोन्यावयासी ॥
॥ ७॥ ॥२८१३॥

कायकरूंयामनाआतां ॥ कांविसरतेंपंढरिनाथा ॥१॥
करूंसंसाराचीचिंता ॥वेळोवेळांमागुता॥२॥ अधिक
कोंडतांचरफडी॥ भलतिकडेघालीउडी ॥ ३ ॥ भज
ननावडेश्रवण ॥ धांवेविषयअवलोकून ॥ ४॥ बहुतचं
चळचपळ॥जातांयेतांनलगेवेळ ॥ ५॥ कितीराखोंदो
न्हीकाळ ॥ निजलियाजागेवेळ ॥ ६ ॥ मजराखेंआतां
तुकाम्हणेपंढरिनाथा॥७॥ ॥२८१४॥

कथातेप्रावर्ण ॥ नव्हेभिक्षेचेंतेंअन्न ॥ १ ॥ करींयापरी
स्वहित ॥ विचारूनिधर्मनीत ॥ २ ॥ देउळनव्हेघर ॥ प्र
पंचपरउपकार ॥ ३ ॥ विधिसेवनकाम ॥ नव्हेशब्दरा
मराम ॥४ ॥हत्याक्षेत्रधर्म ॥ नव्हेनिष्कामतेंकर्म ॥५॥
तुकाम्हणेसंतीं॥करुनिठेविलींआयतीं ॥ ६॥२८१५॥

पडोनियांराहीं ॥ उगाचिसंतांचियेपाईं ॥ १ ॥ नलगे पुसणेंसांगावें ॥ चित्तशुद्धिकरीभावें ॥ २ ॥ सहजते स्थिति ॥ उपदेशपरयुक्ति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभाव ॥ जव ळिधरुनीआणिदेव ॥ ४ ॥ ॥२८१६॥

देवाचेघरींदेवेंकेलीचोरी ॥ देवेंदेवनागउनकेलाभि कारी ॥ १ ॥ धावणियांधांवाधांवणियांधांवा ॥ माग चिनाहींजावेंकवणियांगावा ॥ २ ॥ सवेंचिहोताचोर घरींचियाघरीं ॥ फावलियावरीकेलेंअवघेंवाटोळें ॥ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणयेथेकोणीचनाहीं ॥ नागवलेकोणगेलें कोणाचेंकाई ॥ ४ ॥ ॥ २८१७॥

जतनकरारेजतनकरा ॥ घालूंपाहेघरावरीघालाचोर टे ॥ १ ॥ अवघेचनिजोंनकाअवघियेठाईं ॥ वेळअवे ळतरींसांभाळावीकांहीं ॥ २ ॥ सिंतरलीफारखातीभो वतालेफेरे ॥ गेलेनयेहातांसखीतळमळउरे ॥ ३ ॥ तुका म्हणआम्हीकरूंआपुलेंजतन ॥ नलगेकांहींकोणाच्या वेंउघडारेकान ॥ ४ ॥ ॥ २८१८ ॥

काळोखीखावोनिकैवाडकेलाधीर ॥ आपुलियाहितें झालोंजनामध्येंशूर ॥ १ ॥ कांरेतुम्हीनेणाकांरेतुम्हीने णा ॥ अल्पसुखासाठींपडलीविपत्तीच्याघाणा ॥ २ ॥ नाहींऐसीलाजकायतयापेआगळें ॥ कायनव्हेकेलेंआ पुलियाबळें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरीसुखअवघेंचिवरें ॥ ज तनकरूंहेआपुलींद्वारें ॥ ४ ॥ ॥ २८१९॥

जायपरतेंकायआणीलाकंटाळा ॥ बोलायेकवेळाऐसें

तरी ॥ १ ॥ कांहो केली तुम्ही निष्ठुरता देवा ॥ मानेनाहे से
वा करितों ते ॥ २ ॥ भाग्यवंत त्यांसी सांगितल्या गोष्टी ॥
तें नाहीं अदृष्टीं आमुचिया ॥ ३ ॥ तुज ऐसा स्वामी असो
नि मस्तकीं ॥ होतसे चूकी संचिताची या ॥ ४ ॥ तुका म्ह
णे तुम्हापासूनि अंतर ॥ नपडे नाहीं स्थीर बुद्धि माझी ॥ ५
॥ २८२० ॥
अनुभवें कळों येतें पांडुरंगा ॥ रुसावें तें कां गा तुम्हावरी ॥
॥ १ ॥ आवरितां चित्त नावरे दुर्जन ॥ घात करी मन मा
झें मज ॥ २ ॥ अंतरीं संसार भक्ति बाह्याल्कार ॥ म्हणो
नि अंतर तुझ्या पाईं ॥ ३ ॥ तुका म्हणे काय करुं नेणे वर्म ॥
आलें तैसें कर्म सोसूं पुढें ॥ ४ ॥ ॥ २८२१ ॥
तुज करितां होत अनाचें आन ॥ तारिले पाषाण उदकीं दे
वा ॥ १ ॥ काय कइवाड करूं अंगीकार ॥ माझा बहु भार ज
ड झाला ॥ २ ॥ चुकलासी म्हणों तरी जिवाचा हि जीव ॥
रिता नाहीं ठाव उरों दिल्हा ॥ ३ ॥ तुका म्हणे ऐसें काय स
त्ताबळ ॥ माझे परी कृपाळ आहा तुम्ही ॥ ४ ॥ २८२२ ॥
फळ दें ठिहुनि झडे ॥ मग मागुतें न जडे ॥ १ ॥ म्हणोनी
तात डितखोटी ॥ कारण उचिताचे पोटीं ॥ २ ॥ पुढें चढे
हात ॥ त्याग मागीला उचित ॥ ३ ॥ तुका म्हणे रणीं ॥ न
ये पाहों परतोनी ॥ ४ ॥ ॥ २८२३ ॥
अंगीं देखोनीया संतीं ॥ अंगीं रोमांच उठती ॥ १ ॥ हातो
नव्हे उपदेश ॥ सुख अंतरीं उल्हास ॥ २ ॥ वित्त गोता कडे
चित्त न घालीनारडे ॥ ३ ॥ आठवोनि येका ॥ उडी घा

लीम्हणेतुका॥ ४॥ ॥५॥ ॥५॥ ॥२८२४॥

फळपिकेदेंठी॥ निमित्यवारियाचेभेटीं॥ १ ॥हातोअ
नुभवरोकडा॥कळोंयेतोखराकुडा॥ २ ॥ तोडिलीया
बळें॥ वायांजातीकाचीफळें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमन॥ ते
थेसकळकारण॥ ४ ॥ ॥ २८२५॥

झालउनिखुंट॥ आधिकरावाबळकट॥ १ ॥ मगतया
च्याआधारें॥ करणेंतेंअवघेंबरें॥ २ ॥ सुखदुःखसाहे॥
हर्षामर्षभंगानये॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजीवें ॥ आधिमरो
निराहावें॥ ४ ॥ ॥ २८२६॥

धांवेमातेसोई॥ बाळनविचारिकांहीं॥ १ ॥ मगत्याचें
जाणेंनिकें॥ अंगवोडवीकौतुकें॥ २ ॥ नेणेसर्पदोरी॥
आगिभलतेहातींधरी॥ ३ ॥ तीवीणतेनेणे॥ आणि
ककांहींतुकाम्हणे॥ ४ ॥ ॥ २८२७॥

भोगद्यावेदेवा॥ त्यागभोगिचबरवा ॥ १ ॥ आपण
व्हावेंयेकीकडे॥ देवकळेवरिजोडे॥ २ ॥योजेयथाका
ळें॥ उत्तमकाळादंडेमुळें॥ ३ ॥ वंचकासीदोष॥ तु
काम्हणेमिथ्यासोस॥ ४ ॥ ॥ २८२८॥

पायांच्याप्रसादें॥ कांहींबोलीलोंविनोदें॥ १ ॥ मज
क्षमाकरणेसंतीं॥ नव्हेअंगभूतयुक्ति॥ २॥ नव्हेहाउ
पदेश॥ तुमचेबडबडीलेशेष॥ ३ ॥तुमचेकृपेचेंपोषणें
जन्मोजन्मींतुकाम्हणे॥ ४ ॥ ॥ ॥२८२९॥

जायाचेंअंगुलेंलेतानाहींमान ॥ शोभानेदीजनहास
विले॥ १ ॥ घुसंळितांताककांडितांहीभूस॥ साध्यना

हींक्लेशजातीवायां ॥ २॥ तुकाम्हणेनाहींस्वतांभांडव
ल॥ भिकेचेंतेंफोलबीजनोव्हे॥ ३॥ ॥ २८३०॥
नबोलावेंपरीपडिलाप्रसंग ॥ हाकलितेंजगतुझ्याना
में॥ १॥ लटिकेंचिसोंगमांडिलापसारा ॥ भिकारीतूं
खराकळोंआलें॥ २॥ निलाजीरींआम्हीकरुनियांधीर॥
राहिलोंआधारधरुनियां॥ ३॥ कैसानेणेआतांकरिसी
शेवट॥ केलीकटकटत्याचीपुढें॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकांहीं
नबोलसीदेवा॥उचितहेसेवाघेईंमाझी॥५॥ २८३१॥
नाहींझालेमालकळोंदेतांकाळीं॥कोणपाहोंबळीदोघां
मध्यें॥ १ ॥ आम्हीतरिझालोंजीवासीउदार॥ कईचाहा
धीरतुम्हापासीं॥ २ ॥ बहुचालविलेंमागेंआजिवरी॥
आतांपुढेंहरिजाऊंनेदी॥ ३ ॥ नव्हतीजोंभेटीनामाची
वोळखी॥म्हणउनिदुःखीबहुझालों॥४॥ तुकाम्हणेकां
हींराहोंनेदीबाकी ॥ येकवेळाचुकीझालीआतां॥ ५ ॥
॥ २८३२॥
कैसारुपाळूहेनकळसीदेवा ॥ नबोलसीसेवाघेसीमा
झी॥ १॥ कायऐसेंबळआहेतुजपासीं॥ पाहोंहरिघेसी
कोणआह ॥ २॥पाडियेलाठाईंतुझाथारामारा॥अव
घादातारालपसीतो॥ ३॥आतांतुम्हाआम्हाउरितोचि
बरें॥ कायहेंउत्तरवाढऊनी॥ ४॥ तुकाम्हणेमजसात्य
झालेसंत॥म्हणउनिमातफावलीहे ॥५॥ २८३३ ॥
चुकलीयाआम्हाकरितसादंड ॥ हाकासीकांखंडपांडु
रंगा॥ १ ॥ चालविलेंयेकेरिद्धीसिद्धीवरी॥ तैसामीश्री

कारीनव्हेदेवा ॥ २ ॥ कामीयेथेंगुंतोंमांडुनिपसारा ॥
मागुतामाघारादंभासाठीं ॥ ३ ॥ केलेंम्यांजतनआपु
लेंवचन ॥ ठाईंचेंधरूनहोतोंपोटीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
ताळाघातलाआडाखी ॥ ठावेहोतेसेखीआडवीसी ॥
॥ ५ ॥ ॥ २८३४ ॥

कृपावंताकोपनधरावाचित्तीं ॥ नछळूंवक्रोक्तिस्तुतिक
रूं ॥ १ ॥ आम्हीतुझापारकायजाणोंदेवा ॥ नेणोंकैसीसे
वाकरावीते ॥ २ ॥ अनंताअरूपाअलक्षाअच्युता ॥ नि
र्गुणासच्चीतानारायणा ॥ ३ ॥ चांगलींहींनामेंघेतलीं
ठेऊन ॥ झालासीलहानभक्तिकाजा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तुझ्यापायांवरीसदा ॥ मस्तकगोविंदाअसोमाझा ॥
॥ ५ ॥ ॥ २८३८ ॥

आतांतुझाभावकळोंआलादेवा ॥ ठकोनियांसेवाघे
सीमाझी ॥ १ ॥ टाकोनिसांकडेंआपुलियामाथा ॥
घातलायासंतांवरीभार ॥ २ ॥ स्तुतिकरुनियांपिटीला
ढांगोरा ॥ तेंकोणदातारासाचकरी ॥ ३ ॥ जातीचेवा
णीअसेपोटींचेंकूडें ॥ नकामजपूढेंठकाठकी ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेनाहींआलेंअनुभवा ॥ अधींचमीदेवांकेंचानाचों
॥ ५ ॥ ॥ २८३६ ॥

जनपूजूंयाचामजकांआभार ॥ हातुम्हीविचारजाणा
देवा ॥ १ ॥ पत्रकोणमानीवंदितीलसिक्का ॥ गौरवसे
वकांयाचिमूळें ॥ २ ॥ मीपणेंमीहोतोंजनामध्येंआधीं
कोणेदिलेंकधींकायतेव्हां ॥ ३ ॥ आतांतूंभोगितासर्व

नारायणा॥ नकोआम्हादीनापीडाकरूं॥ ४ ॥ आपुली
याहातेंदेशीलमुशारा ॥ तुकाम्हणेखरातोचिआम्हा॥
॥२८३७॥

आमुचिकांनयेतुम्हासिकरुणा ॥ कितीनारायणाआ
ळवावें ॥ १ ॥ कायजाणातुम्हीदुर्बळाचेंजीणें ॥ वैभवा
चियागुणेआपुलिया ॥ २ ॥ देतिघेतिकरीतिखटपटा
आणिक॥निराळाकौतुकेंपाहोनीयां ॥ ३॥ दिवसबोटी
आम्हीधरीयेलेंमाप ॥ वाहातोंसंकल्पस्वहिताचा ॥ ४॥
तुकाम्हणेमगदेसीकोण्याकाळें ॥ चुकुरदुर्बळेंहोतोंआ
म्हीं ॥ ५ ॥ ॥२८३८॥

तुम्हाआम्हातूटीहोईलयावरी ॥ ऐसेंमजहरीदिसतसे॥
॥ १ ॥ वचनाच.कांहींनदेखोंआधार ॥ करावाहाधीर
कोठवरी ॥ २ ॥ सारिलेंसंचितहोतेंगांठींकांहीं ॥ पुढेंक्र
णतेंहीनेदीकोण्ही ॥ ३ ॥ जावेंचीनलगेकोणाचियेघ
रा॥उडालारातेरातुझ्यासंगें॥ ४॥तुकाम्हणेआम्हाहाचो
लाभझाला ॥ मनुष्यधर्मगेलापांडुरंगा ॥५॥२८३९॥
देवमजूरदेवमजुर ॥ नाहींउजूरसेवेपुढें॥ १ ॥देवगांढ्या
ळदेवगांढ्याळ॥देखोनियांबळलपतसे॥ २॥देवतरकाई
देवतरकाई ॥तुकाम्हणेराईतरीमोठी॥ ३॥ ॥२८४०॥
देवदयाळदेवदयाळ ॥ सोहेकोल्हाळबहुतांचा ॥ १ ॥
देवउदारदेवउदार ॥ थोड्यासाठींफारदेऊंजाणे ॥ २ ॥
देवचांगलादेवचांगला ॥ तुकालागलाचरणाशी ॥ ३॥
॥२८४१॥

देवबासरदेवबासर॥असेनिरंतरजेथेंतेथें॥१॥देवखो
ळंबादेवखोळंबा॥मजझळंबाम्हणेकोंडी॥२॥देवल
गटदेवलगट॥लाविलीयाचटजीवींजडो॥३॥देवबाव
ळादेवबावळा॥भावेजीवेजवळालुडबुडी॥४॥देवन
व्हावादेवनव्हावा॥तुकाम्हणेगोवाकरिकामी॥५॥

॥२८४२॥

देवनिढळदेवनिढळ॥मूळनाहींडाळपरदेशी॥१॥देव
अकुळीदेवअकुळी॥भलतेस्थळींसोयरीक॥२॥देवलिं
गाड्यादेवलिंगाड्या॥तुक्याभडयादंभटाकी॥३॥

॥२८४३॥

देवबराडीबराडी॥घालीदेंटासाठींउडी॥१॥देवभ्याड
देवभ्याड॥राखेबळीचेंकवाड॥२॥देवभावीकभा
वीक॥होयदासाचासेवक॥३॥देवहोयदेवहोय॥जे
साम्हणेतैसातया॥४॥देवलाहानलाहान॥तुकाम्ह
णेअणुरेणु॥५॥ ॥२८४४॥

देवभलादेवभला॥मिळोनीजायजैसात्याला॥१॥
देवउदारउदार॥देतानाहींथोडेंफार॥२॥देवबळीदे
वबळी॥जोडानाहींभूमंडळीं॥३॥देवव्हावादेवव्हा
वा॥आवडेतोसर्वांजीवा॥४॥देवचांगलाचांगला
तुकाचरणासीलागला॥५॥ ॥२८४५॥

देवपाहोंदेवपाहों॥उंचठाईंउभेराहों॥१॥देवदेखीला
देखीला॥तोनाहींकोणाभ्याला॥२॥देवाकांहींमागों
मागों॥जीवभावत्यांसिसांगों॥३॥देवजाणेदेवजा
णे॥पुरबीमनींचीयेखुणे॥४॥देवकातरकातर॥तु

काम्हणेअभ्यंतर॥५॥ ॥२८४६॥
देवआमुचाआमुचा॥जीवसकळजीवांचा॥१॥देव
आहेदेवआहे॥जवळीआम्हाअंतर्बाह्य॥२॥देवगो
डदेवगोड॥पुरवीकोडाचेंहिकोड॥३॥देवआम्हाराखे
राखे॥घालीकळिकाळासीखांके॥४॥देवदयाळद
याळ॥करीतुकयाचासांभाळ॥५॥ ॥२८४७॥
जाउंदेवाचीयागांवा॥देवदेईलविसावा॥१॥देवा
सांगोंसुखदुःख॥देवनिवारीलभूक॥२॥घालूंदेवा
सीचभार॥देवसुखाचासागर॥३॥राहोंजवळी
देवापासीं॥राहोंजडोनिपायांसीं॥४॥तुकाम्हणेआ
म्हीबाळें॥यादेवाचींलडिवाळें॥५॥ ॥२८४८॥
प्रेमतेथेंवासकरी॥मुखींउच्चारितांहरी॥१॥प्रेमया
वेंतयागांवा॥चोजवीतयावैष्णवा॥२॥प्रेमपाठी
लागेबळें॥भक्तदेखोनियांभोळे॥३॥प्रेमनवजेदव
डीतां॥शिरेबळेंजेथेकथा॥४॥तुकाम्हणेथोरआशा
प्रेमधरींविष्णुदासा॥५॥ ॥२८४९॥
संतमानीतीलमज॥तेणेंवाटतसेलाज॥१॥तुम्हीकृ
पाकेलीनाहीं॥चित्तमाझेंमजग्वाही॥२॥गोविलें
योरिवा॥दुःखवाटतसेजीवा॥३॥तुकाम्हणेमाया॥
आंवराहेपंढरिराया॥४॥ ॥२८५०॥
नाहींतुम्हीकेला॥अंगीकारजीविठ्ठला॥१॥सोंगेन
पवीजेथडी॥माझिफुटकीसांगडी॥२॥प्रेमनाहींअं
गीं॥भलेंम्हणवीलेंजगीं॥३॥तुकाम्हणेदेवा॥मजवा

यांकांचाळवा ॥ ४ ॥ ॥ २८५१ ॥
आतांचक्रधरा ॥ ह्मणिआम्हासीअव्हेरा ॥ १ ॥ तुम
चीम्हणविल्यावरी ॥ जैसीतैसीतरीहरी ॥ २ ॥ काळआ
म्हाखाय ॥ तरीतुझेंनावजाय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥
आतांपणसिद्धिन्यावा ॥ ४ ॥ ॥ २८५२ ॥
मजऐसाकोणउद्धरीलासांगा ॥ ब्रीदेंपांडुरंगाबोलत
सा ॥ १ ॥ हातींच्याकांकणाकायसाआरसा ॥ उरलों
मीजेसातैसाआहें ॥ २ ॥ धनमंत्रीहारीरोग्याचियाव्य
थे ॥ तेंतोंकांहींयेथेनदेखीजे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींअ
नुभवअंगें ॥ वचनवाऊगेंकोणमानी ॥ ४ ॥ २८५३ ॥
कायतेंसामर्थ्यनचलेयाकाळें॥कायझालेंबळशक्तिही
न ॥ १ ॥ माझियासंचीतेंआणीलासीहरि ॥ झालेतुज
वरीवरिष्ठते ॥ २ ॥ कायगमावीलीसुदर्शनगदा ॥ त्या
भेणेगोविंदालाजतसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायब्रीदाचें
तेंकाम ॥ सांडीपरतेंभामदीनानाथ ॥ ४ ॥ २८५४ ॥
बळबुद्धिवेंचुनियांशक्ति ॥ उदकचालवावेंयुक्ती ॥ १ ॥
नाहींचळतयाअंगीं ॥ धांवेलवणामागेंवेगीं ॥ २ ॥ पा
टमोटकळा ॥ भरितपखालासागळा ॥ ३ ॥ वीजाज्या
सीद्यावें ॥ तुकाम्हणेतैसेंव्हावें ॥ ४ ॥ ॥ २८५५ ॥
नम्हणेसानाथोर ॥ दुष्टपापीअथवाचोर ॥ १ ॥ सकळां
घावांयेकचवी ॥ तानहारुनीनिववी ॥ २ ॥ नम्हणेदि
वसराती ॥ सर्वकाळसर्वांभूतीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझारी ॥
घेतांतांब्यानेंखापरी ॥ ४ ॥ ॥ २८५६ ॥

इच्छाचाडनाहीं॥ नधरिसंकोचहीकांहीं ॥ १ ॥ उदका
नेलेंतिकडेजावें॥ केलेंतेसेसहजव्हावें ॥ २ ॥ मोहरी
कांदाऊंस॥ येकवाफाभिन्नरस॥३॥ तुकाम्हणेसुख॥
पीडाइछापावेदुःख॥ ४ ॥ ॥ २८५७॥
तरलेतेमागेंआपुलीयासत्ता॥कमाईअनंताकरुनियां॥
॥ १ ॥ उसणेंफेडीतांधर्मतेथेकोण ॥ तेतूंजअनन्यतुम्ही
त्यांसी ॥ २ ॥ मजऐसाकोणसांगावायांगेला॥ तो
तुम्हीतारिलापांडुरंगा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनामासारीखी
करणी॥ नदेखेचिमनींसमजावें॥ ४॥ ॥ २८५८॥
कवणासीभांडोंकवणमाझेंसात्य ॥ कोणमजआहेतु
जवीण ॥ १ ॥ धरिलेंउदासदूरीदूरांतरे ॥ सांडीयेकस
रेंकेलीमाझि॥ २॥ आयकोनीमाझेंनायकसीबोल ॥
देखोनीयांखोलबुंथोघेसी॥३॥ तुकाम्हणेयेकागांवी
चीवसती॥म्हणउनिखंतीवाटेदेवा॥४॥ ॥२८५९॥
आळवीतांकंठशोकलाभीतर॥ आयुष्यवेंचेधीरनाहीं
मना॥ १ ॥ अझुनिकांनयेहेंतुझ्याअंतरा ॥ दीनाच्या
माहेरापांडुरंगा ॥ २ ॥ धनदिसेडोळांदगडाचेपरी ॥
भोगतेशरीरींविषझालें ॥ ३ ॥ चुकलोंकायतेंमजक्ष
माकरीं॥ आलिंगुनीहरिप्रेमद्यावें ॥ ४ ॥ अवस्थारा
हिलीरूपाचीअंतरीं ॥ बाहेरभीतरीसर्वकाळ ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेमाझेसकळउपाय ॥ पांडुरंगापायतुझेआ
तां॥ ६॥ ॥ २८६०॥

शिवाजीराजे यांनीं स्वामीस अब्दागीर घोडीं कारकून न्यावयास पाठविले ते समयीं अभंग.

दिवट्याछत्रीघोडे ॥ हेतोबऱ्यांतनपडे ॥ १ ॥ आतांचे
थेपंढरिराया ॥ मजगोवीसीकासया ॥ २॥ मानदंभचे
ष्टा ॥ हेतोसूकराचीविष्टा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ माझें
सोडवणेधांवा॥ ४॥ ॥ २८६१ ॥
नावडेजेंचित्ता ॥ तेंचिहोसीपुरविता ॥ १ ॥ कांरेपुरवी
लीपाठी ॥ माझीकेलीजीवेंसाठी ॥ २ ॥ नकरावासंग
॥ वाटेदूरवावेंजग ॥ ३ ॥ सेवावायेकांत ॥ वाटेनबो
लावीमात ॥ ४ ॥ जनतनधन॥ वाटेलेखावेंवमन॥५॥
तुकाम्हणेसत्ता ॥ हातींतुझ्यापंढरिनाथा ॥ ६ ॥ २८६२
जाणोनिअंतर ॥ टाळसीलकरकर॥ १ ॥तुजलागींहेचि
खोडी ॥ पांडुरंगाबहुकुडी ॥ २ ॥ उठविसीदारीं ॥धरणें
येखादीयापरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाय ॥ कैसेसोडीनतें
पाहें ॥ ४ ॥ ॥ २८६३॥
नाहींविचारीत ॥ मेघगणदारींसेत ॥ १ ॥ नयेपाहोंत्या
चाअंत ॥ठेवीकारणापेंचित ॥ २ ॥नवर्जितगंगा॥ना
हींउत्तमअधमजगा॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमळ ॥नाहींअग्नी
सीविटाळ ॥ ४ ॥ ॥ २८६४॥
कायदिल्हाठेवा ॥ आव्हाविठ्ठलचिव्हावा ॥ १ ॥ तुम्ही
कळलेतिउदार ॥ साठीपरीसाचीगार ॥ २ ॥ जीवदेतां
तरी ॥ वचनानयेयेकासरी ॥ ३ ॥ गोमांसासमान ॥
तुकाम्हणेआम्हाधन ॥ ४ ॥ ॥ २८६५॥

पिकवावें धन ॥ ज्याची आस करी जन ॥ १ ॥ पुढें उरवा तां देतां ॥ नव्हे खंडन पवितां ॥ २ ॥ खोल पडे वोलीं बीज ॥ तरी हाता लागे निज ॥ ३ ॥ तुका म्हणे धणी ॥ विठ्ठल अक्षरें हीं तिन्हीं ॥ ४ ॥ ॥ २८६६ ॥

मुंगि आणि राव ॥ आम्हां सारीखाचि जीव ॥ १ ॥ गेलों मोहो आणि आशा ॥ कळीकाळाचा हा फांसा ॥ २ ॥ सोने आणि माती ॥ आम्हा समान हें चित्तीं ॥ ३ ॥ तुका म्हणे आलें ॥ घरीं वैकुंठ संचलें ॥ ४ ॥ ॥ २८६७ ॥

तिहीं त्रिभुवनीं ॥ आम्ही वैभवाचे धणी ॥ १ ॥ हाता आले घावडाव ॥ आमुचा मायबाप देव ॥ २ ॥ काय त्रिभुवनीं वळ ॥ अंगीं आमुच्या सकळ ॥ ३ ॥ तुका म्हणे सत्ता ॥ अवघि आमुचीच आतां ॥ ४ ॥ ॥ २८६८ ॥

सोन्याचे पर्वत करवती पाषाण ॥ अवघे रानोरान कल्पतरु ॥ १ ॥ परि या दुर्लभ विठोबाचे पाय ॥ तेथें हे उपाय न सरती ॥ २ ॥ अमृतें सागर भरवती गंगा ॥ म्हणवेल उगा राहे काळा ॥ ३ ॥ भूत भविष्य कळों येईल वर्तमान ॥ करवती प्रसन्न रिद्धी सिद्धी ॥ ४ ॥ स्थानमान कळों येती योगमुद्रा ॥ नववेलवारा ब्रह्मांडासी ॥ ५ ॥ तुका म्हणे मोक्ष राहे आली कडे ॥ इतर बापुडे काय तेथें ॥ ६ ॥

॥ ॥८६९॥

आम्ही तेणें सुखी ॥ म्हणा विठ्ठल विठ्ठल मुखीं ॥ १ ॥ तुमचें येर वित्त धन ॥ तें मज मृत्तिके समान ॥ २ ॥ कंठीं मिरवा तुळसी ॥ व्रत करा येकादशी ॥ ३ ॥ म्हणवा हरिचे दा

स ॥ तुकाम्हणेमजहेआस ॥ ४ ॥ ॥२८७०॥

नाहींकाष्ठाचागुमान ॥ गोवीभ्रमरासुमन ॥ १ ॥ प्रेम प्रीतीचेंबांधलें ॥ तेंनसुटेकांहींकेलें ॥ २ ॥ पद्रींघाली पीळा ॥ बापनिर्बळसाठीबाळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभावें ॥ भेणेंदेवेंआकारावें ॥ ४ ॥ ॥२८७१॥

भावाचियाबळें ॥ आम्हीनिर्भरदुर्बळें ॥ १ ॥ नाहींआणीकाचीसत्ता ॥ सदासमाधानचित्ता ॥ २ ॥ तर्कानाहीं ठाव ॥ येथेरीघावयावाव ॥ ३ ॥ येकछत्रीराज्य ॥ तुक्या पांडुरंगींकाज ॥ ४ ॥ ॥२८७२॥

भावापुढेंबळ ॥ नाहींकोणाचेंसबळ ॥ १ ॥ करीदेवाव रीसत्ता ॥ कोणत्याहूनिपरता ॥ २ ॥ बैसेतेथेयेती ॥ नपा चारितांसर्वशक्ति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेराहे ॥ तयाकडेकोण पाहे ॥ ४ ॥ ॥२८७३॥

सत्तावर्तेमन ॥ पाळीविठ्ठलाचीआण ॥ १ ॥ आज्ञावाहुनियांशिरीं ॥ सांगितलेंतेंचिकरी ॥ २ ॥ सरलीसेधांव ॥ नलगेवाढवावीहाव ॥ ३ ॥ आहेनाहींत्याचें ॥ तुकाम्हणेकळेसाचें ॥ ४ ॥ ॥२८७४॥

खावेंल्यावेंद्यावें ॥ जमाखर्चतुझ्यानावें ॥ १ ॥ आतां चुकलीखटपट ॥ झाल्यापत्र्याचाबोभाट ॥ २ ॥ आहेनाहींत्याचें ॥ आम्हाकामसांगायाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचिंता भारवाहेत्याचेमाथां ॥ ४ ॥ ॥२८७५॥

आतांबरेंझालें ॥ माझेंमाथांचेंनिघालें ॥ १ ॥ चुकलीहे मरमर ॥ भारमाथाचेडोंगर ॥ २ ॥ नसतांकांहींजोडी ॥ क

रीतेबहुतहातोडी ॥ ३ ॥ झालाझाडापाडा ॥ तुकाम्हणे
गेलीपीडा ॥ ४ ॥ ॥२८७६॥
संचितचिखावें ॥ पुढेंकोणाचेंनघ्यावें ॥ १ ॥ आतांपुरे
हेचाकरी ॥ राहोंबैसोनीयांघरीं ॥ २ ॥ नाहींकामाहातीं
आराणूकदिवसराती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसत्ता ॥ आतांपु
रेपराधीनता ॥ ४॥ ॥२८७७॥
ज्याचेगांवींकिलावास ॥ त्यासीनसावेंउदास ॥ १ ॥ त
रीचजोडिलेतेभोग ॥ कांहींआघातनलगे ॥ २ ॥ वाढ
वावीथोरि ॥ मुखेंम्हणेतुझेहरि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेगो
मटी ॥ दासांनघालाचीतुटी ॥ ४ ॥ ॥२८७८॥
माझातुम्हीदेवाकेलाअंगीकार ॥ हेंमजसाचारकैसेंक
ळे ॥ १ ॥ कांहोकांहींमाझ्यानयेअनुभवा ॥ विचारितां
देवाआहेतैसा ॥ २ ॥ लौकिकासीमजलावीसीआभार
शिरोरत्नभारदुःखाचाहा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींपालट
अंतरीं ॥ तेथेंदिसेहरीठकाठकी ॥ ४ ॥ ॥२८७९॥
तोंडेंबोलावेंतेंतरीवाटेखरें ॥ जीववेरझारेंवंचिजेना ॥
॥ १ ॥ हेंचिहोतुम्हासीसांगणेउगउनी ॥ जावेंसमजोनी
पांडुरंगा ॥ २ ॥ जेवींत्याचीखूणवाढिल्याअंतरीं ॥ प्रीती
नेंहेंघरीचालीतेथे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुपरींचेआदर ॥
अत्यंतव्यवहारसंपादणी ॥ ४ ॥ ॥२८८०॥
नपालटेयेक ॥ भोळाभक्तचिभावीक ॥ १ ॥ येरानाश
आहेपुढें ॥ पुण्यसरतांउघडें ॥ २ ॥ नेणेगर्भवास ॥ येक
विष्णुचाचिदास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखरें ॥ नामविठोबा

पोंवरें ॥ ४ ॥ ॥२८८१॥

स्वामिनी पंढरिनाथास पत्र पाटविलें ते अभंग.

कोणामुखेंऐसीऐकेनमीमात ॥ चालपंढरिनाथबोला वितो ॥ १ ॥ मगमीनधरींमागीलबोभाट ॥ वेगीं धरीनवाटमाहेराची ॥ २ ॥ निलाजीरेंचित्तकरितेंतळ मळ ॥ केधवांदेखतिमूळआलेंडोळां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे काईभाग्याचीउजारी ॥ होईलपंढरीदेखावया ॥ ४ ॥ ॥२८८२॥

कांमाझाविसरूपडिलामायबापा ॥ सांडियेलीकृपा कोण्यागुणें ॥ १ ॥ कैसाकंठूनीयांराहूंहासंसार ॥ काय येकधीरदेऊंमना ॥ २ ॥ नाहींनिरोपाचीपावलीवार ता ॥ करावीतेंचिंताऐसीकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकवें चूनिवचन ॥ नाहींसमाधानकेलेंमाझें ॥ ४॥ २८८३॥

कांहींमाझेकळोंअलेगुणदोष ॥ म्हणोनीउदासधरिले ऐसे॥ १ ॥ नाहींतरीयेथेनघडेअनुचित ॥ नाहींऐसीरीत तयाघरीं ॥ २ ॥ कळावेंतेंमनाआपुलीयासवें ॥ ठाई चेंहेंघ्यावेंविचारुनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजअव्हेरिलेंदेवें माझियाकर्तव्यबुद्धिचिया ॥ ४ ॥ ॥ २८८४ ॥

नव्हेधीरकांहींपाठऊंनिरोप ॥ आलातरीकोपयेवोसु खें ॥ १ ॥ कोपोनीयांतरीदेईलउत्तर ॥ जैसेतैसेपरफि राऊनी ॥ २ ॥ नाहींतयातरीकाययेकपोर ॥ मजतोमा हेरआणिकनाहीं॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअसेतयामध्येंहीत॥ आपणनिवांतअसोंनये ॥ ४ ॥ ॥ २८८५॥

आतांपाहोपंथमाहेराचीवाट ॥ कामाचावोझाटपडो
सुखें ॥ १ ॥ कायकरूंआतांनगमेसेंझालें ॥ बहुतसो
सिलेंबहुदीसें ॥ २ ॥ घरलागेपाठीचिंत्ताउभेवारे ॥ आ
पुलेंतेझुरपाहावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजीवगेलातरीजा
वो ॥ धरिलातोदेवभावेंशुद्ध ॥ ४ ॥ ॥ २८८६ ॥
विनवीजेऐसेंभाग्यनाहींदेवा ॥ पायांसींकेशवासल
गीकेली ॥ १ ॥ धीटपणेंपत्रलिहिलेंआवडी ॥ पारनेणे
थोडीमतिमाझी ॥ २ ॥ जेथेवेदातुझानकळेचिपार ॥
तेथेमीपामरकायवानूं ॥ ३ ॥ जैसेंतैसेमाझेबोलअं
गीकारी ॥ बोबड्याउत्तरींगौरवीतों ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेवी
टेवरीजींपाउलें ॥ तेथेम्यांठेविलेंमस्तकहें ॥ ५ ॥
॥ २८८७ ॥
देवाचियादेवागोपिकांच्यापती ॥ उदारहेख्यातीत्रि
भुवनीं ॥ १ ॥ पातकाच्याराशीनाशीतोसीनामें ॥ ज
ळतीलकर्मेंमहादोष ॥ २ ॥ सर्वसुखेंतुझ्याबोळंगती
पाईं ॥ रिद्धिसिद्धिठाईंमुक्तिच्यारी ॥ ३ ॥ इंद्रासीदुर्ल
भपावीजेतेंपद ॥ गीतीगाताछंदवाहतोटाळी ॥ ४ ॥
तुकाम्हणजडजीवशक्तिहीन ॥ त्याचेंतूंजीवनपांडुरं
गा ॥ ५ ॥ ॥ २८८८ ॥
कायझालेंनेणोमाझियाकपाळा ॥ नदेखीजेडोळांमूळ
येतां ॥ १ ॥ बहुदीसपाहेंवचनाचीआस ॥ धरिलेंउदा
सपांडुरंगा ॥ २ ॥ नाहींनिरोपाचेंपावलेंउत्तर ॥ ऐसेंतों
निष्ठुरनपाहिजे ॥ ३ ॥ पडिलाविसरकिंवाकांहींधंदा ॥

त्याहुनिगोविंदाजरूरसा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआलेंवेंचा
चेंसांकडें ॥ देणघेणपुढेंतोहीधाक ॥ ५ ॥ ॥ २८८९ ॥
येवढासंकोचतरीकांव्यालासी ॥ आम्हीकोणापासीं
तोंडवासूं ॥ १ ॥ कोणमजपुसेशिणलेंभागलें ॥ जरी
मोकलीलेंतुम्हीदेवा ॥ २ ॥ कवणाचीवासपाहोंकोणी
कडे ॥ कोणमजवांढेजीवलग ॥ ३ ॥ कोणजाणेमाझे
जीवींचेंसांकडें ॥ उगविलकोडेंसंकटाचें ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेतुम्हीदेखीलीनिश्चिंती ॥ कायमाझेचित्तींपांडुरं
गा ॥ ५ ॥ ॥ २८९० ॥
देईडोळेभेटीनधरींसंकोच ॥ नघालीकांहींवेंचतुजव
री ॥ १ ॥ बुजबुडवावेंऐसाकोणधर्म ॥ अहर्निशीनाम
घेतोंथोडें ॥ २ ॥ फारथोडेंकांहींकरोनीपातळ ॥ त्याज
मध्येंकाळकडेलाऊं ॥ ३ ॥ अहंतेचिमाझीसारीनसिदो
री ॥ भारतूजवरीनेदीमाझा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआम्हालें
करांचीजाती ॥ भेटावयाखंतीवाटतसे ॥ ५ ॥ २८९१ ॥
शिणभागहारेतेथींच्यानिरोपें ॥ देखीलीयारूपेंउरीनुरे
॥ १ ॥ इंद्रियांचीधावहोईलकुंठित ॥ पावेलहेंचित्तस
माधान ॥ २ ॥ माहेरआहेसेंलौकिकींकळावें ॥ निढळ
बरवेंशोभानेदी ॥ ३ ॥ आसनाहीपरिउरीबरीवाटे ॥
आपुलेतेभेटआपणासी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमाझीअविट
आवडी ॥ खंडणतातडीहोऊंनेदी ॥ ५ ॥ ॥ २८९२ ॥
धरितोंवासनापरीनयेफळ ॥ प्राप्तीचाताेकाळनाहींआ
ला ॥ १ ॥ तळमळींचित्तघातलेंखापरीं ॥ फुटतसेपरी

लाहिंचिया ॥ २॥ प्रकारतेकांहींनावडतीजीवा ॥ ना
हींपुढेंठावाकाळहातीं ॥ ३ ॥ जातोतळायेतोमागुता
लवकरी ॥ वोळशाचेफेरीसांपडलों ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेब
हुकरितांविचार ॥ उतरेडोंगरयेकचढे ॥ ५ ॥ २८९३॥
कांमाझेपंढरीनदेखतिडोळे ॥ कायहेंनकळेपापयांचें॥
॥१ ॥ पायपंथेंपाहेनचलतीवाट ॥ कोणहेंअदृष्टकर्मब
ळी ॥ २ ॥ कांहेंपायांवरीनपडेमस्तक ॥ क्षेमकांहस्तक
नपवती ॥ ३ ॥ कांयाइंद्रियांचीनपुरेवासना ॥ पवित्र
होईनाजोव्हाकीर्ति ४॥ तुकाम्हणेकईजाऊनीमोटळें॥
पडेनहालोळेंमहाद्वारीं ॥ ५ ॥ ॥ २८९४॥
कायपोरेंझालींफार॥किंवानसाहेकरकर॥१॥ म्हणऊ
नीकेलीसांडी ॥ घांसघेउनीलोहतोंडीं ॥ २॥ करूंकलाग
ती ॥ तुजभांडणेभोंवती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेटाचे ॥ घरीं
झालेसेवरोचे ॥ ४ ॥ ॥ २८९५॥
कांहींचिंतेंवीण ॥ नाहींउपजतशीण ॥ १ ॥ तरीहाप
डिलावीसर ॥ माझातुम्हाझालाभार ॥ २ ॥ आलिकां
हींतुटी ॥ गेलिसुटोनीयांगांठी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघरीं ॥
बहुबैसलेरिणकरी ॥ ४ ॥ ॥ २८९६॥
निरोपासिवेंचे ॥ कायबोलतांफुकाचें ॥ १ ॥ परीहेंन
घवेंचियश ॥ भिवोंनकोसुखीआस ॥ २ ॥ सुखस
माधानें ॥ कोणपाहेदेणेंघेणें ॥ ३ ॥ नलगेनिरोपासी
मोल ॥ तुकाम्हणेवेचेबोल ॥ ॥ २८९७ ॥
जोडीच्याहव्यासें ॥ लागेधनाचेंचपिसें ॥ १ ॥ मगआ

गिकदुसरें ॥ लोभ्यानावडतीपोरें ॥ २ ॥ पाहेरुक्याक
डे ॥ मगअवघेंवोसपडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ तुला
बहुतांचाहेवा ॥ ४ ॥ ॥ २८९८ ॥
मविलेमविती ॥ नेणोराशीपडिल्याकिती ॥ १ ॥ परी
तुंधालाचिनधासी ॥ आलेउभाउभीघेसी ॥ २ ॥ अव
घ्याअवघ्याकाळ ॥ वाटावाहतीसकळ ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेनाहीं ॥ आराणूकतुजकांहीं ॥ ४ ॥ ॥ २८९९ ॥
नबैससीखालीं ॥ समउभाचीपाउलीं ॥ १ ॥ ऐसेझाले
बहुतदीस ॥ झालींयुगेंअठ्ठावीस ॥ २ ॥ नाहींभाग
शीण ॥ आराणूकयेकक्षण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकिती ॥
मापेंकेलींदेतीघेती ॥ ४ ॥ ॥ २९०० ॥
जोडीकोणासाठीं ॥ येव्हढीकरीतोसीआटी ॥ १ ॥ जरी
हेंआम्हानाहींसुख ॥ रडोपोरेंपोटींभूक ॥ २ ॥ करूनीजतन
कोणादेसीलहेंधन ॥ ३ ॥ आमुचेंतळमळें ॥ तुझेंहोई
लवाटोळें ॥ ४ ॥ घेसीलहाश्राप ॥ माझाहोऊनियांबा
प ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेउरी ॥ आतांनठेवींयावरी ॥ ६ ॥
॥ २९०१ ॥
करुनीचाहाडी ॥ अवघीबुडवीनजोडी ॥ १ ॥ जरीतूंहो
ऊनीउदास ॥ माझीबुडविसीआस ॥ २ ॥ येथेंनकरी
काम ॥ मुखेंनेघेंतुझेंनाम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकूळ ॥ तुझें
बुडवीनसमूळ ॥ ४ ॥ ॥ २९०२ ॥
समर्थाचेपोटीं ॥ आम्हीजन्मलोंकरंटीं ॥ १ ॥ ऐसीझा
लीजगींकीर्ती ॥ तुझ्यानामाचीफजिती ॥ २ ॥ येयेना

हींखाया ॥ नयेमूळकोण्हीन्याया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकि
णे ॥ आतांखोटेंजीवपणे ॥ ४ ॥ ॥ २९०३ ॥
थुढेंतरिचिंता ॥ काययेईलतेआतां ॥ १ ॥ मजसांगो
नियांधाडी ॥ वाटपाहातोंविराडीं ॥ २ ॥ कंठींधरियेला
प्राण ॥ पायांपासींआलेंमन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचिंता ॥
बहुवाटतसेआतां ॥ ४ ॥ ॥ २९०४ ॥
कैंचामजधीर ॥ कोठेंबुद्धिमाझीस्थीर ॥ १ ॥ जेयामना
सीआवरूं ॥ आतांपोर्टींवावधरूं ॥ २ ॥ कैंचिशुद्धमती ॥
भांडवलमाझेहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआंगा ॥ कोणदशा
आलीसांगा ॥ ४ ॥ ॥ २९०५ ॥
समर्पकवाणी ॥ नाहींऐकीजेसिकानीं ॥ १ ॥ आतांभा
वकरूंसाचा ॥ पायांपडिलोंविठोबाच्या ॥ २ ॥ नकळे
उचित ॥ करूंसमाधानचित्त ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविनंती ॥
विनविलीधराचित्तीं ॥ ४ ॥ ॥ २९०६ ॥
येतीवारकरी ॥ वाटपाहातोंतोंवरी ॥ १ ॥ घालोनियांदं
डवत ॥ पुसेननिरोपाचीमात ॥ २ ॥ पत्रहातींदिल्हें ॥ त
यातेथेंपाठविलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणयेती ॥ जाईनसामो
रापूढती ॥ ४ ॥ ॥ २९०७ ॥
रुळेमहाद्वारीं ॥ पायांखालीलपायरी ॥ १ ॥ तैसेमाझे
दंडवत ॥ निरोपसांगतीलसंत ॥ २ ॥ पडेदंडकाठी ॥ दे
हभलतिसवेंलोटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबाळ ॥ लोळेनध
रितांसांभाळ ॥ ४ ॥ ॥ २९०८ ॥
तुम्हीसंतजनी ॥ माझीकराविनवणी ॥ १ ॥ कायतुम्हा

चाअन्याय॥त्यासीअंतरलेपाय ॥ २ ॥ भाकावद्दु
तांरिती॥माझीकांवकाकुलती॥३॥ नदेखेपंढरी॥
तुकाचरणविटेवरी॥४॥ ॥२९०९॥
होईलकृपादान॥तरीमीयेइनधांऊन॥१॥ होतीसंतां
चियाभेटी॥ आनंदेंनाचूंवाळवंटीं॥२॥ रिघेनमाते
पुढें॥ स्तनपानकरीनकोडें॥३॥ तुकाम्हणेताप॥हर
वींदखोनियांबाप॥४॥ ॥२९१०॥
परीसोनीउत्तर ॥ जावदेईजेसत्वर॥१॥जरीतूंहोसं
कृपावंत॥तरीहाबोलावींपतीत ॥२॥ नाणीकांहींम
ना॥ करुनीपापाचाउगाणा ॥३॥ तुकाम्हणेनाहीं॥
कायशक्तीतुझेपायीं॥४॥ ॥२९११॥
ऐकोनियांकीर्ति ॥ ऐसीवाटतेविश्रांति॥१॥ मातेसु
खडोळांपडे॥ तेथेकोणलोभजोडे॥२॥ बोलतांयावा
चे॥ वीटनयेजिव्हानांचे॥३॥ तुकाम्हणेधांवे॥ वास
नातेरसघ्यावे॥४॥ ॥२९१२॥
कितीकरूंशोक॥पुढेंवाढेदुःखेंदुःख॥१॥ आतांजाण
सीतेंकरीं॥माझेंकोणमनींधरी॥२॥पुण्यहोतेंगांठी॥
तरीकांहेलागतीपाठी॥३॥ तुकाम्हणेबळ॥माझीरा
हिलीतळमळ॥४॥ ॥२९१३॥
करीलआबाळी॥माझ्यादांतांचीकसाळी॥१॥ जा
सीयेखादामरोन॥ पाठीलागलेहेजन॥ २॥ घरींला
गेकळ॥नाहींजाततोशीतळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोरव
डें॥मजयेतीलरोकडे ॥४॥ ॥२९१४॥

आतांआशिर्वाद ॥ माझाअसोसुखेंनांद ॥ १ ॥ म्हण
सीकोणतरीकाळें ॥ आहेतरीमाझींबाळें ॥ २ ॥ दुरीदु
रांतर ॥ तरीघेसीसमाचार ॥ ३ ॥ नेसीकधींतरी ॥ तु
काम्हणेलाजधरीं ॥ ४ ॥ ॥ २९१५ ॥
आतांहेशेवटीं ॥ माझीआईकावीगोष्टी ॥ १ ॥ आतां
घावावचनाचा ॥ जापकळेंतैसायाचा ॥ २ ॥ आतां
करकर ॥ पुढेंनकरींउत्तर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेठसा ॥ तुझा
हिराखतैसा ॥ ४ ॥ ॥ २९१६ ॥
लिलोंतेंआतां ॥ कांहींजाणतनेणतां ॥ १ ॥ क्षमा
रावेअन्याय ॥ पांडुरंगेमाझेमाये ॥ २ ॥ स्तुतिनिं
केली ॥ लागेपाहिजेसाहिली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलाड ॥
ल्हातैसापुरवाकोड ॥ ॥ २९१७ ॥
हेरींचाकाययेईलनिरोप ॥ म्हणउनिझोंपनाहींडो
ां ॥ १ ॥ वाटपाहेआसधरूनियांजीवीं ॥ निढळावरी
वींधरूनिबाहो ॥ २ ॥ बोटवरीमापलेखीतोदिवस ॥
होतोकासाविसधीरनाहीं ॥ ३ कायनेणोसंतांपडिला
ीसर ॥ कींनव्हेसादरमायबाप ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतेथेहोई
दाटणी ॥ माझेकोणआणीमनातेथें ॥ ५ ॥ २९१८ ॥
रीतोहाआहेकृपेचासागर ॥ तोंवरीअंतरपडोंनेदी ॥
१ ॥ बहुकानदृष्टीआईकेदेखणा ॥ पुरोनियांजनाउ
लासे ॥ २ ॥ सांगितल्याविणजाणेअंतरीचें ॥ पुरवा
ज्याचेंतैसेंकोड ॥ ३ ॥ बहुमुखेंकीर्तिआयकिलीका
ीं ॥ विश्वासहीमनींआहेमाझ्या ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेना

हीं जातवायांवीण ॥ पाळितों वचन बोलिलों तें ॥ ५ ॥
॥ २९१९ ॥
यावरी न कळे संचित आपुलें ॥ कैसें वोढवलें होइल पुढें ॥
॥ १ ॥ करील विक्षेप धाडितां मूळासी ॥ किंवा धाडाऐ
सी तातडी हे ॥ २ ॥ जोंवरी हे डोळां देखे वारकरी ॥ तोंहे
भरोवरी करीं चित्त ॥ ३ ॥ आसवाढवितेवुद्धीचे तरंग ॥
चित्ताचे ते वेग आवडती ॥ ४ ॥ तुका म्हणे तेव्हां होतील
निश्चळ ॥ इंद्रियें सकळ निरोपानें ॥ ५ ॥ ॥ २९२० ॥
होईल निरोप घेतला यावरी ॥ राउळा भीतरीं जाउनियां
॥ १ ॥ करूनियां दधि मंगल भोजन ॥ प्रयाण शकुन सुमु
हूर्तें ॥ २ ॥ होतील दाटले सद्गदित कंठीं ॥ भरतें त्या पोटीं वि
योगाचें ॥ ३ ॥ येरयेरां भेटी क्षेम आलिंगनें ॥ केलीं स
माधानें होतीं संतीं ॥ ४ ॥ तुका म्हणे चालीनसाहे मनास
पाहाती कळस परतोनी ॥ ५ ॥ ॥ २९२१ ॥
ऐसी ते सांडिली होईल पंढरी ॥ येत वारकरी होते वाटे ॥ १
॥ देखिले सोहळे होती आठवत ॥ चालती ते मात करूनि
यां ॥ २ ॥ केली आयकीली होईल जे कथा ॥ राहिलें तें चि
त्ता होईल प्रेम ॥ ३ ॥ गरुड टके टाळ मृदंग पताका ॥ सां
गताती येकायेक सुख ॥ ४ ॥ तुका म्हणे आतां येतील व
ळाहीं ॥ आलिंगुनी बाहीं देईन क्षेम ॥ ५ ॥ ॥ २९२२ ॥
क्षेम मायबापा पुसेन मी आधीं ॥ न घालीं हे मधीं सुखदुः
ख ॥ १ ॥ न करीं तातडी आपणापासुनी ॥ आइकेन का
नीं सांगती तें ॥ २ ॥ अंतरीचें संत जाणतील गुज ॥ निरो

पतोमजसांगतील ॥ ३॥ पायांवरीडोईठेवीनआदरें ॥
प्रीतिपडिभारेंआलिंगून ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकायाकरीन
कुरवंडी ॥ वोवाळोनीसांडींत्यावरूनी ॥ ५ ॥ २९२३॥
होईलमाझीसंतींभाकिलीकरूणा ॥ जेत्यानारायणाम
नींबैसे ॥ १ ॥ शृंगारूनीमाझींबोबडींउत्तरें ॥ होतीलवि
स्तारेंसांगितलीं ॥ २ ॥ क्षेमआहेऐसेंहोईलसांगितलें ॥
पाहिजेधाडिलेंशीघ्रमूळ ॥ ३ ॥ अवस्थाजेमाझीठावी
आहेसंतां ॥ होईलकृपावंतानिरोपिली ॥ ४॥ तुकाम्ह
णेसवेंयेईलमुऱ्हाळी ॥ किंवाकांहींउरीराखतील ॥ ५ ॥
॥२९२४॥
दोहींमध्येंयेकघडेलविश्वासें॥भातुकेंसरिसेंमूळतरीं ॥
॥ १॥ करितीनिराशानिःशेषनघडे ॥ कांहींतरीवोढचि
त्तमाये ॥ २ ॥ लौकिकाचीतरीधरितीललाज ॥ काय
माझ्याकाजआचरणें ॥ ३॥ अथवाकोणाचेंघेणेंलागे
रीण॥ नाहींतरीहीनकर्मिकांहीं ॥४॥ व्यालीचियेअंगीं
असतीवेधना ॥ तुकाम्हणेमनामनसाक्ष ॥५ ॥
॥ २९२५॥
बैसतांकोणापेंनाहींसमाधान ॥ विवरेहेंमनतेचिसोई
१॥घडीघडीमजआठवेमाहेर॥नपडेविसरक्षणभरी ॥
॥ २ ॥ नबोलावेंऐसाकरितोंविचार ॥ पडतोविसरप्रसं
गींतो ॥ ३ ॥ इंद्रियांसीवाहोपढलीतेचाली॥ होतीवि
सांवलीयेचिठाईं ॥ ४ ॥ येकसरेंसोसम्हाहेरासीजावें ॥
तुकाम्हणेजीवेंघेतलासे ॥ ५ ॥ ॥२९२६॥

नाहींहानीपरीनराहावेनिसूर॥ नपडेविसरकायकरूं॥ ॥ १॥ पुसावीसेवाटेमातकापडिया॥ पाठवितीन्याया मूळमज॥ २॥ आणिकयामनानावडेसोहळा॥ करितें कंटाळामाहेरींचा ॥ ३ ॥ बहुकामेंकेलींबहुकासावी स॥ बहुझालेदीसभेटीनाहीं॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत्याचेंनक ळेअंतर॥ अवस्थातेफारहोतेमज॥ ५॥ ॥२९२७॥

तोंवरीम्यांत्यासकैसेंनिषेधावें ॥ जोंनाहींबरवेंकळों आलें॥ १ ॥ कोणाचियेमुखेंतंटनाहींमागें ॥ वचनवा उगेंबोलूंनये॥ २॥ दिसेहानीपरिनिराशनघडे ॥ हेतंव रोकडेअनुभव॥ ३ ॥ आपुलियाभोगेंहोईलउशीर ॥ तोंवरीकांधीरकेलानाहीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेगोडकरील शेवट॥ पाहीलतेवाटठाईंआहे॥ ५॥ ॥२९२८॥

माहेरीचेआलेतेमजमाहेर ॥ सुखाचेंउत्तरकरीनत्यां सी॥ १ ॥ पायांवरीमाथाआलिंगीनबाहीं॥ घेईनलव लाहींपायवणी॥ २॥ सुखसमाचारपुसेनसकळ ॥ कै सापर्वकाळाअहेत्यास॥ ३ ॥ आपुलेजिवींचेंसुखदुःख भावें ॥ सांगेनअघवेंआहेतैसें॥ ४ ॥ तुकाम्हणवी टनेघेआवडीचा ॥ बोलर्लाचवाचाबोलवीन ॥ ५ ॥ ॥२९२९॥

वियोगनघडेसंन्निधवसलें ॥ अखंडराहिलेंहोयचित्तीं ॥ १ ॥ विसरूनपडेविकल्पनघडे ॥ आलेंतेंआवडेतया पंथें॥ २ ॥ कामाचाविसरनाठवेशरीर ॥ रसनामधूर नेणेफिकें॥ ३ ॥ निरोपासीकाजअसोअनामीक॥ नि

वढितांयेकनयेमज ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेहितचित्तेंवोढियेलें॥ जेथेतेंउगलेंजाणेंयेणें॥ ५॥ ॥२९३०॥

आतांमाझेसखेयेतीवारकरी ॥ जीवाआसथोरीलागलीसे॥ १ ॥ सांगतीलमाझ्यानिरोपाचीमात॥ सकळवृत्तांतमाहेरींचा॥ २॥ कायलाभझालाकायहोतेंकेणें कायकायकोणेंसांठविलें ॥ ३ ॥ मागणेंतेंकायधाडिलेंभातुकें॥ पुसेनतेंसुखेंआहेतसी ॥ ४॥ तुकाम्हणेकायसांगतीतेकानीं ॥आईकोनिमनींधरुनिराहे ॥ ५ ॥ ॥२९३१॥

कायकरावेंम्यांकेलेतविचार ॥ घडेलसाचारकायपाहों॥ १॥ कायमननाहींधरितआवडी॥प्रारब्धेंचिजोडीतेचिखरी॥ २ ॥ कायम्यांतेथींचेंरांधिलेंचाखोनी॥ तेंहेंकरीमनींविवंचना॥ ३ ॥ आणिकहित्यासीबहुतकारणें॥बहुअसेजिणेंवोढींचेंहि॥ ४ ॥ तुकम्हणेआम्हावोळविल्यावरी॥परतीमाघारींकेलींनाहीं॥५॥ २९३२॥

आम्हाआराणूकसवसाराहातीं॥ पडलीनव्हतीआजीवरी॥ १ ॥ पुत्रदाराधनहोतामनींधंदा ॥ गोवियेलोंसदाहोतोंकामें॥ २ ॥ वोढवलेंऐसेंदिसतेंकपाळ॥ राहिलेंसकळआवरोनी॥ ३॥ मागेंपुढेंकांहींनदिसेपाहातां तेथुनियांचिंताउपजली॥ ४ ॥ तुकाम्हणेवाटपाल्याचें कारण ॥ तेथोंचियाहीनझालेंभाग्य॥ ५॥ ॥२९३३॥

बहुदीवसनाहींमाहेरीचीभेटी ॥ झालोंहोतीतुटीव्यवसायें॥ १ ॥ आपुलियाहोतोंगुंतलोंव्यासंगें॥ नाहींत्या

प्रसंगेंआठवलें ॥ २ ॥ तोडीलेंतुटतेंजडितजडलें ॥ आ
हेतेंआपुलेंआपणापें ॥ ३ ॥ बहुनिरोपाचेंपावलेंउत्तर
जवळीचफारयेकतेंहि ॥ ४ ॥ कायजाणोंमोहोहोईल
सांडिला ॥ बहुदीसतुटलातुकाम्हणे ॥ ५ ॥ २९३४ ॥
होतींनेणोंझालींकठिणकर्ठाण ॥ जवळीचमनेंमनग्वा
ही ॥ १ ॥ आम्हीहोतोंसोईसांडिलामारग ॥ घडलेंतेंम
गतिकहूनहि ॥ २ ॥ निंश्चितीनेंहोतीपुढीलाचीसांडी ॥
नचालेतेकोडीमायबापा ॥ ३ ॥ आम्हानाहींत्याचाघ
डलाआठव ॥ त्याचाबहुजीववरीखुरला ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेझालेंधर्माचेंमाहेर ॥ पडिलेंअंतरआम्हाकडुनी ॥
॥ ५ ॥ ॥ २९३५ ॥
आतांकांकरावासोसवार्यांवीण ॥ लटिकाचिशीणम
नासीहा ॥ १ ॥ असेनतेकळोंयेईललवकरी ॥ आतांवा
रकरीआल्यापाठीं ॥ २ ॥ बहुविलंबाचेंसन्निधपातलें ॥
धीराचेंराहिलेंफळपोटीं ॥ ३ ॥ चालिलेतेठावपावेलशे
वटीं ॥ पुरलियातुटीपावुलाची ४ ॥ तुकाम्हणेआशेलाग
लासेजीव ॥ म्हणउनीकींवभाकितसें ॥ ५ ॥ २९३६ ॥
भागलेतीदेवा ॥ माझानमस्कारघ्यावा ॥ १ ॥ तुम्हीक्षे
मकींसकळ ॥ बाळअवघेगोपाळ ॥ २ ॥ मारगींचाल
तां ॥ श्रमलेतीयेतांजातां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहीं ॥ कृ
पाआहेमाझ्याठायीं ॥ ४ ॥ ॥ २९३७ ॥
घालूनियांज्योती ॥ वाटपाहेदिवसाराती ॥ १ ॥ बहुउ
तावीळमन ॥ तुमचेंव्हावेंदरुशन ॥ २ ॥ आलोंबोळ

वीत ॥ तैसेंयाचिपंथेंचित्त ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपेणी ॥ ये
तांजातांदिवसगणी ॥ ४ ॥ ॥ २८३८ ॥
आजिदिवसधन्य ॥ तुमचेंझालेंदरुशन ॥ १ ॥ सांगा
माहेरींचीमात ॥ अवघाविस्तारवृत्तांत ॥ २ ॥ आईक
तोंमनें ॥ करुनिसादरश्रवणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाम ॥ मा
झासकळसंभ्रम ॥ ४ ॥ ॥ २९३९ ॥
बोलिलींतींकाय ॥ माझाबापआणिमाय ॥ १ ॥ ऐसें
सांगाजीझडकरीं ॥ तुम्हीसखेवारकरी ॥ २ ॥ पत्राचेंव
चन ॥ कायदिल्हेंफिरवोन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहीं ॥ म
नाआणिलेंकींनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ २९४० ॥
कायपाठवीलें ॥ सांगाभातुकेंविठ्ठलें ॥ १ ॥ आशेलाग
लासेजीव ॥ कायकेलीमाझीकीव ॥ २ ॥ फेडिलेमुद्दत
र ॥ किंवाकांहींजरजर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसांगा ॥ कैसें
आर्तपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ॥ २९४१ ॥
आजीचियालाभेंब्रह्मांडठेंगणें ॥ सुखीझालेंमनकल्प
वेना ॥ १ ॥ आर्तभूतमाझाजीवजयासाठीं ॥ त्याच्याझा
ल्याभेटीपायांसवें ॥ २ ॥ वाटुलींपाहातांशीणलेनयन ॥
बहुहोतेंमनआर्तभूत ॥ ३ ॥ माझ्यानिरोपाचेंआणिलें
उत्तर ॥ होईलसाचारसांगतीतो ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेभेटी
निवारीलताप ॥ फळलेसंकल्पसंतआले ॥ ५ ॥ २९४२
आजिबरवेंझालें ॥ माझेंमाहेरभेटलें ॥ १ ॥ डोळांदेखि
लेसज्जन ॥ निवारलाभागशीण ॥ २ ॥ धन्यझालोंआ
तां ॥ क्षेमदेवोनियांसंतां ॥ ३ ॥ इच्छेचेपावलों ॥ तुका

म्हणेधन्यझालों ॥४॥ ॥२९४३॥

वोरसोनियेती ॥ वत्सधेनुवेच्याचित्तीं ॥ १ ॥ माझाक
रावासांभाळ ॥ वोरसोनियांकृपाळ ॥ २ ॥ स्नेहभूकता
हान ॥ विसरती झालेशीण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकवतुकें ॥
दिल्हेंप्रेमाचेंभातुकें ॥ ४ ॥ ॥२९४४॥

आलेंतेंचिआधीखाईनभातुकें ॥मगकवतुकेंगाईनवो
व्या ॥१॥ सांगितलाआधींआईकेंनिरोप ॥ होईलमा
झाबापपुसेतोतें ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमाझेसखेवारकरी ॥
आलेहेमाहेरींहूनीआजी ॥ ३ ॥ ॥२९४५॥

अमूपजोडिल्यासुखाचियाराशी ॥ पारत्याभाग्यासी
नाहींआतां ॥ १ ॥ कायसांगोंसुखझालेंआलिंगनें ॥
निवालीदर्शनेंकांतिमाझी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेयाच्याउप
कारासाठीं ॥ नाहींमाझेगांठीकांहींयेक ॥३॥२९४६॥

पवित्रव्हावयाघालीनलोळणी ॥ ठवीनचरणींमस्तक
हें ॥ १ ॥ जोडूनिहस्तकंकरीनविनवणी ॥ घेईनपाय
वणीधुवोनियां ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमाझेंभांडवलसुचें ॥
संतांहेठाईचेंठावेंआहे ॥ ३ ॥ ॥२९४७॥

मनायेककरीं ॥ म्हणेजाईनपंढरी ॥ उभाविटेवरी ॥ तो
पाहीनसांवळा ॥ १ ॥ करीनसांगसीतेंकाम ॥ जरीज
पसीहेंनाम ॥ नित्यवाचेराम ॥ हरिकृष्णगोविंद ॥ २ ॥
लागेसंतांचियापायां ॥ कथेउल्हासगावया ॥ आलों
मागावया ॥ शरणदेईउचित ॥३॥ नाचेरंगींवाहेटाळी

होयसादरतेकाळीं ॥ तुकाम्हणेमळी ॥ सांडुनीयांअंत रींची ॥ ४ ॥ ॥२९४८॥

नराहेक्षणयेकवैकुंठीं॥क्षीरसागरत्रिपुटी॥जायतेथेंदाटी॥वैष्णवांचेधांवुनी ॥ १ ॥भाविकगेमायेचे॥भोळेहगुणाचे ॥ आवडतयाचें॥नामघेतां ॥ २ ॥जोनातुडेकवणियेपरी॥तपेंदानेंव्रत्तेंथोरी ॥ म्हणतांवाचेहरी॥रामकृष्णगोविंद॥३॥चौदाभुवनेंजयापोटीं॥राहेभक्ताचियेकंठीं॥धरुनियांसाठीं ॥चित्तप्रेमदोहींचीं ॥४॥ जयारूपनाआकार ॥धरीनानाअवतार॥घेतलींहजार ॥ नावेंठेउनीआपणा ॥ ५ ॥ ऐसाभक्तांचाहाऋणी ॥ पाहातांआगमींपुराणीं ॥ नाहींतुकाम्हणेध्यानीं॥तोकीर्तनींनाचतसे॥ ६ ॥ ॥ २९४९॥

स्वल्पवाटचलाजाऊं ॥ वाचेगाऊंविठ्ठल॥ १॥ तुम्हीआम्हीखेळीमेळी ॥ गदारोळिआनंदें ॥ २ ॥ ध्वजाकुंचेगरुडटके ॥ शृंगारूंनिकेंकरुनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेचिनीट॥जवळीवाटवैकुंठा ॥ ४ ॥ ॥२९५०॥

आनंदाच्याकोटी॥ सांठवल्याआम्हापोटीं ॥ १ ॥ प्रेमचालिलाप्रवाहो ॥ नामओघलवलाहो ॥ २ ॥ अखंडखंडेनाजीवन ॥रामकृष्णनारायण ॥ ३ ॥ थडीऐंहिकपरत्र ॥ तुकाम्हणेसमतीर ॥ ४ ॥ ॥ २९५१ ॥

घाहाडाचीमाता ॥ व्यभिचारिणीतत्वता ॥ १ ॥ पाहेसंतांचेंउणें ॥ छिद्रछळावयासुणें ॥ २ ॥ जाणोत्याचेवाचे ॥ कांहींसांडिलेंगांठीचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघात ॥

ह्मावाऐसीजोडीमात ॥ ४ ॥ ॥ २९५२ ॥
सापेंज्यासीखावें ॥ त्याणेंप्राणासीमुकावें ॥ १ ॥ काय
लाधलादुर्जन ॥ तोंडावरीथुंकेजन ॥ २ ॥ विंचुहाणी
नांगी ॥ अग्निलावीआणिकअंगीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणजा
ती॥नरकापाउलींचालती ॥ ४॥ ॥ २९५३ ॥
खडारवाळीसाकर ॥ झालानामाचाचिफेर॥नदिसेअं
तर॥ गोडीठाईंनिवडितां ॥ १ ॥ तुम्हीआम्हीपांडुरंगा ॥
भिन्नऐसेंकायसांगा ॥ चाळविलेंजगा ॥ मीहेंमाझें
यासाठीं ॥ २॥ पाईंहातींकानींशिरीं ॥ हेमराहेअलंका
रीं ॥ मुसेआल्यावरी ॥ कायनिवडेवेगळें ॥ ३ ॥ निजे
लियालाभहानी ॥ तोंचिखरीतेस्वप्नीं ॥ तुकाम्हणेदो
न्ही ॥ निवारिलींजागतां ॥ ४ ॥ ॥ २९५४ ॥
आम्हीजाणोंतुझाभाव ॥ कैंचाभक्तकैंचादेव ॥ बीजा
नाहींठाव ॥ कैंचेंफळशेवटीं ॥ १ ॥ संपादिलेंबहुरूप ॥
कैंचेंपुण्यकैंचेंपाप ॥ नंव्हतोंआम्हीआप ॥ आपणासी
देखिलें ॥ २ ॥ येकेठाईंघरिंच्याघरीं ॥ नकळतांझाली
चोरी ॥ तेथेतेचिदुरी ॥ जाणेंयेणेंखुंटलें ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेधरुनीहातीं ॥ उरींठेविलीमागुती ॥ येकांतींलोकां
तीं ॥ देवभक्तिसोहळा ॥ ४ ॥ ॥ २९५५ ॥
कांहींबोलिलोंबोबडें ॥ मायबापातुम्हांपुढें ॥ सलगी
लाडेंकोडें ॥ मजक्षमाकरावी ॥ १ ॥ कायजाणावीम
हिमा ॥ तुमचाम्यापुरुषोत्तमा ॥ आवडीनेसीमा ॥
सांडविलीमजहातीं॥ २॥ घडेअवज्ञासख्यत्वें ॥ बाळा

बापासीनीभावें ॥ कायम्यांसांगावें ॥ आहेठावेंतुम्हा
सी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ प्रेमलोभनसांडावा ॥ पा
ळिलापाळावा ॥ लळापुढतीआगळा ॥ ४ ॥ २९५६ ॥
बहुभितोंजाणपणा ॥ आड़नयोंनारायणा ॥ घेईनप्रे
मपान्हा ॥ भक्तिसुखनिवाडे ॥ १ ॥ यासीतुळेऐसेंका
हीं ॥ दुजेंत्रिभुवनींनाहीं ॥ कालाभातदहीं ॥ ब्रह्मादि
कांदुर्लभ ॥ २ ॥ निमिषार्धसंतसंगति ॥ वसेवैकुंठींक
ल्पांतीं ॥ मोक्षपदेंहोती ॥ तेविश्रांतिबापुडी ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेहेंचिदेई ॥ मीतूंपणखंडनाहीं ॥ बोलिलोंत्यानाहीं
अभेदाचीआवडी ॥ ४ ॥ ॥ २९५७ ॥
देवाआतांऐसाकरींउपकार ॥ देहाचाविसरपाडींमज
॥ १ ॥ तरीचहाजीवसुखपावेमाझा ॥ बरेंकेशीराजाक
ळोंआलें ॥ २ ॥ ठावदेईचित्ताराखेंपायांपाशीं ॥ सक
ळवृत्तासीअखंडित ॥ ३ ॥ आसभयआतांलाजकाम
क्रोध ॥ तोडावासंबंधयांचामाझा ॥ ४ ॥ मागणेतेंये
कहेंचिआहेआतां ॥ नाममुखींसंतांसंगदेई ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेनकोवरपंगदेवा ॥ घ्यावीमाझीसेवाभावशुद्ध
॥ ६ ॥ ॥ २९५८ ॥
तुजनकरीतांकायनव्हेयेक ॥ हेवोसकळीकसंतवाणी ॥
॥ १ ॥ घेईमाझाभारकरींकईवार ॥ उतरींहापारभवासिं
धु ॥ २ ॥ उचितअनुचितपापपुण्यकाला ॥ हातोनये
मलानिवडीतां ॥ ३ ॥ कुंठितराहिलीबोलनबोलतां ॥
पारनपावतावाणीपुढें ॥ ४ ॥ पुसतांहिकोणानकळेहेंगु

ज ॥ राखें आतां लाज पांडुरंगा ॥ ५ ॥ तुका म्हणे बहु पा
हिलें या जीवें ॥ वर्म झालें ठावें नाम तुझें ॥ ६ ॥ २०५९ ॥
मज त्याची भीड नुल्लंघवे देवा ॥ जो म्हणवी केशवा दास
तुझा ॥ १ ॥ मज आवडती बहु तैसे जन ॥ करिती कीर्तन
कथा तुझी ॥ २ ॥ सांडोनियां लाज नाचे नत्यांपुढें ॥ आय
कती कोडें नाम तुझें ॥ ३ ॥ नलगे उपचार होईन भिकारी ॥
वैष्णवांचे घरीं उष्टावळी ॥ ४ ॥ तुका म्हणे जाणो उचित
अनुचीत ॥ विचारूनी हीत तें चि करूं ॥ ५ ॥ २९६० ॥
जेथें जातों तेथें तूं माझा सांगातीं ॥ चालविसी हातीं धरू
नियां ॥ १ ॥ चालों वाट आम्हा तुझा चि आधार ॥ चाल
विसी भार सर्व माझा ॥ २ ॥ बोलों जातां बरळ करिसी ते
नीट ॥ नेली लाज धीट केला देवा ॥ ३ ॥ अवघे जन मज
झाले लोकपाळ ॥ सोईरे सकळ प्राणसखे ॥ ४ ॥ तुका
म्हणे आतां खेळतों कौतुकें ॥ झालें तुझें सुख अंतर्बाहीं ॥
॥ ५ ॥ ॥ २९६१ ॥
तुझे पाय माझे राहियेले चित्तीं ॥ ते मज दाविती वर्म देवा
॥ १ ॥ आम्हा अंधा तुझ्या पायांचा आधार ॥ जाणसी
विचार चालवितां ॥ २ ॥ मन स्थीर ठलें इंद्रियें निश्चळ ॥
हें तों माझें बळ नव्हे देवा ॥ ३ ॥ पापपुण्य भेद नाशिलें ति
मीर ॥ त्रिगुणें शरीर सांडियेलें ॥ ४ ॥ तुका म्हणे तूझा प्र
ताप हा खरा ॥ मी जाण दातारा शरणागत ॥ ५ ॥ २९६२
झालें पीक आम्हा अवघा सुकाळ ॥ घेऊं अवघा काळ
प्रेमसुख ॥ १ ॥ झाली आराणूक अवघियांपासून ॥

अवघागेलाशीणभागअतां ॥ २ ॥ आवघाझालाआ
म्हायेकपांडुरंग ॥ आतांनाहींजगमाझेंतुझें ॥ ३ ॥ अव
घचिआम्हील्यालोंअलंकार ॥ शोभलोंहीफारअवघ्या
वरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआम्हीसदैवाचेदास ॥ करणेनल
गेआसआणिकाची ॥ ५ ॥ ॥ २९६३ ॥
साधनेंआमूचींआज्ञेचींधारकें ॥ प्रमाणशेवकास्वामि
सत्ता ॥ १ ॥ प्रकाशिलेंजगआपुल्याप्रकाशें ॥ रवि
कर्मरसेंअलिप्तत्या ॥ २ ॥ सांगणेतेंनाहींकरणेंआप
ण ॥ मोलाहिवचनवाडझालों ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हा
भांवडलहातीं ॥ वेरझाराखातीकेवढियें ॥ ४ ॥ २९६४ ॥
शुद्धझाल्यादिशाअवघाचिकाळ ॥ अशुभमंगळमंग
ळाचें ॥ १ ॥ हातीचियादीपेंदुराविलीनिशी ॥ नदेखीजे
कैसीआहेतोही ॥ २ ॥ सुखदुःखाहूनिनाहींविपरीत ॥
देतीलआघातहीतफळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांआम्हा
सीहेभले ॥ अवघेचिझालेजीवजंतु ॥ ४ ॥ २९६५ ॥
पापपुण्यदोन्हीवाहातीमारग ॥ स्वर्गनर्कभोगयांचींपे
णीं ॥ १ ॥ येकआडयेकनलगेपुसावें ॥ जेविल्यादेखावें
मागेंभुक ॥ २ ॥ राहाटीपडीलेभरोनियांरीती ॥ होतीलमा
गुतीयेतीजाती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हीखेळतियामधीं ॥
नाहींकिलीबुद्धीस्थीरपाहो ॥ ४ ॥ ॥ २९६६ ॥
आमुचींजिवलगेंसज्जनसोयरीं ॥ नांदतीलतीरींभींवरे
च्या ॥ १ ॥ तींचमाझ्याचित्तींवसतीदिवसराती ॥ भेटाव
याखंतीवाटतसे ॥ २ ॥ संपदासोहळेसर्वसुखवसे ॥ वै

कुंठींजेनसेसुखरासी॥ ३॥ ज्याच्यानामेंपापदुःखनाहीं भय॥ विठ्ठलबापमायरखुमाई॥ ४ ॥ माझाजीवजा तोअमृततेकळा॥ कंठींवेळोवेळांध्यातअसें॥ ५ ॥ तु काम्हणेवाटपाहातांशीणले॥ त्यापंथेंडोळूलेपंढरीच्या ॥ ६ ॥ ॥ २९६७॥

न्यावयासीमूळपाठवीलकधीं ॥ मजकृपानिधीपांडुरं गा॥ १ ॥ प्राणफुटेमाझात्याचियावियोगें ॥ घडिजा यपुगेंयेकीयेकी॥ २ ॥ त्याचियेगांवींचीआवडतीजी वा॥ जीवहासांडावावोवाळुनी॥ ३॥ दिनोदिनचिंता वाटतेबहूत॥ नावडेसंचितकरावेंहें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे आतांआहेतेंचिसरो॥ कोणकरीभरोवरीमग॥ ५॥ ॥ २७६८॥

पाळिलाविधतोआजिफळाआला ॥ ऐसाहाकळला साचभाव॥ १ ॥ नामाचीआवडीलागलीसेचित्ता ॥ पायआठवितांसुखवाटे॥ २ ॥ धरिल्यादेहाचेंसाधलें कारण ॥ पुढिल्याखंडणगर्भवासा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे लाभझालायेकसरें॥ आणिकदुसरेंनाहींआतां॥ ४॥ ॥ २९६९॥

हीततेंहेंयेकरामकंठींराहे॥ नाठवीतीदेहभावदेहीं॥ १॥ ह्याचीयेकधर्मनिजबीजवर्म॥ हेंचिजाळीकर्मकेलेंमाझा ॥ २॥ चित्तराहेपाईरूपबैसेडोळां ॥ जीवेंकळवळाआ वडीचा॥ ३॥ अखंडनखंडेअभंगनभंगे॥ तुकाम्हणेगं गेमिळणेसिंधु॥ ४॥ ॥ २९७०॥

माझियेजातीचेंमजभेटोकोणी ॥ आवडिचीधणीके
डावया॥ १ ॥आवडेज्याहरिअंतरापासुनी॥ऐसीया
चेमनींआर्तमाझे॥ २ ॥तयालागींजीवहोतोकासावी
स॥पाहतीलवासनयनहे॥ ३ ॥ सुफळहाजन्महोईल
तेथून॥देतांआलिंगनवैष्णवांसी॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतो
चिसुदिनसोहळा ॥ गाऊंयागोपाळाधणिवरी॥ ५ ॥
॥ २९७१॥

आमुचेंजीवनहेंकथाअमृत॥आणिकहीसंतसमागम
॥ १ ॥सारूंयेकेठाईंभोजनपरवडी॥स्वादरसेंगोडीपदो
पदीं॥ २ ॥ धालियाढेंकरयेतीआनंदाचे ॥वोसंडलेंवा
चेप्रेमसुख॥ ३॥ पिकलेंस्वरूपआलियाघुम्नरी॥राशि
तेअंवरीनसमाये॥४॥मोजितांतयाचाअंतनाहींपार॥
खुंटलाव्यापारतुकाम्हणे ॥ ५॥ ॥२९७२॥

जोडलेंतेंआतांनसरेसारितां॥जीवबळीदेतांहातात्रा
लें॥ १ ॥संचितसारुनीबांधलेंधरणें ॥ तुंबिलेंजीवन
साक्षेपेंहें॥ २॥शीतउष्णतेथेंसुखदुःखनाहीं॥अंतरस
बाहीयेकझालें॥ ३ ॥ बीजतोअंकुरपत्रशाखाफळें ॥
प्रासबीजमुळेंअवघेंनासे॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनामींराही
लोसेगोडी॥बीजाचीपरवडीहोतीजाती॥५॥२९७३

भक्तिभावेंआम्हींबांधलासेगांठी॥सादावितोंहाटींच्या
रेकोणी॥ १ ॥ सुखाचियेपेंठेघातलेंदुकान ॥ मांडिये
लेंवाणरामनाम॥ २ ॥॥ सुखाचेंफुकाचेंसकळांचेंसा
र॥ तरावयापारभवसिंधु ॥ ३ ॥ मागेंभाग्यवंतझाले

थोरथोर ॥ तिहींकिलाफारहाचिसांठा ॥ ४॥ खोटेंकुडेंते
थेनाहींघातपात ॥ तुकाम्हणेचित्तशुद्धकरीं ॥ ५ ॥

॥ २१७४ ॥

पर्जन्येंपडावें आपुल्यास्वभावें ॥ आपुलाल्यादैवेंपिके
भूमी ॥ १ ॥ बीजतेंचिफळयेईलशेवटीं ॥ लाभहानीतु
टीज्याचीतया ॥ २ ॥दीपाचियेअंगींनाहींदुजाभाव ॥
धणिचोरसावसारिखाची ॥ ३ ॥ काउळेढोपराकंकर
तितीरा ॥ राजहंसाचारामुक्ताफळें॥४॥ तुकाम्हणेयेथे
आवडीकारण ॥ पीकलानारायणजयातैसा ॥ ५॥

॥ २१७५ ॥

धीरतोकारणयेकविधभावो ॥ पतिव्रतेनाहोसर्वभावें
॥ १ ॥ चातकेहजळनपाहातीदृष्टी॥ वाटपाहेकंठींप्राण
मेघा ॥ २॥ सूर्यविकाशिनीनेघेचंद्रामृत ॥ वाटपाहेअ
स्तउदयाची॥३॥ धेनुयेऊंनेदीजवळीआणिका ॥ आ
पुल्याबाळकावीणवत्सा॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनेमप्राणास
वेंसाठीं ॥ तरीचमाझ्यागोष्टीविठोबाच्या ॥ ५॥

॥ २१७६ ॥

रामेंस्नानसंध्याकेलेंक्रियाकर्म ॥ त्याचाभवश्रमनिवा
रला ॥ १ ॥ आणिकेदुराविलींकरितांखटपट॥ वाउगा
बोभाटवर्माविणे ॥ २ ॥ रामनामींजीहींधरिलाविश्वा
स ॥ तिहींबहुपाशतोडियेले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेलेकळि
काळठेंगणे ॥ नामसंकीर्तनेंभाविकांनीं ॥ ४ ॥ २१७७
वैष्णवांचीकीर्तिगाईलीपुराणीं॥ साहिअठराजणीच

हुवेदीं॥ १ ॥ ऐसेकोणीदावाग्रंथाचेवाचक ॥कर्मि
ष्ठधार्मीकपुण्यशीळ॥ २ ॥आदिनाथशंकरनारदमुने
श्वर॥ शुकाऐसाथोरआणिकनाहीं ॥ ३॥तुकाम्हणेमु
कूटमणिहेभक्ति॥ आणिकविश्रांतीआरतीया ॥ ४॥
॥ २९७८॥
बोलिलोंमिजैसेंबोलविलेंदेवें॥माझेंतुम्हाठावेंजातिकू
ळ॥ १ ॥ कराक्षमाकांहींनकाधरूंकोप॥ संतमायबाप
दीनावरी ॥ २ ॥ वाचेचाचाळकझालादावीवर्में॥उ
चिततेधर्मेंमजपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघडेअपराधनेण
तां॥ द्यावामजआतांठावपाईं॥ ४॥ ॥ २९७९॥
संतांच्याघरींचादासमीकामारी ॥ दारींपरवरीलोळत
सें॥ १ ॥ चरणींचेरजलागतीअंगास॥ तेणेंवेताळीस
उद्धरती॥ २॥ उच्छिष्टहेंजमाकरुनिपत्रावळ॥घालीन
कवळमुखामाजीं॥ ३॥तुकाम्हणेमीतोआणिकविचा
र॥ नेणेंहेंचिसारमानीतसें॥ ४॥ ॥ २९८०॥
येकशेराअन्नाचाड॥ येरवाउगीबडबड॥ १ ॥ कांरेतृ
ष्णावाढविशी॥ बांधऊनिमोहपाशीं ॥ २ ॥ औटहात
तुझाजागा॥येरशीणसिवाउगा॥ ३॥तुकाम्हणेश्रम॥
येकविसरतांनाम॥ ४॥ ॥ २९८१॥
आलाभराइचेपेंठे॥ पुढेंमागुतीनभेटे॥ १॥ होसीफजि
तिवरपडा॥ लक्षचौऱ्यांशींचावेढा॥ २ ॥ नाहींकोणा
च्यासांगात॥ दुःखभोगीतांआघात॥ ३॥ येकापाउला
चीवाट॥ कोणासांगावाबोभाट ॥ ४॥ झुंपिलेसीघा

णा॥ नाहींमारिल्याकरुणा॥ ५॥ तुकाम्हणेहितपाहें॥
जोंवरीहेंहातींआहे॥ ६॥ ॥ २९८२॥
लाभझालाबहुतांदिसीं॥ लाहोकरापुढेंनाशी॥ मनुष्य
देहाऐशी॥ उत्तमजोडीजोडली॥ १॥ घेईंहरिनामसा
दरें॥ भरासुखाचींभांडारें॥ झालियाव्यापारें॥ लाहो
हेवाजोडीचा॥ २॥ घेवोनियांमापहातीं॥ काळगोंवी
दिवसराती॥ चोरलागघेती॥ पुढेंतैसेंपळावें॥ ३॥
ह्मीतसावकाशें॥ म्हणेकरीनतेंपिसें॥ हातींकायऐसें॥
तुकाम्हणेनेणसी॥ ४॥ ॥ २९८३॥
सुखाचेंवोतिलें॥ दिसेश्रीमुखचांगलें॥ १॥ मनींधरि
लाअभिलाष॥ मिठीघातलीपायांस॥ २॥ होतांदृष्टा
दृष्टी॥ तापगेलाउठाउठी॥ ३॥ तुकाम्हणेझाला॥ लाभें
लाभदुणावला॥ ४॥ ॥ २९८४॥
झरालागलासुखाचा॥ ऐसामापारीकेंचा॥ १॥ जोहें
मापतोंडींधरी॥ सळेझालीतअवसरी॥ २॥ झालेबहु
काळ॥ कोणानाहींऐसेंबळ॥ ३॥ तुकाम्हणेतळ॥ नाहीं
पाहेसासकळ॥ ४॥ ॥ २९८५॥
आम्हीबोलोंतेंतुजकळे॥ येकदोहींठाईंखेळे॥ १॥ का
यपरिहाराचेंकाम॥ जाणेअंतरींचेंराम॥ २॥ कळोनि
यांकायचाड॥ माझीलेंकरासीबडबड॥ ३॥ कारणस
वेंयेका॥ अवघेंआहेम्हणेतुका॥ ४॥ ॥ २९८६॥
उमटतेंठाईं॥ तुझेंनिरोपावेपाईं॥ १॥ आम्हीकरावेंचिंतन
तुझेंनामसंकीर्तन॥ २॥ भोजनभोजनाचेकाळीं॥ मागों

कळूनियां आळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे माथा ॥ आसु माझा हरिनाथा ॥ ४ ॥ ॥२९८७॥

केला पण सांडी ॥ ऐसीयासी म्हणती लंडी ॥ १ ॥ आतां पाहा विचारून ॥ समर्थासी बोले कोण ॥ २ ॥ आपला नीवाड ॥ आपण चीकरितां गोड ३॥ तुम्ही आम्ही देवा ॥ बोलिला बोल सिद्धी न्यावा ॥ ४ ॥ असे घुरे उणे ॥ मागें सरे तुकाम्हणे ॥ ५ ॥ ॥२९८८॥

नव्हावें तें झालें ॥ आम्हा तुम्हासी लागलें ॥ १ ॥ आतां हाल माकलमे ॥ भांडोनियां काढूं वर्मे ॥ २ ॥ पाटोळ्या सवसाठीं ॥ दिल्ही रकट्याची गांठी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे हरी ॥ आणोनियां करी सरी ॥ ४ ॥ ॥२९८९॥

पतित मी राशी ॥ तेम्यां धरीले जीवेसी १ ॥ आतां बळिया सांग कोण ॥ ग्वाही तुझें माझें मन ॥ २ ॥ पावनाचा ठसा ॥ दावी मज तुझा कैसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे झालें ॥ रोखपाहिजे दाविलें ॥ ४ ॥ ॥२९९०॥

करितां वेरझारा ॥ उभा न राहासी वेव्हारा ॥ १ ॥ हे तो झों डाईचे चाळे ॥ काय पोटींतें न कळे ॥ २ ॥ आरोगोनी मुग ॥ बैसलासी जैसा बग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे किती ॥ बुडविली आळविती ॥ ४ ॥ ॥२९९१॥

नाहीं घेणें देणें ॥ गोवा केला अभिमानें ॥ १ ॥ आतां कां होनिवडूं नेदा ॥ पांडुरंगा येवढा धंदा ॥ २ ॥ पांचांमधीं जावें ॥ थोड्यासाठीं फजित व्हावें ॥ ३ ॥ तुज ऐसी बा हीं ॥ पांडुरंगा आम्ही कांहीं ॥ ४ ॥ टाकूं तो वेव्हार ॥ तुका

बहुकरकर ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआतां ॥ निवडूंसंतांहेंदेख
तां ॥ ६ ॥ ॥२९९२॥
सिंचनकरितांमूळ ॥ वृक्षवोल्हावेसकळ ॥ १ ॥ नको
पृथकाचेभरी ॥ पडोंयेकमूळधरीं ॥ २ ॥ पानचोऱ्याचेंतें
द्वार ॥ वरिलदाटावेतेंथोर ॥ ३ ॥ वश्यझालाराजा ॥ म
गआपुल्यात्याप्रजा ॥ ४ ॥ येकचिंतामणी ॥ फिटेसर्व
सुखाधणी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेधांवा ॥ आहेपंढरीविसा
वा ॥ ६ ॥ ॥२९९३॥
करूंयाचीकथानामाचागजर ॥ आम्हासबसारकाय
करी ॥ १ ॥ म्हणऊंहरीचेदासलेऊंतींभूषणें ॥ कांपेत
याभेणेंकळिकाळ ॥ २ ॥ आशाभयलाजआणूंनयेचिं
ता ॥ ऐसीतयासत्तासमर्थाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरूंऐ
सीयाचासंग ॥ जेणेंनव्हेभंगचिंतनाचा ॥ ४ ॥ २९९४
कायसर्पखातोअन्न ॥ कायध्यानबकाचें ॥ १ ॥ अंत
रींचीबुद्धिखोटी ॥ भरलेंपोटींवाईट ॥ २ ॥ कायउंदिर
नाहींधांवी ॥ राखलावीगाढव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुसर
जळीं ॥ कांनकाउळीनाहाती ॥ ४ ॥ ॥२९९५॥
मदेंमातलातोनागवाचीनाचे ॥ अनुचितवाचेबडब
डी ॥ १ ॥ आतांशिकवावाकोणासीविचार ॥ कर्मतें
दुस्तरकरवीधीट ॥ २ ॥ आलेअंगासीतेंबळीवंतगाढे ॥
कायवेड्यापुढेंधर्मनीत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळोंयेईलतो
भाव ॥ अंगावरीघावउमटती ॥ ४ ॥ ॥२९९६॥
भाविकांहेंवर्मसांपडलेंनिकें ॥ सेवितीकौतकेंधणीव

री ॥ १ ॥ इच्छितील तैसा नाचे त्यांच्या छंदें ॥ वंदितील तें
देंस कुमार ॥ २ ॥ विसरले मुक्ति भक्ति अभिलाषें ॥ वा
ढतें सरिसे सुख आले ॥ ३ ॥ तुका म्हणे नाहीं मागाया
ची आस ॥ पांडुरंग त्यास विसंबेना ॥ ४ ॥ ॥ २९९७ ॥
भक्ता समागमें सर्वभावें हरी ॥ सर्व काम करी न सांग
तां ॥ १ ॥ सांठवला राहे ह्रदय संपुटीं ॥ बाहेर धाकुटी मू
र्त्ति उभी ॥ २ ॥ मागण्याची वास पाहे मुखाकडे ॥ चिंति
ल्या रोकडे मनोरथ ॥ ३ ॥ तुका म्हणे जीवभाव देवापाईं ॥
ठेऊनियां कांहीं न मागतां ॥ ४ ॥ ॥ २९९८ ॥
प्रेमामृतें रसना माझी वोल्हावली ॥ मनाची राहिली वृ
त्ति पाईं ॥ १ ॥ सकळ हितें थेंवोळलीं मंगळें ॥ वृष्टि केली
जळें आनंदाच्या ॥ २ ॥ सकळ इंद्रियें झालीं ब्रह्मरूप ॥ वो
तलें स्वरूप माजी तया ॥ ३ ॥ तुका म्हणे जेथें वसे भक्तराव ॥
तेथें नांदे देव संदेह नाहीं ॥ ४ ॥ ॥ २९९९ ॥
कासया गुणदोष पाहों आणिकांचे ॥ मज काय त्यांचें उ
णें असे ॥ १ ॥ नष्ट दुष्टपण कवणाचें वानूं ॥ तयाहूनि अनु
अधिक माझें ॥ २ ॥ कुचर खोटा मज कोण असे आगळा ॥
तो मी पाहों डोळां आपुलिया ॥ ३ ॥ तुका म्हणे मी या भां
डवला पुरता ॥ तुज पंढरिनाथा लावियेलें ॥ ४ ॥ ३००० ॥
काळ जवळीच उभा नेणा ॥ घाली झांपडी खुंटी कांना ॥
॥ १ ॥ कैसा हुशार सावध राहीं ॥ आपुला तो आपुले ठाईं
॥ २ ॥ काळ जवळी उभा पाहीं ॥ नेदी कोणासी देऊं कां
हीं ॥ ३ ॥ काळें पुरविली पाठी ॥ वरुषें झालीं नरी साठी ॥

॥ ४ ॥ काळभोंवतालाभोंवे ॥ रामयेऊनेंदीजिव्हे ॥ ५
तुकाम्हणेकाळा ॥ कर्ममिळतेंतेजाळा ॥ ६ ॥ ३००१ ॥
दयाभूषणसज्जनाचें ॥ अलभ्यलाभपुण्यत्याचें ॥ १ ॥
धन्यऐसापरउपकारी ॥ कांजायनरकाआणिकांवारी
॥ २ ॥ मळखायसंवदणी ॥ करीआणिकांचीउजळणी
॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचा ॥ प्रीतिआदरकरासाचा ॥ ४ ॥
॥ ३००२ ॥

साहोनियांटाकीघाय ॥ पाषाणदेवझालापाहें ॥ १ ॥
तयारीतीदृढमन ॥ करीसाधायाकारण ॥ २ ॥ बाणश
स्त्रासाहेगोळी ॥ शूराठावउंचस्थळीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
सती ॥ अग्निनदेखेंज्यारीती ॥ ४ ॥ ॥ ३००३ ॥
तेणेवेशेंमाझींचोरिलींअंगेंमानावयाजगआपणें ॥
नाहींचाडभीडसंसाराचेंकोडउदासीनसर्वगुणें ॥ भय
मोहलज्जानिरसिलीशंकाअवघीयेकचिपणें ॥ विठ्ठला
चेपाईंबैसोनियांराहिलींनुठीततेणें ॥ १ ॥ आतांत्यासि
कायचालेमाझेंबळझालोंसेंदुर्बळसत्वहीन ॥ दग्धपट
दिसेदुरूनिवरवंटकायत्याचेंकारण ॥ २ ॥ आळसेंदृष्टी
नपाहेआपुलेंयेकचिदेखिलेंसर्वरूप ॥ मानामानतेथें
खुंटोनिराहिलेपिशुनतोकोणबाप ॥ ज्योतिनाअंधार
अवघायेकंकारतेथेंकायपुण्यपाप ॥ विठ्ठलावांचूनि
कांहींचनावडेवेगळाल्याभावेंरूप ॥ ३ ॥ बळवडिवार
वेगळालावेव्हारगेलीआशातृष्णामाया ॥ सुखदुःखा
चिवार्तानाइकोंअंतरलोंदूरीतया ॥ मीतूंपणनिष्काम

होउनीराहिलोंआपुल्याठाया॥ तुजवीणआतांमजना
हींकोणीदेवराया॥ ४॥ ॥३००४॥

कथापुराणेंऐकतां ॥ झोंपेंनाथिलेंतत्वतां ॥ खाटेवरी
पडतां॥ व्यापीचिंतातळमळी॥ १॥ ऐसीगहनकर्मग
ती॥ कायतयासीरडती॥झालेजाणतेजेचित्तीं॥ कांहीं
नेघेआपुला॥ २॥ उदकलावितांनधरे॥ चिंताकरीकें
व्हांसरे॥ जाऊंनकाधीरे॥ म्हणेकरितांटवाळ्या॥ ३॥
जवळीगोचीडक्षीरा॥ जैसीकमळणीदर्दुरा॥ तुकाम्ह
णेदूरा॥ देशत्यागतयासी॥ ४॥ ॥३००५॥

संदेहबाधकआपआपणयांतरज्जुसर्पवतभासतसे ॥
भोवोनियांकायदेखिलेंयेणेंघायविणकैसेंलोळतसे॥
॥१॥आपणचितारीआपणचिमारीआपणचिउद्धारी
आपणया ॥ शुकनळिकेन्यायगुंतलासिकायविचा
रूनिपाहेमोकळ्या ॥ २॥ पापपुण्यकैसेंभाजिलेंअंक
दशकाचायेकउरविला॥ जाणोनियांकायहोतोसिने
णताशून्याचाठावरितानाहींनाहीं ॥ ३ ॥ दुरीदृष्टीपा
हेविचारुनिन्याहाळुनिम्हगजळापाणीनम्हणेचाडा ॥
धांवतांचिफुटेनव्हेसमाधानतुकाम्हणेजाणपावेपीडा
॥ ४॥ ॥३००६॥

कथेउभाआंगराखेलजोकोणी॥ ऐसाकोणगणीतया
पापा॥ १॥ येथेंतोपातकीनयेतांचिभला॥ रणींकुच
राळाकायचाले॥ २॥ कथेंतबैसोनिआणिकचरचा॥
धिकूत्याचीवाचाकुंभपाक॥ ३॥ तुकाम्हणेऐलपैलते

थडीचे ॥ बुडतीलसाचेमध्यभागीं ॥ ४ ॥ ॥३००७॥
नावडेज्याकथाउठोनियांजाती ॥ तेयमापावतीबऱ्या
वोजा ॥ १ ॥ तोअसेजवळीगोचिडाचेन्यायें ॥ देशत्या
गहोयतयादूरी ॥ २ ॥ नव्हेभलाकोणीनावडेदूसरा ॥
पाहुणाकिंकरायमाहोय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतयाकरा
वेंतेंकाई ॥ पाषाणकांनाहींजळामध्यें ॥ ४ ॥ ३००८ ॥
जवळीनाहींचित्त ॥ कायमांडियेलेंप्रेत ॥ १ ॥ कैसापा
हेचंद्रीदृष्टी ॥ दीपस्नेहाचाशेवटीं ॥ २ ॥ कांतेलेंसेश्वान ॥
दाहीदिशाहिंडेमन ॥ ३ ॥ त्याचेकानींहाणे ॥ कोणवों
बतुकाम्हणे ॥ ४ ॥ ॥३००९॥
दुर्बळावाणीच्यायेकदोनसिद्धि ॥ सदैवासमाधीविश्व
रूपीं ॥ १ ॥ कायत्याचेंवायांगेलेंतेंचियेक ॥ सदाप्रेमसु
खसर्वकाळ ॥ २ ॥ तीर्थदेवदूरीतयाभाग्यहीना ॥ विश्व
त्यासज्जनादुमदुमिलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकवाहातीमो
ळिया ॥ भाग्यें आगळियाघरायेती ॥ ४ ॥ ॥३०१०॥
परिमळेंकाष्ठताजवातुळविलें आणिकनाथाचींथोडीं॥
येकतेकीर्तिचीउभविलीढवलारेयेकाचियाकूडमेडी ॥
येकदीनरूपआणितीमोलियायेकतेबांधोनिमाडी ॥ अ
वघियांबाजारयेकचिझालामाविकलीआपल्यापाडी
॥ १ ॥ गुणतोसाररूपमध्याकारअवगुणतोफार
पीडितसे ॥ धृ० ॥ येक्रगुणआगळेअसतीअमोल्यना
वाचेखडे ॥ येकसमर्थदुर्बळाघरींफारमोलाचेथोडे ॥
येकझगझगकरीतीवाळवंटींकोणीनपाहतीतयाकडे॥

सभाग्यसंपन्नआपुलालेपरीमायेकदैन्यवाणेबापुडे ॥
॥३॥ येकनामेंरूपेंसारिखींअसतीअनेकप्रकारयाती॥
ज्याचियासंचिताजैसेंआलेंपुढेंतयाचीतैसीगति ॥ ये
कउंचपदींवैसउनिसुखेंदास्यकरवीयेकाहातीं ॥ तुका
म्हणेकांमानितीसुखचुकलियाखंती॥४॥ ॥३०११॥
नाहींआम्हाशत्रुसोयरापिशून ॥ दाटलेंहेंघनमाहीये
र ॥१॥ पाहेतेथेपांडुरंगरुखुमाई ॥ सत्यभामाराहीजन
निये ॥ २ ॥ लज्जाभयकांहींआम्हाचिंतानाहीं ॥ सर्वसु
खेंपायींवोळंगती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हीसदैवाचींबा
ळें ॥ झालोंलडिवाळेंसकळांचीं ॥ ४ ॥ ॥ ३०१२ ॥
गर्भीअसतांबाळा॥कोणपाळीत्याचालळा ॥१॥कैसा
लाघवीसूत्रधारी॥ रूपाळुवामाझाहरी ॥ २ ॥ सर्पपि
लीवितांखाय॥ वांचवीयांकोणमाय ॥ ३ ॥ गगनीं
लागलोंकोशरा॥ कोणपुरवीतेथेंचारा ॥ ४ ॥ पोटींपा
षाणाचेजीव॥ कवणजीवत्याचाभाव ॥ ५॥तुकाम्ह
णेनिश्चळराहें ॥ होईलतेंसहजपाहें ॥ ६ ॥ ३०१३ ॥
नम्हणेकवणासिद्धसाधकगव्हार ॥ अवघाविश्वंभर
वांचूनियां॥१ ॥ ऐसेंमाझेंबुद्धिकायावाचामनें॥लावीं
तुझेंध्यानपांडुरंगा ॥ २ ॥ गातांप्रेमगुणशंकामाझेम
नीं॥ नाचतांरंगणींनाठवावी॥३॥देईचरणसेवासंतां
चेंभजन॥ वर्णाभिमानसांडऊनि॥४॥ आशापाश
माझीतोडीमायाचिंता॥ तुजविणव्यथानकोकांहीं॥

॥ ५ ॥ तुकाम्हणेसर्वभावें तुझेपाई ॥ राहेऐसेंदेईप्रेमदे
वा ॥ ६ ॥ ॥ ३०१४ ॥
अग्नीमाजिगेले॥अग्निहोऊनीयांठेले॥ १ ॥कायउरलेंत
यापण ॥ मागीलतेंनामगुण ॥ २ ॥ लोहलागेपरिसा
अंगीं ॥ तोहिभूषणझालाजगीं ॥ ३ ॥ सरीतावोहळ
वोघा ॥ मिळोनियांझाल्यागंगा ॥ ४ ॥ चंदनाचेवासें ॥
तरुवरझालेस्पर्शें ॥ ५ ॥ तुकाजवळीसंतांपाई ॥ दुजे
पणाठावनाहीं ॥ ६ ॥ ॥ ३०१५ ॥
ऐशाभाग्येंझालों ॥ तरीधन्यजन्माआलों ॥ १ ॥ रुळे
तळीलपायरी ॥ संतपायदेतीवरी ॥ २ ॥ प्रेमामृतपान ॥
होईलचरणरजेंस्नान ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुखें ॥ तयाहरती
लदुःखें ॥ ४ ॥ ॥ ३०१६ ॥
करितांयासुखा ॥ अंतपारनाहींलेखा ॥ १ ॥ माथापड
तीसंतपाय ॥ सुखकैवल्यतेंकाय ॥ २ ॥ ऐसालाभना
हीं ॥ दुजेंविचारीतांकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगोड ॥ तेथें
पुरेमाझेंकोड ॥ ४ ॥ ॥ ३०१७ ॥
वेदजयागाती ॥ आम्हातयांचिसंगती ॥ १ ॥ नामध
रियेलेंकंठीं ॥ अवघासांठविलापोटीं ॥ २ ॥ ॐकारा
चेंबीज ॥ हातींआमुचेंतेंनिज ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुमो
ठें ॥ अणुरेणुयाधाकुटें ॥ ४ ॥ ॥ ३०१८ ॥
तुम्हीतरीहोश्रीपति ॥ माझीबहुहीनयाती ॥ १ ॥ दोघे
असोंयेकेठाईं ॥ माझामाथातुझेपाईं ॥ २ ॥ माझ्यादी
नपणापार ॥ नाहींबहुतूंउदार ॥ ३ ॥ तुकाम्हाणेपांडुरं

गा ॥ मीओहळतूंगंगा ॥ ४ ॥ ॥ ३०१९ ॥

मीयाचकतूंदाता ॥ कायसत्यपाहोंआतां ॥ १ ॥ म्यांतो पसरिलाहात ॥ करींआपुलेंउचित ॥ २ ॥ आम्हीघ्यावें नाम ॥ तुम्हासमाधानकाम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवराजा ॥ वादखंडीतुझामाझा ॥ ४ ॥ ॥ ३०२० ॥

तुझेपोटींवाव ॥ व्हावाऐसामाझाभाव ॥ १ ॥ करींवास नेसारिखें ॥ प्राणफुटोयेणेंदुःखें ॥ २ ॥ अहंकारखोटें ॥ वाटेश्वापदाचिथाटें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआई ॥ हातींधरू नीसंगदेई ॥ ४ ॥ ॥ ३०२१ ॥

दारींपरोवरीं ॥ कूडींकवाडींमीघरीं ॥ १ ॥ तुमच्याला गलोंपोषणा ॥ अवघेठाईंनारायणा ॥ २ ॥ नेदीखाऊं जेऊं ॥ हातींतोंडींचेंहिघेऊं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअंगीं ॥ जडलोंठाईंचासलगी ॥ ४ ॥ ॥ ३०२२ ॥

मजकोणीकांहींकरी ॥ उमटेतुमचेअंतरीं ॥ १ ॥ ऱ्याला वाढविलाम्हणून ॥ मजसुखतुजशीण ॥ २ ॥ माझेंपो टधालें ॥ तुझेअंगींउमटलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखेळे ॥ येथेंतुमचियाबळें ॥ ४ ॥ ॥ ३०२३ ॥

जोडोनियांकर ॥ उभाराहिलोंसमोर ॥ १ ॥ हेंचिमाझें भांडवल ॥ जाणेकारणविठ्ठल ॥ २ ॥ भाकितोकरु णा ॥ आतांनुपेक्षावेंदीना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेडोई ॥ ठेवी वेळोवेळांपायीं ॥ ४ ॥ ॥ ३०२४ ॥

आम्हीघ्यावेंतुझेंनाम ॥ तुम्हीआम्हांद्यावेंप्रेम १ ॥ ऐसेंनि वडिलेंमूळीं ॥ संतींबसोनीसकळीं ॥ २ ॥ माझीडोईपा

यांवरी ॥ तुम्हीनधरावीदूरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेला ॥ खं
डदोघांचाविठ्ठला ॥ ४ ॥ ॥ ३०२५ ॥
वारिलेंलिगाड ॥ बहुदिसांचेंहेंझाड ॥ १ ॥ नबोलावें
ऐसेंकेलें ॥ कांहींवाउगेंतीतुलें ॥ २ ॥ झालाचौघाचार
गेलाखंडोनीवेव्हार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ करीनतेच्या
बीसेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३०२६ ॥
पायरवेअन्न ॥ मगकरीक्षुधाक्षीण ॥ १ ॥ ऐसेंहोतीघा
तपात ॥ लाभावीणसंगस्थीत ॥ २ ॥ जन्माचीतेजोडी ॥
वाताहातयेकेघडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशंका ॥ हितआड
यालौकिका ॥ ४ ॥ ॥ ३०२७ ॥
आम्हावैष्णवांचा ॥ नेमकायामनेंवाचा ॥ १ ॥ धीरध
रूंजीवासाठीं ॥ येऊंनेदूंलाभातुटी ॥ २ ॥ उचितसमय ॥
लाजनिवारावेंभय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळा ॥ जाणोने
मनाहींबाळा ॥ ४ ॥ ॥ ३०२८ ॥
उल्लंघिलीलाज ॥ तेणेंसांधियेलेंकाज ॥ १ ॥ सुखेंनाचे
पैलतीरीं ॥ गेलोंभवाचेसागरीं ॥ २ ॥ नामाचीसांगडी
मुखेंबांधलीआवडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलोकां ॥ उरली
वाचामारीहाका ॥ ४ ॥ ॥ ३०२९ ॥
बैसलोंसेदारीं ॥ धरणेकोंडोनीभिकारी ॥ १ ॥ आतां
कोठेंहालोंनेदी ॥ बरीसांपडलीसंधी ॥ २ ॥ कितीवेरझा
रा ॥ मागेंघातलियाघरा ॥ ३ ॥ माझेंमजनारायणा ॥
देतांकांरेनयेमना ॥ ४ ॥ भांडावेंतेंकिती ॥ बहुसोशि
लीफजिती ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनाहीं ॥ लाजतुझेअंगींकां

हीं ॥ ६ ॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥३०३०॥

झालोंद्वारपाळ ॥ तुझेंराखिलेंसकळ ॥ १ ॥ नाहींलागों
दिल्हेंअंगा ॥ आडठाकलोंमीजगा ॥ २ ॥ करोनियांनी
ती ॥ दिल्ह्याप्रमाणेंचालती ॥ ३ ॥ हातींदंडकाठी ॥ उ
भाजीवाचियेसाठीं ॥ ४ ॥ बळबुद्धीयुक्ती ॥ तुजदिल्या
सर्वशक्ती ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेखरा ॥ आतांघेईनमुशारा
॥ ६ ॥ ॥३०३१॥

धीरफळाचितोपोटीं ॥ घडेवियोगहिभेटी ॥ १ ॥ करा
वेंचिंतन ॥ सारतेंचिआठवण ॥ २ ॥ चित्तचित्ताग्वाही ॥
उपचारेंचाडनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ पावेअंतरीं
चीसेवा ॥ ४ ॥ ॥३०३२॥

दुर्बळाचेंकोण ॥ ऐकेघालोनियांमनें ॥ राहिलेंकारण ॥
तयावांचूनीकायतें ॥ १ ॥ कळोंआलेंअनुभवें ॥ पांडुरं
गामाझ्याजिवें ॥ नसतांहेंठावें ॥ पडेचयादेखोनी ॥ २
कामक्रोधमाझ्यादेहीं ॥ भेदाभेदगेलेनाहीं ॥ होतोंतेथें
कांहीं ॥ तुजकृपाकरितां ॥ ३ ॥ हेंतोंनव्हेउचित ॥ नुपे
क्षावेंशरणागत ॥ तुकाम्हणेरीत ॥ तुमचीआम्हानक
ळे ॥ ४ ॥ ॥३०३३॥

आम्हीभावजाणोंदेवा ॥ नकळतीतुझीयामावा ॥ ग
णिकेचाकुडावा ॥ पतनान्यावादशरथ ॥ १ ॥ तरीम्यां
कायहोकरावें ॥ कोण्यारीतीतुजपावें ॥ नसांगतांठावें
तुम्हाविणनपडे ॥ २ ॥ दोनीफांकलिपावाटा ॥ येकंद

(१) गोवीकेली घटा पटाः असाहि पाठ आहे.

नमकनिष्ठा ॥ नव्हेधीरफांटा ॥ आडरानेंभरती ॥ ३ ॥
तुकाम्हणेमाझेडोळे ॥ तुझेदेखतीहेचाळे ॥ आतांयेणे
वेळे ॥ चरणजीवेंनसोडीं ॥ ४ ॥ ॥ ३०३४ ॥
वेरझारींझालाशीण ॥ बहुकेलेंखेदक्षीण ॥ भांडणासी
दीन ॥ आजियेथेंफावला ॥ १ ॥ आतांकायभीडभार॥
धरूनियांलोकाचार ॥ बुडउनीवेव्हार ॥ सरोबरीकरा
वी ॥ २॥ आलेंबहुतांच्यामना॥ कांरेनहोसीशाहाणा॥
मूळींच्यावचना ॥ आम्हीजागोंआपुल्या ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेघांघांमधीं ॥ तुजनेलेंहोतेंआधीं॥ आतांनाहींम
धीं॥ उरीकांहींराहिली॥ ४ ॥ ॥३०३५॥
कल्पतरूखालीं ॥ फळेंयेतीमागीतलीं॥ १ ॥ तेथेंबैस
ल्याचाभाव॥ विचारूनिबोलेठाव॥२॥ द्यावेंतेंउत्तर॥
येतोप्रीतीचाचीफेर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमनीं॥ आपुल्या
चलाभहानी॥ ४ ॥ ॥३०३६॥
रंगलोंयारंगेंपालटनधरीं ॥ खेवलेंअंतरींपालटेना ॥
॥ १ ॥ सावळेंनिखिलकृष्णनामठसे ॥ अंगसंगकैसे
शोभादेती॥ २ ॥ पवित्रझालेंतेंनलिंपेविटाळा॥ नेदी
बैसोंमळाआडवरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाळेंकाळेंकेलें
तोंड॥ प्रकाशअभंडदेखोनियां॥ ४ ॥ ॥३०३७॥
जगाकाळखाय ॥ आम्हीमाथादिल्हेपाय॥ १ ॥ ना
चोंतेथेंउभाराहे॥ जातांव्यंगकरितांसाहे ॥ २ ॥ हरी
च्यागुणेंघाला॥ होताखातचिभूकेला ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेहळू॥झालाकढतशीतळू॥ ४ ॥ ॥ ३०३८॥

ब्रह्मरस घेईंकाढा ॥ जेणेंपीडावारेल ॥ १ ॥ पथ्यनाम विठोबाचें ॥ आणिकवाचेनसेवी ॥ २ ॥ भवरोगाऐसें जाय ॥ आणिकका यक्षुल्लक ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनव्हेबा धा ॥ आणिककदाभूतांची ॥ ४ ॥ ॥ ३०३९ ॥

अंगेंअनुभवझालामज ॥ संतरजचरणाचा ॥ १ ॥ सुखीझालोंयासेवेनें ॥ दुःखनेणेंयावरी ॥ २ ॥ निर्माल्याचेंतुळसीदळ ॥ विष्णुजळचरणींचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे भावसार ॥ करूनीफारमिश्रित ॥ ४ ॥ ॥ ३०४० ॥

वैद्ययेकपंढरिराव ॥ अंतरभावतोजाणे ॥ १ ॥ रोगाऐशाद्याव्यावल्ली ॥ जाणेझालीबाधाते ॥ २ ॥ नेदीरुकावेंचूमोल ॥ पाहेबोलप्रीतीचे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदयावंता ॥ सदाचिंतादीनांची ॥ ४ ॥ ॥ ३०४१ ॥

करितांकोणाचेंहिकाज ॥ नाहींलाजदेवासी ॥ १ ॥ बरेंकरावेंहेंकाम ॥ धरिलेंनामदीनबंधु ॥ २ ॥ करुनिआराणूकपाहे ॥ भलत्यासाह्यव्हावेंया ॥ ३ ॥ बोलेतैसी करणीकरी ॥ तुकाम्हणेयेकहरी ॥ ४ ॥ ॥ ३०४२ ॥

उभाचंद्रभागेतीरीं ॥ कटधरूनियांकरीं ॥ पाउलेंगोजिरीं ॥ विटेवरीशोभलीं ॥ १ ॥ त्याचाछंदआमुच्याजीवा ॥ कायवाचामनेंहेवा ॥ संचिताचाठेवा ॥ जोडीहातींलागली ॥ २ ॥ रूपडोळियांआवडे ॥ कीर्तिश्रवणींपवाडे ॥ मस्तकनावडे ॥ उठोंपायांवरूनि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाम ॥ ज्याचेंनाशीक्रोधकाम ॥ हरिभवश्रम ॥ उच्चारितांवाचेसी ॥ ४ ॥ ॥ ३०४३ ॥

आम्हाहेंचिभांडवल ॥ म्हणाविठ्ठलविठ्ठल ॥ १ ॥ सु
खेंतरोंभवनदी॥ संगेवैष्णवांचीमांदी ॥ २ ॥ वाखरा
चेबाण॥ सांडूंहेंजेऊंजेवण ॥ ३ ॥ नलगेवारंवार ॥ तु
काम्हणेवेरझार ॥ ४ ॥ ॥ ३०४४ ॥
आतांमाझ्याभावा ॥ अंतरायनकोदेवा ॥ १ ॥ आलें
भागातेंकरितों ॥ तुझेंनामउच्चारितों ॥ २ ॥ दृढमाझेंम
न ॥ येथेराखावेंबांधोन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाटे ॥ नको
फुटोंदेऊंफांटे ॥ ४ ॥ ॥ ३०४५ ॥
कायदेवापासींउणें ॥ हिंढेदारोदारींसुणें ॥ १ ॥ करीअ
क्षराचीआटी ॥ येककवडीचेसाठीं ॥ २ ॥ निंदीकोणा
स्तवी ॥ चिंतातुरसदाजीवीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभांड ॥ ज
ळोजळोत्याचेंतोंड ॥ ४ ॥ ॥ ३०४६ ॥
मागणेंतेंमागोंदेवा ॥ करूंभक्तित्याचीसेवा ॥ १ ॥ का
यउणेंतयापासीं ॥ रिद्धीसिद्धित्याच्यादासी ॥ २ ॥
कायावाचामनें ॥ करूंदेवाहेंअर्पण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
विश्वंभर ॥ त्याच्यानेंहेंचराचर ॥ ४ ॥ ॥ ३०४७ ॥
चित्तींनाहींआस ॥ त्याचापांडुरंगदास ॥ १ ॥ असेभ
क्तांचियाघरीं ॥ कामनसांगतांकरी ॥ २ ॥ अनाथाचा
बंधु ॥ असेअंगींहासंबंधु ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभावें ॥ दे
वासत्ताराबवावें ॥ ४ ॥ ॥ ३०४८ ॥
कर्कशसंगती ॥ दुःखउदंडफजिती ॥ १ ॥ नाहींइहनाप
रलोक ॥ मजूरदिसेंजैसेरंक ॥ २ ॥ वचनशेवटावरी ॥
त्यापेंठेऊनिधिक्कारी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाईंबेडी ॥ पडली

कपाळींकुऱ्हाडी ॥ ४ ॥ ॥३०४९॥

बीजपेरीशेतीं ॥ मगगाडेवरीवाहाती ॥ १ ॥ बायांगेलें ऐसेंदिसे ॥ लाभत्याचेअंगींवसे ॥ २ ॥ पाल्याचीजतन ॥ तरीप्रांतींयेतीकण ॥३॥तुकाम्हणेअळीं ॥ उदकदेतांलाभेफळीं ॥ ४ ॥ ॥ ३०५० ॥

जाणावेंतेंसार ॥ नाहींतरीदगाफार॥ १॥ डोळेझांकलियारवी॥नाहींऐसाहोयजेवीं॥ २॥बहुथोड्याआड॥निवारितांलाभजोड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखरें ॥ नेलेंहातींचेंआंधारें॥ ४ ॥ ॥ ३०५१ ॥

मूळींनेणपण॥झालातरीअभिमान ॥ १॥वायांजावेंहेंचिखरें॥केलेंतेणेंचिप्रकारें॥ २॥आराणूकनाहींकधीं॥ झालीतरीभेदबुद्धी ॥ ३ ॥ अंतरलीनाव ॥ तुकाम्हणेनाहींठाव ॥ ४ ॥ ॥३०५२॥

सवसारसातेआलेहोआईका ॥तुटीचेंतेंनकाकोणभरूं ॥१॥ लाभाचाहाकाळअवघाविंचारा ॥ पारखीतेंकरासात्ययेथें ॥ २ ॥ शृंगारीलेंदिसेनकळेअंतर ॥गोवीचापदरउगवेना॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखोटेंगुंफताविसरे ॥ हातींचीयाखरेंहातींघ्यावें ॥ ४ ॥ ॥ ३०५३ ॥

सारविलीगाडेधरावासुपंथ ॥ जावेंउसंतीतहळुहळू ॥ ॥ १ ॥ पुढेंजातीयाचेउमटलेमाग ॥ भांबावलेंजगआडरानें ॥ २ ॥ वेंचल्याचापाहेंबराबरझाडा ॥ बळाचानिधाडापुढलीया ॥ ३॥ तुकाम्हणेजैसीदाखवावीवाणी॥तेघावेंभरोनीशेवटला ॥ ४ ॥ ॥३०५४॥

बुद्धीमंदाशिरीं ॥ भारफजीतीपदरीं ॥ १ ॥ जायतेथेअ
पमान ॥ प्रावेहाणीथुंकेजन ॥ २ ॥ खरीयाचापाड ॥
मागेंलावावेंलिगाड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरी ॥ कर्मनेणोभ
रोंवरी ॥ ४ ॥ ॥ ३०५५ ॥

पूर्वजांसीनर्का ॥ जाणेतेंऐकेआईका ॥ १ ॥ निंदाकरा
वीतचाहाडी ॥ मनींधरूनिआवडी ॥ २ ॥ मात्रागमना
ऐसी ॥ जोडी पातकाचीराशी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाट ॥ कुं
भीपाकाचीतेनीट ॥ ४ ॥ ॥ ३०५६ ॥

वेढीते चिवेढीबहुनचिवेडी ॥ चाखतांचिगोडीचवीनेणे
॥ १ ॥ देहालावीवात ॥ पालव घालीझालीरात ॥ २ ॥ कढि
येमूलभोंवतेभोये ॥ मोकलूनीरडेधाये ॥ ३ ॥ लेंकरेंवित्त
पुसेजगा ॥ माझागोहोकोणतासांगा ॥ ४ ॥ आपुली
शुद्धीजयानाहीं ॥ आणिकाचीतेजाणेकाई ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेऐसेजन ॥ नर्काजातांराखेकोण ॥ ६ ॥ ३०५७

आवडीचेंदानदेतोंनारायण ॥ बाहुउभारूनराहीलासे
॥ १ ॥ जेंजयारुचेतेंकरितोसमोर ॥ सर्वज्ञउदारमायबा
पा ॥ २ ॥ ठाईपडलीयातेचिलागेखावें ॥ ठाईचेंचिघ्या
वेंविचारूनी ॥ ३ ॥ बीजपेरुनीयांतेंचिघ्यावेंफळ ॥ डो
रलीसकेळकैसेंलागे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेदेवाकांहींबोल
नाहीं ॥ तुझातूंचिपाहींशत्रुसखा ॥ ५ ॥ ॥ ३०५८ ॥

■ढचणीचेंदार ॥ बाहेरमाजीपैसकार ॥ १ ॥ कायक
रावेंतेंमौन ॥ दाहीदिशाहिंडेमन ॥ २ ॥ बाहिरदावीवे
श ॥ माजीवासनेचेलेश ॥ ३ ॥ नाहींइंद्रियांदमन ॥ का

यमांहिलेंदुकान ॥ ४ ॥ सारवीलेंनिकें ॥ वरीमाझी
अवघेंफिकें ॥ ५॥ तुकाम्हणेअंतीं ॥ कांहींनलगेचीहा
तीं ॥ ६ ॥ ॥ ३०५९ ॥

लयलक्षोनियांझालोंम्हणतीदेव ॥ तोहिनव्हेभावस
त्यजाणा ॥ १ ॥ झालेंबहुश्रुतनलगेआतांकांहीं ॥ न
राहूतेंहिनिश्चितीनें ॥ २ ॥ तपेंदानेंकायमानीसीविश्वा
स ॥ बीजफळत्यासआहेपुढें ॥ ३ ॥ कर्मआचरणयाती
चास्वगुण ॥ विशेषतोगुणकायतेथे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेज
रीहोईलनिष्काम ॥ तरीहोयरामदेखेडोळां ॥ ५ ॥

॥ ३०६० ॥

पुरलीधांवकडियेघेई ॥ पुढेंपाईनचलवे ॥ १ ॥ कृपाळू
वेपांडुरंगे ॥ अंगसंगेंजीवलगे ॥ २॥ अवघीनिवारावी
भूक ॥ अवघ्यादुःखजन्माचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोलवे
ना ॥ लावीस्तनाईश्वरे ॥ ४ ॥ ॥ ३०६१ ॥

जेंजेंमनावाटेगोड ॥ तेंतेंकोडपुरविसी ॥ १ ॥ आतांतूं
चिबाह्याल्कारीं ॥ अवघ्यापरिझालासी ॥ २॥ नाहींसा
यासाचेंकाम ॥ घेतांनामआवडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसर्व
सांगे ॥ पांडुरंगेदयाळे ॥ ४ ॥ ॥ ३०६२ ॥

जेथेमाझीदृष्टिजाय ॥ तेथेपायभावीन ॥ १ ॥ असेंत
यासमाधान ॥ पूजामनेंकरीन ॥ २॥ अवघाचिअवघे
देशीं ॥ सुखराशीसंपन्न ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबंधननाहीं ॥
ऐसेंकांहींतेंकरूं ॥ ४ ॥ ॥ ३०६३ ॥

भलाभलापुंडलीका ॥ मानलासीजनलोकां ॥ १ ॥ को

ण्याकाळेंसुखा॥कोणपावतसाऐका॥२॥नातुडेजोक
वणेपरी॥उभाकेलाविटेवरी॥३॥अवघाआणिला
परिवार॥गोपीगोपाळांचाभार॥४॥तुकाम्हणेधन्य
झाले॥भूमिवैकुंठआणिलें॥५॥ ॥३०६४॥
अवघेचुकविलेसायास॥तपराशीजीवानाश॥१॥
जीवदेऊनियांबळी॥अवघींतारीलींदूबळीं॥२॥के
लाभूमंडळीं॥माजीथोरपवाडा॥३॥कांहींनुमगेया
चीगती॥लुटवितोजगाहातीं॥४॥तुकाम्हणेभक्तरा
जा॥कोणपारवर्णीतुझा॥५॥ ॥३०६५॥
प्रमाणहात्याच्याबोला॥देवभक्तांचाअंकिला॥१॥
नपुसतांजातांनये॥खालींबैसतांहीभयें॥२॥अवघा
त्याचाहोय॥जीवेंभावेंसहित॥३॥वदेउपचारवाणी
कांहींमागम्हणउनी॥४॥उदासीनाच्यालागें॥तुका
म्हणेधांवेमागें॥५॥ ॥३०६६॥
कांहींनमागतीदेवा॥त्याचीकरूंधांवेसेवा॥१॥हळु
हळूफेडीरीण॥होऊनीयांरूपेंदीन॥२॥होऊंनशकेवे
गळा॥क्षणयेकत्यानिराळा॥३॥तुकाम्हणेभक्तीभा
व॥हाचिदेवाचा देव॥४॥ ॥३०६७॥
जाणेअंतरींचाभाव॥तोचिकरीतोऊपाव॥१॥नलगे
सांगावेंमांडावें॥जीवेंभावेंअनुसरावें॥२॥अविना
शघ्यावें॥फळधीरधरूनी॥३॥बाळनमागतांभोज
न॥माताघालीपाचारून॥४॥तुकाम्हणेतरी॥येकीं
उल्लंघीलेगिरी॥५॥ ॥३०६८॥

आम्हीनाचोंतेणेसुखें ॥ वाहूंटाळीगातोंमुखें ॥ १ ॥ देव
कृपेचाकोंवळा ॥ शरणागतापाळीलळा ॥ २॥ आम्हा
झालाहानिर्धार ॥ मागेंतारीलेअपार ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेसंतीं ॥ वर्मदिल्हेंआम्हाहातीं ॥ ४॥ ॥३०६९॥
झालोंनिर्भरमानसीं ॥ म्हणऊनीकळलासी ॥ १ ॥ तु
झेम्हणवितीत्यांस ॥ भयचिंतानाहींआस ॥ २ ॥ चुक
विसीपाश ॥ गर्भवासयातना ॥ ३ ॥ तुझेंजाणोनीयां
वर्म ॥ कंठींधरीयेलेंनाम ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेसुखें ॥ विस
रलोंजन्मदुःखें ॥ ५ ॥ ॥३०७० ॥
नकोदुष्टसंग ॥ पडेभजनामधींभंग ॥ १ ॥ कायविचा
रदेखिला ॥ सांगमाझातोविठ्ठला ॥ २॥ तुजनिषेधितां॥
मजनसाहावेसर्वथा ॥ ३ ॥ येकामाझ्याजीवें ॥ वादक
रूंकोणासवें ॥ ४ ॥ तुझेवर्णूंगुण ॥ कींहेराहोदुष्टजन ॥
॥ ५ ॥ कायकरूंयेका ॥ मुखेंसांगम्हणेतुका ॥ ६ ॥
॥३०७१॥
विठ्ठलमाझीमाय ॥ आम्हासुखाउणेंकाय ॥ १ ॥ घेतों
अमृताचीधणी ॥ प्रेमवोसंडलेंस्तनीं ॥ २॥ क्रीडोंवैष्ण
वांच्यामेळीं ॥ करूंआनंदाच्याजळीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
कृपावंत ॥ ठेवींआम्हापाशींचित्त ॥ ४॥ ॥३०७२॥
भक्तिसुखेंजेमातले ॥ तेकळिकाळाशूरझाले ॥ १ ॥ हा
तींबाणहरिनामाचे ॥ वीरगर्जतिविठ्ठलाचे ॥ २ ॥ महा
दोषाआलात्रास ॥ जन्ममरणाकेलानाश ॥ ३ ॥ सह
स्रनामांचीआरोळी ॥ येकरेकाहुनीबळी ॥ ४ ॥ नाहीं

आणिकाचागुमान ॥ ज्याचेअंकितत्यावांचून ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेत्याचेघरीं ॥ मोक्षसिद्धीहाकामारी ॥ ६ ॥
॥३०७३॥
पंधरादिवसांयेकयेकादशी ॥ कांरेनकरीसीव्रतसार ॥
॥ १ ॥ कायतुझाजीवजातोयेकादीसें॥ फराळाच्यामीसें
घणीघेसी ॥ २ ॥ स्वहिताकारणेंमानवेलजन ॥ हरिक
थापूजनवैष्णवांचें॥ ३॥ थोडेतुजघरींहोतेउजागरे ॥ दे
ऊळासीकांरेमरसीजातां ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकांरेसकुमा
रझालासी ॥ कायजाबदेशीयमदूतां ॥ ५ ॥ ३०७४ ॥
कथाहेंभूषणजगामध्येंसार॥ तरलेअपारबहुयेणें॥ १ ॥
निचियाकुळींचाउंचावंद्यहोय ॥ हरीचेजोगायगुणवा
द ॥ २ ॥ देवत्याचीमाथांवंदीपायधुळी ॥ दीपझालाकु
ळींवंशाचीया ॥ ३ ॥ त्याचीनिंदाकरीत्याचीकुष्टवाणी
मुखसंवदणिरजकाची ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनाहींचोरीचा
व्यापार ॥ विठ्ठलाचेंसारनामघ्यावें ॥ ४ ॥ ॥३०७५॥
टाळघोळसूखनामाचागजर ॥ घोषजयजयकारब्र
ह्मानंदू ॥ १ ॥ गरुडटकेदिंडीपताकांचेभार ॥ आनंद
अपारब्रह्मादिकां ॥ २ ॥ आनंदेंवैष्णवजातीलोटांग
णीं ॥ येकयेकाहुनीभद्रजाती ॥ ३॥ तेणेसूखेंसुटेपाषा
णापाझर ॥ नष्टखळनरशुद्धहोती ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेसो
पेवैकुंठासीजातां ॥ रामकृष्णकथाहेचिवाट ॥ ५ ॥
॥३०७६॥
देखोदेखीकरितीगुरु ॥ नाहींठाउकाविचारु ॥ १ ॥ व

मतेंनपडेठाई ॥ पांडुरंगावीणकांहीं ॥ २॥ शिकोंकळा
येती ॥ प्रेमनाहींकोणाहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसार ॥ भ
क्तिनेणतीगव्हार ॥ ४ ॥ ॥३०७७॥
भाग्यवंतम्हणोतया॥ शरणगेलेपंढरिराया ॥ १ ॥ तरले
तरतीहाभरवसा॥नामधारकांचाठसा॥२॥भुक्तिमुक्ती
चेंतेंस्थळ ॥ भोळेभावीकनिर्मळ ॥ ३ ॥ गाईलीपुराणी
तुकाम्हणेवेदवाणी ॥ ४ ॥ ॥३०७८॥
जैसेंचित्तजयावरी ॥ तैसेंजवळीतेंदूरी॥ १ ॥ नलगेद्या
वापरिहार॥ वायांकोरडेंउत्तर ॥ २॥ असेअभ्यंतर॥सा
क्षभूतजवळी ॥ ३ ॥ अवघेंजाणेसूत्रधारी ॥ कोणना
चेकोणेपरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेबुद्धी ॥ ज्यान्वितयाचते
सिद्धि ॥ ५ ॥ ॥३०७९॥
नाहींपायतनभूपतीसीदावा ॥ धिगत्याकर्तव्याआगी
लागो ॥ १ ॥ मुंगियाच्यामुखागजाचाआहार ॥ नसा
हावेभारजायजीवें ॥ २॥ तुकाम्हणेआधींकरावाविचा
र ॥ शूरपणेंतीरमोकलावे ॥ ३॥ ॥३०८०॥
तीन्हींलोकऋणेंबांधिलेजयानें ॥ सर्वसिद्धीकेणेंतया
घरीं ॥ १ ॥ पंढरीचोहटाघातलेंदुकान॥ मांडियेलेंवा
नआवडीचें ॥ २॥ आषाढीकार्तीकीभरियेलाहाट ॥ इ
नामहेपेंठदेतांघेतां ॥ ३ ॥ मुक्तिकोणीतेथेहातींनेघेफू
का ॥ लुटतीलसूखाप्रेमाचीया ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेसंतस
ज्जनभाग्याचे ॥ अनंताजन्मांचेसांठेकरी ॥ ५ ॥
॥३०८१॥

दुःखाचियेसाठींतिथेमिळेसूख॥ अनाथाचीभूकदैन्य जाय ॥ १ ॥ उदाराचाराणापंढरिसीआहे॥ उभारूनी बाहेपालवीतो ॥ २ ॥ जाणतीयाहुनीनेणत्याचीगो डी॥ आलिंगीआवडीकरूनियां ॥३॥ शीणघेऊनीयां प्रेमदेतोसाटी॥ नविचारितूटीलाभकांहीं॥ ४ ॥ तुका म्हणेअसोअनाथदुबळीं ॥ आम्हासीतोपाळीपांडुरं ग॥५॥

॥३०८२॥

आणिकमातमाझ्यानावडेजीवासी॥ कायकरूंयासी पांडुरंगा ॥ १ ॥ मुखातेंचिगोडश्रवणींआवडी ॥ चि त्तमाझेंवोढीतुझेपाईं॥ २ ॥ जयापदींनाहींविठ्ठलाचें नाम॥मजहोतीश्रमआइकतां ३॥आणिकाचेंमजम्ह णवितांलाज॥ वाटेहेंसहजनवोलावें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे मजतूंचिआवडसी॥ सर्वभावेंवीसीपांडुरंगा॥ ५॥

॥ ३०८३॥

कळेलहेंतैसेंगाईनमीतूंज॥ जनासवेंकाजनाहींमाझें ॥ १ ॥ करीनमिस्तुतीआपुल्याआवडी ॥ जैसीमाझी गोडीवाटेजीवा ॥ २ ॥ होऊनीनिर्भरनाचेनमीछंदें॥ आपुल्याआनंदेंकरूनीयां॥ ३॥ कायकरूंकळायुक्ति चाकुसरी॥ जाणीवेच्यापरीसकळीका ॥ ४॥ तुकाम्ह णेमाझेंजयासवेंकाज॥ भोळातोसहजपांडुरंग॥ ५॥

॥ ३०८४॥

तयासीनेणतीबहुआवडती॥ होयजयाचित्तींयेकभा व॥ १ ॥उपमन्युध्रुवहेकायजाणती॥ प्रल्हादाच्याचि

त्तींनारायण ॥ २ ॥ कोळिभिल्लपशुश्वापदें अपारें ॥ कृ
पेच्यासागरेंतारियेलीं ॥ ३ ॥ कायतेगोपाळचांगले
शाहाणे ॥ तयांचक्रपाणीजेवीसवें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
भोळाभाविकहादेव ॥ आम्हीत्याचेपावधरुनीठेलों ॥
॥ ५ ॥ ॥ ३०८५ ॥

नलगेपाहावेंअवद्ववांकडें ॥ उच्चारावेंकोडेंनामतुझें ॥
॥ १ ॥ नाहींवेळकाळपंडिताचाधाक ॥ होतकांवाचक
वेदवक्ते ॥ २ ॥ वेदींप्रतीपाद्यनकळेपाहातां ॥ तैसी
याअनंताठेऊंनामें ॥ ३ ॥ आपुलियामनाउपजेआनं
द ॥ तैसेकरूंछंदकथाकाळीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआम्ही
आनंदेंचिधालों ॥ आनंदचिल्यालोंअलंकार ॥ ५ ॥
॥ ३०८६ ॥

दैन्यदुःखआम्हानयेतीजवळी ॥ दहनहेहोळीहोतीदो
ष ॥ १ ॥ सर्वसुखेंयेतीमानेंलोटांगणीं ॥ कोणयासी
आणीदृष्टिपुढें ॥ २ ॥ आमुचींआवडीसंतसमागमं ॥
आणिकतेंनामविठोबाचें ॥ ३ ॥ आमुचेंमागणेंमागूं
त्याचीसेवा ॥ मोक्षाचीनीदेवाकोणचाड ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेपोटींसाठवलादेव ॥ न्यूनतोचिभावकोणआम्हा
॥ ५ ॥ ॥ ३०८७ ॥

काळतोंडासुणा ॥ भलतेंचोरुनिकरीजना ॥ १ ॥ धि
गत्याचेंसाधुपण ॥ विटाळूनिवर्तेमन ॥ २ ॥ मंत्रऐसे
घोकी ॥ वश्यव्हावेंजेणेंलोकीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेथित ॥
नागवलानव्हेहित ॥ ४ ॥ ॥ ३०८८ ॥

विठ्ठलमुक्तिदाता ॥ नव्हेमरोहेबोलतां ॥ १ ॥ भजनसा
हावेकानीं ॥ विषउत्तरलागेमनीं ॥ २ ॥ हरिकथेतेधि
क्कारी ॥ शत्रुमाझातोचिवैरी ॥३॥ सुणाकाळतोंडा॥
जोयादेवाम्हणेधोंडा ॥ ४ ॥ अहंम्हणेब्रह्म ॥ नेणेभाव
भक्तिवर्म ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेक्षण ॥ नकोत्याचेंदरुशन॥
॥ ६ ॥ ॥३०८९॥

यमपुरीत्यानेंवसविलीजाणा॥ उच्छेदभजनाविधिके
ला ॥ १ ॥ अवघडकोणीनकरीसांगतां ॥ सुलभबहुतां
गोडवाटे ॥ २ ॥ कायतेनेणतेहोतेमागेंऋषी ॥ आधार
लोकांसीग्रंथकेले ॥ ३ ॥ द्रव्यदाराकोणेंस्थापियेलेंध
न ॥ पिंडाचेंपाळणविषयभोग ॥४॥ तुकाम्हणेदोहींठा
ईंहाफजीत ॥ पावेयमदूतजनाहातीं ॥ ५ ॥ ३०९० ॥

नकळतांकोणीमोडियेलेंव्रत॥तयाप्रायश्चित्तचालेकां
हीं ॥ १ ॥ जाणतीयावज्रलेपझालेथोर ॥ तयांसअघो
रकुंभीपाक ॥ २ ॥ आतांजरीकोणीनाईकेसांगतां ॥त
या शिकवीतांतेंचिपाप॥३॥ कायकरूंमजदेवेंबोलवि
लें ॥ माझेंखोळंबलेंकायहोतें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेजनापा
हाविचारूनि ॥ सुखवाटेमनींतेंचिकरा ॥ ५॥३०९१॥

वाचेविठ्ठलनाहीं॥ तोचिप्रेतरूपपाहीं ॥ १ ॥ धिग्त्या
चेंझालेपण॥भारनसाहेमेदीनी॥२॥नबैसेकीर्तनीं॥ गु
णनायकेजोकानीं ॥ ३ ॥ जातांकंटाळेराउळा ॥ तो
चिसुणामुखकाळा ॥४॥ हरीभक्तिवीण ॥ जळोत्याचें

शाहाणपण ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेतेणें ॥ वंशाआणियेलेंउ
णें ॥ ६ ॥ ॥३०९२॥

तारीलेंबहुतचुकऊनिघात॥नामहेंअमृतस्वीकारितां
॥ १ ॥ नेणतांसायासशुद्धआचरण॥यातीकुळहीनना
मासाठीं ॥ २ ॥ जन्मनामधरीभक्ताच्यापाळणा ॥ आ
कारकारणायाचसाठीं ॥ ३ ॥ असुरींदाटलीपापहोतां
फार॥मगफेडीभारपृथिवीचा ॥ ४ ॥तुकाम्हणेदेवभक्त
पणेंसार ॥ कवतुकव्यवहारतयासाठीं॥ ५ ॥३०९३॥

याचियाआधारेंराहिलोंनिश्चिंत ॥ ठेवोनियांचित्तपा
ईंसुखें ॥ १ ॥ माझेंसुखदुःखजाणेहीतफार॥घातलासे
भारपांडुरंगा ॥ २ ॥ कृपेचीपोसणीठाईंचीआंखिली ॥
म्हणउनिलागलीतयासचिंता ॥ ३ ॥ मनराखेहातींघे
वोनियांकाठी ॥ इंद्रियेंथापटीफांकोंनेदी ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेयासींअवघडनाहीं ॥ शरणागताकांहींरक्षाव
या ॥ ५ ॥ ॥३०९४॥

उभाउभींफळ ॥ अंगींमंत्राचेंयाबळ ॥ १ ॥ म्हणावि
ठ्ठलविठ्ठल ॥ गोडआणिस्वल्पबोल ॥ २ ॥ कळिकाळा
चिबाधा ॥ नव्हेउच्चारीतांकदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरोग ॥
वारेभवाऐसाभोग ॥ ४ ॥ ॥३०९५॥

निवडावेखडे ॥ तरीदळणवोजेघडे ॥ १ ॥ नाहींतरीना
सोनिजाय ॥ कारणआळसेंउरेहोय ॥ २ ॥ निवडावेंत
न ॥ शेतींकरावीराखण॥ ३ ॥तुकाम्हणेनीत ॥ नविचा
रीतांनव्हेहित ॥ ४॥ ॥३०९६॥

दुर्जनाच्यामान॥ सुखेंकरावाखंडण॥ १ ॥ लाताहाणो
नियावरी॥ गुंडावाटशुद्धकरी॥ २ ॥ बहुतांपीडीखळ॥
त्याचाधरावाविटाळ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनखें॥ काढुनिटा
कीजेतींसुखें ॥ ४ ॥ ॥ ३०९७॥
नकाधरूंकोणी॥ रागवचनाचामनीं॥ १ ॥ येथेंबहु
तांचेंहित॥ शुद्धकरुनीराखाचित्त॥ २ ॥ नाहींकेलीनिं
दा॥ आम्हीदूषीलेंसेभेदा॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमज॥ येणेंवी
णकायकाज॥ ४ ॥ ॥ ३०९८ ॥
कांहींजडभारी॥ पडतांतेअवसरी॥ १ ॥ तुझेआठवा
वेपाय॥ आम्हीमोकलुनीधाय॥ २ ॥ ताहानपीडीभूक
शीतउष्णवाटेदुःख॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलाड ॥ तेथेंपुरेमा
झेंकोड॥ ४ ॥ ॥ ३०९९ ॥
होऊनीकृपाळ॥भारघेतलासकळ॥ १ ॥ तूंचिचालवि
सीमाझें॥ भारसकळहिवोझें॥ २ ॥ देहतुझ्यापाईं॥ ठेउ
नीझालोंउतराई॥ ३॥ कायावाचामनें॥तुकाम्हणेदुजें
नेणे॥ ४ ॥ ॥३१००॥
आतांहोईमाझेबुद्धीचाजनिता॥ आवरावेंचित्तापांडु
रंगा॥ १ ॥ येथोनीयांकोठेंनवजेबाहेरी॥ ऐसेंमजधरीं
सत्तावळें॥ २ ॥ अनावरगूणबहुतांजातींचे॥ नबोला
वेवाचेऐसेंकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहीनकोणपेंजातीचें ॥
तुजठावेंसाचेंमायबापा॥ ४ ॥ ॥ ३१०१ ॥
सत्ययामनासीकेंरितोंविचार॥ तोहेंअनावरविषयलो
भी॥ १ ॥ आतांमजराखेंआपुलीयाबळें ॥ नदेखेंहें

जाळेंऊगवीतां ॥ २॥सांपडलोंगळींनाहींत्याचीसत्ता॥ उगळीमागुताघेतलातो॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमीतोअज्ञान चिआहें॥ परीतुझीपाहेंवाटदेवा ॥ ४ ॥ ॥३१०२॥
दुर्बळाचेहातींसांपडलेंधन ॥करितांजतननयेत्यासी॥ ॥ १ ॥ तैसीपरिमजझालीनारायणा ॥ योगक्षेमजाणा तुम्हीआतां ॥ २ ॥ खातांलेतांनयेमिरवतांवरी ॥ राजा दंडकरीजनराग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमगतळमळऊरे ॥ दे खीलीयाझुरेपाहावया ॥ ४ ॥ ॥३१०३॥
मागेंजैसाहोतामाझेअंगींभाव ॥ तैसायेकठावनाहीं आतां ॥ १ ॥ ऐसेंगोहीमाझेंमनमजपाशीं ॥ तुटीमुद लासीदिसेपुढें ॥ २ ॥ पुढीलाचेमनाआणिगुणदोष ॥ पूज्यआपणासकरावया ॥ ३॥ तुकाम्हणेझालीकोंब ड्याचिपरी ॥ पुढेंचीउकरीलाभनेणे ॥४ ॥ ॥३१०४॥
पाहोनीयांअधिकार ॥ तैसेंबोलावेंउत्तर ॥ १ ॥ काय बाउगीघसघस ॥ आम्हीविठोबांचेदास ॥ २ ॥ आम्ही जाणोयेकादेवा ॥जैसीतैसीकरूंसेवा ३॥तुकाम्हणेभा वें ॥ माझेपुढेंपडेलठावें ॥ ४ ॥ ॥३१०५॥
नवजातांघरा ॥ आम्हीकोणाच्यादातारा ॥ १ ॥ कांहे छळूंयेतीलोक ॥ दाटबळेंचीकटक ॥ २ ॥ नाहींआम्ही खात ॥ कांहींकोणाचेंलागत ॥ कळेतैसीसेवा ॥ तुका म्हणेकरूंदेवा ॥ ४ ॥ ॥३१०६॥
मोहरूनीचित्ता ॥आणूहळुचिवरीहिता ॥ १ ॥तोंहेपडती आघात ॥ खोडीकाढीतीपंडित ॥ २॥ समसाराभेणे ॥

कांहींउरसंतीतोपणे ॥ ३ ॥ येखादीयाभावें ॥ तुकाम्हणे जवळीपावें ॥ ४ ॥ ॥ ३१०७॥

कायजाणोंवेद ॥ आम्हीआगमाचेभेद ॥ १ ॥ येकरूप तुझेमनीं ॥ धरुनिराहिलोंचिंतनीं ॥ २ ॥ कोठेअधिका र ॥ नाहींरानटविचार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदीना ॥ नुपेक्षा वेंनारायणा ॥ ४ ॥ ॥ ३१०८॥

धर्माचेंपाळण ॥ करूंपाखंडखंडण ॥ १ ॥ हेंचिआम्हा करणेंकाम ॥ बीजवाढवावेंनाम ॥ २ ॥ तीक्ष्णउत्तरें ॥ हा तींघेऊनिबाणफिरे ॥ ३ ॥ नाहींभीडभार ॥ तुकाम्हणे सानाथोर ॥ ४ ॥ ॥ ३१०९॥

कितीतुजयासींदेऊंपरिहार ॥ जाणसीअंतरपांडुरं गा ॥ १ ॥ आतांमाझेहातींदेईंमाझेंहित ॥ करींमाझेंचि त्तसमाधान ॥ २ ॥ रागआलातरीकांपूनयेमान ॥ बा ळामायेवीणकोणदुजें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसाहोईललौ किक ॥ मागेवाळभीकसमर्थाचें ॥ ४ ॥ ॥ ३११०॥

लाजवाटेपुढेंतोंडदाखवितां ॥ परिजाऊंआतांकोणापा सीं ॥ १ ॥ चुकलियाकाममागतोंमुशारा ॥ लाजफजि तखोरानाहींमज ॥ २ ॥ पायसांडोनियांफिरतोंबासर ॥ स्वामिसेवाचोरहोऊनीयां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजपहिलें दंडीलें ॥ पुढेंहेंघडलेंनपाहिजे ॥ ४ ॥ ॥ ३१११॥

पुढलीयासुखेंनिंबदेतांभलें ॥ बहुतावारलेंहोयदुःख ॥ १ ॥ हेंतोंवर्मआहेमाउलीचेहातीं ॥ हाणिमारीप्रीतीहि तासाठीं ॥ २ ॥ खेळतांविसरेभुकताहानघर ॥ धंरूनीयां

करआणीवळें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाळीतोंडींचीयाघास ॥ उदारसर्वस्वेंसर्वकाळ ॥ ४ ॥ ॥ ३११२ ॥
आतांगुणदोषकायविचारीसी ॥ मीतोआहेंराशीपातकाची ॥ १ ॥ पतीतपावनासवेंसमागम ॥ आपुलालाधर्मचालवीजे ॥ २ ॥ घेणेघेईभेटीलोखंडापरीसा ॥ तरीअनारिसानपालटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमातीकोणपुसेफुका ॥ कस्तुरीच्यातुकासमागमें ॥ ४ ॥ ३११३ ॥
कृपावंतादुजेंनाहींतुझ्यापोटीं ॥ लाहेंबोलेगोष्टीसुखमातें ॥ १ ॥ घेऊनीभातुकेंलागसीलपाठी ॥ लावीसीलवोठींब्रह्मरस ॥ २ ॥ आपुलीयाकृपेंघालीसीपाखरउदारमजवरकृपाळूतूं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हाकारणेंगोविंदा ॥ वागवीसीगदासुदर्शन ॥ ४ ॥ ॥ ३११४ ॥
पाळिलेंपोशीलेंजन्मजन्मांतरीं ॥ वागविलेंकरींधरूनियां ॥ १ ॥ आतांकायमाझाघडेलअव्हेर ॥ मागेंदूरवरवागवीलें ॥ २ ॥ नेदीअंगींवारालागोंआघाताचा ॥ घेतलाठाईंचाभारमाथा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोलकरितोंआवडीअवीटतेगोडीअंतरींची ॥ ४ ॥ ॥ ३११५ ॥
पांडुरंगाकांहींआयकावीमात ॥ नकरावेंमुक्तआतांमज ॥ १ ॥ जन्मांतरेंमजऐसींदेईदेवा ॥ जेणेंचरणसेवाघडेतूझी ॥ २ ॥ वाखाणीनकीर्तिआपुलियामूखें ॥ नाचेनमीसुखेंतुजपुढें ॥ ३ ॥ करुनिकामारीदासदीनाहुनी ॥ आपुलेअंगणींठावमज ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआम्हीमृत्युलोकींभले ॥ तुझेचिअंकिलेपांडुरंगा ॥ ५ ॥ ३११६

माझेअंतरींचेंतोचिजाणेयेक ॥ वैकुंठनायकपांडुरंग ॥ १ ॥ जीवभावत्याचेठेवियेलापाईं ॥ मजचिंतानाहीं कवणेविशीं ॥ २ ॥ सुखसमारंभेंसंतसमागमें ॥ गाऊं वाचेनामविठोबाचें ॥ ३ ॥ गातांपुण्यहोयआयकतां लाभ ॥ सवसारबंधतुटतील ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेजीवतया सीविक्रीला ॥ आणिकविठ्ठलावीणनेणें ॥ ५ ॥ ३११७

कथादुःखहरीकथामुक्तकरी ॥ कथायाचीबरीविठोबा ची ॥ १ ॥ कथापापनाशीउद्धरिलेदोषी ॥ समाधीकथे सीमूढजना ॥ २ ॥ कथातपध्यानकथाअनुष्ठान ॥ अ मृतहेंपानहरिकथा ॥ ३ ॥ कथामंत्रजपकथाहरीताप ॥ कथाकाळींकांपकळिकाळासी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणकथा देवाचेंहेंध्यान ॥ समाधीलागोनउभातेथें ॥ ५ ॥ ३११८

कायऐसासांगा ॥ धर्ममजपांडुरंगा ॥ १ ॥ तुझेपाईंपा वेंऐसा ॥ जेणेंउगवेहाफांसा ॥ २ ॥ करीकृपादान ॥ तै सेंबोलवीवचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ माझेअंतरींव सवा ॥ ४ ॥ ॥ ३११९ ॥

भलाम्हणेजन ॥ परीनाहींसमाधान ॥ १ ॥ माझेंतळम ळीचित्त ॥ अंतरलेंदिसेहित ॥ २ ॥ कृपेचाआधार ॥ ना हींदंभझालाफार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृपे ॥ अंतरायको ण्यापापें ॥ ४ ॥ ॥ ३१२० ॥

शिकलेतेबोल ॥ बोलेतैसेंनाहींवोल ॥ १ ॥ आतांदेवा संदेहनाहीं ॥ वायांगेलोंयासीकांहीं ॥ २ ॥ येकांता चावास ॥ नाहींसंकल्पाचानाश ॥ ३ ॥ बुद्धिनाहींस्थीर

तुकाम्हणेशब्दाधीर॥ ४॥ ॥३१२१॥

उचिताचादाता॥ कृपावंतातूंअनंता॥ १॥कांरेनघालि
सीधांव॥ तुझेंउच्चारितोंनाव ॥ २॥ कायबळयुक्ति॥
नाहींतुझेअंगींशक्ति॥३॥ तुकाम्हणेतूंविश्वंभर ॥ वो
समाझेंकांअंतर॥ ४॥ ॥३१२२॥

पाहावेतोंपूरीं॥ आतांउचिततेंकरीं॥ १॥ माझीशक्ति
नारायणा॥ कीवभाकितोंकरुणा ॥ २॥ आम्हावोढी
काळ॥ तुझेंक्षीणझालेंबळ॥३॥ तुकाम्हणेगोडी॥ जी
वामातेचियावोढी॥ ४॥ ॥३१२३॥

आतां घेईमाझे॥ भारसकळहीवोझें ॥ १॥ कायकरि
सीहोईवाढ॥ आलोंपोटासींदगड॥ २॥ तूंचिडोळेवा
ती॥ होयदीपकसांगातीं ॥ ३॥ तुकाम्हणेकांहीं॥ वि
चारायाचाडनाहीं॥ ४॥ ॥३१२४॥

असोतहेबोल॥ अवघेंतूंचिभांडवल॥१॥ माझामाय
बापदेवा॥ सज्जनसोयराकेशवा॥ २॥ गाळियेलाभे
द॥ सारियेलेवादावाद॥ ३॥ तुकाम्हणेमधीं॥ आतां
नपडेउपाधी॥ ४॥ ॥३१२५॥

करीनकोल्हाळ॥ आतांहाचिसर्वकाळ॥१॥ आतांये
वोमाझेआई॥ देईभातुकेंविठाई॥२॥उपायासीनाम॥
दिल्हेंयाचेंपूढेंक्षेम॥३॥ बीजआणिफळ॥ हेंचितुकाम्ह
णेमूळ॥ ४॥ ॥३१२६॥

धनासींचधन॥ करीआपणाजतन॥१॥ तुजआळवि
तांगोडी॥ पांडुरंगाखरीजोडी॥ २॥ जेविल्याचेखरे॥

वरीउमटेढेंकरे॥ ३॥तुकाम्हणेधाय॥ तेथेकोठेंउरेहाय॥
॥ ४॥ ॥ ३१२७॥
अनुभवाआलें॥ माझेचित्तींचेंरक्षिलें॥ १ ॥ असेजव
ळीअंतरें॥ फिटेआवडीच्याफेरें॥ २॥ खादलेंचिवाटे॥
खावेंभेटलेंचिभेटे॥ ३ ॥ तुकाम्हणेउभे॥ आम्हीराखि
येलेलोभें॥ ४॥ ॥३१२८॥
पोटींशूळअंगींउटीचंदनाची॥आवडीसुखाचीकोणत
या॥१॥ तैसेंमजकांगाकेलेंपंढरिराया॥ लौकिकहावा
यांवाढविला ॥ २॥ ज्वरिलियापुढेंवाढिलींमिष्टान्नें॥
कायचवीतेणेंघ्यावीत्यांची ॥ ३॥ तुकाम्हणेमडेंश्रृंगा
रिलेंवरी॥ तेचिझालीपरीमजदेवा ॥ ४ ॥ ३१२९॥
वेगडाचारंगराहेकोणकाळ ॥ अंगहेंपीतळनदेखतां
॥ १ ॥ माझेंचित्तमजजवळीचगोही॥ तुझीमजनाहीं
भेटीऐसें॥ २ ॥दासीसुतानाहींपितीयाचाठाव ॥अव
घेंचिवावसांगत्याचें॥ ३॥ तुकाम्हणेमाझीकेलीविटंब
णा॥ अनुभवेंजनायेईलकळों॥ ४ ॥ ॥३१३०॥
मजपुढेंनाहींआणिकबोलतां॥ ऐशीकांहींचिंतावाटत
से॥१॥ याचातुम्हीकांहींदेखापरिहार॥ सर्वज्ञउदारपां
डुरंगा॥२॥कामक्रोधनाहींसांडिलेआसन॥ राहिलेव
सोनदेहामध्यें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांझालोंउतराई॥क
ळोंयावेंपाईनिरोपिलें॥ ४॥ ॥३१३१॥
सावित्रीचीविटंबणा ॥रडपणाकरितसे॥१॥कायजा
ळावेंतेंनाम॥अवघेंवाक्असेतें॥२॥कुबेरनांवमोळी॥

वाहे ॥ कैसीपाहेफजिती ॥ ३॥ तुकाम्हणेठुणगुणदेखें॥
उगींचमुखेंफुंदतां ॥ ४ ॥ ॥३१३२॥

नगमेसीझालीदिवसरजनी॥राहिलोंलाजोनीनबोला
वें ॥१ ॥ रुचीवीणकायशब्दवाऱ्यामाप ॥ अनादरेंको
पयेतअसे ॥ २ ॥ आपुलियारडेआपुलेंचिमन ॥ दाटेस
माधानपावतसे॥३॥तुकाम्हणेतुम्हीअसाजीजाणते ॥
कायकरूंरीतेवादावाद ॥ ४॥ ॥३१३३॥

मेल्यावरीमोक्षसंसारसंबंध ॥ आराईलाबद्धठेवाआ
म्हा ॥ १ ॥ वागवितसंदेहराहोंकोठवरी ॥ मगकायथो
रीशेवकाची ॥ २ ॥ गाणेंगीतआम्हानाचणेंआनंदें॥प्रे
मकोठेंभेदेंआंगायेतें ॥३॥ तुकाम्हणेकितीसांगावेदृष्टां
त ॥ नसतांतूंअनंतसानुकूळ ॥ ४ ॥ ॥३१३४॥

येकायेकींआतांअसावेंसेंवाटे ॥ तरीचहेखोटेचाळेके
ले॥ १॥ वाजऊनितोंडघातलेंबाहेरी॥ कुल्पेंकरुनिदा
रींमाजीवसा ॥ २ ॥ उजेडाचाकेलादाटोनिअंधार ॥
सवेंहुद्दारचेष्टविला ॥३ ॥ तुकाम्हणेभयहोतेंतेंचिवरी
होतीकांहींउरींस्वामिसेवा॥४॥ ॥३१३५॥

कायनव्हेसीतूंयेक ॥ देखोंकासयापृथक॥१॥ मुंग्याकें
चेमुंगळे ॥ नटनाट्यतुझेचाळे ॥२॥झालीतरीमर्यादा॥
किंवात्रासावेंगोविंदा ॥३॥तुकाम्हणेसाचा ॥ कोठेंजा
सीहृदईचा ॥ ४ ॥ ॥३१३६॥

कांजीवाढविलें॥ नलगतांहेंउगलें ॥ १ ॥ आतांमानि
तांकंटाळा ॥ भोंवतीमिळालियाबाळा ॥२॥ लावोनि

यांसवे ॥ पळतांदिसालबरवें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबापा ॥
येतांनकळसीरूपा ॥ ४ ॥ ॥३१३७॥
क्षुधेलियाअन्न ॥ द्यावेंपात्रविचारून ॥ १ ॥ धर्मआहे
वर्मांअंगीं ॥ कळलेंपाहिजेप्रसंगीं ॥ २ ॥ द्रव्यआणि
कन्या ॥ तेथेकुळकर्मशोधण्या ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपुण्यगां
ठी ॥ तरीचउचितासीभेटी ॥ ४ ॥ ॥३१३८॥
वेंचावेंतेंजीवें ॥ पूजाघडेऐशानावें ॥ १ ॥ बिगारीची
तेबिगारी ॥ साक्षीअंतरींचाहरी ॥ २ ॥ फळबीजाऐसें ॥
कार्यकारणासरिसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमान ॥ लवणा
सारिखेंलवण ॥ ४ ॥ ॥३१३९॥
मजनाहींधीर ॥ तुम्हीनकराअंगीकार ॥ १ ॥ ऐसेंपडि
लेंविषम ॥ बळीदेवाहूनिकर्म ॥ २ ॥ चालोंनेणेवाट ॥
कल्यानपवेबोभाट ॥ ३ ॥ वेंचोंनेणेजीवें ॥ तुकाउदा
सधरिलादेवें ॥ ४ ॥ ॥३१४०॥
तळमळींचित्तदर्शनाचीआशा ॥ बहुजगदीशाकरुणा
केली ॥ १ ॥ वचनीचसंतपावेलस्वरूप ॥ माझेनेदीपाप
योगायेऊं ॥ २ ॥ विठोऐसाकरींभक्तवेवसाव ॥ नपवे
चिजीवसमाधान ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाईदेशीलविसावा ॥
पांडुरंगींधांवाघेतेंमन ॥ ४ ॥ ॥३१४१॥
हागतांहीखोडी ॥ चलनमोडवितेकाढी ॥ १ ॥ ऐसेअ
नावरगुण ॥ आवरावेंकायम्हण ॥ २ ॥ नाहींजरीसंग ॥
तरीबडबडवीरंग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ तुमचीनघडे
चिसेवा ॥ ४ ॥ ॥३१४२॥

देहनिरसेतरी ॥ बोलावयानुरेउरी ॥ १ ॥ येरवाचेचेंवा
ग्जाळ ॥ अलंकारापुरतेबोल ॥ २॥ कांचेतरीखडे ॥ जा
तीऐसेंचित्तवोढे ॥ ३ ॥ विष्णुदासतुका ॥ पूर्णधणीजा
णेचुका ॥ ४ ॥ ॥ ३१४३ ॥

खोट्याचाविकरा ॥ येथेनव्हेकांचहिरा ॥ १ ॥ कायदा
वायाचेंकाम ॥ उगाचवाढवावाश्रम ॥ २ ॥ परीक्षका
वीण ॥ मिरवोजाणेतेंतेंहीन ॥ ३ ॥ तुकापायांपडे ॥ वा
दपुरेहेंझगडें ॥ ४ ॥ ॥ ३१४४ ॥

पंढरीसींघडेअतित्याईमृत्य ॥ तोजायपतीतअधःपा
ता ॥ १ ॥ दुराचाऱ्यामोक्षसुखाचीवसती ॥ भोळीबा
ळमूर्तीपांडुरंग ॥ २ ॥ केलानसाहावेतीर्थउपवास ॥ क
थेवीणदोषसाधनतें ॥ ३ ॥ कलियापेंभेदमानितांनि
वडे ॥ श्रोतियांसीघडेअंत्यजता ॥ ४ ॥ मोहरींसंलज्ज
तेजाणाशिंदळी ॥ काळिमाकाजळीपाववीते ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेयेथेविश्वासजतन ॥ पुरेंभीमास्नानसमपाय॥
॥ ६ ॥ ॥ ३१४५॥

चातुर्याच्याअनंतकळा ॥ सत्याविरळाजाणता ॥ १ ॥
हांसेत्यासवेंहासेजन ॥ रडतांभिन्नपालटे ॥ २ ॥ जळो
ऐसेवांजटबोल ॥ गुणामोलभूसमिथ्या ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेआंधळ्याऐसे ॥ वोंगळपिसेंकौतुकें ॥ ४ ॥ ३१४६॥

नयोवाचेअनुचितवाणी ॥ नसोमनींकुडीबुद्धी ॥ १ ॥
ऐसेंमागाअरेजना ॥ नारायणाविनऊनी ॥ २॥ काम
क्रोधापडोचिरा ॥ ऐसावरसायास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे

नानाछंदें ॥ याविनोदेंनपडावें ॥ ४ ॥ ॥ ३१४७ ॥
माझियादेहाचीमजनाहींचाड ॥ कोठेकरूंकोडआणि
कांचें ॥ १ ॥ इच्छितातेमानमागादेवापासीं ॥ असा
संचितासींगुंफलेहो ॥ २ ॥ देहआम्हीकेलाभोगाचेसां
भाळीं ॥ राहिलेनिराळीमानामान ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजरी
वेंचावेंवचन ॥ नसतातोशीणवाढवावा ॥ ४ ॥ ३१४८
धरितांइच्छादूरीपळे ॥ पाठीसोहळेउदास ॥ १ ॥ म्हण
ऊनिआसक्तमन ॥ नकाखूणसांगतों ॥ २ ॥ आविसा
पासींअवघेंवर्म ॥ सोसेश्रमपाववीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
बीजन्यावें ॥ तेथेंयावेंफळानें ॥ ४ ॥ ॥ ३१४९ ॥
वेदशास्त्रनाहींपुराणप्रमाण ॥ तयाचेंवदननावलोका
वें ॥ १ ॥ तार्किकाचेंअंगआपणापारीखें ॥ माजऱ्यासा
रीखेंवाइचाळे ॥ २ ॥ मातानिंदीतयाकोणतोआधार ॥
भंगलेंखापरयाचिनावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआडरानेंज्याची
चाली ॥ तयाचीतेबोलीमीठेंविण ॥ ४ ॥ ॥ ३१५० ॥
कस्तुरीचेअंगींमीनलीम्रत्तिका ॥ मगवेगळीकांयेईल
लेखूं ॥ १ ॥ तयापरीभेदनाहींदेवभक्तीं ॥ संदेहाच्यायु
क्तिसरोंद्याव्या ॥ २ ॥ इंधनींतेआगीसंयोगाच्यागुणें ॥
सागरदर्शनेंवोहळतोची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेसाक्षी
चेंवचन ॥ येथेंतोकारणशुद्धभाव ॥ ४ ॥ ॥ ३१५१ ॥
भक्तितेंनमनवैराग्यतोत्याग ॥ ज्ञानब्रह्मींभोगब्रह्मतनु
॥ १ ॥ देहाच्यानिर्शनेंपाविजेयाठाया ॥ माझीऐसी
कायाजंवनव्हे ॥ २ ॥ उदकअग्निधान्यझाल्याघडेपाक ॥

येकावीणयेककामानये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजकळलें
याचणी॥ वडवडीचीवाणीअथवासत्य॥४॥३१५२
श्रीसंतांचियेमाथाठेवींचरणावरी॥ साष्टांगहेकरींदंड
वत ॥ १ ॥ विश्रांतिपावलोंसांभाळाउत्तरीं ॥ वाढलें
अंतरींप्रेमसुख॥ २॥ डौरलींहेकायाकृपेच्यावोरसें॥
नव्हेआतांरिसेंउद्धरिलों॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजनघडतां
सेवा॥ पूर्वपुण्यठेवावोढवला॥ ४॥ ॥३१५३॥
नेणोंकायनाड॥ आलाउचितकाळआड ॥ १ ॥ नाहीं
झालीसंतभेटी॥ येवढीहानीकायमोठी॥ २॥ सहजपा
यांपासीं॥ जवळपावलीयाऐसी ॥ ३ ॥ चुकीझाली
आतांकाय॥ तुकाम्हणेउरलीहाय॥ ४॥ ॥३१५४॥
आणिककांहींनेणें॥ असेपायांच्याचिंतनें ॥ १ ॥ मा
झानव्हावाविसर॥ नाहींआणिकआधार॥ २॥ भांड
वलसेवा॥ हाचिठेवियेलाठेवा॥३॥ करींमानभावा॥
तुकाविनंतिकरीदेवा॥ ४॥ ॥३१५५॥
आरुषमाझीवाणीबोबडींउत्तरें ॥ केलींतींलेंकुरेंसल
गीपाईं॥ १ ॥ करावेंकौतुकसंतींमायबापीं ॥ जीवन
देऊंनिरोपींविस्तारिजे ॥ २ ॥ आधारेंवदलीप्रसादा
चीवाणी॥ उच्छिष्टसेवनींतुमचिया ॥ ३॥ तुकाम्हणे
हेचिकरितोंविनंती॥ मागेंनपुढतीशेवादान ॥ ४ ॥
॥ ३१५६॥
पुरुषाहातींकंकणचुडा॥ नवलदोडवृत्तिया॥ १ ॥पा
ह्यकेसीविटंवणा॥ नारायणादेखिली ॥ २ ॥ जळोऐ

सीब्रिदावळी ॥ भाटवोळीवयणाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
पाहोंडोळां ॥ अवकळानयेहे ॥ ४ ॥ ॥ ३१५७॥
विथीयेवढेंसेंपोट ॥ येवढाबोभाटतयाचा ॥ १ ॥ ज
ळोत्याचीविटंबणा ॥ भूकजनानाचवी ॥ २ ॥ अभि
मानशिरींभार ॥ झालेखरतृष्णेचे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनर
काजावें ॥ हाचिजीवाव्यापार ॥ ४ ॥ ॥३१५८॥
शेवटासीजरीआले ॥ तरीझालेआंधळे ॥ १ ॥ स्वहि
ताचालेशनाहीं ॥ दगडाकांहींअंतरीं ॥ २ ॥ कायपरि
सासवेंभेटी ॥ खापरखुटीझालीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअ
धमजन ॥ अवगुणचिवाढवी ॥ ४ ॥ ॥३१५९॥
प्रायश्चित्तदेतोतुका ॥ जातोलोकांसकळां ॥ १ ॥ धरि
तीलतेतरतीमनीं ॥ जातीघाणीवायांत्या ॥ २ ॥ निग्र
हानुग्रहाचेठायीं ॥ देतोघायपाहोनी ॥ ३ ॥ तुकाझाला
नरसिंही ॥ भयनाहींरूपेनें ॥ ४ ॥ ॥ ३१६० ॥
दुर्जनाचेंअंगअवघेंसरळ ॥ नरकाचाकोथळसांठव
ला ॥ १ ॥ खायअमंगळबोलेअमंगळ ॥ उठवीकपा
ळसंघट्टणें ॥ २ ॥ सर्पामंत्रचालेधरावयाहातीं ॥ खळा
चीतोजातीनिखळची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहींनसाहेउ
पमा ॥ आणिकअधमावोखट्यासी ॥ ४ ॥ ३१६१ ॥
ऐकाजीसंतजन ॥ सादरमनकरूनी ॥ १ ॥ सकळांचें
सारयेक ॥ कंटकतेत्यजावे ॥ २ ॥ विशेषताकांघाहुनी
सेवीत्याघाणीआगळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्याचीजोडी
तेपरवडीबैसीजे ॥ ४ ॥ ॥३१६२॥

आज्ञापाळोनियांअसेयेकसरें ॥ तुमचींउत्तरेंसंतांचीं हीं ॥ १ ॥ भागऊनिदेहठेवियेलापाईं ॥ चरणावरीडोई येथूनीची ॥ २ ॥ येणेंजाणेंहोतेंउपाधीच्यामूळें ॥ पूजा तेसकळअकर्तव्य ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअसेचरणींचारज॥ पदींचसहजजेथेंतेथे ॥ ४ ॥ ॥ ३१६३॥

नसांडावाठाव ॥ ऐसानिश्चयाचाभाव ॥ १ ॥ आतांपुरे पुन्हायात्रा ॥हेचिसारूनीसर्वत्रा॥ २॥सन्निधचिशेवा॥ असोंकरोनीयांदेवा॥ ३ ॥ आज्ञेच्यापाळणें ॥ असेंतु कासंतांम्हणे ॥ ४ ॥ ॥ ३१६४ ॥

उपाधीचेंबीज ॥ जळोनीराहिलेंसहज ॥ १ ॥ आम्हारा हिलीतेआतां ॥ चालीदेवाचियासत्ता ॥ २॥पराधीनतें जिणें ॥ केलेंसत्तानारायणें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाय ॥ खुं टलेआणिकउपाय ॥ ४ ॥ ॥ ३१६५॥

गोविंदावांचोनीवदेज्याचीवाणी ॥ हागवणघाणीपि टपिटते ॥ १ ॥ मस्तकसांडुनिसीसफूलगुडघा ॥ चार तोअवघावावळयाचा ॥ २ ॥ अंगभूतम्हणेपूजितोवा हाणा ॥ म्हणतांशाहाणायेईलकैसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवे श्यासांगेसुवासिनी ॥ इतरपूजनींभावेतैसा ॥ ४ ॥ ॥ ३१६६॥

कुतऱ्याऐसेंज्याचेंजिणें ॥ संगकोणेंनकरिजे ॥ १ ॥ जा यतिकडेहाडहाडी ॥ गोन्हावाडीचसोयरी ॥ २ ॥ अवगु णाचात्यागनाहीं ॥ खवळेपाहींउपदेशें ॥ ३ ॥ तुकाम्ह णेकेंचीलावी ॥ ठेंग्याकेवीअंतर ॥ ४ ॥ ॥ ३१६७॥

सर्वदाहिखोटासंग॥ उपजेभंगमनासी॥ १ ॥बहुरंगें
भरलेजन॥ संपन्नचिअवगुणीं ॥ २ ॥ सेविलियानि
ष्कामबुद्धी॥ मगशुद्धिसांडावी॥ ३ ॥ त्रासोनियांबो
लेतुका॥ आतांलोकांदंडवत॥ ४ ॥ ॥३१६८॥
उपचारासीवांझझालों॥ नकाबोलोंयावरी ॥ १ ॥ अ
सेलतेंअसोतैसें॥ भेटीसरिसेंनमन ॥ २ ॥ दुसऱ्याम
ध्येंकोणमिळे॥ छंदचाळेबहुमतें॥ ३॥ येकायेकींआ
तांतुका॥लौकिकायाबाहेरी॥ ४॥ ॥३१६९॥
मीतेंमीतूंतेंतूं॥ कुडकुडहेलाडसी ॥१॥ वचनाचीपडेतु
टी॥ पोटींचेंपोटींराखावें॥२॥ येथीलतेंयेतेथिलयेथे॥
वेगळ्याकुंथेकोणभारें ॥ ३ ॥ याचेंयासत्याचेंत्यास॥
तुक्यानेंकासघातली॥ ३॥ ॥३१७०॥
लाह्याच्याउत्तरींवाढवितीकलह॥ हातोअमंगळजाती
गुण॥ १ ॥ तमाचेशरीरींविटाळचिवसे॥ विचाराचा
नसेलेशतोहि॥ २॥ कवतुकेंघ्यावेलेंकराचेबोल॥ सा
हिलीयामोलऐसेंनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायउपदेश
खळा॥ न्हाऊनिकाउळाक्षतेंधुंडी॥ ४॥ ॥३१७१॥
आतांमजदेवा॥ इचेहातींचेंसोडवा ॥ १ ॥ पाठीलाग
लीसेलासी॥ इच्छाजीतेजैसीतैसी ॥ २॥ फेडाआतां
पांग॥ अंगींलपवुनिअंग॥ ३॥ दुजेंनेणेतुका ॥ कां
हींतुंम्हासीठाउका॥ ४॥ ॥३१७२॥
बहुवाटेभय॥ माझेउडीघालादये॥ १॥ फांसागुंतलों
लिगाडी॥ नचलेबळचरफडी॥ २॥ कुंठितचीयुक्ती॥

माझ्याझाल्यासर्वशक्ति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ काम मोहेंकेलागोवा ॥ ४ ॥ ॥ ३१७३ ॥

विष्ठाभक्षींतयाअमृतपारिखें ॥ वोंगळासीसखेवोंगळचि ॥ १ ॥ नयेपाहोंकांहींगोऱ्हावाडीचाअंत ॥ झणीटाकासंतदुर्जनापें ॥ २ ॥ भेसळीच्याबीजाअमंगळगुण ॥ उपजवीशीणदरुशनें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचीथूजयाघरींबंधन ॥ तेथेतेंकारणकासयाचें ॥ ४ ॥ ३१७४ ॥

चळलेंतेंकायनकरीवडबड ॥ नम्हणेफिकेंगोडभुकेलेंतें ॥ १ ॥ उमजल्यावीणनधरींसांभाळ ॥ असोखळखळजनाचीहे ॥ २ ॥ गरज्यानकळेआपुलियाचाडा॥ करावीतेपीडाकोणाकाई ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभोगभोगतीलभोगें॥ संचिततेजोगेंनाहींकोणा ॥ ४ ॥ ॥ ३१७५ ॥

आपुलातोदेहआम्हाउपेक्षित ॥ कोठेजाऊंहितसांगोंकोणा ॥ १ ॥ कोणनाहींदक्षकरितोसंसार ॥ आम्हीहाविचारवमनकेला ॥ २ ॥ नाहींयाधरीतजीवित्वाचीचाड ॥ कोठेकरूंकोडआणिकाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकसेचिंतूनियांदेवा ॥ मीमाझाहाहेवासारोनियां ॥ ४ ॥

॥ ३१७६ ॥

चाकरीवांचून ॥ खावेंअनुचितवेतन ॥ १ ॥ धणीकाढूनीयांनिजा ॥ करीयकामेंचिपूजा ॥ २ ॥ उचितावेगळें ॥ अभिलाषतोंडकाळें ॥ ३ ॥ सांगेतरीतुका ॥ पाहालाजनाहींलोकां ॥ ४ ॥ ॥ ३१७७ ॥

वरेंसावधान ॥ राहावेंसमयराखोन ॥ १ ॥ अवघ्यापा

वतांअवकळा ॥ नाहींसारिखीपावेळा ॥ २ ॥ लाभ
अथवाहानी ॥ थोड्यामध्येंचिभोवणी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेसखा ॥ आपणानाहींतोचिवाखा ॥ ४ ॥ ३१७८ ॥
कायकरूंजीदातारा ॥ कांहींनपुरेसंसारा ॥ १ ॥ झाली
माकडाचीपरी ॥ येतोतळाजातोवरी ॥ २॥ घालिभल
तेठाईंहात ॥ होतीशीव्याघैसेलात ॥ ३ ॥ आदिअंतींतु
का ॥ सांगेनकळेझालाचुका ॥ ४॥ ॥३१७९॥
धर्मतोनकळे ॥ कायझांकतीलडोळे ॥ १ ॥ जीवभ्रमले
याकामें ॥ कैशींकळोंयेतीवर्में ॥ २ ॥ विषयाचामाज॥
कांहींधरूनेदीलाज ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलासी॥मायनाच
वीतीकैशी ॥ ४॥ ॥३१८०॥
दुर्जनाचीजोडी ॥ सज्जनाचेंखेंटरतोडी ॥ १ ॥ पाहेनिमि
त्यतेंउणें ॥ धांवेछळावयासुणें ॥ २ ॥ नम्हणेरामराम
मनेवाचेहेंचीकाम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभागा ॥ आलीनिं
दाकरीमागा ॥ ४ ॥ ॥३१८१॥
स्पादिचेंतेंसोंग ॥ संपादीतांराजाव्यंग ॥ १ ॥ पाहोंकै
सीविटंबणा ॥ मुखींअभाग्याचीजना ॥ २ ॥ दिसतेंतें
लोपी ॥ झिझ्यावोढोनीयांपापी॥ ३॥सिदळीत्यासती॥
तुकाम्हणेथुंकाघेती॥ ४ ॥ ॥३१८२॥
भक्तम्हणवोनिवंचावेतेजीवें ॥ तेणेंशेणखावेंकशासा
ठीं॥ १॥नाशिलेआडबंदकौपीनतेमाळा॥अडचणराऊ
ळामाजीकेली॥२॥ अंगिकारियेलेसेवेअंतराय॥तया
झालान्यायखापराचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकोठेतगोंयेत

घाणी ॥ आहारचीमनींअधीरता ॥ ४॥ ॥३१८३॥
गाईल्याचेंकामहिताचाआवारा ॥ लाजफजितखोरा
असतनाहीं ॥ १ ॥ चितानमिळेतेढोळांसलोंयेत ॥ अ
सावेंपरतेंजवळूनी ॥ २ ॥ नकरावासंगनबोलावीमा
त ॥ सावधानचित्तनाहींत्यासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदुःखदे
तीलमाकडें ॥ घालीतीसांकडेंउफराटें ॥ ४ ॥३१८४॥
बहुबरेंयेकायेकी ॥ संगचुकीकरावा ॥ १ ॥ ऐसेंबरें
झालेंठावें ॥ अनुभवेंआपुल्या ॥ २ ॥ सांगावेंतेंकाम
मना ॥ सलगिजनानेदावी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिघेअं
गीं ॥ दुजेसंगींआतळतां ॥ ४ ॥ ॥३१८५॥
बरवेंआम्हाकळोंआलेंदेवपण ॥ आतांगुजकोणरा
खेतुझें ॥ १ ॥ मारिलेंकांमजसांगआजिवरी ॥ आतां
सरोबरीतुजमज ॥ २ ॥ जेंआम्हीबोलोतेंआहेतुझ्या
अंगीं ॥ देईनप्रसंगींआजिशिव्या ॥ ३ ॥ निलाजिरातु
जनाहींयातीकूळ ॥ चोरटाशिंदळठावामज ॥ ४ ॥स्वा
सीधोंडेमातीजीवजंतूझाडें॥येकलेंउघडेंपरदेशीं ॥५॥
गाढवकुतराऐसामजठावा ॥ बईलतूंदेवाभारवाही ॥
॥ ६ ॥ लटिकातूंमागेंबहुतांसीठावा ॥ आलेंअनुभवा
माझ्यातेंही ॥ ७॥ तुकाम्हणेमजखवळीलेंभांडा ॥ आ
तांधीरतोंडानधरवें ॥ ८ ॥ ॥३१८६॥
आम्हीभांडूंतुजसवें ॥ वर्मींधरूंझालेंठावें ॥ १ ॥ होसीस
रडेवेडुक ॥ वाघगांड्याहीपाईक ॥ २ ॥ बळकरीतया
भ्यावें ॥ पळोंलागेतयाघ्यावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदुरपर

ता ॥ नरनारीनातूंभूता ॥ ४ ॥ ॥३१८७॥
कायसाहातोसीफुका ॥ माझ्रावुडवीलारुका ॥ १ ॥ री
णघराचेंपांगिलें ॥ तेंनसुटेकांहींकेलें ॥ २ ॥ चौघांचि
यामतें ॥ आधींखरेंकेलेंहोतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयावरी ॥
आतांभीडकोणधरी ॥ ४ ॥ ॥ ३१८८ ॥
प्रीतीचाकलह ॥ पदरासीघालीपीळ ॥ सरोनेदीबाळ ॥
मागेंपुढेंपित्यास ॥ १ ॥ कायलागेयासीबळ ॥ हेडावि
ताकोणकाळ ॥ गोवितेसबळ ॥ जाळीस्नेहसूत्राची
॥ २ ॥ सलगीदिल्हालाड ॥ बोलेतेंतेंवाटेगोड ॥ करीबु
झाऊनीकोड ॥ हातींदेउनीभातुकें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबो
लकोणा ॥ हेकांनेणानारायणा ॥ सलगीच्यावचना ॥
कैसेंऊपजेविषम ॥ ४ ॥ ॥३१८९॥
भारदेखोनीवैष्णवांचे ॥ दूतपळालेयमाचे ॥ १ ॥ आ
लेआलेवैष्णववीर ॥ काळकांपतीअसुर ॥ २ ॥ गरुड
टक्याच्याभारें ॥ मुनिगर्जेजयजयकारें ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेकाळ ॥ पळेदेखोनीयांबळ ॥ ४ ॥ ॥३१९०॥
रंगींरंगींरेश्रीरंगे ॥ कायभुललासीपतंगें ॥ १ ॥ शरीरजा
याचेंठेंगणे ॥ धरिसीअभिलाषझणें ॥ २ ॥ नव्हेतुझाहा
परिवार ॥ द्रव्यदाराक्षणभंगुर ॥ ३ ॥ अंतकाळींचासो
यरा ॥ तुकाम्हणेविठोखरा ॥ ४ ॥ ॥३१९१॥
जन्मायेउनीकायकेलें ॥ तुवांमुद्दलगमाविलें ॥ १ ॥ कां
रेनफिरशीमाघारा ॥ अझुनितरीफजितखोरा ॥ २ ॥
केलिगांठोकीचीनाशी ॥ पुढेंभीकचीमागसी ॥ ३ ॥ तु

काम्हणेठाया ॥ जाईआपुल्याआलीया ॥४॥३११२॥
पंढरीसजातांनिरोपआईका ॥ वैकुंठनायकाक्षेमंसां
गा ॥ अनाथाचानाथहेंतुझेंवचन ॥ धांवेंनकोदीनगां
जूंदेऊं ॥ २ ॥ ग्रासीलेंभुजंगेंसर्वमहाकाळें ॥ नदिसेहें
जाळेंउगवीतां ॥ ३ ॥ कामक्रोधशुनींश्वापदींबहुतीं ॥
वेढिलोंआवर्तांमायेचिया ॥ ४ ॥ मृगजळनदीबुडवी
नातारी ॥ आणोनियांवरीतळानेते ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेतु
वांधरिलेंउदास ॥ तरीपाहोंआसकवणाची ॥ ६ ॥

॥ ३११३ ॥

कृपाळुसज्जनतुम्हीसंतजन ॥ येवढेंकृपादानतुमचेंम
ज ॥ १ ॥ आठवणतुम्हीद्यावीपांडुरंगा ॥ कीवमाझी
सांगाकाकुलती ॥ २ ॥ अनाथअपराधीपतीतआगळा
परिपायांवेगळानकाकरूं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीनिरवि
ल्याखरी ॥ मगमजहरीउपेक्षीना ॥ ४ ॥ ॥ ३११४ ॥
संतांचियेपाईंमाझाचीविश्वास ॥ सर्वभावेंदासझालों
त्यांचा ॥ १ ॥ तेचिमाझेंहीतकरीतीसकळ ॥ जेणेंहागो
पाळकृपाकरी ॥ २ ॥ मागलीयामजवाहातीलकडे ॥
त्याचीयानेंजोडेसर्वसूख ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशेषघेईनआ
वडी ॥ वचननमोडीबोलीलेंते ॥ ४ ॥ ॥ ३११५ ॥
लाघवीसुत्रधारी ॥ दोरीनाचवीकूसरी ॥ उपजवीपाळी
संव्हारी ॥ नानापरीचेलाघवें ॥ १ ॥ भरुनीपंढरीयेउर
लें ॥ भक्तिसुखेंसुखावलें ॥ उभेंचिराहिलें ॥ करकटीं न
वेसे ॥ २ ॥ बहुकाळेंनासांवळें ॥ बहुकठीणनाकोंवळें

गुणत्रयावेगळें ॥ बहुबळेंआथिलें ॥ ३ ॥असोनिनसे सकळांमधीं ॥ मनाअगोचरबुद्धी ॥ स्वामीमाझाकृपा निधी ॥ तुकाम्हणेश्रीविठ्ठल ॥ ४ ॥ ॥ ३१९६॥

कीर्तनऐकावयाभुललेश्रवण ॥ श्रीमुखलोचनदेखा वया ॥ १ ॥उदितहेंभाग्यहोईलकोणेकाळीं ॥ चित्तत ळमळींम्हणवोनि ॥ २ ॥उतावीळबाह्याभेटीलागींदंढ॥ लोटांगणींघढजावयासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाथाठे वीनचरणीं ॥ होतीलपारणींइंद्रियांचीं ॥ ४॥३१९७॥

नामघेतांकंठशीतळशरीर ॥ इंद्रियेंव्यापारनाठवीती॥ ॥ १ ॥ गोडगोमटेंहेंअमृतासीवाड॥ केलाकइवाडमा झ्याचित्तें॥ २ ॥ प्रेमरसेंझालीपुष्टअंगकांती ॥ त्रिवि धसांडीतीतापअंग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतेथेंविकाराचिमा त ॥ बोलोंनयेहितसकळांचें ॥ ४ ॥ ॥ ३१९८ ॥

स्वामीकाजगुरुभक्ति ॥ पितृवचनसेवापती ॥ १ ॥ हे विष्णुचीमहिमापूजा ॥ अनुभवनधरीदुजा ॥ २ ॥ स त्यबोलेमुखें ॥ दुखवेआणीकाच्यादुःखें ॥ ३ ॥ निश्च याचेंबळ ॥ तुकाम्हणेतेंचिफळ ॥ ४ ॥ ॥३१९९॥

चित्तघेऊनीयांतूंकायबादसी॥ ऐसेंमजपासींसांगआ तां॥ १ ॥तरीचपंढरिरायाकरीनसाठोवाटि॥ नेघेजयातु टीयेईलते ॥ २ ॥ रिद्धीसिद्धीकांहींदाविसीअभिलाष ॥ नाहींमजआसमुक्तीचीही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुझेंमाझें घडेतर॥ भक्तीचाभावरेदेणेघेणे ॥ ४ ॥ ॥३२००

तुझासंगपुरेपुरे ॥ संगतीपुरेविठोबा ॥ १ ॥आपुल्यासा

रिखेकरिसीदासा॥भिकारीसाजगजाणे॥२॥रूपनाहीं ठावनावा॥तैसेंआमुचेंकरिसीदेवा॥ ३ ॥ तुकाम्हणे तोयेआपुलेंभेंढोळें॥ करिसीवाटोळेंमाझेंतैसें ॥ ४॥

॥ ३२०१॥

आतांमजतारीं॥ वचनहेंसाचकरीं ॥ १ ॥ तुझेंनाम दीनानाथ॥ ब्रीदावळीजगविख्यात ॥ २ ॥ कोणले खिमाझेदोषा॥ तुझात्रिभुवनींठसा ॥ ३ ॥ वायांजा तांमज॥ तुकाम्हणेतुम्हालाज॥४॥ ॥ २२०२ ॥

विठ्ठलआमुचानिजाचा ॥ सज्जनसोयराजीवाचा ॥ ॥ १ ॥ मायबापचुलताबंधु॥अवघातुजसींसंबंधु॥२॥ उभयकुळींसाक्ष॥ तूंचिमाझामातुळपक्ष ॥ ३ ॥सम र्पिलीकाया ॥ तुकाम्हणेपंढरिराया॥४॥ ॥३२०३॥

वेदाचातोअर्थआम्हासीचठावा॥येरानींवाहावाभार माथां॥१॥ खादल्याचीगोडीदेखील्यासीनाहीं॥भारथ नवाहीमजुरीचें॥ २ ॥ उत्पत्तिपाळणसंव्हारा चेंनिज॥ जाणेनेलेंबीजत्याचेहातीं॥३॥तुकाम्हणेआलेंआपण चिफळ॥हातोहातींमूळसांपडलें॥४॥ ॥३२०४॥

आमुचातूंॠणीठाईंचाचिदेवा॥मागावयाठेवाआलों दारा॥१ ॥ वर्मतुझेंआम्हासांपडलेंहातीं ॥ धरीयेलेचि त्तींदृढभाव॥ २ ॥ बैसलोंधरणेकोंडुनियांद्वारीं ॥ आंतू निबाहेरीयेवोंनेदी॥३॥ तुजमजसरीहोईलयाविचारें॥ जळोभांडखोरेंनिलाजीरें॥ ४ ॥ भांडवलमाझेंमिरवी सीजनीं॥ सहस्रवोवणी नाममाळा ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे

आम्हीकेलीजीवेसाठीं ॥ तुम्हाआम्हातुटीघालूंआतां ॥
॥ ६ ॥ ॥३२०५॥
कायधोविलेंबाहेरी ॥ मनमळलेंअंतरीं ॥ गादलेंजन्म
वरी ॥ असत्यकांटेकाटले ॥ १॥ सांडींव्यापारदंभाचा
शुद्धकरींरेमनवाचा ॥ तुझियाचित्ताचा ॥तूंचिग्वाही
आपुला॥२॥ पापपुण्यविटाळदेहीं॥करितांनविचारी
सीकांहीं ॥ कायचांचपसीमही ॥ जीअखंडसोंवळी ॥
॥ ३ ॥ कामक्रोधावेगळा ॥ ऐसाहोईरेसोंवळा ॥
तुकाम्हणेकळा ॥ गुंडुनिठेवीकुसरी ॥४ ॥ ॥३२०६॥
सत्यकर्मआचरेंरेबापा ॥ सत्यकर्मआचरेंरे ॥ सत्यकर्म
आचरेंरे ॥ होईलहितवारेलदुःखअसत्याचें॥१ ॥ ऊस
वाढवितांवाढलीहेगोडी॥गूळसाकरहेत्याचीपरवडी ॥
धृ०॥ २॥ साकरेच्याआळांलावीलाकांदा॥स्थळसाना
परीवाढेदुर्गंधा॥३॥ सत्यअसत्यहेऐसीयापरी॥तुकाम्ह
णेयाचाविचारकरीं ॥ ४ ॥ ॥ ३२०७॥
पाषाणदेवपाषाणपायरी ॥ पूजायेकावरीपायठेवी ॥
॥ १ ॥ सारतोभावसारतोभाव ॥ अनुभवींदेवतेचिझा
ले ॥ २ ॥ उदकाभिन्नगंगापालटकाई ॥ गोडयेशकांहीं
चवीनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेंचिभाविकाचेंवर्म ॥ येरीं
धर्माधर्मविचारावे ॥ ४॥ ॥३२०८॥
जंन्मायेवोनियांकांरेनिदसुरा ॥ जाईभेटीवरारखुमा
ईच्या ॥ १ ॥पापतापदैन्यजाईलसकळ ॥ पावसीअढ
ळउत्तमतें ॥ २ ॥ संतमहंतसिद्धहरिदासदाटणी ॥ फि

टतीपारणीं इंद्रियांचीं ॥ ३॥ तुकाम्हणेतेथेंनामाचागजर॥ फुकाचीअपारलूटघेई॥ ४॥ ॥ ३२०९॥

कायधोविलेंकातडें॥ काळकूटभितरीकुडें॥ १॥ उगाराहेलोकभांडा ॥ चाळविल्यापोरेंरांडा ॥ २॥ घेसीबुंथीपानवथा॥ उगाचहालविसीमाथा॥ ३॥ लाउनिबैसेटाळी॥ मनइंद्रियेंमोकळीं॥ ४॥ हालवितबैसेमाळा॥ विषयजपवेळोंवेळां॥५॥ तुकाम्हणेहाव्यापार॥ नामविठोबाचेंसार॥ ६॥ ॥३२१०॥

येईवोयेईवोयेईयेईधावोनियां ॥ विलंबकांवायांलाविलाकृपाळें॥ १॥ विठाबाईविश्वंभरेभवछेदके॥ कोठेंगुंतलीसमायविश्वव्यापके॥२॥ नकरींनकरींनकरींआतांआळसअव्हेरु ॥ व्हावयाप्रगटकैचेदूरीअंतर॥ ॥३॥ नेघेनेघेनेघेमाझीवाचाविसावा॥ तुकाम्हणेहावाहावाहावासाधावा॥ ४॥ ॥३२११॥

तरीकांपवाडेगर्जतीपुराणें॥ असतांनारायणशक्तिहीन॥ १॥ कीर्तिवीणनाहींनामाचाडांगोरा॥ येरकांइतरांवानीतनाहीं ॥ २ ॥ तरीचम्हणतोआहेचिरंजीव॥ केलीयाचाजीवसुखीगुण॥३॥चांगलेपणहेंनिरूपितांअंगीं॥ बाणलेंश्रीरंगींम्हणऊनि॥४॥तरीचहाथोरसांगितलेंकरी॥ अभिमानहरीपासींनाहीं॥ ५॥ तुकाम्हणेतरीकरितीयाचीसेवा॥ देवापासींहेवानाहींकुडें॥६ ॥३२१२॥

तेव्हांधालेंपोटबैसलोंपंगती॥ आतांआम्हामुक्तीपांग

काई ॥ १ ॥ धांवाकेलाआतांयेईलधांवोन॥ येथेंका
हींकरणेंलागेसंदेह॥ २॥ गायनाचाआतांकोठेंउरला
काळ॥ आनंदसकळभरीआले ॥ ३॥ देवाच्यासख्य
त्वेंविषमासीठाव॥ मध्येंकोठेवावराहोंशके॥४॥ तेव्हां
झालीअवघीबाधावाताहात ॥ प्रेमल्हदयांतप्रवेशलें
॥५॥ तुकाम्हणेआम्हीजिंतीलेंभरंवसा ॥ देवकोठेदा
सामोकलितो॥ ६॥ ॥ ३२१३॥

हेंचियाच्याऐसेंमागावेंतेंदान॥ वंदूनिचरणनारायणा
॥ १ ॥ धीरउदारीवनिर्मळनिर्मत्सर ॥ येणेंसर्वेश्वरऐसें
नाव ॥ २ ॥ हाचिहोईजेलयाचियाविभागें॥ अनुभवी
अंगींअनुभविला॥३॥ जोडतयाचेनकरावेसायास॥
झालातरीआळसदीनपणें॥ ४॥ पावल्यामागेंकांनघा
लींचधाव॥ धरिल्यातरीहावबळयेतें॥५॥तुकाम्हणेघा
लूंखंडीमध्येंठाक॥ देवाचेंहेवेककरूंघेऊं॥ ६॥
॥ ३२१४॥

सत्ताबळेंयेतोमागतांविभाग॥ लावावयालागनिमि
त्यकरूं॥ १ ॥ तुझीऐसीमुखेंकरूंउच्चारणा ॥ बोलेनारा
यणासांपडऊं ॥ २ ॥ आशेवीणनाहींउपजतमोहो॥
तरीचहागोहोपडेफंदी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांव्हावेया
जऐसें॥ सरिसेंसरिसेंसमागमें॥ ४॥ ॥ ३२१५॥
संतसंगेंयाचावाससर्वकाळ ॥ संचलासकळमूर्तीमंत
॥ १ ॥घालोनियांकाळअवघाबाहेरी ॥ त्यासीचअंत
रींवासदिल्हा ॥ २ ॥ आपुलेसेजेहिनाहींउरोंदिल्हे ॥

चोजवितांभलेऐसींस्थळें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींझांक
तपरिमळ॥ चंदनाचेंस्थळचंदनची॥ ४ ॥ ३२१६॥
करितांहोयाहोयचित्तचित्तनाहीं॥ घटपटकांहींकरून
ये॥ १ ॥ मगहालतचिनाहींजवळून॥ करावातोशीण
शिणवितो ॥ २॥ साहातचिनाहींकांहींपांकुळलें॥ उग
ल्याउगलेंढळतआहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरीबोलावेंझां
कून॥ तेथेंखुणेखूणपुरतेची॥ ४॥ ॥३२१७॥
पुष्टकांतीनिवतीडोळे॥ हेसोहळेश्रीरंगीं ॥ १ ॥ अंतर्बा
हीविलेपन॥ हेंभूषणमिरवूं॥ २॥ इच्छेऐसीआवडपुरे॥
विश्वंभरेजवळी॥ ३ ॥तुकाकरीनारायण॥ त्यायासेव
ननामाचें॥ ४॥ ॥३२१८॥
सुकाळहादिवसरजनी॥ नित्यधनीनवीच॥ १ ॥करूनि
सेऊंनानापरी॥ राहेउरीगोडीनें ॥ २ ॥ सरेऐसानाहीं
झरा॥ पंक्तिकरासमवेत ॥ ३॥ तुकाम्हणेवरवापान्हा
कान्हाबाईमाऊलीचा॥ ४॥ ॥३२१९॥
पाहतांतंवयेकलादिसे॥ कैसाअसेव्यापक॥ १ ॥ ज्या
चेत्याचेमिळणीमिळे॥ तरीखेळेबहुरूपीं॥ २ ॥ जाणि
वेचेंनेदीअंग॥दिसेंरंगनिवडेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेचि
ठाई॥ हेतोनाहींसर्वत्र॥ ४॥ ॥३२२०॥
तुम्हासाठींआम्हाआपुलाविसर ॥ करितांअव्हेरकैसा
दिसे॥ १॥ विचाराजीआतांठाईंचेहेदेवा॥ आम्हानये
हेवावाढवितां॥ २॥आलोंठाकोनीयांसुखाचीवसती॥
पुढेंमाझ्यायुक्तिखुंटलिया ॥ ३॥ तुकाम्हणेझालासक

ळवृत्तांत ॥ केलाप्रणिपातम्हणऊन। ॥ ४ ॥ ३२२१ ॥
करावाउद्धारहेंतुम्हाउचीत ॥ आम्हीकेलीनीतकळली
ते॥ १ ॥पावविलीहाकधांवाम्हणऊन॥करावेंजतनज्या
चेंतेणें ॥ २ ॥ दुश्चित्तासीबोलठेवावयाठाव ॥ ऐसाआ
म्हीभावजाणतसों ॥ ३॥ तुकाम्हणेमाझेंकायावाचाम
न ॥ दुसरेंतेंध्यानकरितनाहीं ॥ ४ ॥ ॥३२२२॥
संताचाउपदेशआमुचेमस्तकीं ॥ नाहींमृत्युलोकींराहा
णेसा ॥ १ ॥ म्हणऊनिवहूतळमळीचित्त ॥ येईंवोधांव
तपांडुरंगे ॥ २ ॥ उपजलीचिंतालागलाउशीर ॥ होत
नाहींधीरनिढळवाढे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोटींरिघालेंसेभ
य ॥ करूंआतांकायऐसेंझालें ॥ ४ ॥ ॥३२२३॥
काळावरीघालूंतरीतोसरिसा ॥ नपुरतांइच्छादासकै
से ॥ १ ॥ आतांनाहींकांहींउशिराचेंकाम ॥ नसंडावेंप्रे
मनारायणा ॥ २॥ देवोलागेमगविलंबकांआड॥ गोड
तरीगोडआदिअंत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहोईलदर्शनेंनिश्चि
ती ॥ गाईनतगीतींध्यानमग ॥ ४ ॥ ॥ ३२२४॥
परउपकारीकायावाचामन ॥ वेंचेसुदर्शनरक्षीतया ॥
॥ १ ॥ याजसाठींअसेयोजिलेंश्रीपती ॥ संकल्पाचेहा
तींसर्वजोडी ॥ २ ॥ परद्रव्यजासीजिव्हापडताळे ॥ य
मदूतटोलेकरितीपूजा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअंबऋषिदुर्यो
धना ॥ कायझालेंनेणादुर्वासया ॥ ४ ॥ ३२२५ ॥
हागिल्याचेंसिकेवोणवाचिराहे ॥ अपशकूनपाहेवेढ
मळे ॥ १ ॥ अत्यंतसमयन्नेणतांअवकळा ॥ येऊंनये

बळासीकधरा ॥ २ ॥ भोजनसमयींवोकीचाआठवा॥
ठकोनियांजीवकष्टीकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकितीसांगा
वेंउगऊन ॥ अभाग्याचेगुणअनावर ॥ ४ ॥ ३२२६॥
नोरडेतरीकायनुजडेकोंबडे ॥ करूनियांवेडेआग्रहदा
वी॥ १ ॥ आइत्याचेंसाहेफुकाचाविभाग॥ विक्षेपानें
जगचिथूकरी॥ २ ॥ नेमूनिठेविलाकरत्यानेंकाळ ॥ न
लाहेसेंबळपुढेंकरूं॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवसात्यझाल्याव
री॥ असंगचिकरीसर्वसंग॥ ४ ॥ ॥ ३२२७॥
तरीसदानिर्भरदास॥ चिंताआसविरहीत॥ १ ॥ अव
घाचियेकीठाव॥ शुद्धभावविठ्ठलीं ॥ २ ॥ निरविलेंते
व्हांत्यास ॥झालावासत्यामाजी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरूप
ध्यावें॥ नाहींठावेगुणदोष॥ ४ ॥ ॥३२२८ ॥
वेढियाउपचारकरितांसोहळे ॥ कायसुखकळेतयासी
तें॥ १ ॥ अंधापुढेंदीपनाचतीनाचण ॥ भक्तिभावेंवी
णभक्तितैसी ॥ २ ॥ तीमानेंरांखणठेवियेलेंशेता ॥
घालूनियांमाथाचुनातया॥ ३ ॥ खादलेंम्हणोनिशेव
टींबोंबली॥ठाईचीभुलीकांनेणारया॥४॥ मुकीयापा
सावसांगतांपुराणें॥ रोगियामिष्टान्नेंकायहोय ॥ ५॥
नपुंसकाकायकरीलपद्मिणी॥ रुचिवीणवाणीतैसीहो
य॥ ६ ॥ हातपायनाहींकरीलतोकाय ॥ वृक्षींफळआ
हेअमोलिक॥ ७॥ हातानयेतैसावायांचतळमळी॥भा
वेवीणभोळींम्हणेतुका॥ ८॥ ॥३२२९॥
मेघवृष्टीनेंकरावाउपदेश॥ परीगुरूनेंनकरावाशिष्य॥

वांटालाभेत्यास॥केल्याअर्धकर्मांचा॥१॥द्रव्यवेंचावें
अन्नछत्र॥भूतींद्यावेंसर्वत्र॥नेद्यावाहापुत्र॥उत्तम
यातीपोषणा॥२॥बीजनपेरावेंखडकीं॥बोलनाहीं
ज्यांचेबुडखीं॥थितांठकसेखी॥पाठीलागेदिवाण॥३
गुजबोलावेसंतांसी॥पतीराखावीजैसीदासी॥लाड
देतांतियेसी॥वांटापावेकर्मांचा॥४॥शुद्धकसोनिपा
हावें॥वरीलरंगानभुलावें॥तुकाम्हणेघ्यावें॥जयान
येतुटीते॥५॥ ॥३२३०॥
नावडावेजननावडावामान॥करूनीप्रमाणतूंचिघेई
॥१॥सोडूनियांदेहसंबंधव्यसनें॥ऐशीनारायणेकृ
पाकीजे॥२॥नावडावेंरूपनावडावेरस॥अवघीरा
होआसपायांपासीं॥३॥तुकाम्हणेआतांआपुलिया
सत्ता॥करूनीअनंताठेवीऐसें॥४॥ ॥३२३१॥
उपाधीवेगळेतुम्हीनिर्विकार॥कांहींचसंसारतुम्हाना
हीं॥१॥ऐसेंमजकरुनींठवींनारायणा॥समूळवास
नानुरवावी॥२॥निसंगतुम्हासीराहाणेयेकट॥नाहीं
कटकटसाहोंयेत॥३॥तुकाम्हणेनाहींमिळोंयेतशी
ळा॥रंगाशीसकळास्फटीकाची॥४॥ ॥३१३२॥
माहारमातेचपाणीभरे॥नकळेखरेंपुढील॥१॥वोंगळ
अधमाचेगुण॥जातांघडीनलगेची॥२॥श्वानझो
ळीस्वामीसत्ता॥कोपयेतांउत्तरें॥३॥तुकाम्हणेगुमा
नकां॥सांगोंलोकांअधमासी॥४॥ ॥३२३३॥
डोळ्यामध्येंजैसेंकणु॥अणुतेंहिनसमाये॥१॥तैसें

शुद्धकरींचित्त ॥ नकोचित्तबाटऊं ॥ २ ॥ आपुल्याचा
कळवळा ॥ आणिकाबाळावरीनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
बीजमुंडा ॥ तैसाचांडापिकाचा ॥ ४ ॥ ॥३२३४॥
मुखींनामहातींमोक्ष ॥ ऐसीसाक्षबहुतांसी ॥ १ ॥ वै
ष्णवांचामालखरा ॥ तुरतुरावस्तुसी ॥ २ ॥ भस्मदंडन
नलगेकाठी ॥ तीर्थाआटिभ्रमण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ
डकाठी ॥ नाहींभेटीदेवाचे ॥ ४ ॥ ॥३२३५॥
आगलागोतयासुखा ॥ जेणेहरीनयेमुखा ॥ १ ॥ भज
होतकांविपत्ती ॥ पांडुरंगराहोचित्तीं ॥ २ ॥ जळोतेंसमु
ळ ॥ धनसंपत्तिउत्तमकूळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ जेणे
घडेतुझीसेवा ॥ ४ ॥ ॥३२३६॥
आतांनम्हणेमीमाझें ॥ नेघेभारकांहींवोझें ॥ १ ॥ तूंचि
तारीतामारीता ॥ कळोंआलासीनीरुता ॥ २ ॥ अवघा
तूंचिजनार्दन ॥ संतबोलतीवचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकां
हीं ॥ माझेंतीळभरीनाहीं ॥ ४ ॥ ॥३२३७॥
समुद्रवलयांकीतपृथीवीचेंदान ॥ करितांसमाननयेना
मा ॥ १ ॥ म्हणऊनिकोणीनकरावाआळस ॥ म्हणारा
त्रंदीसरामराम ॥ २ ॥ सकळहिशास्त्रेंपठणकरितांवेद ॥
सरिनपवेगोविंदनामयेके ॥ ३ ॥ सकळहितीर्थेंप्रया
गादिकाशी ॥ करितांनामासीतुळतीना ॥ ४ ॥ कर्वतीं
कर्मरींदेहासीदंडण ॥ करितांसमाननयेनामा ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेऐसाआहेश्रेष्ठाचार ॥ नामयेकसारविठोबाचें ॥
॥ ६ ॥ ॥३२३८॥

अवघ्यावाटाझाल्याक्षीण ॥ कलिनघडेसाधन ॥ उचि
तविंधान ॥नकळेनघडेसर्वथा॥ १ ॥ भक्तिपंथबहुसो
पा ॥ पुण्यनांगवेयापापा ॥ जाणेयेणेखेपायेणेयेकेंखं
डति ॥ २ ॥ उभारुनिबाहे ॥ विठोपालवीतआहे ॥
दासमीचीसाह्य ॥ मुखेंबोलेआपुल्या ॥ ३ ॥ भावीक
विश्वासी ॥ पारउतरिलेंत्यासी ॥ तुकाम्हणेनासी ॥ कु
तर्क्यांचेकपाळीं ॥ ४ ॥ ॥ ३२३९ ॥
आम्हीनामाचेधारक ॥ नेणोप्रकारआणिक ॥ सर्वभा
वेंयेक ॥ विठ्ठलचीप्रमाण ॥ १ ॥ नलगेजाणावेंनेणा
वें ॥ गावेंआनंदेंनाचावें ॥ प्रेमसुखघ्यावें ॥ वैष्णवांचे
संगती ॥ २ ॥ भावबळेंघालूंकास ॥ लज्जाचिंतादवडूं
आस ॥पाईंनिजध्यास॥म्हणऊंदासविष्णुचे॥३॥भय
नाहींजन्मघेतां ॥ मोक्षपदाहाणूंलाता ॥ तुकाम्हणेस
त्ता॥धरूंनिकटसेवेचि ॥ ४ ॥ ॥ ३२४० ॥
आम्हीहरिचेसंवगडे ॥ जुनेंठाईंचेवेडेबागडे ॥ हातींध
रूनिकडे ॥ पाठीसवेंवागविले ॥ १ ॥ म्हणोनिभिन्नभे
दनाहीं॥ देवाआम्हायेकदेहीं ॥नाहींझालोंकांहीं॥येका
येकवेगळे ॥ २ ॥ निद्राकरितांहोतोंपाईं ॥ सवेंचिलंका
घेतलीतईं ॥ वानरेंगोवळगाईं॥सवेंचारीतफिरतसों॥
॥ ३॥आम्हानामाचेंचिंतन॥रामकृष्णनारायण॥तुका
म्हणेक्षण॥खातांजेवीतांनविसंबों॥ ४॥ ३२४१॥
मागेंबहुतांजन्मीं॥ हेंचिकरितआलोंआम्ही ॥ भवता
पश्रमीं ॥ दुःखेंपीडलींनिववूंत्या ॥ १ ॥ गर्जोंहरिचेप

वाडे ॥ मीळोंवैष्णवबागडे ॥ पाझररोकडे ॥ काढूंपापा
णामध्यें ॥ २ ॥ भावशुद्धनामावळी ॥ हर्षेनाचूंपिटूंटा
ळी ॥ घालूंपायांतळीं ॥ कळीकाळयाबळें ॥ ३ ॥ का
मक्रोधबंदिखानीं ॥ तुकाम्हणेदिल्हेदोन्ही ॥ इंद्रियांचे
धणि ॥ आम्हीझालोंगोसावी ॥ ४ ॥ ॥ ३२४२ ॥
अमरतूंखरा ॥ नव्हेकैसामीदातारा ॥ १ ॥ चालजाऊं
संतांपुढें ॥ वादसांगेननिवाडे ॥ २ ॥ तुजनावरूपजर
नाहीं ॥ तरीदावमाझेंकाई ॥ ३ ॥ खेळसीतूंलीला ॥ ते
थेकायमीवेगळा ॥ ४ ॥ साचतूंलटिका ॥ तैसामीहीम्ह
णेतुका ॥ ५ ॥ ॥ ३२४३ ॥
मंत्रचळापिसेंलागतेंसत्वर ॥ अघडतेफारतरलेनामें
॥ १ ॥ अशौच्यताबाधीआणिकाअक्षरा ॥ नामनिंद
सुराघेतांतरे ॥ २ ॥ रागज्ञानघातचुकतांहोयवेळ ॥ ना
मसर्वकाळशुभदायक ॥ ३ ॥ आणिकाभजनाबोलि
लानिषेध ॥ नामतेंअभेदसकळांमुखीं ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेतपेंघालितीधांवणी ॥ वेश्याउद्धरूनीनेलीनामें ॥
॥ ५ ॥ ॥ ३२४४ ॥
नव्हतीतेसंतकरितांकवित्व ॥ संतांचेतेआप्तनव्हतीसं
त ॥ १ ॥ येथेनाहींविषसरतआइनाव ॥ निवडेघावडाव
व्हावाअंगीं ॥ २ ॥ नव्हतीतेसंतधरीतांभोंपळा ॥ करी
तांवाकळाप्रावरण ॥ ३ ॥ नव्हतीतेसंतवेदाच्यापठणें ॥
कर्मआचरणेंनव्हतीसंत ॥ ४ ॥ नव्हतीतेसंतकरीतांती
र्थाटण ॥ सेवीलीयावननव्हतीसंत ॥ ५ ॥ नव्हतीतेसं

तकरीतांकीर्तनें ॥ सांगतांपुराणेंनव्हतीसंत ॥ ६ ॥ नव्ह
तीतेंसंतमाळामुद्रांचेभूषणें ॥ भस्मउधळणेंनव्हतीसं
त ॥ ७ ॥ तुकाम्हणेनाहींनिरसलासंदेह ॥ तंववरीअव
घेहेसंसारीक ॥ ८ ॥ ॥३२४५॥

हेंचिदानदेगादेवा ॥ तुझावीसरनव्हावा ॥ १ ॥ गुण
गाईनआवडी ॥ हेचिमाझीसर्वजोडी ॥ २ ॥ नलगेमु
क्तीधनसंपदा ॥ संतसंगदेईसदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगर्भ
वासीं ॥ सुखेंघालावेंआम्हासी ॥ ४ ॥ ॥३२४६॥

भाग्यवंताहेपरवडी ॥ करितीजोडीजन्माची ॥ १ ॥ आ
पुल्यालाहोभावें ॥ जेज्याव्हावेंतेंआहे ॥ २ ॥ इच्छाभोज
नाचादाता ॥ नलगेचिंताकरावी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ
ल्याथाऱ्या ॥ वस्तुबऱ्यामोलाच्या ॥ ४ ॥ ॥३२४७

वेंचुनियांपिंड ॥ दातादानकरीलंड ॥ १ ॥ जैसियाची
चालीवरी ॥ तैसाअंतरलादुरी ॥ २ ॥ मेलाराखेदिवस ॥
ज्यालेपणझालेंवोस ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ लोभेंनपुरे
चीसेवा ॥ ४ ॥३२४८॥

अधिरामाझ्यामनाऐकायेकमात ॥ तूंकांरेदुश्चीतनिरं
तर ॥ १ ॥ हेचिचिंताकायखावेंम्हणऊनी ॥ भलेतुजहू
नीपक्षीराज ॥ २ ॥ पाहातेचातकनेघेभूमीजळा ॥ वरु
षेउन्हाळामेघतयां ॥ ३ ॥ सकळांयातीमध्येंठकहासो
नार ॥ त्याघरींव्यापारझारीयाचा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेज
ळींवनींजीवयेक ॥ तयापासींलेखकायअसे ॥ ५ ॥
॥३२४९॥

कांरेनाठवोसीकृपाळुदेवासी ॥ पोसीतोजगासीयेक
लातो ॥ १ ॥ बाळादूधकोणकरितोउत्पति ॥ वाढवी
श्रीपतिसवेंदोनी ॥ २ ॥ फुटतीतरुवरउष्णकाळमासीं
जीवनतयांसीकोणघाली ॥ ३ ॥ तेणेतुझीकायकेली
नाहींचिंता ॥ राहेंत्याअनंताआठऊनी ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेज्याचेंनावविश्वंभर ॥ त्याचेंनिरंतरध्यानकरी ॥ ५ ॥
॥ ३२५० ॥

उदाराकृपाळापतीतपावना ॥ श्रीदेंनारायणासाचतु
झीं ॥ १ ॥ वर्णिलासीजैसाजाणतानेणता ॥ तैसातूंअ
नंतासाचहोसी ॥ २ ॥ दैत्यांकाळभक्तांमेघःशाममूर्ति ॥
चतुर्भुजहातींशंखचक्र ॥ ३ ॥ कामइच्छातयांतैसाहो
शिराणि ॥ यशोदेच्यास्तनींपानकरी ॥ ४ ॥ होऊनीस
कळकांहींचनहोसी ॥ तुकाम्हणेयासीवेदग्वाही ॥ ५ ॥
॥ ३२५१ ॥

मरणमाझेंमरोनीगेलें ॥ मजकेलेंअमर ॥ ठावपुसिले
बुडपुसिलें ॥ वोसवोसलेदेहभाव ॥ २ ॥ आतांहोतागे
लापुर ॥ धरिलाधीरजीवनीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेंबुनादीचें ॥
झालेंसाचेंउजवणें ॥ ४ ॥ ॥ ३२५२ ॥

माझेलेखींदेवमेला ॥ असोत्यालाअसेल ॥ १ ॥ गो
ष्टीनकरीनावनेघे ॥ गेलोंदोघेखंडोनी ॥ २ ॥ स्तुतिसम
वेतनिंदा ॥ केलाधंदाउदंड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिवांतठे
लों ॥ वेंचितआलोंजीवित्व ॥ ४ ॥ ॥ ३२५३ ॥

लवविलीतयासवेंलवेजाती ॥ अभीमानाहातींसांपडे

ना॥ १ ॥ भोळीवेंचेलेणेविष्णुदासांसाजे ॥ तेथेंभाव
दुजेंहारपती ॥ २ ॥ अर्चनवंदननवविधाभक्ति ॥ दया
क्षमाशांतितयेठाईं ॥ ३ ॥ तयेगावींनाहींदुःखाचीवस
ती ॥ अवघाचिभूतींनारायण ॥ ४ ॥ अवघेंचीजालें
सोंवळेंब्रह्मांड ॥ विटाळाचेंतोंडनदेखती ॥५॥ तुकाम्ह
णेगाजेवैकुंठींसोहळा ॥ याहिभूमंडळामाजीकीर्ति ॥
॥ ६ ॥ ॥३२५४॥

पंढरीचीवारीआहेमाझेघरीं ॥ आणिकनकरींतीर्थव्र
त ॥ १ ॥ व्रतयेकादशीकरीनउपवासी ॥ गाईनअहर्नि
शीमुखींनाम ॥ २ ॥ नामविठोबाचेंघेइनमीवाचे ॥
बीजकल्पांतींचेंतुकाम्हणे ॥ ३ ॥ ॥ ३२५५॥

संपदासोहळानावडमनाला॥करितांकंटाळापंढरीचा
॥ १ ॥ जावेंपंढरीसीआवडीमनासी ॥ कधींयेकादशी
आषाढीहे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेऐसाआर्तज्याचेमनीं ॥ त्या
चीचक्रपाणीवाटपाहे ॥ ३॥ ॥३२५६॥

कथनींपठणींकरूनीयांकाय ॥ वांचूनीरहणीवायांजा
य ॥ १ ॥ मुखींवाणीअमृतगोडी ॥ मिथ्याभूकेंचरफडी
॥ २ ॥ पोळणीपाळकरितांदगडा ॥ कायजडाहोयते ॥
॥ ३ ॥ मधुमेळऊनीमाशी ॥ आणिकासासीपारधिया
॥४॥ धनमेळऊनीमेळविलीमाती ॥ लोभ्याहातींतेचि
मुखीं ॥५॥ आपुलेंकेलेंआपणखाय ॥ तुकावंदीत्याचे
पाय ॥ ६ ॥ ॥३२५७॥

उमटतीवाणी ॥ वाटेनामाचीयाध्वनी ॥ १ ॥ बरेंसेवनें

उपकारा ॥ द्यावेंद्यावेंयाउत्तरा ॥ २ ॥ सरळआणिमृदा॥
कथापाववीतेऊर्ध्व ॥ ३॥ गातजातोतुका ॥ हाचिउपदे
शआईका ॥ ४ ॥ ॥३२५८॥
कथाकाळींचीमर्यादा ॥ सांगतोंतेभावेंवंदा ॥प्रीतीनें
गोविंदा ॥ हेंचियेकआवडे॥ १॥ टाळवाद्यगीतनृत्य ॥
अंतःकरणप्रेमभरित ॥ वाणितातोकीर्त ॥ तद्भावनेंले
खावा ॥ २॥ नयेआळसेंमोडूंअंग॥कथेकानावडेढुंग॥
हेळणेचारंग॥ दावीलतोचांडाळ॥ ३॥तोंडींविडामाने
ताठा॥थोरपणघालीजेठा॥चित्तनेदीनामपाठा॥गोष्टी
लावीतोचांडाळ ॥ ४ ॥ कथेइच्छीमान ॥ दाउनीयांथो
रपण ॥ रजासंकोचन ॥ लुगडींसांवरितोचांडाळ ॥
॥ ५ ॥आपणबैसेबाजेवरी ॥ सामान्यहरिच्यादासांध
री ॥ तरितोशूळावरी ॥ वाहिजेलनिश्चयें ॥ ६ ॥ येतांन
करीनमस्कार ॥ करजोडोनीयांनम्र ॥ नम्हणतांथोर ॥
आणिकाखेटीतोचांडाळ ॥ ७॥ तुकाविनवीजना ॥ क
थेनाणावेअवगुणा॥करानारायणा॥ऋणीसमर्पकभा
वें ॥८॥ ॥३२५९॥
कथादेवाचेंहेंध्यान॥ कथासाधनमंडण ॥ कथेऐसेंपु
ण्य ॥ आणिकनाहींसर्वथा ॥ १ ॥ ऐसासाचखराभा
व ॥ कथेमाजीउभादेव ॥ सकळतीर्थेंसावेव ॥ जेथेवै
ष्णवराहाती ॥ २ ॥ मंत्रस्वल्पजना ॥ उच्चारीतांवाचे
मना ॥ म्हणउनिनारायणा ॥ क्षणेंजळतिमहादोष॥
॥ ३ ॥ भावेंकरितांकीर्तन ॥ तरेतारीआणिकजन ॥ भे

टेनारायण ॥ संदेहनाहींम्हणेतुका ॥ ४ ॥ ॥३२६०॥

कथात्रिवेणीसंगम ॥ भक्तआणिदेवनाम ॥ तेथींचेउ त्तम ॥ चरणरजवंदितां ॥ १ ॥ जळतिदोषांचेडोंगर ॥ शुद्धहोतीनारीनर ॥ गातिऐकतीसादर ॥ जेपवित्रहरि कथा ॥ २ ॥ तीर्थेंतयाठायां ॥ येतिपुनीतव्हावया ॥ पर्व काळपायां ॥ तळींवसेवैष्णवा ॥ ३ ॥ अनुपम्यहामहि मा ॥ नाहींद्यावयाउपमा ॥ तुकाम्हणेब्रह्मा ॥ नेणेवर्णू यासुखा ॥ ४ ॥ ॥ ३२६१ ॥

सांडूनीकीर्तनकरीआणिककाज ॥ नाचेननिर्लज्जतु झ्यारंगीं ॥ १ ॥ आवडीचेआर्तपुरवींपंढरिराया ॥ शर णतुझ्यापायांयाचिलागीं ॥ २ ॥ टाळीवाहूनीयांविठ्ठल म्हणेन ॥ तेणेनिवारीनभवश्रम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवानुपे क्षावेंआम्हा ॥ न्यावेंनिजधामाआपुलीया ॥ ४ ॥
॥ ३२६२ ॥

जळतीकीर्तनें ॥ दोषपळतीलविघ्नें ॥ १ ॥ हेचिबळीवंत गाढे ॥ आनंदकरूंदिंडीपुढें ॥ २ ॥ कलीपापाचीहीमूर्ति ॥ नामखड्गघेऊंहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजाऊं ॥ बळेंदमामे हेलाऊं ॥ ४ ॥ ॥ ३२६३ ॥

यमधर्मसांगेदूतां ॥ तुम्हानाहींतेथेसत्ता ॥ जेथेहोयक था ॥ सदाघोषनामाचा ॥ १ ॥ नकाजाऊंतयागांवा ॥ नामधारकाच्याशीवा ॥ सुदर्शनयावा ॥ घरटिफिरेभों वती ॥ २ ॥ चक्रगदाघेउनीहरी ॥ उभाअसेत्याचेद्वारीं ॥ लक्ष्मीकामारि ॥ रिद्धिसीद्धिसहित ॥ ३ ॥ तेबळीया

शिरोमणी ॥ हरिभक्तयेमेदिनी ॥तुकाम्हणकानीं ॥ य
मसांगेदूतांच्या ॥ ४ ॥ ॥ ३२६४ ॥
कान्ह्यारेजगजेठी ॥ देईभेटीयेकवेळे ॥ १ ॥ कायमोक
लीलेंवनीं ॥ सावजांनीवेढिलें ॥ २ ॥ येथवरीहोतासं
ग ॥ अंगअंगलपविलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाहिलेंमागें ॥
येवढ्यावेगेंअंतरला ॥ ४ ॥ ॥ ३२६५ ॥
आपुल्याआम्हीपुसिलेंनाहीं ॥ तुजकांहींकारणें ॥ १ ॥
मागेंमागेंधांवतआलों ॥ कांहींबोलोंयासाठीं ॥ २ ॥ ब
हुतदिवसहोतेंमनीं ॥ घ्यावीधणियेकांतीं ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेउभाराहें ॥ कान्हापाहेमजकडे ॥ ४ ॥ ३२६६ ॥
धन्यबाल्याऐशानारी ॥ घरींदारींनांदती ॥ १ ॥ चोरू
नियांतुजपासीं ॥ येतीत्यासीनकळतां ॥ २ ॥ दोहींठांईं
समाधान ॥ समकठिणबहुतांची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजी
वासाठीं ॥ दुर्लभभेटीतेदेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३२६७ ॥
तुजवरीज्याचेंमन ॥ दरुशनदेत्याचें ॥ १ ॥ कैसाजाती
शुद्धभाव ॥ हातपावनारिती ॥ २ ॥ अवघीयांचाकरु
नीमेळा ॥ तुझडोळांरोखिलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजआड ॥
लपोनीकोडदावींदेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३२६८ ॥
उदासीनापावल्यावेगीं ॥ अंगाअंगींजडलीया ॥ १ ॥
वेंटाळीलाभोंवताहरी ॥ मयोरफेरीनाचती ॥ २ ॥ म
नाआलेंकरितीचार ॥ त्याफारहायेकला ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेनाराय़णीं ॥ निरंजनींमीनलिया ॥ ४ ॥ ३२६९ ॥
विषमाचीशंकावाटे ॥ सारिखेंभेटेतरीसुख ॥ १ ॥ म्हण

ऊनीचोरिलेंजना ॥ आल्यारानायेकांतीं ॥ २ ॥ दुजि
यासकळोंनये ॥ जयासोयनाहींहें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमो
कळेंमन ॥ नारायणभोगासी ॥ ४ ॥ ॥ ३२७० ॥
आलिंगनकंठाकंठीं ॥ पडेमीठीसर्वांगें ॥ १ ॥ नघडेमागेंप
रतोन ॥ नारायणसंभोगीं ॥ २ ॥ वचनासीवचनमिळे ॥
रिघतीडोळेडोळियांत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअंतरध्यानीं ॥
जीवजीवनींविराल्या ॥ ४ ॥ ॥ ३२७१ ॥
कोणीसुनाकोणीलेंकी ॥ कोणीयेकीसंतता ॥ १ ॥ अ
वघीयांचीजगनिंदे ॥ झालीधींदसारिखी ॥ २ ॥ अव
घ्याअवघ्याचोरा ॥ विनावरामायबापा ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेकरासेवा ॥ आलेंजीवावरतरी ॥ ४ ॥ ॥ ३२७२ ॥
येथीलजेयेकघडी ॥ तयेजोडीपारनाहीं ॥ १ ॥ कीर्ती
त्याचासासुरवास ॥ कैंचारसहातेथे ॥ २ ॥ अवघेदिव
सगेलेकामा ॥ नाहींजन्माखंडण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतर
ल्याजनी ॥ सोडाझणींकान्होबा ॥ ४ ॥ ३२७३ ॥
चिंतानाहींगांवींविष्णुदासाचीये ॥ घोषजयजयकार
करितीसदा ॥ १ ॥ नारायणाघरींसांठविलेंधन ॥ अव
घेंचिवाणतयापोटीं ॥ २ ॥ सवंगसकळांपुरेधणीवरी ॥
सेवावयानारीनरबाळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेणेंआनंदीं
आनंदु ॥ गोविंदेंगोविंदुपिकविला ॥ ४ ॥ ३२७४ ॥
करतीतयालावेवसावआहे ॥ येथेव्हारेसात्ययेकायेक ॥
॥ १ ॥ गातांआइकतांसमानचिघडे ॥ लाभेंलाभजो
डविशेषता ॥ २ ॥ प्रेमाचेंभरतेंभातेंघ्यावें अंगीं ॥ नटटा

कीरंगींशूरत्वेंसी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुजन्माचेंखंडण ॥ होईलहाशीणनिवारूनी ॥ ४ ॥ ॥ ३२७५ ॥

स्वामीचे अभंगांवर सालोमालो आपलें नाव घालीत होते त्यास तेव्हां अभंग केले ते.

नाहींघाटावेंलागत ॥ येकाशितेंकळेभात ॥ १ ॥ क्षीरनिवडीतेंपाणी ॥ चोचीहंसाचीयेआणी ॥ २ ॥ आंगडेंफाडोंनिघोंगडेंकरी ॥ अवकळातयेपरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकणभुशींनिवडेकैचाशीण ॥ ४ ॥ ॥ ३२७६ ॥

सालोमालोहरिचेदास ॥ त्यांनींकेलाअवघानाश ॥ १ ॥ अवघेवचमंगळकेले ॥ म्हणतीयेकाचेआपुले ॥ २ ॥ मोडूनसंतांचींवचनें ॥ करितीआपणयाभूषणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकवी ॥ जगामधींरुढदावी ॥ ४ ॥ ३२७७ ॥

जयाचेअलंकार ॥ बुडवोनीहोतीचोर ॥ १ ॥ त्याशींताडणाचीपूजा ॥ योगघडेबऱ्यावोजा ॥ २ ॥ अभिलाषाचासुखें ॥ अंतींहोतीकाळींमुखें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचोरा ॥ होयभूषणमातेरा ॥ ४ ॥ ॥ ३२७८ ॥

कणभुसाचेआधारें ॥ परतेनिवडितांबरें ॥ १ ॥ कायघोंगालिपाधाणी ॥ ताकामध्येंघाटीलोणी ॥ २ ॥ सुयणीपुढेंचेटा ॥ कायलपवीसीचाटा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्ञान ॥ दिमाखाचीभणभण ॥ ४ ॥ ॥ ३२७९ ॥

विकेलतेथेविका ॥ मातीनावठेऊनिबुका ॥ १ ॥ हातोनिवाड्याचाठाव ॥ खऱ्याखोट्यानिवडीभाव ॥ २ ॥ गरवारेचाहाविधी ॥ पोटवाढवीलेंचिंधी ॥ ३ ॥ लाव

जाणवीले॥ तुकासाचआणिकल्हे ॥ ४ ॥ ३२८० ॥
विषयीअधमा॥ त्यासीआम्हाशिवोंनये॥ १॥ देवतेथू
नीनिराळा॥ असेनिष्कामवेगळा ॥ २ ॥ वासनेचिगुं
ती॥ तेथेंकैंचिब्रह्मस्यिती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअसादेहीं ॥
येथेनाहींजमेति॥ ४॥ ॥ ३२८१ ॥
नमितोंयादेवा॥ माझीयेकेठाईसेवा॥ १ ॥ गुणअवगु
णीनिवाडा॥ म्हैसम्हैसरेडारेडा॥ २॥ जनींजनार्दन॥
साक्षीत्यासीलोटांगण॥ ३॥ तुकाम्हणेखडे॥ निवडूंद
ळणेघडघडे॥ ४॥ ॥३२८२॥
कालऊनिविष॥ केलाअमृताचानाश ॥ १ ॥ ऐशाअ
भाग्याच्याबुद्धी॥ सत्यलोपीनाहींशुद्धी॥ २॥ नाकका
पुनिलावीसोने॥ कोणअळंकारतेणें ॥ ३॥ तुकाम्हणे
बावी॥ मोडूनिमदारबांधावी॥ ४॥ ॥ ३२८३ ॥
जीवजीतीजीवनासंगें॥ मत्स्यामरणत्यावियोगें १ ॥
जयाचित्तींजैसाभाव ॥ तयाजवळींतैसोदेव॥ २॥स
कळांपढियेभानु॥ परित्याकमळाचेंजीवनु ॥ ३॥ तु
काम्हणेमाता॥ वाहेतान्हुल्याचीचिंता॥ ४॥३२८४
मुगियाच्याघराकोणजायमूळ॥ देखोनीयांगूळधांव
घाली॥ १ ॥ याचकाविणेकायखोळंबलादाता॥ तो
चिधांवेहीताआपुलिया॥ २॥ उदकअन्नम्हणेकायम
जखाय॥ भुकेलातोजायचोजवीत ॥ ३ ॥ व्याधीपी
डीलातोधांवेवैद्याचीयाघरा॥ दुःखाच्यापरिहराआपु
लीया ॥ ४॥ तुकाम्हणेजयाआपुलेंस्वहीत॥ करणेतो

चिप्रीतधरीकथे ॥ ५ ॥ ॥३२८५॥
जन्मांतरींचापरीटनाहावी ॥ जातीठावीत्यानेंते ॥ १ ॥
वाखरजैसाचरचरीं ॥ तोंडऊरीसवंदणी ॥ २ ॥ पूर्वज
न्मींशीखासूत्र ॥ मळमूत्रअंतरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेक
रितीनिंदा ॥ धुवटधंदापुढिलाचा ॥ ४ ॥ ॥ ३२८६ ॥
नामदुषीत्याचेंनकोदरुशन ॥ विषतेंवचनवाटेमज ॥
॥ १ ॥ अमंगळवाणीनायकावीकानीं ॥ निंदेचीपोहणी
उठेतेथे ॥ २ ॥ कायसाचालाभत्याचियेवचनीं ॥ कोण्
त्यापुराणींदिल्हीग्वाही ॥ ३ ॥ कायआडलाऊंत्याची
यातोंडासी ॥ आतांयाजीभेसीकायकरूं ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेसंतनमनितीत्यास ॥ घेऊंपाहेग्रासयमदूत ॥ ५ ॥
॥ ३२८७ ॥
येऊनीनरदेहाझांकतीलडोळे ॥ बळेंचिआंधळेहोतीलो
क ॥ १ ॥ उजेडासरसीनचलतीवाट ॥ पुढीलबोभाट
जाणोनीयां ॥ २ ॥ बहुफेरेआलेसोसोनिवोळसा ॥ पुढें
नाहींऐसालाभमग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजाऊंसादावीतवा
ट ॥ भेटतरीभेटेकोण्हीतरी ॥ ४ ॥ ॥ ३२८८ ॥
नव्हेजाखाईजोखाई ॥ मायराणीमेसाबाई ॥ १ ॥ ब
ळियामाझापंढरिराव ॥ जोहादेवाचाहीदेव ॥ २ ॥ चं
डिमुंडीशक्ति ॥ मद्यमांसजेभक्षिती ॥ ३ ॥ भैरवखंडेरा
व ॥ रोटिसुटिसाठींदेव ॥ ४ ॥ गणपतीविक्राळ ॥ लाडु
मोदकांचाकाळ ॥ ४ ॥ मुंजाम्हैसासुरें ॥ हेतोंकोणले
खीपोरें ॥ ६ ॥ वेताळभेताळें ॥ जळोंत्यांचेतोंडकाळें ॥ ७ ॥

तुकाम्हणेचित्तीं॥धरारखुमाईचापती॥ ८ ॥३२८९॥
पडतांजडभारी॥ दासींआठवावाहरी ॥ १ ॥ मगतो
होऊंनेदीशीण॥आडघालीसुदर्शन ॥ २ ॥ हरिनामा
च्याचिंतनें॥बारावाटापळतीविघ्नें॥३॥तुकाम्हणेप्रा
ण॥करादेवासीअर्पण॥ ४ ॥ ॥३२९०॥
मायेंमोकलिलेंकोठेंजावेंबाळें॥ आपुलीयाबळेंनवचे
ते॥ १ ॥ रुसोनीयांपळेसांडोनीयांताट॥मागेंपाहेवा
टयावेंऐसें॥ २ ॥भांडवलआम्हाआळीकरावीहे॥ आ
पणचिमायेधांवसील ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआळीकरुनी
यांनिकी॥देसीलभातुकीबुझाऊनी ॥ ४ ॥ ३२९१ ॥
नागरेगोडवाळरूप॥तेंस्वरूपकाळींचें ॥ १ ॥ गाईगो
पाळांच्यासंगे॥आलेलागेपुंडलीका ॥ २॥ तेंहेंध्यान
दिगंबर॥कटींकरमीरवती॥३॥ नेणपणेउगेचिउभे॥
भक्तिलोभेंराहिले ॥ ४ ॥ नेणेवरदळाचामान॥ विटेच
रणसमउभे॥५॥ सहजकटावरीहात॥ दहींभातशिदो
री॥ ६॥ मोहरिपावागाजिवापाठीं ॥ धरिलीकाठीज्या
काळें॥७॥ रम्यस्थळचंद्रभागा॥ पांडुरंगाक्रीडेसी॥८
भीमादक्षिणमूखवाहे॥दृष्टिपाहेसमोर ॥ ९ ॥ तारावें
सेंमूढलोकां॥ दिधलीभाकापुंडलिका॥ १० ॥ तुकाम्ह
णेवैकुंठवासी॥ भक्तांपासींराहीला॥ ११ ॥ ३२९२॥
विठ्ठलनामाचाज्यानाहींविश्वास ॥ तोवसेउदासनर्का
मध्यें॥ १ ॥ तयासीबोलतांहोईलविटाळ॥ नवजाय
तोजळेंस्नानकरितां ॥ २ ॥ विठ्ठलनामाचीज्यानाहीं

आवडी ॥ त्याचीकाळघडीलेखीताहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
मजविठोबाचीआण ॥ जरीप्रतिवचनकरीनत्यासी ॥
॥ ४ ॥ ॥ ३२९३ ॥
तयाघडलेसकळनेम ॥ मुखींविठोबाचेंनाम ॥ १ ॥ कां
हींनलगेशीणावें ॥ आणिकवेगळीयाभावें ॥ २ ॥ वा
चेउच्चारोन ॥ रामकृष्णगोविंद ॥ ३ ॥ फळपावालअव
लीळा ॥ भोगावैकुंठसोहळा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत्याच्याना
वें ॥ तोचिहोईजेस्वभावें ॥ ५ ॥ ॥ ३२९४ ॥
पुराणप्रसिद्धसीमा ॥ नामतारकमहीमा ॥ १ ॥ मागें
जाळीमहादोष ॥ पुढेंनाहींगर्भवास ॥ २ ॥ जेंनिंदीले
शास्त्रें ॥ वंदेझालेनाममात्रें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसा ॥ त्रि
भुवनींनामठसा ॥ ४ ॥ ॥ ३२९५ ॥
नामघेतांनलगेमोल ॥ नाममंत्रनाहींखोल ॥ १ ॥ दों
चिअक्षरांचेंकाम ॥ उच्चारावारामराम ॥ २ ॥ नाहींवर्ण
धर्मयाती ॥ नामेंअवघेचीतरती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाम ॥
चैतन्यहेंनिजधाम ॥ ४ ॥ ॥ ३२९६ ॥
नामघेतांवायांगेला ॥ ऐसाकोणेआयकिला ॥ १ ॥
सांगाविनवितोंतुम्हासी ॥ संतमहंतसिद्धऋषी ॥ २ ॥
नामेंतरलानाहींकोण ॥ ऐसाद्यावानिवडून ॥ ३ ॥ सल
गीच्याउत्तरा ॥ तुकाम्हणेक्षमाकरा ॥ ४ ॥ ३२९७ ॥
फुकाचेंतेंलुटासार ॥ व्हारेअभारसदैव ॥ १ ॥ नाहींगर्भ
वासपुढती ॥ डोंगरजळतीदोषांचे ॥ २ ॥ नामेंतरला
नाहींकोण ॥ ऐसाद्यावानिवडून ॥ ३ ॥ उदंडभावेंउदं

या ॥ आत्मस्थितीतयाअंगींवसे ॥ ३ ॥ नबोलेगुणदो
षनांईकेजोकानीं ॥ वर्तोंनीतोजनींजनार्दन ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेवर्मजाणितल्यावीण ॥ पावेकरितांशीणसा
डिमांडी ॥ ५ ॥ ॥३३०५॥

कुळधर्मज्ञानकुळधर्मसाधन ॥ कुळधर्मेंनिधानहातीं
चढे ॥ १ ॥ कुळधर्मेंगतिकुळधर्मेंभक्ति ॥ कुळधर्मेंवि
श्रांतीपाववील ॥ २ ॥ कुळधर्मेंदयाकुळधर्मेंउपकार ॥
कुळधर्मसारसाधनाचें ॥ ३ ॥ कुळधर्मेंमहत्वकुळधर्में
मान ॥ कुळधर्मपावनपरलोकींचें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकु
ळधर्मदावीदेव ॥ यथाविधभावजरीहोय ॥ ५ ॥
॥३३०६॥

पुण्यपरोपकारपापतेंपरपीडा ॥ आणिकनाहींजोडा
दुजायासी ॥ १ ॥ सत्यतोचिधर्मअसत्यतेंअकर्म ॥
आणिकहेंवर्मनाहींदुजें ॥ २ ॥ गतितेंचिमुखींनामाचें
स्मरण ॥ आधोगतिजाणविन्मुखता ॥ ३ ॥ संतांचासं
गतोचिस्वर्गवास ॥ नर्कतोउदासअनर्गळा ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेउघडेआहेहीतघात ॥ जयाजेंउचितकरातैसें
॥ ५ ॥ ॥ ३३०७॥

नवजेवायांकांहींऐकतांहरिकथा ॥ आपणकरितांवा
यांनवजे ॥ १ ॥ नवजेवायांकांहींदेऊळासीजातां ॥
देवासीपूजीतांनवजेवायां ॥ २ ॥ नवजेवायांकांहीं
केलियातीर्थां ॥ अथवाकांव्रतावायांनवजे ॥ ३ ॥ न
वजेवायांझालेंसंतांचेंदर्शन ॥ शुद्धआचरणवायांन

वजे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेभावअसतांनसतां ॥ सायासक
रितांवायांनवजे ॥ ५ ॥ ॥ ३३०८ ॥

चित्तींधरीनमीपाउलेंसकुमार ॥ सकळांविढारसंपत्ती
चें ॥ १ ॥ कंठींधरीनामअमृताचीवल्ली ॥ होईलराहीली
शीतळतनु ॥ २ ॥ पाहीनश्रीमुखसुंदरसाजीरें ॥ सक
ळांआगरलावण्याचे ॥ ३ ॥ करीनअंगसंगबाळका
चेपरी ॥ बैसेनतोंवरीनुतरेकडिये ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेहाची
केलातैसाहोय ॥ धरिलीमनेंसोयविठोबाची ॥ ५ ॥

॥ ३३०९ ॥

बाळमातेपाशींसांगेतान्हभूक ॥ उपायाचेंदुःखकाय
जाणे ॥ १ ॥ तयापरीकरीपाळणहेंमाझें ॥ घेवोनीयां
वोझेंसकळही ॥ २ ॥ कासयागुणदोषआणसीलमना ॥
सर्वनारायणाअपराधी ॥ ३ ॥ शेवाहीनदीनपातकाची
राशी ॥ आतांविचारीसीकायऐसें ॥ ४ ॥ जेणेंकाळेपा
ईअनुसरलेंचित्त ॥ निर्धारहेंहीतंझालेंऐसें ॥ ५ ॥ तुका
म्हणेतुम्हीतारीलेंबहुतां ॥ माझीकांहींचिंताअसोदेवा
॥ ६ ॥ ॥ ३३१० ॥

जीवनावांचूनीतळमळीमासा ॥ प्रकारहातैसाहोतोजी
वा ॥ १ ॥ नयेपडेहेंझालेंभूमिगतधन ॥ चरफडीमनतयाप
री ॥ २ ॥ मातेचावियोगझालीयाबाळका ॥ तोचिकळव
ळाज़ाणेदेवा ॥ ३ ॥ सांगावेतेकीतीतुम्हासीप्रकार ॥
सकळांचेंसारपायदावी ॥ ४ ॥ येचिचिंतेमाझेंकरपलें
भीतर ॥ कांनेणोवीसरपडिलामाझा ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे

तूंहें जाणसीसकळ ॥ यापरीकृपाळहोसीदेवा ॥ ६ ॥
॥ ३३११ ॥

शरणआलेत्यांसीनदावींहेपाठी ॥ ऐकाजगजेठीविज्ञापना ॥ १ ॥ आळवीतांतयाउत्तरझडकरी ॥ द्यावेंपरिहरीविज्ञापना ॥ २ ॥ गुंजीयाचेंतुवांकरावेंधांवणें ॥ विनंतीनारायणेपरिसावीहे ॥ ३ ॥ भागलियाचातूंहोंईरेवीसावा ॥ परिसावीकेशवाविज्ञापना ॥ ४ ॥ अंकीताचाभारवागवावामाथा ॥ परीसावीअनंताविज्ञापना ॥ ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआम्हाविसरतोदेवा ॥ परिसावीकेशवाविज्ञापना ॥ ६ ॥
॥ ३३१२ ॥

कोणआम्हापुसेशीणलेभागले ॥ तुजवीणउगलेपांडुरंगा ॥ १ ॥ कोणापाशींआम्हीसांगोंसुखदुःख ॥ कोणतान्हभूकनिवारील ॥ २ ॥ कोणयातापाचाकरीलपरिहार ॥ उतरीलपारकोणदूजें ॥ ३ ॥ कोणापेंइच्छेचेंदेईलभातुकें ॥ कोणकवतुकेंबुझावील ॥ ४ ॥ कोणावरीआम्हीकरावीहेसत्ता ॥ होईलसाहाताकोणदुजा ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेअगास्वामीसर्वजाणा ॥ दंडवतचरणातुमच्यादेवा ॥ ६ ॥
॥ ३३१३ ॥

प्रीतीनाहींरायावर्जीलीतेकांता ॥ परीतीचीसत्ताजगावरी ॥ १ ॥ तैसेदंभीझालोंतरीतुझेभक्त ॥ वासयमदूतनपाहाती ॥ २ ॥ राजीयाचापुत्रअपराधीदेखा ॥ तोकाय आणिकांदंडवेल ॥ ३ ॥ वाहातरखोडीघोडादेवमणीकंठीं ॥ तैसामीजगजेठीम्हणेतुका ॥ ४ ॥
॥ ३३१४ ॥

करावाउद्धारकिंबाघ्यावीहारी ॥ येकाबोलास्थीरीरा हेंदेवा ॥ १ ॥ निराशेनेंमाझाहोईलसंदेह ॥ अवघेंचि आहेमूळपाई ॥ २॥ राहीलेंडिंकोनीकांहींचनकळे॥को ण्यानेणोकाळेंउदयभाग्य ॥ ३॥ तुकाम्हणेबहुउद्वेगला जीव ॥ भाकीतसेंकीवदेवराया ॥ ४ ॥ ॥३३१५॥

आलीयाभोगाशीअसावेंसादर ॥ देवावरीभारघालो नीयां ॥ १ ॥ मगतोकृपासिंधुनिवारीलसांकडें ॥ येर तेंबापुडेंकायरंक ॥ २ ॥ भयाचीयापोटींदुःखाचीयारा शी ॥ शरणदेवासीजातांभलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनव्हेका यत्याकरीतां ॥ चिंतावातोआतांविश्वंभर ॥ ४ ॥

॥३३१६॥

भोगतोनघडेसंचितावांचूनी ॥ करावेंतेंमनींसमाधा न ॥ १ ॥ म्हणऊनीमनींमानूंनयेखदु ॥ म्हणावागोविं दुवेळोवेळां ॥ २ ॥ आणिकरुसावेंनलगेबहुतां ॥ आ पुल्यासंचीतावांचूनीया ॥ ३॥ तुकाम्हणेभारघातलीया वरी ॥ होईलकैंवारीनारायण ॥ ४ ॥ ॥३३१७॥

निरवैरव्हावेंसर्वभूतांसवें ॥ साधनबरवेंहेंचियेक ॥ १ ॥ तरीचअंगीकारकरीलनारायण ॥ बडबडतोंशीणयेणे वीण ॥ २ ॥ सोयरेपिशुनसमानचिघडे ॥ चित्तपरवोढे उपकारी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्तझालीयानिर्मळ ॥ तरी चसकळकेलेंहोय ॥ ४ ॥ ॥३३१८॥

दिल्हीचालेवाचा ॥ क्षयमागील्यापापाचा ॥ १ ॥ रिद्धी सिद्धीयेतीघरा ॥ त्याचाकरीतीपसारा ॥ २ ॥ मानदंभा

साठीं ॥ पडे देवासवें तुटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमेवा ॥ कैंचा
वेठींच्यानिर्दैवा ॥ ४ ॥ ॥ ३३१९ ॥
तापल्यावांचूननव्हेअलंकार ॥ पीडुनीयांसारउरलेंतें
॥ १ ॥ मगकदाकाळींनव्हेशुद्धजाती ॥ नाशशत्रुहोती
मित्रतेची ॥ २ ॥ केलीवरबरेंभोगूंद्यावेंभोगा ॥ फासीं
लेतेसेगाहातींसुटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणमनकरावेंपाठळ ॥
साहवेचिजाळसीजेवरी ॥ ४ ॥ ॥ ३३२० ॥
पाठेळकरितांनसाहावेवारा ॥ सांहिलीयाढोरागोणी
चाले ॥ १ ॥ आपणाआपणहेचिकसवटी ॥ हर्षामर्ष
पोटींविरोंद्यावें २॥ नवनीततोंवरिकडकढीतलोणी॥नि
श्चळहोऊनीराहेमग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजरीतगेटाकीघा
या ॥ त्याच्यापढेपायांजनमग ॥ ४ ॥ ॥ ३३२१ ॥
कावळियानांहींदयाउपकार ॥ काळीमाअंतरविटाळ
से ॥ १ ॥ तैसेकुधनाचेजीवेंअमंगळ ॥ घाणेरीवोंगळ
वदेवाणी ॥ २ ॥ कडुभोंपळ्याचाउपचारेंपाक ॥ सेवी
ल्यातिडीककपाळासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविषसांडूनयेसा
प ॥ आदरेंतेंपापत्याचेठाईं ॥ ४ ॥ ॥ ३३२२ ॥
लाभखरानयेतुटी ॥ नाहींअडखळाभेटी ॥ १ ॥ जाये
अवघीयादेशा ॥ येथेसंचलासीतैसा ॥ २ ॥ नलगेपार
खी ॥ अवघींसंकटेंसारिखीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवोळे ॥ रू
पेंभुलवीलेडोळे ॥ ४ ॥ ॥ ३३२३ ॥
नकोआम्हांपुसोंकांहीं ॥ लवलाहींउसंती ॥ १ ॥ जायवे
गींपंढरपुरा ॥ तोसोयरादीनांचा ॥ २ ॥ वचनाचानक

रींगोवा ॥ रिघेंदेवाशरण ॥ ३॥ तुकाम्हणेकृपावंता ॥
बहुचिंतादीनांची ॥ ४ ॥ ॥ ३३२४ ॥
बुद्धिहीनजडजीवा ॥ नकोंदेवाउपेक्षूं॥ १ ॥परिसावीवि
ज्ञापना॥ आम्हादीनादासांची॥ २॥चिंतुनीयांआलेपा
य ॥ त्यासीकायवंचना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपुरुषोत्तमा ॥
करींक्षमाअपराध ॥ ४ ॥ ॥ ३३२५ ॥
म्हणऊनिकाकुलती ॥ येतोंपुढतोंपुढती ॥ तुमचियेहा
तीं ॥ कमळापतीभांडार ॥ १ ॥ फेडूंआलेतीदरिद्र ॥तरी
नलगेचिऊसीर॥ पुरेअभयकर ॥ ठाईंठावरंकासी॥ २॥
कोठेनघालीधांव॥ याजसाठींत्यजिलीहाव॥घेऊंनेदी
वाव ॥ मनाकेलाविरोध ॥ ३ ॥ कारणाच्यागुणे॥वेळ
काळतोहीनेणे॥ तुमच्याकीर्तनें ॥ तुकाआम्हाजागवी
॥ ८ ॥ ॥ ३३२६ ॥
बहुनांवेंठेवीलीस्तुतीच्याआवडी ॥ बहुतयागोडीआ
लीरसा ॥ १ ॥ बहुसोसेंसेवनकेलेंबहुवस ॥ बहुआ
लादिवसगोमत्याचा॥ २॥ बहुतांपुरलाबहुतांउरला॥
बहुतांचोकलाबहुनट॥ ३ ॥ बहुतुकाजालानिकटआ
वृत्ति॥ बहुकाकुलतीयेवोनीयां ॥ ४ ॥ ॥ ३३२७॥
इहलोकींआम्हावस्तीचेंतंपणे ॥उपासिनतेणेंदेहभावी
॥ १ ॥ कारयापुरतेंकारणमारगीं॥ उल्लंघूनीवेगींजावें
स्थळा॥ २॥ सोंगसंपादणीचालवितांवेव्हार ॥ अत्यंत
आदरनाहींगावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवेचलीलासंचि
ता॥ होईलतोदेतांलाभकोणा ॥ ४ ॥ ॥ ३३२८ ॥

रोजकीर्दजमाधरूनीसकळ ॥ खतावीलकाळवरा
वरी ॥ १ ॥ नाहींहोतझाडापापाचेलिगाड ॥ हुजुरा
तीगोडसेवारुजू ॥ २ ॥ चोरासाठींरदबलीअट्टाहास॥
जळोंजीणेदासबहुतांचे ॥ ३ ॥ सावधानतुकानिर्भर
मानसीं ॥ लागझाड्यापासींगुंफोनेणे ॥ ४ ॥ ३३२९ ॥
त्रिविधकर्माचेवेगळालेभाव ॥ निवडुनिठावदाखवी
ले ॥ १ ॥ आलीयाचाझाडाराहिल्याचाठाव ॥ सुखतो
गौरवसंतांअंगीं ॥ २ ॥ हिशेबेंआलेंतेसकळांप्रमाण
तेथेनाहींआनचालोंयेत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींपापपुण्य
खंती ॥ झाड्याचीहुजतीहातींआली ॥ ४ ॥ ३३३० ॥
साकरेचेंनामघेतांकळेगोडी ॥ तैसीआम्हाजोडीवैष्ण
वांची ॥ १ ॥ मोक्षगांठीअसेठेवीलाबांधोनी ॥ सोस
तोभजनींआवडीचा ॥ २ ॥ भोजनाचिचिंतामायवाहे
बाळा ॥ आम्हातरीखेळावरीचित्त ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
आम्हीदेहउपकारें ॥ गाऊंनिरंतरनाचोंलागों ॥ ४ ॥
॥ ३३३१ ॥
सुखेघेऊंजन्मांतरें ॥ येकबरेंइहलोकीं ॥ १ ॥ पंढरीचा
वारकरी ॥ होतांथोरीजोडीहे ॥ २ ॥ हेंतोआलेंअनु
भवा ॥ पाहावेंजीवावरुनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेला
त्याग ॥ सर्वसंगम्हणऊनी ॥ ४ ॥ ॥ ॥ ३३३२ ॥
करूंजातांसंनिधान ॥ क्षणेजनपालटे ॥ १ ॥ आतां
गोमटेतेप[illegible] ॥ तुझेमायविठ्ठले ॥ २ ॥ हरिदासांचास
मागम ॥ अंगींप्रेमविसावे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेंचिमन ॥

इच्छादानमागतसे ॥ १ ॥ ४ ॥ ॥ ३३३३॥
क्षीरमागेतयारायतेंचिवाढी ॥ पाधानिगधडीऐशा
नावा १॥समयोजाणासमयोजाणा॥भलतेंनाणाभल
तेथे ॥ २ ॥ मंगळवाणीवद्वीअमंगळी ॥ अशुभवोंग
ळीशोभनाते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेणेसमयोठायाठाव ॥
राहाडितेवावनरकाडी ॥ ४ ॥ ॥३३३४॥
विंचापीढीनांगी ॥ ज्याचादोषत्याचेअंगीं ॥ १ ॥ केला
पाहिजेविचार ॥ मनमित्रदावेदार॥ २॥मधुराउत्तरीं ॥
रावाखेळेउरावरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरेडा ॥ सुखेंजाती
ऐशापीडा ॥ ४ ॥ ॥ ३३३५॥
तीर्थांचियापक्षास्थळींवाढेधर्म ॥ जाणावेंतेंवर्मबहु
पुण्य॥१॥बहुबरीऐसीभाविकांचीजोडी ॥ काळनाहीं
घडीजातवायां॥२॥करूनीचिंतनकरवावेंआणिकां॥
तोयाझालालोकांनावजगीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेपरउ
पकारी ॥ त्याच्यापायांवरीडोईमाझी ॥ ४ ॥ ३३३६ ॥
भयाचीतोआम्हाचित्तीं ॥ राहोखंतीशकेना ॥ १ ॥ स
मर्पीलोंजीवेंभावें ॥ कशाभ्यावेंकारणा ॥ २॥करीनतें
कवतुकें ॥ अवघेंनिकेंशोभलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाप
भरूं॥ दिवससारूंकौतुकें ॥ ४ ॥ ॥३३३७॥
पाचारीतांपावे ॥ ऐसीठाईचीहेसवें ॥ १ ॥ बोलेकरुणा
वचनीं ॥ करीकृपालावीस्तनीं ॥२॥ जाणेकळवळा॥
भावसिद्धीचाजिव्हाळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे[illegible] ॥ मागे
मागेधांवेप्रेमें ॥ ४ ॥ ॥३३३८॥

कांजीमाझेजीवीं ॥ आळसठेवीलागोसावी ॥ १ ॥ ये
व्हडाघातआणिककाय ॥ चिंतनासीअंतराय ॥ २ ॥
देहआत्मावंदी ॥ केलाघातहेकुबुद्धी ॥ ३॥ तुकाम्हणेम
न ॥ कळवळीवाटेशीण ॥ ४ ॥ ॥ ३३३९ ॥
दर्शनाचेआर्तजीवा ॥ बहुदेवाराहिले ॥ १ ॥ आतांजा
णसीतेंकरीं ॥ विश्वंभरीकायउणे ॥ २ ॥ येथेजरीउरे
चिंता ॥ कोणदातायाहुनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजाणवलें॥
आम्हाभलेयेवढेच ॥ ४ ॥ ॥ ३३४० ॥
बैसेपाठमोरी ॥ मनावाटेतैसेंकरी ॥ १ ॥ परितूंजाणसी
आवडी ॥ बाळाबहुतांचीपरवडी ॥ २ ॥ आपुलाल्याइ
छा ॥ मागोंजयाव्हावेंजैसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआई ॥ न
व्हसीउदासविठाई ॥ ४ ॥ ॥ ३३४१ ॥
विश्वंभरबोळे ॥ बहुतहातकानडोळे ॥ १ ॥ जेथेअसोते
थेदेखों ॥ मागितलेंतेंआईकों ॥ २ ॥ जेंजेंवाटेगोड ॥ तें
तेंपुरवीतोकोड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभेटी ॥ कांहींपेडानेदी
तुटी ॥ ४ ॥ ॥ ३३४२ ॥
दाटेकंठलागेडोळियांपाझर ॥ गुणाचिअपारवृष्टीवारे
॥ १ ॥ तेणेसुखेंइच्छेघेईनसोहळा ॥ होऊनीनिराळापा
पपुण्या ॥ २ ॥ तुझ्यामोहेंपडोमागीलविसर ॥ आलापें
सुस्वरकरिनकंठ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेपाहीजेसौरस ॥
तुम्हावीणरसगोडनव्हे ॥ ४ ॥ ॥ ३३४३ ॥
पसरोनीबाइलोंबाहो ॥ सोईअहोतुमचिये ॥ १ ॥ आ
तांयावेंलागवेगें ॥ पांडुरंगेधांवत ॥ २ ॥ बैसायाचिइ

च्छाकडिये ॥ चालिखडेरुपताती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेक
पाळुवा ॥ करणेसेवालागली ॥ ४ ॥ ॥३३४४॥
आम्हीझालोंयेकविध ॥ शुद्धाशुद्धअसावें ॥ १ ॥ याव
रीतुमचामेळा ॥ तोगोपाळाआकळ ॥ २ ॥ घेतलेंतेंउ
सणेंद्यावें ॥ कांहींभावेंविशेष ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेक्रियान
ष्टातरीकष्टघेतसा ॥ ४ ॥ ॥ ३३४५॥
आम्हीआर्तभूतजीवीं ॥ तुम्हीगोसावीउदास ॥ १ ॥वा
दावादसमर्थासी ॥ कशानसीकरावा ॥ २ ॥ आम्हीम
रोंवेरझारी ॥ स्वामीघरींबैसले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरितां
वाद ॥ कांहींभेदकळेना ॥ ४ ॥ ॥ ३३४६ ॥
पुसावेंतेंठाईआपुल्याआपण ॥ अहंकाराशून्यघालोंनि
यां ॥ १ ॥ येरतोवाग्जाळमायेचाअहंकार ॥ वचनासी
थारअज्ञानतें ॥ २ ॥ फळतेंचीबीजबीजतेंचीफळ ॥
उपनावेंमूळनपालटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअवघेगऱ्हाचेप्र
कार ॥ सोनेअलंकारमिथ्यानाव ॥ ४ ॥ ॥ ३३४७॥
माझीआतांसत्ताआहे ॥ तुझ्यापायांहेवरती ॥ १ ॥ ये
कावीणनेणेदुजा ॥ पंढरीराजासर्वांगें ॥ २ ॥ पुरवावी
केलीआळी ॥ जेजेकाळींमागेनते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुट
शीकैसा ॥ धरूनीदिशाराहिलों ॥ ४ ॥ ॥ ३३४८ ॥
फावलेंतेंतुम्हामागें ॥ नव्हतेंलागेपावलों ॥ १ ॥ आलों
आतांउभाराहें ॥ जवळीपाहेंसन्मुख ॥ २ ॥ घरींहोति
गोविलीजाळी ॥ कामेंबोलीनघडेची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
धडपुडां ॥ झालोंझाडादेदेवां ॥ ४ ॥ ॥ ३३४९ ॥

आतांनबोलावेंअव्हेराचीमात ॥ बाळावरीचित्तअ
सोंघावें ॥ १ ॥ तुजकांसांगणेंलागेहाप्रकार ॥ परिहेंउ
त्तरआवडीचें ॥ २॥ नवंचीहोकांहींयेकहिप्रकार ॥ परी
हेंउत्तरआवडीचें ॥ ३॥ तुकाम्हणेमोहोराखावासतत॥
नयेपाहोंअंतपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ॥ ३३५० ॥
करूनिराहोंजरीआत्माचिप्रमाण ॥ निश्चळनव्हेमन
कायकरूं॥ १ ॥ जेविल्यावीणतेकशाचेढेंकर ॥ शब्दा
चेप्रकारशब्दचिते ॥ २॥ पुरेपुरेआतांब्रह्मज्ञानतुमचें ॥
आम्हासीचरणनसोढवे ॥ ३ ॥ विरोधेंविरोधवाटेपुढ
तापुढती ॥ वासनेच्याहातींगर्भवास ॥ ४ ॥ सांडीमांडी
अंगींवसेपुण्यपाप ॥ बंधनेंसंकल्पयाचिनावें ॥ ५॥ सो
पेंवर्मआम्हासांगीतलेंसंतीं ॥ टाळदिंडीहातींघेउनिना
चों ॥ ६ ॥ ॥ ३३५१ ॥
तुमचीस्तुतियोग्यकोंठेमाझीवाणी ॥ मस्तकचरणींठे
वीतसें ॥ १ ॥ भक्तिभाग्यतरीनेदीतुळसीदळ ॥ जोडूनी
अंजूळउभाअसें ॥ २॥ कैंचेंभाग्यऐसेंपाविजेसंनिधी॥
नेणेंपाळूंविधिकरुणाभाकि ॥ ३॥ संताचेशेवटींउच्छि
ष्टाचीआस ॥ करूनीयांवासपाहातसें ॥ ४॥ करींइच्छा
मजम्हणोतआपुले ॥ येखादीयाबोलेंनिमित्याच्या ॥
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेशरणआलोंहेंसाधन ॥ करितांचिंतन
रात्रंदिवस ॥ ६ ॥ ॥ ३३५२॥
सर्वविशींआम्हीहेचीजोडीकेली ॥ स्वामीचीसाधिली
चरणसेवा ॥ १ ॥ पाहिलेंचीनाहींमागेंपरतोनी॥ जिंकी

लातोक्षणींक्षणकाळ॥ २॥ नाहींपढोंदिल्हाविचाराचा
गोवा ॥ नाहींपाठीहेवायेवोंदिल्हा ॥ ३ ॥ केलीलागवे
गीअवघीचतातडी ॥ भावनातेकुडीदुऱ्हावीली ॥ ४ ॥
कोठेमगएसेहोतेसावकाश ॥ जळोतयांआसवेव्हारा
ची ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेलाभघेतलापालवी ॥ आतांनाहीं
गोवीकशाचीही ॥ ६ ॥ ॥ ३३५३ ॥

येणेमुखेंतुझेवर्णीगुणनाम ॥ तेंचिमजप्रेमदेईदेवा ॥
॥ १ ॥ डोळेभरोनीयांपाहेंतुझेंमूख ॥ तेंचीमजसुखदेई
देवा ॥ २ ॥ कानभरोनीयांऐकेनतुझीकीर्ति ॥ तेमजवि
श्रांतीदेईदेवा ॥ ३ ॥ बाहेरंगींटाळीनाचेनउदास ॥ हेंदे
ईहातासपाईबळ ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमाझासकळदेहभा
व ॥ आणिकनकोठावचिंतूंयासी ॥ ५ ॥ ॥ ३३५४ ॥

तूंमाझामायबापसकळगोतवित्त ॥ तूंचिमाझेंहीतकरि
रितादेवा ॥ १ ॥ तूंचिमाझादेवतूंचिमाझाजीव ॥ तूंचि
माझाभावपांडूरंगा ॥ २ ॥ तूंमाझाआचारतूंमाझाविचा
र ॥ तूंची सर्वभारचालविसी ॥ ३ ॥ सर्वभावेंमजतूंहोसी
प्रमाण ॥ ऐसीतुझीआणवाहातसें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतू
जविकिलाजीवभाव ॥ कळेतोउपावकरींआतां ॥ ५ ॥
॥ ३३५५ ॥

वारंवारतूजद्यावयाआठव ॥ अईकतोंभावतुझाकैसा
॥ १ ॥ गेलेंमगनयेफिरोनीदिवस ॥ पुढीलांचीआसग
णितनाहीं ॥ २ ॥ गुणाअवगुणांचेपडत्तीआघात ॥ ते
णेहोयचित्तकासावीस ॥ ३ ॥ कांहींयेकतूझानदेखेंआ

धार ॥ म्हणवीनी धीर नाहीं जीवा ॥ ४ ॥ तुका म्हणे तूं या ब्रह्मांडाचा जीव ॥ तरी कां आम्ही कीव भाकीतसों ॥ ५ ॥
॥ ३३५६ ॥

असो तहे तूझे प्रकार सकळ ॥ काय खळखळ करावी हे ॥ १ ॥ आमुचें स्वहित जाणतसों आम्ही ॥ तुझें वर्म नामीं आहे तुझ्या ॥ २ ॥ विचारीतां आयुष्य जातें वायांवीण ॥ नित्य नागवण पडतसे ॥ ३ ॥ राहीन मी तुझे पाय आठऊनी ॥ आणिक तें मनीं येवों नेदी ॥ ४ ॥ तुका म्हणे येथे येसी अनायासें ॥ थोर तूं जपिसें कीर्तनाचें ॥ ५ ॥ ३३५७ ॥

हरिच्या दासां भोग ॥ जरी आम्हा पीडी रोग ॥ १ ॥ तरी हें दिसे लाजिरवाणें ॥ काय तुम्हासी सांगणे ॥ २ ॥ आम्हा काळें खावें ॥ बोलिलें तें वायां जावें ॥ ३ ॥ तुका म्हणे दास ॥ आम्ही भोगूं गर्भवास ॥ ४ ॥ ॥ ३३५८ ॥

भावें गावें गीत ॥ शुद्ध करोनियां चित्त ॥ १ ॥ जरि तुज व्हावा देव ॥ तरि हा सुलभ उपाव ॥ २ ॥ आणिका चे कानीं ॥ गुणदोष मना नाणी ॥ ३ ॥ करीं मस्तक ठेंगणा ॥ लागे संतांच्या चरणा ॥ ४ ॥ वेचितें वचन ॥ जेणे राहे समाधान ॥ ५ ॥ तुका म्हणे फार ॥ थोडा तरी उपकार ॥ ६ ॥
॥ ३३५९ ॥

वचन तें नाहीं तोडीत शरीरा ॥ भेद तें अंतरा वज्र ऐसें ॥ १ कांहें न साहावे कारिया कारण ॥ साधे हें निधान देहबळी ॥ २ ॥ नाहीं शब्द मुखीं लागत तिखट ॥ नाहीं होत पोट जडे तेणे ॥ ३ ॥ तुका म्हणे जरी गिळे अहंकार ॥ तरि विसेष

रनारायणें ॥ ४ ॥ ॥ ३३६० ॥
नव्होआतांजीवींकपटवसती ॥ मगकाकुलतीकोणा
यावें ॥ १ ॥ सत्याचियेमापेंगांठिनयेनाड ॥ आदिअं
तींगोडनारायण ॥ २ ॥ चोखटियानाहींविटाळाचाघा
त ॥ साचतेंसांचतसाचपडे ॥ ३ ॥ विचारिलीवाटउसं
तशीतळ ॥ बहुपुढेंबळतृणतुल्य ॥ ४ ॥ आहाराचाघांस
पचोनियांजिरे ॥ वासनाहीउरेउर्वरित ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेताळाघालावावचनीं ॥ तूंमाझीजननीपांडुरंगे ॥ ६ ॥
॥ ३३६१ ॥
नव्हेतीहींमाझींजायाचींभूषणें ॥ असेनारायणेंउचित
केलें ॥ १ ॥ शब्दाच्यावोवणीरत्नाचीयामाळा ॥ मूळीं
चाजिव्हाळाझरवणी ॥ २ ॥ अर्थांतरींअसेअनुभवसे
वन ॥ परिपाकींमनसाक्षयेतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजसरतें
पुरतें ॥ हेंनाहींअनंतेंराहोंदिल्हें ॥ ४ ॥ ॥ ३३६२ ॥
सहजहेलीलामीसाक्षीतयाचा ॥ नयेवंचूंवाचाऐसें
झालें ॥ १ ॥ उपक्रमेवदेनिःशब्दाचीवाणी ॥ जेकोठे
बंधनींगुंफोंनेणे ॥ २ ॥ तमनाशीपरीवेव्हारावेगळा ॥
रविप्रभाकळावर्तेजनीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंगेलाअ
तिशय ॥ आतांपुन्हांनयेतोंडदाऊं ॥ ४ ॥ ॥ ३३६३ ॥
बोलालयाआतांआपुल्यापुरतें ॥ मजयाअनंतेंगोवि
येलें ॥ १ ॥ झाडीलानसोडीहातींचापालव ॥ वेधीवेधे
जीववेधियेला ॥ २ ॥ तुमचेतेंशब्दकोरडियागोष्टी ॥ म
जसवेंमीठीअंगसंगें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हाहोईलहेपरी ॥

अनुभववरीयेईलमग ॥ ४ ॥ ॥ ३३६४ ॥
जैसेतुम्हींदुरीआहां ॥ तैसेराहाअंतरें ॥ १ ॥ नकायेऊंदे
ऊंआळ ॥ अंगींगोपाळजडेलसा ॥ २ ॥ अवघाचिरा
खाकाळ ॥ त्रिकाळचिभोंवता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणमजऐ
सा ॥ होतापिसाजगनिंद्य ॥ ४ ॥ ॥ ३३६५ ॥
सतीचेंतेंघेतांबाण ॥ बहुकठिणपरिणामीं ॥ १ ॥ जी
वासाठींगौरववाढे ॥ आहाचजोडेतेनव्हे ॥ २ ॥ जरी
होयउघडीदृष्टि ॥ तरीगोष्टियुद्धाच्या ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
अंगायेता ॥ तरीसत्ताधैर्याची ॥ ४ ॥ ॥ ३३६६ ॥
आडवातोउभा ॥ असेदाटोनियांप्रभा ॥ १ ॥ देवना
हींयेकविध ॥ येकभावअसेशुद्ध ॥ २ ॥ भेदाभेदआटी ॥
नाहींफारकोठेतुटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगोवा ॥ उगवावे
व्हाराचाहेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३३६७ ॥
येकाबोटाचीनिशाणी ॥ परिपाकनाहींमनीं ॥ १ ॥ त
रीतेंसंपादिलेंसोंग ॥ कारणावांचूनियांव्यंग ॥ २ ॥ वै
ष्णवाचाधर्म ॥ जगींविष्णुनेणेवर्म ॥ ३ ॥ अतिशयें
पाप ॥ तुकासत्यकरीमाप ॥ ४ ॥ ॥ ३३६८ ॥
सत्यत्वेसीघेणेंभक्तीचाअनुभव ॥ स्वामीचेंगौरवइ
च्छितसें ॥ १ ॥ मगतेंअवीटनभंगेसाचारें ॥ पावलें
विस्तारेंफिरोंनेणे ॥ २ ॥ वाणीवदेत्याचाकोणासींवि
श्वास ॥ अभयकरेंदाससत्यतई ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ
धींनकरींतातडी ॥ पाईझालीजोडीतेणेंशुद्ध ॥ ४ ॥
॥ ३३६९ ॥

सर्वात्मकपण ॥ माझेंहिरोननेतोकोण ॥ १ ॥ मजभ
क्तीचीआवडी ॥ हेव्हावीऐसीजोडी ॥ २ ॥ घेईनज
न्मांतरें ॥ हेंचिकरावयाखरें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसेवा॥ ऋ
णीकरुनिठेऊंदेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३३७० ॥
आणितांतिगती ॥ हंसकाउळेनहोती ॥ १ ॥ सांडासांडा
रेमठारे ॥ येथेंगांठीसर्वेंधुरे ॥ २ ॥ नाकेवीणमोतीं ॥ उ
भ्याबाजारींफजिती ॥ ३ ॥ हुकुमदाजतुका ॥ येथेंको
णीफुंदोंनका ॥ ४ ॥ ॥ ३३७१ ॥
ढेकणासींबाजगड ॥ उतरचढकेवढी ॥ १ ॥ होतांतैसें
कळेमाव ॥ आलावावअंतरींचा ॥ २ ॥ बोरामध्यें अ
सेआळी ॥ आटोळीचभोंवती ॥ ३ ॥ पोटासाठींवेंचीच
णे ॥ राजाम्हणेतोंडेमी ॥ ४ ॥ बेडकानेंचिखलखावा ॥
कायठावासागर ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेऐसेंआहे॥कायपाहे
त्यांतलें ॥ ६ ॥ ॥ ३३७२ ॥
धांवधांवगरुडध्वजा॥आम्हाअनाथांच्याकाजा॥ १ ॥
बहुझालोंकासावीस ॥ म्हणोनिपाहेंतुझीवास ॥ २ ॥
असोनीयांऐसा ॥ तुजसारीखाकोवसा ॥ ३ ॥ पाहेत्या
मारगें ॥ कोणीयेतोमाझ्यामागें ॥ ४ ॥ नलावावाउशी
र ॥ नेणोकांहेकेलाधीर ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेचाली ॥ नको
चालूंधांवघाली ॥ ६ ॥ ॥ ३३७३ ॥
पांडुरंगेपांडुरंगे ॥ माझेगंगेमाउलीये ॥ १ ॥ पान्हाघाली
प्रेमधारा ॥ पूरक्षीरालोटोंदे ॥ २ ॥ अंगेंअंगमेळउनीं ॥
करीधणीफेडाया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघेईनउड्या ॥ सांडी

नकुड्याभावना ॥४॥ ॥३३७४॥
गजेंद्रतोपशूआपेंमोकलीला ॥ तोतुजस्मरलापांडुरं
गा॥ १ ॥ त्यासाठींगरुडसांडूनिधांवसी ॥ माझ्याझळं
बसीदीनानाथ॥२॥ धेनुवत्सावरीझेंपघालीजैसी॥ तै
सेंगजेंद्रासीसोडवीलें॥ ३॥ तुकाम्हणेब्रीदबांधलेंया
गांठीं॥ भक्तासींसंकटींरक्षावया॥ ४॥ ॥३३७५॥
चारीवेदजयासाठीं ॥ त्याचेंनामधराकंठीं॥ १ ॥ नक
रींआणिकसाधन॥ कष्टसीकांवायांवीण॥ २॥ अठरा
पुराणांचेपोटीं॥ नामावीणनाहींगोष्टी॥ ३॥ गीताजे
णेंउपदेशिली ॥ तेहेविटेवरीमाउली ॥ ४॥ तुकाम्हणे
सारधरी॥ वाचेहरीनामउच्चारी॥५॥ ॥३३७६॥
पाहातांठायांठाव ॥ जातोअंतरोनीदेव ॥ १ ॥ नयेवा
टोंगुणदोषी॥ मनजतनयेविशीं॥ २॥ त्रिविधदेहपरि
चारा॥ जनींजनार्दनखरा ॥ ३॥ तुकाम्हणेधीरें॥ वी
णकैसेंहोतेंबरें॥ ४॥ ॥३३७७॥
नामसंकीर्तनसाधनहेंसोपें ॥ जळतीलपापेंजन्मांतरीं
चीं॥ १ ॥ नलगतीसायासजावेंवनांतरा॥ सुखेंयेतो
घरानारायण॥ २॥ ठाईंचबैसोनिकरायेकचित्त॥ आ
वडींअनंतआळवावा॥ ३॥ रामकृष्णहरिविठ्ठलकेश
वा॥ मंत्रहाजपावासर्वकाळ॥ ४॥यावीणतेंनाहींदुस
रेंसाधन॥ वाहातसेआणविठोबाची॥ ५॥ तुकाम्हणे
सोपेंआहेसर्वांहूनी ॥ शाहाणातोधणीघेतोयेथे॥ ६॥
॥३३७८॥

भावीकाचेंकाजअंगेंदेवकरी॥काढीधर्माघरींउच्छिष्ट
तें॥ १ ॥ उच्छिष्टतींफळेंखायभिल्लणीचीं ॥ आवडीत
यांचीमोठीदेवा॥ २ ॥ कायदेवाघरींनमिळेचिअन्न॥
मागेभाजीपानद्रौपदीसीं ॥ ३ ॥ अर्जुनाचींघोडींधूत
लींअनंतें॥ संकटेंबहुतेंनिवारिलीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेऐ
सींआवडतीलडिवाळें ॥ जाणीवेचेकाळेंतोंडदेवा
॥५॥ ॥ ३३७९ ॥

सांवळेंरूपेंडचोरटेंचित्ताचें ॥ उभेंपंढरीचेविटेवरी॥
१ ॥ डोळियांचीधणीपाहीनमीपुरे॥तयालागींझुरेमन
माझें॥ २ ॥ आनगोडकांहींनलगेसंसार ॥ राहिलेअंत
रींपायतूझे॥ ३ ॥ प्राणरिघोंपाहेकुडियेसांडूनी॥ श्रीमु
खनयनींनदेखतां॥४॥ चित्तहेंमोहिलेंनंदाच्यानंदनें॥
तुकाम्हणेयेणेंगरुडध्वजें॥ ५॥ ॥ ३३८०॥

ऐकाऐकाभाविकजन॥ कोणकोणव्हालते ॥ १ ॥ ता
किंकांचाटाकासंग॥ पांडुरंगस्मराहो॥ २ ॥ नकोशोधूं
मतांतरें॥ नुमगेखरेंबुडाल॥३॥ कलीमध्येंदासतुका॥
जातोलोकांसांगत॥ ४ ॥ ॥ ३३८१ ॥

आपुलियाआंगेंतोडीमायाजाळ ॥ ऐसेंनाहींबळको
णाअंगीं॥ १ ॥ रांडापोरेंत्यागकरीकुटुंबाचा॥ नावरेहे
वाचाआणिमन॥२॥मुक्तझालोंऐसेंबोलोंजायवाचे॥
तुकाम्हणेदुःखेंबांधलातो॥ ३॥ ॥ ३३८२॥

आलियाअतीताम्हणतसापुढें॥ आपुलेंरोकडेंसत्वजा
य॥१॥कायत्याचाभारघेऊनिमस्तकीं॥हीनकर्मलोकीं

म्हणावया ॥ २ ॥ दारींहाककैसेंकरवतेंभोजन॥रुचित
रीअन्नकैसेंदेतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेध्वजउभारिलाकर ॥
शक्तिहीउदारकायझाली ॥ ४ ॥ ॥ ३३८३ ॥
जेथेलक्ष्मीचावास ॥ गंगाआलीपापनाश॥ १ ॥ तेंम्यां
र्‍हदयींधरिलें ॥ तापशमनपाउलें ॥ २ ॥ ठावधरिलासं
तजनीं ॥ सुखेंराहिलेलपोनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाकी॥
भाटझालेतिहींलोकीं ॥ ४ ॥ ॥ ३३८४ ॥
रूपींगुंतलेलोचन ॥ चरणींस्थिरावलेंमन ॥ १ ॥ देहभा
वहारपला ॥ तुजपाहातांविठ्ठला ॥ २ ॥ कळोंनेदीसुख
दुःख ॥ तान्हहारपलीभूक ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनव्हेपरती ॥
तुझ्यादर्शनेंमागुतीं ॥ ४ ॥ ॥ ३३८५ ॥
जाणतेंलेंकरूं॥ मातालागेदूरधरूं ॥ १ ॥ तैसेंनकरींकृ
पावंते ॥ पांडुरंगेमाझेमाते ॥ २ ॥ नाहींमुक्ताफळा ॥ भे
टीमागुतीत्याजळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलोणी ॥ ताकसां
डीनिवडूनी ॥ ४ ॥ ॥ ३३८६ ॥
तुजविणकोणा ॥ शरणजाऊंनारायणा ॥ १ ॥ ऐसान
देखेंमीकोणी ॥ दुजातीहींत्रिभुवनीं ॥ २ ॥ पाहिलींपु
राणें ॥ धांडोळलींदरुशनें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेठाईं ॥ जडो
निठेलोंतुझेपाईं ॥ ४ ॥ ॥ ३३८७ ॥
ऐसेंभाग्यकईलाहताहोईन ॥ अवघेदेखेंजनब्रह्मरूप ॥
॥ १ ॥ मगतयासुखाअंतनाहींपार ॥ आनंदेंसागरहेल
वती ॥ २ ॥ शांतिक्षमादयामूर्तीमंतअंगीं ॥ परावृत्ता
संगींकामादिक ॥ ३ ॥ विवेकासहितवैराग्याचेंबळ ॥

धगधगीतोज्वाळअग्निजैसा ॥ ४ ॥ भक्तिनवविधाभा वशुद्धवरी ॥ अलंकारावरीमुगुटमणी॥ ५॥तुकाम्हणे माझीपुरवावीवासना ॥ कोणनारायणातुजविण ॥ ॥ ६॥ ॥३३८८॥

कासयाकरावेतपाचेडोंगर ॥ आणिकअपारदुःखरा शी ॥ १ ॥ कासयाफिरावेआणिकतेदेश ॥दावितील आसपुढेंलाभ ॥ २ ॥ कासयापूजावेंआणिकदैवतें॥ पोटभरेतेथेंलाभनाहीं ॥ ३ ॥ कासयाकरावेमुक्तीचेसा यास ॥ मिळेपंढरीसफुकासाठीं ॥४ ॥ तुकाम्हणेकरींकी र्तनपसारा ॥ लाभयेईलघरापाहिजेतो ॥ ५॥३३८९ ॥

वैष्णवनमुनीविप्रांचासन्मान ॥ करावाआपणघेऊंन ये॥१ ॥ प्रभुझालातरीसंसाराचादास॥ विहितहेंत्यास त्याचीसेवा॥ २ ॥तुकाम्हणेहेचिआशिर्वादेंबळी॥जाई लतोछळीनरकासीं ॥ ३ ॥ ॥३३९०॥

देववसेज्यांचेचित्तीं ॥ त्यांचीघडावीसंगती ॥ १ ॥ ऐ से आवडतेंमना ॥ देवापुरवावीवासना ॥ २ ॥ हरिज नाभेटी ॥ नव्हेअंगसंगतुटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजिणें ॥ भलेंसंतसंघट्टणे ॥ ४ ॥ ॥ ३३९१ ॥

भागशीणगेला ॥ माझासकळविठ्ठला ॥ १ ॥ तुझाम्ह णवितोंदास ॥ केलीउच्छिष्टाचीआस ॥२ ॥ राहिलीत ळमळ ॥ तईपासुनिसकळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधालें ॥ पो टऐसेंकळोंआलें ॥ ४ ॥ ॥३३९२॥

रायाचेसेवक॥ सेवटीलपीडीरंक ॥ १ ॥ होताहीनाव

कवणा ॥ कांहोनेणानारायणा ॥ २ ॥ परिसेसीभेटी ॥
नव्हेलोहपणातुटी ॥ ३ ॥ तुझेंनामकंठीं ॥ तुक्याकाळा
सवेंभेटी ॥ ४ ॥ ॥ ३३९३ ॥

सुखरूपऐसेकोणदुजेसांगा ॥ माझ्यापांडुरंगासारिखे
ते ॥ १ ॥ नलगेहिंडणेंमुंडणेंतेंकांहीं ॥ साधनाचीनाहीं
आटाआटी ॥ २ ॥ चंद्रभागेस्नानविधितोहरिकथा ॥
समाधानचित्तासर्वकाळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकालावैकुंठीं
दुर्लभ ॥ विशेषतोलाभसंतसंगें ॥ ४ ॥ ॥ ३३९४ ॥

नसतांअधिकार ॥ उपदेशासीबलात्कार ॥ तरीतेकेले
चार ॥ माकडआणिगारुडी ॥ १ ॥ धन्यधन्यराज्यबो
ल ॥ वृथारंजवणेंफोल ॥ नाहींतेथेंवोल ॥ बीजवेंची
मूर्खतो ॥ २ ॥ नयेबांधोंगांठी ॥ पदराआणिऐसीतुटी ॥
असोनिकसोटी ॥ शिष्टाचारअनुभव ॥ ३ ॥ उपदेशी
तुका ॥ मेघवृष्टीनेंआइका ॥ संकल्पासीधोका ॥ सहज
तेउत्तम ॥ ४ ॥ ॥ ३३९५ ॥

घालूनियांमापीं ॥ देवभक्तबैसलेजपीं ॥ १ ॥ तैसी
होतीसांडउलंडी ॥ निजबीजाचीमुरकंडी ॥ २ ॥ अमूपीं
उरवते ॥ आपणवोसआपणयातें ॥ ३ ॥ देवआतांझा
ला ॥ उगवेसंकोचगहिला ॥ ४ ॥ अखंडनेलेवेठी ॥ भार
सत्याविणगांठी ॥ ५ ॥ गंगेतरीआड ॥ करितेकरविते
द्वाड ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेवळें ॥ उपदेशाचेंतोंडकाळें ॥
॥ ७ ॥ ॥ ३३९६ ॥

उंबरांतीलकीटका ॥ हेंचिब्रह्मांडऐसेंलेखा ॥ १ ॥ एसींउं

वरेंकितीझाडीं ॥ ऐसींझाडेंकितीनवखंडीं ॥ २ ॥ हेंचिब्र
ह्मांडआम्हासी ॥ ऐसीअगणितअंडकोशीं ॥ ३ ॥ विराटा
च्याअंगींतैसे ॥ मोजूंजातांअगणितकेंश ॥ ४ ॥ ऐशावि
राटाच्याकोटी ॥ वसतातीज्याच्यापोटीं ॥ ५ ॥ तोहानं
दाचाबाळमुकुंद ॥ तान्हाम्हणवीपरमानंद ॥ ६ ॥ तैसी
अगम्यईश्वरीलीला ॥ ब्रह्मानंदींगम्यतुक्याला ॥ ७ ॥
॥ ३३१७ ॥

ब्रह्मज्ञानतरीयेकेदिवशींकळे ॥ तात्काळहागळेअभि
मान ॥ १ ॥ अभिमानलागेशुकाचियेपाठी ॥ व्यासेंउ
फराटीदृष्टिकेली ॥ २ ॥ जनकभेटीमीपाठविलातेणें ॥
अभिमाननाणेंखोटेंकेलें ॥ ३ ॥ खोटेंकरूनीयांलावी
लाअभ्यासीं ॥ मेरुशिखरासीशूकगेला ॥ ४ ॥ जाऊ
नीयांतेथेसाधीलीसमाधी ॥ तुकाम्हणेतधींहोतोंआ
म्ही ॥ ५ ॥ ॥ ३३१८ ॥

सहजपावतांभगवंतीं ॥ परिहींविकल्पेंपरती ॥ फुका
चीहेचित्तीं ॥ आठवणकांनधरिती ॥ १ ॥ हरिव्यापक
सर्वगत ॥ हातवमुख्यत्वेंवेदांत ॥ चिंतनासीचित्त ॥ अ
सोंद्यावेंसावध ॥ २ ॥ विरज्याहोमयाचिनावें ॥ देहन
व्हेमीजाणावें ॥ मगकांजीयावें ॥ वरिलागेसंकल्पा ॥
॥ ३ ॥ कामक्रोधदेहमलिन ॥ स्वाहाकरींकैंचेंपुण्य ॥ मं
त्रींपूजियेलायज्ञ ॥ मनमुंडणनव्हेची ॥ ४ ॥ अनन्यंभ
क्तीचेउपाय ॥ तेयाविठोबाचेपाय ॥ ध्याईलतेकाय ॥
चुकोंजाणेमारग ॥ ५ ॥ आतांसांगेतुका ॥ येकतुम्हीचु

कोंनका ॥ सांडिमांडिधोका ॥ शरणरिघतांगोमटे ॥
॥ ६ ॥ ॥ ३३९९ ॥

आम्हीजाणावेंतेंकाई ॥ तुझेंवर्मकोणेठाई ॥ अंतपार
नाहीं ॥ ऐसेंश्रुतीबोलती ॥ १ ॥ होईमजतैसा ॥ साना
सकुमारहृषीकेशा ॥ पुरवींमाझीआशा ॥ भुजाचारी
दाखवीं ॥ २ ॥ खालतासत्यहीपाताळा ॥ वरतास्वर्गा
हुनिढिसाळा ॥ तोमीमध्यकडोळां ॥ कैसापाहूंआपु
ल्या ॥ ३ ॥ मजआहेहाभरवसा ॥ पुढेंहोसीतयातैसा ॥
पंढरिनिवासा ॥ तुकाम्हणेगाविठोबा ॥ ४ ॥ ३४०० ॥

वृक्षवल्लीआम्हासोयरींवनचरें ॥ पक्षीहिसुस्वरेंआळवी
ती ॥ १ ॥ येणेंसुखेंरुचेयेकांताचावास ॥ नाहीगुणदो
षअंगायेत ॥ २ ॥ आकाशमंडपपृथ्वीचेंआसन ॥ रमे
तेथेमनक्रीडाकरूं ॥ ३ ॥ कंथाकमंडलूदेहउपचारा ॥
जाणवीतोवाराअवसरु ॥ ४ ॥ हरिकथाभोजनपरव
डीविस्तार ॥ करूनिप्रकारसेऊंरुचि ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
होयमनासीसंवाद ॥ आपुलाचीवादआपणासी ॥ ६ ॥
॥ ३४०१ ॥

अनंतब्रह्मांडें ॥ एकेरोमींऐसेंधेंडें ॥ १ ॥ तोहागवळीया
च्याघरीं ॥ उंबराचढतांटेंकाधरी ॥ २ ॥ मारियेलेदैत्य
गाढे ॥ ज्याचेपुराणींपवाडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळा ॥ अं
गींजयाच्यासकळा ॥ ४ ॥ ॥ ३४०२ ॥

सावधहोऐसेकायतेंविचारा ॥ आलेहोसंसारासकळ
ही ॥ १ ॥ अंतींसमयाचाकरणेविचार ॥ वेंचीतीसादरघ

टिकापळें ॥ २ ॥ मंगळहेंनोव्हेकन्यापुत्रादिक ॥ राहि
लालौकीकअंतरपाट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवअंतरलादुरी
डोळियाअंधारींपडिलीसे ॥ ४ ॥ ॥ ३४०३ ॥
लवणमेळवितांजळें ॥ कायउरेलतेंनिराळें ॥ १ ॥ तैसा
समरसझालों ॥ तुजमाजीहापरलों ॥ २ ॥ अग्निकर्पूरा
च्यामेळीं ॥ कायउरलीकाजळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहोती ॥
तुझीमाझीयेकजोती ॥ ४ ॥ ॥ ३४०४ ॥
सुखनाहींकोठेआलीयासंसारीं ॥ वायांहावभरिहोऊं
नका ॥ १ ॥ दुःखबांधवडीआहेहासंसार ॥ सुखाचावि
चारनाहींकोठे ॥ २ ॥ चौदाकल्पेंवरीआयुष्यजयाला
परीतोराहीलातांटिखालीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवेगींजाय
सुटोनीयां ॥ धरूनिहृदयामाजांहरी ॥ ४ ॥ ॥ ३४०५ ॥
तुजकरितांहोयऐसेंकांहींनाहीं ॥ डोंगराचीराईरंकराणा
॥ १ ॥ अशुभाचेंशुभकरितांतुजकांहीं ॥ अवघडनाहीं
पांडुरंगा ॥ २ ॥ सोळासहस्रनारीब्रंह्मचारींकैसा ॥ निराहा
रिदुर्वासानवलनव्हे ॥ ३ ॥ पंचहेभ्रतारद्रौपदीतीसती ॥
करितांपितृशांतीपुण्यधर्मा ॥ ४ ॥ दशरथापातकब्रह्मह
त्येसी ॥ नवलत्याचेकुशींजन्मतुझा ॥ ५ ॥ मुनेश्वरादोष
नाहींअणुमात्र ॥ भांडवितांसूत्रवधहोती ॥ ६ ॥ तुका
म्हणेमाझदोषतेहेकाई ॥ सत्यतुझेपाईझालोंठेवा ॥ ७ ॥
॥ ३४०६ ॥
उभ्याबाजारांतकथा ॥ हेतोनावडेपंढरिनाथा ॥ १ ॥
अवघेंपोटासाठींसोंग ॥ तेथेंकैंचापांडुरंग ॥ २ ॥ लावी

अनुसंधान ॥ कांहींदेईलम्हणउन ॥ ३ ॥ कायकेलेंरांड
लेंकां ॥ तुलाराजीनाहींतुका ॥ ४ ॥ ॥३४०७॥
असोतलोकांचेबोलशिरावरी ॥ माझिमजवरीविठा
बाई ॥ १ ॥ आपंगिलेंमजआहेतेंकृपाळु ॥ बहुतकन
वाळुअंतरींची ॥ २ ॥ वेदशास्त्रजीसीवर्णितीपुराणीं ॥
तीचमीपोसणेलडिवाळ ॥ ३ ॥ जीचेंनामकामधेनुकल्प
तरु ॥ तिचेंमीलेंकरूंतुकाम्हणे ॥ ४ ॥ ॥३४०८॥
वाराणसीगयापाहीलीद्वारका ॥ परिनयेतुकापंढरिच्या
॥ १ ॥ पंढरीसीनाहींकोणाअभिमान ॥ पायांपडेजनये
कमेकां ॥ २ ॥ तुकाम्हणेजाययेकवेळापंढरी ॥ तयाचि
येघरींयमनये ॥ ३ ॥ ॥३४०९॥
सांडोनीयांसर्वलौकीकाचीलाज ॥ आळवायदुराजभ
क्तिभावें ॥ १ ॥ पाहोनीयांझाडेंवरबडिलापाला ॥ खाऊ
निविठ्ठलाआळवावें ॥ २ ॥ वेंचूनियांचिंध्याभरोनियां
धाग ॥ गुंडाळूनीढुंगाआळवावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंमां
डील्यानिर्वाण ॥ तयानारायणउपेक्षीना ॥ ४ ॥ ३४१०
दह्याचियेअंगींनिघेताकलोणी ॥ येकामोलेंदोन्हीमा
गूंनये ॥ १ ॥ आकाशाचेपोटींचंद्रतारांगणें ॥ दोहींसी
समानपाहोंनये ॥ २ ॥ पृथवीच्यापोटीं हिरागारगोटी ॥
दोहींसीसवसाठीकरूंनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतैसेसंतआ
णिजन ॥ दोहींसीसमानभजूंनये ॥ ४ ॥ ३४११ ॥
कायधर्मानीत ॥ तुम्हांशिकवावेंहित ॥ १ ॥ अवघेरचि
येलेंहेळा ॥ लीलाब्रह्मांडसकळा ॥ २ ॥ नाममहादेव ॥

येयेनिवडीलाभाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवेळे ॥ माझेतुम्हा कांनकळे ॥ ४ ॥ ॥ ३४१२ ॥

भांडावेंतेंगोड ॥ पुरेसकळहिकोड ॥ १ ॥ ऐशाघरींचीया मोळा ॥ ठावनिकटजवळा ॥ २ ॥ हांकदेतांदारीं ॥ येती जवळीसामोरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशिवे ॥ मागीलतेंहातीं घावें ॥ ४ ॥ ॥ ३४१३ ॥

तेरादिवसझालेनिश्चक्रकरितां ॥ नपवसीअनंतामा यबापा ॥ १ ॥ बोधाचीहेखोळघेउनिबैसलासी ॥ का यहृषीकेशीझालेंतुज ॥ २ ॥ तुजवरीआतांप्राणमीत्य जीन ॥ हत्यामीघालीनपांडुरंगा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ तांमांडीलेंनिर्वाण ॥ प्राणहासांडीनतुजवरी ॥ ४ ॥ ॥ ३४१४ ॥

लोकफारवाखाअमंगळझाला ॥ त्याचात्यागकेलापां डुरंगा ॥ १ ॥ विषयींचेवलोंमीपणामुकलों ॥ शरणतु जआलोंपांडुरंगा ॥ २ ॥ घरदारअवघींझालींनाराय णा ॥ जीवींच्याजीवनापांडुरंगा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुझा लोंकासाविसी ॥ धांवहृषीकेशीआलिंगींमज ॥ ४ ॥ ॥ ३४१५ ॥

करिसीकींनकरिसीमाझाअंगीकार ॥ हामजविचार पडिलादेवा ॥ १ ॥ देशीकींनदेशीपायांचेंदर्शन ॥ म्हण ऊनिमनस्थीरनाहीं ॥ २ ॥ बोलसीकींनबोलसीमज सवेंदेवा ॥ म्हणऊनिजीवाभयवाटे ॥ ३ ॥ होईलकांन होयतुजमाझाआठव ॥ पडिलासंदेहहाचिमज ॥ ४ ॥

तुकाम्हणेमीतोकमाईचेहीन ॥ म्हणऊनिशीणकरींदे
वा॥५॥ ॥३४१६॥
ऐसामाझाकोणआहेभीडभार ॥ नावाचामीफारवा
यांगेलों॥१॥कायसेवारुजूआहेसत्ताबळ॥तेंमजराऊ
ळरुपाकरी॥२॥काययातीशुद्धहीनकुळकर्म ॥तेणेंपडे
वर्मतुझेठाईं ॥ ३ ॥ कोणतपोनिधिदानधर्मशीळ॥ अं
गींयेकबळआहेसत्ता ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेवायांझालोंभू
मीभार॥ होईलविचारकायनेणों ॥ ५ ॥ ३४१७ ॥
साचमजकायकळोंनयेदेवा ॥ कायतुझीसेवाकांहे
नव्हे॥ १ ॥ करावेंतेंबरेंजनसमाधान ॥ सेवावेंहेंवन
बोलवेना॥ २ ॥ शुद्धमाझाभावहोईलतुझेपाईं ॥ तरी
चहेदेईंनिवडूनि॥ ३ ॥ उचितअनुचितकळोंआलीगो
ष्टी॥ तुझेरुपादृष्टीपांडुरंगा॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमज .या
सर्वेंवाड॥ सांगसीतेंगोडआहेमज॥५॥ ॥३४१८॥
नाहींकंटाळलोंपरिवाटेभय॥ करावेंतेंकायनकळतां॥
॥१॥जनवनआम्हासमानचिझालें॥कामक्रोधकेलेपा
वठणी॥२॥ षडऊर्मीशत्रुजिंतिलेअनंता॥नामाचिया
सत्ताबळेंतुझ्या॥३॥मुख्यधर्मआम्हासेवकांचाऐसा॥
स्वामिकरीशिरसापाळावेंतें॥४॥ म्हणऊनितुकाअव
लोकीपाय॥ वचनाचीपाहेवासयेका ॥५॥ ३४१९॥
वायांवीणवाढविलाहोलौकिक॥आणिलालटिकवा
ददोषा॥ १ ॥ नाहींऐसाझालादेवमाझ्यामतें॥ भुकेले
जीवींतेकायजाणे॥ २ ॥ शब्दज्ञानेंगौरविलीहेवैख

री ॥ साचतें अंतरीं विवेचिना ॥ ३ ॥ झालों परदेशी गेले
दोन्ही ठाय ॥ संसार ना पाय तुझे देवा ॥ ४ ॥ तुका म्हणे मा
गें कळों येतें ऐसें ॥ न घेतों हें पिसें लावूनियां ॥ ५ ॥

॥ ३४२० ॥

न कळे तत्वज्ञान मूढ माझी मति ॥ परिध्यातों चित्तीं चरण
कमळ ॥ १ ॥ आगमाचे भेद मी तो काय जाणें ॥ काळ
तों चिंतनें सारितसे ॥ २ ॥ कांहीं नेणें परी म्हणवितो दास
होईल त्याचा त्यास अभिमान ॥ ३ ॥ संसाराची सोय
सांडिल मारग ॥ दुऱ्हाविलें जग येका घायें ॥ ४ ॥ मागि
ल्यालागाचें केलें से खंडण ॥ येकाये की मन राखियेलें ॥
॥ ५ ॥ तुका म्हणे अगा रखुमादेविवरा ॥ भक्त करुणाक
रा सांभाळावें ॥ ६ ॥ ॥ ३४२१ ॥

संसार सोहळे भ्रमती सकळ ॥ भक्ता याचें फळ विठोबा
चें ॥ १ ॥ भय चित्तीं धाक न मनती मनीं ॥ भक्तां चक्रपा
णि सांभाळीत ॥ २ ॥ पाप पुण्य त्याचें धरूं न शके अंग ॥
भक्तांसी श्रीरंग सर्वभावें ॥ ३ ॥ नव्हती ते मुक्त आवडे सं
सार ॥ देव त्याचा भार सर्व वाहे ॥ ४ ॥ तुका म्हणे देव भक्तां
वेळाईत ॥ भक्त ते निश्चित त्याचियानें ॥ ५ ॥ ३४२२ ॥

देवासी अवतार भक्तांसी संसार ॥ दोहींचा वीचार येक
पणें ॥ १ ॥ भक्तासी सोहळे देवाचिये अंगें ॥ देव त्यांच्या
संगें सुख भोगी ॥ २ ॥ देवें भक्तरूप दिल्हासे आकार ॥
भक्तीं त्याचा पार वाखाणिला ॥ ३ ॥ येका अंगें दोन्ही
झालीं हें निर्माण ॥ देव भक्त पण स्वामी सेवा ॥ ४ ॥ तुका

म्हणेयेथेंनाहींभिन्नभाव ॥ भक्ततोचिदेवदेवभक्त ॥
॥५॥ ॥३४२३॥

ढुंबरतीगाईतयाकडेकान ॥ कैवल्यनिधानदेउनिठा
के॥१॥ गोपाळाचीपूजाउच्छिष्टकवळी॥ तेणेंवनमा
ळीसुखावला ॥ २॥ चोरूनियांखायदहींदूधलोणी॥
भावेंचक्रपाणीगोविलातो ॥ ३ ॥ निष्कामतोझाला
कामासीलंपट॥ गोपिकांचीवाटपाहातसे॥ ४ ॥ जग
दानीइच्छीयेकतुळसीदळ॥ भावाचासकळविकिला
तो॥ ५ ॥ तुकाम्हणेहेंचिचैतन्यसांवळें॥ व्यापूनिनिरा
ळेंराहिलेंसे॥ ६ ॥ ॥३४२४॥

वाढविलेंकांगा॥ तुम्हीयेवढेंपांडुरंगा॥ १ ॥ कायहोती
मजचाड॥ येवढीकरायाबडबड॥ २ ॥ ब्रह्मसंतर्पण॥
लोकींकरावेंकीर्तन॥ ३॥ निमित्याचाधणी॥ तुकाम्ह
णेनव्हेकोण्ही॥ ४ ॥ ॥३४२५॥

अलकापुरींत (आळंदी) ब्राह्मण बेताळीस धरणें
बैसला तेसमयीं दृष्टांत झाला कीं देहूस तुकोबा
जवळ जाणें त्याबद्दल अभंग.

श्रीपंढरीशापतितपावना॥ येकविज्ञापनापायांपाशीं
॥१॥ अनाथाजीवांचातूंकाजकैवारी॥ ऐसीचराचरीं
ब्रीदावळी॥ २ ॥ नसांगतांकळेअंतरींचेंगूज॥ आतां
तुझीलाजतुजदेवा ॥ ३ ॥ आळिकरज्याचेंकरिसीस
माधान॥ अभयाचेंदानदेऊनियां ॥ ४॥ तुकाम्हणेतूं
चिखेळेदोहींठाईं॥ नसेलतोदेईंधीरमना॥५॥३४२६

अगायेउदाराअगाविश्वंभरा ॥ रखुमाईच्यावरापांडु
रंगा ॥ १ ॥ अगासर्वोत्तमाअगाकृष्णारामा ॥ अगामे
घश्यामाविश्वजनित्या ॥ २ ॥ अगाकृपावंताजीवदा
निदाता ॥ अगासर्वसत्ताधरितीया ॥ ३॥ अगासर्वजा
णाअगानारायणा ॥ करुणावचनाचित्तद्यावें ॥ ४ ॥
तुकाम्हणेनाहींअधिकारतैसी ॥ सलगीपायांपासींके
लीमागें ॥ ५ ॥ ॥३४२७॥
नव्हेदासखरा ॥ परीझालाहाढांगोरा ॥ १ ॥ यासींका
यकरूंआतां ॥ तूंहेंसकळजाणता ॥ २ ॥ नाहींपुण्यगां
ठीं ॥ जेंहेंवेंचूंकोणासाठीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाउपाधी ॥
वाढविलीकृपानिधी ॥ ४ ॥ ॥३४२८॥
तुजविणसत्ता ॥ नाहींवाचावदवीता ॥ १ ॥ ऐसेआ
म्हीजाणोंदास ॥ म्हणोनिझालोंउदास ॥ २ ॥ तुम्हीदि
ल्हाधीर ॥ तेणेंमनझालेंस्थीर ॥ ३ तुकाम्हणेआढ ॥ के
लोंमीहेंतुझेंकोड ॥ ४ ॥ ॥३४२९॥
कायमीजाणता ॥ तुम्हाहुनीज्याअनंता ॥ १ ॥ जोहा
करूंअतिशय ॥ कायतुम्हादयानये ॥ २ ॥ कायतुजना
हींकृपा ॥ विश्वाचियामायबापा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवा
णी ॥ माझीवाढतुम्हाहुनी ॥ ४ ॥ ॥ ३४३० ॥
कायज्ञानेश्वरीउणे ॥ तिहींपाठविलेंधरणे ॥ १ ॥ ऐको
नियांलेखीत ॥ म्हणेजाणविलीहेमात ॥ २ ॥ जरीजा
णेधनी ॥ वदवीसेवकाचीवाणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेठेवा
होतासांभाळावादेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३४३१ ॥

ठेवोनियांडोई ॥ पाईझालोंउतराई ॥ १ ॥ कारणतेंतुम्ही
जाणा ॥ मीतराळनारायणा ॥ २ ॥ प्रसंगींवचन ॥ दिल्हें
तेंचिखावेंअन्न ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभार ॥ तुम्हीजाणाथो
डेंफार ॥ ४ ॥ ॥ ३४३२ ॥
नकोकांहींपडोंग्रंथांचीयेभरी ॥ शीघ्रवतकरीहेंचियेक
॥ १ ॥ देवाचीयेचाडेंआळवावेंदेवा ॥ वासदेहभावापा
डोनियां ॥ २ ॥ साधनेंघालितीकाळाचियेमुखीं ॥ गर्भ
वाससेखीनचुकती ॥ ३ ॥ उधाराचामोक्षहोयनव्हेऐ
सा ॥ पतनासीइच्छाआवश्यक ॥ ४ ॥ रोकडीपातली
अंगसंगेजरा ॥ आतांउजगराकोठवरी ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेघालीनामासाठींउडी ॥ पांडुरंगथडीपाववील ॥ ६ ॥
॥ ३४३३ ॥
नाहींदेवापासींमोक्षाचेंगांठोळें ॥ आणोनीनिराळेंद्या
वेंहातीं ॥ १ ॥ इंद्रियांचाजयसाधोनियांमन ॥ निर्वि
षकारणअसेतथें ॥ २ ॥ उपासपारणीअक्षराचीआटी ॥
सत्कर्माशेवटींअसेफळ ॥ ३ ॥ आदरेंसंकल्पवारीअति
शय ॥ सहजतेंकायदुःखजाणें ॥ ४ ॥ स्वप्नींचीयेघायें
विवळसीवाया ॥ रडेरडतीयासवेंमिथ्या ॥ ५ ॥ तुका
म्हणेफळआहेमूळापासीं ॥ शरणदेवाशीजायवेगीं
॥ ६ ॥ ॥ ३४३४ ॥
त्यजीलेभेटवींआणोनिवासना ॥ दाविल्याचेंजना
कायकाज ॥ १ ॥ आळवावेंदेवाभाकुनिकरुणा ॥ आ
पुलीयामनासाक्षकरीं ॥ २ ॥ नाहींजावेंयावेंदुरोनी

लागत ॥ आहेसाक्षभूतअंतरींचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहा तोआहेकृपासिंधु ॥ तोडीभवबंधुतात्काळीक ॥ ४ ॥

॥ ३४३५ ॥

गोविंदगोविंद ॥ मनालागलीयाछंद ॥ १ ॥ मगगोविंदतेकाया ॥ भेदनाहींदेवतया ॥ २ ॥ आनंदलेंमन प्रेमेंपाझरतीलोचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआळी ॥ जेविनुरेंचिवेगळी ॥ ४ ॥ ॥ ३४३६ ॥

ज्याचेंजयाध्यान ॥ तेंचिहोयत्याचेंमन ॥ १ ॥ म्हणवोनिअवघेंसारा ॥ पांडुरंगदृढधरा ॥ २ ॥ समखूणज्याचेपाय ॥ उभाव्यापकविटेठाय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनभापरताअणूचाहिगाभा ॥ ४ ॥ ॥ ३४३७ ॥

पाहोनियांग्रंथकरावेंकीर्तन ॥ तेव्हांझालेंजाणफळत्याचें ॥ १ ॥ नाहींतरीवायांकेलीतोंडपिठी ॥ उरीतेशेवटींउरलीसे ॥ २ ॥ पढोनियांवेदहरिगुणगावे ॥ ठावेतेजाणावेतेव्हांझाले ॥ ३ ॥ तपतीर्थाटणेंतेव्हांकार्यसिद्धी ॥ स्थीररराहेबुद्धीहरिचेनामीं ॥ ४ ॥ यागयज्ञादिककायदानधर्म ॥ तरीफळनामकंठींराहे ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनकोकाबाढाचेभरी ॥ पडोसारधरींहेंचियेक ॥ ६ ॥ ॥ ३४३८ ॥

ज्याचेंखावेंअन्न ॥ त्याचेंकरावेंचिंतन ॥ १ ॥ त्याचेंदिल्हेंत्यासीभावे ॥ फळआपणासीफावे ॥ २ ॥ आहेहाआधार ॥ नामत्याचेंविश्वंभर ॥ ३ ॥ नाहींरिताठाव ॥ तुकाम्हणेपसरीभाव ॥ ४ ॥ ॥ ३४३९ ॥

संकोचूनिकायझालासीलहान ॥ घेईआपोषणब्रह्मां

डाचें ॥ १ ॥ करुनीपारणेआंचवणेसंसारा ॥ उसीरउ
सीरालाऊंनको ॥ २ ॥ घरकुलानेहोतापाहिलाअंधा
र ॥ तेणेकेलेंफारकासावीस ॥ ३ ॥ झुगारूनिदूरिलप
विलेंकाखें ॥ तुकाम्हणेवाखेकौतुकाचें ॥ ४ ॥

॥३४४०॥

माझ्याबापेंमजदिधलेंभातुकें ॥ म्हणोनिकौतुकेंक्रीडा
करी ॥ १ ॥ केलीआलीपुढेंबोलिलोंवचन ॥ उत्तमहेंदा
नकेलेंत्याचें ॥ २ ॥ घेऊनीविभागजावेंलवलाह्या ॥
आलेतील्याठायाआपुलीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्ञानदे
विसमुदाय ॥ करावामीपाययेईनवंदु ॥ ४ ॥३४४१॥
ज्ञानियाचाराजागुरुमहाराव ॥ म्हणतीज्ञानदेवतुम्हाऐ
सें ॥ १ ॥ मजपामरासीकायथोरपण ॥ पाईंचीवाहाण
पाईंबरी ॥ २ ॥ ब्रह्मादिकजेथेतुम्हावोळंगणे ॥ इतरतु
ळणेकायपुरे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणनेणेयुक्तीचीतेखोली ॥
म्हणोनिठेवीलीपाईंडोई ॥ ४ ॥ ॥३४४२॥
बोलीलींलेंकुरें ॥ वेडींवांकुडींउत्तरें ॥ १ ॥ कराक्षमाअप
राध ॥ महाराजतुम्हीसिद्ध ॥ २ ॥ नाहींविचारिला ॥
अधिकारम्यांआपुला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्ञानेश्वरा ॥ रा
खापायापेंकिंकरा ॥ ४ ॥ ॥३४४३॥
कायतुम्हींजाणा ॥ करूंआव्हेरनारायणा ॥ १ ॥ तरीया
लटिक्याचिगोई ॥ निवडिलीदुसरेठाईं ॥ २ ॥ कळोअं
तरींचागुण ॥ नयेफुटल्यावांचून ॥ ३ ॥ आणिलेअनुभ
वा ॥ जनाच्याहेज्ञानदेवा ॥ ४ ॥ आणिककोण्हीभीती

त्याच्याचिंतनेविश्रांती ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेबीजापोटीं ॥
फळतैसेंचिशेवटीं ॥ ६ ॥ ॥३४४४॥
अविश्वासीयाचेंशरीरसुतकी ॥ विटाळपातकीभेदवा
दी ॥ १ ॥ कायत्याचावेलजाईलमांडवा ॥ होतातैसाठे
वाआलापूढें ॥ २ ॥ मातेचासंकल्पव्हावाराजबिंडा ॥
कपाळींचाधोंडाउभाठाके ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजैसाकुच
राचादाणा ॥ परिपाकींजाणाखोटाजसा॥ ४॥३४४५
तामसाचींतपेंपापाचीसिदोरी ॥ तमोगुणेभरीघातलें
से ॥ १ ॥ राज्यमदआडसुखाचिसंपत्ती ॥ उल्लंघुनिजा
तीनिरयगांवा ॥ २॥ इंद्रीयेंदमिलींइच्छाजीतीजीवी ॥
नागवितीठावीनाहींपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहरिभजनावां
चून ॥ करितीतोशीणपाहोंनये ॥ ४ ॥ ॥ ३४४६ ॥
हरिकथेवीणइच्छितीस्वहित ॥ हरिजनींचित्तनघाला
तेथे॥ १ ॥जाईभंगोनियांआपुलाविश्वास॥ अवघिया
नाशकारणाचा ॥ २॥ ज्याचीयांबैसावेंभोजनपंगती॥
त्याचीयेसंगतीतैसेंखावें ॥ ३॥ तुकाम्हणेकायझालेती
जाणते ॥ देवाहिपरतेथोरतुम्ही ॥ ४ ॥ ॥ ३४४७॥
शेवकेंकरावेंस्वामीचेंवचन ॥ त्यासीहुंतूंपणकामान
ये॥ १ ॥ घेईलजीवकांसारीलपरतें ॥ भंगलीयाचितें
सांदिजेना ॥ २ ॥ खद्योतेंदावावीरविकेवींवाट ॥ आ
पुलेंचिनीटउसंतावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचितोज्ञानाचांसा
गर ॥ परिनेटीआगरभिजोंभेदें ॥ ४॥ ॥ ३४४८ ॥
जयाचियेद्वारींसोन्याचापिंपळ ॥ अंगींऐसेंबळरेडा

बोले ॥ १ ॥ करीलतेंकायनव्हेमहाराज ॥ परिपाहेबीज
शुद्धअंगीं ॥ २ ॥ जेणेहेघातलीमुक्तीचीगवादी ॥ मेळ
विलीमांदीवैष्णवांची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतेथेसुखाकाय
उणे ॥ राहेसमाधानेंचित्ताचिया ॥ ४ ॥ ॥ ३४४९ ॥
बहुतांछंदांचेबहुवसेजन ॥ नयेवाटूंमनत्यांच्यासंगें
॥ १ ॥ करावाजतनआपुलाविश्राम ॥ अंगींआलारस
आवडीचा ॥ २ ॥ सुखाचीसमाधिहरिकथामाउली ॥
विश्रांतीसाउलीशिणलीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबुडेंबांधो
नीदगड ॥ तेथेकायकोडधांवायाचें ॥ ४ ॥ ३४५० ॥
हरिकथेनाहीं ॥ विश्वासज्याच्याठाईं ॥ १ ॥ त्याचीवा
णीअमंगळ ॥ कानउंदीराचेंबीळ ॥ २ ॥ सांडोनिहारस ॥
करितीआणीकसायास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपिसीं ॥ वायां
गेलीकितीऐसीं ॥ ४ ॥ ॥ ३४५१ ॥
प्रेमाम्रुताचीधार ॥ वाहेदेवाहीसमोर ॥ १ ॥ ऊर्ध्ववाहि
नीहरिकथा ॥ मुगुटमणिसर्वांतीर्थां ॥ २ ॥ शिवाचेंजी
वन ॥ जाळीमहादोषकीर्तन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहरि ॥ श्रु
तिवाणिईचीथोरी ॥ ४ ॥ ॥ ३४५२ ॥
आतांमाझ्यामना ॥ हेचिघडोउपासना ॥ १ ॥ ऐसेंक
रींगापांडुरंगा ॥ प्रेमवोसंडेसेअंगा ॥ २ ॥ सर्वकाळनये ॥
वाचेवीटआलाभयें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवैष्णवांसंगती ॥
हेंचिभोजनपंगती ॥ ४ ॥ ॥ ३४५३ ॥
उपासकराडी ॥ तींहींकराविबापुडी ॥ १ ॥ आम्हीविठो
बाचेदास ॥ चिंताझुगारीलीआस ॥ २ ॥ भक्तिच्याउ

त्कर्षे ॥ नाहींमुक्तीचेंतेंपिसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबळ ॥ अं
गींआमुच्यासकळ ॥ ४ ॥ ॥ ३४५४ ॥
करविलीतैसीकेलीकटकट ॥ वांकडेंकींनीटदेवजाणे
॥ १ ॥ कोणाकारणेंहेंझालेंसेंनिर्माण ॥ देवाचेंकारण
देवजाणे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमीतोअभिमानावेगळा ॥
घालूनीगोपाळांभारअसें ॥ ३ ॥ ॥ ३४५५ ॥
तुम्हीयेथेंपाठविलाधरणेकरी ॥ त्याचीझालीपरीआई
कातें ॥ १ ॥ आतांकायपुढेंवाढऊंविस्तार ॥ झालास
माचारआईकातो ॥ २ ॥ देवाचेंउचितएकादेशअभं
ग ॥ महाफळत्यागकरुनिगेला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसेवा
समर्पुनिपाईं ॥ झालोंउतराईठावेंअसो ॥ ४ ॥ ३४५६ ॥
ऐकासंतजनउत्तरमाझेंबोवेडबोल ॥ करिलाडतुम्हापु
ढेंहोझणिकोणीकोपालें ॥ १ ॥ उपायसाधनऐकाकोण
गतीअवगती ॥ दृढवैसोनिसादरतुम्हीधरावेंचित्तीं ॥
॥ २ ॥ धर्मतयासीचजोडेरेज्याचीआधीनभाज ॥
कर्मतयासीचजोडेरेभीतनाहींलाज ॥ ३ ॥ पुण्यतें
जाणारेभाईनोपरउपकाराचें ॥ परपीडापरनिंदाख
रेंपापतयाचें ॥ ४ ॥ लाभतयासीझालामुखींदेवउच्या
री ॥ प्रपंचापाठींगुंतलाहाणीतयासीथोरी ॥ ५ ॥ सुख
तेंजाणारेभाईनोसंतसमागम ॥ दुःखतेजाणारेभाई
नोशमतेथेंविषम ॥ ६ ॥ साधनतयासीसाधेरेज्याचे
स्वाधीनबुद्धी ॥ पराधीनआहेघातरेथोरजाणसंबंधी ॥
॥ ७ ॥ मानपावेतोआगळामुख्यइंद्रीयराखे ॥ अपमा

नीतोआधररसस्वाद्चाखे ॥८॥जाणतातयासीबोलि
जेजांणेसिद्धलक्षण ॥ नेणतातयासीबोलिजेवाद्करि
भूषण॥९॥भलातोचियेकजाणारेगयावर्जनकरी ॥ बु
रानष्टधनमेळवीपरद्वारजोकरी ॥ १० ॥ आचारीतोअ
न्नकाढीरेगाईअतिथीविभाग ॥ अनाचारीकरीभोज
नग्वाह्निनसतांसंग ॥ ११ ॥ स्वहिततेणेंचिकेलेंरेभूतीं
देखिलादेव ॥अनहिततयाचेंझालेंरेआणिअहंभाव ॥
॥ १२ ॥ धन्यजन्मातेंचिआलेरेयेकहरिचेदास ॥ धिग
तेविषईगुंतलेकेलाआयुष्यानाश ॥ १३ ॥ जोहरितो
चियेकजाणारेजाणेसिद्धलक्षण॥ वेडसरुतोभलेरेवर
द्ळभूषणें॥ १४ ॥ बळियाढातोचिजाणारेभक्तिदृढश
रीरीं॥ गांढ्यातयासीबोलिजेयेकभावनधरी॥ १५॥
खोलतोवचनगुरुचेंजोगिळुनिबैसे ॥ उथळधीरनाहीं
अंगींरेम्हणेहोईलकैसें॥ १६ ॥ उदारतोचीजीवभावरे
ठेवींदेवाचेपाईं॥ कृपणतयासीबोलिजेपडेउपाधीठाईं
॥ १७ ॥ चांगलेपणतेंचरेज्याचेंअंतरशुद्ध ॥ वोंगळम
ळिनअंतरींवाणीवाहेदुर्गंध ॥ १८ ॥ गोडतेंचियेकआ
हेरेसारविठ्ठलनाम ॥ कडुतोसंसाररेलक्षचौऱ्यांसीज
न्म ॥ १९ ॥ तुकाम्हणेमनाधरींरेसंतसंगतींसोई ॥ नल
गेकांहींकरावेंराहेविठ्ठलपाईं ॥ २० ॥ ३४५७॥

॥येकाखडीअभंग॥

करावाकैवाडकाहीं ॥ नाहींउरीआलीनाहीं ॥ १ ॥स्म
रापंढरीचादेव ॥ मनींधरूनियांभाव ॥२॥ खचिविलेहे

काळें॥उगवाललाहेजाळें ॥ ३ ॥ गजरनामाचा॥ क
रालवलाहोवाचा॥ ४॥ घरटीचक्रफेरा॥ जन्ममृत्युचा
भोंवरा॥ ५॥ नानाहव्यासाचीजोडी॥ तृष्णाकरीदश
धडी ॥ ६ ॥ चरणींठेवाचित्त॥म्हणादेवाचेंअंकीत॥
॥ ७॥ छंदनानापरी ॥ कळानपवीजेहरी ॥ ८॥ जगा
चाजनिता॥भुक्तिमुक्तीचाहीदाता ॥ ९॥ झणीमाझें
माझें॥ भारवागवीसीवोझें ॥ १० ॥ वाचिकारेकेली
बुद्धी॥ नाहींतरायाचीशुद्धी॥ ११॥टणकधाकुलीं॥ अ
वघींसरतीविठ्ठलीं॥ १२॥ ठसात्रिभुवनीं॥ उदारहासी
रोमणी॥ १३ ॥ डगमगीतवायांजाय॥ धीरनाहींगो
तेखाय॥ १४॥ ढळोंनयेजरी॥ लाभघरींचियाघरीं॥
॥ १५॥ नाहींऐसेंराहे ॥ कांहींनाशीवंतदेहे॥ १६॥ त
रणाभाग्यवंत॥ नेटहरीकीर्तनात ॥ १७॥ थडीटाकी
पैलतीर॥ वाहेटोकहोयवीर ॥ १८ ॥ दमातीचेनावें॥
अहंकारजायजिवें ॥ १९ ॥ धनंधान्यहेवा॥ नाडकुटुं
बाचीसेवा ॥ २० ॥ नामगोविंदाचें॥ प्यारेंहेंचीभाग्य
साचें॥ २१॥परउपकारा॥वेंचाशक्तिनिंदावारा॥ २२॥
फळभोगइच्छा॥देवआहेजैसातैसा ॥ २३॥ बरवाऐ
शाछंदें॥ वाचेगोविंदगोविंद ॥ २४ ॥ भविष्याचेंमा
था॥ भजननेदावेंसर्वथा॥ २५॥ मागलागलानसंडी॥
आळसेंमातीघालितांतोंडीं ॥ २६॥ यज्ञकीर्तिमान॥
तरीजोडनारायण॥ २७॥ रविलोपेतेजें॥ जरीहारपेहें
दुजें॥ २८॥ लकारलाविला॥ अंगींनसतांचिउगला॥

॥ २९ ॥ वासनेचीधाडी ॥ बंदखोडाबाडबेडी ॥ ३० ॥ सारतेंनकळे ॥ कायझांकियेलेडोळे ॥ ३१ ॥ खंतीतेन धरा ॥ होयगाढवकुतरा ॥ ३२ ॥ सायासाचिजोडी ॥ पिकेंकाढीलीयापेडी ॥ ३३ ॥ हातींहितआहे ॥ परीनक रितीपाहे ॥ ३४ ॥ अलंकारलेणें ॥ भारेंतुळसीमुद्राभर णें ॥ ३५ ॥ शांतीकेलीविष्णुदासीं ॥ तुकाम्हणेपाहाकै सी ॥ ३६ ॥ ॥ ३४५८ ॥

अभंगाच्यावह्या उदकांत बुडऊन पांच दिवस उगे चि राहिले तेव्हां छळवादी येऊन फिरोन निषे धाच्या गोष्टी बोलों लागले श्री सन्मुख ते रा दिवस निद्रा केली ते अभंग. १९

भूतबाधाआम्हाघरीं ॥ हेतोंआश्चर्यगाहरी ॥ १ ॥ झा लाभक्तीचाकळस ॥ आलेवस्तींशीहेदोष ॥ २ ॥ जागर णाचेंफळ ॥ दिल्हेंजोडूनीतळमळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदे वा ॥ आजिकळोंआलासीशेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३४५९ ॥

नाहींजोंवेंचलोंजिवाचीयात्यागें ॥ तोंवरीवाउगेंनये बोलों ॥ १ ॥ जाणविलेंआतांकरीनउद्देश ॥ जोडीकिं वानाशतुमचाजीवें ॥ २ ॥ ठाईचेंचिआलेंहोतेंऐसेंम ना ॥ जावेंऐसेंवनादृढझालें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमगवेंची नउत्तरें ॥ उदेसिलेंखरेंझाल्यावरी ॥ ४ ॥ ॥ ३४६० ॥

करूंकवित्वकांनाहींआतांलाज ॥ मजभक्तराजहांस तील ॥ १ ॥ आतांआलायेकनिवाड्याचादिवस ॥ स त्यावीणकाष्ठविसरला ॥ २ ॥ अनुभवावीणकोणकरी

पाप ॥ तरीचसंकल्पलाजलावे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतां
नधरवेधीर ॥ नव्हेजीवस्थीरमाझामज ॥ ४ ॥ ३४६१ ॥
नाहींआइकततुम्हींमाझेबोल ॥ कासयाहेफोलउफणूं
भूस ॥ १ ॥ येसीतेंकरीनबैसलियाठायां ॥ तूंचिबुझा
वयाजबळिदेवा ॥ २ ॥ करावेतेकेलेसकळउपाय ॥ आ
तांपाहींकायअझुनीवास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआलाआ
झेसीसेवट ॥ होउनियांनीटपायांपडे ॥ ४ ॥ ॥ ३४६२ ॥
नव्हेतुम्हाजरी ॥ येवढेंकारणमुरारी ॥ १ ॥ मगजैसातैं
साकाळ ॥ दाटसारावापातळ ॥ २ ॥ स्वामीचेतेसांडे ॥ पुत्र
होतांकाळेंतोंड ॥ ३ ॥ शब्दानाहींरुची ॥ मगकोठेतुका
वेंची ॥ ४ ॥ ॥ ३४६३ ॥
केल्यापुरतीआळी ॥ किंवाहोतेटाळाटाळी ॥ १ ॥ सत्य
संकल्पपावेंफळ ॥ हेतोनदिसेचिबळ ॥ २ ॥ दळणा
च्यावोव्या ॥ रित्याखऱ्यामापेंघ्यावा ॥ ३ ॥ जातीउख
ळेंचाटूं ॥ तुकाम्हणेराज्यघाटूं ॥ ४ ॥ ॥ ३४६४ ॥
पाववेसंतोष ॥ तुम्हीयासाठींसायास ॥ १ ॥ करीआ
वडीवचन ॥ पालटुनीक्षणक्षण ॥ २ ॥ द्यावेंअभयदा
न ॥ भूमिनपडावेंवचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपरस्परें ॥ कांहीं
वाढवीउत्तरें ॥ ४ ॥ ॥ ३४६५ ॥
बोलतांवचनअसापाठमोरे ॥ मजभावबळेंकळोंआले
॥ १ ॥ मागीलतेंनयेअरुचीनेहातां ॥ नाहींवरीसत्ताआं
दराची ॥ २ ॥ समाधानासाठींलाविलासेकान ॥ चोर
लेंसेमनदिसतसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हातुमचेचिफंद ॥

वरदळछंदकळोंयेती ॥ ४ ॥ ॥३४६६॥

कशासाठींवैसोंकरूनियांहाट॥वाउगाबोभाटडांगोरा
हो॥१॥ कायआलेयेकाजोवाच्याउद्गारें॥पावसीउच्चा
रेंकायहोतें॥२॥ नेदीपाठपरीअन्नेतोनमरी॥ आपुलि
येथोरीसाठीराजा॥३॥तुकाम्हणेआतांअव्हेरिलेंतरी॥
मगकोणकरीदुकानहा॥४॥ ॥३४६७॥

माझामजनाहीं॥ आलाउबगतोकांहीं॥ १ ॥ तुमच्या
नामाचीजतन॥ नव्हतांथोरीवाटेशीण॥ २ ॥ नपडा
वीनिंदा॥ कानींस्वामिचीगोविंदा॥ ३ ॥ तुकाम्हणेला
ज॥ आम्हांस्वामीचेंतेंकाज॥ ४ ॥ ॥३४६८॥

कांहींमागणेंहेंआम्हांअनुचित ॥ वडिलांचीरीतजाण
तसों॥ १ ॥ देहतुच्छझालेसकळउपाधी ॥ सेवेपासींबु
द्धीराहिलीसे॥ २ ॥ शब्दतोउपाधिअचळनिश्चय॥ अ
नुभवकायनाहींअंगीं॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेहफाकिलावि
भागीं॥ उपकारअंगींउरविला॥ ४॥ ॥३४६९॥

मागिल्यासपसरींकर॥ पळतांभरिवारवती॥ १ ॥ का
यआम्हीनेणोंवर्म॥ केलाश्रमनेणतां॥ २ ॥ बोलतांव
रेयेतांरागीं॥ कठिणलागींमागेंमागें॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
येथेबोली॥ असेचालीउफराटी ॥ ४ ॥ ॥३४७०॥

असोतुझेंतुजपासीं॥ आम्हांत्यासींकायचाड॥ १ ॥वि
रोधेंकांकोंडूंमन॥ समाधानअसोनी॥ २ ॥ करावातो
उरेलाग॥ खटपटवाहातसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेउनिरा
गा॥ कामीविभागामुकेन॥ ४ ॥ ॥३४७१॥

आहेतेंचिपुढेंपाहों ॥ बरेंआहोंयेथेचि ॥ १ ॥ कायावा ढऊनिकाम ॥ उगाचश्रमतृष्णेचा ॥ २ ॥ स्थिरावतां वेधींबरें ॥ चालीपुरेपडेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवळितांम न ॥ आम्हांक्षणनलगे ॥ ४ ॥ ॥३४७२॥

सांगादासनव्हेतुमचामीकैसा ॥ ऐसेंपंढरीशाविचा रूनी ॥ १ ॥ कोणासाठींकेलीप्रपंचाचीहोळी ॥ यापायां वेगळीमायबापा ॥ २ ॥ नसेलतोद्यावासत्यत्वासीधी र ॥ नयेबाजूहीरउफराटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हांऐहि कपरत्र ॥ नाहींकुळगोत्रतुजविण ॥ ४ ॥ ३४७३ ॥

अनन्यासींठावयेकसर्वकाज ॥ येकावीणदुजेंनेणे चित्त ॥ १ ॥ नपुरतांआळीदेशाधडीव्हावें ॥ तेंकायबरवें दिसतसे ॥ २ ॥ लेंकराचाभारमाउलीचेशिरीं ॥ निढळते दूरीधरिलिया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकितीघातलीलांबणी ॥ समर्थहोऊनिकेवढ्यासाठीं ॥ ४ ॥ ॥ ३४७४ ॥

स्तुतीतरीकायकरूंकोणापासीं ॥ कीर्तितरीकैसीवा खाणावी ॥ १ ॥ खोट्यातवनाहींअनुवादाचेंकाम ॥ उर लाहाश्रमवरीबरा ॥ २ ॥ म्हणवावीत्याचीखूणनाहींहा तीं ॥ अवकळाफजीतीसावकाश ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेंगे तुमचेंमाझेंतोंड ॥ होऊनियांलंडआळवितों ॥ ४ ॥ ॥ ३४७५ ॥

कांहींचनलगेआदिअवसान ॥ बहुतकठिणदिसतसां ॥ १ ॥ अवघ्याचिमाझ्यावेचविल्याशक्ति ॥ केलेसी युक्तिझालीपुढें ॥ २ ॥ बोलिलेंवचनहारपलेंनभीं ॥ उर

लातोउभीआहेंतैसी ॥ ३॥ तुकाम्हणेकांहींनकरावेसें झालें ॥ ठकितचिठेलेंचित्तउगें ॥४॥ ॥३४७६॥

रूपींगोवियेलेंचित्त ॥ पाईराहिलेंनिश्चिंत ॥ १ ॥ तुम्ही देवाअवघेचिगोमटे ॥ मुखदेखतांदुःखमिटे॥ २ ॥झाली इंद्रियांविश्रांति ॥ भ्रमणतांपीडितहोती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभेटी ॥ सुटलिभवबंधाचीगांठी ॥ ४ ॥

॥ ३४७७॥

उदकांत वह्या बुडविल्या त्या कोरड्या निघाल्या तेव्हां अन्याय झाला म्हणोन ७ अभंगकेले ते

थोरअन्यायकेला ॥ तुझाअंतम्यांपाहिला ॥ जनाचियाबोला ॥ सांठींचित्तक्षोभविलें ॥ १ ॥ भागविलासीकेलाशीण ॥ अधममीयातिहीन॥झांकुनिलोचन॥दिवसतेराराहिले॥ २ ॥ अवघेंघालोनिकोडें ॥ ताइनभूकेचेंसांकडें ॥ योगक्षेमपुढें ॥ तुजकरणेंलागेल ॥ ३ ॥ उदकींराखिलेकागद॥ चूकविलाजनवाद ॥ तुकाम्हणेब्रीद॥ साचकेलेंआपुलें ॥ ४ ॥ ॥ ३४७८॥

कृपाळूमाऊली ॥ आम्हादीनाचीसाउली ॥ नावरितआली ॥ बाळवेषेंजवळी ॥ १ ॥ माझेंकेलेंसमाधान॥ रूपगोजिरेंसगुण ॥ निववलिंमन ॥ आलिंगनदेऊनि ॥ २॥ कृपाकेलीजनाहार्ती ॥ पाईठावदिल्हासंतीं ॥ कळोंनयेचित्तीं ॥ दुःखकैसेंआहेतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमीअन्यायी ॥ क्षमाकरींवोमाझेआई ॥ आतांपुढतीकाई ॥ तुजनघालींसांकडें॥ ४ ॥ ॥ ३४७९॥

कापोकोणीमाझीमान॥सुखेंपीडोतदुर्जन ॥ तुजही
यशीण॥तेंमीनकरींसर्वथा ॥ १ ॥ चूकीझालीयेकवे
ळा॥मजपासुनीचांडाळा ॥ उभेंकरूनिजळा ॥ मा
जिवत्याराखील्या॥ २॥ नाहींकेलाहाविचार॥ माझा
कोणअधिकार॥समर्थासींभार॥नकळेकैसाघालावा
॥ ३ ॥ गेलेहोऊनियांमागें॥ नयेबोलोंतेंवाउगें॥ पुढी
लियाप्रसंगें॥ तुकाम्हणेजाणावें ॥ ४ ॥ ॥३४८०॥
कायजाणेंमीपामर ॥ पांडुरंगातुझापार ॥ धरलिया
धीर॥ काययेकनकरिसी ॥ १ ॥ उताविळझालोंआ
धीं॥ मतिमंदहीनबुद्धी॥ परीतूंकृपानिधि॥नाहींकेला
अव्हेर॥ २ ॥ तूंदेवाचाहिदेव ॥ सकळब्रह्मांडाचाजीव
आम्हादासाकीव॥ कांभाकणेंलागली ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेविश्वंभरा॥ मीतोपतितचिखरा॥ अन्यायदूसरा
दारींधरणेंबैसला॥ ४॥ ॥३४८१॥
नव्हतीआलीसीसासुरी॥ अथवांघायपटीवरी ॥ तों
म्यांकेलाहरि॥ येव्हढातुम्हाआकांत॥ १ ॥ वांटिलासी
दोहींठाई॥ मजपासींआणिडोहीं॥लागोंदिल्हानाहीं॥
येथेतेथेआघात॥ २ ॥ जीवघेतीमायबापें ॥ थोड्या
अन्यायाच्याकोपें॥ हेंतोनव्हेसोपें॥ साहोंतोचिजाणि
तलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृपावंता ॥ तुजऐसानाहींदाता॥
कायवानूंआतां॥ वाणीमाझीखुंटली॥ ४ ॥३४८२॥
तूंमाउलीहूनिमायाळ॥ चंद्राहुनीशीतळ॥ पाणीयाहु
निपातळ॥ तूंकल्होळप्रेमाचा ॥ १ ॥ देऊंकशाचीउप

मा ॥ दुजीतुजपुरुषोत्तमा ॥ वोवाळूनियांनामा ॥ तु
झ्यावरूनिटाकिलों ॥ २ ॥ तूंवाकेलेंरेअमृता॥गोडत्या
हिपरता॥ पांचांतत्वांचाजनिता॥ सकळसत्तानायका
॥ ३ ॥ कांहींनबोलोनिआतां ॥ उगाचचरणींठेवितों
माथा॥ तुकाम्हणेपंढरिनाथा॥क्षमाकरींअपराध॥४॥
॥३४८३॥

मीअवगुणीअन्यायी ॥ कितीम्हणोनिसांगोंकाई॥आ
तांमजपाईं ॥ ठावदेईंविठ्ठले ॥ १ ॥ पुरेपुरेहासंसार ॥ क
र्मबळवंतदुस्तर ॥ राहोंनेदीस्थिर ॥ येकेठाईंनिश्चळ ॥
॥ २॥ अनेकबुद्धीचेतरंग ॥ क्षणक्षणापालटेरंग ॥ धरूं
जातांसंग ॥ तंवतोहोतोबाधक॥३॥ तुकाम्हणेआतां॥
अवघीतोडींमाझीचिंता ॥ येउनिपंढरिनाथा॥वासक
रींह्रद्यीं ॥ ४ ॥ ॥३४८४॥

स्वामिनीं आपुल्या स्त्रीस उप
देश केला ते अभंग

पिकल्याशेताचाआम्हांदेतोवांटा ॥ चौधरीगोमटापां
डुरंग॥ १ ॥ सत्तरटकेबाकीउरलीमागतोहा ॥मागेंझड
लेंदाहाआजिवरी ॥ २ ॥ हांडाभांडींगुरेंदाखवीऐवज॥
माजघरींवाजेबैसलासे ॥ ३ ॥ मजयासीभांडतांजा
बनेदीबळें ॥ म्हणेयेकवेळेंघ्यालवांटा ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेस्त्रीयेकायवोकरावें ॥ नेदितांलपावेंकायकोठें ॥ ५॥
॥३४८५॥

करितांविचारअवघेंयेकराज्य ॥ दुजाकोणमजघाली

पाठी ॥ १ ॥ कोण्यारीतीजावें आम्हीवोपळोनी ॥ मोक
ळेआंगणींमागेंपुढें ॥ २॥ कायतींगव्हानेंहिंडावींतींकि
ती ॥ दूततेलागतीयाचिपाठी ॥ ३॥ कोठेयाचीकरूंगेलों
कुळवाडी ॥ आतांहानसोडोजीवेंआम्हा ॥ ४॥ होऊनि
बेबाकतेथेंचिराहावें ॥ येईलतेंखावेंतुकाम्हणे ॥ ५ ॥
॥३४८६॥
नागऊनियेकेंनागवीचकेली ॥ फिरोनियांआलीनाहीं
येथें ॥ १ ॥ भेणेंस्तुतिकोणीनघेतीपालवी ॥ करूनियां
गोवीनिसंताना ॥ २॥ येकतींगोंविलीधरूनिजमान ॥
हासतीलजनलोकतया ॥ ३॥ सरलेतयांसीघालितोवैकुं
ठीं ॥ नसोडीहेसाठीझालीजीवें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेझालों
जाणोनिनेणता ॥ सांपडलोंहातायाचेआम्ही ॥ ५ ॥
॥३४८७॥
आतांतूंतयासहोईवोउदास ॥ आरंभिलानाशमाझ्या
जीवा ॥ १ ॥ मरूरहेझालेतुकाहानावडे ॥ उपासरोकडेये
तीआतां ॥ २ ॥ बरेंयातुझीयाजीवाचेंतेंकाय ॥ व्हावेंतें
हेंपाहेंविचारूनी ॥ ३॥ तुजमजतुटीनव्हेयाविचारा ॥ स
हितलेंकरांराहोंसुखें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतरीतुझामाझासं
ग ॥ घडेलवियोगकधींनव्हे ॥ ५ ॥ ॥३४८८॥
कायकरूंआतांमाझियासंचिता ॥ तेणेंजिववीतासा
ठींकेली ॥ १ ॥ नम्हणावेंकोणीमाझेंहेंकरणें ॥ हुकुमतो
येणेंदेवेंकेला ॥ २ ॥ करूनिमोकळासोडिलोंभिकारी ॥
पुरविलीतरीपाठीमाझी ॥ ३ ॥ पाणियाभोंपळाजेवाव

यापानें॥ लाविलीहोयेणेंदेवें आम्हा॥४॥ तुकाम्हणे यासींनाहींहोकरुणा॥ आहेनागवणाठावामज॥५॥

॥३४८९॥

नकोधरूंआसह्मावेंयाबाळास॥ निर्माणतात्यासत्याचेआहे॥१॥ आपुलातोगळाघेईउगवूनी॥ चुकवीजाचणीगर्भवास॥२॥ ऐवजदेखोनिबांधतीलगळां॥ म्हणोनिनीराळापळतसें॥३॥ देखोनियांत्याचाअवघडमार॥ कांपेथरथरजीवमाझा॥४॥ तुकाम्हणेजरीआहेमाझीचाड॥ तरीकरीवाडचित्तआतां॥५॥

॥३४९०॥

भलेलोकतुजबहुमानवती॥ वाढलयाकीर्तिजगामाजी॥१॥म्हणेमेलींगुरेंभांडींनेलींचोरें॥नाहींतलेंकुरेंझालींमज॥२॥ आसनिरसुनिकठिणहेंमन॥ करीवोसमानवजनेंसें॥३॥ किंचितहेंसुखटाकीहोथुंकोनी॥ पावसीलधणीपरमानंद॥४॥ तुकाम्हणेथोरचुकतीसायास॥ भवबंधपाशतुटोनियां॥५॥ ॥३४९१॥

आईकेंहेंसुखहोईलदोघांसीं॥ सोहळेहेंऋषिकरितीदेव॥१॥ जडितविमानेंबैसवीतिमानें॥ गंधर्वांचेंगाणेंनामघोष॥२॥ संतमहंतसिद्धयेतीलसामोरे॥ सर्वसुखापुरेकोडतेथे॥३॥ आलिंगुनिलोळेत्याच्यापायांवरी॥ जाऊंतेथवरीमायबाप॥४॥ तुकाम्हणेतयासुखावर्णूकाय॥जेह्मांबापमायदेखोंडोळां॥५॥३४९२

देवपाहावयाकरींवोसायास॥ नधरींहेआसनाशवंत

॥ १॥ दिनशुद्धसोमसकळींपावला॥ द्वादशींघडलाप
र्वकाळ॥ २॥ द्विजापाचारूनिशुद्धकरींमन॥ देईंहोतूंदा
नयथाविधी ॥ ३॥ नकोंचिंताकरूंवस्त्रायापोटाची॥
माउलीआमुचीपांडुरंग ॥ ४॥ तुकाम्हणेदूरीसांगतों
पाल्हाळी॥ परितोजवळीआहेआम्हा॥ ५॥ ३४९३॥
सुखहेंनावडेआम्हाकोण्यावेळे॥ नेणसीआंधळेझाली
सतूं॥ १ ॥ भूकताहानकैसीराहिलीनिश्चळ॥ खुंटलेंच
पंळमनठाईं॥ २॥ द्रव्यजीवाहूनिआवडेयाजना॥ आ
म्हासीपाषाणाहूनिहीन॥ ३॥ सोईरेसज्जनजनआणी
वन॥ अवघेसमानकायगुणें ॥ ४॥ तुकाम्हणेआम्हा
जवळीचआहे॥ सुखदुःखसाहेपांडुरंग ॥५॥ ३४९४॥
गुरुरूपेंमजबोलविलेंदेवें ॥ होईलहेंघ्यावेंहितकाहीं॥
॥ १ ॥ सत्यदेवेंमाझाकेलाअंगीकार॥ आणिकविचा
रनाहींदुजा॥ २ ॥ होईबळकटघालुनियांकास॥ हाचि
उपदेशतुजआतां॥ ३॥ सडासंमार्जनतुळसीवृंदावन
अतीतपूजनब्राम्हणाचें ॥ ४ ॥ वैष्णवांचीदासीहोईं
सर्वभावें॥ मुखींनामघ्यावेंविठोबाचें॥ ५॥ पूर्णबोध
स्त्रीतभ्रतारसंवाद॥ धन्यजिहींवादआईकीला॥ ६॥ तु
काम्हणेआहेपांडुरंगकथा॥ तरेलजोचित्ताधरिलको
णी॥ ७॥ ॥ ३४९५॥
आनंदअद्वयनित्यनिरामय ॥ जेकांनित्यध्येययोगि
यांचें॥ १ ॥ तेंहेंसमचरणसाजिरेंविटेवरि॥ पहाभीमा
तीरींविठ्ठलरूप॥ २ ॥ पुराणासीवाडश्रुतीनेणतीपार॥

तेंझालेंसाकारपुंढलीका ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतमहंतते
ध्यांत ॥ आमुचेंदैवतपांडुरंग ॥४॥ ॥३४९६॥
संतकृपाझाली ॥ इमारतफळाआली ॥ १ ॥ ज्ञानदेवें
घातलापाया ॥ रचियेलेंदेवालया ॥ २॥ नामातयाचा
किंकर ॥ तेणेकेलाहाविस्तार ॥ ३ ॥ जनार्दनाचायेक
नाथ ॥ खांबदिल्हाभागवत ॥ ४ ॥ भजनकरासावका
श ॥ तुकाझालासेकळस ॥ ५ ॥ ॥३४९७॥
मीतवबैसलोंधरुनीयांआस ॥ नकरींउदासपांडुरंगा ॥
॥ १ ॥ नकोआतांमजदवडूंश्रीहरी ॥ मागायाभिकारी
आलोंदास ॥ २ ॥ भुकेलोंकृपेच्यावचनाकारणें ॥ आशा
नारायणेंपुरवावी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेवोनियांदेईभेटी ॥
कुर्वाळुनीपोटींधरींमज ॥ ४ ॥ ॥३४९८॥
आतांतुझेंनामगातअसेंगीतीं ॥ म्हणोनमानीतीलोक
मज ॥ १ ॥ अन्नवस्त्रचिंतानाहींयापोटाची ॥ वारिली
देहाचीथोरपीडा ॥ २ ॥ सज्जनसंबंधीतुटलीउपाधी ॥
रोकड्यायाबंदीसुटलोंसे ॥ ३ ॥ द्यावाघ्यावाकोणेकरा
वासायास ॥ वेगींआशापाशवारुनीयां ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेतुजकळेलतेंआतां ॥ कराजीअनंतामायबापा ॥
॥ ५ ॥ ॥३४९९॥
कामक्रोधसुणेलावीयेलेंपाठी ॥ बहुतहिंपुटींझालोंदे
वा ॥ १ ॥ आवरितांतुझेतुजनावरती ॥ थोरवाटेचित्तीं
आश्चर्यहें ॥ २ ॥ तुझीयावीनोदेंआम्हाप्राणासाठीं ॥ भ
याभीतपोटींसदादुःखी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझ्याकपाळा

चागुण ॥ तुजहांसेकोणसमर्थासी ॥ ४ ॥ ॥३५००॥
स्वमुखेंजीतुम्हीसांगामजसेवा ॥ ऐसेंमाझेंदेवामनो
गत ॥ १ ॥ नेघेआम्हीकांहींआपुलेंउदार ॥ चित्तींवित्त
घरजीवावरी ॥ २ ॥ बोलेपरस्परेंवाढवावेंसुख ॥ पा
हावेंश्रीमुखडोळेभरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसत्यबोलतों
वचन ॥ करूनिचरणसाक्षतुझे ॥ ४ ॥ ॥ ३५०१ ॥
मजअनाथाकारणें ॥ करींयेणेंकेशवा ॥ १ ॥ जीवझु
रेतुजसाठीं ॥ पाठीपोटींपाहतसें ॥ २ ॥ चित्तरंगलेंचर
णीं ॥ तुजवांचुनीनराहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृपावंता ॥
माझीचिंताअसावी ॥ ४ ॥ ॥ ३५०२ ॥
कासयावांचूनिझालोंभूमीभार ॥ तुझ्यापाईंथारनाहीं
तरी ॥ १ ॥ जातांभलेंकायडोळियांचेंकाम ॥ जवपुरु
षोत्तमनदेखती ॥ २ ॥ कायमुखापेवश्वापदांचेंधांव ॥
नित्यतुझेंनावनुच्चरीतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांपांडुरंगा
वीण ॥ नवांचतांक्षणजीवभला ॥ ४ ॥ ॥३५०३॥
नकोमजताठानकोअभिमान ॥ तुजवीणक्षीणहो
तोजीव ॥ १ ॥ दुर्धरहेमायानहोयसुटिका ॥ वैकुंठना
यकासोडवींमज ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतुझेंझालियादर्शन ॥
मगनिवारणहोईलसर्व ॥ ३ ॥ ॥ ३५०४ ॥
चालघराउभाराहेनारायणा ॥ ठेऊनिचरणावरिमाथा
॥ १ ॥ वेळोवेळांदेईक्षेमआलिंगन ॥ करींअवलोकनकृ
पादृष्टी ॥ २ ॥ कृपाळुदेपायवैसमाजघरीं ॥ चित्तस्थीरक
रींपांडुरंगा ॥ ३ ॥ आहेत्यासंचितेंकरवीनभोजन ॥ काय

नजेऊनकरिसीआतां ॥ ४ ॥ करुणाकरनाहींकळोंदि
ल्हेंवर्म ॥ दुरीहोताभ्रमकोणवारी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआतां
आवडीच्यासत्ता ॥ बोलिलोंअनंताकरवीनतें ॥ ६ ॥
॥ ३५०५ ॥

देवाचीतेखूणआलीज्याच्याघरा ॥ त्याच्यापडेचिरासं
सारासीं ॥ १ ॥ देवाचीतेखूणकरावेंवाटोळें ॥ आपणावे
गळेंराहोंनेदी ॥ २ ॥ देवाचीतेखूणझालाज्यासींसंग ॥
त्याचाझालाभंगमनुष्यपणा ॥ ३ ॥ देवाचीतेखूणगुं
तोंनेदीआशा ॥ ममतेचाफांसाशिवोंनेदी ॥ ४ ॥ देवा
चीतेखूणगुंतोंनेदीवाचा ॥ लागोअसत्याचामळनेदी
॥ ५ ॥ पऱ्हादेवेंतेंचिबळकाविलेंस्थळ ॥ तुक्यापेंसकळ
चिन्हेंत्याचीं ॥ ६ ॥ ॥ ३५०६ ॥

अनंताच्यामुखेंहोसीलगाईला ॥ अमूपविठ्ठलादासतु
म्हा ॥ १ ॥ माझेंकोठेंआहेहोईलविचारा ॥ तरीचअव्हेरा
योग्यझालों ॥ २ ॥ सर्वकाळतुम्हीअसाजीसंपन्न ॥ च
तुरानारायणशिरोमणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेकलियुगीं
चेजीव ॥ तरीनयेकीवबहुपापी ॥ ४ ॥ ॥ ३५०७ ॥

नकरावीचिंता ॥ भयनधरावेंसर्वथा ॥ १ ॥ दासासाह्य
नारायण ॥ होयरक्षिताआपण ॥ २ ॥ नलगेपरिहार ॥
कांहींयोजावेंउत्तर ॥ ३ ॥ नधरावीशंका ॥ नयेबोलों
म्हणेतुका ॥ ४ ॥ ॥ ३५०८ ॥

भांडवलमाझेंलटिक्याचेगांठीं ॥ उदमासीतुटीयावीऐ
सी ॥ १ ॥ ऐसीतुझीवाटपाहोंकोण्यातोंडें ॥ भोंवताली

भांडेगर्भवास ॥ २ ॥ चहुंखाणीचियारंगलोंसेरंगें ॥ सु
ष्टदुष्टअंगेंधरूनीयां ॥ ३ ॥ बहुतांचेबहुपालटलोंसाळे
बहुआलेकाळेरंगअंगा ॥ ४ ॥ उकलूनितयादावीतांअं
तर ॥ घडीचापदरसारोनियां ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआतांक
रींगोळेसाठीं ॥ आपुल्यापालटीसंगेंदेवा ॥ ६ ॥ ३५०९

संतसंगतींनकरावावास ॥ येखादागुणदोषयेईलअं
गा ॥ १ ॥ मगतयादोषानाहींपरिहार ॥ होयअपहार
सुकृतासी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेनमस्कारावेंदुरून ॥ अंतरीं
धरूनराहेरूप ॥ ३ ॥ ॥ ३५१० ॥

जेंज्याचेंजेवण ॥ नेंचियाचकासीदान ॥ १ ॥ आतांजाऊं
चोजवीत ॥ जेथेवसतीलसंत ॥ २ ॥ होतींघालींपोटें ॥
मागेंउरलींउच्छिष्टें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधांव ॥ पुढेंखुंटवीलहा
व ॥ ४ ॥ ॥ ३५११ ॥

धरावातोबरा ॥ ठाववसतीचाथारा ॥ १ ॥ निजवील्या
जागविती ॥ नीजपुरवोनिदेती ॥ २ ॥ येकवेवसाव ॥
त्याचासंगत्याचाजीव ॥ ३ ॥ हितेंकळेहित ॥ ग्वाहीये
कयेकाचित्त ॥ ४ ॥ विषमाचेंकांहीं ॥ आडतयायेकना
हीं ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेबरी ॥ घरायेतीलत्यापरी ॥ ६ ॥
॥ ३५१२ ॥

त्याचियाचरणामाझेदंडवत ॥ ज्याचेंधनवित्तपांडुरंग
॥ १ ॥ येथेमाझाजीवपावलाविसावा ॥ म्हणवोनिहा
वाभरिलोंसे ॥ २ ॥ चरणीचेंरजलावीनकपाळीं ॥ जेंप
दराऊळींसोइंजाती ३ ॥ आणिकतेंभाग्ययेथेकुरवंडी ॥

करुनियांसांडीइंद्राऐसी ॥ ४॥ वैष्णवांचेघरींदेवाची वसती॥ विश्वासहाचित्तींसर्वभावें ॥ ५॥ तुकाम्हणेस खेहरिचेजेदास ॥ आतांपुढेंआसदुजीनाहीं ॥ ६॥

॥३५१३॥

धोंड्यासवेंआदळितांफुटेडोकें ॥ तोंतोंत्याच्यादुःखेंघा मजेना ॥ १ ॥ इंगळासीसन्निधानआतित्याही॥ क्षेम देतांकांहींसुखवाटे॥ २॥ सप्रेमेंकुर्वाळीमहाफणीव्या ळ॥ आपुलीतोढाळसांडीकेवी॥३॥ तुकाम्हणेआम्हा सवेंजोरुसला ॥ तयासीअबोलाआकाशासी॥ ४॥

॥३५१४॥

आतांतळमळ॥ केलीपाहिजेशीतळ॥ १ ॥ पाहाकरी लतेंदेव॥ पाईंठेवोनियांभाव॥ २॥ तोचीअन्नदाता॥ नाहींआणिकाचीसत्ता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदासा॥ नुपे क्षीहाभरवसा॥ ४॥

॥३५१५॥

लांबधांवेपायचोरी ॥ भरोवरीजनाच्या॥ १ ॥ आतां कैसेंहोययाचें॥ सिजतांकाचेंराहिलें॥ २॥ खायवोकी वेळोंवेळां॥ कैसीकळाराहेल ॥ ३॥ तुकाम्हणेभावही न॥ त्याचाशीणपांचवा॥ ४॥

॥३५१६॥

माझ्याइंद्रियांसीलागलेंभांडण ॥ म्हणतीकांनररस नाघाली॥ १॥करितीतळमळहस्तपादभाळ॥नेत्रांसी दुकाळपडिलाथोर॥ २ ॥ गुणगायमुखआयकतीका न॥आमुचेंकारणतैसेंनव्हे॥ ३॥ दरुशनेंफिटेनेत्रांचा तोपांग॥जेथेंज्यांचाभागघेतीलते॥४॥ तुकाम्हणेऐसें

करींनारायणा ॥ माझीहीवासनाऐसीआहे ॥ ५ ॥

॥३५१७॥

सिद्धीचादासनव्हेश्रुतीचाअंकिला ॥ होईनविठ्ठलादासतूझा ॥ १ ॥ सर्वसुखआहेमाझियामानसीं ॥ राहिलें तयासीनाशनाहीं ॥ २॥ तेणेंपुण्यपापनदेखेंलोचनीं॥ आणिकावांचूनिपांडुरंगा ३॥ नधरींमीआससाधीन सायास॥भक्तिप्रेमरसावांचूनियां, ४॥गर्भवासींदुःख नाहींयेतांजातां॥ ह्दईअसतांनामतुझें॥ ५॥ तुकाम्हणेतुझाहोईनअंकिला ॥ नभेंमींविठ्ठलाकळिकाळासी ॥ ६॥

॥ ३५१८

जन्मासीयेऊनितयालाभझाला॥ बिडवईभेटलापांडुरंग॥ १ ॥ संवसारदुःखेंनाशियेलींतेणें ॥ उत्तमहेंकेणेनामघोष॥ २॥ धन्यतेचिसंतसिद्धमहानुभाव॥ पंढरीचाठावटाकियेला॥ ३॥ प्रेमदातेतेंचिपतितपावन ॥ धन्यदरुशनहोयत्यांचें॥ ४॥ पावंठणियापंथेंजाहालीयासिद्धी॥ वोळंगेसमाधिसायुज्यता॥५॥ प्रेमआराणुकनाहींभयधाक॥ मजतेणेंसुखकायचिंता॥ ६॥ दुर्लभजडजीवउद्धारलोकांसी ॥ तुकाम्हणेत्यासीदरुशनें॥ ७॥

॥ ३५१९॥

कायदिवसगेलेअवघेचिवराडें ॥ तेंआलेंसांकडेंकथेमाजी॥ १ ॥ क्षणयेकठाईमनस्थीरनाहीं ॥ आराणूककईहोईलपुढें॥ २ ॥ कथेचाविसरदोषामुळेंहोय ॥ तरणउपायकैंचामग ॥ ३॥ कायसाचऊनिउरलें

तेंमागें॥ घटिकायेकसंगेंकायगेलें॥ ४ ॥ तेच्चिवाणी येथेकराउजळणी॥ काढावींमथुनिशब्दरत्नें॥ ५ तुका म्हणेहेंचिबोलावयाचाड ॥ नामघेतांगोडहीतअसे॥ ॥ ६ ॥ ॥ ३५२० ॥

शुद्धाशुद्धनिवडेकैसें॥ चर्ममांसभिन्ननाहीं ॥ १ ॥ कांहींअधिकनाहींउणें॥ कवण्यागुणेंदेवासी॥ २ ॥उदक भिन्नअसेकाई॥ वोहळवावीसरतानई ॥ ३ ॥ सूर्यतेजेंनिवडेकाय॥ रश्मीरसाळसकळखाय ॥ ४ ॥ वर्णा भिन्नदुधानाहीं॥ सकळागाईसारिखें॥५॥करितांभिन्ननाहींमाती॥ मडक्यागतीभिन्ननावें॥ ६ ॥ वर्तेयेकविधअग्नि॥ नाहींमनींशुद्धाशुद्ध॥७॥ तुकापात्रचाड किंवाविषअम्रतगोड॥ ८ ॥ ॥ ३५२१ ॥

नधरीप्रतिष्ठाकोणाचीहीयम॥म्हणतांकारेरामलाजा झणी॥ १ ॥ सांपडेहातींचेंसोडवीलकाळा ॥ तोकांवेळोवेळांनयेवाचे॥ २ ॥ कोणलोकजोहासुटलातोयेक॥गेलेकुंभीपाकरौरवांत॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतोम्हणावा विठ्ठल॥ नम्हणेतोभोगीलकळेलतें॥४॥ ॥३५२२॥

म्हणवितांहरिनम्हणेतयाला ॥ दरवडापडिलादेहामाजी॥ १ ॥ आयुष्यधनत्याचेंनेलेंयमदूतीं ॥ भुलविला निश्चतीकामारंगे॥ २॥ नावडतीकथादेउळासीजातां प्रियधनसुतालक्षतेथे ॥ ३ ॥ कोणनेतोतयाघटिका दिवसयेका॥ कारेम्हणेतुकानागवीसी॥४॥३५२३॥

कथेबैसोनीसादरें ॥ सुखचर्चापरस्परें॥ नवलकाय

तोउद्धारें ॥ आणिकतरेसुगंधें ॥ १ ॥ पुण्यघ्यावेंरेफुका
चें ॥ पापदुष्टवासनेचें ॥ पेरित्याबीजाचें ॥ फळघेइंशे
वटी ॥ २ ॥ कथाविरसपाडिआळस ॥ छळणकरुनि
मोडीरस ॥ बुडवीआपणासरिसें ॥ विटाळसेनावेसी
॥ ३ ॥ सज्जनचंदनाचियेपरी ॥ दुर्जनदेशत्यागेंदुरि ॥
राहोम्हणेहरि ॥ विनंतीकरीतुकाहे ॥ ४ ॥ ॥ ३५२४ ॥
कळोंआलेंतुझेंजिणे ॥ देवातूंमाझेपोषणे ॥ १ ॥ वाट
पाहासीआमुची ॥ सत्तासंतांतकैसी ॥ २ ॥ बोलावितां
यावेंरूपा ॥ सदानिर्गुणींचलपा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूंपर
देशी ॥ येथेआम्हाअंगेंजिसी ॥ ४ ॥ ॥ ३५२५ ॥
आतांयेथेलाजेनाहींतुझेंकाम ॥ जायमजरामआठऊं
दे ॥ १ ॥ तुझेभांडेमाझेंबहुझालेघात ॥ केलोंयाअंकित
दुर्जनांचा ॥ २ ॥ माझेंकेलेंमजपारखेंमाहेर ॥ नष्टतूं
साचारचालविले ॥ ३ ॥ सुखासाठींयेकवाहियलेरवां
दी ॥ तेणबहुमांदीमेळवीली ॥ ४ ॥ केलाचौघाचारने
लोंपाचांमधीं ॥ नाहींदिल्हीशुद्धी धरूंआशा ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेआतांघेईनकाठीवरी ॥ धणीम्यांकैवारीकेला
देव ॥ ६ ॥ ॥ ३५२६ ॥
आजवरीहोतोंतुझेसत्तेखालीं ॥ तोंवरीत्वांकेलीविटंब
णा ॥ १ ॥ आतांतुजराहोंनेदीयादेशांत ॥ तैसाम्यांसम
र्थकेलाधणी ॥ २ ॥ सापरीगकेलाकोठेंबाळपणीं ॥ हो
तीसीपापीणीकायजाणों ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहाम्यांबुड
वीलावेव्हार ॥ तुझेंचिढोंपरसोलावया ॥ ४ ॥ ३५२७ ॥

वेदाच्यानिरोपेंपिटीतोंडांगोरा ॥ लाजेनकाथारादेऊं
कोण्ही ॥ १ ॥ मोडीलेरांडेनेंसुपंथमारग ॥ चालविलें
जगयमपंथें ॥ २ ॥ परिचारींकेलीआपुलीचरूढी ॥ पोटीं
चीतेकुडीठावीनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआणाराउळाधरू
नी ॥ फजीतकरूनिसोडूंमग ॥ ४ ॥ ॥ ३५२८ ॥
कांरेतुम्हीनिर्मळहरिगुणगाना ॥ नाचतआनंदरूपेंवै
कुंठासीजाना ॥ १ ॥ कायगणिकेच्यायातीअधिकारमो
ठा ॥ दोषीअजामिळऐसेनेलेवैकुंठा ॥ २ ॥ ऐसीमागेंने
णोंकितीअनंतअपार ॥ पंचमहादोषीपातकानाहींपार
॥ ३ ॥ पुत्राचियालोभेंनष्टम्हणेनारायण ॥ कोणतेंकर्त
व्यतुकाम्हणेत्याचेंपुण्य ॥ ४ ॥ ॥ ३५२९ ॥
बैसोनियांखाऊंजोडी ॥ वोढावोढीचुकऊनी ॥ १ ॥ ऐ
सेंकेलेंनारायणें ॥ बरवेंजाणेसुखाचें ॥ २ ॥ घरींच्या
घरींभांडवल ॥ नलगेबोलवेंचावे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ
टाआटी ॥ चुकलीदाटीसकळ ॥ ४ ॥ ॥ ३५३० ॥
नाहींभ्यालोंतरीपळालोंयाठायां ॥ तुम्हीआळवायाज
वळीक ॥ १ ॥ सत्तावळेंआतांमागेनभोजन ॥ केलें
तेंचिंतनआजिवरी ॥ २ ॥ नवनीतासाठींखादलाहाजी
व ॥ थोड्यासाठींकीवकोणकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेताकनल
गेहेंघाटे ॥ पांडुरंगखोटेंचाळवणें ॥ ४ ॥ ॥ ३५३१ ॥
सारीनतेआतांयेकाचीभोजनें ॥ वारीनमागणेंवेळोवे
ळां ॥ १ ॥ शेवटींचाघांसगोडकरीमाते ॥ अगेकृपावं
तेपांडुरंगे ॥ २ ॥ वंचूनयेआतांकांहींचप्रकार ॥ धाक

ल्याचेथोरझाल्यावरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांबहुचाळ
वावें॥ कांहींनेदीठावेंउरोंमागें ॥ ४ ॥ ॥ ३५३२ ॥
पोटधालेंमगनलगेपंगती ॥ झालीयानिश्चिंतीखेळगो
ड ॥ १ ॥ आपुलीयाहातेंदेईवोकवळ ॥ विठ्ठलशीतळ
जीवनवरी ॥ २ ॥ घराचाविसरहोईलआनंदें ॥ नाचेन
मीछंदेंप्रेमाचीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतोचिकरीकरकर ॥
मगघेउत्तरखंडईल ॥ ४ ॥ ॥ ३५३३ ॥
बोलसीलतरी ॥ तुझ्यायेईनउत्तरीं ॥ १ ॥ कांहींकोडकौ
तुकें ॥ हातींद्यावयाभातुकें ॥ २ ॥ बोलविसीतैसें ॥ करी
नसेवनसरिसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ माझेंचळणतुज
सेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३५३४ ॥
दिल्हाजीवभाव ॥ तेव्हांसांडिलाम्यांठाव ॥ १ ॥ आतां
वर्तेतुझीसत्ता ॥ येथेसकळअनंता ॥ २ ॥ माझीयाम
रणें ॥ तुम्हीवसविलेंगणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहीं ॥ मीहें
माझेंयेथेंनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ ३५३५ ॥
येकाचियेवेठी ॥ सांपडलोंफुकासाठीं ॥ १ ॥ घेतोंका
मसत्ताबळें ॥ माझेंकरूनिभेंडोळें ॥ २ ॥ धांवेमागेंमा
गें ॥ जायतिकडेचालतलागे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेलें ॥
माझेंसर्वस्वविठ्ठलें ॥ ४ ॥ ॥ ३५३६ ॥
आतांद्यावेंअभयदान ॥ जीवनहेरूपेचे ॥ १ ॥ उभारा
होनिबाहोंदेवा ॥ हातठेवामस्तकीं ॥ २ ॥ नाभीनाभी
याउत्तरें ॥ करुणाकरेंशांतविजे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेली
आस ॥ तोहादिवसफळाचा ॥ ४ ॥ ॥ ३५३७ ॥

बराडियाचीआवडीपुरे ॥ जयाझुरेसाठींते ॥ १ ॥ तैसें
झालेंमाझ्यामना ॥ नुठीचरणावरूनि ॥ २ ॥ भागलि
यापेणेंपावें ॥ तिसावेनटाकणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेछा
याभेटे ॥ बरेंवाटेतापेल्या ॥ ४ ॥ ॥ ३५३८ ॥
बहुजन्माचासोसकेला ॥ त्याचाझालापरिणाम ॥ १ ॥
विठ्ठलसेनामकंठीं ॥ आवडीपोटींसंचिते ॥ २ ॥ येथु
नितेथवरीआतां ॥ नलगेचिंताकरावी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेधालेंमन ॥ हेंचिदानशकुनाचें ॥ ४ ॥ ॥ ३५३९ ॥
उसंतील्याकर्मवाटा ॥ बहुमोठाआघात ॥ १ ॥ शीघ्रया
वेंशीघ्रयावें ॥ हातींन्यावेंधरूनी ॥ २ ॥ भागलोंयाखट
पटे ॥ घटपटेंकरितां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृपावंता ॥ माझी
चिंतानिरसावी ॥ ४ ॥ ॥ ३५४० ॥
तुम्हासीहेंअवघेंठावें ॥ कितीद्यावेंस्मरण ॥ १ ॥ कांबा
तुम्हीऐसेंनेणा ॥ निष्ठुरपणेंटाळितसे ॥ २ ॥ आळवितों
मायबापा ॥ नयेकृपा आझुनि ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजग
दिशा ॥ कायअसानिजले ॥ ४ ॥ ॥ ३५४१ ॥
नेलेंसळेबळें ॥ चित्तचित्ताचेंगांठोळे ॥ १ ॥ सात्यझाली
घरीच्याघरीं ॥ होतोंठाईंचीकुठारी ॥ २ ॥ पातलोंयाभा
वा ॥ कपटतेंनेणेंदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेउघडेंकेलें ॥ मा
झेंमाझ्याहातेंनेलें ॥ ४ ॥ ॥ ३५४२ ॥
जाहालाडांगोरा ॥ मुखींलहानहिथोरा ॥ १ ॥ नागवि
लेजनाचारी ॥ कोण्हीबैसोनेदीद्वारीं ॥ २ ॥ संचिताचा
ठेवा ॥ आतांआलातैसाघ्यावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवें ॥

केलेंआतांहेंबरवें ॥ ४ ॥ ॥३५४३॥
कितीचौघाचारें ॥ येथेंगोवीलेंवेव्हारें ॥ १ ॥ ऐसेबांध
वीलेगळे॥ होऊंनशकतीनिराळे ॥ २ ॥ आपुलेंआप
ण ॥ केलेंकांनाहींजतन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखंडदंडे ॥ येर
झारीलपतीलंडे ॥ ४ ॥ ॥ ३५४४ ॥
पांडुरंगासारिखासांडूनीवेव्हारा ॥ आणिकाच्चिकरा
आसवायां ॥ १ ॥ बहुतांदिधलाउद्धारउदारे ॥ निवडि
तांखरेंखोटेंकांहीं ॥ २ ॥ याचियाअंकितावैकुंठबंदर॥
आणिकवेव्हारचालतीना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेहातीं
चेंवजन ॥ यासीबोलकोणठेऊंशके ॥ ४ ॥ ३५४५ ॥
ठेवूनीविमानराहिलोंचरणीं॥म्हणऊनीधनीकृपाकरी
॥१॥ आम्हासीभांडारकरणेजतन ॥ आलागेलाकोण
उंचनिंच ॥ २ ॥ करूनीसांभाळीराहिलोंनिराळा॥येक
येकवेळाआज्ञाकेली ॥ ३॥ तुकाम्हणयोग्यायोग्यहेंवि
नीत ॥ देवानाहींचित्तयेथेंदेणें ॥ ४ ॥ ॥३५४६॥
आतांनव्हेगोडकरितासंसार ॥ आणिकसंचारझाला
माजी॥ १ ॥ ब्रह्मरसेंगेलेंभरूनियांअंग ॥ आधीलतो
रंगपालटला ॥ २ ॥ रसनेचियेरुचीकंठींनारायण ॥ बै
सोनियांमननिववीलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांबैसलों
टाकणी ॥ इच्छेचींतेधणीपुरईल ॥ ४ ॥ ॥ ३५४७॥
आतांकशासाठींदूरी॥ अंतरउरीराखीली ॥ १ ॥ करी
लवकरीमुळा ॥ राहाणेतळमुळिचिया ॥ २ ॥ दोहींठाई
उद्योगवाणे ॥ दरुशनेंनिभ्रिंती ॥ ३॥तुकाम्हणेवेगव्हा

वा॥ ऐसीजीवाउत्कंठा॥ ४॥ ॥ ३५४८॥

पडिलीहिरुढीजगापरिहार॥ चालवितीवेव्हारसत्यम्ह
णूं॥ १॥ मरणाचीकांहींनाहींआठवण॥संचिताचेंधन
लाभहेवा॥ २॥देहाचेंभयतेंकाळाचेंभातुकें॥ग्रासुनितें
येकेंठेविलेंसे॥ ३॥ तुकाम्हणेकांहींउघडारेडोळे॥ जा
णोनिआंधळेहोऊंनका॥ ४॥ ॥ ३५४९॥

हितनाहींठावेंजननीजनका ॥ दावीलालौकिकाचार
तिहीं॥ १॥ नधरावीचालीकरावाविचार॥ वरीलआ
हारगळींलावी ॥ २ ॥ आंधळ्याचेकाठिलागलेआंध
ळे॥ घांतयेकवेळेपुढेंमागें॥ ३॥ तुकाम्हणेकेलानिवा
डरोकडा॥ राउतहाघोडाहातोहातीं॥ ४ ॥ ३५५०॥

जेथेपाहेतेथेकांडितीभूस ॥ चिपाडेंचोखुनीपाहातीर
स॥ १॥ कायसांगोंदेवाभुललेजीव॥बहुयाचीयेतसे
कीव॥ २ ॥ वैकुंठीचेमोटळ्लेटिकेचिफुगे ॥ पेणिया
जाऊनीभीक्षामागे॥ ३॥ तुकाम्हणेकांउगेचिखोल॥
जवळीदाखवीआपणाबोल॥ ४॥ ॥ ३५५१॥

जाणिवेच्याभारेंचेपलासेउर॥सदाबुरबुरसेरेचिना॥ १
कितीयाचेबोलआइकावेकानीं॥मारिलेतेघणींनाळे
करी॥ २॥ मिठेवीणकायअळणीहेबोल॥ कोरडीचफो
लघसघस॥ ३॥ तुकाम्हणेडेंगानकळेचिहित॥ कितीहें
फजितकरूंतरी॥ ४॥ ॥ ३५५२॥

अनुतापयुक्तगेलीयाअभिमान॥ विसरूंवचनमागि
लाचें॥ १॥ त्याचेपायमाझेलागोतकपाळीं॥भोगें

उष्टावळीधर्म्यकाळ ॥ २ ॥ षडऊर्मीजिहींहाणितल्या
लाता ॥ शरणयासंतां आल्यावेगीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेज्या
तीवोळेलवकरी ॥ ठाईंचीअंतरींशुद्धहोती ॥ ४ ॥ ३५५३
खोलवोलींपडेतेंपीकउत्तम ॥ उथळाचाश्रमवायांजा
य ॥ १ ॥ लटिक्याचेआम्हीनव्हेंसांठेकरी ॥ थीतेघाली
भरीपदरींचे ॥ २ ॥ कोणाइहलोकींपाहिजेपसारा ॥ दं
भपोटभरायाचेचाडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकसीआगीजेउत
रे ॥ तेचियेथेसरेजातिशुद्ध ॥ ४ ॥ ॥ ३५५४ ॥
गोमट्याबीजाचींफळेंहिगोमटीं ॥ बात्यतेंचिपोटींसम
तुक ॥ १ ॥ जातितीच्यासंतोषेंचित्तासीविश्रांती ॥ परतो
नीमागुतीफिरेंनेणे ॥ २ ॥ खऱ्याचेपारखीयेतनाहींतो
टा ॥ निवडेतोखोटाटाळेदूरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजसत्या
चीआवडी ॥ करितांतातडीयेतनाहीं ॥ ४ ॥ ३५५५ ॥
मनझालेंभाट ॥ कीर्तिमुखेंघडघडाट ॥ पडियेलीवाट ॥
येचिचालीस्वभावें ॥ १ ॥ बोलेदेवाचेपवाडे ॥ नित्यन
वेचिरोकडे ॥ ज्यापरीआवडे ॥ तैसातैसाकरूनी ॥ २ ॥
रोखींलावावेसमोर ॥ पुढेंमागेंचालेभार ॥ करावेंउत्त
र ॥ सेवारुजूकरूनी ॥ ३ ॥ पुरवलादेकारें ॥ संतोषा
च्याअभयकरें ॥ अंगींच्याउत्तरें ॥ तुक्यास्वामीश्रृंगारी
॥ ४ ॥ ॥ ३५५६ ॥
दूरीतोचिहोतोंआपुल्याआशंकें ॥ नव्हतेठाऊकेमूळभे
द ॥ १ ॥ आतांजेथेंतेथेंहोईनसांगाते ॥ लपायापुरतेरा
होंनेदी ॥ २ ॥ मिथ्यामोहोमजलाविलाउशीर ॥ तरीहें

अंतरझालेंहोतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांरेंदाखविसीभिन्न॥
लटिकाचीशीणलपंडाई ॥ ४ ॥ ॥३५५७॥
कळोंनयेतोचिचुकविताबेरें ॥ मगपाठमोरेंकायेका
ज॥ १ ॥ धरिलेतिआतांघाजीमाझाडाव ॥ सांपडला
भावऐसाआहे ॥२॥ होतासीअंतरेंझांकीलियाडोळी॥
तोचिमीन्याहाळींभरुनीदृष्टी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजरडी
चीचखोडी॥ आहाचवराडीतोमीनव्हे ॥ ४॥३५५८॥
विश्वासतोदेव॥ म्हणूनीधरियेलाभाव ॥ १ ॥ माझीव
दवितोवाणी॥ ज्यानेंधरिलीधरणी ॥ २ ॥ जोडिलींअ
क्षरें॥ नव्हतीबुद्धीच्याविचारें॥ ३ ॥ नाहींकेलीआटी॥
कांहींमानदंभासाठीं॥ ४ ॥ कोणीभाग्यवंत ॥ तयाफ
ळेहेंउचित॥५॥तुकाम्हणेक्षरा॥ आहेमूळींचाचीखरा॥
॥ ६ ॥ ॥३५५९॥
सुराणीचीझालोंलाडकींयेकलीं ॥ वडीलधाकूलींआ
म्हीदेवा॥१॥म्हणऊनीकांहींनघडेअव्हेर॥गोमटेंउत्तर
भातुकेंही ॥ २ ॥ कांहींएकनाहींवंचिलेंवेगळें॥ मुळीं
चियामूळेंस्थिरावले॥ ३ ॥ लेवविलींअंगींआपलींभू
षणें॥ अलंकारलेणेंसकळही॥ ४ ॥ सारितांनसरेअमु
पभांडार ॥ धनाअंतपारनाहींलेखा ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
आम्हीआळऊंआवडी ॥ म्हणऊनीजोडीदाखविली
॥ ६ ॥ ॥३५६०॥
येकवेळेकेलेंरितेंकलेवर॥ आतांदिल्हीथारपांडुरंगा ॥
॥ १ ॥ पाळणपोषणलागलेतेसोई ॥ देहाचेतेकाईसर्व

भाव ॥ २ ॥ माझीयामरणेंझालींहेवसती ॥ लागलीते
ज्योतीअविनाश ॥ ३ ॥ झालाऐसायेकाघाययेथेंना
हीं ॥ तुकाऐसेंकांहींबोलोंनये ॥ ४ ॥ ॥ ३५६१ ॥
पावतोताडण ॥ जरीहेमोकलीतेजन ॥ १ ॥ मगमीआ
ठवितोंदुःखें ॥ देवासावकाशमुखें ॥ २ ॥ होतीअप्रति
ष्ठा ॥ होतोवरपराकष्ठा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमान ॥ होता
उत्तमखंडण ॥ ४ ॥ ॥ ३५६२ ॥
धरावेंतेंभय ॥ अंतरोनीजातीपाय ॥ १ ॥ झाल्यातुटी
देवासवें ॥ कायवांचोनीकरावें ॥ २ ॥ कोणासीपारि
खें ॥ लेखूंआपणासारीखें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअसो ॥ अ
थवाहेआतांनसो ॥ ४ ॥ ॥ ३५६३ ॥
आनंदाचाथारा ॥ सुखेंमोहरलाझरा ॥ १ ॥ ऐसीप्रभु
चीज्याकळा ॥ त्याच्याकोणपाहेबळा ॥ २ ॥ अंकीतऐ
सया ॥ होईलपाववीलेठायां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसें ॥ दि
ल्हेंअभंडप्रकाशें ॥ ४ ॥ ॥ ३५६४ ॥
आम्हासीसांगाती ॥ होतीआरालेतेहोती ॥ १ ॥ येतीआ
ईकतांहाक ॥ दोनमीळोनम्हणतीयेक ॥ २ ॥ आणिकाउ
त्तरीं ॥ नसेगोवीलीवैखरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोला ॥ खु
णपाहातीविठ्ठला ॥ ४ ॥ ३५६५ ॥
कांहेलकडाघासकढाये ॥ खोदहिजुमीनमटवनाय ॥
॥ १ ॥ देवलवासीतरवरछाया ॥ घरघरमाईखपबर
माया ॥ २ ॥ कांछांडीयभारफेरसिरभागे ॥ मायाको
दुःखमीटलीयअंगे ॥ ३ ॥ कहेतुकातुमसुनहोसिद्धा ॥

रामबीनाऔरझुटाकछुधंदा॥ ४॥ ॥३५६६॥
आणिकपाखांडेंअसतीउदंडें ॥ तळमळीतीपीडेंआपु
लीया॥ १ ॥त्यांचीयाबोलाचानाहींहाविश्वास ॥ घा
तलीसेकासतुझ्यानामीं ॥ २ ॥ दृढयेकचित्तेंझालोंया
जीवासी ॥ लाजसर्वविसींतुम्हासीहे॥ ३॥ पीडोंनेदी
पशुआपुलेअंकित ॥ आहेजेंउचित्ततैसेंकरा ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेकितीभाकावीकरुणा ॥ कोपनारायणायेईल
तुम्हा॥ ५॥ ॥ ३५६७॥
व्हावयाभिकारीहेंचिआम्हाकारण ॥ अंतरुनीजनजा
वेंदूरीं॥१॥ समंधुतुटावाशब्दाचाहिस्पर्श॥ म्हणऊनी
आसमोकलीली॥ २॥ तुकाम्हणेदुःखेंउबगलाजीव॥
म्हणऊनीकीवभाकीदेवा॥ ३॥ ॥ ३५६८॥
कोरडियाऐशाकायसारूंगोष्टी॥ करींउठाउठीहितआ
धीं॥१॥ खोळंबलाराहेआपुलामारग॥पाहावीतीमग
तुटीकोठें ॥ २॥ लौकिकाचाआडयेईलपसारा॥ मग
येरझारादुःखदेती ॥ ३॥ तुकाम्हणेडांखलागेअळंका
रें॥ मगनव्हेखरेंपुटेवीण॥ ४॥ ॥ ३५६९॥
ऐसेंठावेंनाहींमूढा॥ सोसकाकुलतीपुढा ॥ १ ॥ माझी
नकाजाळूंभांडीं॥ पोटींभयसोसतोंडीं॥२॥ पाहातील
यांकाळ॥ तेव्हांकायचालेबळ॥३॥ संचितातेकरी॥ न
रकाजायमेल्यावरी॥ ४॥ परउपकार॥नघडावाहावि
चार॥ ५ तुकाम्हणेलासी॥ आतांभेटोंनयेऐसी॥ ६॥
॥३५७०॥

करूनीचिंतनखेळेंभोवतालें ॥ चित्तयेथेंआलेंपायांपा
सीं ॥ १ ॥ येथेंनाहींखोटाचालतपरिहार ॥ जाणसीअं
तरपांडुरंगा ॥ २ ॥ सुखदु.खेंतुजदेऊनीसकळ ॥ नाहीं
ऐसाकाळकेलाआम्ही॥३॥ तुकाम्हणेझालादेहाचावि
सर ॥ आतांआपपरनाहींदोन्ही ॥ ४ ॥ ॥ ३५७१ ॥
करूनीयांशुद्धमन ॥ नारायणस्मरावा ॥ १ ॥ तरीचहा
तरीजेंसिधु ॥ भवबंधुतोडुनीयां ॥ २ ॥ येथेंसरेशुद्धसा
चें ॥ अंतरींचेंबीजतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलवणकळी ॥ प
डतांजळींतेंहोय ॥ ४ ॥ ॥ ३५७२ ॥
काळाचेसारिखींवाहातीनक्षत्रें ॥ करितांदुसरेंफळना
हीं ॥ १ ॥ ऐसेंकरत्यानेंठेविलेंकरून ॥ भरिलेंभरुनमा
पनेमें ॥ २ ॥ शीतउष्णकाळींमेघवरुषाव ॥ वरुषतां
वावहोयशीण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविषअमृताचेकिडे ॥
पालटनघडेजिणेंतया ॥ ४ ॥ ॥ ३५७३ ॥
बोलणेंतेंआम्हीबोलोंउपयोगीं ॥ पडिलेप्रसंगींकळेऐ
सें ॥ १ ॥ जयामध्येंदेवआदिमध्यअंतीं ॥ खोलपायां
भींतिनखचेते ॥ २ ॥ करणेंतेंआम्हीकरूंयेकवेळे ॥ पुढि
लीयाबळेंवाढीखुंट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअसेंआज्ञेचींधार
कें ॥ म्हणऊनीयेकेबोलेंसारूं ॥ ४ ॥ ॥ ३५७४ ॥
तुझीयाविनोदेंआम्हासीमरण ॥ सोसीयेलाशीणबहु
फेरे ॥ १ ॥ आतांआपणचियेसीतेंकरीन ॥ नामहेंधरी
नतुझेंकंठीं ॥ २ ॥ वियोगेंचिआलोंउसंतीतवनें ॥ संक
ल्पेंहेंमनेंवाहोनीयां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवर्मसांपडलेंसोपें ॥

गोवीयेलोंपापेंपुण्येंहोतों ॥ ४॥ ॥३५७५॥

पाठिलागाकाळयेतसेयालागे ॥ मीमाझेंवाउगेंमध्यें ऐसें ॥ १ ॥ आतांआगीलागोऐसीयावेव्हारा ॥ तूंमाझासोयरापांडुरंगा ॥ २ ॥ वागविलामाथांनसतांचिभार ॥ नव्हेतेसाचारदेखिलेतो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेलेजवळीलदूरी ॥ मृगजळवरीआडआलें ॥४॥३५७६॥

आपुलीयेटाकी॥करीनकांहींतरीयेकी ॥ १ ॥ करीनपायांसीवोळखी ॥ करीसीतेकरीसुखी ॥ २ ॥ कायक्लेशगंगाजळ ॥ समर्पूनतुळसीदळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा॥ करजोडीनतेसेवा ॥ ४ ॥ ॥३५७७॥

माझेतोंस्वभावमजअनावर ॥ तुजहीदेतांभारकांहींनव्हे ॥ १ ॥ ऐसेंकळोंआलेंमजनारायणा ॥ जागृतिस्वप्नाताळनाहीं ॥ २ ॥ संपादितोंतोहाअवघाबाह्यरंग ॥ तुझानाहींसंगअभ्यंतरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसत्यानाहींपाठीपोट ॥ आहेतेंनिर्धोटयेकजाती ॥ ४॥ ॥३५७८॥

नव्हावातोवरामुळींचसंबंध ॥ विश्वासितोबद्धबोलीलासे ॥ १ ॥ आतांमाझेंहीतकायतेंविचारा ॥ सत्यत्वेंदातारापांडुरंगा ॥ २ ॥ नाहींभावपरीम्हणवितोंदास ॥ नकोदेऊंयासउणेंयेऊं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहोउद्धरीतांदीन ॥ मानितसाशीणमायबापा ॥४॥ ॥३५७९॥

कायतुमचीयासवेंचतेगांठोळी ॥ माझीटाळाटाळीकरीतसा ॥ १ ॥चतुराच्यारायाअहोपांडुरंगा॥ऐसेंतरीसांगानिवडूनी ॥ २ ॥ कोणतुम्हासुखअसेयाकौतुकें ॥ भो

गितोंअनेकेंदुःखेंआम्ही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायझाला
सीनिर्गुण ॥ आम्हायेथेंकोणसोडवील ॥ ४ ॥ ३५८०
निष्ठुरयासाठींकरीतोंभाषण ॥ आहेसीसर्वज्ञजाणता
तूं ॥ १ ॥ ऐसेंकोणदुःखआहेनिवारीता ॥ तोमीजाऊं
आतांशरणत्यासी ॥ २ ॥ बैसलासीकोणकरूनीयांधी
र ॥ नाहींयेथेऊरदुसऱ्याची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआलेऔ
घेचिपायांपें ॥ आतांमायबापेंनुपेक्षावें ॥ ४ ॥ ३५८१ ॥
पायांपासींचित्त ॥ तेणेंभेटीअखंडीत ॥ १ ॥ असेखेळे
भलतेठाईं ॥ प्रेमसूत्रदोरीपाईं ॥ २ ॥ केलेंसेजतन ॥
मुळींकायतेंवचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसर्वजाणा ॥ ठाईं
विचारावेंमना ॥ ४ ॥ ॥ ३५८२ ॥
तुझेंमजपाशींमन ॥ माझीतुजभूकतान ॥ १ ॥ जिव्हार
तेंयेकेठाईं ॥ दुजेबोलायाचेंकाईं ॥ २ ॥ माझीयाकौतु
कें ॥ उभापाहासीभातुकें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसाचें ॥ तेथे
मागीलकईंचे ॥ ४ ॥ ॥ ३५८३ ॥
तुम्हाआम्हासरी ॥ आतांकईच्यायापरी ॥ १ ॥ स्वामी
सेवाअळंकार ॥ नाहींआवडीयेथार ॥ २ ॥ खुंटलीयावा
चा ॥ मगहाआनंदकईचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकोडें ॥ आ
म्हीनाचोंतुजपुढें ॥ ४ ॥ ॥ ३५८४ ॥
कैंचेंभांडवलखराहातींभाव ॥ कळवळ्यानेंमावदावी
तसे ॥ १ ॥ आतांमाझाअंतनकोसर्वजाणा ॥ पाहोंना
रायणानिवडुनी ॥ २ ॥ संतांचेंउच्छिष्टमागलेपंगती ॥
करावेंसंगतीलागेऐसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआलोंदाऊनी

विश्वास ॥ संचित तें नाश पावे ऐसें ॥ ४॥ ॥ ३५८५॥
थोडे तुम्ही मागें होती उद्धरिले ॥ मज ऐसे गेले वायां जीव
॥ १ ॥ आतां याचा कांहीं न मानावा भार ॥ कृपेचा साग
र आहेसी तूं ॥ २ ॥ तुज आळवितां पायांची वसती ॥ रा
हे अंगीं कीर्ति बळत्याचें ॥ ३ ॥ तुका म्हणे जैसे तारिले द
गड ॥ तैसा मी हि जड येक देवा ॥ ४ ॥ ॥ ३५८६ ॥
आम्ही म्हणों कोण्ही नाहीं तुज आड ॥ दिसतोसी भ्याड
पांडुरंगा ॥ १ ॥ हा गे माझ्या भोगें केला सींपरता ॥ विश्वं
भरी सत्ता नाहीं ऐसी ॥ २ ॥ आम्ही तुज असों देऊनी आ
धार ॥ नाम वारंवार उच्चारीतों ॥ ३ ॥ तुका म्हणे मज ध
रीयले काळें ॥ पंचभूतीं खळें करूनीयां ॥ ४ ॥ ३५८७
आहे तें सकळ प्रारब्धाचे हातीं ॥ यावें काकुलतीया सी
आतां ॥ १ ॥ ऐसा माझ्या मनें सांगितला भाव ॥ तो व
रीच देव दुजा नाहीं ॥ २ ॥ अवघीयाची जेव्हां सारावी
करकर ॥ भाव बळें थार धरूं थेसी ॥ ३ ॥ तुका म्हणे तुज
ठेवावें पुजून ॥ आणिक तो गुण नाहीं येथें ॥ ४ ॥
॥ ३५८८॥
शेवट तो होतो तुझीयानें गोड ॥ म्हणउनी चाड धरितसों
॥ १ ॥ देउनी भोगाभोग कलिवरा भार ॥ सा हो तुज था
रत्या जमर्धी ॥ २ ॥ तुझ्या बळें कांहीं खटपट काम ॥ वाढ
वावा श्रम न लगे तो ॥ ३ ॥ तुका म्हणे आम्ही चेपलों या
भारें ॥ तुमचें तें खरें देवपण ॥ ४ ॥ ॥ ३५८९॥
ऐसा चीतो गोंवा ॥ न पाहिजे केला देवा ॥ १ ॥ बहु आ

लीदुरवरी ॥ वोढतहेभरोवरी ॥ २ ॥ आम्हासीनकळे ॥
तुम्हीझाकूनयेडोळे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंगें ॥ असोंयेक
येकाअंगें ॥ ४ ॥ ॥ ३५९० ॥
मायलेंकराभिन्न ॥ नाहींउत्तराचाशीण ॥ १ ॥ धाडी
धाडीवोभातुकें ॥ रंजविल्याचेकौतुकें ॥ २ ॥ करूनिन
वल ॥ याचेबोलिलोंतेबोल ३॥ तुकाम्हणेमाते॥पांडुरं
गेकृपावंते ॥॥ ४ ॥ ॥ ३५९१ ॥
आवडीकांठेऊं ॥ बैसोनियांसंगेंजेऊं ॥ १ ॥ मागेंनको
ठेऊंउरी ॥ माझीआणतुजवरी ॥ २ ॥ देखिलेप्रकार ॥
याचेपाहेनसाचार ॥ तुकाम्हणेबाळीं ॥ केलीचाहाडी
सकळीं ॥ ४ ॥ ॥ ३५९२ ॥
नव्हेसीतुलासी ॥ मायआणिकाल्याऐसी ॥ १ ॥ जेहे
वायांजातीबोल ॥ होतीनिर्फळचिफोल ॥ २ ॥ नव्हेसी
दुबळी ॥ कांहींनाहींतेजवळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखोटी ॥
कांहींनव्हेसीकरंटी ॥ ४ ॥ ॥ ३५९३ ॥
आम्हाबोललावा ॥ तुम्हाअनुचितहेदेवा ॥ १ ॥ ऐसें
सांगाकांव्यालेती ॥ कायनाहींतुम्हाहातीं ॥ २ ॥ आतां
धरादुरी ॥ वायांदवडायाथोरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेठाईं
ऐसेंविचारावेंकांहीं ॥ ४ ॥ ॥ ३५९४ ॥
मरोनियांगेलीमाय ॥ मगतयाकोणपुसे ॥ १ ॥ पोरटी
याचीदादकोण ॥ ऐसाजनाप्रवाहो ॥ २ ॥ निढळासं
निढळजोडा ॥ होयकोडाकौतुके ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा
ऐसी ॥ आहोंसरसींआपण ॥ ४ ॥ ॥ ३५९५ ॥

संसाराचीकोणगोडी॥ दिल्हीजोडीकरुनी॥१॥ निष्ठु
रतूंबहुदेवा॥पुरेहेवाम्हणऊनी॥२॥ पाहोनीयांकर्म
डोळां॥निराळातोवर्जीना॥३॥ तुकाम्हणेतुजमाझें॥
म्हणतांवोझेंफुकट॥४॥ ॥३५१६॥
नव्हतेंकळोंआलें॥तरीबोलेअबोला॥१॥ तुजमजघा
तलीतुटी॥येकाभेटीपासूनी॥२॥आतांयाचीनधरीं॥
चाड॥कांहींकोडकौतुकें॥३॥ तुकाम्हणेयावेंजावें॥
येकाभावेंखंडलें॥४॥ ॥३५१७॥
आतांदोघांमध्येंकाय॥उरलेहोयवाणीजैसे॥१॥ नि
ष्ठुरहेंकळेमन॥समाधानकरूनी॥२॥ झुरावेंतेथींच्या
परी॥घरींच्याघरींअवघिया॥३॥ तुकाम्हणेदेवपण॥
गुंडाळोनअसोंदे॥४॥ ॥३५१८॥
मागितल्यासआसकरा॥ उरीधराकांहींबाहीं॥१॥
म्हणऊनीसारिलीआस॥हातींवासमूळतें॥२॥ मा
झ्यामोहेंतुजपान्हा॥लोटेस्तनावोरसे॥३॥ तुकाम्हणे
आळवणें॥माझ्यादेणेंउत्तरा॥४॥ ॥३५१९॥
आतांबरेंघरीच्याघरीं॥आपलीउरीआपणापें॥१॥
वाईटबरेंनपडेदृष्टी॥मगकष्टीहोईजेना॥२॥ बोलाजा
तांवाढेबोल॥वायांफोलखटपट॥३॥ काकुलतीया
वेंदेवा॥तोतोंसेवाइच्छितो॥४॥ हिशोबाचेखटपटे॥
चढेतुटेघडेना॥५॥ तुकाम्हणेकळोंआलें॥दुसरेंबरेंते
नोव्हे॥६॥ ॥३६००॥
आधीसोज्वळकरावामारग॥चालतांतोमगंगोवीना

हीं ॥ १ ॥ ऐसाचालोनियांआलाशिष्टाचार ॥ गोवीं
चावेव्हारपापपुण्य ॥ २ ॥ पळणेतेपळोसांडोनियांकां
बळें ॥ उपाधीच्यामुळेंलागपावे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथे
शूरतोनिवडे ॥ पढिलेबापुडेकाळचक्रीं ॥ ४ ॥ ३६०१ ॥
उद्धतत्याज्योती ॥ द्रव्यरंगल्याउद्धती ॥ १ ॥ म्हणउनि
बहुफार ॥ त्यासीअसावेंअंतर ॥ २ ॥ कैचेंपाठीपोट ॥
गोडविषाचिशेवट ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसापा ॥ नकळेकु
वाळिलेंबापा ॥ ४ ॥ ॥ ३६०२ ॥
आम्हीकथाअवश्यक ॥ येरसंपादूंलौकिक ॥ १ ॥ जैसी
तैसीमायबरी ॥ मानिल्यामानूंयेरी ॥ २ ॥ व्यालीचा
कळवळा ॥ जीवबहुतकोंवळा ॥ ३ ॥ कवतुकेंकांवा
वेरे ॥ तुकाम्हणेयाआधारें ॥ ४ ॥ ॥ ३६०३ ॥
पाळितोवचन ॥ परिबहुभितेंमन ॥ १ ॥ करितोंपाया
शींसलगी ॥ नयेंबैसोआंगसंगीं ॥ २ ॥ जोडोनियां
कर ॥ उभेअसावेसमोर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंत ॥ तुम्ही
बहुमीपतित ॥ ४ ॥ ॥ ३६०४ ॥
जैसातैसाआतां ॥ मजप्रमाणअनंता १ ॥ पायांपडणे
नसांडीं ॥ पोटींतेचिवरतोंडी ॥ २ ॥ येकाभावेंचाड ॥
आदितैसेअंतींगोड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हा ॥ टळणेचि
नाहींनेमा ॥ ४ ॥ ॥ ३६०५ ॥
चुकलोंयाऐशावर्मा ॥ तरीकर्मासांपडलों ॥ १ ॥ पाठी
लागेकरीनाश ॥ गर्भवासभोगवी ॥ २ ॥ माझेंतुझे
भिन्नभावें ॥ गळादावेंमोहाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपा

ठेळकेलों ॥ नसत्याभ्यालोंछंदासी ॥ ४ ॥ ३६०६ ॥
देहप्रारब्धाशिरीं ॥ असोनिनकरीउद्वेग ॥ १ ॥ धांवघा
लींनारायणा ॥ माझ्यामनाजागवी ॥ २ ॥ ऐसींचुको
नियांवमें ॥ पिडाभ्रमेंपावला ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकैंचाभो
ग ॥ नव्हेरोगअंगींचा ॥ ४ ॥ ॥ ३६०७ ॥
आनंदाच्याऐकोनिकीर्ती ॥ ज्यांच्याचित्तींहरिनाम
१ ॥ उल्लंघुनिगेलेसिंधु ॥ हाभावबंधुतोहोनियां ॥ २ ॥
हळुहळूतोचिवाही ॥ चालोंकांहीअधिकारें ॥ ३ ॥ खुंटो
नियांगेलनावा ॥ नाहींयावाखोळंबला ॥ ४ ॥ नलगे
मोलद्यावारुका ॥ भावेंयेकाकारण ॥ ५ ॥ भीमातीरीं
थडवाकेला ॥ उठाचलालवलाहो ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेपा
हातोवाट ॥ उभानीटपाउलीं ॥ ७ ॥ ॥ ३६०८ ॥
तरीचम्यांदेवा ॥ साठीकरुनियाजीवा ॥ १ ॥ येथेंबैस
लोंधरणें ॥ दृढकायावाचामनें ॥ २ ॥ आवरिल्यावृत्ति ॥
मनघेऊनियांहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजरा ॥ बाहेरयेऊं
नेदीघरा ॥ ४ ॥ ॥ ३६०९ ॥
होतोंयेकसंतांठायीं ॥ लाभपायींउत्तम ॥ १ ॥ म्हणवि
तांत्याचेदास ॥ पुढेंआसउरेना ॥ २ ॥ कृपादानकेलेंसं
तीं ॥ कल्पांतींहीसरेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतसेवा ॥ हेचिदे
वाउचित ॥ ४ ॥ ॥ ३६१० ॥
नारायणाऐसा ॥ सेवूंनेणतीलरसा ॥ १ ॥ जेणेंभव
व्याधितुटे ॥ दुःखमागुतेंनभेटे ॥ २ ॥ नलगेकांहींआ
टी ॥ बाधाराहोंनशकेपोटीं ॥ ३ ॥ कैवल्यतेंजोडे ॥ कृपा

लवकरीघडे॥४॥ जन्ममरणदुःखआटे॥ जाळेंअवघें
चितुटे॥५॥ तुकाम्हणेझाला॥ याचागुणबहुतांला॥
॥६॥ ॥३६११॥

शरणागतझालों॥ तेणेंमीपणामुकलों॥१॥ आतांदि
ल्याचीचवाट॥ पाहोंनाहींखटपट॥२॥ नलगेउचि
त॥ कांहींपाहावेंसंचित॥३॥ तुकाम्हणेसेवा॥ मानेतै
सीकरूंदेवा॥४॥ ॥३६१२॥

अनेकदोषांचेतेकाट॥ जेजेगादलेनिघोट॥ होतीहरि
नामेंचोखट॥ क्षणयेकनलगतां॥१॥ तुम्हीहरिम्ह
णाहरिम्हणा॥ महादोषाचीछेदना॥ धृ०॥ अतिप्रीती
चाबांधला॥ नष्टचांडाळींरतझाला॥ क्षणनलगतांने
ला॥वैकुंठासींहरिम्हणतां॥२॥ अमितदोषांचेहेमळ॥
झालेवाल्मिकासींसबळ॥ झालाहरिनामेंनिर्मळ॥ गं
गाजळपैंजैसा॥३॥ हरिम्हणतांतरले॥ महादोषीउद्ध
रीले॥ गणीकेसीनेलें॥ वैकुंठासीहरिम्हणतां॥४॥ हरि
वीणनकोजन्मवाया॥ जैसीदर्पणीचिछाया॥ म्हणो
नीतुकालागेपायां॥ शरणतयाहरीसी॥५॥३६१३॥
भजनहेंनासीलेंहेंडी॥ लंडाआवडीदंभाची॥१॥ जे
वीतांनाआयतापाक॥ नाशीताकघुसळूनी॥२॥ ये
कांयेकीइहपाट॥ नेणेचाटकांजेऊं॥३॥ तुकाम्हणे
मुलाम्याचें॥ बंधनसाचेंशेवटीं॥४॥ ॥३६१४॥
जैसानिर्मळगंगाबोघ॥ तैसाभागबोगरी॥१॥ प्रेम
वाढेग्रासोग्रासीं॥ ब्रह्मरसींभोजन॥२॥ तृप्तिवरीआ

वडीउरे॥ ऐसेबरेप्रकार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाखमन ॥
नारायणतेंभोगी॥४॥ ॥३६१५॥
सुखसुखाविरजणझालें॥ तेंमथिलेंनवनीत ॥ १ ॥ हा
लेडोलेहरुपेंकाया॥ निवतीबाव्यानयन ॥ २ ॥ प्रबळ
तोनारायण॥ गुणेंगुणवाढला॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभरली
सीग॥ वरीमगवोसंडे॥ ४ ॥ ॥३६१६॥
कांरेनभजसीहरी॥ तरीकोणअंगीकारी ॥ १ ॥ होईल
यमपुरी ॥ यमदंडयातनाथोरी ॥ २ ॥ कोणझालील
गबग॥ कायकरीसीतेथेंमग ॥३॥ कांरेभरलाताठा॥
करीओझेनेतांवाटा॥ ४ ॥ तोंडापडलीखीळणी॥ जि
व्हापिटितीवोढोनी॥ ५ ॥ कांरेपडलीजनलाज ॥ को
णसोडवीलतुज॥६॥ ॥३६१७॥
क्षरलासागरगंगावोघमिळे ॥ आपणचिखेळेआप
णासी॥ १ ॥ मधीलतेवावअवघीउपाधी ॥ तुम्हाआ
म्हामधींतेंचिपरी॥२॥घटमठझालेआकाशाचेपोटीं॥
वचनेंचितुटीतथेचिते॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबीजबीजेंदाख
विलें॥ पत्रपुष्पआलेंगमेवायां॥४॥ ॥३६१८॥
जैसेंतैसेंबाळमातेसीआवडे ॥ बोलतेंबोबडेशब्दगो
ड॥ १ ॥ आपुलेआवडीलववीखाववी ॥ पाहोनियां
जीवींसुखवाटे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेकायदेऊंपरिहार ॥
कायतेसाचारजाणतसा॥३॥ ॥३६१९॥
पाळूनिगोमटें॥ त्याच्याबोटेंखेळवी॥ १॥ जवळूनिन
वजेदूरी॥ लाडेंकरीकवतूक ॥ २ ॥ खूणउभाविटेवरी

कटकरींधरियेले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघातलीवरी ॥ झुली
थोरीमोलाची ॥ ४ ॥ ॥३६२०॥

कायविनवावेंकोणतोनिवाड ॥ केलेंमाझेंकोडवचना
चें ॥ १ ॥ अहोकृपानिधिगुणाच्यानिधाना ॥ माझ्याअ
नुमानानयेचिहें ॥ २ ॥ बहुतकरुणाकेलेंसंभाषण ॥ येक
हिवचननाहींआलें ॥ ३ ॥ माझीकांहींसेवाहोईलपाव
ली ॥ निश्चितीमानिलीहोतीऐसी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमा
झीउरलीतेआटी ॥ अभयकरकटींनदेखेची ॥ ५ ॥
॥ ३६२१ ॥

लाजोनियांकाळेंराहिलोंलिखित ॥ नेदितांहिचित्तस
माधान ॥ १ ॥ कैसेंसुखवाटेवचनाचीतुटी ॥ प्रीतीविण
भेटीरुचिनेदी ॥ २ ॥ येकाचियेभेटीयेकाचाकोंपर ॥
मावेचापदरकळोंयेतो ॥ ३ ॥ होत्याआपुल्यात्यावेचु
नियांशक्ति ॥ पुढेंझालीयुक्तिकळाहीन ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तुम्हीसमर्थजीदेवा ॥ दुर्बळाचीसेवाकोठेंपावे ॥ ५ ॥
॥ ३६२२ ॥

आशाबद्धबहुअसेनिलाजोरें ॥ होयम्हणेधीरेंफळकोठे
॥ १ ॥ कारणापेंचित्तनपाहेअपमान ॥ ॥ चित्तसमाधा
नलाभासाठीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेहातेंलोटिलेंनकळे ॥
झांकितसोंडोळेपांडुरंगा ॥ ३ ॥ ॥३६२३॥

सातापांचातरीवचनाशेवटीं ॥ निरोपकांभेटीयेकतरी
॥ १ ॥ कांनेणेनिष्ठुरकेलानारायण ॥ नदेखेहेंमनायेतें
कांहीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेकेलापाहिजेनिवाड ॥ वैद्यासी

तेभीडमरणरोग्या ॥ ३ ॥ ॥ ३६२४ ॥
वायांऐसाजन्मगेला ॥ हेंविठ्ठलादुःखवाटे ॥ १ ॥ नाहीं
सरताझालोंपाई ॥ तुम्हींजईनपूसा ॥ २ ॥ कांहींजीतोस
वसारीं ॥ अद्यापिवरीभूमिभार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपंढ
रीनाथा ॥ सबळव्यथाभवरोग ॥ ४ ॥ ॥ ३६२५ ॥
ऐसेंकोणपापबळी ॥ जेंजेंजवळीयेऊंनेदी ॥ १ ॥ तुम्हा
तंव होईलठावें ॥ नेदावेंहेंकळोंहे ॥ २ ॥ कोणझालाअंत
राय ॥ कांतेपायअंतरले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिमित्याचा ॥
आलासुचाअनुभव ॥ ४ ॥ ॥ ३६२६ ॥
ब्रह्मज्ञानभरोभरी ॥ सांगेआपणनकरी ॥ १ ॥ थुथुत्या
च्यातोंडावरी ॥ व्यर्थशिणविलीवैखरी ॥ २ ॥ कथाक
रीवरीवरी ॥ प्रेमनसेचिअंतरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकवि
त्वकरी ॥ मानलोभहेअंतरीं ॥ ४ ॥ ॥ ३६२७ ॥
दगडाच्यादेवाबगाडीनवस ॥ बाईलकथेसजाऊंने
दी ॥ १ ॥ वेचीधनराशींबांधिलेंस्मशान ॥ द्वारींवृंदा
वनद्वाडमानी ॥ २ ॥ चोरेंनागविलानकरीत्याचीखंती ॥
परिद्विजाहातींनेदीरुका ॥ ३ ॥ करीपाहुणेरव्यात्या
जांवयासीं ॥ आल्याअतिथीसीपाठीमोरा ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेजळोधिगत्याचेंजिणें ॥ भारवाहेशिणेंधरात
ळीं ॥ ५ ॥ ॥ ३६२८ ॥
करूनिवीनवणी ॥ माथाठेवितोंचरणीं ॥ १ ॥ होंतेंतेंचिअ
सोंघावें ॥ रूपसौम्यचिबरवें ॥ २ ॥ भयाभेणेंतुमचाठाव ॥
तुमच्याकोपेंकोठेंजावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपायांलागे ॥

दानसमुदानमागे ॥ ४ ॥ ॥ ५ ॥ ॥ ५ ॥ ॥ ३६२९ ॥
प्रेमनयेसांगतांबोलतांदावितां ॥ अनुभवचित्ताचित्त
जाणे ॥ १ ॥ कांसवीचेंबाळवाढेकृपादृष्टी ॥ दुधानाहीं
भेटीअंगसंगें ॥ २ ॥ पोटामध्येंकोणेंसांगितलेंसर्पा ॥
उपजतलपाम्हणऊनी ॥ ३ ॥ बोलोंनेणेपरीजाणेगोड
क्षार ॥ अंतरींविचारत्यासीठावा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेबरें
विचारावेंमनीं ॥ आणिकभल्यांनींपुसोंनये ॥ ५ ॥
॥ ३६३० ॥
आतांमीपतितऐसासाचभावें ॥ कळोंअनुभवेंआलें
देवा ॥ १ ॥ कायकरावेंतेंरोकडेंचिकरी ॥ राहिलीहेउरी
नाहींधंदा ॥ २ ॥ येरयेरादृष्टीद्यावेंयाउत्तरा ॥ यासींकां
हींकरागोहीआतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमेलोंसांगतांसांग
तां ॥ तेचिआलेंआतांकळोंतुम्हा ॥ ४ ॥ ॥ ३६३१ ॥
कायतुजमाझेंनाहींजाणवलें ॥ माझेंनाहींकेलेंहितकां
हीं ॥ १ ॥ ढोळेझांकोनियांहोसीअबोलणा ॥ तेव्हांना
रायणाआतांकैसा ॥ २ ॥ नकळेउचितनसांगतांस्पष्ट ॥
ऐसाक्रियानष्टकायजाणों ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझाघात
तुम्हाठावा ॥ तरीकांआधींदेवावारूंनये ॥ ४ ॥ ३६३२ ॥
नयेऐसेंबोलोंकठिणउत्तरें ॥ सलगीलेंकुरेंकेलीपुढें ॥ १ ॥
अपराधकीजेघडलातोक्षमा ॥ शिकवाउत्तमाआमु
चिया ॥ २ ॥ धरूंधांवेअंगींपोळेलतेंनेणे ॥ वोढिलिया
होणेमातेबाळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभारज्याचाजारत्यासी ॥
प्रवीणयेविसीअसातुम्ही ॥ ४ ॥ ॥ ३६३३ ॥

लडिवाळम्हणोनिनिष्ठुरनबोला॥ परिसांभाळीलाला
गेघात॥१॥बहुवागर्वीतआणिलेंदुरूनी॥ दिसाचीपो
सणीबहुआहों॥ २॥ नाहींलागोंदिल्हाआघाताघा
वारा॥निष्ठुरउत्तराकोमेजतो॥३॥तुकाम्हणेतुम्हीकृ
पावंतहरि॥शांतवाउत्तरींअमृताच्या॥४॥३६३४॥
आत्मस्थितिमजनकोहाविचार॥ देईनिरंतरचरणसे
वा॥१॥ जन्मोजन्मींतुझादासपुरुषोत्तमा॥हेंचिगोड
आम्हादेईदेवा॥२॥कायसायुज्यतामुक्तीचीहेचाड॥
देवभक्तकोडतेथेंनाहीं॥२॥कायतेनिर्गुणपाहोंकैशा
परी॥वर्णूतुझीहरिकीर्तिकैसी॥४॥गोडचरणसेवादे
वभक्तपणें॥मजदेवाझणेंदुराविसी॥५॥जाणिवे
पासुनिसोडवींसत्वर॥देईनिरंतरचरणसेवा॥६॥तु
काम्हणेगोडागोडनलगेप्रीति॥सेवेवीणचित्तींसारना
हीं॥७॥ ॥३६३५॥
चालेदंडवतघालीनारायणा॥ आपल्याकल्याणाला
गोनियां॥१॥बैसविलापदींपुत्रराज्यकरी॥पितावा
हेशिरींआज्ञात्याची॥२॥तुकाम्हणेआहेठाईचाचीमा
न॥आतांअनुमानकायसातो॥३॥ ॥३६३६॥
यासीकोणीम्हणेनिंदेचींउत्तरें॥नागवलाखरेंतोचीये
क॥१॥आडमार्गेंजातांनीटलागेसोय॥धर्मनीतआ
हेंतेहेऐसी॥२॥नायकतांवचनकरावेंताडण॥ नाहींपा
पपुण्यबहुआहे॥३॥तुकाम्हणेनिंदर्दीधल्यावांचून॥
अंतरींचाशीणकेवीजाय॥४॥ ॥३६३७॥

समर्थाचेंबाळपांघरेवाकळ ॥ हांसतीसकळलोकको
णा ॥ १ ॥ समर्थासीलाजआपुल्यानावाची ॥शरण
आलियाचीलागेचिंता ॥ २ ॥ जरीतुजकांहींहोईलउ
चीत ॥ तरीहापतीततारीतुका ॥ ३ ॥ ॥३६३८॥
नकरीरेमनाकांहींचकल्पना॥ चितायाचरणाविठोबा
च्या ॥ १ ॥ येथेंसुखाचीयाअमूपचिराशी ॥ पुढेंकल्पने
सीठावनाहीं ॥ २ ॥ सुखाचेंओतिलेंसाजिरेंश्रीमूख ॥
शोकमोहोदुःखपाहतांनाशे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेंहो
ईलविसावा ॥ तुटतीलधांवापुढलीया ॥ ४ ॥
॥३६३९॥
हिरोनियांनेलामुखींचाउच्चार॥ पडिलेंअंतरजवळीच
॥ १ ॥ कायकरूंमनानागविलेंआळसें ॥ बहुतयासोसें
पीडाकेली ॥ २॥ द्वैताचियेकेसासांपडलोंहातीं ॥ बहुत
करीतीवोढावोढी ॥ ३॥ तुकाम्हणेआतांआपुलियास
वें ॥ न्यावेंमजदेवेंसोडऊनी ॥ ४ ॥ ॥३६४० ॥
नाहींदेवाचाविश्वास ॥ करीसंतांचाउपहास ॥ १ ॥ त्या
चेतोंडींपडेमाती ॥ हीनसूकराचिजाती ॥ २ ॥ घोकू
निअक्षरें ॥ वादछळणाकरीतफिरे ॥ ३ ॥ म्हणेदेवासीं
पाषाण ॥ तुकाम्हणेभावहीन ॥ ४॥ ॥३६४१॥
हेंचिसर्वसुखजपावाविठ्ठल॥नदवडापळक्षणवायां ॥
॥ १ ॥ हेंचियेकसर्वसाधनाचेंमूळ॥ आतुडेगोपाळये
णेंपंथें ॥ २ ॥ नलगतीकांहींतपाचियाराशी॥ करणेंवा
राणसीनानातीर्थें ॥ ३॥ कल्पनाहेतिळदेहींअभिमान

नयेनारायणजवळीत्या ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनामेंदेवनेदी
भेटी ॥ म्हणेत्याचीओंठींकुष्ठहोय ॥ ५ ॥ ॥ ३६४२ ॥
माझेविशींतुजपडतोविसर ॥ नकोधरूंदूरपांडुरंगा ॥
॥ १ ॥ तुझाम्हणवितोंहेचिलाजतुज ॥ आतांझणेंमज
विसरसी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतुझीमाझीझालीउरी ॥ आतां
केलीखरीदेवराया ॥ ३ ॥ ॥ ३६४३ ॥
अभक्ताचेगांवींसाधुम्हणजेकाय ॥ व्याघ्रवाडागाय
सांपडली ॥ १ ॥ कसाबाचेआळींमांडिलेंप्रमाण ॥ बस
वणाआणतयाकाई ॥ २ ॥ मोतियाचीगोणीमाळेआ
ळीनेली ॥ पुसतीकेव्हडयाकेलीपांसरीहे ॥ ३ ॥ केळीआ
णिबोरीवसतीशेजारीं ॥ संवादकोणेपरीघडेयेथें ॥ ४ ॥
तुकाम्हणेक्षीरकेलीकान्हेळाची ॥ शुद्धगोडीकेंचीवसे
तेथें ॥ ५ ॥ ॥ ३६४४ ॥
भागल्याचातूंविसावा ॥ करीननावांनिंबलोण ॥ १ ॥
परमानंदापुरुषोत्तमा ॥ हरियाश्रमापासूनी ॥ २ ॥ अ
नाथाचाअंगीकार ॥ करितांभारनमानिसी ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेइच्छापुरे ॥ ऐसीधूरहेविठ्ठल ॥ ४ ॥ ३६४५ ॥
घालूनियांबळेंकास ॥ आलोंदानमागायास ॥ १ ॥ प्रे
मदेईपाठवूनी ॥ पांडुरंगासेवाऋणी ॥ २ ॥ होईरेशाहा
णा ॥ कळोंनेदावेंयाजना ॥ ३ ॥ तुकाम्हाणेपाई ॥ जड
लोंमगउरलेंकाई ॥ ४ ॥ ॥ ३६४६ ॥
लागेतुझीसोयऐसेंकरींकांहीं ॥ माझेविठाबाईमाउलि
ये ॥ १ ॥ पतितपावनम्हणविसीजरी ॥ अव्हेरनकरीत

रींमाझा ॥ २ ॥ नाहींतरीब्रीदटाकींसोडुनियां ॥ नधरि सीमायाजरीमाझी ॥ ३ ॥ बोलियेलाबोलकरावासाचा रें ॥ तरीलोकवरेंम्हणतील ॥ ४ ॥ करावासंसारलोक लाजेभेणें ॥ वचनासिउणेंयेऊंनेदी ॥ ५ ॥ तुम्हाआम्हा तैसेनाहींम्हणेतुका ॥ होशीलतूंसखाजीवलग ॥ ६ ॥

॥ ३६४७ ॥

भेटीलागींपंढरीनाथा ॥ जीवालागलीतळमळव्यथा ॥ १ ॥ कईंकृपाकरिसीनेणें ॥ मजदीनाचेंधांवणें ॥ २ ॥ शिणलेंमाझेंमन ॥ वाटपाहतांलोचन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे लागलीभूक ॥ तुझेंपाहावयामुख ॥ ४ ॥ ॥ ३६४८ ॥

सांडियेलीकाया ॥ वरीवोंवाळुनिपायां ॥ १ ॥ शरण शरणनारायणा ॥ मजअंगिकारींदीना ॥ २ ॥ आलों लोटांगणीं ॥ रुळेतुमचेचरणीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशिर ॥ ठेवियेलेंपायांवर ॥ ४ ॥ ॥ ३६४९ ॥

तुझेदारींचाकुतरा ॥ नकोमोकलूंदातारा ॥ १ ॥ धरणेंघे तलेंदारांत ॥ नकोउठऊंधरूनीहात ॥ २ ॥ घातलीमुरकुं ड ॥ झालोंशिरोमणिलंड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजगजीवना ॥ ब्रीदराखीनारायणा ॥ ४ ॥ ॥ ३६५० ॥

नकरावीटांचणी ॥ येथेंकांहींअडचणी ॥ १ ॥ अमूपजि व्हेकरींमाप ॥ अनंतपिकलामाझाबाप ॥ २ ॥ अष्टहिप्र हर ॥ बारामासनिरंतर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाणी ॥ गर्जेना हेंघेताधणीं ॥ ४ ॥ ॥ ३६५१ ॥

पडिलोंबाहेरीआपुल्याकर्तव्यें ॥ संसाराचाजीवेंविट

आला ॥ १ ॥ येकामध्येंयेकनाहींमिळोंयेत ॥ ताकनव
नीतनिवडीतां ॥ २ ॥ दोनझालींनावेंयेकाचिमंथनें ॥
भूससारगुणेंवेगळालीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकोठेवसेमु
क्ताफळ ॥ सिंपल्याचेंस्थळखंडलीया ॥ ४ ॥३६५२॥
पाहातांहेंबरवेंझालें॥ कळोंआलेंयावरी॥ १ ॥मागिलां
चाझालाझाडा॥त्यानिवाड्यास्तवहे॥ २॥विसावलेंआं
गदिसे ॥ सरिसेंसरिसेंअनुभव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबरेंझा
लें ॥ देवेंदिल्हेंगवसूनी ॥ ४ ॥ ॥३६५३॥
चक्रफेरीगळगळा ॥ होतांगोंवियेल्यामाळा ॥ १ ॥ फु
टोनियांगेलाकुंभ ॥ झालोंनिष्कामस्वयंभ ॥ २ ॥ धरी
तचिनाहींथारा ॥ ठेवीभ्रमणखोकरा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
कोडें ॥ आगींकायजाणेमढें ॥ ४ ॥ ॥३६५४॥
श्रमपरिहारा ॥ मूळजाहलेदातारा ॥ १ ॥ देहनिवेदूनि
पाईं ॥ झालोंनिष्कामउतराई ॥ २ ॥ आपुलितोंसत्ता॥
येथेंअसोंनेदीआतां ॥ ३ ॥ राहिलानिराळा ॥ तुकाखट
पटेवेगळा ॥ ४ ॥ ॥३६५५॥
पाठवालतेथेंगर्जनपवाडे ॥ कांहींदेहाकडेनावलोकीं
॥ १ ॥ म्हणउनिमागेकंठींचासौरस ॥ पावतीलनाश
विघ्नेंपुढें ॥ २ ॥ रूपेंच्याकटाक्षेंनभियेकळिकाळा ॥ ये
तांयेतबळाशक्तीपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगुढीआणिनपा
यांपें ॥ होईलतेंसोपेंनामतुझें ॥ ४॥ ॥३६५६॥
उपजल्याकाळेंशुभकाशकुन॥ आतांआवरोनराहिले
ती ॥ १ ॥ नाहींमागितलीवचनाचीजोडी ॥ निष्काम

रोकडीवरीवरी ॥ २॥ सस्याविणकायउगीचलांबणी॥
कारयाचीवाणीयेरभूस ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसीकोणाची
तीवाणी॥ नविचारामनींपांडुरंगा॥ ४॥ ॥ ३६५७॥
नव्हेंमीआहाचआशचेबांधले ॥ जेहेटोकविलेनाराय
णें॥ १ ॥ अंतरतोतुम्हाबरेंकळोंयेतें॥ वेव्हारउचितेंचा
ळवीजे॥ २ ॥ मनानेंकल्पिलेंआवरितांपाप ॥ संकल्प
विकल्पयाचीनावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हानसोसेजव
ळ॥ सिजल्यावरीजाळकढखोटा॥ ४॥ ॥ ३६५८॥
ताकेंरूपणतोजेऊंकायघाली॥ आहांचतेचालीवरीन
कळे॥ १ ॥ कायतुम्हावेंचेघातलेंसांकडें ॥ माझेंआलें
कोडेंआजिवरी॥ २ ॥ सेवेविणआम्हीनलिंपोंत्याका
र्या॥ झालादेवरायानिर्धारहा॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुझींरा
खावींतींब्रीदें॥ येणेअनुवादेंगर्जतसे॥ ४ ॥ ३६५९ ॥
वृत्तिवरिआम्हायेणंकशासाठीं॥ येव्हढीहीआटीसोसा
वया॥ १ ॥ जाणतसापरीनेणतेजीदेवा ॥ भ्रमचिबर
वाराखावातो॥ २॥ मोडोनिक्षरलोंअभेदाचीमूस ॥तु
म्हाकांआळसवोढवला॥ ३॥ तुकाम्हणेहोईलवकरीउ
दार॥ लांबणीचेंफारकामनाहीं॥ ४॥ ॥ ३६६० ॥
सुलभकीर्तनदिल्हेंठसाऊनी॥ करितांधरणीउरीकोण
॥ १ ॥ आतांनटळावेंकेलियानेमासीं॥उदाराचाहोसी
हीणकाय॥ २॥ येकानामेंकोठेंदुसरापालट॥ पदारतो
धीटम्हणतीत्यासी॥ ३॥ तुकाम्हणेकितीबोलसीलउणें
येकाचवचनेंखंडकरी॥ ४॥ ॥ ३६६१ ॥

जेथेंमाझीदृष्टीराहिलीबैसोन॥ तेथेंचिहेंमनगुंडाळतें॥
॥ १ ॥टाळवीतेपीडाआपुल्यापासून॥ दिठावलेंअन्न
वोकवीते॥ २॥ तुम्हासीकांकोडकोणेविषयींचें॥ नव
लावयाचेंवाटतसे॥३॥ तुकाम्हणेवेगींउभाराजीकर॥
कीर्तिमुखेंथोरगर्जवून॥ ४॥ ॥३६६२॥
इच्छेपासींआलोंफिरोनीमागुता॥ स्वामीसेवकताआ
वडीची ॥ १ ॥ द्यावेंलवकरीमागितलेंज्ञान ॥ मुळींचें
जतनकरूनिअसे॥ २॥उपायहेंकरीयेकाचिवचना॥दा
ऊनियांखुणाठायांयेतो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगांठीकितीतु
जपासी॥ जगाच्यातोंडिसीचिंतनेनें ॥ ४ ॥ ३६६३ ॥
कोठेंआम्हीआतांवेचावीहेवाणी ॥ कोणमनाआणी
जाणोनियां ॥ १ ॥ नकरावीसांडीआतांटाळाटाळी॥
देईनयेकाळींहोईलमाझी॥ २ ॥ घरोघरींझाल्याज्ञाना
चियागोष्टी ॥ सत्यासवेंगांठीनपडावी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेआम्हीभाकावीकरुणा ॥ भलताचीशाहाणाशोध
काढी॥ ४ ॥ ॥ ३६६४ ॥
टगमगीमननिराशेचेगुणें ॥ हेंतोनारायणेंशांतवीजे
॥ १ ॥ धीरतूंगंभीरजीवनजगाचें ॥ जळोविभागाचे
आहाचते॥ २ ॥ भेईलजीवहेंदेखोनीकठीण॥ केलाजा
तोशीणतोतोंवायां॥ ३॥ तुकाम्हणेआवश्यकहेंवचन॥
पाळावेंचिदानसमयोआहे॥ ४॥ ॥ ३६६५॥
आम्हीपाहोंकैसोंयेकतत्वझालों ॥ राखणेलागलोंवा
सनेसी॥ १ ॥ तुम्हाविणकांहींनावडावेंजीवा॥ केला

तोचिदेवादृढपण ॥ २ ॥ वर्मनेणेपरीवृत्तिभंगूंनेदूं ॥ वें
दिलेचिवंदूंआवडीनें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेलेंनामाचेंजी
वन ॥ वार्ताहीभिन्ननेणोंआतां ॥ ४ ॥ ॥ ३६६६ ॥
आपणतोअसा ॥ समर्थजीऱ्हषीकेशा ॥ १ ॥ कराकरा
बुझावणी ॥ कायविलंबवचनीं ॥ २ ॥ हेंघ्यऐसेंम्हणा ॥
उठूनिलागेनचरणा ॥ ३ ॥ घेऊनियांसुखें ॥ नाचेतुकाक
वतुकें ॥ ४ ॥ ॥ ३६६७ ॥
घालऐसेंदिसे ॥ तुमचेंसाचपणइच्छे ॥ १ ॥ म्हणुनिनभं
गेनिर्धार ॥ केलेलोचनसादर ॥ २ ॥ मुखाचीचवास ॥ पु
रलीपाहेअवकाश ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळे ॥ कायलाभ
कोणेंवेळे ॥ ४ ॥ ॥ ३६६८ ॥
आम्हीतोसदैव ॥ अधीरपणेंमाझीधांव ॥ १ ॥ जळो
आशेचेंतेंजिणें ॥ टोंकतसोदीनपणें ॥ २ ॥ येथूनिसोड
वा ॥ आतांअनुभवदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझाले ॥ येक
मगहेनिमाले ॥ ४ ॥ ॥ ३६६९ ॥
आम्हापासींसरेयेकशुद्धभाव ॥ चतुरायीजाणीवनलगे
कळ ॥ १ ॥ सर्वजाणेमाझास्वामीपांडुरंग ॥ तयाअंगसंम
गोपाळांसी ॥ २ ॥ तुकाम्हणेकर्मधर्मनयेहाता ॥ तया
वरीसत्ताभाविकांची ॥ ३ ॥ ॥ ३६७० ॥
कैसेंभलेंदेवाअनुभवाकांनये ॥ उशीरतोकायतुम्हापा
सीं ॥ १ ॥ आहेतोदिसतेसर्वाठायींजळीं ॥ केल्यामधीं
कळीकोणसाध्य ॥ २ ॥ नाहींसांडितमीसवेंचिमर्यादा ॥
लाविलातोधंदानित्यकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहातआवरि

लागुंती ॥ माझेवार्तांचित्तींनाहींदुजे ॥ ४ ॥ ३६७१ ॥
ढुडकीपिशवीहालवितोदाढी॥मनमणीओढीनिंदेचेते
॥ १ ॥ त्याचेंफळपाकींयमाचेचदंड ॥ घरकेलेंकुंडकुंभी
पाक॥ २॥क्रोधपोटींमांगआणिलाअंतरा॥ भुंकोनीकु
तराजपकरी॥३॥ तुकाम्हणेस्नानकेलेंमळमूत्रें॥ जेवि
लेंपित्रेंअमंगळ॥ ४ ॥ ॥३६७२॥
अंगींभरलाताठा ॥ नयेवळणीचेजैसामुठा ॥ १॥ कैसें
नकळेत्याडेंगा ॥ हितआदळलेंअंगा ॥ २ ॥ जीवजाते
वेळे ॥ भल्याकडेताठीडोळे ॥३॥ मुसळाचेंधनु ॥ तुका
म्हणेनव्हेआनु ॥ ४ ॥ ॥३६७३॥
करूनिकडविकड ॥ जमाघडलीलगड ॥ १ ॥ होतेंची
झालें ॥ नामठाईंचपडिलें ॥ २ ॥ उतरलेंडाई ॥ उत्तमसु
लाखतेंठाई ॥ ३॥ हिंडवितादेशोदेश ॥ तुकाम्हणेनाहीं
नाश ॥ ४ ॥ ॥३६७४॥
पडियतेमागापांडुरंगापासीं ॥ मजदुर्बळासींकायपी
डा ॥ १ ॥ याजसाठींदुरावलासवसार॥ वाटेहेअपार
मायातृष्णा ॥ २ ॥ कांहींकरितांकोठेंनव्हेसमाधान॥
विचारितांपुण्यतेंचिपाप ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांनिश्च
ळचिभलें ॥ तुजआठविलेंपांडुरंगा ॥४॥ ॥३६७५॥
नव्हेमीशाहाणा ॥ तरीम्हणानारायणा ॥ १ ॥ तुम्हा
बोलावयाकांहीं ॥ येचभरलोंसेवाही ॥ २ ॥ आणावें
तेंरूपा ॥ कोपलेंतितरीकोपा ॥ ३ ॥ कळोनीआवडी ॥
तुकाम्हणेजातेघडी ॥ ४ ॥ ॥३६७६॥

आम्हीभाविकेंहेकायजाणोखोडी ॥ आयकोनीप्रौढी
निववीलें॥ १ ॥ नाहींयेथेंऐसेंझालेंतिअसतां ॥ वोढ
विलेंचित्ताअधिकसासे॥ २॥ नकळेचीआधीकरितां
विचार॥ नधरितांधीरआह्मचता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआ
तांवचनेंवचन ॥ वाढोनलेतीक्ष्णबुद्धिझाली ॥ ४ ॥
॥ ३६७७॥
कोठेंदेवाबोलों॥ तुम्हाभीडघालूंगेलों॥ १ ॥ करावया
सत्वहानी॥ भांडवलाचीचटणी ॥ २ ॥ दुर्बळामाग
ता॥ त्याच्याप्रवर्तल्याघाता॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहीं ॥
मजकळलेंऐसेंकांहीं॥ ४॥ ॥ ३६७८॥
पाहिजेतेंआतांप्रमाणप्रत्यक्ष ॥ झालीयातेसाक्षखरें
खोटें १॥ कायदिवसउचिताचाआला॥मागीलजोके
लाश्रमहोता॥ २॥ ठेवियेलीखूणकरूनिसंकेत ॥ तया
पासींचित्तलागलेंसे॥ ३॥ जाणसीगेमातेलेंकराचा
लाड॥ नयेपडेआडनिष्ठूरता॥ ४॥ ॥३६७९॥
पडिलाप्रसंगकामीऐसानेणे ॥ संकल्पतेमनेंजिरवि
ले॥ १ ॥ चेष्टविलेंतरीसांगावेंकारण॥ भक्तितेंजीवन
करावया॥ २॥ लावूनियांदृष्टिघातलीसमोरी ॥ बैस
लोंजिव्हारींबैसोनियां॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजीवालावीये
लाचाळा॥ करावेंगोपाळाशीघ्रदान॥४॥ ॥३६८०॥
मागीलविसरूहोईलसकळ ॥ केलीतळमळदुःखाची
ते॥ १ ॥दोहींचेआईक्यघालीगडसंधी ॥ स्थिरावली
बुद्धिपायांपाशीं ॥ २॥ आह्मचत्याकेलोंदेहपरिचारें॥

तुमचेंतेंखरेंबोढानये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेम्हावेंलवकरी
उदार॥मीअसेंसादरप्रतिग्रहा॥४॥ ॥३६८१॥
वाढवावेपुढेंआणिकप्रकार ॥ येकचित्तेंफाररुचीनेदी
॥१ नीचनवेंलेणेंदेहहापवाडा॥ पालटरोकडावरावरी
॥ २॥ दिसंशोभिवंतसेवेनेंसेवक ॥ स्वामीचीतेलोक
त्रयींकीर्ता॥ ३॥ तुकाम्हणेआम्हीपावावासंतोष॥ क
रूनीकीर्तिघोषनामगाईं॥ ४॥ ॥३६८२॥
क्षोभआणिकृपामातेचीसमान ॥ विभागजतनकरु
निठेवी॥१॥ क्षणभंगुरताउपजलीचित्ता॥ खरीअखं
ढताआवडीची॥ २॥ सिकहजाणतेगोमटीयासाठीं॥
लोभेंझालीतुटीनिश्चयेसीं॥ ३॥ अवघेचीमिथ्यासम
याआरत॥ देतांतोउचितेंकायजाणें॥ ४॥ नकरीवेव्हा
रगांजूनेंदिकोणा ॥ भेडसावीतान्हाबाऊआला ॥
॥५॥ तुकाम्हणकरीजीवाचीजतन ॥ दचकुनिमनज
वळीआणी॥ ६॥ ॥३६८३॥
संसाराचेधांवेंवठी ॥ आवडीपोटींकेवढी॥ १ ॥ हगों
जातांदगडसांची॥ अंतरींहासंकल्प॥ २॥ लाजतेवढी
नारायणीं॥ वाकडीवाणीपोरापै॥ ३॥ तुकाम्हणेबेश्र
मा॥ वरीभ्रमापडीभरू॥ ४॥ ॥३६८४॥
मीत्यासीअनन्यतीकोणअसती॥ ऐसेतेचिचित्तींविचा
रावें॥१॥ आहेतोविचारआपणायापासीं॥कळाबिंबा
ऐसीप्रतिबिंबें॥ २॥ शुभशकुनतोशुभलाभेफळ॥ पु
ढीलतेंकळेअनुभवें॥ ३॥ तुकाम्हणेमाझाअसेलआठ

व ॥ तैसामाझाभावतुझ्यापाईं ॥ ४ ॥ ॥३६८५॥
बहुरुंपावतेंमाझीमायबापें ॥ मीमाझासंकल्पेंअंतर
लों ॥ १ ॥ संचितानेंनाहींचुकोंदिल्हीवाट ॥ लाविलेंअ
घटमजसवें ॥ २ ॥ आतांमीरुसतोंनकळतांवर्म ॥ परी
पावेंधर्मसर्वदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेउभाराहिलानबैसे ॥
आमचियाऐसेउद्वेगत्या ॥ ४ ॥ ॥३६८६॥
कैसेंदिसोंबरी ॥ आम्हीआळवितांहरी ॥ १ ॥ नाहींसों
गअळंकार ॥ दासझालासवसार ॥ २॥ दुःखआम्हाना
हींचिंता ॥ हरीचेदासम्हणवितां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा॥
ऐसीजोकरितोसेवा ॥ ४ ॥ ॥३६८७॥
आतांसांडूंतरीहितनापदरीं॥ सखेसहोदरींमोकलिला
॥ १ ॥ जनाचारामध्येंउडालापातेरा ॥ झालोंमीनिला
जराम्हणऊनि ॥ २ ॥कोणाचीयादाराजावेंनसेझालें॥
म्यांचविटंबिलेंआपणासी॥३॥कोणझालामाझाबुद्धी
सीसंचार॥ माझेकोठेंथारऐसेझाले ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तुझेभक्तझालेफार ॥ म्हणउनीथारनाहींयेथें ॥ ५ ॥
॥३६८८॥
जेथेंजातोंतेथेंपडतोंमतोळा ॥ नदेखेंचडोळांलाभकां
हीं ॥ १ ॥ कपाळींचीरेखाअसतीउत्तम ॥ तरीकांहोश्र
मपावतोंमी॥ २॥ नव्हेचितुम्हासीमाझाअंगीकार॥थो
तासवसारअंतरला ॥ ३ ॥ भोगवंतझालाखराभोगां
वातो ॥ भांडवलनेतोआयुष्यकाळ ॥४॥ कोठेंतुम्हकी
र्तिआयिकिलीदेवा ॥ मुकतोंकांजीवातुकाम्हणे ॥ ५॥

कांजीआम्हाहोतेंदोषाचेंदरुशन॥ तुजसमर्पूनदेहभाव ॥ १ ॥ पांडुरंगाकृपाळुवादयावंता ॥ धरिसीलसंत्तास कळही ॥ २ ॥ कांजीआम्हावरीआणिकाचीसत्ता ॥ तुम्हासीअसतांजवळीके ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाईकेलें निवेदन ॥ उचिततेंदानकरीसत्ता ॥ ४ ॥ ॥ ३६९० ॥

कायऐसीवेळ ॥ वोडवलीअमंगळ ॥ १ ॥ आजीदुख वेलेंमन ॥ कथाकाळींझालाशीण ॥ २ ॥ पापाचियागुणें ॥ त्याचीयेवेळेदरुशने ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकानीं ॥ घालूंआलेंदुष्टवाणी ॥ ४ ॥ ॥ ३६९१ ॥

निंदावेंहेंजग ॥ ऐसाभागाआलाभोग ॥ १ ॥ होतेंतैसें आलेंफळ ॥ गेलेंनिवडूनीसकळ ॥ २ ॥ दुसऱ्याच्याम ता ॥ मिळेनासेंझालेंचित्ता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालोंसांडा ॥ विटंबतीपोरेंरांडा ॥ ४ ॥ ॥ ३६९२ ॥

माझेमाथातुझाहात ॥ तुझेपाईमाझेंचित्त ॥ १ ॥ ऐसी पडियेलीगांठी ॥ शरीरसंबंधाचीमिठी ॥ २ ॥ येरयेरा पासीं ॥ सांपडोनगेलोंऐसी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसेवा ॥ माझीकृपातुझीदेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३६९३ ॥

सत्यत्यागासीसमान ॥ नलगेवेचावेंवचन ॥ १ ॥ नारायणऐसादास ॥ येरयेराचीचआस ॥ २ ॥ मळनाहीं चित्ता ॥ तेथेंदेवाचीचसत्ता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजाण ॥ तेंचीभल्याचेंवचन ॥ ४ ॥ ॥ ३६९४ ॥

माझियेबुद्धीचाखुंटलाउपाय ॥ करसीलकायपाहेनतें ॥ १ ॥ सूत्रधारीतूंहेंसकळचालविता ॥ कासयाअनंता

भारवाहों ॥२॥वाहिलेसंकल्पनपवेचसिद्धि॥ येउंद्देह बुद्धीवरीनये॥ ३॥ तुकाम्हणेदुःखीकरितीतरंग॥ चिं तूंपांडुरंगआवरुनि॥ ४॥ ॥३६९५॥

देखिलेंतेंधरीनमनें॥ समाधानेंराहेन ॥ १ ॥ भावमा झीसांठवण॥ जगजीवनकळावया ॥२॥ वळवीनये कसरें॥ उत्तरयाकरुणेच्या॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनयोरूपा कायबापाकरिसी॥ ४ ॥ ॥३६९६॥

वायांजायऐसा॥ आतांउगवावाफांसा ॥ १ ॥ माझें परिसावेंगाऱ्हाणें॥ सुखदुःखाचींवचनें ॥ २ ॥ हाचि आम्हाठाव॥ कांहींनिरोपायाभाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे जर ॥ तुझातुजदेवाभार॥ ४ ॥ ॥३६९७॥

खादलेंचिखावेंवाटे॥ भेटलेंभेटेआवडी॥ १॥ वीटना हींपांडुरंगा॥ वाढेअंगाआर्तते॥२॥ ह्रदयाचीह्रावपुरे॥ परीहेंउरेचिंतन॥ ३॥ तुकाम्हणेपोटभरे ॥ परीतेउरेभू कपुढें॥ ४॥ ॥३६९८॥

सत्यआठवितांदेव ॥ जातोभेवपळोनी॥ १ ॥ नलगे कांहींकरणेंचिंता॥ धरीसत्तासर्वतो॥ २॥ भावेंभाव राहेपाईं॥ देवतईंसन्निध॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकृष्णनामें॥ शीतळप्रेमेंसर्वांसीं॥ ४॥ ॥३६९९॥

ब्रीदजाचेंजगदानी॥ तोचिमनींस्मरावा॥ १॥समपा यकरकटीं॥ उभातटींभिवरेच्या॥ २ ॥पाहिलियावेद लावी॥ बैसेजीवींजडोनी॥ ३॥ तुकाम्हणेभक्तीकाजा धांवेलाजालवलाहें॥ ४॥ ॥३७००॥

माझीयामनाचीबैसलीआवडी ॥ अवसानघडीयेकी नेघे॥ १ ॥पायचित्तींरूपडोळांचीबैसलें ॥ चिंतनेंगो विलेंमुखसदा ॥ २ ॥ अवघियांचाझालाविसरहामा गें॥वेधहाश्रीरंगेंलावियेला॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकानींआ इकिलीमात॥ तोचिझालाघातजीवपणा॥४॥३७०१
याचीकोठेंलागलीचट॥ बहुतटझालोंसे ॥ १ ॥ देवपि सेंदेवपिसें॥मजऐसेंजगम्हणे ॥ २॥येकांताचेंबाहेरआ लें॥ लपवीलेंलिकेना॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयाचीभेटी॥ झा लीतुटीआपल्यासी॥ ४ ॥ ॥३७०२॥
दीनआणिदुर्बळासी॥ सुखरासीहरिकथा॥ १ ॥ तारूं भवसागरींचें॥ उंचानिचेअधिकारी ॥ २ ॥ चरित्रजेंउ च्चारावें॥ केलेंदेवेंगोकुळीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआवडीध री॥ कृपाकरीम्हणऊनी॥ ४ ॥ ॥३७०३॥
संतोषेमाउलीआरुषावचनीं ॥ हर्षेंवोरसोनिलावीबा ळ॥१॥ तैसेप्रेमबळेंअवघेचीगोड॥ पुरवितोकोडपांडु रंग॥ २॥ सेवाकरींसाहेनिष्ठुरउत्तरें॥ त्याचेवाहेवरेंतेंचि मनीं॥३॥ तुकाम्हणेइच्छावसेंखेळेखेळ॥ चिंतातेसफ ळकांहींनेणे॥ ४ ॥ ॥३७०४॥
विनविजेऐसेंकांहीं॥ उरलेंनाहींयावरी॥१॥ आतांअ सोपंढरिनाथा॥ पाईमाथातुमचीये॥ २ ॥ मागेंसारि येंलीयुक्ति ॥ कांहींहातींजवळीते ॥ ३ ॥ नीराशेचीन करीआस॥ तुकादासमाघारी॥ ४ ॥ ॥३७०५॥
आतांयेथेंझालीजीवासवसाठीं ॥ होतेतैसेंपोटींफळ

असे॥ १ ॥ आतांधरिलेतेनसोडींचरण॥ सांपडलेंधन
निजठेवा॥ २ ॥ आतांहाआळसअसोपरितादूरी॥ न
दावीतेउरीउरोंकांहीं॥ ३ ॥आतांयाचामजनव्हावावी
सर॥ भरोनिअंतरराहोरूप॥ ४ ॥ आतांलोकलाजन
योयेथेंआड॥ बहुझालोंगोडब्रह्मरसा॥ ५॥ तुकाम्हणे
आतांजन्महासफळ॥ अंतरींगोपाळस्थिरावला॥ ६॥
॥३७०६॥

अनंतजीवांचींतोडलींबंधनें॥मजकाळेंयेणेंकृपाकेली
॥ १ ॥ अनंतपवाडेतुझेविश्वंभरा॥भक्तकरुणाकराना
रायणा ॥ २ ॥ अंतरींचेंकळोंदेईगुह्यगूज ॥ अंतरींचें
बीजराखेनमी॥३॥ समदृष्टितूझीपाहेनपाउलें॥ धरीन
संचलेंहृदयांत॥४॥ तेणेंयाचीत्याचीराहिलीतळमळ॥
होतीलशीतळसकळगात्रें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेशांतिकरी
लप्रवेश॥ मगनव्हेनाशअखंडतो॥ ६॥ ॥३७०७॥

माझियामीपणा॥ झालायावरीउगाणा॥ १ ॥ भोगी
त्यागीपांडुरंग॥ त्याणेंवसवीलेंअंग॥ २ ॥ टाळिलेंनि
मित्य॥ फारथोडेघातहित ॥ ३॥ यावेंकामाकरीं॥ना
हींतुकाम्हणेउरी॥ ४ ॥ ॥३७०८॥

पराधीनमाझेंकरूनियांजीणें ॥ सांडीकायगुणेंकेलीदे
वा ॥ १ ॥ उदारहेकीर्तितुझीकलिमाजी ॥ कांतेऐसे
आजीपालटले ॥ २ ॥ आळवितोंपरीनपुरेंचिरीघ॥
उचिततोत्यागनाहींतुम्हा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांबामुळीं
चव्यालासी॥ ऐसेंकांनेणसीपांडुरंगा॥ ४॥ ३७०९॥

नेणपणेंनाहींकेलाहाबोभाट ॥ आतांआलीवाटकळों
खरी॥ १ ॥ आतांबहुशीघ्रलवकरीयावें ॥ वाटहरिपा
हेंभेटीदेई ॥ २ ॥ समर्थाच्याबाळाकरुणेचेंभाषण ॥ त
रीत्याचीकोणनांदणूक॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुबोलिलेंब
हिवार॥ पडिलेंअंतरलौकिकींतें ॥ ४ ॥ ॥३७१०॥
जेंजेंकेलेंतेंतेंसात्य ॥ कैसेंपाहेभाविक ॥ १ ॥ वोवाळू
निमाझीकाया॥ सांडीनपायांवरूनी॥ २॥कायहोयन
व्हेकरूं॥नेणेंधरूंसंतांतें॥ ३॥तुकाम्हणेकटीकर॥ उभेधी
रधरूनी॥ ४ ॥ ॥ ३७११ ॥
नाहींमजकृपाकेलीपांडुरंगें ॥ संतांचियेसंगेंपोटभरी
॥ १ ॥ चतुराचेसभेपंडितकुशळ ॥ मीकायदुर्बळवि
ष्णुदास॥ २ ॥ तुकाम्हणेनेणकरूंसमाधान ॥ धरिलेच
रणविठोबाचे॥ ३ ॥ ॥ ३७१२ ॥
तुम्हीमाझादेवाकराअंगीकार॥ हानाहींविचारमजपा
सीं॥ १ ॥ आतांदोहींपक्षींलागलेंलांछन ॥ देवभक्तप
णलाजविले ॥ २ ॥ येकांतींयेकलेंनराहेनिश्चळ॥ नबै
सेचपळमनठाईं॥ ३॥ पाईंमहत्वाचीपडलीश्टंखळा॥
बांधविलागळास्नेहाहातीं॥ ४ ॥ शरीरसोकलेंदखीलि
यासूखा ॥ कदान्नहेंमुखारुचेचिना ॥ ५॥ तुकाम्हणे
झालाअवगुणाचाथारा॥ वाढलीहेनिद्राआळसबहु॥
॥ ६ ॥ ॥ ३७१३ ॥
बोलीलियागुणींनाहींपाविजेत॥ देवानाहींहोतहितते
थें॥ १ ॥ कवतुकतुझेंनकळेयापरी ॥ घेशीलतोंशिरीं

कायनव्हे ॥ २ ॥ नाहींमिळोंयेतसंचिताच्यामता ॥ पु
राणींपाहातांअघटित ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाईंनिरोपिला
भाव ॥ न्यालतैसाजावसिद्धीदेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३७१४॥
हातोनव्हतादिन ॥ टाळायाचाऐसाक्षण ॥ १ ॥ कांजी
माझाराखाहात ॥ कैसेंदेखावेंरडत ॥ २॥ दाऊनियां
आस ॥ दुरपळवितांक्रशास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधांव ॥
घेतांनपुरेचिहाव ॥ ४ ॥ ॥ ३७१५॥
लावूनियांगोटी ॥ चुकऊंआदरिलीदिठी ॥ देऊनियां
मिठी ॥ पळेमहियामाथुळें ॥ १ ॥ पुरेंतेंचिकरीआढ ॥
तिचालोभतिसीनाड ॥ पुरविचरफड ॥ हातगोऊनि
पळावें ॥ २॥ आर्धेकाकुलती ॥ मोहोघालावापुढती॥
तोंडीपडेमाती ॥ फिरतांमागेंकैचातो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
देवा ॥ यासीरडवियाचाहेवा ॥ भावेंकांहेसेवा ॥ सुखें
तुम्हानार्पिती ॥ ४॥ ॥३७१६॥
आर्तभूतांद्यावेंदान ॥ खरेंपुण्यत्यानावें ॥ १ ॥ होणार
तेंसुखेंघडे ॥ लाभजोडेमहाबुद्धि ॥ २ ॥सत्यसंकल्पाचे
साठीं ॥ उजळापोटींरविबिंब ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमनीवा
व ॥ शुद्धभावराखावा ॥ ४ ॥ ॥ ३७१७॥
कवतुकवाणीबोलतसेलाडें ॥ हारुषवाकेंडकरूनिमु
ख ॥ १ ॥ दुजेपणीभावनाहींहेआशंका ॥ जननी
बाळकामध्येभेद ॥ २॥ सलगीदुरूनिजवळीपाचारूं॥
धांवूनियांकरूंअंगसंग ॥ ३ ॥ धरूनिपालवमागतों
भातुकें॥ आवडीचेंनिकेंप्रेमसुख ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतूज

आमुचीचगोडी ॥ ऐसीहेआवडीकळों आली ॥ ५ ॥

॥३७१८॥

ऐकेंपांडुरंगावचनमाझेंयेक ॥ झालोंमीसेवकदासतु
झा ॥ १ ॥ कळेलतैसाआतांकरावाउद्धार ॥ खुंटलावि
चारमाझापुढें ॥ २ ॥ दंभमानमाझाकरूंपाहेघात ॥
झालीयाहिथीतकारणाचा ॥ ३ ॥ हीनबुद्धिमाझीअध
मह्याती ॥ अहंकारचित्तींवसोंपाहे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेम
जविघडतांक्षण ॥ नलगेजतनकरींदेवा ॥ ५ ॥

॥३७१९॥

येणेंमाझेंचित्तराहेतुझेपाईं ॥ अखंडतेंदेईंप्रेमसुख १ ॥
देहभावराखादीनकरोनियां ॥ जनाचारीवायांजाय
ऐसा ॥ २ ॥ द्रव्यदारानकोमानाचीआवडी ॥ कवणे
विशीगोडीप्रपंचाची ॥ ३ ॥ तुझेंनाममाझेंधरूनियां
चित्त ॥ येकांतलोकांतसदाराहे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुझे
जडोनियांपाईं ॥ झालोंउतराईपांडुरंगा ॥ ५ ॥ ३७२० ॥
कायसांगोंआतांसंतांचेउपकार ॥ मजनिरंतरजाग
विती ॥ १ ॥ कायद्यावेंत्याचेंव्हावेंउतराई ॥ ठेवितांहि
पाईंजीवथोडा ॥ २ ॥ सहजबोलणेंहितउपदेश ॥ करु
निसायासशिकविती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवत्सधेनुवेचे
चित्तीं ॥ तैसेमजयेतीसांभाळित ॥ ४ ॥ ॥३७२१॥
आपणचाळकबुद्धीच्यासंचारा ॥ आम्हासीवेव्हारापा
त्रकेलें ॥ १ ॥ कायझालेंतरीनेघातुम्हीभार ॥ आणिक
कोणाथारम्हणोंसांगा ॥ २ ॥ पंचभूतेंतवचर्माचिया

मोटा ॥ येथेंखराखोटाकोणभाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेना
हींबोलावयाजागा ॥ कांदेवावाउगाश्रमकरूं ॥ ४ ॥
॥३७२२॥
काययेकवर्मलाऊनियांअंगा ॥ ठेवितोप्रसंगासांभा
ळीन ॥ १ ॥ द्यावाजीहोतुम्हीवावबहुफार ॥ धरुनिअंतर
ठायांरावु ॥ २ ॥ वेव्हारेंआलेंतेंसमानचिहोतें ॥ वेळ
नाहींतिथेंचालोंयेते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांनिवाड्याच
साठीं ॥ सवसारतुटीकरुनिठेलों ॥ ४ ॥ ॥३७२३॥
आतांयेथेंखरें ॥ नयेफिरतांमाघारें ॥ १ ॥ होयतैसीहो
यआबाळी ॥ देहनिमित्ययाबळी ॥ २ ॥ तुम्हासवेंगांठी ॥
देवाजीवाचीयेसाठीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलंड ॥ करूंचौघां
मध्येंखंड ॥ ४ ॥ ॥३७२४॥
कांवाढवितांदेवा ॥ मजघरींसमजावा ॥ केवडाहा
गोंवा ॥ फारकेलेंथोड्याचें ॥ १ ॥ ठेवीनपायांवरीडो
ई ॥ त्यासीतुमचेंवेंचेकांहीं ॥ झालोंउतराई ॥ जाणाये
कयेकाच्या ॥ २ ॥ निवाडआणितयापासीं ॥ असोनि
कांव्हावेंअपेशी ॥ होतीगांवींतैसी ॥ सोडोनियांठेवि
ली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेगोड ॥ होतेझालेयानिवाड ॥ दर्शनें
हिचाड ॥ अवघीचवाढेल ॥ ४ ॥ ॥ ३७२५ ॥
नह्मेसभाधीट ॥ समोरबोलायाचीनीट ॥ येकलीयेक
ट ॥ दुर्जेनाहींदेखिलें ॥ १ ॥ आतांअवघेंतुम्हीजाणा ॥
तुमचेंमाझेंनारायणा ॥ येईलकरुणा ॥ तेचिपाहातु
म्हासी ॥ २ ॥ ताळनाहींमाझेंबुद्धि ॥ धरिलीनधरवेशु

डि॥ आतांबळकथीं॥ कोणेजन्मेंनिवाडा ॥ ३॥ आ
तांशेवटींचें॥ उत्तरतेंहेंचिसाचें॥ शरणआलेत्यांचें॥ तु
काम्हणेसांभाळा॥ ४॥ ॥ ३७२६॥
ऐसातवमोळा॥ तुमचानसेलगोपाळा॥ १॥ मगत्या
चीटाळाटाळी॥ जिह्वावोढोनिकपाळीं॥ २॥ नसेल
नानवें॥ ऐसेंधरियेंलेदेवें॥ ३॥ तुकाम्हणेझाला॥ उ
शीरनाहींतोविठ्ठला॥ ४॥ ॥ ३७२७॥
माझ्याकपाळाच्यागुणें॥ किंवासरलेंऐसेंनेणें॥ १॥
नयेवचनबाहेरी॥ उभेतिष्ठतीलद्वारीं॥ २॥ कायसांगा
यासवेंचे॥ धरीआरंभींठाईचें॥ ३॥ तुकाम्हणेकिती॥
भीडधरावीपुढती॥ ४॥ ॥ ३७२८॥
नाहींतरीयेकअसावाआधार॥ कासयानेंधीरउपजा
वा॥ १॥ म्हणविल्यासाठींकैसेंपडेरुजू॥ धनीनाहींउ
जूसन्मुखतो॥ २॥ वंचल्यादिसाचाकोणवरीलेखा॥
धालावाहासुखासुखेंआम्हां॥ ३॥ नाहींमनोगततोंव
रीहेंदेवा॥ तुकाम्हणेसेवानघीजेतो॥ ४॥ ३७२९॥
दीपनदेखेआंधारा॥ आतांहेंचिकराजतन॥ १॥ ना
रायणनारायण॥ गांठीधनबळकट॥ २॥ चिंतामणी
पासींचिंता॥ तत्वतांहीनयेईल॥ ३॥ तुकाम्हणेउभय
लोकीं॥ हेचिनिकीसामग्री॥ ४॥ ॥ ३७३०॥
मनाचियेसाक्षीझालीसांगोंमात॥ सकळवृत्तांतआ
पुलातो॥ १॥ तुम्हापरामर्षघेतांसत्तावळें॥ धरितांनि
राळेंकैसेंवाचों॥ २॥ मीमाझेंसांडोनीयावयापसारा॥

आणिकदाताराकायकाज ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्ही
तुजविणयेका ॥ नीढळलौकिकामाजीअसों ॥ ४ ॥
॥३७३१॥
उरलेंतेंभक्तिसुख॥डोळांमुखपाहावें ॥ १ ॥अंतरींचेंकां
होनेणा ॥ नारायणामाझिया ॥ २॥ पुरवातैसीकेलीआ
ळी ॥ बळीजगदानिया ॥ ३ ॥ हातींघेउनिचोराभातें ॥
दावीरीतेंबाळका ॥४ ॥साजतेंहेंथोरपण ॥नाहींदानव
त्सला ॥५॥ शाहाणेंतरीलाडदावी ॥ बाळजेवीमातेसी
॥ ६ ॥ तुकाम्हणेपांडुरंगा ॥ ऐसेंपैंगाआहेहें ॥ ७ ॥
॥३७३२॥
तरीभरलेवायांगेलों ॥ जन्मआलोंमागुता ॥ १ ॥ म्हण
ऊनिठेलोंदास ॥ सावकाशनिर्भय ॥ २ ॥ उणेंपुरेंकाय
माझें ॥ त्याचेंवोझेंतुम्हासी ॥ ३ ॥ सांभाळावेंतेंम्यांका
ई ॥ अवोआईविठ्ठले ॥ ४॥ भाग्येंजयाजाईनस्थळा ॥
तुजगोपाळाविसरेना ॥५॥ आपल्याम्यांयेकसरें॥करू
निबरेंघेतलें ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेनारायणा ॥ आतांजाणा
आपुले ॥ ७ ॥ ॥३७३३॥
घालूनिलोळणींपडिलोंआंगणीं॥ सिंचासिंचवणीती
र्थवरी ॥ १ ॥ वोल्हावेलतनुहोईलशीतळ ॥ झालीहा
ळहाळ बहुतापें ॥ २ ॥ पावेनयाठायाकाईझालेंहोतें ॥
आलोंअवचितेंउष्ट्यावरी ॥ ३॥ तुकाम्हणेकोणीजाणं
वाराउळीं ॥ येईलजवळीपांडुरंग ॥४॥ ॥३७३४॥
धरुनिहेंआलोंजीवीं ॥ भेटीव्हावीविठोसी ॥ १ ॥ संक

ल्पतोनाहींदुजा॥महाराजावीणतो॥२॥पायावरीठेवी नभाळ ॥ तेणेंसकळपावेन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेडोळेभरी पाहेनहरिश्रीमुख ॥ ४ ॥ ॥३७३५॥

तुम्हाउद्धरणेंफार॥ मजदुसरानाहींथार॥ १ ॥ आतां जसेंतैसेंसोसा ॥ कायकरणेंहृषीकेशा॥ २ ॥ वरेंनदि सेलवोळी॥ येकाअन्नयेकागाळी ॥ ३ ॥ लावितोआ भार॥ तुकाविसरलेतीफार ॥ ४ ॥ ॥ ३७३६ ॥

नकळेजीभक्तिकायकरूंसेवा ॥ संकोचोनिदेवाराही लासे ॥१॥ जोडोनीयांकरराहिलोंनिवांत॥पायापासीं चित्तठेवोनीयां॥२॥ दिशाभूलीकरीस्थळींप्रदक्षिणा॥ भ्रमेंनारायणाकष्टवीलें॥३॥ तुकाम्हणेझालोंआज्ञेचा पाळक॥ जीवनासीयेकठावकला॥ ४॥ ॥३७३७॥

येकवीधवृत्तिनराहेअंतरीं॥ स्मरणींचहरीविस्मृतीहे॥ ॥ १ ॥ कैसाहानवळाववाटतोअनुभवें ॥ मजमाझ्या जीवेंसाक्षत्वेंसी ॥ २ ॥ नराहेनिश्चळजागवितांमन॥ कितीक्षणेंक्षणसांवरावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेलेबहुव्यव साव॥ तेणेंरंगेंजीवरंगलासे॥ ४॥ ॥३७३८॥

आतांसोडवणेंनयानारायणा ॥ तरीमीवांचेनाकाळा हातीं ॥ १ ॥ ऐसेंसांगोनीयांझालोंउतराई॥ आणीक तेकाईमाझेहातीं॥ २ ॥ केलीयाचेंपापनयेशेवटासी॥ करीतीलनाशीअंतराय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभयवाटतसे जीवा॥ धांवणीयाधांवालवकरी॥ ४॥ ॥३७३९॥

सत्यमापवादे॥ गाबाळांचीचालीखोडे॥ १ ॥ उतरेते

कळेकसी॥ विखरोनसर्वदेसी॥ २॥ घरामध्येंराजा॥
नव्हेव्हावीपट्टपूजा ॥ ३॥ तुकाम्हणसाचें ॥ रूपतेंचद
र्पणाचें॥ ४॥ ॥ ३७४०॥
नाहींखंडझाला॥ माझातूमचाविठ्ठला॥ १॥ कैसेंकैसें
हानिश्चित॥ आहेचौघांपासीनीत॥ २॥ मुळींचेंलिही
लें॥ मजजातांसांपडलें ॥ ३॥ तुकाम्हणमज॥ नलगे
बोलणेंसहज॥ ४॥ ॥ ३७४१॥
हेचिवादकाचीकळा॥ नाहींयेऊंदेतबळा॥ १॥ धीरक
रावाकरावा॥ तरीतोआहेआम्हादेवा॥ २॥ रिघावेंपो
टांत॥ पायांपडोनव्यावाअंत ॥ ३॥ तुकाम्हणेवरी॥
गोडआणावाउत्तरीं॥ ४॥ ॥३७४२॥
येकपरिबहिरींबरें॥ परितीढोरेंग्यानगंड ॥ १॥ कपा
ळासलागलीआगी॥ अभागीकांजीतसे॥ २॥ येकेप
रीबरेंवेडें॥ तार्किककुडेंजळोतें ॥ ३॥ तुकाम्हणेखात
ढवासी॥ अमृतासीनोळखे॥ ४॥ ॥ ३७४३॥
खळोमनोसर्वेंजीवाच्यासंवादें॥ कवतुकविनोदेंनिरां
जनी॥ १॥ पचींपडिलेंतेंरुचेवेळोवेळां॥ होतसेडोह
ळाआवडीस॥ २॥ येकांतीचेंसुखजडिलेंजिव्हारीं॥
वीटपरिचारींबराआला॥ ३॥ जगाऐसीबुद्धिनव्हेआ
तांकदा॥ लंपटगोविंदाझालोंपाईं॥ ४॥ आणिकते
चिंतानलगेकरावी॥ नित्यनित्यनवीआवडीहे॥ ५॥
तुकाम्हणेधढाराहिलापडोन॥ पांडुरंगींमनविश्वासलें
॥ ६॥ ॥ ३७४४॥

झालीझडपणीखडतरदेवता ॥ संचरलीचिंतारिघोंन
ये॥ १ ॥ मजउपचारझणेंआतांकरा ॥ नसाहेदुसरा
भारकांहीं॥ २ ॥ नेऊनियांघालाचंद्रभागेतीरीं ॥ जी
वानाहींउरीकांहींआतां॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळोंआलेंव
र्तमान॥ माझेंतेंवचनआच्छादलें॥ ४॥ ॥ ३७४५॥
आंगींदेवींखेळे ॥ कांरेतुम्हासीनकळे ॥ कोणाचेंहेचा
ळे॥ सुखदुःखनमानितां॥ १ ॥ मीतोंआतांयेथेंनाहीं॥
वोळखीवचनाचाठाईं॥ पालटाचाघेईं ॥ भावखरेंलो
पेना॥ २॥ आपुलालेतुम्हीपुसा ॥ सेवायेवाचासरिसा॥
स्थिरावल्याकैसा॥ कायजाणोविचार॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेलाभकाळ॥ तेथेनसावेसिवळ॥ मगतेंसींवेळ ॥ को
ठेंजातांसांपडों॥ ४॥ ॥ ३७४६॥
उचिताचाकाळ॥ साधावयायुक्तिबळ ॥ आपुलेंसक
ळ॥ तेंप्रसंगींपाहिजे ॥ १ ॥ नेमनाहींलाभनाहीं ॥ अ
वचितघडलींदोन्ही॥ विचारुनिमनीं ॥ पाहिजेतेंप्रयो
जावें॥ २ ॥ जाळजाळाकाळें॥ करपोंनेदावेआगळें॥
जेवितांवेगळे॥ ज्याचेत्याचेतथेंशोभे॥ ३ ॥ पाळीनां
गरपाभारी॥ तननिवडुनिसोकरी ॥ तुकाम्हणेधरी ॥
सेजजमाशेवटीं॥ ४॥ ॥ ३७४७॥
पडलियाताळा॥ मगअवघानिर्वाळा ॥ तेथेंकोणीब
ळा॥ नाहींयेतकोणासी ॥ १ ॥ जोडिलेंतेंलागेहातीं॥
आपआपलीनिश्चिती ॥ हर्षआणिखंती ॥ तेथेंदोन्ही
नासलीं॥ २॥ सहजसरलियाकारण॥ मगयेकलाआ

पण॥ दिसेतरीभिन्न ॥ वचनाचाप्रसंग ॥ ३ ॥ करु
निझाडापाडा ॥ तुकावेगळालिगाडा ॥ निश्चिंतीच्या
गोडा ॥ गोष्टीम्हणूंलागली ॥ ४ ॥ ॥३७४८॥
जावीतातोमाझापिता ॥ उखतातोउखत्याचा॥१॥ ज
नार्दनींसरतीकर्मे ॥ बाधाभ्रमेंअन्यत्र ॥ २ ॥ अपस
व्यसव्यामर्धीं ॥ ऐसीबुद्धीनधरितां ॥३॥ तुकाम्हणेखां
घापानें॥सिंचितांभिन्नकोरडीं॥ ४ ॥ ॥३७४९॥
माउलीचीचालीलेंकराचेबोढी ॥ तयालागींकाढीप्रा
णप्रीती ॥ १ ॥ ऐसींबळिवंतआवडीचींदेवा॥ संतम
हानुभावाविनवीतों ॥ २॥ मोहेंमोहियेलेंसर्वकाळचि
त्त ॥ विसरनतोघेतनाहींक्षणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींप्रे
माचावोरस ॥ सांभाळिलेदासआपुलेते ॥४॥३७५०
अपराधीम्हणोनीयेतोंकाकुलती ॥ नाहींतरीहोतीका
यचाड ॥ १ ॥ होईलतारुंतरीतारीजोजीदेवा ॥ नाहींत
रीसेवाघ्यावीभार ॥२॥ कासयामीआतांवेंचूंहेंशरीर॥
आहेबारगीरजाईजेणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमनकरूनीमो
कळें॥ आहेसाळेढाळेउदारते॥ ४ ॥ ॥ ३७५१ ॥
माझेतोंफुकाचेकायचेंचिकष्ट॥ नव्हेक्रियानष्टतुम्हाऐ
सा ॥ १ ॥ कांहींनवंचीआजीच्याप्रसंगीं ॥ सकळाहि
अंगींकरीनपूजा॥ २ ॥घ्यावेंतुम्हीकांहींहेतोनाहींआस॥
असोंयाउदासदेहभावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझीमावळ
लीखंती॥ समाधानचित्तींसर्वकाळ॥ ४ ॥ ३७५२ ॥
स्वामीचीसत्ता ॥ आधींवर्मेयेतीहातां ॥ पुढतीविशेष

ता ॥ लाभेंलाभआगळा ॥ १ ॥ करीकौतुकाचेबोल ॥
परीजिव्हाळ्याचीबोल ॥ आवडेरसाळ ॥ मायबापाला
ह्राचे ॥ २ ॥ मनमेळविलेंमना ॥ नाहींअभावीकशा
हाणा ॥ अंतरींच्याखुणा ॥ वरीदिल्हेउमटोनी ॥ ३ ॥ प
राश्रमेकळा ॥ अवघ्याजागविल्यावेळा ॥ देवासीनि
राळा ॥ तुकाक्षणनसोडी ॥ ४ ॥ ॥ ३७५३ ॥
येकेठाईंअन्नपाणी ॥ ग्रासोग्रासींचिंतनीं ॥ १ ॥ वेळो
वेळांजागवितां ॥ दुजेंयेईलम्हणोतिभीतों ॥ २ ॥ नाहीं
गुंतलोंउपचारीं ॥ मानदंभाचेवेव्हारीं ॥ ३ ॥ तुकाझा
लासेशाहाणा ॥ आडलपेनारायणा ॥ ४ ॥ ३७५४ ॥
वैरागरापासींरत्नाचियाखाणी ॥ हेचीघ्यावीधणीफावे
लतो ॥ १ ॥ येथेतरकवितरकाचीचाड ॥ होतसेनिवाड
खऱ्याखोट्या ॥ २ ॥ उगाचसरावावाढिलातोठाव ॥
वाढतीयाभावकळतसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनव्हेसांचणीचें
पाणी ॥ एथेंझरवणीजैसेंतैसें ॥ ४ ॥ ॥ ३७५५ ॥
समर्थयानावेंदीनाचाकृपाळ ॥ हेंतवसकळस्वामीअं
गीं ॥ १ ॥ मजकायलागेकरणेंविनवणी ॥ विदितचरणीं
सकळआहे ॥ २ ॥ दयासिंधुतुम्हाभांडवलदया ॥ सिं
चावेंआतांयाकृपामृतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअहोपंढरिनी
वासे ॥ बहुजीवआसेलागलासे ॥ ४ ॥ ॥ ३७५६ ॥
देखिलेकवित्वमाझेसहजबोल ॥ नलगेचिबोलजि
व्हाळ्याची ॥ १ ॥ नयेचिउत्तरकाहींपरतोनी ॥ झालोंना
रायणींनसरतें ॥ २ ॥ लाजिरवाणेंहेकांवदविलीवाचा ॥

नव्हेचिठायींचामननशील ॥ ३॥ तुकाम्हणेफळनव्हे
चिसायासा ॥ पंढरीनिवासाकायझालें ॥४॥३७५७॥
येणेझालातुझ्यापोतडीचाझाडा ॥ केलासीउघडापांडु
रंगा ॥ १ ॥ भरुनिघरींचराहिलोंवाखती ॥ आपुलीनि
श्चिंतीआपुलीपें ॥ २ ॥ आतांकायऊरीउरलीतेसांगा॥
आणिलेजेजगाचीयसाक्षी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकोठेपा
होंजासीआतां ॥ माझीझालीसत्तातुम्हावरी ॥ ४ ॥
॥ ३७५८ ॥
तुमच्यापाळणावोढतसेमन ॥ गेलोंवीसरोनआपणा
सी ॥ १ ॥ लागलेपालटेंफेडावेंउसणें ॥ येणेचीप्रमाणें
पांडुरंगा ॥ २ ॥ तुमचेआवडीसंबंध्यांचात्याग ॥ घेत
लायेलागजगनिंदेचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजैसामाझाजी
ववोढ॥ तैसेचीतिकडेपाहिजेले ॥ ४ ॥ ॥ ३७५९॥
नाहींमजकोणीउरलादुर्जन ॥ मायबापावीणब्रह्मांडां
त ॥ १ ॥ कासयाजिकिरकरणेयेविशीं ॥ भयाचीमान
सींचिंताखंती ॥ २॥ विश्वंभराचीयेलागलोंसांभाळी॥
सत्येनेतचालीआपुलीये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेंपाळण
पोषण ॥ करितांआपणपांडुरंगा ॥ ४ ॥३७६०॥
मजकांहींशीणनव्हावयासाठीं॥ कृपातुम्हापोटींउपज
ली ॥ १ ॥ होतेंतैसेंकेलेंआपुलेंउचित ॥ शिकविलेंहित
बहुबरें ॥ २ ॥ आम्हीनमानावीकोणाचीआशंका ॥ तु
म्हाउभयलोकांआहेमनीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांसंचि
ताचाठेवा ॥ वोढवलाघ्यावाजैसातैसा ॥ ४ ॥ ३७६१॥

कोणाचें चिंतन करूं ऐशा काळें ॥ पायाचीया वळें कंठित सें॥ १॥ पाहात सें वाट येई गा विठ्ठला ॥ मज कां हा केला परदेश ॥ २॥ बहुताचे सत्ते झालों कासावीस॥ जाय रात्रं दिवस वैरीयाचा ॥ ३ ॥ तुका म्हणे वैसे मनाचिये मूळीं ॥ तरीच हे ज्वाळी उगवती ॥ ४ ॥ ॥ ३७६२ ॥

कां जि तुम्ही ऐसे नव्हा कृपावंत ॥ निवे माझें चित्त ठायीं च्या ठायीं ॥ १ ॥ कांहीं शमन ये विषम अंतरा॥ शांतीचा तो वरा ऐसा योग ॥ २ ॥ दुःखी होतों पंचभूतांच्या विकारें॥ उद्धव देता रे दाखविती ॥ ३ ॥ तुका म्हणे मोडा अहंकाराची मान ॥ धरितों चरण म्हणऊनी ॥ ४॥ ३७६३॥

मागत्या हि कोंठ घडते निरास ॥ लेंकरा उदास नाहीं होत ॥ १ ॥ कासया मी होऊं उतावेळ जीवीं ॥ जाणता गोसावी सर्व आहे ॥ २॥ झाला तरी वेळ कवतुका साठीं ॥ निर्दया ते पोटीं उपजेना ॥ ३ ॥ तुका म्हणे त्यासी ठाउके उचीत॥ होईल संकेत नेमीयेला ॥ ४ ॥ ॥ ३७६४ ॥

आरुष वचनीं मातेची आवडी ॥ म्हणउनि तातडी घेत नाहीं ॥ १ ॥ काय होयील माझें मांडिलें कौतुक ॥ आवडीची भूक रडारोवी॥ २॥ लपोनियां करी चुकुर माऊली॥ नाहीं होती केली निष्ठा सांडी ॥ ३॥ तुका म्हणे करी पारखीं वचनें ॥ भेवुनियां तान्हें आळवावें ॥ ४॥ ॥ ३७६५॥

प्रीतिच्या भांडणा नाहीं शिरपाव॥ वचनाचा च भाव निष्ठुरता ॥ १ ॥ जीणें तरी येका जीवें उभयतां ॥ पुत्राचिया पिता दुःख वेदुःखें ॥ २॥ काय जाणें तुटमायेचें लिगाड ॥

विषमतेंआडउरोंनेणे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजकरुणाउत्त
रें ॥ करितांविश्वंभरपाविजेल ॥ ४ ॥ ॥३७६६॥
नकोघालूंफासा ॥ मनाउपाधीवोळसा ॥ १ ॥ जेजेसा
हावेसंकल्प ॥ पुण्यतरीचतेंपाप ॥ २ ॥ उपजतोभेव ॥
होतोकासावीसजीव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाहों ॥ होईलते
निवांतसाहों ॥ ४ ॥ ॥३७६७॥
बीजींफळाचाभरवसा ॥ जातनसिंचनसरिसा ॥ वाळ
विलियाआशा॥काकुळतीतेनाड ॥ १ ॥होतोगडसिंधु
चाठाव॥पीकपीकवीलाभाव॥संकोचोनिजीव ॥दशा
केलीजतन॥२॥मातीघालीधनावरी॥रांडारीटावराव
री ॥ सुखाचेशेजारीं ॥ दुःखभ्रमेभोगीतसे ॥ ३॥ तुका
म्हणेदिशाभुली ॥झाल्याउफराट्याचाली ॥ निवाड्या
च्याबोली ॥ अनुभवेंसाक्षीसीं ॥ ४ ॥ ॥३७६८॥
कायउरलीतेकरूंविणवणी ॥ वंचलोंवचनींपांडुरंगा ॥
॥ १॥ अव्हेरलोंआतांकैचेंनामरूप ॥ आदरनिरोपपरि
तोनाहीं ॥ २ ॥ माझाबापमाययेगेलोंसलगी ॥ तोहेतु
झीजगींसोयरिका ॥३॥ तुकाम्हणेआतांजोडोनियांहा
त ॥ करींदंडवतठाइंचाठाईं ॥ ४ ॥ ३७६९॥
आवडीधरोनिकरूंगेलोंलाड ॥ भक्तिप्रेमगोडनपुरे
ची ॥ १ ॥ म्हणउनिजीवठेलाआसावोनी ॥ खेदहोतो
मनींबहुसाल ॥ २ ॥ वेटिऐसेंवाटेनिर्फलकारण ॥ सी
तळहोऊनिखोडावलों॥ ३॥ तुकाम्हणेसरतेंनम्हेचीपा
यापें ॥ वळकेलेंपापेंनव्हेचिभेटी ॥ ४ ॥ ॥३७७०॥

प्रीतिचातोकळवळा ॥ जीव्हाळाचिवेगळा ॥ १ ॥ वद्
नेदीरडोंमाता ॥ दुश्चिंतहोताधीरनव्हे ॥ २ ॥ वरीवरितों
डापुरतें ॥ मोहरीतेंकळतसे ॥ ३ ॥ जाणोनियांनेणतातु
का ॥ नव्हेलोकांसारीखा ॥ ४ ॥ ॥ ३७७१ ॥
हागेहाचिआतांलाहो ॥ माझाअहोविठ्ठला ॥ १ ॥ दं
डवतदंडवत ॥ वेगळीमातनबोले ॥ २ ॥ वेगळाल्याको
ठेंभागे ॥ लागलागेलावावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेल्याज
मा ॥ वृत्तिक्षमाभाजूनी ॥ ४ ॥ ॥ ३७७२ ॥
तुम्हासीनकळेसांगाकाययेक ॥ कासयासंकल्पवाग ॥
ऊंमी ॥ १ ॥ आहेतथेसत्ताठेविलेंव्यापूनी ॥ प्रमाणेंचि
वाणीवंदेआज्ञा ॥ २ ॥ रूपाझालीमजनलगेअंगसंग ॥
निजध्यासेंरंगचढताहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमागेंबोलिलों
तेंवाव ॥ आतांहाचिभावदृढझाला ॥ ४ ॥ ॥ ३७७३ ॥
आवडीनपुरेमायबापापाशीं ॥ घडोकायविशीसकइ
ल ॥ १ ॥ होईलनेमीलेंआपुलीयाकाळें ॥ आलियाचे
बळेंआघोऊरे ॥ २ ॥ जाणविलेंतेथेंथोडेयेकवेळा ॥ स
कळहीकळासर्वोत्तमीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिवेदिलेंगुह्य
गुज ॥ आतांतुझीतूजसर्वचिंता ॥ ४ ॥ ॥ ३७७४ ॥
वोखटातरीमीविटलोंदेहाशी ॥ पुरेआतांऐशीजोडीपु
ढा ॥ १ ॥ कितीमरमरसोसावीपुरती ॥ राहिलोंसंगती
विठोबाच्ये ॥ २ ॥ आतांकोणयाचाकरीलआदर ॥ जा
वोकलिवरविटंबोनी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांसांडितेची
मांढी ॥ कोणफिरेलडींयांसीमागें ॥ ४ ॥ ॥ ३७७५ ॥

हेहिऐसेतेहितैसे॥ उभयपिसेंअविचार॥१॥ अभिमा
नाचेठेलाठेली॥ मर्थीझालीहिंपुटी २॥ धीराशांतीठांव
नुरे॥ हाचिउरेअबोल्या॥ ३॥ कवतुकेंपाहेतुका॥ क
ढतलोकाआधणी॥ ४॥ ॥३७७६॥
हितजाणेचित्त॥ कळोंयेतसेऊचित॥ १॥ परिहारतेंसं
पादणी॥ सत्यकारणकारणी॥ २॥ वरदळतेनुरेकसी॥
आगिमध्येंतेथेरसी॥ ३॥ तुकाम्हणेकरुनिखरें॥ ठे
वितातेंपुढेंबरें॥ ४॥ ॥३७७७॥
देवेंदिल्हादेहभजनागोमटा॥ तोयाझालाभाटाबाधि
केच्या॥ १॥ ताठोनियांमानराहिलीवरती॥ अहंकारा
हातींलऊंनेदी॥ २॥ दासम्हणावयानचलेरसना॥ स
इरवचनाबासकळ॥ ३॥ तुकाम्हणेकोठेंठेवावाविटा
ळ॥स्नानेंचिनिर्मळव्हावयासी॥ ४॥ ॥३७७८॥
कारणापेंअसतांदृष्टी॥ शंकापोटींउपजेना॥ १॥ शूर
मिरवेरणांगणीं॥ मरणींचसंतोष॥ २॥ पाहिजेतोकळ
वळा॥ मगबळाकायउणें॥ ३॥ तुकाम्हणेउदारपणें॥
कायउणेंमनाचें॥ ४॥ ॥३७७९॥
नव्हतीहेउसणेबोल॥आहाचफोलरंजवण॥ १॥अनुभ
वतोवरिवरी॥ नाहींउरीवेगळा॥ २॥ पाहिजेतेंआलेंरु
चि॥ काचाकुचिकशाची॥ ३॥ तुकाम्हणेझालेआड॥
त्यासीचाडकोणाची॥ ४॥ ॥३७८०॥
कायकरूंपोरालागलीचट॥ धरिदेउळाचीवाट॥ १॥
सांगितलेंनेघेकानीं॥ दुजेमनींविठ्ठल॥ २॥ कामघरींन

करीधंदा॥येथेसदादुश्चित ॥ ३॥ आमुचेकुळींनव्हते
ऐसे॥हेचिपिसेनिवडले॥४॥लौकिकाचीनाहींलाज॥
माझेमजपारिखे ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनरकाजाणें॥ याव
चनेंदुष्टाचीं॥ ६॥ ॥३७८१॥
जोजोध्यावासोस॥माझेवारींगर्भवास॥ लटिक्याचा
दोष॥अधिकजडेअंगासी॥ १ ॥ आतांआहेतैसेअ
सो॥अनुतापअंगींवसो ॥ येवढेंचिनसो ॥ माझेंआ
णिपरावें॥२॥जगाआलेपणे॥कायअसावेंस्वप्नें॥श
ब्दाचियासिणें॥कष्टमिथ्यामानावा ॥ ३ ॥ छायामा
कडविटे॥धांवेकुंपींकायभेटे ॥तुकाम्हणेफुटे॥ ढोईगु
ढघेकोंपर॥४॥ ॥३७८२॥
गुणाचाचिसांठा॥करूंनवजूंआणिकावाटा॥ १ ॥ क
रितीछंदनानापरी॥भरुनीसिणतीआडभरी ॥ २॥ ने
मिलीपंगती ॥ आम्हासंतांचीसंगती ॥ ३॥ तुकाम्हणे
लीळा॥येरकवतुकपाहेडोळां॥४॥ ॥३७८३॥
शिकल्याशब्दाचेंउत्पादितोज्ञान ॥ दर्पणींचेधनउपर
वाया॥ १ ॥ अनुभवकईहोईनभोगीता॥ सांकडेंतेंआ
तांहेंचिआलें ॥ २ ॥ गायनाचेकरीशरीराचेधर्म ॥ बी
जवर्मनामतुझेंदान॥३॥ तुकाम्हणेकेलाउशीरनसाहे॥
घालतरीआहेसर्वसिद्ध॥ ४ ॥ ॥ ३७८४॥
शिकविलातैसापडोजाणेपुसा ॥ कैचीसाचदशातैसी
अंगीं॥ १ ॥ स्वप्नींचियासुखेंनाहींहोतराजा॥ तैसादि
सेमाझाअनुभव॥ २ ॥ कासयाहाकेलाजिव्हेअळंका

र॥ पायासीअंतरदिसतसे॥ ३॥ दर्पणीचेंधनहातींना
पदरीं ॥ डोळांदिसेपरीसत्याचीये ॥ ४॥ आसकेलीत
रीलाळचिघोंटावी ॥ ठकाठकीतेवीदिसतसे ॥ ५॥ क
वित्वरसाळवदविलीवाणी ॥ साक्षहिपुराणींघडलीऐ
सी॥ ६॥ तुकाम्हणेगुरेंराखोनिगोवारी॥ माझीम्हणेप
रीलोभनाहीं॥ ७॥ ॥३७८५॥
अनुभवतोनाहींतुमच्यादर्शनीं ॥ ऐकिलीतेवाणीवदे
वाचा ॥ १ ॥ जेवील्याचाकैसाअनुभवअंतरीं ॥ म्हण
तांमांडेपुरीकायहोतें ॥ २ ॥ नाहींनाहींगेलीतळमळदा
तारा॥ कांजीहरिहराचाळविलें ॥ ३॥ पत्रींकुशळता
पोटींअनादर॥ कायतेंउत्तरयेइलमानूं॥ ४॥ अंतरींस
बाह्यकांनाहींसारिखें ॥ धरूनीपारिखेंवर्ततसे ॥ ५ ॥
आलोंआलोंऐसीदाउनियांआस॥ बुडोबुडत्यासकाय
द्यावें ॥ ६॥ तुकाम्हणेअहोचतुराशिरोमणी ॥ किती
माझीवाणीतुम्हीकोठें॥ ७॥ ॥३७८६॥
केलेंतरिआतांसाचचिकरावें॥ विचारिलेंद्यावेंकृपादा
न॥ १॥ संकल्पासीनाहींबोलिलाविकल्प॥ तुम्हापुण्य
पापकळेदेवा॥ २॥ उदारविख्याततुम्हीभूमंडळीं॥ ऐ
सीब्रीदावळीगर्जतसे॥ ३॥ तुकाम्हणेआहोरुखुमाइ
च्यावरा॥उपरोधधरामाझाआतां॥ ४॥ ॥३७८७॥
अहोपुरुषोत्तमा॥ आम्हाकशाचीउपमा॥ १॥ सतत
तोंनाहींबुद्धि॥ नाळवितांनाहींशुद्धि॥ २॥ जागविलें
तरी॥ तुम्हाव्यक्तियेणेहरी॥ ३॥ तुकाम्हणेदेवा॥ तुम्हा

नित्यदीसनवा ॥ ४ ॥ ॥ ३७८८ ॥

मथनेंभोगेसार ॥ ताकेंघडेउपकार ॥ १ ॥ बरवीसाया साचीजोडी ॥ अनुभवियाठावीगोडी ॥ २ ॥ पाकआ णिरुचि ॥ जेथेतथेंकेंची ॥ ३ ॥ वाढितोपंगती ॥ तुका आवडीसंगती ॥ ४ ॥ ॥ ३७८९ ॥

चिंतनाचिजोडी ॥ हाचिलाभघडोघडी ॥ १ ॥ तुम्हीव सोनिअंतरीं ॥ मजजागवानिर्धारीं ॥ २ ॥ जेथेजेथेजा यमन ॥ आडघालींसुदर्शन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभोजे ॥ नाचेनऐसेहोनिर्लज्ज ॥ ४ ॥ ॥ ३७९० ॥

आवडीचीनपुरेधणी ॥ प्रीतिमनींबैसली ॥ १ ॥ नित्य नवाकळवळा ॥ मायबाळामध्येंतो ॥ २ ॥ सुखसुखाभे टोंआले ॥ होयवाल्हेपोटींचे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेब्रह्मानंदें ॥ संतवृंदेंचरणापें ॥ ४ ॥ ॥ ३७९१ ॥

जडलोंतेआतांपाईं ॥ होऊंकाईवेगळा ॥ १ ॥ तुम्हीसंतीं कृपाकेली ॥ गंगेचालिवोघाची ॥ २ ॥ सांभाळिलेंमा यबापा ॥ केलोंआतांवेगळा ॥ ३ ॥ वोरसेयाजीवधा ला ॥ तुकाठेलामौन्यची ॥ ४ ॥ ॥ ३७९२ ॥

काळावरीसत्ता ॥ ऐशाकरितोवारता ॥ १ ॥ मीतोहीना हुनीसांड ॥ देवदुर्‍हेकाळतोंडें ॥ २ ॥ मानुनीभरवसा ॥ होतोदासम्हणतऐसा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमान ॥ गेलोंवा ढऊंथोरपण ॥ ४ ॥ ॥ ३७९३ ॥

समर्थाचेसेवेकोठेनाहींघात ॥ पाहोंनयेअंतपांडुरंगा ॥ ॥ १ ॥ आहेतैसीनीतविचारावीबरी ॥ येउनिभीतरि

वासकरा ॥ २ ॥ निढळराखिलेंतरीभयाभीत ॥ हर्षा
मर्षचित्तपावतसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरीकळेलनिवाड ॥
दर्शनाचीचाडशुभकीर्ती ॥ ४ ॥ ॥ ३७९४ ॥
बहुधीरकेला ॥ जाणनव्हेसीविठ्ठला ॥ १ ॥ आतांधरी
नपदरीं ॥ तुजमजकरीनसरी ॥ २ ॥ झालोंजिवासीउ
दार ॥ उभाराहीलोंसमोर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंता ॥ ऐसेसां
गापंढरीनाथा ॥ ४ ॥ ॥ ३७९५ ॥
नदावीसलगीनकरावासंग ॥ करिचित्ताभंगवेळोंवेळां
॥ १ ॥ सर्पशांतिरूपनम्हणावाभला ॥ झोंबेखवळि
लातात्काळतो ॥ २ ॥ तुकाम्हणेदूरिराखावादुर्जन ॥
करावेंवचननघडेतें ॥ ३ ॥ ॥ ३७९६ ॥
अभयदानमजदेईंगाउदारा ॥ कृपेच्यासागरापांडुरं
गा ॥ १ ॥ देहभावतुझ्याठेवियेलापाईं ॥ आणिकमीकां
हींदूजेंनेणें ॥ २ ॥ सेवाभक्तिहीननेणतापतीत ॥ आतां
माझेंहिततुझ्यापाईं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेंमाझेंसर्वहिसाधन ॥
नामसंकीर्तनविठोबाचें ॥ ४ ॥ ॥ ३७९७ ॥
करावावर्षाव ॥ तृषाक्रांतझालाजीव ॥ १ ॥ पाहाआ
काशाचीवास ॥ जाणतातूंजगदीश ॥ २ ॥ संयोगेंवि
स्तार ॥ वाढिलागेतोअंकुर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेफळें ॥ चर
णांबुजेंतींसकळें ॥ ४ ॥ ॥ ३७९८ ॥
करीऐसीधांवाधांवी ॥ चित्तलावीचरणापें ॥ १ ॥ मगतो
माझामायबाप ॥ घेईलतापहिरोनी ॥ २ ॥ बहुतांच्याम
तेंगोवा ॥ होऊंजीवानेदावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरुणाबो

लें ॥ धिरविठ्ठलेंनिघेना ॥ ४ ॥ ॥३७९९॥

येकविधनारायण ॥ तेथेंविषमाचाशीण ॥ पालटेची भिन्न ॥ नयेअणूप्रमाणा॥ १ ॥ अवघेंसारावेंगाबाळ॥ चुकउनियांकोल्हाळ ॥ आनंदाचेंस्थळ ॥ येकायेकीयेकांत ॥ २ ॥ कायावाचामन ॥ स्वरूपींचअनुसंधान ॥ लक्षभेदीबाण ॥ येणेंपाडेंलवलाहो ॥ ३॥ तुकाम्हणेआळसनिद्रा ॥ येथेंदेउनियांचिरा ॥ होउनियाधिरा ॥ मिठीजाणाजागृती ॥ ४ ॥ ॥३८००॥

चित्ततेंचिंतनकल्पनेचीधांव॥ जेथेंवाढेहावइंद्रियांची ॥ १ ॥ हातपावदिसेशरीरचालतां ॥ भावेंभेदसत्ताजीवाचिते ॥ २ ॥ रविबिंबियेअंगींप्रकाशसकळ ॥ वचनेंनिराळभेददिल्हा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमापवचनाचेअंगीं ॥ मौन्यकायरंगींनिवडावें ॥ ४ ॥ ॥ ३८०१॥

इरपोनिगेलीनिशी ॥ निद्राकैसीनदेखें॥ १ ॥ नारायणींवसलेंघर॥ निरंतरआनंद ॥ २॥ अवघारुंधविलाठाव ॥ नेलावावमीमाझें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकेठाईं॥असोनाईंक्षणभिन्न ॥ ४ ॥ ॥३८०२॥

देवेंकेलेंकैसेंकैसें ॥ उद्धरिलेंअनायासें॥ १ ॥ऐकानवलयाचीठेव॥ नेणताहिभक्तिभाव॥ २॥कैलासासीनेला॥ भिल्लपानेडीबैसला ॥ ३॥ पाखाच्याफडत्कारीं॥ उद्धरोनिनेलीघारी ॥४॥ चोरेंपिंडींदिल्हापाव ॥ त्यापूजेनेंधायदेव ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेभोळा॥ स्वामीमाझाहाकोंवळा ॥ ६ ॥ ॥३८०३॥

अनुभवऐसा ॥ मजलागलासरिसा ॥ १ ॥पाठींबैसली
शेजारीं ॥ नव्हेशांतिकोणेपरी ॥ २॥ कोठनलगेजावें॥
काहींघालावयाठावें ॥ ३॥ तुकाम्हणेकोटी ॥दुःखाच्या
चतयापोटीं ॥ ४ ॥ ॥ ३८०४॥

नेलेसळेंबळें॥ चित्तचित्ताचेंगांठोळें॥ १ ॥सात्यझाल्या
घरीच्याघरीं ॥ होतठाईंचकुठारी ॥ २॥ मीतापलोंयया
भावा ॥ कटकटतेनेणेदेवा ॥ ३॥ तुकाम्हणेउघडेंकेलें॥
माझेंमाझ्याहातेंनेलें ॥ ४ ॥ ॥ ३८०५॥

पाठीवरीभार ॥जातोवाहोनियांखर॥ १ ॥ संतनेतील
त्याठायां ॥ माझीआधीनयाकाया ॥ २॥ मोठेंचौफळ॥
अंगींउच्छिष्टाचेंबळ ॥ ३ ॥ नसंडीमारग ॥ ग्रेथेचो
रुनियाअंग ॥ ४ ॥ आपुलियासत्ता ॥ चालविलेंनाहीं
चिंता॥ ५॥ तुकाम्हणेसंत ॥ तुम्हींबहुकृपावंत ॥ ६ ॥
॥३८०६॥

मागेंपुढेंझालोंलाठा ॥ अवघामोठासरळ ॥ १ ॥ ना
हींकोठेंरितेंअंग ॥ नित्यरंगनवाची ॥ २ ॥ पोशिंद्याचे
पडिलोंहातीं ॥ वोझींमाथींचुकलों ॥ ३ ॥ जोगावलों
पोटींखर ॥ पाठिभारवरीनाहीं॥४॥ अवघ्यामोकळ्या
दिशा ॥ नाहिंवोळसाकामाचा ॥ ५ ॥ संतांचियेलो
ळेद्वारीं ॥ पळतीदुरीगोमाशा ॥ ६ ॥ पाहातोंगेमहाद्वा
रीं ॥ वरीझुलेवाकळ ॥ ७॥ कांहींनसाहेसाझाला ॥ तु
काझालासमर्थ॥ ८ ॥ ॥३८०७॥

मागीलविसरहोईलसकळ ॥ केलीतळमळदुःखाची

ते ॥ १ ॥ दोहींचीआईक्यपालीगडसंधी ॥ स्थीरावेल
बुद्धीपायांपाशीं ॥ २ ॥ आह्माचयाकेलोंदेहपरिच्यारें ॥
तुम चेतेंबरेंवाटोंनये ॥ ३॥ तुकाम्हणेव्हावेंलौकरीउदा
र॥ मीआहेंसादरप्रतिग्रहा ॥ ४ ॥ ॥ ३८०८ ॥
माझेमाथातुझाहात ॥ तुझेपाईंमाझेंचित्त ॥ १ ॥ ऐसी
पडियेलीगांठी ॥ देहसंमंधाचीमिठी ॥ २ ॥ येरयेरापा
सी ॥ सांपडोनगेलोंऐसी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसेवा ॥ मा
झीरुपातुझीदेवा ॥ ४ ॥ ॥ ३८०९ ॥
करणेनकरणेवारियेलेंजेथें ॥ जातोनेणपंथेंसादावी
त ॥ १ ॥ संतींहेंपदिलेंलाविलेंनिशाण ॥ तेखुणपाहोन
गर्जेनामें ॥ २॥ तुकाम्हणेतुम्हीचलायाचिवाटे ॥ भरव
शानेंभेटेपांडुरंग ॥ ३ ॥ ॥३८१०॥
साकळिलेंप्रीतिगळा ॥ भुंकेवेळाजाणोनि ॥ १ ॥ तुम
चेमीकेशीराजा ॥ सुणेयाकाजापाळीलों ॥ २॥ आले
गेलेकळेवाटा ॥ कोणनीटावाकुडिया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
आलेवारी ॥ दुरितेदुरिनातळे ॥ ४ ॥ ॥ ३८११ ॥
सुनियाचाहाचीभाव ॥ आपुलाठावराखावा ॥ १ ॥ दु
जियाचावारायेऊं ॥ नेदुंघरावरिदेऊं ॥ २ ॥ केलिया
चीफाडाफाडी ॥ तडातोडीक्षेत्राची ॥ ३ ॥ पातेजतना
हींलोका ॥ देवातुकावांचुनि ॥ ४ ॥ ॥ ३८१२ ॥
धन्यतोचिग्रामजेथेंहरिदास ॥ धन्यतोचिवंशभक्ति
भाग्य ॥ १ ॥ ब्रह्मज्ञानजेथेअसेघरोघरीं ॥ धन्यनरना
रीचतुर्भुज ॥ २ ॥ नाहींपापारिघकाळाचेंखंडण ॥ हरि

नामकीर्तनघरोघरीं ॥ ३॥ तुकाम्हणेतीहींतारिलेंसक
ळा॥ आपुल्याकोटीकुळांसहितवंशा॥ ४ ॥ ३८१३॥
भयहोतेंआम्हीपणे ॥ पाठीयेणेंघातलें ॥ १ ॥ अवघा
आपुलाचीदेश॥ काळालेशउरेना ॥ २ ॥ समर्थाचेंना
मघेतां॥ मगचिंताकशाची ३॥ तुकाम्हणेनारायणें॥
झालेंजिणेंसुखाचें॥ ४ ॥ ॥३८१४॥
मारूनयेसर्पसंतांचोयेदृष्टी॥ होतीलतेकष्टीव्यापकपणें
॥ १ ॥ येकसूत्रजीवींशिवींहीऐक्यता ॥ रोमउपडितां
अंगकांपे ॥ २ ॥ नाहींसाहोंयेतदुःखाचीतेजाती॥ पर
पीडाभूतींसाम्यझालें॥३ ॥ तुकाम्हणंदिल्हानीतिचासं
केत॥ पूजानावेंचित्तसुखेंतेणे॥ ४ ॥ ॥३८१५॥
विषमवाटदुरवरी ॥ चालोनियांपरतीघरीं ॥ मागि
लतेउरी॥ उरलीनाहींभयाची ॥ १ ॥ मुख्यनव्हावा
तोनाड॥ शेवटाचेंहातींगोड॥ सरलियाचाड ॥ मगकै
चेउद्वेग॥ २ ॥ होतापहिलाअभ्यास॥ समईघालावया
कास॥ तेव्हांलटिकेतेदोष ॥ योगेंअनुतापाच्या॥ ३ ॥
तुकाम्हणेआहे॥ बुद्धीकेलियानेसाध्य॥जवळीचपाहे॥
देववाटस्मरणाची॥ ४ ॥ ॥३८१६॥
आतांकोठेंधांवेमन ॥ तुझेचरणदेखिलीया॥ १ ॥ भा
गलासीणगेला ॥अवघाझालाआनंदु॥ २॥ प्रेमरसें
बैसलिमिठी॥ आवडीलाटीमुखासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
आम्हाजोगें॥ विठ्ठलघोगेंखरेंमाप॥४॥ ॥३८१७॥
विश्वींविश्वंभर॥ बोलेवेदांतींचेंसार ॥ १ ॥ जगींजग

दीश ॥ शास्त्रवदतीसावकाश ॥ २ ॥ व्यापिलेंहेंनाराय
णें ॥ ऐसींगर्जतीपूराणें ॥ ३ ॥ जनींजनार्दन ॥ संतबो
लतीवचन ॥ ४ ॥ सूर्याचीयापरी ॥ तुकालोकीक्रीडाक
री ॥ ५ ॥ ॥३८१८॥

निरोधितोंपरीनमोडेविकार ॥ वडुहिदुस्तरविषयद्वारें
॥ १ ॥ राहातेतितुम्हीभरुनिअंतरीं ॥ होतोंतदाकरीनि
र्विषय ॥ २ ॥ कृपेचियेसाक्षीअसताजवळी ॥ वचनेंमो
कळीसरतनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणताळामेळवणीपासीं ॥
विनंनीपायासीहेचिकरी ॥ ४ ॥ ॥३८१९॥

अद्वयचिद्वयझालेंचिकारण ॥ धरीलेंनारायणेंभक्तिसु
ख ॥ १ ॥ अपरोक्षआकारझालाचतुर्भुज ॥ येकतत्व
बीजभिन्ननाहीं ॥ २ ॥ शून्यनिरशून्यराहिलेंनिर्मळ ॥
तेंदिसेकेवळविटेवरी ॥ ३ ॥ सुखेंघ्यावेंनामवेदानाहीं
चाड ॥ सरितावापीआडयेकपाणी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनी
चआहेतणेंसुखें ॥ भेदनाहींमुखेंनामगातां ॥ ५ ॥ ३८२०

उदारचक्रवर्ती ॥ वैकुंठींचाभूपती ॥ पुंडलिकाचियेप्री
ति ॥ विटेउभाराहीला ॥ १ ॥ सर्वसिद्धीचादातार ॥ सवें
आणिलापरीवार ॥ भक्तांअभयकर ॥ घ्याघ्याऐसेंम्ह
णतसे ॥ २ ॥ जेणेंहेंविश्वनिर्मिलें ॥ महर्षिदेवांतेंस्थापि
लें ॥ येकविसस्वर्गातेंधरीलें ॥ सत्तामात्रेंआपुलीया ॥
॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरुपावंत ॥ इच्छिलेपुरवीमनोरथ ॥ रि
द्धीसिद्धीमुक्तीदेत ॥ शेखीसंगआपुला ॥ ४ ॥ ३८२१ ॥

सकळगुणेंसंपन्न ॥ येकंदेवाचेंलक्षण ॥ १ ॥ कोठेकां

हाकोठेकांहीं ॥ येकआहेयेकनाहीं ॥ २ ॥ षड्गुणऐश्व
र्यसंपन्न ॥ येकभगवंतींजाण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजेंजेंबो
ला ॥ तेंतेंसाजेयाविठ्ठला ॥ ४ ॥ ॥३८२२॥
सुखपंढरीयेआलें ॥ पुंडलिकेंसाठविलें ॥ १ ॥ घ्यांरेघ्या
रेमाझेबाप ॥ जिव्हेघेउनिखरेंमाप ॥ २ ॥ विषयगुंडो
निपसारा ॥ धांवघालापंढरपुरा ॥ ३ ॥ आहेआयुष्या
चालेश ॥ करिपंढरीचावास ॥ ४ ॥ आळसनकरीया
लाभाचा ॥ तुकाविनवीकुणबीयाचा ॥ ५ ॥ ३८२३ ॥
देवाचेंचरित्रनावडेसर्वथा ॥ विनोदाचीकथागोडवा
टे ॥ १ ॥ हातावरीहातहासोनीआफळी ॥ वाजवितांटा
ळीलाजवाटे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेथुंकात्याच्यातोंडावरी ॥
जातोयमपुरीभोगावया ॥ ३ ॥ ॥३८२४॥
अद्वैतींतोंमाझें नाहींसमाधान ॥ गोडहेचरणसेवातुझी
॥ १ ॥ करुनिउचीतदेईहेंचिदान ॥ आवडेकीर्तननाम
तुझें ॥ २ ॥ देवभक्तपणसुखाचासोहळा ॥ ठेवुनीनिरा
ळादावींमज ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआहेतुझेंहेंसकळ ॥ को
ण्हीयेकाकाळेंदेईमज ॥ ४ ॥ ॥ ३८२५ ॥
हेंचिमाझेतपहेंचिमाझेंदान ॥ हेंचिअनुष्ठाननामतुझें
॥ १ ॥ हेंचिमाझेंतीर्थहेंचिमाझेंव्रत ॥ सत्यहेंसुकृतनाम
तुझें ॥ २ ॥ हाचिमाझाधर्महेंचिमाझेंकर्म ॥ हाचिनि
त्यनेमनामतुझें ॥ ३ ॥ हाचिमाझायोगहाचिमाझाय
ज्ञ ॥ हेंचिजपध्याननामतुझें ॥ ४ ॥ हाचिकुळाचारहा
चिकुळधर्म ॥ हाचिनित्यनेमनामतुझें ॥ ५ ॥ हामाझा

आचारहामाझाविचार ॥ हामाझानिर्धारनामतुझें ॥
॥ ६ ॥ तुकाम्हणेदुजेंसांगावयानाहीं ॥ नामेंवीणका
हिंधनवित्त ॥ ७ ॥ ॥ ३८२६ ॥
कोणेंसांक्षीविण ॥ केलेंउधाराभजन ॥ १ ॥ ऐसेंसांगा
जीदातारा ॥ माझीभक्तिपरंपरा ॥ २ ॥ कोणेकेलीना
हींआळी ॥ ब्रह्मज्ञानाहुनिवेगळी ॥ ३ ॥ कोणाचेतेंको
ड ॥ नाहींपुरवीलालाड ॥ ४ ॥ कोणाच्याउद्धारा ॥ के
लाविलंबमाघारा ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेभिन्न ॥ कांहेबोला
साक्षीविण ॥ ६ ॥ ॥ ३८२७ ॥
आवढीकांठेऊं ॥ वैसोनियांसंगेंजेऊं ॥ १ ॥ मागेंठेऊं
नकोउरी ॥ माझीआणतुजवरी ॥ २ ॥ देखिलेप्रकार ॥
त्याचेपाहेनसाचार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबाळी ॥ केलीचा
हाडीसकळीं ॥ ४ ॥ ॥ ३७२८ ॥
सुखरूपचाली ॥ हळुहळूउसंतिली ॥ १ ॥ बाळगोपा
ळांचीवाट ॥ सेवेंसेवकतानीट ॥ २ ॥ जरीझालाश्रम ॥
तरीपडोंनयेभ्रम ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदासा ॥ देवसरीसास
रीसा ॥ ४ ॥ ॥ ३८२९ ॥
चुकलीतेवाट ॥ पुढेंसांपडलीनीट ॥ १ ॥ म्हणऊनीगर्भ
वास ॥ नेणतीहेहरिचेदास ॥ २ ॥ संचिताचासंग ॥ का
यजाणोंपावेभंग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदृष्टी ॥ उघडीतोनव्हे
कष्टी ॥ ४ ॥ ॥ ३८३० ॥
कधींतोदिवसदेखेनमींडोळां ॥ कल्याणमंगळामंगळा
चें ॥ १ ॥ आयुष्याशेवटींपायासवेंभेटी ॥ काळवेळतू

टीझाल्यांतरे ॥ २ ॥ सरोहेंसंचितपदरीचागोवा ॥ उता
वीळदेवामनझालें ॥ ३ ॥ पाउलापाउलींकरीतांविंचा
र ॥ अनंतविकारचित्ताअंगीं ॥ ४ ॥ म्हणउनिभयाभि
तहोतोजीव ॥ भाकितसेकीवअट्टाहास्यें ॥ ५ ॥ दुःखा
चेउत्तरींआळविलेपाय ॥ पाहाणेंतेंकायअझुनीआतां
॥ ६ ॥ तुकाम्हणेहोइलंआईकीलेंकानीं ॥ तरीचक्रपा
णीधांवघाली ॥ ७ ॥ ॥ ३८३१ ॥
कळोंयेतेंवर्म ॥ तरीनपावतोश्रम ॥ १ ॥ तुम्हाशिरींहो
ताभार ॥ आम्हाकईसवसार ॥ २ ॥ होतेंअभयदान ॥ त
रीस्थीरहोतेंमन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाहे ॥ ऐसीवाटउभा
आहे ॥ ४ ॥ ॥ ३८३२ ॥
वारंवारहाचिनपडावाविसर ॥ नसावेंअंतरतुमच्यागु
णीं ॥ १ ॥ इच्छेचातूंदातातूंयेकसर्वथा ॥ अगाकृपावं
तामायबापा ॥ २ ॥ लाभाचियेबोढीउतावीळमन ॥ त्या
परीचिंतनचरणाचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणजीवींजीवनवो
व्हावा ॥ पांडुरंगाघ्यावासीघ्रआतां ॥ ४ ॥ ॥ ३८३३ ॥
आइकावींमाझींकवतुकउत्तरें ॥ देऊनिसादरेंचित्तदे
वा ॥ १ ॥ वोरसेआवडीआलोंपायापाशीं ॥ होईलतेम
नेंसीसुखकीजे ॥ २ ॥ तुमचेंनभंगेसर्वोत्तमपण ॥ करि
तांसमाधानलेंकराचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजरीबोलतोंबोब
डें ॥ तरीलाडेंकोडेंकवतुक ॥ ४ ॥ ॥ ३८३४ ॥
जन्माआलियाचालाभ ॥ पद्मनाभदरुशनें ॥ १ ॥ पा
ठिलागायेतोकाळ ॥ तूंकृपाळमाउली ॥ २ ॥ कोण्याउ

पायेंहेंघडे ॥ भय आंगडे सुटकेचे ॥ ३ ॥ बहु उसंतींत आ
लों ॥ तयाभ्यालोंस्थळासी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतूंजननी ॥
येनिर्वाणीविठ्ठले ॥ ५ ॥ ॥ ३८३५ ॥
नाहींगुण दोषलिंपोंदेत अंगीं ॥ झाडीतांप्रसंगींवरावरी
॥ १ ॥ निकटवासियाआळवितांधांवा ॥ येथुनियांदे
वासोडउनी ॥ २ ॥ उमटेअंतरींतेंकरूंप्रगट ॥ कळोनि
बोभाटधांवघाली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरीवांचलोंयाकों
ळें ॥ समर्थाचेबळेंसुखीअसों ॥ ४ ॥ ॥ ३८३६ ॥
आतांयेणेंपडिपाडें ॥ रससेऊंहानिवाडा ॥ मुंगीनेलीगो
डें ॥ ठेविलीयेअडचणी ॥ १ तैसेंहोयमाझ्याजीवा ॥ च
रणनसोडींकेशवा ॥ विषयबुद्धीहेवा ॥ वोसपडोसक
ळ ॥ २ ॥ भुकेलियाश्वाना ॥ गांठपडेसवें अन्ना ॥ भुंकों
पाहेप्राणा ॥ परितोंडोंचिनसोडीं ॥ ३ ॥ कायाजंकिये
लेंमन ॥ जीवीत्वकामातुरात्रण ॥ मागेंअव्यभिचारी
ण ॥ भक्तितुकायेजाती ॥ ४ ॥ ॥ ३८३७ ॥
नपवीजेतयाठाया ॥ आलोंकायाक्लेशेंसी ॥ १ ॥ आतां
माझेआणीमना ॥ नारायणावोजेचे ॥ २ ॥ बहुक्रणें
पीडिलोंफार ॥ परिहारकरावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिर्बळ
शक्ति ॥ काकुलतीम्हणूंयेती ॥ ४ ॥ ॥ ३८३८ ॥
बहुफिरलोंठायाठाव ॥ कोठेभावपुरेना ॥ १ ॥ समाधा
नतोपावलों ॥ उरलोंबोलोंयावरी ॥ २ ॥ घेईदेवाआसी
र्वाद ॥ आमुच्यानांदभाग्यानें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजेऊंआ
धीं ॥ खवखवमधींसारावी ॥ ४ ॥ ॥ ३८३९ ॥

कोणयेथेरितागेला ॥ जोजोआलायाठायां ॥ १ ॥ तांत
डीतेकायआतां ॥ ज्याचिचिंतातयासी ॥ २ ॥ नावासा
ठींनेघेभार ॥ नलगेफारवित्पत्ति ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनलगे
जावें ॥ कोठेदेवेंसुचेना ॥ ४ ॥ ॥ ३८४० ॥
इंद्रियांचेंपुरेकोड ॥ तेंचिगोडपुढतीहि ॥ १ ॥ जावेंम्हण
तिपंढरपुरा ॥ हाचिवरासंसार ॥ २ ॥ बैसलेतीमनामु
ळीं ॥ सुखडोळींदेखिलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेतीदान ॥ वाणा
वाणनिवडूनी ॥ ४ ॥ ॥ ३८४१ ॥
आतांदेवामोकलिलें ॥ तुम्हीभलेदिसेना ॥ १ ॥ आतां
नाहींजीवभाव ॥ उरलाठाववेगळा ॥ २ ॥ सांभाळु
निघ्यावेंदेवा ॥ आपणासवायांपरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
नम्रभाज ॥ तरितेलाजस्वामीसी ॥ ४ ॥ ॥ ३८४२ ॥
आशाबद्धआम्हीभाकितसोंकीव ॥ तत्परहाजीवका
यांपासी ॥ १ ॥ प्रतिउत्तराचीपाहातसेवाट ॥ करूनि
बोभाटमहाद्वारीं ॥ २ ॥ आपुल्याउचितेंकरुनियांठेवी ॥
संमंधगोसावीतोडोनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेकझाली
यानिवाड ॥ कोणबडबडकरीमग ॥ ४ ॥ ॥ ३८४३ ॥
खद्योतेंखुळविलेंरविपुढेंढुंग ॥ साक्षीतवजगउभयतां
॥ १ ॥ आपल्याआपणनाहींशोभोंयेत ॥ चारकरिस्फी
तदाखऊनी ॥ २ ॥ खाणारताकाचेंअसतेमांजरे ॥ आ
पणाचिअधीरेंकळोंयेतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजळोमैंदाची
मवाळी ॥ दाउनियांनळीकापीसुखें ॥ ४ ॥ ३८४४ ॥
नाहींसरोयेतकोरड्याउत्तरीं ॥ जोम्हाळ्याचिवरीबोली

ठाईं ॥ १ ॥ आपुलियाहितामानसीकारण ॥ सत्यनारा
यणसाक्ष्यअसे॥ २॥निर्वाणीनिवाडहोतोअंगींमुखें॥न
मलोहसुखेंधरितांहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनेमनटळतांब
रे॥ खऱ्यासिचखरेंअसेनाम ॥ ४ ॥ ॥३८४५॥
आलोंउल्लंघोनिदुःखाचेपर्वत॥पायापासींहिततुमच्या
तरी ॥ १ ॥ नदेखेचिलासादुःखीहोतेमन ॥ कठिणाक
ठिणवाटतसे॥ २॥नव्हेसांढिपरिवाटतेनिरास ॥ नयेमा
झादीससंकल्पाचा ॥३॥ तुकाम्हणेतुम्हीसदैवजीदेवा॥
माझ्याहाचिजीवायेकठावा ॥ ४ ॥ ॥३८४६॥
कितीसोसितीकरंटी ॥ नेणोंसंसाराचीआटी ॥ सर्वका
ळपोटीं॥ चिंतेचिचहाळहाळ ॥ १ ॥ रिकामियातोंडें
राम ॥ कायउच्चारितांश्रम ॥ उफराटाभ्रम ॥ गोविवि
षयामाजिरा ॥ २ ॥ कळतांनकळउघडें ॥ कायझांकि
येलेडोळे ॥ भरलेत्याचेचाळे ॥ अंगींवारेंमायेचें ॥ ३ ॥
तुकाम्हणेजन ॥ ऐसेंनावेबुद्धिहीन ॥ बहुरंगेभिन्न ॥ ये
कींयेकनिर्मिले ॥ ४ ॥ ॥३८४७॥
मंगळाचामंगळसांठा ॥ वीटतोटानेणेतो ॥ १ ॥ हेचि
भरासातेआले ॥ भलेभलेम्हणवावे ॥ २ ॥ जनीजना
र्दनवसे ॥ तेथेदिसेतेंशुद्ध ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुतांमुखें॥
खरेंसुखेंठेवावें ॥ ४ ॥ ॥३७४८॥
नामाचामहिमाबोलतोउत्कर्ष ॥ अंगाकांहींरसनये
चितो ॥ १ ॥ कैसेंसमाधानराहेपांडुरंगा ॥ नलगेचिअं
गाकवतुकें ॥ २ ॥ लाभाचियेअंगींसोसकवतुकें ॥ फि

क्याचेतेफिकेवेवसाव ॥ ३॥ तुकाम्हणेकराआपुलाम
हीमा ॥ नकाजाऊंधर्मावरीमाझ्या ॥४॥ ॥३८४९॥
हेंचिवारंवार ॥ पडताळूनिहेंउत्तर ॥ १ ॥ करितोपायां
सींविनंती ॥ नुपेक्षावेंकमळापती ॥ २ ॥ गंगोदकेंगं
गे ॥ आर्घ्यद्यावेपांडुरंगे ॥ ३ ॥ जोडोनियांहात ॥ करी
तुकाप्रणिपात ॥ ४ ॥ ॥ ३८५० ॥
अवचितयातुमच्यापायां ॥ देवरायापावलों ॥ १ ॥ ब
रवेंझालेदेशाउर ॥ आल्यादुरसारिखे ॥ २ ॥ राहानि
यांजातोंठाया ॥ आलियाचीनिशाणी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेचरणसेवा ॥ जोडीहेवालाधली ॥४॥ ॥३८५१॥
आतांपाहिजेलघरा ॥ यादातारासंगती ॥ १ ॥ मायांव
रीठउनिमाथा ॥ सर्वथाहानुपेक्षी ॥ २ ॥ येथुनितंथव
रीआतां ॥ नाहींसत्ताआणिकांची ॥ ३॥ तुकाम्हणेच
क्रपाणी ॥ शिरोमणीबळियाचा ॥ ४ ॥ ॥३८५२॥
बरवेंमाझ्याकेलेंमनें ॥ पंथेयेणेंनिघालों ॥ १ ॥ अभ
याचेजावेंठाया ॥ देवरायाप्रतापें ॥ २ ॥ साधनाचान
लगेपांग ॥ अवघेसांगकीर्तनें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसत्ता
धारी ॥ कोणकरीखोळंबा ॥४॥ ॥३८५३॥
मागेंपुढेंनाहीं ॥ दुजेंयावेगळेंकांहीं ॥ १ ॥ नाहींउरलें
आणिक ॥ केलाझाडासकळिक ॥ २ ॥ विश्वासावांचू
न ॥ नावेंदुजियाचेंशून्य ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहीं ॥ बो
लायाचीउरीनाहीं ॥ ४ ॥ ॥३८५४॥
वैराग्याचाअंगींझालासेसंचार ॥ इच्छीवनांतरसेवाव

या ॥ १ ॥ कांजिमाझेंकरूंनयेसमाधान ॥ वियोगानेंम
नशीणतसे ॥ २ ॥ नयेंचिन्यावयापंढरीचेंमूळ ॥ नदेखे
चिमाळकंठींचिही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझालेंअप्रीतीचेंजी
णें ॥ लाजीरहेवाणेंसेवाकरी ॥ ४ ॥ ॥ ३८५५ ॥
आळीकराकांठसाहातेकठीण ॥ आपुलातोप्राणदेऊं
पाहे ॥ १ ॥ सांभाळावेंमायबापेंकृपादृष्टी ॥ पीडितांते
दृष्टीदेखोंनये ॥ २ ॥ अंतरलोंमागेंसंसाराच्याहातीं ॥ पा
यापेंसरतीझालोंनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीविचारा
जीदेवा ॥ ठवालतेठेवाकोणेपरी ॥ ४ ॥ ॥ ३८५६ ॥
स्वप्नींचेंतेंधनहातींनापदरीं ॥ प्रत्यक्षकांहरीहोऊंनये ॥
॥ १ ॥ अझुनिकांकराचाळवाचाळवी ॥ सावकाश
द्यावीसत्यभेटी ॥ २ ॥ बोलोनीयांफेडाजीवीचीकाज
ळी ॥ पाहेनकोंवळींचरणांबुजें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझ्या
जीवीचीयाजीवा ॥ सारुनीयाठेवापडदाआतां ॥ ४ ॥
॥ ३८५७ ॥
येतीलअनुभवाशिष्टांचेअनुभव ॥ तळमळीजीवतया
सुखा ॥ १ ॥ आतांमाझाजीवघेऊनीयांबळी ॥ बैस
वेंबोलीसंतांचिये ॥ २ ॥ विस्तारिलीवाचाफळेंवि
णवेल ॥ कोरडेचिफोलपोमवोझें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
आलोंनिर्वाणाचेवरी ॥ राहोंनेदीऊगीनारायणा ॥ ४ ॥
॥ ३८५८ ॥
म्हणउनिकायजीऊंभक्तपणें ॥ जायाचीभूषणेंअलंका
र ॥ १ ॥ आपुल्याकष्टाचींकरुनियांजोडी ॥ मिरवीन

उघडीइच्छावसे ॥ २ ॥ तुकेतरीतुकीखऱ्याचें उत्तम॥
मुलाम्यांचाभ्रमकोठवरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपुढें आणि
मागेंफास ॥ पावेऐसानाशनकरीदेवा ॥ ४ ॥ ३८५९ ॥
आपणचिव्हालसाव्य ॥ कार्यआहेनिर्वाणाचें ॥ १ ॥
भाकिलीतेउरलीकीव ॥ आहेजीवजीवपणें ॥ २ ॥
आहाचकैचाबीजमोड ॥ प्रीतिकोडवांचूनी ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेदंडिनकाया ॥ यालतयाधांवणिया ॥ ४ ॥
॥ ३८६०
निश्चिंतीनेंहोतोंकरूनियांसेवा ॥ कांजिमनदेवाउद्वेग
लें ॥ १ ॥ अनंतउठतीचित्ताचेतरंग ॥ करावयात्याग
वाटतसे ॥ २ ॥ कोणतुम्हावीणमनाचाचाळक ॥ दुजें
सांगायेकनारायणा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझामांडिला
विनोद ॥ करूनेणेछंदकरालकाई ॥ ४ ॥ ॥ ३८६१
आश्वासावेदास ॥ तरीघडतोविश्वास ॥ १ ॥ नाहींचु
कतचाकरी ॥ पुढलादेशाचेयेथोरीं ॥ २ ॥ स्वामिच्याउत्त
रें ॥ सुखवाटेअभयकरें ॥ ३ ॥ नुमगेपरिभातें ॥ तुकाम्ह
णेनिढळवाटे ॥ ४ ॥ ॥ ३८६२ ॥
जेणेहोयहित ॥ तेंतूंजाणसीउचित ॥ १ ॥ मजलाऊन
कोतैसें ॥ वायांजायऐसेंपिसें ॥ २ ॥ धरितांसिसत्ता ॥
होसीसकळजाणता ॥ ३ ॥ चतुराच्याराया ॥ अंगिका
रावेंतूकया ॥ ४ ॥ ॥ ३८६३ ॥
राहेउभावादावादी ॥ तरीफंदीसांपडे ॥ १ ॥ लव्हाळया
सीकोठेबळ ॥ करीलजळआपुलें ॥ २ ॥ कठिणासीब

ळजोडा ॥ नसपीडादेखेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसर्वरसी ॥
मिळत्यासीगोततें ॥ ४ ॥ ॥ ३८६४ ॥
म्हणउनिझालीतुटी ॥ नाहींभेटीअहंकारें ॥ १ ॥ दाख
विलेंदेवेंवर्म ॥ अवघाभ्रमनासला ॥ २ ॥ हातेंमुरगा
ळितांकान ॥ नाहींभिन्नवेदना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेका
तसुखें ॥ अवघेगोतेंगुंतलों ॥ ४ ॥ ॥ ३८६५ ॥
नपहोआतांहाडींघाव ॥ मध्येंकीवनासेक ॥ १ ॥ कर
विलीआत्महत्या ॥ जीवाकांत्याद्वंद्वाचा ॥ २ ॥ आशापा
शींगुंतलागळा ॥ तेणेकळाहीनझालों ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
मुळीं ॥ जीवकुळीथोरसी ॥ ४ ॥ ॥ ३८६६ ॥
आपणचाळकबुद्धीच्यासंचारा ॥ आम्हासीवेव्हारापा
त्रकेलें ॥ १ ॥ झालेझालेतुम्हांनेघातरीभार ॥ आणिक
कोणाथोरम्हणोंसांगा ॥ २ ॥ पंचभूतेंतवचर्मांचीया
मोटा ॥ तेथेखराखोटाकोणभाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेना
हींबोलावयाजागा ॥ कांदिवावाउगाश्रमकरूं ॥ ४ ॥
॥ ३८६७ ॥
सामावेकारण ॥ नाहींसोसतधरणें ॥ १ ॥ लादिथिके
लाजीरवाणी ॥ हीनकमाइचीधणी ॥ २ ॥ पुष्पजवळी
नाका ॥ दुर्गंधीच्यानावेंथुंका ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकिती ॥
उपदेशहीनजाती ॥ ४ ॥ ॥ ३८६८ ॥
आरुषचिवचनींमातचीआवडी ॥ म्हणतितांतडीघेत
नाहीं ॥ १ ॥ कायहाइलमाझमांडिलेंकौतुक ॥ आदरा
चीभूकरडारोवी ॥ २ ॥ लपोनियांकरिचुकूरमाउली ॥

नाहींहोतीकेलीनिष्ठासांडी ॥ ३॥ तुकाम्हणेकरींपार
खींवचनें॥ भेउनीयांतान्हेंआळवावें ॥ ४ ॥ ३८६९॥
असालतेतुम्हीअसा ॥ आम्हीसहसानिबद्धोना॥ १ ॥
अनुसरलोंयेकाचित्तें॥ होतोंहातेंगिवसीत॥ २॥ गुण
दोषकशासाठीं॥ तुमचेपोटींवागऊं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
दुजेंआतां॥ कोठेंचिंताआतळों॥ ४॥ ॥ ३८७०॥
सोंवळाहोऊंतोंवोवळेंजडेल॥ सांडीमांडीबोलतोही
बीज॥ १ ॥ येकसरीकेलीकलीवरासाठीं॥ आतांनका
तुटीपायांसवें॥ २॥ संकल्पविकल्पपापाचासुकाळ॥
रज्जूसर्पमूळमरणाचें॥ ३॥ तुकाम्हणेतूंचब्रह्मांडचाळी
ता॥ मीकायकरूंचिंतापांडुरंगा॥ ४॥ ॥ ३८७१॥
आहेतैसाआतांआहेठाईंबरा ॥ ठेविलेंदाताराउचित
त्या॥ १ ॥ वचनाचाभारपडीलियाशीरीं ॥ झालेंमग
भारीउतरेना॥ २ ॥ अबोल्याचीसवेंलाउनियांमना॥
फांकोंनेदीगुणाऐसेंकरूं ॥ ३ ॥ तुंकाम्हणेआम्हागोव
ळ्याचासंग॥ राखावेंतेंअंगजाणतसों॥ ४॥ ३८७२॥
दर्पणासीवुजे॥ नकटेंतोंडलपवीलाजे ॥ १ ॥ गुणज्या
चेजोअंतरीं॥ तोचत्यासीपीडाकरी॥ २॥ चोरारुचेनि
शी॥ देखोनियांविटेशशी॥ ३॥ तुकाम्हणेजन॥ देवा
असेभाग्यहीन॥ ४॥ ॥ ३८७३॥
म्हणउनियांशरणजावें ॥ सर्वभावेंदेवासी ॥ १ ॥ तो
हाउतरीलपार॥ भवदुस्तरनदीचा॥ २॥ बहुआहेरूपा
वंत॥ अनंतहेंनामज्या ॥ ३॥ तुकाम्हणेसाक्षीआले॥

तरीकेलेप्रगट ॥ ४ ॥ ॥ ३८७४ ॥
ऐसींवर्मेंआम्हाअसोनियांहातीं ॥ कांहोऊंनेणतीदि
शाभुली ॥ १ ॥ पोटाळुनिपायकवळीनउभा ॥ रूपेपद्म
नाभाहालोंनेदी ॥ २ ॥ आपुलेइच्छेचेघालिनसंपुष्टीं ॥
श्रीमुखतेंदृष्टीन्याहाळीन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुसांडिये
लीमती ॥ आपुल्यापुरतीधरूनिठेली ॥ ४ ॥ ३८७५ ॥
रत्नाच्यावोवणीकांचेंऐशाधरी ॥ अव्हेरुनिदूरीअधि
कारें ॥ १ ॥ जातीचास्वभावआलाडोळ्यांआड ॥ त
याघडेनाडनकळतां ॥ २ ॥ कामधेनुदेखेजैशागाईम्है
शी ॥ आणिकातेंऐसीकरूनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकाय
बोलोनियांफार ॥ जयाचावेव्हारतयासाजे ॥ ४ ॥
॥ ३८७६ ॥
तरीचहेंकेली ॥ दोनवाईटचांगली ॥ १ ॥ येकयेकाशोभ
वावें ॥ केलेंकवतुकदेवें ॥ २ ॥ कायत्याचीसत्ता ॥ सु
त्रआणिचाळविता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधुरें ॥ डोळेभरीये
लेखरे ॥ ४ ॥ ॥ ३८७७ ॥
तुम्हाआम्हासरी ॥ येथेकइचियापरी ॥ १ ॥ स्वामिसे
वाअलंकार ॥ नाहीआवडीयेथार ॥ २ ॥ खुंटलियावा
चा ॥ मगहाआनंदकइचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकोडें ॥ आ
म्हीनाचोंतुजपुढें ॥ ४ ॥ ॥ ३८७८ ॥
करीआणिकाचाअपमान ॥ खळछळवादीब्राह्मण ॥
तयादेतांदान ॥ नर्कांजातीउभयतां ॥ १ ॥ तैसेंझालें
दोघांजणा ॥ मागतियायजमाना ॥ जाळियेलेंवना ॥

आपणासहितकाचणी ॥ २ ॥ घडितांदगडाचीनाव ॥
मोलक्लेशगेलेवाव ॥ तरतानाहींठाव ॥ बुडवीतारूतर
तिया ॥ ३ ॥ चोरादिल्हासांठा ॥ तेणधरियेल्यावाटा ॥
तुकाम्हणेताठा ॥ होतांदोघेनाडती ॥ ४ ॥ ॥३८७९॥
जळोतेजाणीवजळोतेंशाहाणीव ॥ राहोमाझाभाव
विठ्ठलपाईं ॥ १ ॥ जळोतोआचारजळोतोविचार ॥ रा
होमनस्थिरविठ्ठलपाईं ॥ २ ॥ जळोहालौकिकजळो
दंभमान ॥ लागोमनाध्यानविठ्ठलाचें ॥ ३ ॥ जळोहेंश
रीरजळोहासंमंध ॥ राहोपरमानंदमाझेकंठीं ४॥ तुका
म्हणेयेणे अवघेचिहोय ॥ धरींमनींसोयविठोबाची ॥
॥ ५ ॥ ॥३८८०॥
विश्वासधरोनीराहिलोंनिवांत ॥ ठेउनियांचित्ततुझेपा
ईं ॥ १ ॥ तरावेंबुडावेंतुझीयावचनें ॥ निर्धारहामनें
केलामाझ्या ॥ २ ॥नकळेहेंमजसाचचाळविलें ॥ देसी
तेंउगलेंघेइनदेवा ॥ ३ ॥ मागणेंतेंसरेऐसेंकरींदेवा ॥
नाहींतरीसेवासांगापुढें ॥ ४ ॥ करावेंकांहींकींपाहावे
उगले ॥ तुकाम्हणेबोलेपांडुरंगा ॥ ५ ॥ ॥३८८१॥
कोणीयेकाचीयापोरेंकेलीआळी ॥ ठावीनाहींपोळी
मागेदेखी ॥ १ ॥ बुझाविलेंहातींदेउनिखापर ॥ छंदक
रकरवारियेली ॥ २ ॥ तैसेंकरूंनकोमजकृपावंता ॥ का
यनाहींसत्तातुझेहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमायबापाचेंउचिं
त ॥ करावेंस्वहितबाळकाचें ॥ ४ ॥ ॥३८८२॥
देवाचियेपाईंदेईमनाबुडी ॥ नकोधांवोवोढीइंद्रियांचे

॥ १ ॥ सर्वसुखेंतेथेहोतीयेकवेळे ॥ नसरतीकाळेंकल्पांतींही ॥ २ ॥ जाणेंयेणेंखुंटेथांवयेरझार ॥ नलगेडोंगरउसंतावे ॥ ३ ॥ सांगणेंतेंतुजइतुलेंचिआतां ॥ मानीधनकांताविषतुल्य ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुझेहातींउपकार ॥ उतरोंहापारभवसिंधु ॥ ५ ॥ ॥३८८३॥

आम्हीविठ्ठलाचेंदासझालोंआतां ॥ नचलेचिसत्ताआणिकांची ॥ १ ॥ नावरेतयासीऐसेंनाहींदूजें ॥ करितांपंढरिराजेंकायनव्हे ॥ २ ॥ कोठेतुजठावघ्यावयासिधांवा ॥ मनातूंविसावाघेईआतां ॥ ३ ॥ इंद्रियांचीवोढीमोडिलाव्यापार ॥ ज्याअंगेंसंचारजाळीतूज ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआम्हीजिंकोनियाकाळ ॥ बैसलोंनिश्चळहोऊनियां ॥ ५ ॥ ॥३८८४॥

सांगतोंतुम्हासीभजारेविठ्ठला ॥ नाहींतरीगेलाजन्मवायां ॥ १ ॥ करितांभरोवरीदुराविसिदूरी ॥ भावाचियापुरींवाहवसी ॥ २ ॥ कांहींभानलगेयेकचीकारण ॥ तुकाम्हणेंआणविठ्ठलाची ॥ ३ ॥ ॥३८८५॥

शब्दज्ञानीयेऊंनेदिदृशींपुढें ॥ स्थळवादीकुडेअभक्तते ॥ १ ॥ जळोतजाणिवजळोत्याचेबंड ॥ जळोतयातोंडदुर्जनाचें ॥ २ ॥ तुकाम्हणेयेतीदाटुनिछळावया ॥ त्याच्याबोडूंढोयानधरूंभीड ॥ ३ ॥ ॥३८८६॥

अन्यायासीराजाजरीनकरीदंड ॥ बहुचतेलंडपीडीतीजना ॥ १ ॥ नकरीनिगाकुणबीनकाढीतन ॥ कैंचेयेतीबनहातांशांते ॥ २ ॥ तुकाम्हणेसत्ताकरूंनयेअनुचित ॥

पापनाहींनीतविचारीतां ॥ ३ ॥ ॥३८८७॥
भलेलोकनाहींसांडितवोळखी ॥ हेतोझालीदेखीदुस
ऱ्याची ॥ १ ॥ असोआतांयासीकायचालेबळ ॥ आ
पुलेंकपाळवोढवलें ॥ २ ॥ समर्थासीकायकोणेंहेंम्हणा
वें॥आपुलीयाजावेंभोगावरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हाबो
लनाहींदेवा ॥नाहींकेलीसेवामनोभावें॥४॥३८८८॥
मुकेहोतांकायपदरींचेंजातें ॥ मूर्खतेंभोगीतेंमीमीपण
॥ १ ॥ आपुलिया घरींमेंदहोउनीबैसे॥ कोणासीहीऐसें
बोलोंनये ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतुम्हासांगतोंमीखूण॥ देवा
सीतेंध्यानलाउनिबैसा॥ ३ ॥ ॥ ३८८९ ॥
आषाढीनिकट॥ आलाकार्तिकीचाहाट ॥ १ ॥ पुरंदो
न्हीचबाजार ॥ नलगेआणिकव्यापार॥ २॥ तेंचिघ्या
वेंद्यावें॥ कैवल्याच्याराशीभावें ॥ ३ ॥ कांहींकोणीने
णें॥ विठोबावांचूनतुकाम्हणे॥ ४ ॥ ॥ ३८९० ॥
देउनियांप्रेममागितलेंचित्त ॥ झालिफीटाफीटतुम्हा
आम्हा ॥ १ ॥ कशानेंउदारतुम्हासीम्हणावें ॥येकनेशी
भावेंयेकदेसी॥ २ ॥ देउनियांथोडेंनेसिलवोफार ॥कुं
ठिसीविचारअवघीयांचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हाभांड
वलचित्त॥ नेउनिदुश्चितपाडीयेलें॥ ४ ॥ ३८९१ ॥
तातडिचीधांवअंगाआणीभाग ॥ खोळंबातोमगनि
श्चितीचा॥ १ ॥ म्हणउनीबरीविचारावीचाली॥ उरली
तेबोलीकामायेते॥ २॥ कोरडेंवैराग्यमाजीरावडीवार॥
उतरेतोशूरअंगीचते ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबरीझऱ्याचीते

चाली ॥ साचवण्याचालीकासयाची ॥ ४ ॥ ३८९२ ॥
मीतोबहुसुखीआनंदभरित ॥ आहेसाधुसंतमेळकारी
॥ १ ॥ कांहींव्हावेंऐसेंनाहींमाझ्याजीवा ॥ आणीककेशवातूजवीण ॥ २ ॥ नलगेवैकुंठमोक्षसायुज्यता ॥ सुखवाटेघेतांजन्मऐसे ॥ ३ ॥ मृत्युलोकींकोणधरीलवासना ॥ पावावयाजनासवेंदुःख ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुझादासऐसेंलोकां ॥ कांहींसकळीकांकळोंयावें ॥ ५ ॥
॥ ३८९३ ॥
घ्यारेलुटीप्रेमसुख॥फेडाआजीधणी॥ चूकलातोमुकला॥झालीवेरझारहाणी॥१॥घालाघातलावैकुंठीं॥करुनियांजीवेसाठीं॥पुरविलीपाठी॥वैष्णवीकाळाची२॥ अवघेआणिलेंअंबर॥विठोसहिततेथेंधुर॥ भेदुनिजिव्हार॥नामबाणींधरियेला॥३॥ संचितप्रारब्धक्रियमाण ॥ अवघीझालीगहन ॥ केलिपापपुण्य ॥ दशाधडीबापुडी ॥ ४ ॥ आनंदगर्जतोनिर्भर ॥ घोषकरितीनिरंतर ॥ कांपतीअसुर ॥ वीरकवणानागवती ॥ ५ ॥ जेंदुर्लभब्रह्मादिकां ॥ आजिसांपडलेंफुका ॥ घ्यारेम्हणेतुका ॥ सावचित्तहोऊनी ॥ ६ ॥ ॥ ३८९४ ॥
तुझीयादासांचाहीनझालोंदास ॥ नधरींउदासमायबापा ॥ १ ॥ तुजविणप्राणकैसाराहोंपाहे ॥ वियोगनसाहेक्षणभरी ॥ २ ॥ आणिकमाझ्याजीवेंमोकलीलीआस ॥ पाहेतुझीवासपांडुरंगा ॥ ३ ॥ सर्वभावेंतुजआणिलोंउचित ॥ राहिलोंनिश्चिततुझेपाईं ॥ ४ ॥ तुका

म्हणेतुजअसेमाझाभार ॥ बोलतांमीफारकायजाणें
॥५॥ ॥३८९५॥

तेंचिकरीमात ॥ जेणेंहोइलतुझेंहित ॥ १ ॥ कायबडबड
नित्य ॥ सुखेंजिव्हासीणवित ॥ २ ॥ जोमुळव्याधि
पीडिला ॥ त्यासीदेखोनिहासेखरजुला ॥ ३ ॥ आरथ
करीसोसी ॥ त्यासीहासेतोआळसी ॥ ४ ॥ क्षयरोगी
म्हणेपरता ॥ सरेरोगीयाकुष्टता ॥ ५ ॥ वडसदोन्हीडोळां
वाढले ॥ आणिकातेकोंचेबोले ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेलाग
लोंपायां ॥ शुद्धकराआपणीया ॥ ७ ॥ ॥३८९६॥

कळोंआलाभावमाझामजदेवा ॥ वायांवीणजीवा
आटीकेली ॥ १ ॥ जाणोनिअक्षरेंकेलीतोंडपीटी ॥ न
लगेशेवटींहातींकांहीं ॥ २ ॥ देवजोडेम्हणुनसांगितलें
लोकां ॥ माझामीचदेखादुःखपावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
माझेगेलेदोम्हीठाय ॥ संसारनपायतुझेदेवा ॥ ४ ॥
॥३८९७॥

आतांतरीमजसांगासाचभाव ॥ कायम्यांकरावेंऐसें
देवा ॥ १ ॥ चुकलियावर्मनव्हतेंकारण ॥ केलाहोयशी
णअवघाची ॥ २ ॥ कळेम्हणोनीयांकरीतोविवाद ॥ दि
सेभेदाभेदअंतरींचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनकोपाहोंतूंनि
र्वाण ॥ देईंरुपादानयाचकांसी ॥ ४ ॥ ॥३८९८॥

बोलनाहींतूझ्यादातृत्वपणासी ॥ आम्हीअविश्वासीसं
र्वभावें ॥ १ ॥ दंभेंकरूंभक्तिसोंगदाऊंजना ॥ अंतरीं
भावनावेगळीया ॥ २ ॥ चित्तांतूंरेसाक्षीतुजकळेसर्व ॥

कितीकरूंगर्वआतांपुढें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवातूंकायक
रीसी ॥ कर्मदुस्तरासीआमूचिया ॥ ४ ॥ ॥३८९९॥
नामधारकासीनाहींवर्णावर्ण ॥ लोखंडाप्रमाणनाना
जात ॥ १ ॥ शस्त्रअथवागोळेभलताप्रकार ॥ परिसी
संस्कारसकळहेम ॥ २ ॥ पर्जन्यवर्षताजीवनावाहवट ॥
तेसमसगठगंगेमिळे ॥ ३ ॥ सर्वतेंहिजायगंगाचिहोऊ
नी ॥ तैसावर्णावर्णनाहींनामीं ॥ ४ ॥ महापुरींजैसेंजा
तसेउदक ॥ मध्यतेतारकनावजैसी ॥ ५ ॥ तयेनावेसं
गेंब्राह्मणनरती ॥ केवीतेबुडतीअनामीक ॥ ६ ॥ नाना
काष्टजाळपडतांहुताशनी ॥ तेजातहोउनीयेकरूप ॥ ७ ॥
तेथेनिवडेनाघुरेंकिचंदन ॥ तैसावर्णावर्णनाहींनामीं ॥
॥ ८ ॥ पूर्वानुवोळखतेचिपैंमरण ॥ जरीपावेजीवन
नामामृत ॥ ९ ॥ नामामृतेंझालेंमूळींचेंस्मरण ॥ सह
जसाधनतुकाम्हणे ॥ १० ॥ ३९००॥
कायवांचूनीयांझालोंभूमिभार ॥ तुझ्यापाईंथारनाहीं
तरी ॥ १ ॥ जातांभलेंकायढोलियांचेंकाम ॥ जरीपुरुषो
त्तमनदेखती ॥ २ ॥ कायमुखबिळेंश्वापदाचेंधांव ॥
नित्यतुझेंनावनुच्चारीतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांपांडुरं
गावीण ॥ नवचेचिक्षणजीवभला ॥ ४ ॥ ॥३९०१॥
सोयऱ्यासिकरीपाहुणेरबरा ॥ कांडितोठोंबरासंतांसा
ठीं ॥ १ ॥ गाईदेखोनियांबदबदामारी ॥ घोड्याचीचा
करीगोडवाटे ॥ २ ॥ पावेफुलेंनेतोवेश्यसीउदंड ॥ ब्राह्मणा
सीखांडनेदीकदा ॥ ३ ॥ पर्वकाळींधर्मनकरीनासरी ॥

वेचिराजद्वारींद्रव्यराशी ॥ ४ ॥ पुराणींबैसावयानाहीं
रिकामटी ॥ खेळतोसोंगटींरात्रदिवस ॥५॥ बाइलेच्या
गोताआवडीनेंपोसी॥ मातापितयांसीदवडीतो ॥ ६॥
तुकाम्हणेत्याच्याथुंकातोंडावरी ॥जातोयमपुरीभोगा
वया ॥ ७ ॥ ॥३९०२॥
कांहोपांडुरंगानकराधांवणें ॥ तरीमजकोणेंसोडवावें
॥ १ ॥ तुझाम्हणऊनीआणिकापेंऊभा ॥ राहोंहेतोशो
भानेदीआतां ॥ २ ॥ काळेंपुरवीलीपाठदूरवर ॥ पुढेंपा
यस्थीरराहोंनेदी॥ ३॥नकोआणूंमाझेंसंचितमानसीं॥
पावनआहेसीपतितनूं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेचालेआणिका
चिसत्ता ॥ तुजआठवीतांनवलहें ॥५॥ ॥३९०३॥
कावळयाच्यागळांमुक्ताफळमाळा॥तरीकायत्यालाभू
षणशोभे ॥ १ ॥ गजालागींकेलाकस्तुरीचालेप ॥ तिचें
तोंस्वरूपकायजाणे ॥ २॥ बकापुढेंसांगेभावार्थेंवचन॥
वाउगाचिशीणहोयत्यासी॥ ३॥तुकाम्हणेतैसेअभावि
कजन ॥ त्यांसीवायांशीणकरूंनये ॥ ४ ॥ ॥३९०४॥
नकळसीध्यानानकळसीज्ञाना ॥ नकळसीदर्शनाधुं
डाळीतां ॥ १ ॥ नकळसीआगमानकळसीनिगमा ॥
नबोलवेसीमाब्रह्मादीकां ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतूझानाहीं
अंतपार ॥ म्हणोनीविचारपडिलामज ॥ ३ ॥३९०५॥
पायालावोनियांदोरी ॥ भृंगबांधलालेंकरीं ॥ १ ॥ तै
सापावसीबंधन ॥ मगसोडवीलकोण ॥ २॥ गळांबां
धोनियांदोरी ॥ वानरहिंडवितीघरोंघरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्ह

णेपाहे॥रीसधापादेतआहे॥४॥ ॥३९०६॥
मांयबापेंसांभाळिती॥लोभाकारणेंपाळिती॥१॥तैसा
नव्हेदेवराव॥याचाकृपाळूस्वभाव॥२॥मनासारिखेंन
होतां॥बाळकासीमारीमाता॥३॥तुकाम्हणेसांगों
कितीं॥बापलेंकरामारीतीं॥४॥ ॥३९०७॥
धनमेळउनीकोटी॥सवेंनयेरलंगोटी॥१॥पानेंखा
सीलउदंड॥अंतींजासीसुकल्यातोंड॥२॥पलंगन्या
हाल्यासुपती॥शेवटींगोंवऱ्यासंगाती॥३॥तुकाम्ह
णराम॥येकविसरतांश्रम॥४॥ ॥३९०८॥
विनवितोंचतुरातुजविश्वंभरा॥परियेसिदातारापांडु
रंगा॥१॥तुझेदासऐसेजगींवाखाणीले॥आतांनव्हे
भलेंमोकलितां॥२॥माझेगुणदोषकोणेजाणेमात॥
पावनपतितनामतुझें॥३॥लोभमोहोमायाआम्हाबा
धेचिंता॥तरीहाअनंताबोलकोणा॥४॥तुकाम्हणेमी
तोपतितचिखरा॥परीआलोंदाताराशरणतुज॥५॥
॥३९०९॥
आहेआहेआतांसोडवींअनंता॥लागोंदेममतातुझेपा
ईं॥१॥येकचिमागणेंदेईंतुझोगोडी॥नलावीआवडी
आणिकांची॥२॥तुझेगुणनामवर्णींनिपवाडे॥आव
डीच्याकोडेंनाचेंरंगीं॥३॥बापाविठ्ठलरायाहेंचिदेईंदा
न॥जोडतीचरणजेणेंतूझे॥४॥आवडीसारिखेंमागि
तलेंजरी॥तुकाम्हणेकरींसमाधान॥५॥ ॥३९१०॥
सुगरणीबाईथीतानाशकेला॥गुळतोघातलाभाजी

मध्यें ॥ १ ॥ क्षीरीमध्येंहिंगदुधामध्येंबोळ॥ थीतेच्चिवों
गळनाशकेला ॥ २ ॥ हिरियाचेपेंठेआणियेल्यागारा॥
खांदींशिरींभाराव्यर्थवाहे ॥३॥ दळणदळूनिभरियेलीं
पाळीं॥भरडोनिवोंगळीनाशकेला ॥ ४ ॥ कापुराचेसा
तेआणिलालसूण ॥ वागवितांशीणदुःखहोय ॥ ५ ॥
रत्नाचाजोहरीरत्नाचिपारखी॥ येरदेखोवेखीहातींघेती
॥ ६ ॥ तुकाम्हणेजरीयोगघडेनिका ॥नघडतांथुंकातों
डावरी ॥ ७॥ ॥३९११॥
माझेंजीवनतुझेपाय ॥ कृपाळूतूंमाझीमाय ॥ १ ॥ नेदि
दिसोंकीविलवाणें ॥ पांडुरंगातुझेंतान्हें॥ २ ॥ जन्मम
रणतुजसाठीं ॥ आणिकनेणेदुजीगोष्टी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेतुजवीण ॥ कोणहरीलमाझाशीण ॥ ४ ॥ ३९१२ ॥
कांरेप्रेमेंमातलासी ॥ उभेंकेलेंविठ्ठलासी ॥ १ ॥ ऐसा
कैसारेतूंधीट ॥ मागेंभिरकाविलीवीट ॥ २ ॥ युगेंझा
लीं अठ्ठावीस ॥ आज्ञुनिनम्हणसंबैस ॥ ३ ॥ भावदे
खोनिनीकट ॥ देवेंसांडिलेंवैकुंठ ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेपुंड
लिका॥तूंचिभक्तबळियानिका ॥ ५ ॥ ॥३९१३॥
तुजपाहातांसामोरी ॥ दृष्टिनफिरेमाघारी ॥ १ ॥ माझें
चित्ततुझेपायां ॥ मिठिपडलीपंढरीराया ॥ २ ॥ नव्हेसा
रितांनिराळें ॥ लवणमेळवितांजळें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
बळी॥ जीवदिल्हापायातळीं ॥ ४ ॥ ॥३९१४॥
उपदेशकिंतीकरावाखळासी ॥ नावडेतयासीबरवेंकां
हीं ॥ १ ॥ शुद्धहवासनानव्हेचांडाळाची ॥ होळीसंचि

ताचीकेलीतेणें ॥ २ ॥ नाहींभावमनींनायकेवचन ॥
आपल्याआपणनाडीयेलें ॥३॥ तुकाम्हणेत्यासीकाय
व्यालीरांड ॥ करितांबडबडरात्रंदिवस ॥४॥३९१५॥
समर्थासीलाजआपुल्यानावाची॥शरणआलियाची
लागेचिंता ॥ १ ॥ नपाहेतयाचेगुणदोषअन्याय॥ सुख
देउनिसाहेदुःखत्याचें ॥ २ ॥ मानभलेपणनाहींफुका
साठीं ॥ जयावरीगांठीझीजसाहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहेंतूं
सर्वहिजाणसो ॥ मजअधिरासीधीरनाहीं ॥ ४ ॥

॥३९१६॥

आनंदेंकीर्तनकथाकरितिघोष ॥ आवडीचारसप्रेम
सूख ॥ १ ॥ मजयाआवडेवैष्णवांचासंग ॥ तेथेनाहीं
लागकळिकाळाचा ॥ २ ॥ स्वल्पमंत्रवाचेबैसलासेनी
का ॥ रामकृष्णसखानारायण ॥ ३ ॥ विचारितांदुजें
मनावाटेलाज ॥ उपदेशकाजआननाहीं ॥४॥ तुकाम्ह
णेमनरंगलेंसेठाई ॥ माझेंतुझ्यापाईंपांडुरंगा ॥ ५ ॥

॥३९१७॥

ब्रह्मज्ञानजेथेंआहेघरोघरीं॥सर्वनिरंतरीचतुर्भूज॥१॥
पापानाहींरीगकाळाचेंखंडण ॥ हरिनामकीर्तनपरोप
री ॥ २॥ तुकाम्हणेहाचीभावमाझेंचित्तीं ॥ नाहींआणी
कागतीचाडमज ॥ ३ ॥ ॥३९१८॥

मजनाहींकोठेंउरलादुर्जन॥मायबापावीणब्रह्मांडींही
॥ १ ॥ कासयाजिकीरकरणेंयेविशीं ॥ भयाचीमान
सींचिंताखंती ॥ २॥ विश्वंभराचीयेलागलोंसांभाळी॥

संतनेतिचालीआपूलीया ॥३॥ तुकाम्हणेमाझेंपाळण पोषण ॥ करीनारायणसर्वस्वेंसी ॥ ४ ॥ ॥३९१९॥

नाहींहितठावेंजननीजनकां ॥ दाविलालौकिकाचार तींहीं ॥ १ ॥ आंधळ्याचेपाठींलागलेआंधळे ॥ घातये कवेळेमागेंपूढें ॥ २ ॥ नठेवावीचालीकरावाविचार ॥ वरीलआहारगळीलावी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकेलानिवाडा रोकडा ॥ राउतहाघोडाहातोहातीं ॥ ४ ॥ ॥ ३९२० ॥

आतांपाहासीलकायमाझाअंत ॥ आलोंशरणागततूजदेवा ॥ १ ॥ करीअंगिकाररारवेंपायापासीं ॥ झणीदिसोंदेसीकीविलवाणें ॥ २ ॥ नाहींआईकिलीमागेंऐसीमात ॥ जेत्वांशरणागतउपेक्षीले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे आतांधरीअभीमान ॥ आहेसीतूदानशूरदाता ॥ ४ ॥ ॥ ३९२१ ॥

भोगीलतोभोगभोगीनआपुला ॥ नघालींविठ्ठलाभार तूज ॥ १ ॥ तुम्हापासावहेंइछ्छितसेंदान ॥ अंतरींचेंध्यानमुखींनाम ॥ २ ॥ नयेंकाकुलतीगर्भवासासाठीं ॥ न धरींहेपोटींभयकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजउदंडयेवढें ॥ नाचेनमीपुढेंमायबापा ॥ ४ ॥ ॥ ३९२२ ॥

कोरडीयाऐशासांगोंकायगोष्टी ॥ कराउठाउठीहीतकांहीं ॥ १ ॥ खोळंबलाराहेआपलामारग ॥ पाहावेंतोंमग तुटीकोठे ॥ २ ॥ लौकीकाचाआडयेईलपसारा ॥ मग वेरझाराद्दुःखदेती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेडांकूलागेअळंकारें ॥ मगनव्हेखरेंपुटेवीण ॥ ४ ॥ ॥ ३९२३ ॥

बोलणें तें आम्ही बोलों उपयोगीं ॥ पडिले प्रसंगीं काळा
ऐसें ॥ १ ॥ जयामध्यें देव आदिमध्यें अंतीं ॥ खोलपाया
भिंतीनखचेची ॥ २ ॥ करणें तें आम्ही करूं येकवेळा ॥
पुढलीया बळावाढीखुंटे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे आम्ही आज्ञेचीं
धारक ॥ म्हणउनि येकव्यारेसार ॥ ४ ॥ ॥ ३९२४ ॥
माझा हा स्वभाव आहे अनावर ॥ तुज देतां भार काय नव्हे
॥ १ ॥ ऐसें कळों आलें मज नारायणा ॥ जागृती स्वपना
ताळनाहीं ॥ २ ॥ संपादिला तो हा अवघा बाह्यरंग ॥ तु
झा नाहीं संग अभ्यंतरीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे सत्य नाहीं पाठीं
पोट ॥ आहे तें निघोट येकजाती ॥ ४ ॥ ॥ ३९२५ ॥
काय तुझी ऐसी वेंचते गांठोळी ॥ माझी टाळाटाळी करी
तसा ॥ १ ॥ चतुराच्या राया अहो पांडुरंगा ॥ ऐसे तरी सां
गा निवडूनी ॥ २ ॥ कोण तुम्हा सुख आहे या कौतुकें ॥ भो
गीता अनेकें दुःखें आम्ही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे काय झालासी
निर्गुण ॥ आम्हा येथें कोण सोडवील ॥ ४ ॥ ३९२६ ॥
देवाची पूजा हे भूताचें पाळण ॥ मत्सर तो शीण बहुतांचा
॥ १ ॥ रुसावें फुगावें आपुलीयावरी ॥ उरला तो हरी सक
ळही ॥ २ ॥ तुकाम्हणे संतपण याचें नाव ॥ जरी होय जी
वसकळांचा ॥ ३ ॥ ॥ ३९२७ ॥
नाहीं जपतप जीवासी आटणी ॥ मनासी दाटणी नाहीं
केली ॥ १ ॥ नांजीलीयां ठाई पोकारीला धांवा ॥ सांकडें
तें देवा तूज माझें ॥ २ ॥ नाहीं आणूनियां समर्पीलें जळ ॥
सेवा तें केवळ चिंतनाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे आम्ही वेंचलीं

उत्तरें॥ घेतलींउदारेंमायबापें॥ ४॥ ॥ ३९२८॥

देहतंत्रअसेप्रारब्धाआधीन ॥ याचामीकांशीणवाहों भार॥ १ ॥ सरोमाझाकाळतुझियाचिंतनें ॥ कायावाचामनेंइच्छीतसें॥ २ ॥ लाभतोनदीसेयाहुनीदुसरा॥ आणिकदातारायेणेंजन्में॥ ३॥ तुकाम्हणेआलोंसोसीतसंकटें ॥ मीमाझेंवोखटेंआहेदेवा ॥ ४ ॥ ३९२९ ॥

सकळतुझेपाईंमानीलाविश्वास ॥ नकरींउदासमज आतां॥ १ ॥ वाचेगातांगोडऐकतांतोकानीं॥ पाहातां लोचनींमूर्तीतूझी॥ २॥ मनस्थीरमाझेंझालेंसेनिश्चळ॥ वारीलसकळआशापाश ॥ ३ ॥ जन्मजराव्याधीनी वारलेंदुःख॥ वोसंडलेंसुखप्रेमधरी ॥ ४॥ तुकाम्हणे मजझालानिरधार॥ आतांवायांफारकायबोलों॥५॥

॥ ३९३० ॥

नयेमाझातुम्हाहोऊंशब्दस्पर्श ॥ विप्रतुम्हीविद्वांसब्राह्मणासी॥ १ ॥ म्हणउनितुम्हाकरितोंविनंती॥ द्यावेंशेषहातींउरलेंतें॥ २ ॥ वेदींकर्मजैसेंबोलीलेंविहीत॥ करावेंतेंनित्यविचारूनी ॥ ३ ॥ तुमचास्वधर्ममाझाअधिकार॥ भजनउत्तरतुकाम्हणे॥ ४॥ ॥ ३९३१ ॥

बहुतअसतीमागेंसुखींकेलीं ॥ अनाथामाउलीजीवाचीतूं॥ १ ॥ माझीयासंकटानधरींआळस॥ लाउनियांकासपारपावीं॥ २ ॥ रुपावंताकराज्याचाअंगीकार॥ तयासवसारनाहींपुन्हा ॥ ३ ॥ विचारितांनाहींदुजाबळिवंत ॥ ऐसासर्वगतव्यापीकोणी॥४॥ तुकाम्हणेना

हींजाणतआणीक ॥ तुजविणयेकपांडुरंगा ॥ ५ ॥

॥ ३९३२॥

आम्हादेणेंधरासांगतोंतेंकानीं ॥ चिंतापायमनींविठो
बाचे ॥ १ ॥ तेणेचित्ताहोयखरेंसमाधान ॥ विलासमि
ष्टान्ननलगेसोने ॥ २ ॥ व्रतयेकादशीदारींवृंदावन ॥
कंठींल्यारेलेणेंतुळसीमाळा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचीघ
रींचीउष्टावळी ॥ मजनेदिवाळीदसरासण ॥ ४ ॥ ३९३३
आतांअनन्यनव्हेअधिकारी ॥ होईलकोणपरीनेणेंदे
वा ॥ १ ॥ पुराणींचाअर्थआणितांमनास ॥ होतोकासा
वीसजीवमाझा ॥ २ ॥ इंद्रियांचेआम्हीपांगीलोंअंकीत ॥
त्यांचेसंगेंचित्तरंगलेंतें ॥ ३ ॥ येकाचेंहेंमजनघडेहेंदान ॥
अवघिनेमूनकैसीराखों ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेजरीमोकली
सीआतां ॥ तरीमीअनंतावायांगलों ॥ ५ ॥ ३९३४ ॥
आवडीधरूनीआलेतीआकारा ॥ केलाहापसाराजया
साठीं ॥ १ ॥ तेमीतुझेंनामगाईनआवडी ॥ क्षणयेक
घडीवीसंबेना ॥ २ ॥ वर्मजाणावेंहेंमुख्यधर्मसार ॥ अ
वघेप्रकारतयापोटीं ॥ ३ ॥ वेगळाल्याविच्यारेंवेगळा
ल्याभाव ॥ धरायासीठावबहुनाहीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
घालूंइच्छेचियेपोटीं ॥ कवळूंधाकुटीमूर्तीजीवें ॥ ५ ॥

॥ ३९३५ ॥

भागलोंमीआतांआपुल्यास्वभावें ॥ कृपाकरुनिदेवें
आश्वासीजे ॥ १ ॥ देउनिआलिंगनप्रीतीच्यापडिभरें ॥
अंगेंहींदातारेंनीववावीं ॥ २ ॥ अमृताचीदृष्टीघालूनि

यांवरी ॥ शीतळहाकरींजीवमाझा ॥ ३॥ घेईउचलोनी पुसेतानभूक ॥ पुसेमाझेंमूखपीतांबरें ॥ ४ ॥ बैसोनियां माझीधरीहनुवटी ॥ वोवाळुनीदीठीकरुनिसांढी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेबापाअहोविश्वंभरा ॥ आतांकृपाकराऐसी कांहीं ॥ ६ ॥ ॥ ३९३६ ॥

नसरेलुटीतांमागेंबहुतांजणीं ॥ जुनाटहेखाणीउघडि ली ॥ १ ॥ ऋषीमुनीसिद्धसाधकसंपन्न ॥ तींहींहेंजतन केलेंहोतें ॥ २॥ पायाळाच्यागुणेंपडिलेंठाउकें ॥ जगापुं डलीकेंदाखविलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतेथेंहोतोंमीदुबळा ॥ आलेंयाकपाळाथोडेंबहु ॥ ४ ॥ ॥ ३९३७ ॥

भगवेंतरीश्वानसहजवेषत्याचा॥तेथेअनुभवाचाकाय पंथ ॥ १ ॥ वाढऊनिजटाफिरेदाहीदिशा ॥ तरीजंबुवे शासहजस्थीति ॥ २ ॥ कोरुनियांभूमिमध्येंकरीवास॥ तरीउंदिरासकायवाणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंकासया करावें ॥ देहासीदंडावेंवाउगेंची ॥ ४ ॥ ॥ ३९३८ ॥

धन्यदिवसआजीडोळीयांलाधला ॥ आनंददेखिला धणीवरी ॥ १ ॥ धन्यझालेंमूखरंगलीरसना ॥ नामना रायणाघोषकरी ॥ २ ॥ धन्यहेमस्तकसर्वांगशोभलें ॥ संतांचींपाउलेंलागतांती ॥ ३॥ धन्यआजिपंथचालती पाऊलें ॥ टाळियाशोभलेकरदोन्ही ॥ ४॥ धन्यतुकाम्ह णेआम्हासिफावलें ॥ पावलोंपाऊलेंविठोबाचीं ॥ ५ ॥ ॥ ३९३९ ॥

वरवीहेवेळसांपडलीसंधी ॥ सात्यझालीबुद्धीसंचीता

ची ॥ १ ॥ येणेंपंथेंमाझींचाललींपाऊलें ॥ दरुशनझा
लेंसंतांपाईं ॥ २ ॥ त्रासीलेंदरिद्रेंदोषाझालाखंड ॥ त्या
चेकाळेपिंडपुनितझाला ॥ ३॥ तुकाम्हणेझालाअवघा
व्यापार ॥ आलीवेरझारफळासीहे ॥ ४ ॥ ॥३९४०॥
आपणालागींकामवाण्याघरींगुळ ॥ त्याचेंयातिकू
ळकायकीजे ॥ १ ॥ उखरड्यावरीवाढीलीतुळसी ॥ टाका
वितेंकसीठायागुणे ॥ २ ॥ गाइचाजोभक्षअमंगळखा
य ॥ तिचेंदुधकायसेऊंनये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायसाल
पटासिकाज ॥ फणसांतिलबीजकाढुनघ्यावें ॥ ४ ॥
॥३९४१॥
जयासीनावडेवैष्णवांचासंग ॥ जाणावातोमांगज
न्मांतरिंचा ॥ १ ॥ अपवित्रवाचाजातीचाअधम ॥ आ
चरणधर्मनाहींजया ॥ २ ॥ मंजुळवदनींबचनागाची
कांडी ॥ शेवटींचिघडीजीवप्राणा ॥ ३॥ तुकाम्हणेज्या
चापितानाहींशुद्ध ॥ तयासिगोविंदअंतरला ॥ ४ ॥
॥३९४२॥
वांजेनेंदाविलेंगरवारपण ॥ चिरगुटेंघालूनवाथयाला
॥ १ ॥ तेंचिशब्दझणीकरितिचावटीं ॥ ज्ञानपोटासा
ठींविकूनीयां ॥ २ ॥ बोलाचिचकढीबोलाचाचिभात ॥
जेउनियांतृप्तकोणझाला ॥ ३ ॥ कागदींलिहींतांनावा
चिसाखर ॥ चाटितांमधुरगोडीनेदी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
जळोजळोतेमहंती ॥ नाहींलाजचित्तींनीसुंगाला ॥ ५ ॥
॥३९४३॥

माझीयापाळणेवोढेमाझेंमन॥ गेलाविसरोनदेहभाव ॥ १ ॥ लागलापालटफेडणेंउसणें॥ येणेचिप्रमाणेंपांडुरंगा ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमाझाजीवजैसावोढे॥ तैसेंचितिकडेपाहीजेलें॥ ३ ॥ ॥३९४४॥

मीदासतयाचाजयाचाडनाहीं॥सुखदुःखदोहींविरहीतजो॥१॥ राहिलासेउभाभींवरेच्यातीरीं॥ कटदोहींकरींधरूनीयां ॥ २ ॥ नवलकायतरीपाचारितांपावे॥नश्वरितांधांवेभक्तिकाजा ॥ ३॥ सर्वभारमाझात्यासीआहेचिंता॥तोचिमाझादातास्वहीताचा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत्यासीगाइनमीगीतीं ॥ आणिकतेचित्तींनधरीकांहीं॥ ५ ॥ ॥३९४५॥

झुंझायाच्यागोष्टीऐकतांचिसुख॥करितांदेहेंदुःखथोरआहे॥ १ ॥ तैसिहरिभक्तिशूळावरिलपोळी॥ निवडेतोबळीविरळाशूर॥ २ ॥ पिंडपोषीलीयाविषयाचापाईक॥ वैकुंठनायककैंचातेथें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेव्हावेंदेहासीउदार॥ रखुमादेवीवरजोडावया ॥ ४॥ ३९४६॥

अंगींब्रह्मक्रीयाखिस्तीचाव्यापार॥ हिंडेघरोघरचांढाळाचे॥१॥ अंत्यजाचोखिचडोघेतातीमागून॥ गाळियाप्रमाणमायबहिणी॥२॥ उत्तमकुळींजन्मक्रियाअमंगळ॥ बुडविलींकुळेंउभयतां ॥ ३॥ तुकाम्हणेऐसीकलियुगाचाली॥ स्वार्थेंबुडवीलींआचरणें॥ ४॥ ॥३९४७॥

पाषाणप्रतीमासोन्याच्यापादुका॥ हेतोहातींयेकासम

र्थाच्या॥१॥अनामिकाहातींसमर्थाचाशिक्का॥नमानि
तीलोकांयेइलकळों॥२॥तुकाम्हणेयेथेंदुराग्रहखोटा॥
आपुल्याअदृष्टाशरणजावें॥३॥ ॥३९४८॥
बहुयाप्रपंचेंभोगवील्याखाणी॥ टाकोनियांमनींआ
लाशीण॥१॥आतांपायांपासींलपवावेंदेवा॥नको
पाहूंसेवाभक्तीमाझी॥२॥बहुभयवाटेयेकाच्याबोभा
टें॥आलियाघायखोटेंफिरोनीयां॥३॥तुकाम्हणेसी
गेभरोंआलेंमाप॥ वियोगसंतापझालातूझा॥४॥
॥३९४९॥
धरोनीयांमनींबोलीलोंसंकल्प॥ होसीलतरीबापसि
द्धीनेई॥१॥ उत्कंठाहेआजीआलिमाझ्यापोटीं॥मा
गीलंयागोष्टीटाळाटाळी॥२॥माझामजअसेठाउका
निर्धार॥उपाधीउत्तरनसाहेपैं॥३॥तुकाम्हणेतूंजदि
ल्हीआठवण॥तरीअभिमानधरींमाझा॥४॥३९५०
आजिवरीहोतोंसंसाराचेहातीं॥ आतांऐसेंचित्तींउप
जलें॥१॥तुझाशरणागततारींनारायणा॥अंगीका
रींदीनाआपूलीया॥२॥विसरलोंकामयाजसाठींधं
दा॥सकळगोविंदामाझेंतूझें॥३॥तुकाम्हणेविज्ञाप
नापरीसावी॥आवडीहेजीवींझालीतैसी॥४॥३९५१
धन्यधन्यज्यासपंढरीचावास॥ धन्यतेजन्मासप्राणी
आले॥१॥चहूंखाणीमध्येंहोताकोणीयेक॥क्रिमीर
कीटकपक्षीराज॥२॥उत्तमचांडाळनरनारीबाळ॥
अवघेसकळचतुर्भूज॥३॥अवघाविठ्ठलतेथेंदुजें

नाहीं ॥ भरलेंअंतरबाहींसदोदित ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतेथे होउनिराहीन ॥ सांडोवापाषाणपंढरीचा ॥५॥३९५२

असंतलक्षणभूतांचामत्सर ॥ मनासीनिष्ठूरअतीवादी ॥ १ ॥ अंतरींचारंगउमटेबाहेरी॥ वोळखीयापरीआपे आप ॥ २ ॥ संततेसमयवोळखतीवेळ ॥ संतुष्टनिर्मळ चित्तसदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहांतउचीतअनुचीत ॥ मग लागेनित्यवीचारावें ॥ ४ ॥ ॥३९५३॥

आतांकायखावेंकोणीकडेजावें ॥ गांवांतराव्हावेंको ण्यावळें ॥ १ ॥ ॥ कोपलापाटीलगांवींचेहेलोक ॥ आ तांमजभीककोणघाली ॥ २ ॥ आतांयेणेचवींसांडिली म्हणती॥निवाडकरितीदिवाणांत॥३॥भल्यालोकांपा सींसांगितलीमात॥ केलामाझाघातदुर्बळाचा॥४॥ तु काम्हणेयाचासंगनव्हेभला॥शोधीतविठ्ठलाजाऊंआ तां ५ ॥ ॥३९५४॥

विठ्ठलावांचूनब्रह्मजेबोलती॥ वचनतेंसंतींमानूंनये ॥ ॥ १॥ विठ्ठलावांचूनजेजेउपासना ॥ अवघाचिजाणा श्रमचितो ॥ २ ॥ विठ्ठलावांचूनिसांगतीजेगोष्टी ॥ वा यांतेहिंपुटीहोतीजाणा ॥ ३ ॥ विठ्ठलावांचूनीकांहींजे जाणती॥ तितुक्याविपत्तिवावूगीया ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे येकविठ्ठलचिखरा ॥ येरतोपसारावाउगाची ॥ ५ ॥ ॥ ३९५५ ॥

सर्वकाळडोळांबैसोनारायण ॥ नयोअभीमानआड पुढें ॥ १ ॥ धाडपडोमाझ्याथोरपणावरी ॥ वाचेहरिह

रिउच्चारीन ॥ २ ॥ जळोअंतरीचेंसर्वजाणपण ॥ वेवा
दवचनअहंतेचें ॥ ३ ॥ सकळाचरणींगळितमाझाजी
व ॥ तुकाम्हणेभावयेकविध ॥ ४ ॥ ॥३९५६॥
मधुराउत्तरासवेंनाहींचाड ॥ अंतरंगींवेडप्रेमअसो ॥
॥ १ ॥ प्राणावेगळानकरीनारायण ॥ मगनसोज्ञानमू
र्खवरा ॥ २ ॥ जननिंदाहोयतोनकरावाव्यापार ॥ थो
रीवीचाभारकामानये ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभावनिष्ठावंत
चित्तीं ॥ दयाक्षमाशांतीसर्वभूतीं ॥ ४ ॥ ॥३९५७॥
वोरपोनिझाडेंखावोनीयांपाला॥आठवींविठ्ठलावेळो
वेळां ॥ १ ॥ वल्कलेंनेसूनिचिंधीयावेढूनी ॥ सांडीजव
ळुनीदेहभान ॥ २ ॥ लोकमानवमनासमानमानणें ॥
येकांतींराहणेंविठोसाठीं॥३॥सहसाकरूंनयेप्रपंचींसौ
जन्य ॥ सेवावेंअरण्ययेकांतवास ॥ ४ ॥ ऐसाहानि
र्धारकरीजोमनाचा ॥ तुकाम्हणेत्याचापांगफीटे ॥ ५॥
॥ ३९५८ ॥
भक्तिभावेंकरीबैसोनिनिश्चींत ॥ नकोगोऊंचित्तप्रपं
च्यासी ॥ १ ॥ येकदृढधरींपंढरीचाराव ॥ मगतुजउपा
वपुढिलसुचे ॥ २ ॥नकोकरूंकांहींदेवतापूजन॥जपतप
ध्यानतेंहिनको॥३॥मानसीलझणिआपुलीयाकांहीं॥
वेरझारपाईनचुकेकदा॥४॥येथेजन्मकितीपावलासी
देहीं ॥ अझुनीकांनाहींकळसोय॥५॥ सोयधरींआतां
होयतूंसावध ॥ अनुभवआनंदआहेकैसा ॥६॥ सहज
कैसेंआहेतथींचेंहेंगूज॥ अनुभवेंनिजपाहेतुकी ॥ ७॥

तुकाम्हणेआतांहोईतूंसावध ॥तोडींभवबंधयेकाजन्में ॥८॥ ॥३९५९॥

दोराचेआधारेंपर्वतचढला॥ पाउलासीकेलाअपघात ॥ १ ॥ अष्टोत्तरशेंव्याधिवैद्यदवडुनी॥ तोवैद्यमारूनीउत्तीर्णता॥२॥नऊमासमायेवाहिलेंउदरीं॥ तेमाताचौवारीनग्नकेली॥ ३ ॥ गाइत्रींचेंक्षीरपिळोनिघेवोनी॥ उपवासीबांधोनीताडितसे॥४॥ तुकाम्हणेगुरुनिंदकाचेतोंड॥ पाहतांनर्ककुंडपूर्वजांसी ॥ ५ ॥ ३९६०॥

नकळेब्रह्मज्ञानआचारविचार॥ लटीकावेव्हारकरीतसे॥१॥ विश्वामित्रिपोटींतयाचाअवतार॥ नाममहाखरचांडाळाचें ॥ २ ॥ द्रव्यइच्छेसाठींकरितसेकष्टा॥ कायत्यापापिष्टानमिळेखाया ॥ ३ ॥ पोटपोसावयातोंडबडबडी॥ नाहींधडफुडीयेकीगोष्टी॥ ४॥ तुकाम्हणतयाकायव्यालीरांड ॥ येउनियांभांडजनामध्यें॥५ ॥३९६१॥

नित्यउठोनीयांखावयाचिचिंता॥ आपुल्यातूंहीतानाठवीसी ॥ १ ॥ जननिचेपोटींउपजलासिजेव्हां ॥ चिंतातुझीतेव्हांकेलीतेणें ॥ २ ॥ चातकालागूनीमेघनित्यवर्षे॥ तोतुजउदासकरीलकेंवी ॥ ३ ॥ पक्षीवनचरेंआहेतभूमिवरी॥ तयांलागींहरिउपेक्षीना॥ ४॥ तुकाम्हणेभावधरुनिराहेचित्तीं॥तरीतोश्रीपतिउपेक्षीना॥ ॥५॥ ॥३९६२॥

जेजेकेलीआळीतेतेगेलीवायां ॥ उरलापंढरिरायाश्र

ममाज्ञा ॥ १ ॥ कायसमाधानकेलेंकोणेवेळे ॥ कोण
माझेलळेपाळियेले ॥ २ ॥ आभासतोनाहींस्वप्नींहिदु
श्चिता ॥ प्रत्यक्षबोलतांकायचिंता ॥ ३ ॥ आतांपुढेंला
जवाटेपांडुरंगा ॥ भक्तऐसेंजगामाजीझालें ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेआतांनाहींभरवसा ॥ मोकलिसीऐसावाटतो
सी ॥ ५ ॥ ॥ ३९६३ ॥
पूर्वींहुनिबहुभक्तसांभाळीले ॥ नाहींआव्हेरिलेदासको
णी ॥ १ ॥ जेजेशरणआलेतेतेआपंगीले ॥ पवाडेविठ्ठ
लेऐसेतुझे ॥ २ ॥ मिरवेचरणींब्रीदऐसियागोष्टीचें ॥ भ
क्तसांभाळाचेंप्रेमऐसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हासाठींये
णेंरूप ॥ माझामायबापपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ॥ ३९६४ ॥
दर्दुराचेंपिलूंम्हणेरामकृष्ण ॥ नाहींउदकउष्णहोऊंदि
ल्हें ॥ १ ॥ कर्द्दमाजीबाळकरीतळमळ ॥ गोविंदगोपा
ळपावेंवेगा ॥ २ ॥ आज्ञातयेकाळींकेलीपावकासी ॥
झणिपिलीयांसिपावविसी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुझेऐसेहे
पवाडे ॥ वर्णितांनिवाडेसुखवाटे ॥ ४ ॥ ॥ ३९६५ ॥
करुणाबहूततुझीयेअंतरा ॥ मजविश्वंभराकळोंआ
लें ॥ १ ॥ पक्षियासितुझेंनामजेंठेविलें ॥ तयेउद्धरिलें
गणिकेसी ॥ २ ॥ कुंटणीतेबहुदोषआचरली ॥ नामघेतां
आलीकरुणातुज ॥ ३ ॥ हृदयकोमळतुझेंनारायणा ॥
ऐसेंबहुतजनातारीयेलें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेसीमानाहींतु
झेदये ॥ कोमळहृदयपांडुरंगा ॥ ५ ॥ ॥ ३९६६ ॥
अजिब्जजामीळाअंतमरणासी ॥ आलातोतुजसी

स्मरलानाहीं ॥ १ ॥ प्राणजातेवेळेम्हणेनारायण ॥ त्या साठींविमानपाठवीलें ॥ २ ॥ बहुतकृपाळहोसीजग न्नाथा ॥ त्रैलोक्यसमर्थासोयरीया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभ क्तकाजतूंकैवारी ॥ तुजसाहीचारीवर्णीताती ॥ ४ ॥

॥ ३९६७ ॥

धर्मरक्षावया अवतारघेसीं ॥ आपुल्यापाळीसीभक्तज ना ॥ १ ॥ अंबरीषीसाठींजन्मसोसियेले ॥ दुष्टनिर्दा ळीलेकितीयेक ॥ २ ॥ धन्यतुजकृपासिंधुम्हणतील ॥ आपुलातोबोलसाचकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूजवर्णिती पुराणें ॥ होयनारायणदयासिंधु ॥ ४ ॥ ॥ ३९६८ ॥

येऊनजाऊनीपाहेतुजकडे ॥ पडिल्यासांकडेंनारायणा ॥ १ ॥ आणिककोणाचामजनाहींआधार ॥ तुजवरी भारजीवेंभावें ॥ २ ॥ निष्ठुरअथवाहोसीतूंकृपाळ ॥ तु जसर्वकाळविसरेना ॥ ३ ॥ आपुलेंवचनराहावेंसांभा ळुन ॥ तुम्हाआम्हाजाणपडीपाडूं ॥ ४ ॥ ज्याच्यावच नासीअंतरपडेल ॥ बोलतोयेईलतयाकडे ॥ ५ ॥ तुम्हा आम्हातैसेंनाहींम्हणेतुका ॥ होसीलतूंसखाजीवलग ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ३९६९ ॥

ऐकनारायणावचनमाझेंखरें ॥ सांगतोंनिर्धारेंतुजपा सीं ॥ १ ॥ नाहींभावमजपडिलीलोकलाज ॥ राहिलें सेकाजतुझेपांई ॥ २ ॥ जरीतुजकांहींकरणेंउचित ॥ त रीहापतीततुकाम्हणे ॥ ३ ॥ ॥ ३९७० ॥

अनाथपरदेसीहीनदीनभोळें ॥ उगलेचिलोळेतुझे

र्गी ॥ १ ॥ आपुलें म्हणावें मज नुपेक्षावें ॥ प्रेमसुखचा
वें मायबापा ॥ २॥ कासवीचे परी पाहें दृष्टिमज ॥ विश्रा
नीउ मज देऊनीयां॥ ३॥ तुका म्हणे तुझे झाले शरणागत॥
कायावाचाचित्त दुजें नाहीं ॥ ४ ॥ ॥ ३९७१॥
पावलों पंढरी वैकुंठभूवन ॥ धन्य आजी दीन सोनियाचा
॥ १ ॥ पावलों पंढरी आनंदगजरें ॥ वाजतील तुरें शंख
भेरी ॥ २ ॥ पावलों पंढरी क्षेम आलिंगनें ॥ संत या सज्ज
नें नीववीलों॥ ३॥ पावलों पंढरी पार नाहीं सुखा॥ भेटला
हा सखा मायबाप ॥ ४ ॥ पावलों पंढरी वेरझार खुंटली ॥
माउली वोळली प्रेमपान्हा ॥ ५ ॥ पावलों पंढरी आपुलें
माहेर ॥ नाहीं सवसार तुका म्हणे ॥ ६॥ ॥ ३९७२॥
अभयदान मज देईं गा उदारा ॥ कृपेच्या सागरा पांडुरंगा
॥ १ ॥ देहभाव तूझ्या ठेवियेला पाईं ॥ आणिक मी कांहीं
नेणें दुजें ॥ २॥ सेवाभक्तिभाव नेणें मी पतीत॥ आतां मा
झें हीत तुझे पाईं ॥ ३ ॥ अवघा निरोपीला तुज देहभाव॥
आतां मज पाव पांडुरंगा ॥ ४ ॥ तुका म्हणे तुझें नाव दीना
नाथ ॥ ते मज उचीत करीं आतां ॥ ५ ॥ ॥ ३९७३॥
खिस्तीचा उदीम उदीमांत हीन ॥ करीती ब्राह्मण कलीयु
गीं ॥ १ ॥ वेवसाव करी पर्वत मांगासी ॥ ते पैं विटाळा
सी न मानीती ॥ २ ॥ मांगणीसी नित्य करित से लेखा ॥
तोंडावरी थुंका पडतसे ॥ ३ ॥ आशा माया रांडा नामहें
कागदीं ॥ आठविना कधीं नारायण ॥ ४ ॥ तुका म्हणे दे
ह झाले पराधीन॥ पांडुरंगाबीण गति नाहीं॥ ५॥ ३९७४

लागेतुझीसोयऐसेंकरींकांहीं ॥ माझेंविठाबाईजननी ये ॥ १ ॥ पतितपावनम्हणवीसीजरी ॥ अव्हेरनकरींतरीमाझा ॥ २ ॥ नाहींतरीब्रीदटाकींसोडूनियां ॥ नधरिसीमायाजरीमाझी ॥ ३ ॥ बोलिलातोबोलकरावासाचार ॥ तरीलोकबरेंम्हणतील ॥ ४ ॥ करावासंसारलोकलाजेभेणें ॥ वचनासीउणेंयेऊंनेदी ॥ ५ ॥ तुम्हाआम्हातैसेंनाहींम्हणेतुका ॥ होसीलतूंसखाजीवलग ॥ ६ ॥

॥ ३९७५ ॥

अम्हातूंसोयरासज्जनसंगाती ॥ तुजमजप्रीतिचालोसदा ॥ १ ॥ तूंमाझाजिव्हाळाजीवींचाजिवलग ॥ होशीअंतरंगअंतरींचा ॥ २ ॥ गणगोतमित्रतूंमाझेंजीवन ॥ अनन्यशरणतूझ्यापाईं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसर्वगुणेंतुझादास ॥ आवडेअभ्याससदातुझा ॥ ४ ॥ ॥ ३९७६ ॥

आवडेलतैसेंतुजआळवीन ॥ वाटेसमाधानजीवातैसें ॥ १ ॥ नाहींयेथेंकांहींलौकिकाचीचाड ॥ तुजवीणगोडदेवराया ॥ २ ॥ पुरवींमनोरथअंतरींचेअर्थ ॥ धायवरीगीतगायतूझें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलोकींआळवीमाहेर ॥ गाऊंयासंसारातूजतैसें ॥ ४ ॥ ॥ ३९७७ ॥

माझेंमुखनामींरंगोसर्वकाळ ॥ गोविंदगोपाळरामकृष्ण ॥ १ ॥ अवद्धवाकडेंगाऊंभलतैसें ॥ बाळवदेजैसेंमायबापा ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमजनलवीवाकडें ॥ मीतुझेंबोबडेंबाळतान्हें ॥ ३ ॥ ॥ ३९७८ ॥

मालागीआवडीम्हणारामकृष्ण ॥ जोडानारायणसर्व

काळ ॥ १ ॥ सोपेंहेंसाधनलाभयेतोघरा॥ वाचेसीउ
च्चाराराममहरी॥ २ ॥ नलगतीकष्टनलगेसायास॥ करा
वाअभ्यासविठ्ठलाचा ॥ ३ ॥ नलगेतपतीर्थनलगेम
हादान॥ केल्यायेकमनजोडेहरी ॥ ४॥ तुकाम्हणेकां
हींनवेंचितांधन॥ जोडेनारायणनामासाठीं॥ ५॥
॥३९७९॥
झांकोनियांनेत्रकायजपतोसी॥ जोनाहींमानसींप्रेम
भाव॥ १ ॥ रामरामम्हणाउघडामंत्रजाणा ॥ चुकती
यातनागर्भवास ॥ २ ॥ मंत्रयंत्रसाध्याकरिसीजडीबु
द्दी॥ तेणेभूतसृष्टीपावसील ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐकसुंद
रमंत्रयेक॥ भवसिंधुतारकरामनाम ॥ ४ ॥ ३९८० ॥
पापियाचांडाळाहरीकथानावडे॥ विषयीआवडेगाणें
त्याला॥ १ ॥ ब्राह्मणादक्षणादेतांरडेरुका॥ विषयाला
गिफुकालुटीधन॥ २॥ वीतभरलंगोटीनेदीअतिताला॥
भोरपयांसिशालावांटीतसे ॥ ३॥ तुकाम्हणेत्याच्याथुं
कातोंडावरी ॥ जातोयमपूरीभोगावया ॥ ४ ॥
॥३९८१॥
क्षुधार्थीदुष्काळअन्नेंपीडीयेलें ॥ मिष्टान्नदेखीलेंतेणें
जैसें॥ १ ॥ तैसेंतुझेपाईलाचावलेंमन ॥ झुरेमाझाप्रा
णभेटावया॥ २ ॥ माजरेंदेखीलालोणियाचागोळा॥
लावूनियांडोळाबैसलेंसे॥ ३ ॥ तुकाम्हणेझडीघालूंपा
हेपाहे॥ पांडुरंगमायेतुझेपायीं॥ ४॥ ॥ ३९८२॥
स्वामीससंकटपडेज्यागोष्टीचें ॥ कायत्याप्रेमाचेंसुख

मन ॥१॥ दुखवीना चित्त तुझें नारायणा ॥ कांहीं च मा
गेना तुजपासीं ॥२॥ रिद्धिसिद्धिमोक्षसंपत्तिविलास ॥
सोडियेले आस यांची जीवें ॥३॥ तुका म्हणे येकवेळे दे
ईभेटी ॥ वोरसोनि पोटीं आलिंगावें ॥ ४ ॥ ३१८३ ॥
देव तिहीं बळें धरिला सायासें ॥ करूनियां नाश उपाधी
चा ॥१॥ पूर्वपक्षि धातुधिःकारिले जन ॥ स्वयें जनार्द
न तेची झाले ॥२॥ तुका म्हणे यासी न चले तातडी ॥ अ
नुभवें गोडी येइल कळों ॥३॥ ॥३१८४॥
भेटिवांचोनीयां दुजें नाहीं चित्तीं ॥ येणें काकुलती याज
साठीं ॥१॥ भेटोनियां बोले आवडीचें गूज ॥ आनंदा
च्या भोजें जेऊं संगें ॥२॥ मायलेंकरासी नाहीं दुजि परी
जेऊं बरोबरी बैसोनीयां ॥ ३ ॥ तुका म्हणे ऐसें अंतरींचे
आर्त ॥ यावें जित्व रीत नारायणा ॥४॥ ॥३१८५॥
आमिषाचे आशे गळ गिळी मासा ॥ फुटोनियां घसा
मरण पावे ॥१॥ मरणाचे वेळे करित ळमळ ॥ आठवी
कृपाळ तये वेळीं ॥ २ ॥ अंतकाळीं ज्याचे नाम आलें मु
खा ॥ तुका म्हणे सूखा पार नाहीं ॥ ३ ॥ ॥ ३१८६ ॥
जायाचें शरीर जाइल क्षणांत ॥ कांहा गोपीनाथ पावे चि
ना ॥१॥ तुम्ही संतसारे कृपेचे सागर ॥ निरोप हा फार सां
गा देवा ॥ २ ॥ अनाथ अज्ञान कोणी नाहीं त्याला ॥ पा
यांपें विठ्ठला ठेवीं मज ॥ ३ ॥ तुका म्हणे ऐसी करा निरव
ण ॥ मग तो रक्षण करी माझें ॥ ४ ॥ ॥ ३१८७ ॥
त्रासला हा जीव सवसारींच्या सुखा ॥ तुजविण सखा

नाहींकोणी ॥ १ ॥ ऐसेंमाझेंमनींवाटेनारायणा ॥ घा
लावीचरणावरीमिठी ॥ २ ॥ कईंतेसुंदरदेखेनरूपडें ॥
आवडीच्याकोडेंआलिंगीन ॥ ३ ॥ नाहींपूर्वपुण्यमज
पामरासी ॥ म्हणोनिपायांसींअंतरलों ॥ ४ ॥ अलभ्य
लभ्यकैंचासंचिताविगळा ॥ विनवीगोपाळादासतु
का ॥ ५ ॥ ॥ ३९८८ ॥
मोलाचेंआयुष्यवेंचोनियांजाय ॥ पूर्वपुण्यहोयलाभ
त्याचा ॥ १ ॥ अनंतांजन्मींचाशेवटपाहातां ॥ नरदेहहा
ताआलातुझ्या ॥ २ ॥ करालतेजोडीयेईलकार्यासी ॥
ध्यावेंविठ्ठलासीसुखालागीं ॥ ३ ॥ साचलियाधनहोइ
लठेवणें ॥ तेंसिनारायणेंजोडीकरा ॥ ४ ॥ कराहरिभ
क्तिपरलोकींकामा ॥ सोडवीलयमापासुनीयां ॥ ५ ॥
तुकाम्हणेकराआयुष्याचेंमोल ॥ नकावेंचूंबोलनामें
वीण ॥ ६ ॥ ॥ ३९८९ ॥
कायसुखआहेवाउगेंबोलतां ॥ ध्यातांपंढरिनाथाकष्ट
नाहीं ॥ १ ॥ रामकृष्णनामींरसनारंगली ॥ अमृतउक
ळीनामतुझें ॥ २ ॥ सर्वकाळवाचेउच्चारितांहरी ॥ तया
सुखासरीपारनाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधन्यतयाचेंवदन ॥
जयानारायणध्यानींमनीं ॥ ४ ॥ ॥ ३९९० ॥
कीर्तनाच्यासुखेंसुखीहोयदेव ॥ पंढरीचाशावसंगींअ
से ॥ १ ॥ भक्तजायसदाहरिकीर्तिगात ॥ त्यासवेंअनंत
हिंडतसे ॥ २ ॥ त्रैलोकींभ्रमणकरीतनारद ॥ त्यासंगें
गोविंदफीरतसे ॥ ३ ॥ नारदमंजुळस्वरेंगीतगाय ॥ मा

गींचालताहेसर्वेहरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत्यालागोडीकीर्त
नाची ॥ नाहींआणिकांचीप्रीतिऐशी ॥ ५ ॥ ३९९१ ॥
बाळमायेविणक्षणभरिनराहे ॥ नदेखतांहोयकासा
वीस ॥ १ ॥ आणिकउदंडबुझावितितरी ॥ छंदत्याअं
तरींमाऊलीचा ॥ २ ॥ नावडतीतयाबोलआणिकांचे ॥
देखोनियांनाचेमायदृष्टी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझीविठ्ठल
माऊली ॥ आणिकांचेबोलीचाडनाहीं ॥ ४ ॥ ३९९२ ॥
हरिचियादासानाहींभयचिंता ॥ दुःखनिवारीतानारा
यण ॥ १ ॥ नलगेवाहाणेंसंसारउद्वेग ॥ जडोंनेदिपांग
देवराव ॥ २ ॥ असोंद्यावाधीरसदासमाधान ॥ आहे
नारायणजवळीच ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझासखापांडुरं
ग ॥ व्यापियेलेंजगतेणेंयेक ॥ ४ ॥ ॥ ३९९३ ॥
दसरादिवाळीतोचिमाझासण ॥ सखेहरिजनभेटती
ल ॥ १ ॥ अमुपजोडिल्यापुण्याचीयारासी ॥ पारत्या
भाग्यासीनाहींलेखा ॥ २ ॥ धन्यदिवसआजीझालासो
नियाचा ॥ पिकलाहेवाचारामनामें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे
कायहोऊंउतराई ॥ जीवठेऊंपाईंसंताचिये ॥ ४ ॥
॥ ३९९४ ॥
हाचिमाझ्यामनेंधरियेलाधंदा ॥ यावरिगोविंदाभेटी
द्यावी ॥ १ ॥ हाचिमाझाध्याससदासर्वकाळ ॥ न्यावया
सीमूळयेसीकधीं ॥ २ ॥ डोळियांचिभूकपाहतांश्रीमु
ख ॥ आलिंगनेंसूखनिवतीभूजा ॥ ३ ॥ बहुचित्तवोढतया
चियेसोई ॥ पुरलाहाकाईनवसंनेणें ॥ ४ ॥ बहुबहुकाळ

झालोंकासावीस॥ वाहिलेंबहुवसकलेवर॥ ५ ॥ तु
काम्हणेआतांपडावेंहेंवोझें॥ पांडुरंगामाझें इयावरी॥
॥ ६ ॥ ॥ ३९९५॥

जेणेंमाझेंहितहोईलतोउपाव॥करिसीलभावजाणोनी
यां॥ १ ॥ मजनाहींसुखदुःखतयांखंती ॥ भावनाहीं
चित्तींनानाछंदें ॥ २ ॥ तोडींहेसंबंधतोडींआशापा
श ॥ मजहोसायासनकरितां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमीतो
राहिलोंनिश्चिंत ॥ कवळोनियेकांतसुखतुझें ॥ ४ ॥
॥ ३९९६॥

शिखासूत्रतूझागुंतलाजमान॥ तवरीतूंजाणश्रुतिदा
स॥१॥त्याचितुजकांहींचुकतांचिनीत॥होसीलपतीत
नर्कवासी॥ २॥ बहुतूंझालासीचतुरशाहाणा ॥ शुद्ध
आचरणाचुकोंनको ॥ ३ ॥ शिखासूत्रयाचातोडींतूं
संबंधूं ॥ मगतुजबोधूनाहींनाहीं ॥४॥ तुकाम्हणेतरीव
र्तुनिनिराळा ॥ उमटतीकळाब्रह्मींचिया ॥ ॥ ५ ॥
॥३९९७॥

पतिव्रताऐसीजगामध्येंमात ॥ भोगिपांचसातअंधा
रींते॥ १ ॥ भ्रतारासिलेखीश्वानाचेसमान॥ परपुरुषें
जाणसंभ्रमतो॥ २॥ तुकाम्हणेतीच्यादोषानाहींपार॥
भोगितिअघोरकुंभपाक॥ ३॥ ॥३९९८॥

सिंदळीसनाहींपोराचीपैंआस ॥ राहेबीजत्यासकाय
करी१॥अथवाशेतींबीजपेरिलेंभाजून॥सारादेइलको
णकात्याचा ॥ २ ॥ तुकाम्हणेनाहींराखायाचिचा

ड ॥ तरीकांलिगाडकरुनिघेंतो ॥ ३ ॥ ॥३९९९॥

संसाराआलीयायेकसुखआहे ॥ आठवावेपायविठो बाचे ॥ १ ॥ येणेंहोयसर्वसंसारसुखाचा ॥ नलगेदुःखा चालेशकांहीं ॥ २ ॥ घेतीलतयासीसोपेंआहेसुखें ॥ बो लियेलेंमुखेंनारायण ॥ ३ ॥ सांगितलीसोयकरुणा सागरें ॥ तुम्हाकांहोबरेंनवाटेतें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतेणेंउ पकारकेला ॥ भोळ्याभाविकांलातरावया ॥ ५ ॥

॥४०००॥

चालेहेंशरीरकोणाचियेसत्ते ॥ कोणबोलवीतेहरीवीण ॥ १ ॥ देखवीऐकवीयेकनारायण ॥ तयाचेंभजनचुकों नको ॥ २ ॥ मानसाचिदेवचालवीअहंता ॥ मीचयेकक र्त्ताम्हणोंनये ॥ ३ ॥ वृक्षाचींहींपानेंहालेत्याचीसत्ता ॥ रा हिलीअहंतामगकोठे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेविठोभरलासबा ह्य ॥ उणेंकायआहेचराचरीं ॥ ५ ॥ ॥४००१॥

मायारूपेंऐसेंमोहियेलेजन ॥ भोगितीपतननानाकर्मे ॥ १ ॥ काययाचीप्रीतिकरितांआदर ॥ दुरावितांदूरते चीभले ॥ २ ॥ नानाछंदेंअंगींबैसतिविकार ॥ छळिये लेफारतपोनीधी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेंशिकवितोंतूज ॥ आतांधरींलाजमनापुढें ॥ ४ ॥ ॥४००२॥

जेजेमजकांहींहोइलवासना ॥ तेतेनारायणाव्हावेंतुम्ही ॥ १ ॥ कायभावयेकनिवडूंनिराळा ॥ जाणसितूंकळा अतरींची ॥ २ ॥ तुजवीणमजकोणआहेसखा ॥ जो सांगोंआणिकाजीवभाव ॥ ३ ॥ अवघेपिशूनझालें

असेजन ॥ आपपरकोणनाठवेहें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतूं चिजीवाचेंजीवन ॥ माझेंसमाधानतुझेहातीं ॥ ५ ॥

॥ ४००३ ॥

कसिकरूंआतांसांगतुझीसेवा॥ शब्दज्ञानेंदेवानाशकेला ॥ १ ॥ आतांतुझेंवर्मनकळेअनंता ॥ तुजनसांगतां बुढोंपाहे ॥ २ ॥ संध्यास्नानकेलीआचाराचीनासी ॥ कायतयापासीम्हणतियेक ॥ ३ ॥ बुडविलीभक्तिम्हणतीपाषाण ॥ पिंडाचेंपाळणस्थापूनीयां ॥ ४ ॥ नकरावी कथाम्हणतियेकादशी ॥ भजनाचीनाशीमांडियेली ॥ ॥ ५ ॥ नजावेंदेउळाम्हणतीदेवघरीं ॥ बुडविलेंयापरी तुकाम्हणे ॥ ६ ॥

॥ ४००४ ॥

नमानेचितूजमाझेंहेंकरणें ॥ कायझालेंउणेंकरितांस्नान ॥ १ ॥ संतांचामारगचालतोझाडूनी ॥ नेणेंलाभहाणीकांहींतरी ॥ २ ॥ नकरिसीलतरीहेंचिकोढेंमज ॥ भक्तिगोडकाजआणिकनाहीं ॥ ३ ॥ करींसेवाकथानाचेनरंगणीं ॥ प्रेमसुखधणीपुरेलतों ॥ ४ ॥ महाद्वारींसुखवैष्णवांच्यामेळीं ॥ वैकुंठजवळीवसेतेथें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनाहींमुक्तिसवेंचाड ॥ हेंचिमजगोडजन्मघेतां ॥ ॥ ६ ॥

॥ ४००५ ॥

होऊनिसंन्यासीभगवींलुगडीं॥वासनानसोडीविषयाची ॥ १ ॥ निंदीतीकदान्नइच्छीतीदिव्यान्न ॥ पाहातातीमानआदराचा ॥ २ ॥ तुकाम्हणेऐसेदांभीकतेजन॥ तयांजनार्दनभेटकेवी ॥ ३ ॥

॥ ४००६ ॥

लांबऊनिजटानेसोनिकांसोटा ॥ अभीमानमोठाक रीताती ॥ १ ॥ सर्वांगाकरीतीविभुतीलेपन ॥ पाहाती मिष्टान्नभक्षावया ॥ २ ॥ तुकाम्हणेत्यांचानव्हेहास्वध र्म ॥ नकळतांवर्ममिथ्यावाद ॥ ३ ॥ ॥ ४००७ ॥

कानफाडोनियांमुद्रातेघालीती ॥ नाथम्हणवीतीज गामाजी ॥ १ ॥ घालुनियांफेरामागतीद्रव्यासी ॥ परी शंकरासीनोळखती ॥ २ ॥ पोटभरायासीकरितीउपा य ॥ तुकाम्हणेजायनरकलोका ॥ ३ ॥ ॥ ४००८ ॥

कौडीकौडीसाठींफोडितातीशीर ॥ काढुनिरुधीरमलं गते ॥ १ ॥ पांघुरतीचर्मेंलोहाचीसाकळी ॥ मारितीआ रोळीधैर्यबळें ॥ २ ॥ तुकाम्हणेत्यांचानव्हेचिस्वधर्म ॥ नकळेतेंवर्मगोविंदाचें ॥ ३ ॥ ॥ ४००९ ॥

दाढीडोइमुंडीमुंडुनियांसर्व ॥ पांघुरतीवरवींवस्त्रेंकाळीं ॥ १ ॥ उफराटीकाठीघेउनियांहातीं ॥ उपदेशदेतीसर्व त्रासी ॥ २ ॥ चाळउनियांरांढादेउनियांभेष ॥ तुकाम्ह णेत्यासयमदंडी ॥ ३ ॥ ॥ ४०१० ॥

होउनिजंगमविभुतिलावीती ॥ शंखवाजवीतीघरोघ रीं ॥ १ ॥ शिवाचेनिर्माल्यतीर्थानसेवीती ॥ घंटावाज वीतीपोटासाठीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेत्यांसीनाहींशिवभक्ती ॥ व्यापारकरीतीसंसाराचा ॥ ३ ॥ ॥ ४०११ ॥

लावोनीयांमुद्राबांधोनीयांकंठीं ॥ हिंडेपोटासाठींदेशों देशीं ॥ १ ॥ नेसुनिकौपीनशुभ्रवस्त्रजाण ॥ पाहातीप कान्नक्षेत्रींचेते ॥ २ ॥ तुकाम्हणेऐसेमावेचेमईद ॥ त्यां

पाशींगोविंदनाहींनाहीं ॥ ३ ॥ ॥४०१२॥

ऐसेनानाभेषघेउनिहिंडती ॥ पोटासाठींघेतीप्रतिग्रह ॥ १ ॥ परमार्थासीकोणत्यजिसवसार ॥ सांगपांसाचा रनामत्याचें ॥ २ ॥ जन्मतासंसारत्यजियेलाशूकें ॥ तोचिनिष्कलंकतुकाम्हणे ॥ ३ ॥ ॥४०१३॥

स्त्रियापुत्रकलत्रहेतोमायावंत ॥ शेवटींचाअंतनाहीं कोणी ॥ १ ॥ यमाचीयेहातींबांधोनीयांदेती ॥ भूषणें हीघेतीकाढोनीयां ॥ २ ॥ ऐसीयाचोरांचाकैसाहाविश्वास ॥ धरीलीतुझीकांसतुकाम्हणे ॥ ३ ॥ ॥ ४०१४ ॥

नलगेतेंमजशब्दब्रह्मज्ञान ॥ तुझीयादर्शनावांचोनीयां ॥ १ ॥ म्हणउनीतूझेंकरीतोंचिंतन ॥ नावडेवचनआणीकांचें ॥ २ ॥ कायतेंमहत्वकरावीमान्यता ॥ तुजन देखतांपांडुरंगा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूजभेटल्यावांचून ॥ नराहेंयाहूनराहीनवेढा ॥ ४ ॥ ॥४०१५॥

तुझाम्हणवोनीदिसतोंगादीन ॥ हाचीअभिमानसरेतूझा ॥ १ ॥ अज्ञानबाळकाकोपलीजननी ॥ तयासीनिवांणीकोणपावे ॥ २ ॥ तैसाविठोतूजवीणपरदेशी ॥ नकोपादु:खासीगोऊंमज ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमजसर्वतुझी आशा ॥ अगाजगदीशापांडुरंगा ॥ ४ ॥ ४०१६ ॥

जन्ममृत्युफारझालेमाझ्याजीवा ॥ ऐकमाझाधांवापांडुरंगा ॥ १ ॥ शीणलोंबहूतकरितांवेरझारा ॥ रखुमाइच्यावरापाववेगीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतूंगापतितपावन ॥ घेईमाझाशीणजन्मांतरें ॥ ३ ॥ ॥४०१७॥

आतांमाझ्याजीवाकोणहोसांगाती॥ रुखुमाइचापती पावेचीना॥ १ ॥ कायविधात्यानेंघातलिसेरेखा॥ सु टकायादुःखानहोयेची॥ २ ॥ तुकाम्हणेमाझीविसरू नकाचिंता॥ आतांपंढरीनाथापाववेगीं॥ ३ ॥ ४०१८
पंढरीसीजावेंऐसेंमाझेमनीं ॥ विठाइजननींभेटेकेव्हां ॥ १ ॥ नलगेत्यावीणसुखाचासोहळा॥ लागेमजज्वा ळाअग्नीचिया॥ २॥ तुकाम्हणेत्याचेपाहीलीयापाय॥ मगदुःखजायसर्वमाझें॥ ३॥ ॥४०१९॥
तनमनधनदिल्हेंपंढरीराया॥आतांसांगावयाउरलेंना हीं ॥ १ ॥ आतंचाडाचिंतानाहींमनींआशा॥ तोडिये लाफांसाऊपाधीचा॥ २॥ तुकाम्हणेयेकविठोबाचेंना म॥ आहेजवळीदामनाहींरुका॥ ३॥ ॥४०२०॥
आलीयासंसाराउठावेगकरा ॥ शरणजाउदारापांडुरं गा॥ १ ॥ देहहेंकाळाचेंधनकुबेराचें॥येथेमनुष्याचेंका यआहे॥ २ ॥ देतादेववीतानेतानेववीता ॥ येथेयाची सत्ताकायआहे ॥ ३ ॥ निमित्याचाधणीकेलाअसेप्रा णी॥ तुकाम्हणेम्हणूनीव्यर्थगेला॥ ४॥ ॥४०२१
माहेवणिघाल्याधाय॥ गर्भआवतणेंनपाहे ॥ १ ॥ तै सेपूजितांवैष्णव॥ सुखेसंतोषतोदेव॥ २ ॥ पुत्राच्यावि जयें॥ पितासुखावतजाय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअमृतसि द्धी॥ हरेतृषाआणीव्याधी॥ ४॥ ॥४०२२॥
तुझें अंगभूत॥ आम्हीजाणतोंसमस्त॥ १ ॥ ऐसेंवाटत सेजना॥ गुढारसेंनारायणा॥ २ ॥ ठावाथारामारा॥

घरच्चियासवेंचोरा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभेदाभेद ॥ करुनि
करीतसेवाद ॥ ४ ॥ ॥ ४०२३ ॥
तुजदिल्हादेह ॥ अर्जुनीवागवीतोभय ॥ १ ॥ ऐसावि
श्वासघातकी ॥ घडलिकळतांहेचुकी ॥ २ ॥ बोलतोजें
तोंडें ॥ नाहींअनुभविलेंलंडें ॥ ३ ॥ दंडलाहेकेला ॥ तुका
म्हणेजीविठ्ठला ॥ ४ ॥ ॥ ४०२४ ॥
मातेलेंकरांतभिन्न ॥ नाहींउत्तराचाशीण ॥ १ ॥ धाडि
धाडीवोभातुकें ॥ रंजविल्याचेकौतुकें ॥ २ ॥ करुनिन
वल ॥ त्याचेबोलिलेतबोल ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाते ॥ पां
डुरंगेकृपावंते ॥ ४ ॥ ४०२५ ॥
आवडिकाठऊं ॥ बैसोनियांसंगेंजेऊं ॥ १ ॥ मागेंनको
ठेऊंउरी ॥ माझीआणतूजवरी ॥ २ ॥ देखिलेप्रकार ॥
त्याचेपाहीनसाचार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबाळीं ॥ केलिचा
हाडीसकळीं ॥ ४ ॥ ॥ ४०२६ ॥
आम्हाकथाआवश्यक ॥ येरसंपादूलौकिक ॥ १ ॥ जै
सीतैसीमायबरी ॥ मानिल्यात्यामानूंयेरी ॥ २ ॥ व्या
लीचाकळवळा ॥ जीवबहुतकोंवळा ॥ ३ ॥ कौतुकेंवा
वरे ॥ तुकाम्हणेयाआधारें ॥ ४ ॥ ॥ ४०२७ ॥
जरीनभरेचिपोट ॥ तरीसेऊंदरकूट ॥ १ ॥ परिनघालूं
तुजभार ॥ हाचिआमूचानिर्धार ॥ २ ॥ तुझेंनामअमो
लिक ॥ नेणतीहेंब्रह्मादिक ॥ ३ ॥ ऐसेंनामतुझेंखरें ॥ तु
काम्हणेभासेपुरें ॥ ४ ॥ ॥ ४०२८ ॥
सर्वस्वाचीसाठीं ॥ तरिचदेवासवेंगांठी ॥ १ ॥ नाहींतरी

जयातैसा ॥ भोगभोगविलइच्छा ॥ २ ॥ यावेंतेंचिप्या
वें ॥ म्हणउनिजीवेंभावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेउरी ॥ मागेंउ
रवितांउरी ॥ ४ ॥ ॥ ४०२९ ॥
सुखपंढरीसिआलें ॥ पुंडलिकेंसाठविलें ॥ १ ॥ आतां
धांवेमाझेबाप ॥ जिव्हाघेउनिखरेंमाप ॥ २ ॥ येकखे
पभराकेणे ॥ मगनलगेहिंडणें ॥ ३ ॥ विषयगुंडोनिप
सारा ॥ धांवघ्यारेपंढरपुरा ॥ ४ ॥ ॥ ४०३० ॥
गाढवशृंगारिलेंकोडें ॥ कांहींकेल्हानव्हेघोडें ॥ १ ॥
त्याचेंभुंकणेनराहे ॥ स्वभावासीकरीलकाय ॥ २ ॥ श्वा
नाशिबकेबैसविलें ॥ भुंकतांनराहेतेंउगलें ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेस्वभावकर्म ॥ कांहींकेल्यानसुटेधर्म ॥ ४ ॥
॥ ४०३१ ॥
शेखिंहेंनातेंसेंझालें ॥ बोलणेंतितुकेंवायांगेलें ॥ १ ॥ स्व
येंआपणाचरिता ॥ रडेपुढीलाचेहिता ॥ २ ॥ सुखसा
गरींनेघेवस्ती ॥ अंगींअज्ञानपणाचिमस्ती ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेगाढवलेखा ॥ जेथेंभेटेलतेथेंठोका ॥ ४ ॥
॥ ४०३२ ॥
आवडेसकळासीमिष्टान्न ॥ रोग्याविषातेंसमान ॥ १ ॥
कायतयायेकासाठीं ॥ कामेंकेलींअवघींखोटीं ॥ २ ॥
दर्पणनलगेयेका ॥ ठावनाहींज्याचानाका ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेखळा ॥ उपदेशाचाकंटाळा ॥ ४ ॥ ४०३३ ॥
अखंडसंतनिंदी ॥ ऐसीदुर्जनाचीबुद्धी ॥ १ ॥ कायम्ह
णावेंतयासी ॥ तोकेवळपापरासी ॥ २ ॥ जोस्मरेराम

नामा ॥ त्यासीम्हणतोरिकामा ॥ ३ ॥ तीर्थव्रतेंकरी ॥
त्यासीम्हणतीभीकारी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेविंचीनांगी ॥
तैसादुर्जनसर्वांगीं ॥ ५ ॥ ॥ ४०३४ ॥
यारेनाचोंअवघेजण ॥ भावेंआनंदेंकरुन ॥ १ गाउंपं
ढरिचाराणा ॥ क्षेमदेउंसंतजना ॥ २ ॥ सुखफुकासा
ठीं ॥ साधेहरिनामबोभाटीं ॥ ३ ॥ प्रेमवाढीतोउदार ॥
देतांनाहींसानाथोर ॥ ४ ॥ पापेंपळालींबुडालीं ॥ का
ळझालादेशोधडी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेधन्यकाळ ॥ आजि
प्रेमाचासुकाळ ॥ ६ ॥ ॥ ४०३५ ॥
उपजलेंमनीं ॥ हेतोस्वामींचीकरणी ॥ १ ॥ होइलप्रेमा
चेंदान ॥ तरिहेंकवतुकपाहीन ॥ २ ॥ येईलअभयजरी
तरीहेआज्ञावंदिनशीरीं ॥ ३ ॥ भक्तिप्रीयजना ॥ प्र
योजावेंबंदीजना ॥ ४ ॥ यशस्वामीचेशिरीं ॥ दास्यक
रावेंकिंकरीं ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआळीकरा ॥ त्यासियोजावें
उत्तरा ॥ ६ ॥ ॥ ४०३६ ॥
माझेंमनपाहेकसून ॥ चित्तनढळेतुजपासून ॥ १ ॥ का
पूनदेईनशीर ॥ पाहाकृपणकिंउदार ॥ २ ॥ मजवरि
घालीघण ॥ परिमिनसोडींचरण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअं
तीं ॥ तुजवांचूननाहींगती ॥ ४ ॥ ॥ ४०३७ ॥
भूमिवरिकोणऐसा ॥ गांजूंशकेहरिच्यादासा ॥ १ ॥ सुखें
नाचोंहोकीर्तनीं ॥ जयजयकारेंगर्जोंवाणी ॥ २ ॥ का
ळासुटेपळ ॥ जातिदुरितेंसकळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्तीं ॥
साचमानाहेंनिश्चिती ॥ ४ ॥ ॥ ४०३८ ॥

जातीचाब्राह्मण ॥ नकरितांसंध्यास्नान ॥ १ ॥ तोयेक
नावाचाब्राह्मण ॥ होयहीनाहुनिहीन ॥ २ ॥ सांडुनि
यांशाळिग्राम ॥ नित्यवेश्यासमागम ॥ ३ ॥ नेघे
संतांचेंजोतीर्थ ॥ अखंडवेश्याजोडीअर्थ ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेऐसेपापी ॥ पाहोंनकापुनरपि ॥ ५ ॥ ॥४०३९॥
झालाजीवासीउदार ॥ त्यासीकायभीडभार ॥ १ ॥ क
रीनआडक्याघोंगडें ॥ उभेंबाजारीरोकडें ॥ २ ॥ जोंजों
धरिलीभीड ॥ तोंतोंबहुकेलीचीड ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमूळ ॥
तुझेंउच्चारिनकूळ ॥ ४ ॥ ॥४०४० ॥
आम्हांहेंचिकाम ॥ वाचेगाऊंतुझेंनाम ॥ १ ॥ आयुष्य
मोलाचेंहेघडी ॥ करूंपायाचीआवडी ॥ २ ॥ अमृताची
खाणी ॥ याचेठाईंवेचूंवाणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपांडुरंगा ॥
माझ्याजीवाच्याजिवलगा ॥ ४ ॥ ॥ ४०४१ ॥
मिळेहरिदासाचीदाटी ॥ रीगनहोयशेवटीं ॥ १ ॥ तेथें
कायम्यांकरावें ॥ माझेंकोणीआइकावें ॥ २ ॥ कैसें
तुजलाजवावें ॥ भक्तम्हणोनियांभावें ॥ ३ ॥ नाचतां
नयेताळीं ॥ वाजवितांनयेटाळी ॥ ४ ॥ अतिमंडितभू
षणें ॥ शरीरमाझेंदैन्यवाणें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेकमळा
पति ॥ मजद्यावेंत्यांचेहातीं ॥ ६ ॥ ॥४०४२॥
जाणोंनेणोंकाय ॥ चित्तींधरूंतुझेपाय ॥ १ ॥ आतां
हेंचिवर्म ॥ गाऊंधरुनियांप्रेम ॥ २ ॥ कायसांडूंमांडूं ॥
भावेंहृदईंचकोंडूं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ जन्मोजन्मीं
मागेंसेवा ॥ ४ ॥ ॥४०४३॥

जाळेंघातलेंसागरीं ॥ बिंदुनराहेभीतरीं ॥ १ ॥ तैसेंपा
पियाचेंमन ॥ तयानावडेकीर्तन ॥ २ ॥ गाढवगंगेसी
नाहणिले ॥ जाउनिउकरड्यावरिलोळे ॥ ३ ॥ प्रीतिपो
सिलेकाउळे ॥ जाउनिविष्ठेवरीलोळे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणे
तैसेंहरी ॥ किरव्यानावडेकस्तुरी ॥ ५ ॥ ॥ ४०४४ ॥

तरलोंम्हणउनिधरीताठा ॥ त्यासिचळझालाफांटा ॥ १ ॥
वायांपिटीतोंढ ॥ मानसुखइछीभांड ॥ २ ॥ ग्वाहिवीण
मत ॥ स्थापिआपुलेसंतत ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसेकिती ॥
नर्कागेलेअधोगति ॥ ४ ॥ ॥ ४०४५ ॥

आतांयेयेखरें ॥ नयेफिरतांमाघारें ॥ १ ॥ होईलतैसेंहो
आबाळी ॥ देहनिमित्यपांबळी ॥ २ ॥ तुम्हासवेंगां
ठी ॥ देहजीवाचीयेसाठीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलंड ॥ करूंचौ
घांमध्येंखंड ॥ ४ ॥ ॥ ४०४६ ॥

कठिणनारळाचेंअंग ॥ बाहेरभीतरीचेंचांग ॥ १ ॥ तैसा
करीकांविचार ॥ शुद्धकारणअंतर ॥ २ ॥ वरिकांटेफ
णसफळा ॥ माजिअंतरींजिव्हाळा ॥ ३ ॥ मिठेंरुचबि
लेंअन्न ॥ नयेसंततकारण ॥ ४ ॥ ऊंसबाहेरदीसेकाळा ॥
आंतरसाचाआगळा ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेमोलेंगोडी ॥ काय
करसीवरिल्याखोडी ॥ ६ ॥ ॥ ४०४७ ॥

सर्वांतीर्थांहूनी ॥ पंढरीनाथमुगुटमणी ॥ १ ॥ धन्यध
न्यहेपंढरी ॥ जेमोक्षाचीअक्षयपुरी ॥ २ ॥ विश्रांतीचा
ठाव ॥ तोहामाझापंढरीराव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसांगेंस्पष्ट ॥
दुजीपंढरीवैकुंठ ॥ ४ ॥ ॥ ४०४८ ॥

भातेभरुनिहरीनामाचे ॥ वीरगर्जतीविठ्ठलाचे ॥
॥ १ ॥ सहस्रनामाचीआरोळी ॥ येकयेकाहूनीबळी ॥
॥ २ ॥ नाहींआणिकाचागुमान ॥ ज्याचेअंकितत्याबां
चून ॥ ३ ॥ रिद्धिसिद्धिज्याकामारी ॥ तुकाम्हणेज्याचे
घरीं ॥ ४ ॥ ॥४०४९॥

ज्याचिजयाआस ॥ त्याजवळीत्याचावास ॥ १ ॥ येर
जवळितेदूरी ॥ धेनुवत्ससांडीघरीं ॥ २ ॥ गोडीप्रीयापा
सीं ॥ सुखउपजेयेरासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोल ॥ घडेत
याठाईंमोल ॥ ४ ॥ ॥४०५०॥

मथनेंभोगसार ॥ ताकेंघडेउपकार ॥ १ ॥ बरविसायासा
चीजोडी ॥ अनुभवाआलीगोडी ॥ २ ॥ पाकआणिरु
चि ॥ जेथेतेथेतितुकीची ॥ ३ ॥ वाढीतोपंगती ॥ तुका
आवडेसंगती ॥ ४ ॥ ॥४०५१॥

बाळमातेनिष्ठुरहोय ॥ परितेस्नेहकरीतआहे ॥ १ ॥ तै
सातूंयापुरुषोत्तमा ॥ घडिनविसंबसिआम्हा ॥ २ ॥ ने
णतिभागली ॥ कडेघेतांअंगघाली ॥ ३ ॥ भूकासाहेता
हान ॥ त्याचेंराखेंसमाधान ॥ ४ ॥ त्याच्यादुःखेध्याय ॥
आपुलाजीवदेऊंपाहे ॥ ५ ॥ नावेंघालीउडी ॥ तुकाम्ह
णेप्राणकाढी ॥ ६ ॥ ॥४०५२॥

सामावेकारणें ॥ नाहींसोसतोधरणें ॥ १ ॥ लाहिथिके
लाजिरवाणी ॥ हीनकमाईचिधणी ॥ २ ॥ पुष्पजवळि
नाका ॥ दुर्गंधीच्यानावेथुंका ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकिती ॥
उपदेशहीनयाती ॥ ४ ॥ ॥४०५३॥

पाठिवरीभार ॥ जातोवाहोनियांखर ॥ १ ॥ संतनेतील
त्यांठाया ॥ माझीआधिनत्याकाया ॥ २ ॥ मोठेंचौफ
ळ ॥ अंगींउच्छिष्टाचेंबळ ॥ ३ ॥ नसोडीमारग ॥ येथे
नचोरुनिअंग ॥ ४ ॥ आपुलियासत्ता ॥ चालवीतीनाहीं
चिंता ॥ ५ ॥ कवळिलातुका ॥ घराचारयेथेंनका ॥ ६ ॥
॥ ४०५४ ॥
मागेंपुढेंनाहीं ॥ दुजेंयावेगळेंकांहीं ॥ १ ॥ नाहिउरलेंआ
णीक ॥ केलाझाडासकळीक ॥ २ ॥ विश्वासावांचून ॥
नावेंदुजियाचाशीण ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहीं ॥ बोलाया
चीऊरीनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ ४०५५ ॥
अहोपुरुषोत्तमा ॥ तुम्हाकशाचीउपमा ॥ १ ॥ सततो
नाहींबुद्धी ॥ नाळवितांनाहींशुद्धी ॥ २ ॥ जागवीलेंत
री ॥ तुम्हाव्यक्तियेणेंहरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ तुम्हा
दिवसनित्यनवा ॥ ४ ॥ ॥ ४०५६ ॥
दातालक्षुमीचापती ॥ माझेंमागणेंतेंकिती ॥ १ ॥ जा
णेताम्हेल्याचीताहान ॥ पीतांगंगानव्हेन्यून ॥ २ ॥ क
ल्पतरुझालादेता ॥ येथेंपोटाचामागता ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेसंतांध्यातां ॥ परब्रह्मचिआलेंहाता ॥ ४ ॥ ४०५७ ॥
कुरवंडीकरीनकाया ॥ वरीपायांगोजरीया ॥ १ ॥ बैस
लेंतेंरूपडोळां ॥ मनचाळालागलें ॥ २ ॥ परतेंनसरेदु
री ॥ आवडीपुरीबैसली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवीसावलों ॥
तेथेंधालोंधणीवरी ॥ ४ ॥ ॥ ४०५८ ॥
हेहीऐसेतेहितैसे ॥ उभयपिसेअविचारा ॥ १ ॥ अभि

मानाचाठेलाठेली ॥ मधींझालींहिंपुटी ॥ २ ॥ धीराशां
तीठावपुरे ॥ हाचिउरेअवाळ्या ॥ ३ ॥ कौतुकहेंपाहेतु
का ॥ कढतलोकांआधणीं ॥ ४ ॥ ४०५९॥
साधनाचेकष्टमोठे॥भयवाटेथोरहें॥ १ ॥मुखेंगावेंभावें
गीत॥ सर्वहीतबैसलिया ॥ २ ॥ दासांनव्हेकर्मदान ॥
तनमननिश्चळ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआत्मनिष्ठा ॥ मागेंचे
ष्टामनाची ॥ ४ ॥ ॥ ४०६० ॥
घेतांआणीकाचेजीव॥तेव्हांकीवकराना ॥ १ ॥ आप
लेतेवरदळनेदा ॥ हेगोविंदाकृपणता ॥ २ ॥ सेवातसे
इच्छासांग ॥ चोरीलेंअंगसाहेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअरे
धण्या ॥ निसंतान्याविठोबा ॥ ४ ॥ ॥४०६१ ॥
आम्हाकेलेंगुणवंत ॥ तेंउचितराखावें ॥ १ ॥ तुम्हांसी
तोचाडनाहीं ॥ आणिकाकांहींसुखदुःखा ॥ २ ॥ दासां
चेंतोंडेखोंनये ॥ उणेंकायहोईलतें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवि
श्वंभरा ॥ दृष्टीकरासामोरी ॥ ४ ॥ ॥४०६२॥
अगत्यज्यानरकाजाणें ॥ विटमानणेंकीर्तनीं ॥ १ ॥
नावडेसाझालाबाप ॥ आलेंपापवस्तीसी ॥ २ ॥ नारा
यणनाहींवाचे ॥ तेंयमाचेंआंदणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअ
भक्तासी ॥ मातादासीजगझोंडी ॥ ४॥ ॥४०६३॥
आम्हीहरीचेहरीचे ॥ शूरकळिकाळायमाचे ॥ १ ॥
नामघोषबाणसाचे ॥ भालेतुळसीमंजीरीचे ॥ २ ॥ आ
म्हीहरिचेहरिचेदास॥ कळिकाळावरीघालूंकास ॥ ३॥
आम्हीहरिचेहरिचेदूत ॥ पुढेंपळतीयमदूत ॥ ४ ॥ तुका

म्हणे आम्हां वरी ॥ सुदर्शन घरटी करी ॥ ५ ॥ ४०६४ ॥
देवांचिये पाईं वेचों सर्व शक्ती ॥ होतील विपत्ती ज्याच्या
कांहीं ॥ १ ॥ न घे माझी वाचा पुढें कांहीं वाव ॥ आणिक
दुजे भाव बोलायाचे ॥ २ ॥ मनाचे वाटणी चित्ताचा वि
क्षेप ॥ राहो हा अनुताप आहे तैसा ॥ ३ ॥ तुका म्हणे ऐसें
विठ्ठलाचा छंद ॥ आनंदाचा कंद विस्तारला ॥ ४ ॥
॥ ४०६५ ॥
पांडुरंगा आतां ऐका हे विनंती ॥ बहु माझे चित्तीं भय वा
टे ॥ १ ॥ नाहीं आइकीलें संतांचिया मुखें ॥ तें या मज लों
कें भेडवीलें ॥ २ ॥ विष्णुदासां गती नाहीं तरावया ॥ म्ह
णतील वायां कष्टती हीं ॥ ३ ॥ धिःकारीती भज करीतां की
र्तन ॥ काय सांगों शीण ते काळींचा ॥ ४ ॥ तुका म्हणे म
ज वाटतें उदास ॥ काय करूं यास पांडुरंगा ॥ ५ ॥ ४०६६
वेढा वेढा रे पंढरी ॥ मोर्चे लावा भीमातीरीं ॥ १ ॥ चला च
ला संतजन ॥ करा देवासी भांडण ॥ २ ॥ लुटा लुटा पंढर
पुर ॥ धरा रुखुमाईचा वर ॥ ३ ॥ तुका म्हणे चला ॥ घाव
निशाणीं घातला ॥ ४ ॥ ॥ ४०६७ ॥
पाहा ते पांडव अखंड वनवासी ॥ परी त्या देवासी आठवी
वी ॥ १ ॥ प्रल्हादासी पिता करितो जाचणी ॥ परी तो स्म
रे मनीं नारायण ॥ २ ॥ सुदामा ब्राह्मण दरिद्रें पीडिला ॥
नाहीं विसरला पांडुरंगा ॥ ३ ॥ तुका म्हणे तुझा न पडावा
विसर ॥ दुःखाचे डोंगर झाले तरी ॥ ४ ॥ ॥ ४०६८ ॥
निजसेजेची अंतुरी ॥ पादलीया कोण मारी ॥ १ ॥ तुम्ही

आम्हासीउबगता॥ तुकाविनवीतोसंतां॥ २॥ मूलमा
डीवरीहगलें॥ तेंबाकोणेंरेत्यागीलें॥ ३॥ दासीकामा
सीचूकली॥ तेबाकोणेरेविकीली॥ ४॥ पांडुरंगाचातु
क्यापापी॥ संतसात्यकाळासीदापी॥ ५॥ ४०६९॥
श्वानाचियेपरिलोळेतुझेद्वारीं॥ भुंकोंहरीहरीनामतुझें॥
॥ १॥ भुंकिउठांबैसोंनजायवेगळा॥ लुडबुडागोपाळा
पायांपासीं॥ २॥ तुकाम्हणेआम्हावर्मआहेठावें॥ मागें
नतेंद्यावेंप्रेमसुख॥ ३॥ ॥ ४०७०॥
सोइरेधाइरेदिल्याघेतल्याचे॥ अंतहेकाळींचेंनाहींको
णी॥ १॥ सख्यागोत्रबहिणीसुखाचेसंगाती॥ मोकलु
निदेतीअंतकाळीं॥ २॥ आपुलेंशरीरआपणापारीखें॥
परावेहोतीलनवलकाय॥ ३॥ तुकाम्हणेआतांसोडीं
याचीआस॥ धरींरेयाकासपांडुरंगा॥ ४॥ ४०७१॥
जन्ममरणाचीकायसितीचिंता॥ तुझ्याशरणागतापं
ढरीराया॥ १॥ वदनींतुझेंनामअमृतसंजिवनी॥ अस
तांचक्रपाणीभयकाय॥ २॥ हृदइंतुझेंरूपाबिंबलेंसाका
र॥ येथेकोणपाडसंसाराचा॥ ३॥ तुकाम्हणेतुझ्याना
माचीपाखर॥ अमृतांकळिकाळपायातळीं॥ ४॥
॥ ४०७२॥
क्षमाशस्त्रजयानराचियेहातीं॥ दुष्टतयाप्रतीकायक
री॥ १॥ तृणनाहींतेथेपडलादावाग्नी॥ जायतोविझोनी
आपसया॥ २॥ तुकाम्हणेक्षमासर्वांचेंस्वहित॥ धरा
अखंडितसुखरूप॥ ३॥ ॥ ४०७३॥

यातीगुणरूपेंकायतींवानरें ॥ तयांच्याविचारेंवर्तेराम ॥ १ ॥ ब्रह्महत्याराशीपातकेंअनेक॥तोवंद्यवाल्मीकती हींलोकीं॥ २ ॥ तुकाम्हणेनव्हेचोरीचाव्यापार॥ म्हणा रघुवीरवेळोवेळां ॥ ३ ॥ ॥ ४०७४ ॥

बाळमातेवीणक्षणयेकनराहे॥नदेखतांमायकासावी स ॥ १ ॥ आणिकउदंडबुझावीतीजरी॥ छंदत्याअंतरीं माउलीचा ॥ २ ॥ नावढतीबोलतयाआणिकांचे ॥ दे खोनियांनाचेमायदृष्टी॥ ३ ॥तुकाम्हणेमाझीविठ्ठलमा ऊली॥ आणिकाचेबोलीचाडनाहीं ॥ ४ ॥ ४०७५ ॥

आतांकायविठोपाहासीलअंत ॥ आलोंशरणागततू जलागीं॥ १ ॥ करींअंगिकारराखेंपायापासीं ॥ झणे दिसोंदेसीकींविलवाणें॥ २ ॥ नाहींआइकीलीमागेंऐ सिमात॥ जेत्वांशरणागतउपेक्षिले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे माझाधरींअभिमान॥ आहेसितूंदानशूरदाता ॥ ४ ॥ ॥ ४०७६ ॥

पानेंजोखाईलबैसोनिकथेसी ॥ घडेलतयासीतीगोह त्या॥ १ ॥ तमाखुवोढोनिकाढीलजोधूर॥ बुडेलतेंघर तेणेंपापें॥ २॥ कीर्तनींबडबडकरिलजोकोणी॥ बेडुक होऊनीयेइलजन्मा॥ ३॥ जयाचियेमनींकथेचाकंटा ळा॥ होतित्याचांडाळाबहुजाच॥४॥ जाषहोतीपाठी उढतियमदंड॥ त्याचेंकाळेंतोंडतुकाम्हणे॥५॥ ४०७७

कामामध्येंकाम॥ कांहींम्हणारामराम॥जाइलभवश्र म॥ सुखहोइलदुःखाचें॥ १॥ कळोंध्येइलअंतकाळीं॥

प्राणप्रयाणाचेवेळीं ॥ राहातिनिराळीं ॥ रांडापोरेंस क
ळ ॥ २ ॥ जीताजासिजैसातैसा ॥ पुढेंआहेरेबोलसा ॥
उगऊनीफांसा ॥ कायकरणेंतेंकरी ॥ ३ ॥ केलेंहोयया
चीजन्में ॥ अवघेंविठोबाचेनामें ॥ तुकाम्हणेकर्मे ॥ ज
ळोनियांतरसी ॥ ४ ॥ ॥ ४०७८ ॥
कोठेगुंतलासियोगियाचेध्यानीं ॥ आनंदकीर्तनींपंढ
रीच्या ॥ १ ॥ कायकाजकोठेपडलिसेगुंती ॥ कानींनप
डतीबोलमाझे ॥ २ ॥ कायसुखशयनींसुखनिद्राआ
ली ॥ सोयकांसांडीलीमाझीदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकोठे
गुंतलेतिसांगा॥कितीपांडुरंगावाटपाहूं॥४॥ ४०७९॥
माउलीसीसांगेकोण॥ प्रेमवाढवीततान्हें ॥ १॥ अंतरीं
चाकळवळा॥ करितसेप्रीतिबाळा ॥ २॥ मायबापा
चीउपमा ॥ तुजदेऊंमेघःश्यामा ॥ ३ ॥ तेहिसाजेनापा
हातां ॥ जिवलगापंढरिनाथा॥४॥ मायपाळीसंसारीं॥
परलोकींराहेदुरी ॥ ५ ॥ तैसानव्हेसिअनंता ॥ काळाव
रितुझीसत्ता ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेंनारायणा॥ तुजबहुतक
रुणा ॥ ७॥ ॥ ४०८० ॥
भक्तांचीसाकडींस्वयेंसोसीदेव ॥ त्यांपासींकेशवसर्व
काळ ॥ १ ॥ जेठाईकीर्तनवैष्णवकरीती ॥ तेथेहाश्रीप
तिउभाअसे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेदेवसर्वांठाईंझाला ॥ भरु
निउरलापांडुरंग ॥ ३ ॥ ॥४०८१॥
कोडआवडीचें ॥ पुरवीनाबाळकाचें ॥ १ ॥ तेव्हांतैसी
तेमाउली ॥ जोषाकशासाठींव्याली ॥ २ ॥ वत्साचिये

आशे ॥ धेनु धांवे नावोरसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे घरीं ॥ बाळ
टाकिलें वान्नरीं ॥ ४ ॥ ॥ ४०८२ ॥
तुझीयानामाचा विसर न पडावा ॥ ध्यानीं तो राहावा पां
डुरंग ॥ १ ॥ सांगितला मंत्र रामकृष्ण साचा ॥ सर्वका
ळवाचा हेचि बोले ॥ २ ॥ उफराटें नाम वाल्मीक बोली
ला ॥ तोहि वंद्य केला नारायणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे मज तुझा
चि भरवसा ॥ धांवोनियां कैसा येसी देवा ॥ ४ ॥ ४०८३
अवघ्या पातकाची मी तो येक राशी ॥ अवघा तूंचि हो
सी सर्वोत्तम ॥ १ ॥ जैसा तैसा लागे करणें अंगिकार ॥
माझा सर्व भार चालवणें ॥ २ ॥ अवघेंचि मज गिळीये
लें काळें ॥ अवघेंचि बळ तुझे अंगीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे आ
तां खुंटला उपाय ॥ अवघेचि पाय तुझे मज ॥ ४ ॥
॥ ४०८४ ॥
मुर्त्तिमंत देव नांदतो पंढरीं ॥ येर दिगांतरीं प्रतिमारूप ॥
॥ १ ॥ जाऊनियां वना करावें कीर्तन ॥ मानुनि पाषाण
विठ्ठलरूप ॥ २ ॥ तुकाम्हणे मुख्य पाहिजे तो भाव ॥ भा
वापासी देव शीघ्र उभा ॥ ३ ॥ ॥ ४०८५ ॥
संसारीं असतां हरिनाम घेती ॥ तरिच उद्धरती पूर्वजांसी
॥ १ ॥ अवघींच इंद्रियें न येति लकामा ॥ जिव्हे रामनामा
उच्चारीत ॥ २ ॥ शरीर संपत्ति नव्हे रे आपुली ॥ भ्रांतीची
सांऊली अवघी व्यर्थ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे सार हरीनाम उच्चा
र ॥ येर ब्धिवेरझार हरीवीण ॥ ४ ॥ ॥ ४०८६ ॥
सांवळें सुंदर रूप मनोहर ॥ राहो निरंतर हृदईं माझ्या ॥

॥ १ ॥ आणिककांहींइच्छाआम्हानाहींचाड ॥ तुझेंना
मगोडपांडुरंगे ॥ २ ॥ जन्मोजन्मींऐसेंमागीतलेंतूज ॥
आम्हासीसहजघावेंआतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूंचऐसा
जीदयाळ॥ धुंडाळीतांसकळनाहींआम्हा॥ ४॥४०८७॥
हीरोनीयांनेलामुखींचाउच्चार ॥ पडीलेंअंतरजवळी
च ॥ १ ॥ द्वैताचियेंकैसापडीयेलोंहातीं ॥ बहुतकरीती
वोढावोढी ॥ २ ॥ कायकरूंमजनागवीलेंआळसें ॥ ब
हुतयासोसेंपीडाकेली ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांआपुली
यासेवा॥ करूनीयांदेवाराखेंमज ॥ ४ ॥ ॥ ४०८८ ॥
भक्तावीणदेवाआवडतेंकाई॥त्रिभुवनींनाहींअनदूजें
॥ १ ॥ नावडेवैकुंठक्षीरींचासागर ॥ धरोनिअंतररहे
दासा ॥ २ ॥ सर्वभावेंत्याचेंसर्वस्वहिगोड॥ तुळसिदळ
कोडकरुनिघ्यावें ॥ ३ ॥ सर्वस्वतयाचाम्हणविंवीकी
ला॥चित्तघावेंबोलासांगितल्या॥ ४॥तुकाम्हणेभक्ति
सुखाचाबांधला ॥ आणिकविठ्ठलाधर्मनाहीं ॥ ५ ॥
॥४०८९॥
रामकृष्णगोविंदनारायणहरि ॥ केशवामुरारीपांडुरं
गा ॥ १ ॥ लक्षुमीनिवासापाहेदीनबंधु ॥ मनालागोंछं
दुतूझामज ॥ २ ॥ तुझनामिंप्रेमदेईअखंडित॥नेणेंतप
व्रतदानकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझेंहेंचिगामागणें ॥
अखंडहेंगाणेंनामतुझें ॥ ४॥ ॥ ४०९०॥
हरितुझेंनामगाइनअखंड॥याविणपाखांडनेणेंकांहीं॥
॥१॥आतांतरीविश्वासअखंडनामाचा॥कायामनेंवा

चादेईहेंची ॥ ३॥ तुकाम्हणेआतांदेईसंतसंग॥तुझेनामीं
रंगभरोमना ॥ ४ ॥ ॥ ४०९१ ॥

गाबाळाचेग्रंथींकांरेपडासदा ॥ मिथ्याभेदवादावाग
वीतां ॥ १ ॥ संसारगाबाळींपडसिनीखळ ॥ झालासी
तूंखळतेणेंमानें ॥ २ ॥ साधनसंकटींगुंतलासिकास
या ॥ व्यर्थकांत्यामायेमाजीगुंती ॥ ३ ॥ निर्मळफुका
चेंनामगोविंदाचें ॥ अनंतजन्मांचेंमळफेडी ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेनकोकरूंकांहींकष्ट ॥नामवाचेस्पष्टहरीचेंबोलें
॥ ५ ॥ ॥ ४०९२ ॥

भावधरिलाचरणींम्हणवीतोंदास ॥अहिर्निशींध्यास
करीतसें ॥ १ ॥ करीतसेंध्यासहृदईसकळ ॥ भावतोस
बळधरीयेला ॥ २ ॥ धरीयेलेनिश्चळनसोडींतेपाय ॥
तुकाम्हणेसोयकरींमाझी ॥ ३ ॥ ॥ ४०९३ ॥

तुझेंनामगायानसेपेंडवळा ॥ गाऊंकळवळाप्रेमाची
या ॥ १ ॥ येईलआवडीजैसीअंतरींची ॥ तैसीहेनामा
चीकीर्तिगाऊं ॥ २ ॥ माझेंमुखनामींरंगोसर्वकाळ
गोविंदगोपाळरामकृष्ण ॥ ३॥अबद्धवांकडेंगाऊंभल
तैसें ॥ वदेबाळजैसेंमायबापा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमजन
लावींवांकूडें ॥ मीतुझेंबोबडेंबाळतान्हें ॥ ५ ॥ ४०९४

करणेतेंहेंचिकरा ॥ नरकाघोराकांजातां ॥ १॥ जयाम
ध्येंनारायण ॥ शुद्धपुण्यतेंयेक ॥ २॥ शरणागतादेवरा
खे ॥ येरवाखेविघ्नाचे ॥ ३॥ तुकाम्हणेलीनव्हावें ॥कळो
भावेंवर्महें ॥ ४ ॥ ॥ ४०९५ ॥

आतांतुजमजनाहींदुजेपण ॥ दाखवीचरणपांडुरंगा ॥ १ ॥ तुजरूपरेखानामगुणनाहीं ॥ येकस्थानपाहींगा वसीव ॥ २ ॥ नावडेसंगतीतुजदुजियांची ॥ आपुल्या भक्तांचीप्रीतीतुम्हा ॥ ३ ॥ परिआम्हासाठींहोसीलसगुण ॥ स्तंभासीफोडणजयापरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतूजका यअसेऊणें ॥ देईदरुशनचरणाचें ॥ ५ ॥ ॥ ४०९६ ॥

आणिकनकाकरूंचेष्टा ॥ व्हालकष्टावरपडे ॥ १ ॥ सुखें कराहरिकथा ॥ सर्वथाहितारिल ॥ २ ॥ अनाथाचानाथदेव ॥ अनुभवसत्यहा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुतांरीती ॥ धराचित्तींसकळ ॥ ४ ॥ ॥ ४०९७ ॥

मुखेंसांगेब्रह्मज्ञान ॥ जनलोकाचीकापीमान ॥ १ ॥ ज्ञानसांगतोलोकांसी ॥ नाहींअनुभवआपणासी ॥ २ ॥ कथाकरितोदेवाची ॥ अंतरींआशाबहुलोभाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतोचिवेडा ॥ त्याचेहाणोनिथोबाडफोडा ॥ ४ ॥ ॥ ४०९८ ॥

कांहींदुसराविचार ॥ नलगेकरणेंचिफार ॥ १ ॥ सेव्या नावचौधरी ॥ पांडपणवाहेशिरीं ॥ २ ॥ पापनलगेधुंडावें ॥ पाहिजेतरीतेथेंजावें ॥ ३ ॥ जकातीचाधंदा ॥ तेथें पापवसेसदा ॥ ४ ॥ गाईम्हैसीहेड ॥ तूपविकीमहाद्वाड ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेपाहीं ॥ तेथेंपुण्यारीगनाहीं ॥ ६ ॥ ॥ ४०९९ ॥

तुझीमाझीआहेजुनीसोयरीक ॥ आधींबंधुलोकमग झाले ॥ १ ॥ वाटेकरांम्हणउंनपुसतीलआतां ॥ परिआहे

मी ॥ १ ॥ राहेतेथेसत्ताठेविलेंस्यापुनी ॥ प्रमाणचिवा
णीदेवआज्ञा ॥ २ ॥ कृपाझालीमगनलगेअंगसंग ॥ नि
जध्यासेंरंगतुकाम्हणे ॥ ३ ॥ ॥४१०९॥
असालतुम्हीअसा ॥ तुम्हीसहसानिवडो ॥ १ ॥ अनुसर
लोंयेकचित्तें ॥ हेंतोंहोतेगवसीत ॥ २ ॥ गुणदोषकशा
साठीं ॥ तुमचेपोटींवाउगे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदुजेंआतां ॥
कोठेंचिंताआंधळे ॥ ४ ॥ ॥४११०॥
तुम्हासांगतोंकलयुगफळ ॥ पुढेंहोईलब्रह्मघोळ ॥ १ ॥
तुम्हाम्हणतीलकंटक ॥ ऐसापाडतीदंढक ॥ २ ॥ भक्ति
भावीकांउच्छेद ॥ शब्दज्ञानेकरीतीछेद ॥ ३ ॥ हातोअंबे
चाक्रीडाकाळ ॥ शीवरूपीतोसकळ ॥ ४ ॥ स्त्रियापूजून
सरंदेती ॥ भलतस्त्रियेसीभलतेजाती ॥ ५ ॥ श्रेष्ठवर्णवे
दविद्वांस ॥ अंगीकारीतीमद्यमांस ॥ ६ ॥ चारीवर्णआ
ठरायाती ॥ कवळकरितीयेकेपंक्ती ॥ ७ ॥ म्हणतीअंबेचा
कल्लोळ ॥ शिवरूपप्रतीमासकळ ॥ ८ ॥ ऐसेंहोइलशाकुन
देतों ॥ अगोदरसांगुनजातों ॥ ९ ॥ तुकासद्गुरुदास्यक
री ॥ सिद्धीपाणीवाहेघरीं ॥ १० ॥ ॥४१११॥
भोगींझालात्याग ॥ गीतीगातांपांडुरंग ॥ इंद्रियांचा
लाग ॥ आम्हावरुनिचुकला ॥ १ ॥ करुनिठेविलोंनि
श्चळ ॥ भयनाहींतळमळ ॥ घेतलासकळ ॥ अवघाभार
विठ्ठलें ॥ २ ॥ तळिपक्षीणीचेपरी ॥ नखेंचोंचीचाराधरी
॥ आणुनियांवरी ॥ मुखींघालीबाळकां ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेयेआवडी ॥ आम्हीपाईंदिधलीबुडी ॥ आहेतेथे

जोडी॥ जन्मांतरींचेठेवणें॥ ४॥ ॥४११२॥
माझेंचित्ततुझेपाईं ॥ राहेऐसेंकरींकांहीं ॥ धरोनियां बाही॥भवहातारींदातारा॥ १ ॥ चतुरातूंशिरोमणी॥ गुणलावण्याचीखाणी॥सकळामुगुटमणी ॥ धन्यतूं चिविठ्ठला ॥ २॥ करियातिमिराचानाश ॥ दीपहोऊ निप्रकाश॥ तोडींआशापाश॥ करीवासह्रदयीं ॥३॥ पाहेगुंतलोंनेणता॥ तुजमाझीअसोचिंता॥ तुकाठेवी माथा॥ पाईआतांराखावें॥ ४॥ ॥४११३॥
कुंकुवाचीठेवाठेवी॥ बोडक्यादेवीकशाला ॥ १ ॥ दिवसगमाभरापोट॥ कांगेनटनटावा ॥ २॥ दिमाखहा कोणादावा॥ लटकीजीवाचरफड ॥ ॥ ३॥ तुकाम्हणे झोंडगीहो॥ फुंदाकांहोकोरडी॥ ४॥ ॥४११४॥
तुझेंप्रेममाझ्याह्रदयीआवडी ॥ चरणनसोडीपांडुरंगा ॥ १ ॥ कासीयाशिणसीथोरीवाकारणे ॥ कायतुझेंऊणेंहोइलदेवा॥ २॥ चातकाचीचिंताहरिजलधर॥ कायत्याचेंसरेथोरपण ॥ ३ ॥ चंद्रचकोराचापुरवीसोहळा॥ कायत्याच्याकळान्यूनहोती॥४॥ तुकाम्हणेमज अनाथासांभाळी॥ ह्रदयकमळींस्थीरराहे ॥ ५ ॥ ॥४११५॥
आम्हीआयतेजेवणार॥ नलगेसोसावेडोंगर॥ सुखा चेगव्हार॥ तेणेचित्तवोढलें ॥ १ ॥ ठेवाजोडलामीरासी॥ ठावझालापायापासीं॥ नव्हेआणीकांसी॥ रीघ तेथेंव्हावया॥ २॥ बळिदिल्हाजीवभाव ॥ नेणेआणि

कांचेंनाव ॥ धरिलायेकभाव ॥ तोविश्वासफळला ॥
॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआलोंबळी ॥ आम्हीनिकटजवळी ॥
बोलिलोंतेपाळीं ॥ वचनस्वामीआमुचें ॥४॥४११६॥
नलागावीदिठी ॥ माझीतुझेमुखवटीं ॥ १ ॥ आधींपा
उलेपाउले ॥ तेपाहेनतेंचीभलें॥२॥देइनहेकाया ॥ वरी
सांडणेंसांढाया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ वहुआवडसी
जीवा ॥ ४ ॥ ॥४११७॥
कोणआमुचींयोगतपें ॥ कहंवापेंजाणवी ॥ १ ॥ गीत
संतसंगेंगाऊं ॥ उभीठाऊंजागरणीं ॥ २ ॥ आमुचातो
नव्हेलाग ॥ करूंत्यागजावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेइंद्रियां
सी ॥ त्येचीरसींरंगऊं ॥ ४ ॥ ॥४११८॥
पावलोंहादेहकागतालीन्याय ॥ नघडेउपायघडोंआ
ले ॥ १ ॥ आतांमाझीखंडीदेहदेहांतरें ॥ अभयदातारें
देऊनीयां॥२॥आंधळ्याच्यापाईंधनाचिचरवी॥अघ
टीततेवीघडोंआलें॥३॥ तुकाम्हणेयोगघडलावरवा॥
आतांकासदेवानसोडींमी ॥ ४ ॥ ॥४११९॥
कळेपरिनसुटेगांठी ॥ झालेंपोटींकुपथ्य ॥ १ ॥ अहंका
राचेआंदणेंजीव ॥ हेचिकींवकेलीते ॥ २ ॥ हेकडाचि
हेकडवोढी ॥ तेहिखोडीसांगातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसां
गोंकिती ॥ कांहींचित्तींनराहे ॥ ४ ॥ ॥४१२०॥
सांडावीहेभीडअधमाचेचाळे ॥ मद्यपीवरळेभलत्या
छंदें॥१ ॥ऐसेतवतुम्हींनाहींजीदिसत॥कांहेअनुचितव
दलेती ॥ २॥ फाटाआलात्यासीनाहींवोढावारा ॥ बरे

साचोखराहोतोगुण ॥ ३॥ तुकाम्हणेनाहींज्याच्याबा
पाताळा॥ तोदेखेविटाळासंतांअंगीं ॥४॥ ॥४१२१॥
आवडेहेंरूपगोजिरेंसगुण ॥ पाहातांलोचनसुखावले
॥ १ ॥ आतांदृष्टीपुढेंऐसाचितूंराहे ॥ तोमीतुजपाहेंवे
ळोंवेळां॥ २॥ लांचावलेंमनलागलिसेगोडी ॥ तेजी
वेंनसोडीऐसेंझालें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हीमागावेंल
डिवाळीं॥ पुरवावीआळीमायबापा ॥ ४ ॥ ४१२२॥
तीळयेकअर्धराई॥ शीतबिंदुपावेकाई ॥ तयासुखाना
हीं ॥ अंतपारपाहातां ॥ १ ॥ म्हणऊनीकरालाहो ॥ न
कामागेंपुढेंपाहों ॥ अवघ्यामध्येंआहों ॥ अवघेसावचि
तजे॥२॥ तीर्थेंनयेतीतूळणी॥ आजियासुखाचीधणी॥
जेकांसीगयेऊनी ॥ आगळीहेअसती ॥ ३ ॥ येथेधरी
लाज ॥ वर्णअभीमानकाज ॥ नाडलासहज ॥ तुका
म्हणेतोयेथे ॥ ४॥ ॥४१२३॥
विठोबाचेंनामज्याचेमुखींनित्य ॥ त्यादेखील्यापतीत
उद्धरती ॥ १ ॥ विठ्ठलविठ्ठलभावेंम्हणेवाचे॥ तरीतोका
ळाचेदांतठेंची ॥ २ ॥ बहुतांतारीलेंसांगोंकितीआतां॥
ऐसाकोणीदातादूजानाहीं ॥ ३॥ तुकाम्हणेम्यांहीऐको
नियांकीर्ती॥धरिलायेकांतींह्दियामाजी॥४॥४१२४
भोळेभक्तभावधरीतीमानसी॥ तयांह्रपिकेशीजवळी
च ॥ १ ॥ भावनाहींमनींअभाविकांसदा ॥ त्याचिया
मीखेदाकायसांगों॥ २॥ गणिकेसारीखींनामेंउद्धरलीं॥
सज्ञानेंपडलींखटाटोपीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायशुद्धमा

स्त्रीजाती ॥ थोरकेलीस्यातीहरिनामें ॥ ४ ॥ ४१२५ ॥
आडपेडकाढी ॥ तरीतेबहुपाणीखोडी ॥ १ ॥ ऐशीदुर्ज
नसंगती ॥ बहुतांचेघातहोती ॥ २ ॥ एकपडेमाशी ॥
तरीअन्नबहुनाशी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेरांड ॥ ऐसीकांते
व्यालीभांड ॥ ४ ॥ ॥ ४१२६ ॥
त्याहरिदासांचिभेटीघेतां ॥ नरकाउभयतांसीजाणें ॥
॥ १ ॥ मातेपरीसथोरकथा ॥ भाडघेतांनलाजे ॥ २ ॥
देताघेतानरकवासी ॥ उभयतांसिरवरव ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेनरकगांवा ॥ जातीहावाधरुनी ॥ ॥ ४ ॥ ४१२७ ॥
देवगावाध्यावाऐसेंझालें ॥ परदेशीनाहींउगलें ॥ वडि
लआणिधाकुलें ॥ नाहींऐसेंझालेंदुसरें ॥ १ ॥ नाहींला
गतमूळिंहुनी ॥ सुव्हदजनआणिजननी ॥ लागल्याला
गल्यागसांडुनी ॥ लोभीयेमांडणीसंयोगाची ॥ २ ॥ शि
ववाढलाजीवदशे ॥ बहुतवोताआलेठसे ॥ हीनझाले
भूषणाचेइच्छे ॥ निवडतांकैसेगुणागुण ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेउताविळयाजसाठीं ॥ आहेतनिवेदिनपोटीं ॥ आव
ढीघावीजीयेथेलाटी ॥ तुझीजगजेठीकीर्तीवाखाणिन
॥ ४ ॥ ॥ ४१२८ ॥
पंढरीचेंभूतमोठें ॥ आल्यागेल्याझडपीवाटे ॥ १ ॥ बहु
खेचरीचेंरान ॥ जातावेडेंहोयमन ॥ २ ॥ तेथेजाऊंनका
कोणी ॥ नाहींआलेपरतोनी ॥ ३ ॥ तुकापंढरीसीगेला ॥
पुन्हाजन्मानाहींआला ॥ ४ ॥ ॥ ४१२९ ॥
बरवेंदुकानींवैसावें ॥ श्रवणमननअसावें ॥ १ ॥ सार

असाराचींपोतीं ॥ ग्राहिकपाहोनिकरीती ॥ २ ॥ उगे
चिफुगोंनकागाल ॥ पूर्णसाठवावामाल ॥ ३ ॥ सत्यत
राजूपैंधरा ॥ नकाकृत्रिमवीकरा ॥ ४ ॥ तुकाझालावा
णी ॥ चुकउनिचौऱ्यायशीच्याखाणी ॥ ५ ॥ ४१३०॥
करावीतेजोडीयेईलकार्यासी ॥ घ्यावेंविठ्ठलासीसुखा
लागीं ॥ १ ॥ मोलाचेंआयुष्यसरोनियांजाय ॥ पूर्वपु
ण्यहोयलाभत्याचा ॥ २ ॥ अनंताजन्माचेंशेवटींपाहा
तां ॥ नरदेहहाताआलातूझ्या ॥ ३ ॥ सांचलियाधनाहो
इलठेवणें ॥ तैसानारायणजोडीकरा ॥ ४ ॥ कराहरिभ
क्तिपरलोकींकामा ॥ सोडविलयमापासूनियां ॥ ५ ॥ तु
काम्हणेकराआयुष्याचेंमोल ॥ नकावेंचूंबोलवायांवी
ण ॥ ६ ॥ ॥४१३१॥
कायकरूंआतांमना ॥ नसंडिविषयवासना ॥ प्रार्थि
तोंहीराहेना ॥ आदरेंपतनानेऊंपाहे ॥ १ ॥ आतांधांवें
धांवेंगाश्रीहरी ॥ गेलोंवायांनाहींतरी ॥ नदिसेकोणी
आवरी ॥ आणीकेदुजातयासी ॥ २ ॥ नराहेयेकठाइये
कघडी ॥ चित्ततडतडातोडी ॥ भरलेविषयभांवंडी ॥
घालूंपाहेउडीभवडोहीं ॥ ३ ॥ आशातृष्णाकल्पनापा
पिणी ॥ घातमांडिलामाझायाणी ॥ तुकाम्हणेचक्रपा
णी ॥ कायअझुनीपाहातोसी ॥ ४ ॥ ॥४१३२॥
पाषाणपरिसभूमिजांबुनद ॥ वंशाचासंबंधधातयां
च्या ॥ १ ॥ सोनियाचीपुरीसमुद्राचावेढा ॥ समुदाय
गाढाराक्षसांचा ॥ २ ॥ ऐसीसहस्रत्यासुंदराकामिनी ॥

माजीमुखरणीमंदोदरी ॥ ३ ॥ पुत्रपौत्रांचालेखाकोण
करी ॥ मुख्यपुत्रहारिइंद्राआणी ॥ ४ ॥ चौदाचवकड्या
आयुष्यगणना ॥ बंधुवर्गजाणाकुंभकर्ण ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेज्याचेदेवबांदवढी ॥ सांगातेंकवढोगेलीनाहीं ॥ ६ ॥

॥ ४१३३ ॥

पापाचेसंचीतेंदेहासीदंडणा ॥ तुम्हानारायणाबोलना
हीं ॥ १ ॥ पेरीकडुजीरेंमागेअमृतफळें ॥ अर्कीवृक्षाके
ळेंकैसीयेती ॥ २ ॥ सुखअथवादुःखभोगव्हावयाचा ॥
नाशयाज्ञानाचानकरावा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांदेवा
कांरुसावें ॥ मनासींपुसावेंकायकेलें ॥ ४ ॥ ४१३४ ॥
नेणेंजपतपजोवासीआटणी ॥ मनासीदाटणीनाहींके
ली ॥ १ ॥ नाहींआणोनीयांसमर्पिलेंजळ ॥ सेवातेंके
वळचिंतनाची ॥ २ ॥ बैसलोयेठाईंपोकारीलाधांवा ॥
सांकडेंतेंदेवानीवारावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हीवेंचिलीं
उत्तरें ॥ घेतलींउदारेंसाचभावें ॥ ४ ॥ ॥ ४१३५ ॥
लाभपुढेंकरी ॥ घातनारायणवारी ॥ १ ॥ ऐशीभक्तां
चीमाउली ॥ करीकृपेचीसाउली ॥ २ ॥ मायबाळका
सी ॥ जीवभाववेंचीतैसी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाढ ॥ नाहीं
शरणागताआड ॥ ४ ॥ ॥ ४१३६ ॥
आपुलेंसेंकरूनिघ्यावें ॥ आश्वासावेंनाभीसें ॥ १ ॥ म्ह
णउनीधरिलेपाय ॥ अहोमायविठ्ठले ॥ २ ॥ येथेजरी
उरेचिंता ॥ कोणदातायाहुनी ॥ ३ ॥ कळंलासेशीणचिं
ता ॥ शमआतांकरावा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेजावीवसे ॥ म

जनसेवेगळा ॥ ५ ॥ ॥ ४१३७ ॥
तुजवीणकांहीं ॥ स्थीरराहेऐसेंनाहीं ॥ १ ॥ कळोंआलें
बहुतारीती ॥ पांडुरंगामाझेचित्तीं ॥ २ ॥ मोकलीली
आस ॥ सर्वभावेंझालोंदास ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतूंचिखरा ॥
येरवाऊंगापसारा ॥ ४ ॥ ॥ ४१३८ ॥
खोकरीआधणहोयपाकसिद्धी ॥ हेतोघडेकधींशकेची
ना ॥ १ ॥ खापराचेअंगींघासितांपरीस ॥ नपालटेखी
सकाढीलीया ॥ २ ॥ पालथेघागरींरीचवीतांजळ ॥ तु
काम्हणेखळऐसेकथे ॥ ३ ॥ ॥ ४१३९ ॥
नागलेदेखोनीचांगलेंबोले ॥ आपलेंवेंचूनीत्यापुढेंखु
ले ॥ १ ॥ अधमाचेवोंगळगुण ॥ उचितनणेंतोधर्मको
ण ॥ २ ॥ आर्तभूतानघालीपाण्याचाचूळ ॥ नमागेत्या
सदेईसाकरगूळ ॥ ३ ॥ येकासीधडनबोलेवाचा ॥ ये
कासीम्हणेमीतुझेबांधीचा ॥ ४ ॥ येकादेखोनिलपवी
भाकरी ॥ येकाआडपडोनीहोकांरी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणगां
वपशु ॥ लाभेंवीणकेलाआयुष्याचानाशु ॥ ६ ॥ ४१४०
पिंडपोषकांच्याजळोज्ञानगोष्टी ॥ झणीदृष्टीभेटीनहो
त्यांची ॥ १ ॥ नाहींसंतचिन्हउमटलेंअंगीं ॥ उपदेशाला
गींपात्रझाला ॥ २ ॥ पोहोंनेणेकासेलावितोआणिका ॥
म्हणावेंत्यामूर्खांकाय आतां ॥ ३ ॥ शिणलेतेगेलेशीण
लियापासीं ॥ झालीत्यादोघांसीयेकगती ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेदेवाअहोदीनानाथा ॥ दरुशनअनंतानकोत्याचें
॥ ५ ॥ ॥ ४१४१ ॥

संतचिन्हेंलेउनीअंगीं ॥ भूषणमिरवीतीजगीं॥ १॥पडि
लेदुःखाचेसागरीं ॥ वाहावलेभवपूरीं ॥ २ ॥ कामक्रो
धलोभचित्तीं ॥ वरीदावीतीविरक्ती ॥ ३ ॥ आशापाशीं
बांधोनचित्त ॥ म्हणतीझालोंआम्हीमुक्त ॥ ४ ॥ त्याची
लागतीसंगती ॥ झालीत्याचीतेचिगती ॥ ५ ॥ तुकाम्ह
णेशब्दज्ञानें ॥ जगनाडीयेलेंतेणें ॥ ६ ॥ ॥४१४२॥
दोषकरुनीआम्हीपतीतसिद्धझालों ॥ पावनमागोंआ
लोंब्रीदतूझें ॥ १ ॥ आतांपतितताराचेकींब्रीदसोडवा
वें ॥ यांतजेंपुरवेतेंचिसांगाआम्हासी ॥ २ ॥ उद्धारतुम
च्यानेंनव्हेतोश्रीहरी ॥ सोडाझडकरीब्रीदआतां ॥ ३ ॥
तेंब्रीदघेऊनीहिंडेदारोंदारीं ॥ सांगेंतुझीहरीकीर्तिज
गा ॥ ४ ॥ देवाहरविलेंब्रीदहेंसोडीलें ॥ पतितेंजिंकीलें
आम्हीदेवा ॥५॥ तुकाम्हणेआम्हीउठोंदैनेवरी ॥ विचा
राश्रीहरीतुम्हीआतां ॥६॥ ॥४१४३॥
कळोंआलेंतूझेंजिणें ॥ देवातूंमाझेंपोषणें ॥ १ ॥ वाट
पाहासीआमुची ॥ सत्तासंपत्तीतुजकैची॥ २॥ बोलवि
तांयावेंरूपा॥सदानिर्गुणीचलपा॥ ३॥तुकाम्हणेतूंपरदे
शी ॥ येथेआम्हासंगेजीशी ॥ ४ ॥ ॥४१४४॥
कांहींयेकतरीअसावाआधार॥ कासयानेंधीरऊपजा
वा॥ १ ॥म्हणविल्यासाठींकैसेंपडेरुजू॥धनीनाहींऊजू
सन्मुखतो ॥ २ ॥ वेंचल्यादिसांचाकोणवारीलेखा ॥
घालावाहासुखासुखाआम्ही ॥ ३ ॥ नाहींमनोगततों
वरीहेदेवा॥ तुकाम्हणेसेवानेहिजेतो ॥४॥ ॥४१४५॥

रामकृष्णऐसींउच्चारितांनामें ॥ नाचेनमीप्रेमेंसंतांपुढें ॥ १ ॥ कायघडेलतेंघडोयाशेवटीं ॥ लाभआणितुटीदेवजाणें ॥ २ ॥ चिंतामोहोआशाठेउनिनिराळी ॥ देइनहाळीजीवपाई ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहींउरोंनेदीउरी ॥ सांडीनहेथोरीवोवाळूनी ॥ ४ ॥ ॥४१४६॥

देवधरीनानासोंग ॥ नामश्रेष्ठपांडुरंग ॥ १ ॥ तोहागौळियाचेघरीं ॥ नामसारीतोमुरारी ॥ २ ॥ धन्ययशोदाप्रारब्ध ॥ नाचेअंगणींगोविंद ॥ ३ ॥ ऐसिभक्तांसाठींदेवें ॥ नानाधरियेलींनावें ॥ ४ ॥ ॥४१४७॥

आइत्याभागाधणीव्हावें ॥ कोणेंघ्यावेंमस्तकीं ॥ १ ॥ केणेंआलेंपंढरपुरा ॥ उधाराचेंलाभीक ॥ २ ॥ बाखराचिकरुनिरीती ॥ भरापोतींलवलाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतांपाडे ॥ करूंपुढेंवाखती ॥ ४ ॥ ॥४१४८॥

जन्मोजन्मींतुझादास ॥ व्हावेंहेंचिमाझीआस ॥ १ ॥ पंढरीचावारकरी ॥ वारीचुकोंनेदीहरी ॥ २ ॥ संतसमागम ॥ अंगींस्थिरावेलप्रेम ॥ ३ ॥ स्नानचंद्रभागे ॥ तुकाम्हणेहेंचिमागें ॥ ४ ॥ ॥४१४९॥

कासयावाचोनिझालोंभूमिभार ॥ तुझ्यापाईंथारनाहींतरी ॥ १ ॥ जातांभलेंकायडोळियांचेंकाम ॥ जंवपुरुषोत्तमनदेखती ॥ २ ॥ कायमुखबिळश्वापदाचेंधांव ॥ नित्यतुझेंनावनुच्चारीतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांपांडुरंगावीण ॥ नवांचवतांक्षणजीवभला ॥ ४ ॥ ॥४१५०॥

कांगाकोणीनम्हणेपंढरीचीआई ॥ बोलावितेपाहींचा

लनेटे ॥ १ ॥ तेव्हांमाझ्यामनाहोयसमाधान ॥ जायस
वेंशीणजन्मांतरींचा ॥ २॥ तुकाम्हणेमाझीहोइलमाऊ
ली ॥ वोरसोनीघालीप्रेमपान्हा ॥ ३ ॥ ॥ ४१५१ ॥
वेदअनंतबोलीला ॥ अर्थइतुकाचीसाधिला ॥ १ ॥ वि
ठोबासीशरणजावें ॥ निजनिष्ठेनामघ्यावें ॥ २ ॥ सक
ळशास्त्रांचाविचार ॥ अंतींइतुकाचिनिर्धार ॥ ३ ॥ अठ
रापुराणींसिद्धांत ॥ तुकाम्हणेहेंचिमात ॥४॥४१५२॥
मायेचामारिलाअंगींनाहींघाव ॥ दुःखेंतरीलवधढध
ढी ॥ १ ॥ नलभेहाकाळनसुटेहातींचा ॥ नबोलावेवा
चावेढावली ॥ २ ॥ नपवेधांवणेनपवेचिलाग ॥ नल
गेचिमागधरावया ॥ ३ ॥ भेणेंतरीअंगालावियेल्या
राखा ॥ तरीयासीवाखाकरितसे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनेदी
हाकामारूंदेवा ॥ लोकांपाठीहेदालागलासे ॥ ५ ॥
॥ ४१५३ ॥
धिगतोदुर्जननाहींभूतदया ॥ व्यर्थतयामायाप्रसव
ली ॥ १ ॥ कठिणहृदयतयाचांडाळाचें ॥ जोनेणेंपराचें
दुःखकांहीं ॥ २ ॥ आपुलाहाप्राणतैसेसकळलोक ॥ न
धरीविवेकपशुकांहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुखेंकापितसे
गळा ॥ आपुलियावेळारडतसे ॥ ४ ॥ ॥ ४१५४ ॥
गरुडावरीबैसोनियेतोजगजेठी ॥ त्याचेचरणींमीठी
घालाचला ॥ १ ॥ सांवळेंरूपडेंदेखीलेंलोचनीं ॥ शंख
चक्रदोन्हीशोभताहे ॥ २ ॥ पीतांबरझळकेहेचित्याची
खुण ॥ वांकीरुणझुणकरीताती ॥ ३ ॥ गरुडाचा

पेटयेतअसेनेटे ॥ कस्तुरीमळवटशोभताहे ॥ ४ ॥ पद
कयेकावळीशोभताहेकंठीं ॥ तुकाम्हणेमीठीघालूंच
ला ॥ ५ ॥ ॥ ४१५५ ॥

नाहींपाकहोतउफराटेचाली ॥ बोलिलीतीकेलीव्हावी
नीत ॥ १ ॥ नाहींमानूंयेतवाजटाचेबोल ॥ कोरडेचि
फोलचवीनाहीं ॥ २ ॥ तरुवरामधींकोठेआहेफळ ॥
चावटाबरळम्हणात्यासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकीतीठाकलीं
तातडी ॥ गव्हानाहींगोडीमांडपुऱ्या ॥ ४ ॥ ४१५६ ॥

झालीहरीकथारंगवोरसला ॥ उचितासीआलापांडुरं
ग ॥ १ ॥ वांटिताहेप्रेमउचिताचादाता ॥ घेईरेतूंआतां
धणीवरी ॥ २ ॥ प्रेमदेउनियांअवघींसुखीकेलीं ॥ जीं
होतींरंगलींविठ्ठलींतीं ॥ ३ ॥ तुकेहेदुर्बळदेखियेलेसं
तीं ॥ म्हणउनिपुढतीआणीयेले ॥ ४ ॥ ॥ ४१५७ ॥

संकल्पिलातुजसकळदेहभाव ॥ कोणयेकठावउरला
तेथे ॥ १ ॥ इंद्रियव्यापारजेंजेंकांहींकर्म ॥ सुखदुःखधर्म
सकळतुझें ॥ २ ॥ माझेंहितफारलागलाबिचार ॥ तुज
सर्वभारचालवणे ॥ ३ ॥ जोकांहींलौकिककरीसितो
तुझा ॥ अपमानपुजाकांहींतरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमीतों
राहिलोंनिश्चिंत ॥ तुजंकळेहीततैसेंकरीं ॥ ५ ॥ ४१५८ ॥

भयनाहींभेव ॥ अनुतापीनव्हताजीव ॥ १ ॥ जेथेदेवा
चीतळमळ ॥ तेथेकशाचाविटाळ ॥ २ ॥ उच्चारितांदो
ष ॥ नाहींउरोंदेतशेष ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्ता ॥ होयआ
वडीमिश्रिता ॥ ४ ॥ ॥ ४१५९ ॥

ध्यानींध्यातांपंढरीराया ॥ मनेंसहितपालटेकाया ॥ १ ॥
तेथेबोलाकैचीउरी ॥ माझेंमीपणझालाहरि ॥ २ ॥ चित्त
चैतन्यापडतांमिठी ॥ दिसेहरिरूपअवघीसृष्टी ॥ ३ ॥
तुकाम्हणेसांगोंकाय ॥ येकायेकिहरिवृत्तिमय ॥ ४ ॥
॥ ४१६० ॥

कोणाहिकोंढावेंहाआम्हाअधर्म ॥ जोजोपावश्रमतो
तोंहेव ॥ १ ॥ म्हणउनिचित्ताशिकविलेंवोजे ॥ आतांहें
चिकुजेंनबोलावें ॥ २ ॥ बोलविलेंजरीपरउपकारें ॥ जि
व्हेपापखरेंउपाधीचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजीवप्रारब्धआ
धीन ॥ कोणवाहेशीणकरुणाशोभा ॥ ४ ॥ ४१६१ ॥

देवतिळींआला ॥ गोडगोडजीवधाला ॥ १ ॥ साधलाहा
पर्वकाळ ॥ गेलाअंतरीचामळ ॥ २ ॥ पापपुण्यगेलें ॥ येका
स्नानेंचिखंडिलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेवाणी ॥ शुद्धजनार्दन
जनी ॥ ४ ॥ ॥ ४१६२ ॥

कायउणेमजपांडुरंगापाईं ॥ रिद्धिसिद्धिपाईंवोळंगती
॥ १ ॥ कोणपाहेसुखानाशिवंताकडे ॥ तृष्णेचेबापुडे
नहोआम्ही ॥ २ ॥ सर्वसुखेआम्हीकेलिपावठणी ॥ पा
पपुण्यदोन्हीउडविलीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेघरींआणिलेंवै
कुंठ ॥ वसविलीपेंठवैष्णवांची ॥ ४ ॥ ॥ ४१६३ ॥

माझेमागणेंतेंकिती ॥ दातालक्ष्मीचापती ॥ १ ॥ तान्हे
ल्यानेंपीतांपाणी ॥ तेव्हांगंगानव्हेउणी ॥ २ ॥ कल्पतरु
झालादाता ॥ तेथेंपोटाचामागता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतां
ध्यातां ॥ परब्रह्मआलेंहाता ॥ ४ ॥ ॥ ४१६४ ॥

अर्भकाचेसाठीं ॥ पंतेंहातींधरलीपाटी ॥ १ ॥ तैसेसंतज
गीं॥क्रियाकरुनीदाविति अंगीं २॥बाळकाचेचाली॥मा
ताजाणोनिपाउलघाली॥३॥तुकाम्हणेनाव॥ जनासा
ठींउदकींठाव॥४॥ ॥४१६५॥

जन्मोजन्मीचेंसंचित ॥ भेटीझालीअकस्मात ॥ १ ॥
आतांसोडितांसुटेना ॥ तंतुप्रीतिचातुटेना ॥ २ ॥ माझें
चित्ततुझ्यापाया ॥ मिठीपडलीपंढरीराया ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेअंतीं ॥ तुझीमाझीयेकज्योती ॥ ४॥ ॥४१६६॥

सांगपांडुरंगामजहाउपाव ॥ जेणेंतुझेपावआतूढती ॥
॥ १ ॥ नकळेनिर्धारब्रह्मादिकांपार ॥ कायसाविचार
माझातेथे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेआतांधरुनियांधीर ॥ राहूं
कोठवरमायबापा ॥ ३ ॥ ॥४१६७॥

कायफारजरीझालोंमीशाहाणा ॥ तरीनारायणानातू
डसी ॥ १ ॥ कायझालेतरीमानितीमजजन ॥ नातुढती
चरणतुझेदेवा ॥ २ ॥ कायझालेंतरीझालोंउदासीन ॥
तरीवर्मभिन्नतुझेंदेवा ॥ ३ ॥ कायझालेंजरीकेलेम्यां
सायास ॥ म्हणवितांदासभक्ततुझा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतू
जदाविल्यावांचून ॥ तुझेंवर्मकोणजाणेदेवा ॥ ५ ॥
॥४१६८॥

जातांपंढरीचामार्ग ॥ कायवर्णूसुखमग ॥ १ ॥ पदे
लाभलक्षकोटी ॥ परब्रह्मींहोइलभेटी ॥ २ ॥ नामगर्ज
तयेतीसंत ॥ त्यांच्यादर्शनेंचिमुक्त ॥ ३ ॥ जोअलक्षब्र
ह्मादिकां ॥ आलासन्निधम्हणेतुका ॥ ४ ॥ ॥४१६९

सारासारविचारकराउठाउठी ॥ नामधराकंठींविठोबा
चें॥ १ ॥तयाचेंचिंतनेंनिरसेलसंकट ॥ तरालदुरघट
भवसिंधु॥ २॥ जन्मोनियांकुळींवाचेस्मराराम॥ घरीं
हाचीनेमअहर्निसी ॥ ३॥ तुकाम्हणेकोटीकुळेंतींपुनि
त ॥ भावेंगातांगीतविठोबाचें॥ ४॥ ॥ ४१७०॥
ज्याचीजयाआस ॥ त्याचेजवळीत्याचावास ॥ १ ॥
येरजवळींतदुरी॥ वत्ससांडीधेनुघरीं॥ २गोडीप्रीयापा
सीं॥ सुखउपजेयेरासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबोल॥ घढेत
याठाईंमोल॥ ४॥ ॥४१७१॥
द्रव्यघेउनियांकथाजरीकरी॥ तरीभंगोहरीदेहमाझा॥
॥ १ ॥माझीकथाकराऐसेंम्हणेकोणा॥ तरीनारायणा
जिव्हाझडो॥ २॥ सात्यतूंझालासीकायउणेंतुपें॥ आ
णिकभूतापेंकायमागों॥ ३॥ तुकाम्हणेसर्वसिद्धीतुझे
पाईं॥ तूंमाझागोसावीपांडुरंगा॥ ४॥ ॥४१७२॥
जरीहाहोकृपाकरीनारायण॥ तरीहेंचिज्ञानब्रह्महोय॥
॥ १ ॥ कोठोनियांकांहींनलगेआणावें॥ नलगेकोठेजा
वेंतरावया॥ २॥ जरीदेवकायधरिलपैंचित्तीं ॥ तरीहे
चिहोतीदिव्यचक्षु॥ ३॥ तुकाम्हणेदेवदावीलआपणा॥
तरीजीवपणाठावनाहीं॥ ४॥ ॥४१७३॥
पांडुरंगाकृपाळुवादयावंता॥ धरिलतोसत्तासकळही॥
॥ १ ॥ कांजीआम्हावरीआणिकांचीसत्ता॥ तूंहोसीअ
सतांजवळीके ॥ २ ॥ तुकाम्हणेपाईंकेलेंनिवेदन॥ उ
चितहेंदानकरींआतां॥ ३॥ ॥४१७४॥

रात्रंदिवसआम्हायुद्धाचाप्रसंग ॥ अंतर्बाह्यजगआ
णिमन ॥ १ ॥ जीवाहिअगोजपडतीआघात ॥ येउनि
यांनित्यानित्यवारु ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतुझ्यानामाचिया
बळें ॥ अवघियाचेंकाळेंकेलेंतोंड ॥ ३ ॥ ४१७५ ॥
होईनखडेगोटे ॥ चरणरजसानेमोठे ॥ पंढरीचेवाटे ॥ सं
तचरणींलागेन ॥ १ ॥ आणिककायदुजें देशी ॥ मीमा
गेनतुजपासीं ॥ आठवितोंसुखेंशी ॥ ज्यासीनाहींभय
नाश ॥ २ ॥ होईनमोचेवाहाणा ॥ पाईसकळसंतजना ॥
मांजरसुकरसुणा ॥ जवळीशेषघ्यावया ॥ ३ ॥ सांडो
वापायरी ॥ वोहळबावीगंगातिरीं ॥ होईनतयावरी ॥
संतसज्जनचालती ॥ ४ ॥ लागेंसंतापाईं ॥ ऐसाठेवींभ
लतेठाईं ॥ तुकाम्हणेदेई ॥ धाकनाहींजन्माचा ॥ ५ ॥
॥ ४१७६ ॥

माझीयामनाचामजनिरधार ॥ नकरीउत्तरजनासवें
॥ १ ॥ आपुलेंकारणसाधाजीविचार ॥ करावाहाधीर
धरोनियां ॥ २ ॥ कायकरावीयाआणिकांच्यायुक्ति ॥
कायनव्हेभक्तिविठोबाची ॥ ३ ॥ येकपुढेंगेलेवाटशाऊ
नियां ॥ मारगतोवायांकोणसांडी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमा
झीविठोबासीचिंता ॥ भेइनासर्वथानघडेते ॥ ५ ॥
॥ ४१७७ ॥

कासयासीव्हावेंआम्हीजीवन्मुक्त ॥ सांडोनियांथितंप्रे
मसुख ॥ १ ॥ वैष्णवांचादासझालानारायण ॥ काय
त्यामिळोनअसोसुखी ॥ २ ॥ कायत्यागांठीचेंपडिलेंसु

टोन ॥ उगेचिबैसोनधीरधरूं ॥ ३ ॥ सुखआम्हासाठींके लेंहेंनिर्माण ॥ निर्दैवतोकोणहाणेलाता ॥ ४ ॥ तुकाम्ह णेमजनलगेसायोज्यता ॥राहेनयासंतांसमागमें ॥५॥

॥४१७८॥

आवडेपंढरीभीमापांडुरंग ॥ चंद्रभागालिंगपुंडलिक॥ ॥ १ ॥ कामधेनुकल्पतरुचिंतामणी ॥ आवडीचीधणी पूरवीती ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेजीवाथोरझालेंसुख ॥ नाठवे हेभूकताहानकांहीं ॥ ३ ॥ ॥४१७९॥

लाडेंभाकितोकरुणा ॥ तूंरेउदारांचाराणा ॥ १ ॥ करि सीआमुचासांभाळ ॥ तूंरेमाऊलीस्नेहाळ ॥ २ ॥ नाहीं चिंतारेआम्हासी ॥ तूंचिभारचालविसी ॥ ३ ॥ आम्ही झालोंउदासीन ॥ तूंचिकरीसीजतन ॥ ४॥ आम्हानाहीं जीवनाश ॥ तूंचिपुरविसीआस ॥ ५॥ तुकाम्हणेभलते सवें ॥ जातांमागेंमागेंधांवे ॥ ६ ॥ ॥४१८०॥

ऐकनारायणावचनमाझेंखरें ॥ सांगतोंनिर्धारेंतुजपा सीं ॥ १ ॥ नाहींभावमजपडलीलोकलाज ॥ राहीलेंसे काजतुझेपाईं ॥ २ ॥ वरदळभक्तिकरितोंनिमित्य ॥ प रिनाहींचित्ततुझेपाईं ॥ ३ ॥ जरीतुजकांहींकरणेंउचि त॥तरीमीपतिततुकाम्हणे ॥४॥ ॥४१८१॥

प्रपंचपरमार्थसंपादीनदोन्ही ॥ येकहिनिदानीनव्हेत्या सीं ॥ १ ॥ दोहींपेंवावरीठेऊंजातांहात ॥ होयअपघात शरीराचा ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतयादोहींकडेधक्का ॥ शेवटीं तोनरकामाजीपडे ॥ ३ ॥ ॥४१८२॥

आम्हाभयधाककोणाचारेपाहें॥काळमस्यककायमानवदे ॥ १ ॥ आम्हासीतेकायचिंतायापोटाची॥माउलीआमुचीपांडुरंग॥२॥कायकरावींहकोणाचीमान्यता॥करितांअनंताकोणवारी॥३॥नाहींशीणआम्हाझालेंकवतुक॥पुनितहालोककरावया॥४॥ तुकाम्हणेखातोंआनंदाचेलाडू॥नकाचरफडूंघ्यारेतुम्ही॥५॥

॥४१८३॥

तुझेअंगभूत॥आम्हीजाणतोंउचित॥१ ॥येरावाढतसेजना॥ गूढारसेंनारायणा ॥ २ ॥ठावाथारामारा॥घरचीयासर्वेचोरा॥३॥तुकाम्हणेभेदा॥करुनिकरीतोंसंवादा॥४॥

॥४१८४॥

तांबियाचेंनाणेंनचलेखऱ्यामोलें॥जरीहिंडविलेंदेशोदेशीं॥ १ ॥ करणीचेंकांहींनमनेंसज्जना॥यावेंलागेमनाव्रद्धांचीया॥२॥हिरीयासारीखादिसेशीरगोळा॥पारखीतेडोळांनपाहाती॥३॥देउनियांभिंगकमाविलेंमोतीं॥पारखीयाहातींदेतांनये॥४॥तुकाम्हणेकायनटोनियांव्यर्थ॥आपुलेंहेंचित्तआपणाग्वाही॥५॥

॥४१८५॥

चित्तमिळेत्याचासंगरुचिकर ॥ क्षोभवितेदूरतेचीभले॥१॥ऐसिपरंपराआलिसेचालत ॥भलत्याचीनीतत्यागावरी॥ २ ॥होकापितापुत्रबंधुकोणीतरी॥ विजातिसंग्रहींधरूंनये॥३॥तुकाम्हणेसत्यपाळावेंवचन॥अन्यथाआपणकरूंनये॥४॥ ॥४१८६॥

आपुलियाकसोटीशुद्धराखीकारण ॥ आगीनेंभूषण अधिकपुटा ॥ १ ॥ नाहींकोणासवेंबोलणेंलागत ॥ निश्चिंतीनेंचित्तसमाधान॥२॥लपविलेंतेंहिढेंकरेउमटे॥ खोटियाचेंखोटेंउरफोडी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनिंदास्तुति दोन्हीवाव ॥ आपुलालाभावकळोंयेतो ॥४॥ ४१८७

आणिकांच्याघातेंमानितांसंतोष ॥ सुखदुःखदोषअंगालागे ॥ १ ॥ ऐसेंमनिवाहोंनयेतसंकल्प ॥ करूंनये पापभांडवल ॥ २ ॥ किल्बीषाचीचित्तींराहातांकाचणी॥ अंगींतेजडूनिठावजाळी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणकोपें घडेपुण्यक्षय ॥ होणारतेंहोयप्रारब्धींचें ॥ ४ ॥

॥४१८८॥

अज्ञानाचिभक्तिइच्छितिसंपत्ती ॥ तयाचियेचित्तीं बोधकैंचा ॥ १ ॥ अज्ञानाचीपूजाकामिकभावना॥ तयाचियाध्यानादेवकैंचा ॥ २ ॥ अज्ञानाचेंकर्मफळीं ठेवीमन ॥ निष्कामसाधनतयाकैंचे ॥ ३ ॥ अज्ञानाचें ज्ञानविषयावरीध्यान ॥ ब्रह्मसनातनतयाकैंचे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेजळोऐसियांचेंतोंड ॥ अज्ञानाचेंबंडवाढवीती ॥ ५॥ ॥४१८९॥

गूळमाखुनियांदगडठेविला ॥ वरदिसेभलालोकाचारी ॥ १ ॥ अंतरींविषयाचेंलागलेंपैंपिसें ॥ बाहिरल्यावेषेंभुलवीलोकां ॥२॥ ऐसियादांभीकाकैसीहरिसेवा॥ मनेंचिसद्भावाकोणेंकाळीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेणेंकैंचा होयसंत ॥ विटाळलेंचित्तकामक्रोधें ॥ ४ ॥ ४१९० ॥

आयुष्यवेचूनिकुटुंबपोषीलें ॥ कायहितकेलेंसांगबा
पा॥१॥फुकाचाचाकरझालासिकाबाडी॥नाहींसुख
घडीभोगावया ॥ २॥ दुर्लभमनुष्यजन्मकष्टेंपावला
सी॥ दिल्हाकुटुंबासीकामभोग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेऐसें
आयुष्यनासलें॥पापतेंसांचलेंपतनासी॥४॥४११९
अनंतलक्षणेवानितांअपार॥संतांचेंतेंघरसांपडेना॥
॥ १ ॥ जयाघरींसंतराहातीआपण ॥ तेंतुम्हाठिकाण
आतूडेना॥ २॥ ठीकाणधरूनिपाड्यावेंतेसंत॥उगाचि
आक्रांतकरूंनय ॥ ३॥ संतहोउनियांसंतासिपाहावें॥
तरीचतरावेंतुकाम्हणे॥४॥ ॥४१२०॥
संतांचापढीयाहोकैशापरिलाहो॥ नामाचाआठवोकै
साराहे॥१॥हेचिथोरचिंतालागलीमनासीं॥निजतां
निद्रेसीनलगेडोळा॥२॥जेवितांजेवणींनलगेधडगो
ड॥वाटतेंकाबाडविषयसूख॥३॥ऐसियासंकटींपा
वरूपानिधि॥लावींसंतपदींप्रेमभाव॥४॥तुकाम्हणे
आम्हीनेणोकांहींहित॥तुजविणअनाथपांडुरंगा॥५॥
॥४१२१॥
पंढरीचावासधन्यतोचिप्राणी॥अमृताचिवाणीदिव्य
देहो ॥ १ ॥ मूढमतिहीनदुष्टअविचारी ॥ तेहोतीपंढरी
दयारूप ॥ २॥ शांतिक्षमाअंगींविरक्तिसकळ॥नैरा
श्यनिर्मळनारीनर ॥ ३॥ तुकाम्हणेनाहींवर्णअभिमा
न॥अवघेचिजीवनमुक्तलोक॥४॥ ॥४१२२॥
जेणेंतुळसीकासभावेंधरियेली॥त्याचीनाहींकेलीसांडी

देवा ॥ १ ॥ कायमाझाभोगआहेतोनकळे ॥ सुखेंतुम्ही
डोळेझांकादेवा ॥ २ ॥ रावरंकतुम्हासारिखेचिजाण ॥
नाहींथोरसानातुम्हापासीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीआपं
गिलेंभक्तां ॥ माझीयासंचिताकृपानये ॥ ४ ॥ ४११५ ॥
देखीचेंतेंज्ञानकरावेंतेंकाई ॥ अनुभवनाहींआपणासी
॥ १ ॥ इंद्रियाचेगोडीटिकलींबहुतें ॥ सोडिनामागुतें
आवेरना ॥ २ ॥ युक्ताचाआहारनीतीचावेव्हार ॥ वैरा
ग्यतेंसारतरावया ॥ ३ ॥ नावनावरीतां घालाघालीवर ॥
तैसातोपसरअहंतेचा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेबुद्धिआपुलेआ
धीन ॥ करूंनारायणआतुडेते ॥ ५ ॥ ॥ ४११६ ॥
जेणेंदेवातुम्हीकराअंगिकार ॥ हानाहींविचारमजमा
जी ॥ १ ॥ आतांदोहींपक्षींलागलेंलंछन ॥ देवभक्तपण
लाजविलें ॥ २ ॥ येकांतींयेकलेंमनहेंनिश्चळ ॥ नराहे
चपळयेकेठाईं ॥ ३ ॥ महत्वाचिपाईंपडलीश्रृंखळा ॥
बांधविलागळास्नेहाहातीं ॥ ४ ॥ शरीरसोकलेंदाविये
लेंसुखा ॥ कदान्नतेंमूखारुचिनेदी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेझा
लाअवगुणाचाथारा ॥ वाढविलीनिद्राआळसबहु ॥
॥ ६ ॥ ४११७ ॥
नरनारीबाळेंअवघेनारायण ॥ ऐसेंमाझेंमननकरींदेवा ॥
॥ १ ॥ नकोकामक्रोधद्वेशनिंदाद्वंद्व ॥ अवघागोविंद
निःसंदेह ॥ २ ॥ असावेंम्यांसदाविषयींविरक्त ॥ काया
वाचाचित्ततुझेपाईं ॥ ३ ॥ करूनियांसाहेपुरवींमनोर
थ ॥ व्हावेंकृपावंततुकाम्हणे ॥ ४ ॥ ॥ ४११८ ॥

आपुल्यापोटासाठीं॥करींलोकांचियागोष्टी॥१॥जेणें
घातलेंसवसारीं॥विसरलातोचिहरि॥ २ ॥पोटाघा
लीअन्न॥नम्हणेपतीतपावन॥३॥मीकोठीलआणि
कोण ॥ हेंनकळेज्यालागुन ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनसरेस्तु
ती॥करितोभाटत्रिजगतीं॥५॥ ॥४११९॥
स्वयेंआपणचिरिता॥रंडपुढिलांच्याहिता ॥ १ ॥सखे
हेनातैसेंझालें॥बोलणेंतितुकेंवायांगेलें॥२॥सुखसा
गरींनघेवस्ती॥अंगींज्ञानपणाचिमस्ती॥३॥तुकाम्हणे
गाढवलेंका॥जेथेजाइलतेथेठोका॥४॥ ॥४२००॥
जगींकीर्तीव्हावी॥म्हणोनिझालासीगोसावी॥१॥ब
हुकेलेंपाठांतर॥वर्मराहिलेंतेंदूर॥ २ ॥चित्तींनाहींअ
नुताप॥लटिकेंभगवेंस्वरूप॥३॥तुकाम्हणेरेसिंदळी
च्या ॥व्यर्थश्रमविलीवाचा॥४॥ ॥४२०१॥
म्हणविसीदावीनअवस्था ॥ तैसेंनकोरेअनंता॥१॥
होउनिसगुणसाकार॥रूपदाखवीसुंदर॥२॥मृगज
ळाचीयापरी॥ तैसेंनकरावेंहरी॥३॥तुकाम्हणेहरी॥
कामानयेबाल्याल्कारीं॥४॥ ॥४२०२॥
प्राक्तनाच्यायोगेंआळशावरीगंगा॥स्नानकायजगा
करूंनये ॥ १ ॥ उभीकामधेनुमांगाचेअंगणीं॥तिसी
कायब्राह्मणींवंदूंनये ॥ २ ॥ कोडीयाचेहातेंपरीसेंहोय
सोनें॥ अपवित्रम्हणोनघेऊंनये॥३॥ यातिहीनज्ञा
नागोवींचामोकाशी ॥ त्याच्यावचनासीमानूंनये॥
॥४॥श्रावारूढतुकामुद्राविठोबाची॥ नमनीतपाचीं

तोंहेंकाळीं ॥ ५ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ४२०३ ॥
बोलिलोंउत्कर्षे ॥ प्रेमरसेंदास्यत्वें ॥ १ ॥ साचकरीना
रायणा ॥ जयाशरणगेलातो ॥ २ ॥ समर्थतोआहेऐ
सा ॥ धरिलीइच्छापुरवीतो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेलडिवाळा
चें ॥ द्यावेंसाचेंकरुनीयां ॥ ४ ॥ ॥ ४२०४ ॥
वीचाकेलाठोंबा ॥ म्हणोनीनामेंतोविठोबा ॥ १ ॥ कां
रेनेणात्याचेंनाव ॥ कायवेदासीनाहींठावें ॥ २ ॥ शेष
स्तुतीप्रवर्तला ॥ जिव्हाचीरुनिपलंगझाला ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेसत्ता ॥ ज्याचिकाळाचीयेमाथा ॥ ४ ॥ ४२०५
कलयुगामाजीथोरझालेंबंड ॥ नष्टलोकलंडझालेफा
र ॥ १ ॥ नधरीतिसोयनपुसतीकोणा ॥ येतेंजैसेंमना
तैसेंचाले ॥ २ ॥ सज्जनांचावाराठेकोनेदीद्वारा ॥ ऐसी
थापामरातारीकोण ॥ ३ ॥ विश्वासतयाचाबैसेनाको
ठेंही ॥ स्तुतीनिंदापाहीजीवींधरी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकैसें
केलेंनारायणें ॥ जाणावेंहेंकोणेंतयावीण ॥ ५ ॥
॥ ४२०६ ॥
गुरुम्यांकेलाघरवासी ॥ माझ्याचुकल्यादोनीम्हैशी ॥
॥ १ ॥ आपुलीबुटबुटघ्यावी ॥ माझीपरतापरतद्यावी ॥ २
तुझामंत्रघेतांकानीं ॥ माझ्यापेवांतशिरलेंपाणी ॥ ३ ॥
गुरुम्यांभाग्यासाठींकेला ॥ कांहींफळासीनाहींआला
॥ ४ ॥ तुझामंत्रनव्हेवरा ॥ माझाबैलचुकलामोरा ॥ ५
तुकाम्हणेऐशानरा ॥ परिस्नानझोंबेखापरा ॥ ६ ॥ ४२०७
करावासंकोचआपणाभोंवता ॥ होवतेबहुतासुखकी

जे ॥ १ ॥ देवाचीतेपूजाभूतांचेंपाळण ॥ मत्सरतोशीण
बहुतांचा ॥ २ ॥ रुसावेंफुगावेंआपुलीयावरी ॥ उरलातो
हरीसकळही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसंतपणयाचीनावें ॥ ज
रीहोयजीवसकळांचा ॥ ४ ॥ ॥ ४२०८ ॥
भावभक्तिवादेंकरावेंकीर्तन ॥ आशाबद्धमनकरूंनये
॥ १ ॥ अन्नपाणिधनद्रव्यनारायण ॥ विठ्ठलावांचोन
बोलोंनये ॥ २ ॥ सप्रेमेंकरावेंदेवाचेंकीर्तन ॥ भयघासां
डूनशरीराचें ॥ ३ ॥ तरीमगजोडेविठ्ठलनिधान ॥ केली
याकीर्तनसिद्धीपावे ॥ ४ ॥ देवजोडलीयातयाकायउ
णें ॥ तुकाम्हणेमनधीटकरा ॥ ५ ॥ ॥ ४२०९ ॥
चोरासीचांदणेंवेश्येसीसेजार ॥ परिसेसीखापरकाय
होय ॥ १ ॥ दुधाचेओरणींवेरिलेपाषाण ॥ कदाकाळीं
जाणपाकनव्हे ॥ २ ॥ तुकाम्हणेजरीपूर्वपुण्यसिद्धी ॥
तरिचहेबुद्धीसंतसंगीं ॥ ३ ॥ ॥ ४२१० ॥
रोगियामिष्टान्नमर्कटाचंदन ॥ कांगांसिलेपनकर्पूराचें
॥ १ ॥ निर्नासीकाजैसानावडेआरीसा ॥ मूर्खालागिं
तैसाशास्त्रबोध ॥ २ ॥ दासतुकाम्हणेविठ्ठलेंउदारें ॥ अ
ज्ञानअंधारेंदूरिकेलें ॥ ३ ॥ ॥ ४२११ ॥
मथनासाठींधर्माधर्म ॥ त्याचेंवर्मनवनीत ॥ १ ॥ परि
तेंचिघाटूंनये ॥ आलेंजायनासुनी ॥ २ ॥ सांभाळावें
बरावर ॥ वर्मदूरनवजावें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेधालेंपोट ॥
मगबोभाटचाटणीं ॥ ४ ॥ ॥ ४२१२ ॥
माझाघातपातअथवाहितकार ॥ अवघाविचारतु

हातीं ॥ १ ॥ ठेउनिजीवभावतुझेंठाईंचित्त ॥राहिलोंनि वांतपांडुरंगा ॥ २॥ चित्ताचाचाळकबुद्धीचाजनीता॥ कायनाहींसत्तातुझेहातीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकायकरीसि तेंपाहीन ॥ ठेविसीराहीनसुखेंतेथें ॥ ४ ॥ ४२१३ ॥

संतपावलेसाजीरी ॥ गंगाआलीआम्हावरी ॥ १ ॥ जेथे पडेरजधुळी ॥ तेथेकरावीआंघोळी ॥ २ ॥ सेतूबंदवा राणसी ॥ अवघींतीर्थेंतयापासीं ॥ ३॥ तुकाम्हणधन्य झालों ॥ संतसागरींमिळालों ॥ ४ ॥ ॥ ४२१४ ॥

नघडेमायबापाबाळकांचाघात ॥ आपणादेखतहोऊं नेदी ॥ १ ॥ कामींमनिंचिंतावाहूभयधाक ॥ कायनव्हे येककरितांतूज॥ २॥ वर्मजाणेंत्याच्याहिताचाउपाय॥ ताहानभूकवाहेकडियेखांदी ॥ ३॥ तुकाम्हणेतूंगाकृपा वंतभारी ॥ ऐसेंमजहरीकळोंआलें ॥ ४ ॥ ॥ ४२१५॥

करावेंकीर्तन ॥ मुखींगावेहरिचेगुण ॥ १ ॥ मगकांहीं नव्हेबाधा ॥ कामदुर्जनाचीक्रोधा ॥ २ ॥ शांतिखर्गहा तीं ॥ काळासीतेनागविती ॥ ३॥ तुकाम्हणेदातासखा॥ ऐसाअनंतासारिखा ॥ ४ ॥ ॥ ४२१६॥

तुझीकीर्तिसांगोंतुजपुढेंजरी ॥ ब्रह्मांडाहिवरीमाईनाते ॥ १ ॥ मेरुचिलेखणीसागराचीशाई॥ कागदहामहीनपु रेचि॥ २॥ अनंतअपारआपंगिलेभक्त॥ माझेंचिसंचित बोढवेना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हाबोलनाहींदेवा ॥ पामरें म्यांसेवाकेलीनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ ४२१७॥

माझीसर्वचिंताआहेविठोबासी ॥ मीत्याच्यापायासीं

विसंबेना ॥ १ ॥ नविसंबेंतरीक्षणयेकचित्तीं ॥ जीव
लगमूर्तिसांवळीती॥ २॥ विसरतांमूर्तिअंतरलीजोढी॥
लक्षालक्षकोडीप्राप्तनोव्हे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाझ्यावि
ठोबाचेपाय ॥ संजिवनीराहेत्दद्‌यांत ॥ ४ ॥ ४२१८ ॥
साधनाच्याकोटी ॥ केल्याआटीहोत्यात्या ॥ १ ॥ देवकृ
पाकरीजरी ॥ होयउजरीस्वरूपीं ॥ २ ॥ केलेहोतीव्यर्थ
श्रम ॥ चित्ताउपरमनहोतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकळोंआलें ॥
सर्वझालेंआपरूप ॥ ४ ॥ ॥ ४२१९ ॥
तुजकायकरूंमजयेकसार ॥ अमृतसागरनामतुझें ॥ १ ॥
कायउणेंआम्हातयाचियेपोटीं ॥ गोवितांहेकंठींकाम
धेनु ॥ २ ॥ नोळखेनान्हुलेंमायऐसीकोण ॥ बोरसेदे
खोनशोकत्याचा ॥ ३ ॥ जोनाहींदेखीलायाचकंनय
नीं ॥ तोपावेघेउनिलज्यादान ॥ ४ ॥ नामासाठींप्राणसां
डियेलारणीं ॥ शूरतेभांडणीनफीरती ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे
आम्हीगातांगीतींभला ॥ भेटुनिविठ्ठलाकायचाड ॥ ६ ॥
॥ ४२२० ॥
कृपेचेसागरहेचिसाधुजन ॥ तिहींकृपादानकेलेंमज ॥
॥ १ ॥ बोबडेवाणीचाकेलाअंगिकार ॥ तेणेमाझास्थि
रकेलाजीव ॥ २ ॥ तेणेसुखेंमनस्थीरझालेंठाईं ॥ संतीं
दिल्हापाईंठावमज ॥ ३ ॥ नाभीनाभीऐसेंबोलिलेवच
न ॥ तेंमाझेंकल्याणसर्वस्वेंही ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेझालों
आनंदेंनिर्भर ॥ नामनिरंतरघोषकरूं ॥ ५ ॥ ४२२१ ॥
भक्तीचेंतेंवर्मजयाचियेहातीं ॥ तयाघरींशांतीदयास

मा ॥ १ ॥ अष्टमहासिद्धीबोळंगतीद्वारीं ॥ नवजातीदू
रीदवडितां ॥ २ ॥ तेथेंदुष्टगुणनमिळेनिःशेष ॥ चैत
न्याचावासझालामाजी ॥ ३ ॥ संतुष्टहेंचित्तसदासर्व
काळ ॥ तुटलीहळहळत्रिगुणांची ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतेथे
कायतोसंदेह ॥ आमुचेंगौरवआम्हीकरूं ॥ ५ ॥ ४२२२
साचहाविठ्ठलसाचहेंकरणें ॥ संतजेवचनेंबोलियेले ॥
॥ १ ॥ साचतेंस्वहीतसाचतेप्रचीत ॥ साधवेदेंनीतसां
गितली ॥ २ ॥ तुकाम्हणेघेतीसाधसाचभावें ॥ लटिकें
वर्मठावेंनाहींत्यांसी ॥ ३ ॥ ॥ ४२२३ ॥
संगेंवाढशीणसंगेंवाढेभजन ॥ त्रिविधहेंजनबहुदेवा
॥ १ ॥ याचीमुळेंआलासंगाचाकंटाळा ॥ दिसतातीडो
ळांनानाछंद ॥ २ ॥ येकविधभावराहावयाठाव ॥ ने
दीहासंदेहराहोचित्तीं ॥ ३ ॥ शब्दज्ञानीहितनेणतीआपु
लें ॥ आणिकदेखिलेनावडेत्यां ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआतांये
कलेंचिभलें ॥ बैसोनीउगलेंराहावेंतें ॥ ५ ॥ ४२२४ ॥
तुझेंवर्मआम्हाकळोंआलेंसुखें ॥ संतांचियेमुखेंपांडुरं
गा ॥ १ ॥ अवघाचीनटवाउगाचीपसारा ॥ चेइलातूं
खरातूंचियेक ॥ २ ॥ म्हणउनिदेहबुद्धीनाशीवंत ॥ ना
तळेत्याचित्तनेदावया ॥ ३ ॥ सोयहेलागलीपुढिलांची
वाट ॥ पावलेजेनीटतूजपासीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेनाहीं
कोणासवेंकाज ॥ बोलावयामजअंतरींचें ॥ ५ ॥
॥ ४२२५ ॥
पुण्यपापठावनाहींदुःखसुखा ॥ हानीलाभशंकानास

लिया ॥ १ ॥ जितामरणआलेंआपपरगेलें ॥ मूळहेंछे दिलेंसंसाराचें ॥ २ ॥ अंधःकारज्योतीकुळधर्मयात ॥ ठावनाहींसत्यअसत्यासी ॥ ३ ॥ जनवनभिन्नअचेत चळण ॥ नाहींदुजेंपणठावयासी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेदेह वाहिलाविठ्ठलीं ॥ तेव्हांचीघडलीसर्वपूजा ॥ ५ ॥ ४२२६

संकोचितजीवमहत्वाच्याभारें ॥ दास्यत्वचिबरेंवहुवाटे ॥ १ ॥ कळाविजीमाझीआवडीहेसंतां ॥ देणेंतरीआतांहेंचीद्यावें ॥ २ ॥ तुमचेंकरणेंपावविलोंदेवा ॥ म्हणउनिहेवाह्याचिकरीं ॥ ३ ॥ विनऊनितुकावंदितोचरण ॥ लेखारजरेणचरणींच्या ॥ ४ ॥ ॥ ४२२७ ॥

केसींवमैंआम्हाआसोनियांहातीं ॥ कांहोऊनेणतीअशाभुली ॥ १ ॥ पोटाळूनिपायकवळूनिउभा ॥ रूपापघनाआहालोंनेदी ॥ २ ॥ तुजमींआपुलेघालिनसंपुटीं ॥ श्रीमुखतेंदृष्टीन्याहाळीन ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुसांडियेलींमतें ॥ आपुल्यापुरतेंधरुनिठेलों ॥ ४ ॥ ॥ ४२२८ ॥

सारिनतेंआतांयेकाचिभोजनें ॥ वारिनमागणेंवेळोंवेळां ॥ १ ॥ शेवटींचाघासगोडकरिमाते ॥ अगेकृपावंतेपांडुरंगे ॥ २ ॥ वंचूनयेआतांकांहींचप्रकार ॥ धाकट्याचेथोरझाल्यावरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपोटींबहुझालाहाव ॥ कांहींनेदीठावउरोंमागें ॥ ४ ॥ ॥ ४२२९ ॥

देवकैंचातयादुरी ॥ भाकिवरीकरुणा ॥ १ ॥ आळेविल्यानलगेधीर ॥ मायजाणेंलेंकुरें ॥ २ ॥ नावेवरीज्याचाभार ॥ पैलपारजवळीत्या ॥ ३ ॥ जातांपरदेशी

का॥ झालालोकांवेगळा॥ ४॥ ॥४२३०॥

भक्तिज्याचिथोडी॥ पूर्णविषयाचीगोडी ॥ १ ॥ तोनर
नव्हेपाही॥ खरजाणावातोदेही ॥ २ ॥ भजनपूजनहि
नेणें॥ कायस्वरूपासीजाणे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याला॥
भोवंडुनिबाहेरघाला॥ ४॥ ॥४२३१॥

समुद्रहापितावंधुहाचंद्रमा॥भगीनितेरमाशंखाचिया
॥१॥ मेहुणाजयाचाद्वारकेचाहरि॥ शंखदारोदारींभी
कमागे॥ २॥ दृष्टहेंजाणावेंआपुलेंसंचित ॥ तुकाम्हणे
मातऐसीआहे॥ ३॥ ॥४२३२॥

भावाचियासंगेंबहुचनाडले ॥ कळिकाळपाडिलेतों
डघसी॥ १ ॥ तयाभवसंगेंगुंतलासिवायां॥ धनपुत्र
जायांभुलोंनको॥ २॥ जेजेघडीजायतेतेकायखाय॥
प्राणतरणोपायकायकेला॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकरीसर्वही
तूंत्याग॥ अर्पीहिंसर्वांगजगदीशीं॥ ४॥ ॥४२३३

जागाघरटीफिरती ॥ तस्कराचीदिवसराती ॥ १ ॥ नि
दसुरेंनाडती ॥ गेलीअसोमागेंकिती ॥ २ ॥ हटकरी
सकळजन॥ वस्तुकरारेजतन ॥ ३ ॥ हुशारव्हाठाईं॥
नीजनिजलियापाहीं ॥ ४॥ सावचितअसेखरा॥ ला
भघेउनिजायघरा॥५॥ तरळबोंबेउतराई॥ राखाआ
पुलियाभाई ॥६॥ हरिच्यानामेंघालुनजागा॥ तुकाम्ह
णेहुशारहोगा॥ ७॥ ॥४२३४॥

संतांनिसरताकेलोंतैसेपरी ॥ चंदनतेबोरीव्यापियेली
॥१ ॥गुणदोषयातिनविचारीकांहीं॥ ठावदिल्हापाईं

आपुलिया ॥ २ ॥ तुकाम्हणेआलेंसमर्थाच्यामना ॥ त
रिहोयराणारंकत्याचा ॥ ३ ॥ ॥ ४२३५ ॥

चित्तींतुझेपायडोळांरूपाचेंध्यान ॥ अखंडितमुखींना
मकीर्तिवर्णावेगुण ॥ १ ॥ हेंचियेकतुम्हादेवामागणेदा
तारा ॥ उचिततेंकरामाझाभावजाणोनि ॥ २ ॥ खुंटली
जाणीवमाझेंबोलणेंआतां ॥ करूंयाविकराबाळका
चिहेचिंता ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांदेऊंनकोअंतर ॥ नक
ळेपुढेंआतांकायबोलोंविचार ॥ ४ ॥ ॥ ४२३६ ॥

संतांच्यापादुकाघेइनमोचेखांदीं ॥ हातीटाळदिंडीना
चेनपुढें ॥ १ ॥ भजनविधिनेणेंसाधनउपाय ॥ सकळ
सिद्धिपायहरिदासांचे ॥ २ ॥ ध्यानगतिमतिआसनेंस
माधी ॥ हरिनामगोविंदींप्रेमसुख ॥ ३ ॥ नेणतानिर्ल
ज्जनेणोनादभेद ॥ सुखेंहागोविंदगोडगीतीं ॥ ४ ॥ स
र्वजोडीमजगोतआणिवित्त ॥ तुकाम्हणेसंतमहंतपा
य ॥ ५ ॥ ॥ ४२३७ ॥

हरिजनाप्राणविकिलीहेकाया ॥ अंकिलामीतयांघरीं
झालों ॥ १ ॥ म्हणियेसत्वरकरिनसांगतां ॥ घेइनमीदे
तांशेषत्यांचें ॥ २ ॥ आसकरुनियांराहिनअंगणीं ॥ उ
च्छिष्टाचीधणीघ्यावयासीं ॥ ३ ॥ चालतांतेमार्गींचर
णींचेरच ॥ उडतींसहजघेइनआतां ॥ ४ ॥ दुरीत्यापा
सुनिनवजेद्वडितां ॥ तुकाम्हणेलाताघेइनअंगीं ॥ ५
॥ ४२३८ ॥

पुण्यफळलेंबहुतांदिसां ॥ भाग्यउदयाचाठसा ॥ झा

लोंसन्मुखतोकैसा ॥ संतचरणापावलों ॥ १ ॥ आजि
फिटलेंमाझेंकोडें॥ भवदुःखाचेंसांकडें॥कोंदाटलेंपुढें॥
परब्रह्मसांवळें॥२॥आलिंगनेंसंतांचिया॥दिव्यझाली
माझीकाया॥मस्तकहापायां॥वरित्याच्याठेवितों॥३॥
तुकाम्हणेधन्यझालों॥ सुखेंसंतांचियाधालों ॥ लोटां
गणींआलों॥पुढेंभारदेखोनी॥ ४॥ ॥४२३९
आतांआम्हाभयनाहींबाकोणाचें ॥ बळविठोबाचेंझा
लेंअसे॥ १ ॥ धीरदिल्हाआम्हायेणेंपांडुरंगें॥ नपांगों
यापांगेसंसाराच्या॥ २॥ तुकाम्हणेमाझाकैवारीहादे
व॥ नाहींभयभवत्याच्यासंगें॥ ३॥ ॥४२४०॥
भक्तिआम्हीकेलीसांडूनिउद्वेग ॥ पावलोंहसंगेंसुखया
चे॥१॥ सुखआम्हाझालेंधरीतांयाचासंग ॥ पळाले
उद्वेगसांडूनियां॥ २॥ तुकाम्हणेसुखबहुझालेंजीवा॥
घडलीयासेवाविठोबाची॥ ३॥ ॥४२४१॥
शास्त्रज्ञहेज्ञातेअसतीबहुत ॥ परीनाहींचित्तहाताआं
लें॥१॥ क्षणयेकासाठींनधरवेधीर॥ तेणेंहारघुवीरअं
तरेतो॥ २॥ तोळाभारसोनेंरतीभाररांई॥ मेळवील्या
पाहींनाशहोतो॥ ३ ॥ हरीचेअंकीततुकाम्हणेविरळा
गेत॥ तयांसीअच्युतकृपाकरी॥ ४॥ ॥४२४२॥
इंद्रियांसीनेमनाहीं॥ मुखींराममम्हणुनिकाई ॥ १ ॥ जे
विमाशीसवेंअन्न॥सुखनेदीतेंभोजन॥२॥कीर्तनकरा
वें॥ तैसेंकरुनिदावावें॥३॥ हेतोअंगींमाझींचिन्ह॥गा
इलेंवेस्याच्याढव्यानें॥ ४॥ तुकाम्हणेरागा॥संतशिवों

नेदीअंगा ॥ ५ ॥ ॥ ४२४३ ॥
नलगेदेवातुझेंआम्हासीवैकुंठ ॥ सायुज्यतापटनलगे
मज ॥ १ ॥ देईतुझेंनामसदासर्वकाळीं ॥ मागणेंवनमा
ळीहेंचितुज ॥ २ ॥ नारदतुंबरउद्धवप्रल्हाद ॥ बळिरुक्मां
गदनामध्याती ॥ ३ ॥ सिद्धमुनिगणगंधर्वकिन्नर ॥
करितातीगजररामनामीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेहरिदेईतुझें
नाम ॥ अखंडितप्रेमहेंचिद्यावें ॥ ५ ॥ ॥ ४२४४ ॥
पावलोंप्रसादइच्छाकेलीतैसी ॥ झालेंयाचित्तासीस
माधान ॥ १ ॥ मायबापमाझाउभाकृपादानीं ॥ विठेस
मजोडोनिपादांबुजें ॥ २ ॥ सांभाळासियेऊंनेदीहाउणि
व ॥ अधिकारगौरवराखेतैसें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसर्वअंत
र्बाह्यआहे ॥ जयातैसाराहेकवटाळुनि ॥ ४ ॥ ४२४५ ॥
होतेंतैसेंपाईकेलेंनिवेदन ॥ अंतरलादीनबहुतहोतो ॥
॥ १ ॥ संबोखोनिकेलेंसमाधानचित्त ॥ वोगरुनिभा
तेंप्रेमरस ॥ २ ॥ नामरत्नमणिकरुनिभूषण ॥ अळंका
रमंडणमाळादिल्ही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसुखझालेंनिराम
य ॥ नामीनामसोयनिमग्नता ॥ ४ ॥ ॥ ४२४६ ॥
स्थीरावलीवृत्तीपांगुळलाप्राण ॥ अंतरीचिखुणपाऊ
नियां ॥ १ ॥ पुंजाळलेनेत्रझालेआर्धोन्मिलित ॥ कंठ
सद्गदीतरोमांचआले ॥ २ ॥ चित्तचाकाटलेंस्वरूपामाझा
री ॥ ननिघेबाहेरीसुखावलें ॥ ३ ॥ सुनीळप्रकाशउद
यझालादीन ॥ अमृताचेंपानजीवनकळा ॥ ४ ॥ शशि
सूर्याझालिजीवेंबोवाळणी ॥ आनंददाटणीआनंदा

षि ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेसुखेंप्रेमेसींडुल्लत ॥ विरालोंनिश्चिं
तनिश्चितीनें ॥ ६ ॥ ॥४२४७॥

संसाराचीकोणगोडी ॥ दिल्हीजोडीकरूनि ॥ १ ॥ नि
ष्ठुरतूंबहूदेवा ॥ पुरेहेवानम्हणवी ॥ २ ॥ पाहोनियांक
मंडोळां ॥ निराळातोवर्जिना ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुजमा
झें ॥ म्हणतांवोझेंफुकट ॥ ४ ॥ ॥ ४२४८ ॥

बौध्यअवतारमाझीयाअदृष्टा ॥ मौनसुखेंनिष्ठाधरि
येली ॥ १ ॥ लोकाचियेसाठींशामचतुर्भूज ॥ संतांसवें
गूजबोलतसा ॥ २ ॥ आलेंकलियूगमाझीयासंचिता ॥
ढाळांहाकलितांनपढसी ॥ ३ ॥ म्यांचितुझेंकायकेलें
नारायणा ॥ कांनयेकरुणातुकाम्हणे ॥ ४ ॥ ४२४९ ॥

मुखींविठ्ठलाचेंनाम ॥ मगकैंचाभवश्रम ॥ १ ॥ चाल
तांबोलतां ॥ खातांजेवितांनिद्राकरितां ॥ २ ॥ सुखेंअ
सावेंसंसारीं ॥ मगजवळीचहरी ॥ ३ ॥ मुक्तिवरीलभ
क्तिजाण ॥ अखंडमुखींनारायण ॥ ४ ॥ मगदेवभक्त
झाला ॥ तुकातुकीउतरला ॥ ५ ॥ ॥ ४२५० ॥

अपराधीमाझेंकरुनियाजिणें ॥ सांडीकोण्यागुणेंकेली
देवा ॥ १ ॥ उदारहेकीर्तिआहेजगामाजी ॥ तेकांअसे
आजीपालटली ॥ २ ॥ आळवितोंपरीनपुरेचिधांव ॥
डंचितहेंदेवनाहींआम्हा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांबामुळिंच
व्यालासी ॥ ऐसेंकांनेणसीपांडुरंगा ॥ ४ ॥ ४२५१ ॥

प्रेमजडलेंतुझेपाईं ॥ आणिकनसुचेमजलाकांहीं ॥ १ ॥
रात्रिदिवसतुझेंध्यान ॥ तेंचिमाझेंअनुष्ठान ॥ २ ॥ ना

मापरतेंनेणेदुजें ॥ ऐसेंकळलेंमजलानिज ॥ ३ ॥ तुका म्हणेअंतकाळीं ॥ आम्हासोढवींतात्काळीं ॥ ४ ॥

॥४२५२॥

तुझेपायमाझीकाशी॥ कोणजायमाझेंकाशी॥१॥तुझें रूपतेंचीध्यान॥ तेंचिमाझेंअनुष्ठान ॥ २ ॥तुझेचरणते चिगया ॥झालेंगयावर्जनदेहा॥३॥तुकाम्हणेसकळती र्थं ॥ तुझेपाईंवसतियेथें ॥ ४ ॥ ॥४२५३॥

क्षुधातृषाकांहींसर्वथानावडे ॥ पाहावयाधांवेकोल्हा टासी ॥ १ ॥ कथेसिसाक्षेपेंपाचारीलेंजरी ॥ म्हणेमा झ्याघरींकोणीनाहीं ॥ २ ॥ बळात्कारेंजरीआणिलेंकथे सी॥ निद्राघेलोडासीटेंकोनियां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेथुंका त्याच्यातोंडावरी॥जातोयमपूरीभोगावया॥ ४ ॥

॥४२५४॥

श्रीरामसखाऐसाधरीभाव॥ मीपणाचाठावपुसीमना ॥१॥ शरणनिरंतरम्हणेतूंगोविंदा ॥ वाचेलावीधंदाना रायण ॥ २॥यापरीतेंसोपेंनाहींरेसाधन ॥ व्हाहातसेआ णतुझीमना ॥ ३॥ नकोकांहींकरूंआळसअंतरीं ॥ जपीं निरंतरींरघुपति ॥ ४॥ तुकाम्हणेमोठालाभनरदेहीं ॥ दे हिचविदेहीहोतीनामें ॥ ५॥ ॥४२५५॥

सर्वांपरीतुझेगुणगाऊंउत्तम ॥ तुझेठाईंप्रेमराहोमाझें ॥ १ ॥ माउलीपरीसआहेसीउदार ॥ तरीकांनिष्ठुरमन केलें ॥ २ ॥ गजेंद्राकारणेंकेलेंत्वांधांवणें ॥ तरीकांनि र्वाणपाहातोसी ॥ ३ ॥ प्रल्हादासंकटींरक्षीलेंत्वांदेवा ॥

तरीकांकेशवासांडीकेली ॥ ४ ॥ अन्याईअजामीळतो झालापावन ॥ ऐसेंहेंपुराणहाकामारी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणे माझेथोरअपराध ॥ नामकरीछेदक्षणमात्रें ॥ ६ ॥

॥४२५६॥

आतांवाटोंनेदीआपुलेंहेंमन ॥ नसोडीचरणविठोबाचे ॥ १ ॥ दुजयाचासंगलागोंनेदीवारा ॥ आपुल्याशरीरावरूनियां ॥ २ ॥ यावेंजावेंआम्हीदेवाचिसांगातें ॥ मागुनिकरीतहेंचीआलों ॥ ३ ॥ कायवायांगेलोंकरुनिउद्वेग ॥ उभापांडुरंगमागेंपुढें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेप्रेममागतोंआगळें ॥ येथेभोगूंफळेंवैकुंठींचीं ॥ ५ ॥

॥४२५७॥

आतांजावेंपंढरीसी ॥ दंडवतविठोबासी ॥ १ ॥ चंद्रभागातीरीं ॥ आम्हीनाचोंपंढरपुरीं ॥ २ ॥ जेथेसंतांचीदाटणी ॥ त्याचेघेऊंपायवणी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हीबळी ॥ जीवदिल्हापायांतळीं ॥ ४ ॥

॥४२५८॥

आम्हानरकाजातां ॥ काययेइलतुझ्याहातां ॥ १ ॥ शरणआलियाचेंकायहेंचिफळ ॥ विचारादयाळकृपानिधी ॥ २ ॥ तुझेंपावनपणनचलेआम्हासी ॥ ऐसेंहृषिकेशीकळोंआलें ॥ ३ ॥ आम्हीदुःखपावोंजन्ममरणव्यथा ॥ कायतुझ्याहातायेतअसे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीखादलीहोरडी ॥ आम्हीधरलीशेंडीनाम[illegible] ॥ ५ ॥

४२५९॥

पांडुरंगापाहाखादलीसेरंडी ॥ परीना[illegible]सोडीधरिलीआ

म्ही ॥ १ ॥ आतांसंतांनींकरावीपंचाईत ॥ कोणहाफ
जितखोरयेथे॥ २॥ कोणाचाअन्याययेथेआहेस्वामी॥
गर्जतसोंआम्हीपातकीही ॥ ३ ॥ याचेंपावनपणसोड
वाजीतुम्ही ॥ पतितपावनआम्हीआहोंखरे ॥ ४ ॥ आ
म्हीतंवआहोंअन्याईसर्वथा ॥ याचीपावनकथाकैसी
आहे ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेआम्हीमेलोंतरीजाणा ॥ परीतु
मच्याचरणानसोडावें ॥ ६ ॥ ॥ ४२६० ॥
घालुनियांमध्यवर्ती ॥ दाटुनियांउपदेशदेती ॥ १ ॥ ऐ
सेपोटभरूसंत ॥ तयांकईंचाभगवंत ॥ २ ॥ रांडापो
रांतेगोविती ॥ वर्षासनेंतेलाविती ॥ ३ ॥ जैसेबोलती
निरोपणी ॥ तैसीनकरितीकरणी ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत
यां ॥ तमोगुणीयांचीक्रिया ॥ ५ ॥ ॥ ४२६१ ॥
वैभवतेंराज्यसंपत्तिटाकावी ॥ उदरार्थमागावीमधोक
री ॥ १ ॥ आपुलेंतेंआधींकरावेंस्वहित ॥ ऐसीआहेनीत
स्वधर्माची॥ २॥ वर्णकूळयातीयाचाअभिमान॥ त्यजा
वासन्मानलौकीकाचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेराहेयेकाकी
निःशंक ॥ देऊनियांहाकंकंठींकाळ ॥ ४ ॥ ॥ ४२६२॥
हातपायमिळोनीमेळा ॥ चलाम्हणतीपाहोंडोळा॥ १॥
देखणीनव्हेदेखणीकैसी ॥ सकळाचादेखणाडोळाचि
असे ॥ २ ॥ डोळ्यांचाडोळापाहोंगेला ॥ तुकाम्हणेतो
पाहोंठेला ॥ ३ ॥ ॥ ४२६३ ॥
कीर्तिचराचरींआहेतैसीआहे ॥ भेटोनित्वांकायघ्या
वेंआम्हा ॥ १ ॥ बैऊनियांबैसतीउपवासी ॥ हाहट

आम्हासीनाहींवेसा ॥ २॥ तातडीतयांनींकेलीविटंब
णा॥आम्हानारायणाकायउणे ॥ ३॥ नाहींमुक्तिचा
डवासवैकुंठींचा॥पिकलीसेवाचारामनामें ॥ ४॥ तु
काम्हणेकायव्हावेंउतराई ॥ जीवठेऊंपाईंसंतांचिया
॥५॥ ॥४२६४॥

धावोनियांआलोंपाहायाश्रीमुख ॥ गेलेंमाझेंदुःखज
न्मांतरींचें॥१॥ऐकिलेंहोतेंजेंतैसेंचिपाहिलें॥मनस्थी
रावलेंतुझ्यापाईं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेमाझीइच्छापूर्णझा
ली॥कांहींनराहिलीवासनाहे॥ ३॥ ॥४२६५॥

गांवलौकिकाहिलावियेलेंपिसें ॥ कायसांगोंऐसेंतुज
पासीं॥ १॥ तोंडकाळेंकेलेंफिरविलेंमज ॥ नाहींधरी
लीलाजपांडुरंगा ॥ २॥ कायतुजपाशींसांगोंहेंगाऱ्हा
णें॥मगकायजीणेंतुझेंमाझें॥ ३॥ कोणासाठींआतां
करावासंसार॥कलिवारावारआणीकांची ॥ ४ ॥ तु
काम्हणेआम्हीमोडलाघरचार॥ धरियेलाधीरतुझेपा
ई॥ ५॥ ॥४२६६॥

जीवेंजीवनेणेपापिसारीखाची॥ नळीदुजियाचीकापु[illegible]॥ १॥आम्हानारायणसर्वांघटींआहे ॥ पशु
[illegible]कायकळोंनये॥२॥देखताहीजीवहुंबरेवरडत ॥
निष्ठुराचेहातवाहातीकैसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतयांचांडा
ळासीनर्क॥भोगितीअनेकमहादुःखें॥४॥४२६७॥

साधनाचेकष्टमोठे॥भयवाटेथोर[illegible]॥ मुखेंगावें
भावेंगीत॥सर्वहीतबैसल्या ॥ २॥ [illegible]कर्मदा

न ॥ तनमननिश्चळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआत्मनिष्ठा ॥ मा
गेचेष्टामनाची ॥ ४ ॥ ॥४२६८॥

आणिकनकाकरूंचेष्टा ॥ व्हालकष्टावरपडे ॥ १ ॥ सुखें
कराहरिकथा ॥ सर्वथाहेतारील ॥ २ ॥ अनाथाचाना
थदेव ॥ अनुभवसत्यहा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेबहुतारीति ॥
धराचित्तींसकळ ॥ ४ ॥ ॥४२६९॥

मनींभावआहेकांहीं ॥ तेथेंदेवयेतीपाईं ॥ १ ॥ पाहा
जनाईसुंदरी ॥ तेथेंदेवपाणीभरी ॥ २ ॥ शुद्धपाहोनि
यांभाव ॥ त्याचेह्रदईंवसेदेव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेविठोबा
सी ॥ ठावदेईचरणापाशीं ॥ ४ ॥ ॥४२७० ॥

भागल्याचेंतारुंशिणल्यासाउली ॥ भुकेलियाघालीप्रे
मपान्हा ॥ १ ॥ ऐसीहेमाउलीअनाथाचेविशीं ॥ सुखा
चीचराशीपांडुरंग ॥ २ ॥ सकळांसन्मुखकृपेचीयादृष्टी ॥
पाहेनबहुभेटीउतावीळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयेथेआतांउर
कैंचा ॥ अनंतांजन्मींचाशीणभाग ॥ ४ ॥ ४२७१ ॥

कायपुण्यआहेसांगा ॥ पांडुरंगातुम्हापें ॥ १ ॥ आमुचि
तोंनपुरेइच्छा ॥ पिताऐसामस्तकीं ॥ २ ॥ कैसि[illegible]होय
सांडी ॥ करुणातोंडींउच्चारे ॥ ३ ॥ आश्चिर्यंचि[illegible]का
येनायकावैकुंठींच्या ॥ ४ ॥ ॥४२[illegible]॥

चित्तगुंतलेंप्रपंचें ॥ झोलेयेदममतेचे ॥ १ ॥ आतांसो
डवींपांडुरंगा ॥ आलेनिवारितेअंगा ॥ २ ॥ गुंतलीचा
वटी ॥ नाभि[illegible]ळीतुटी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचाली ॥ पु
ढेंवाटखोळं[illegible] ॥ ४ ॥ ॥४२७३॥

कितीयेकादिवसीं ॥ बुद्धिझालीहोतीऐसी ॥ १ ॥ कांहीं
करावेंस्वहित ॥ तोहेंनघडेउचित ॥ २ ॥ अवलंबुनीभी
क ॥ लाजसांडिलीलौकिक ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदीन ॥ झा
लोंमश्यकपणेंहीन ॥ ४ ॥ ॥ ४२७४ ॥
आतांबरेंझालें ॥ सकळिचकळोंआलें ॥ १ ॥ मजठेवीं
इहलोकीं ॥ आलोंतेव्हांझालीचुकी ॥ २ ॥ युगमहिमा
ठावा ॥ नव्हताऐसापुढेंदेवा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणठेवी ॥ भो
गासाठींनिरयगावीं ॥ ४ ॥ ॥ ४२७५ ॥
आतांमजतरीसांगशीलभावें ॥ कायम्यांकरावेंऐसेंद
वा ॥ १ ॥ वर्मचुकलीयानव्हेतेंकारण ॥ केलाहोयशीण
अवघाची ॥ २ ॥ तुकाम्हणेनकोपाहोंहेंनिर्वाण ॥ देईंकृ
पादानयाचकासी ॥ ३ ॥ ॥ ४२७६ ॥
परीआतांमाझीपरिसावीविनंती ॥ रुखुमाईच्यापती
पांडुरंगा ॥ १ ॥ चुकलीयाबाळानमारवेजीवें ॥ हिततें
करावेंमायबापीं ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतूझाम्हणतातिमज ॥
आतांआहेलाजहेचीतुम्हा ॥ ३ ॥ ॥ ४२७७ ॥
पापाचीयामूळें ॥ झालेंसत्याचेंवाटोळें ॥ १ ॥ दोषझाले
बळीवंत ॥ नाहींऐसीझालीनीत ॥ २ ॥ मेघपडोभिती ॥
पिकेंसांडियेलीक्षिती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेकांहीं ॥ वेदावी
र्यशक्तीनाहीं ॥ ४ ॥ ॥ ४२७८ ॥
ऐसादुस्तरभवसागर ॥ नेणेंकैसाउतरूंपार ॥ १ ॥ काम
क्रोधादिसावजेंथोर ॥ दिसतातिभयंकर ॥ २ ॥ वास.
नेच्यालहरीयेती ॥ उद्वेगहेलावेवैसती ॥ ३ ॥ मायमम

तेचेभोंवरे ॥ घेति भयानकफेरे ॥ ४ ॥ तरावयायेकयु
क्तिअसे ॥ तुकानाम नावेमधींबैसे ॥ ५ ॥ ॥ ४२७९ ॥
कासवीचेंबाळवाढेरूपादृष्टी ॥ दुधानाहींभेटीअंगसं
ग ॥ १ ॥ नयेदाखवितांप्रेमबोलतांसांगतां ॥ अनुभ
वीचित्ताचित्तजाणें ॥ २ ॥ पोठामध्येंकोणेंसांगितलेंस
र्पा ॥ उपजतलपाम्हणउनी ॥ ३ ॥ सांगोंनेणेंपरीजाणे
गोढक्षार ॥ अंतरींविचारत्यासीठावा ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेहेंतोंविचारावेंमनीं ॥ आणिकभल्यांनीपुसोंनये ॥
॥ ५ ॥ ॥ ४२८० ॥
देवजडलाजाइनाअंगा ॥ यासिकायकरूंसांगा ॥ १ ॥
वरकडदेवयेतीजाती ॥ हादेवजन्माचासांगाती ॥ २ ॥ अं
गिभरलेंदेवाचेंवारें ॥ देवजगचीदिसेसारें ॥ ३ ॥ भूतन
बोलेनिरुतें ॥ कांहींकेल्यानसुटेतें ॥ ४ ॥ जीवखादला
दैवतें ॥ माझायेणेंमहाभूतें ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेवाडेकोडे ॥
उभेपुंडलिकापुढें ॥ ६ ॥ ॥ ४२८१ ॥
हरिदासांचियेघरीं ॥ मजउपजवाजन्मांतरीं ॥ १ ॥ म्ह
णसिकांहींमागा ॥ हेंचिदेगापांडुरंगा ॥ २ ॥ संतांलोटां
गणीं ॥ जातांलाजोंनकामनीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअंगीं ॥
शक्तिदेईनाचेरंगीं ॥ ४ ॥ ॥ ४२८२ ॥
लटिक्याचेआवतणेंजेविलीयासाच ॥ कायत्यावि
श्वासतोचीखरा ॥ १ ॥ कोल्हाटिणीलागेआकाशींखे
ळत ॥ तेकायपावेलअमरपद ॥ २ ॥ जळमंडपाचेघो
डेराऊतनाचती ॥ तेकायत्गतीयुद्धालागीं ॥ ३ ॥ तुका

म्हणेतैसेमतवादियाचेंजीणें ॥ दिसेलाजिरवाणेंबोल
तांची ॥ ४ ॥ ॥ ४२८३ ॥
येकम्हणतिआम्हीदेवचीपैझालों ॥ ऐसेंनकाबोलोंप
डालपतनीं ॥ १ ॥ येकम्हणतिआम्हीदेवाचींपैंरूपें ॥ त
रीतुमचियाबापेंनचुकेजन्म ॥ २ ॥ देवेंउचलिलीसशि
ळामेदिनी ॥ तुमचेनीगोणीनुचलवे ॥ ३ ॥ देवेंमारीयेले
दैत्यदानवमोठे ॥ तुमचेनीनतुटेतृणमात्र ॥ ४ ॥ राया
विठोबाचेंपदजोअभिलाषी ॥ पातकाचीराशीतुकाम्ह
णे ॥ ५ ॥ ॥ ४२८४ ॥
कायआम्हीकेलेंऐसें ॥ नुद्धरिसेंसांगावें ॥ १ ॥ हरण
कोल्हीवैकुंठवासि ॥ कोणत्यासीअधिकार ॥ २ ॥ ग
जानांव्या सरोवरी ॥ नाहींउरीविचारिलें ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेगणिकानष्ट ॥ माझेकष्टत्याहुनी ॥ ४ ॥ ४२८५ ॥
पांडुरंगाआतांएकहेविनंती ॥ बहुमाझेचित्तींभयवाटे
॥ १ ॥ नाहींआइकिलेंसंतांचियामुखें ॥ तेंयामजलोकें
भेडसाविलें ॥ २ ॥ विष्णुदासागतिनाहींतरावया ॥ म्ह
णतीलवायांव्यर्थगेले ॥ ३ ॥ धिक्कारीतीमजकरितांकी
र्तन ॥ तेकाळींचासीणकायसांगों ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमज
वाटतेंउदास ॥ कायकरूंयासपांडुरंगा ॥ ५ ॥ ४२८६ ॥
गुणाआलाविटेवरी ॥ पीतांबरधारिसुंदर ॥ १ ॥ डोळे
कानत्याचेठाईं ॥ मनपाईंराहोहें ॥ २ ॥ निवारोनिजाय
माया ॥ ऐसीछायाजयाची ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसमध्या
न ॥ तेहेचरणसकुमार ॥ ४ ॥ ॥ ४२८७ ॥

रंगीं रंगे नारयणा ॥ उभा करितों कीर्तना ॥ १ ॥ हातीं
घेऊनी यांविणा ॥ कंठिं राहें नारायणा ॥ २ ॥ देखिली
जे मूर्ति ॥ माझ्या हृदईं ची विश्रांति ॥ ३ ॥ तुका म्हणे देवा ॥
देईं कीर्तनाचा हेवा ॥ ४ ॥ ॥ ४२८८ ॥

तुझा भरंवसा आम्हा ॥ फार होता पुरुषोत्तमा ॥ १ ॥ भव
सागरसंकटीं ॥ तारिसील जगजेठी ॥ २ ॥ नाम आ
दित्याचें झाड ॥ त्याचा नपडे उजेड ॥ ३ ॥ सील गणीचें
सोनें ॥ त्यासि गाहण ठेवी कोण ॥ ४ ॥ तुका म्हणे देवा ॥
ब्रीद सोडुनियां ठेवा ॥ ५ ॥ ॥ ४२८९ ॥

आवडी धरोनि आलेती आकारा ॥ केला हा पसारा ज
यासाठीं ॥ १ ॥ तें मी तुझें नाम गाईन आवडी ॥ क्षणयेक
घडी विसंबेना ॥ २ ॥ वर्म जाणावें हा मुख्य धर्म सार ॥ अ
वघे प्रकार तया पोटीं ॥ ३ ॥ वेगळ्या विचारें वेगळा
ले भाव ॥ धरावया ठाव बहु नाहीं ॥ ४ ॥ तुका म्हणे घा
लूं इच्छेचिये पोटीं ॥ कवळूं धाकुटी मूर्ति जीवें ॥ ५ ॥
॥ ४२९० ॥

जयासी नावडे संतांचा तो संग ॥ जाण तो मांग ज
न्मांतरींचा ॥ १ ॥ अपवित्र वाचा जातीचा अधम ॥
आचरण धर्म नाहीं तया ॥ २ ॥ मंजुळ वदनीं बचनागा
वी कांडी ॥ शेवटीची घडि जीवप्राणा ॥ ३ ॥ तुका म्हणे
ज्याचा पिता नाहीं शुद्ध ॥ ययासी गोविंद अंतरला ॥ ४
॥ ४२९१ ॥

थोरालागलीसेचट्ट ॥ धरीवाटदेउळाची ॥ १ ॥ सांगि
तलेंनेघेकानीं ॥ दुर्जेमनींविठ्ठल ॥ २ ॥ कामघरींनक
रींधंदा ॥ येथेसदादुश्चित ॥ ३ ॥ आमुचेकुळींनव्हतेऐ
से ॥ हेचिपिसेनिवडले ॥ ४ ॥ लौकिकाचीनाहींलाज ॥
माझेमजपारिखे ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेनकांजाणे ॥ त्याव
चनेंदुष्टाचे ॥ ६ ॥ ॥ ४२९२ ॥
देवाबोलेंआतांबोला ॥ त्वांकांधरिलाअबोला ॥ १ ॥
भेऊंनकोदेईंभेटी ॥ तुकापडिलासेसंकटीं ॥ २ ॥ तुझ्या
जीवींचेंमीजाणे ॥ म्हणसिमुक्तिआम्हादेणे ॥ ३ ॥ तु
काम्हणेनलगेकांहीं ॥ चित्तराहेतुझेपाईं ॥ ४ ॥ ४२९३ ॥
यमधर्मआणिब्रह्मादिकदेव ॥ त्यांचापूर्णभावतुझे
पाईं ॥ १ ॥ करितीस्मरणपार्वतीशंकर ॥ तेथेमीकिंक
रकोणीकडे ॥ २ ॥ सहस्रमुखेंसीघोषफणिवराचा ॥
मजकिंकराचापाडकाय ॥ ३ ॥ चंद्रसूर्यआणिसर्वता
रांगणें ॥ करितीभ्रमणप्रदक्षीणा ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेत्यां
सीस्वरूपकळेना ॥ तेथेमजदीनाकोणपुसे ॥ ५ ॥
॥ ४२९४ ॥
विठोबाचेपाईंजीवम्यांठेविला ॥ भक्तिभावेंकेलादेव
ऋणी ॥ १ ॥ देवमाझाऋणीआहेसाहाकारी ॥ परस्परें
वारीभवभय ॥ २ ॥ भवभयडोहींबुडोंनेदीपाहीं ॥ धरू
नियांबाहीतारीमज ॥ ३ ॥ तारियेलेदासपडिल्यासंक
टीं ॥ विषकेलेंपोटींअमृतमय ॥ ४ ॥ अमृतातेंसेवीतसे.
नामरसा ॥ तोडीयेलाफासाभवबंधाचा ॥ ५ ॥ बंधना

चाफासाआम्हीकायनेणों ॥ पायतुझेजाणोंपद्मनाभ ॥ ६ ॥ पद्मनाभानाभीकमळींब्रह्मादिक ॥ त्रैलोक्यनाथ कम्हणविसी ॥ ७ ॥ म्हणविसीदेवादासांचाअंकित ॥ मनाचासंकेतपाहोनियां ॥ ८ ॥ पाहोनियांदृढनिश्चय तयाचा ॥ तोचिदाससाचाकवळिक ॥ ९ ॥ जवळिक झालाब्रह्मीसुखावले ॥ मार्गदाखविलेमूढजना ॥ १० मूढजनामाजीदासतुझामूढ ॥ कासतुझीदृढधरियेली ॥ ११ ॥ धरीयेलेतुझेपायरेविठ्ठला ॥ तुकासुखीझाला तुझ्यानामें ॥ १२ ॥ ॥ ४२९५ ॥

बहुक्लेशीझालोंयाहोनरदेहीं ॥ रूपादृष्टीपाहींपांडुरंगा ॥ ॥ १ ॥ पांडुरंगासर्वदेवांचीयादेवा ॥ घ्यावीमाझीसेवा दीनानाथा ॥ २ ॥ दीनानाथब्रीदत्रिभुवनींतुझें ॥ माय बापावोझेंउतरावें ॥ ३ ॥ उतरींसत्वरपैलथडीनेई ॥ पूर्ण सुखदेईपायापाशीं ॥ ४ ॥ पायापाशींमजठेवींनिरंतर ॥ आशातुझीफारदिवसकेली ॥ ५ ॥ केलीआसतुझीवाट मीपाहातों ॥ निशीदीनींध्यातोंनामतुझें ॥ ६ ॥ नामतु झेंगोडस्वभक्तांआवडे ॥ भक्तांलागींकडेखांदाघेसी ॥ ॥ ७ ॥ घेसीखांद्यावरीखेळविसीलोभें ॥ पाउलतेंशो भेविटेवरी ॥ ८ ॥ विटेवरीउभादेखिलासीडोळां ॥ मना चासोहळापुरविसी ॥ ९ ॥ पुरविसीसत्वत्रैलोक्यस्वा मिया ॥ मिठीघालीपायांतुकाभावें ॥ १० ॥ ४२९६ ॥

येकवेळेतरीजाईनमाहेरा ॥ बहुजन्मफेराझाल्यावरी ॥ ॥ १ ॥ चित्ताहेबैसलीअविटआवडी ॥ पालटती घडी न

येकिती ॥ २ ॥ करावेंतेंकरीकारणशरीर ॥ अंतरींत्या
धीरजीवनाचा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतरीहोईलविलंब ॥ प
रिमाझालाभरवराझाला ॥ ४ ॥ ॥ ४२९७॥
सांगत्वांकोणासितारिलें ॥ संतांवेगळेंउद्धरिलें ॥ १ ॥
संतशब्दउपदेशी ॥ मगतूंहोम्हणसी ॥ २॥ तुकाम्हणेना
हींतुझाउपकार ॥ संतांचाउच्चारकरुंआतां ॥ ३ ॥
॥ ४२९८॥
उमारमायेकसरी ॥ वाराणसीतेपंढरी ॥ १ ॥ दोघेसारि
खेसारिखे ॥ विश्वनाथविठ्ठलसखे ॥ २ ॥ तेथेअसेभा
गीरथी ॥ येथेजाणाभीमरथी ॥ ३ ॥ वाराणसीत्रिशु
ळावरी ॥ सुदर्शनावरीपंढरी ॥ ४ ॥ मनकर्णिकामनो
हर ॥ चंद्रभागासरोवर ॥ ५ ॥ वाराणसीभैरवकाळ ॥
पुंडलिकक्षेत्रपाळ ॥ ६ ॥ धुंडिराजदंडपाणी ॥ उभाग
रुडकरजोडोनी ॥ ७॥ गयातेंचिगोपाळपुर ॥ प्रयाग
निरानरसिंगपुर ॥ ८ ॥ तेथेअसतिगयावळ ॥ येथेगाई
आणिगोपाळ ॥ ९॥ शमीपत्रींपिंडदेती ॥ येथेकालानि
जसुखप्राप्ति ॥ १० ॥ संतसज्जनींकेलाकाला ॥ तुकाप्र
सादलाधला ॥ ११ ॥ ॥ ४२९९ ॥
फळ्याचेबडबडेचवीनासंवाद ॥ आपलाचिवादआप
णासी ॥ १ ॥ कोणेंयामरावेंशब्दाचेचघाणी ॥ अंतरींशा
हाणीराहीजेहो ॥ २ ॥ गाढवाचीभूकऐकतांतेकानीं ॥
कायकोडवाणीऐसीयेचें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेयासिकरावें
वचन ॥ त्याचेयेतीगुणआंगासीते ॥ ४ ॥ ४३०० ॥

दिवसाव्यापारचावटी ॥ रात्रिकुटुंबचिंतामोठी ॥ १ ॥ कायकरूंयामनासी ॥ नाठवेहृषीकेशी ॥ २ ॥ वेश्ये पाशींरात्रींजागे॥ हरीकीर्तनींनिद्रालागे ॥ ३ ॥ तुका म्हणेकायझालासी ॥ वृथासंसाराआलासी ॥ ४ ॥

॥४३०१॥

निंदकतोपरउपकारी ॥ कायवर्णूंत्याचीथोरी ॥ रजका हुनिभलापरी ॥ सर्वगुणेंआगळा ॥ १ ॥ नेघेमोलधुतो फुका ॥ पापवरीच्यावरीदेखा ॥ करीतसेसाधका ॥ शुद्धसरतेतीहींलोकीं ॥ २ ॥ मुखसंदणीसांगातें ॥ अवघे सांठविलेतेथें ॥ जिव्हासाबणीनिरुतें॥दोषकाटीजन्मा चे ॥ ३ ॥ तूंयाठावयमपुरीं ॥ वासकरणेंअघोरीं ॥ त्या सीदंडकरी ॥ तुकाम्हणेन्हाणीते ॥ ४ ॥ ॥४३०२॥

विद्याअल्पपरीगर्वशिरोमणी ॥मजहुनिकोणीतरीआहे॥ १ ॥ अंगींभरलाताठाकोणातेंमानीना ॥ साधूची छळणास्वयेंकरी ॥ २॥ साधूच्यादेहाचामानीजोविटाळ ॥ त्रैलोकींचांढाळतोचियेक॥३ ॥ संतांचीजोनिंदा करीतोयामुखें ॥ खतेलासकळपापेंतोचीयेक ॥ ४॥ तुकाम्हणेऐसेमावेचेमईद॥त्यांपासीगोविंदनाहीं [illegible] ॥ ५॥ ॥४३०३॥

प्रपंचाचीपीडासोसितोआघोरी ॥ जयाक्षणभरीनाम नये ॥ १ ॥ नाअआठवितीआत्मयारामाचें ॥ धीगजी णेत्यांचेंभवामूळ ॥ २ ॥ मूळतेंपापाचेंआचरणतयां चें ॥नाहींराघवाचेंस्मरणत्या॥३॥स्मरणभजननावडे

तयासी ॥ आंदणीयादासीयमदूतां ॥ ४ ॥ चिंतनरामा
चेंनकरीतोदोषी ॥ येकांततयासीबोलोंनये ॥ ५ ॥ नये
त्याचासंगधरूंम्हणेतुका॥धरितापातकावाटेकरी॥६॥
॥४३०४॥
अर्थावीणपाठांतरकासयाकरावे ॥ व्यर्थचिमरावेंघो
कूनीयां ॥ १ ॥ घोकुनियांकायवेगीअर्थपाहे ॥ अर्थ
रूपराहेहोउनीयां ॥ २ ॥ तुकाम्हणेज्यालाअर्थीआहेभे
टी ॥ नाहींतरीगोष्टीबोलोंनका ॥ ३ ॥ ॥४३०५॥
अंगींभरलाताठा ॥ वळणिनयेजैसाखुंटा ॥ १ ॥ की
तिसांगावेंत्याडेंगा ॥ हीतआदळेनाअंगा ॥ २ ॥ तुका
म्हणेआणु ॥ मूसळाचेनव्हेकणु ॥ ३ ॥ ॥४३०६॥
बैसतांचोरापाशींतैसीहोयबुद्धी ॥ देखतांचिचिंधीमन
धांवे ॥ १ ॥ व्यभीचारिपाशींबैसतांक्षणभरी॥देखतांची
नारीमनधांवे ॥ २ ॥ प्रपंचाचाछंदटाकोनीयांगोंवा ॥
धरावेकेशवाव्हदयांत॥३॥सांडोनीयांदेईसंसाराचीवे
ढी॥कीर्तनाचीगोडीधरावीगां ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेतुजसां
गतोंमीयेक॥रुक्मिणीनायकमनींगावा॥५॥४३०७
मस्तकिंसाहावेंटाकियासीजाण ॥ तेव्हांदेवपणभोगा
वेंगा ॥ १ ॥ आपुलियेस्तुतिनिंदाआणीमान॥टाकावा
थुंकोनपैलीकडे ॥ २ ॥ सद्गुरुसेवनतेंचिअमृतपान ॥
करूनिप्राशनकरावेंगा॥३॥ आपुल्यामस्तकींपडोतडों
गर ॥ सुखाचेंमाहेरटाकूंनये ॥ ४ ॥तुकाम्हणेआतांसां
गोंतुलाकीती॥ जीण्याचिफजितीकरूंनये॥५॥४३०८

स्वामिसेवागोड॥मातेबाळकाचेंकोड॥१॥जेंजेंमागा
वें भातुकें ॥ तेंतेंपुरवीकवतुकें॥ २ ॥ खेळविलेकोडें॥
हारुषेंबोलेकींबोबडे॥ ३॥ तुकाम्हणेलाड॥येथेपुरेंमा
झेंकोड॥ ४॥ ॥४३०९॥

तुझेनामपंढरिनाथा॥ भावेवीणनयेहाता॥ १ ॥ दाहां
नयेविसांनये॥ पंन्नासांहींसाठींनये॥ २॥ शतांनयेस
हस्रांनये॥ लक्षादिकींकोटींनये॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपंढरि
नाथा॥ भावेंवीणनयेहाता॥ ४॥ ॥४३१०॥

संतांपाईविन्मुखझाला॥ तोजरिसंगतिमागोंआला॥
॥ १ ॥ ॥ तरित्याहुनिदूरींजावें ॥ सुखेंयेकांतींबैसावें॥
॥२॥आत्मचर्चानाहींजेथे॥आगिलाउनिदाविनेथें॥३
तुकाम्हणेनाहीं॥ चित्तासमाधानकांहीं॥४॥४३११॥

हिराठेवितांकाळेगहन॥ मोलनतुटेदुकाळींजाण॥१॥
तैसेसंतजनापाही॥ विनटलेश्रीहरिपाईं॥२॥तुकाम्हणे
तैसेभक्त॥ तयांसिजनहेंनिंदीत॥ ३॥ ॥४३१२॥

परिसेगेसुनेबाई॥ नकोवेंचूंदुधदही॥ १ ॥ आवाचा
लिलीपंढरपुरा॥वेसीपासुनिआलीघरा॥२॥ऐकगोष्टी
सादरबाळे॥करिजतनफुटकेंपाळें॥ ३॥ माझेहातींचा
कलवडू॥मजवांचूननकोफोडूं॥४॥बाळकांसिराचेलिं
पण॥ नकोफोडूंमजवांचून॥५॥ उखळमुसळजातें॥
माझेंमनगुंतलेंतेथें॥६॥भक्षीपरिमीतआहारु॥ नंको
फारसीवरोसारु॥ ७॥ सुनम्हणेबहुतनिकें॥ तुम्हीया
त्रेसजावेंसुखें॥८॥ सासुबाईस्वहितजोडा॥ सर्वमा

गीलआससोडा॥ ९ ॥ सुनमुर्खींचेंवचनकानीं ॥ ऐ
कोनिसासूविवंचीमनीं ॥ १०॥ सवतीचेचाळेखोटे॥
त्यांजावेंसेंइलावाटे॥ ११ ॥ आतांकांयात्रेसीजाऊं॥
कायजाऊनितेथेंपाहूं॥ १२॥मुलेंलेंकरेंघरदार ॥ माझें
येथेचिपंढरपूर ॥ १३ ॥ तुकाम्हणेऐसेजन ॥ गोविलेहे
मायेंकरून ॥ १४ ॥ ॥४३१३॥

येकतेगाढवमनुष्याचेवेषें ॥ हालवितीपुसेपुढेंदाढी॥ १
निंदाहेभोजनजेवणतयांसी ॥ जोडीघररासीपातका
च्या ॥ २ ॥ तुकाम्हणेसुखेंबैसोनियांखाती ॥कुंभपाकीं
हातीनर्कवासी ॥ ३ ॥ ॥४३१४॥

मगत्याचिटाळाटाळी॥झिजावोढूनिकपाळीं॥ १ ॥ ऐ
सातवमोळा॥तुमचानसेगोपाळा॥ २॥नसेलनानवे॥
ऐसेंधरीयेलेंदेवें॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआला॥ उसीरनाहीं
नोविठ्ठला ॥ ४ ॥ ॥४३१५॥

संसारकरितीमोठ्यामहत्वानें ॥ दिसेलकांऊणेंनकळे
त्या ॥ १ ॥ पवित्रपणआपलेघरच्यासीदिसे ॥ बाहेरउ
दासनिंदीताती ॥ २ ॥ आपणाकळेनाआपलाअवगु
ण ॥ पुढीलाचागुणवाखाणिती ॥ ३ ॥ विषयाचेधाकें
जगबांधीयेलें ॥ म्हणोनिलागलेजन्ममृत्यु ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेमाझेकपाळींचेरासे ॥ देवाजीचेपीसेसहजगुण ॥
॥ ५ ॥ ॥४३१६॥

गव्हाराचेंज्ञानअवघारजोगुण ॥ सुखवासीहोऊनवि
षयभोगी ॥ १ ॥ त्यासीज्ञानेउपदेशजरीकेला ॥ संगेंवी

णत्यालाराहावेना॥ २॥ तुकाम्हणेसंगउत्तमअसावा॥ याहूनीऊपावाकायसांगूं॥ ३॥ ॥४३१७॥

भाग्यालागींलांचावले॥ देवधर्मतेराहीले॥ १॥ कथे जातांआळसेमन॥ प्रपंच्याचेंमोठेंज्ञान॥ २॥ अखंड प्रितीजाया॥ नेणेभोजनाच्याठाया॥ ३॥ कथाकीर्त नधनाचे॥ सर्वकाळविषयींनाचे॥ ४॥ तुकाम्हणेपंढ रीराया॥ ऐसेजन्मविलेवायां॥ ५॥ ॥४३१८॥

पतिव्रतातीचीकीर्तीवाखाणीता॥ सिंदळीचेमाथां तीडीकउठे॥ १॥ आमुचेंतेंआहेसहजबोलणें॥ नाहीं विचारणाकेलीकोणी॥ २॥ अगींउणेत्याच्यावैसेंटाळ क्यांत॥ ठिणग्याबहुतगाळीतसे॥ ३॥ तुकाम्हणेआ म्हीकायकरणेत्यासी॥ धक्काखवंदासीलागतसे॥ ॥ ४॥ ॥४३१९॥

आहेऐसादेववदवावीवाणी॥ नाहींऐसामनींअनुभव॥ १॥ आवडीआवडीकलीवरांकलीवरी॥ वरीलअंत रींटाळीपडे॥ २॥ अपूर्वदर्शनमातेपुत्राभेटी॥ रडूंमा गेतुटीहारुषयोगे॥ ३॥ तुकाम्हणेयेकेकळतेदुसरे॥ ब रीयानेंवरेआहाचेआहाच॥ ४॥ ॥४३२०॥

देउनियांप्रेममागित्तलेंचित्त॥ झालीफिटाफिटतुम्हा आम्हा॥ १॥ कासीयानेंतुजउदारम्हणावें॥ येकदेशी स्वभावेंदेशीयेक॥ २॥ देऊनियांथोडेंनेतोसीतूंफार॥ खुंटीसीविचारअवघीयांचा॥ ३॥ तुकाम्हणेआम्हा भांडवलचित्त॥ नेउनिदुश्चीत्तपाडीयेलें॥ ४॥४३२१

हेंचिमाझेंचित्तीं ॥ राहोभावप्रीती ॥ विठ्ठलसुषुमीं ॥
जागृतींस्वप्नीं ॥ १ ॥ आणिकनाहींदुजेंमागणें ॥ राज्य
चाडसंपत्तीधन ॥ जिव्हेसुखतेणे ॥ घेतांदेहींनामतुझें
॥ २ ॥ रूपसर्वांठायीं ॥ देखेऐसेंप्रेमदेई ॥ ठेवावापाईं ॥
अनुभवचित्ताचा ॥ ३ ॥ जन्ममरणाचाबाध ॥ समुळु
नितुटेकंद ॥ लागोहाचिछंद ॥ हरीगोविंदवाचेसी ॥
॥४॥ कायापालटेदरुशनें ॥ अवघेंकोंदाटेचैतन्य ॥ जी
वशीवखंडण ॥ होयतेरेंचिंतीतां ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेयाचि
भावें ॥ आम्हीधालोंतुझ्यानावें ॥ सुखेंहोतोजीवें ॥ भ
लतेयातीभलतैसे ॥ ६ ॥ ॥ ४३२२ ॥
मौनकांधरिलेंविश्वाच्याजीवना ॥ उत्तरवचनादेईमा
झ्या ॥ १ ॥ तूंमाझेंसंचिततूंचिपूर्वपुण्य ॥ तूंमाझेप्राचीन
पांडुरंगा ॥ २ ॥ तूंमाझेंसत्कर्मतूंमाझेस्वधर्म ॥ तूंचीनि
त्यनेमनारायणा ॥ ३ ॥ कृपावचनाचीवाटपाहातसे ॥
करुणावोरसेबोलकांहीं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेप्रेमळाच्या
प्रियोत्तमा ॥ बोलसर्वोत्तमामजसवें ॥ ५ ॥ ४३२३ ॥
कायकरूंआतांधरुनियांभीड ॥ निःशंकहेंतोंडवाज
वीलें ॥ १ ॥ नव्हेकोणीजगींमुकियाचाजाण ॥ सार्थ
कलाजोननव्हेहीत ॥ २ ॥ आलेंतेंउत्तरबोलोंस्वामीस
वें ॥ धीटनीटजीवेंहोउनीयां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमनासम
र्थासिगांठी ॥ घालावीहेमांढीथापटोनी ॥ ४ ॥ ४३२४ ॥
माझीयातोजीवेंघेतलासेसोस ॥ पाहेतुझीवासभेटा
वया ॥ १ ॥ मातेवीणबाळनमानीआणिका ॥ सर्वका

ळधोकास्तनपानीं ॥ २ ॥ वोसंगानिघाल्यावांचोनिन
राहे ॥ त्याचेआर्तमानपुरवीतसे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमाते
भक्तांतूंकृपाळ ॥ गिळीयेलेज्वाळवनांतरीं ॥ ४ ॥

॥ ४३२५ ॥

ऐसामीपामरपारनाहींअंत ॥ परीकृपावंतभावीकां
चा ॥ १ ॥ दुर्जनांचांडाळांकरींनिर्दळण ॥ करींसंरक्ष
णअंकिताचें ॥ २ ॥ भक्तमाझेसखेजिवलगसांगाती॥
सर्वांगत्याप्रतीवाढवीन ॥ ३ ॥ पीतांबरछायाकरीन
त्यांवरी ॥ सदात्यांचेंघरींदारींउभा॥ ४॥ माझेभक्तमज
सदाजेरातले ॥ त्यांघरींघेतलेधरणेम्यां ॥ ५ ॥ कोठेंहें
वचनठेविलेंयेवेळे ॥ तुकाम्हणेडोळेझांकीयेले ॥६॥

॥ ४३२६ ॥

भ्रतारासीभार्याबोलेगुजगोष्टी ॥ मजऐसीकष्टीनाहीं
दुजी ॥ १ ॥ अखंडतुमचेधंद्यावरीमन ॥ माझेतोहेळ
णकरितिसर्व ॥ २ ॥ जोडितसातुम्हीखातियेरचोरे ॥
माझींतवपोरेंहळहळिती ॥ ३ ॥ तुम्हाव्यालीमाझेडाइ
होपेटली ॥ सदादुष्टबोलीसोसवेना ॥ ४ ॥ दुष्टतीनण
दुलीसदाद्वेषकरी ॥ नांदोंमीसंसारींकोण्यासुखें ॥ ५ ॥
भावादीरकांहींधडहीनबोले ॥ नांदोंकोणाखालेंकैसी
आतां ॥६॥ माझ्याअंगसंगेंतुम्हासिविश्रांती ॥ मगध
डगतीनाहींतुमचि ॥ ७ ॥ ठाकतठमकतजीवमुठीधरू
नी ॥ परितुम्हीअझुनीनधरालाज ॥ ८ ॥ वेगळेनिघ
तांसंसारकरीन ॥ नाहींतरीप्राणदेतेंआतां ॥ ९ ॥ तुका

म्हणेझालाकामाचाअंकित॥ सांगेमनोगततैसावर्ते॥
॥१०॥ ॥४३२७॥
कामाचाअंकितकातितेंप्रार्थीत ॥ तूंकांवोदुश्चितनीरं
तर॥ १ ॥माझेमायबापबंधुहोबहीण॥तुजकरितिशी
णत्यागीनमी॥२॥त्यांचेंजरीतोंडपाहेनमागुता॥तरीम
जहत्याघडोतुझी ॥ ३ ॥ सकाळींउठोनवेगळानिघेन॥
वाहातोंतुझीआणनिश्चयेसी ॥ ४॥वेगळानिघतांघडि
नदोरेचूडा॥तूंतवमाझाजोडाजन्माचाकीं॥५॥तायीत
सांखळीगळ्याचीदुल्लडी॥बाजुबंदजोडीहातसर ॥६॥
वेणीचेहिनगसर्वहीकरीन ॥ नकोधरूंशीणमनींकां
हीं॥ ७॥ नेसावयासाडीसेलारीचुनडी ॥ अंगाचीकां
चोळीजाळियाफुलें ॥ ८॥ तुकाम्हणेकेलारांडेनेंगाढ
व ॥ मनासर्वधांवघालीतसे ॥ ९ ॥ ॥४३२८॥
उजळीताउजळदीपकाचीवाती ॥ स्वयंभतेज्योतीहीर
याअंगीं॥१॥येकींमहाकष्टेंमेळविलेंधन॥येकासीजत
नदैवयोगें ॥ २ ॥ परिमळेंकेलेंचंदनाचेंचिह्न ॥ निवडी
तेभिन्नगाढवतो॥३॥ तुकाम्हणेजयाअंगींनामठसा॥
तोतरेसहसाबंधहोय॥४॥ ॥४३२९॥
बारावर्षेंबाळपण ॥ तेंहीवेंचीलेंअज्ञान॥ १॥ तैसाज
न्मगेलावायां॥नभजतांपंढरीराया॥ २॥बाकीराहिली
अठ्याऐंसी ॥ तीसवेंचलेकामासी ॥ ३ ॥ बाकीउर
लीअठ्ठावीस ॥ देहगेहविसरलास ॥ ४॥ तुकाम्हणेऐ
साझाडा॥ संसारहाआहेथोडा॥५॥ ॥४३३०॥

सोबळातोझाला ॥ अंगिकारदेवेंकेला ॥ १ ॥ येरकरी
तीभोजन ॥ पोटपोसायादुर्जन ॥ २ ॥ चुकलाहाभार ॥
तयाचीचवेरझार ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदास ॥ झालातया
नाहींनाश ॥ ४ ॥ ॥ ४३३१ ॥
आजीशिवलामांग ॥ माझेंविटाळलेअंग ॥ १ ॥ यासी
घेऊंप्रायश्चित्त ॥ विठ्ठलविठ्ठलह्रदयांत ॥ २ ॥ झालीक्रो
धासीभेटी ॥ तोंडावाटेनर्कलोटी ॥ ३ ॥ अनुतापीनाहूं ॥
तुकाम्हणेरवीपाहूं ॥ ४ ॥ ॥ ४३३२ ॥
ठावतुम्हापाशीं ॥ झालाआतांह्रषीकेशी ॥ १ ॥ नलगे
जागावेंसतत ॥ येथेस्वभावेंहेनीत ॥ २ ॥ चोरट्याशी
थारा ॥ येथेंकैंचाजीदातारा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमन ॥ आ
तांझालेंसमाधान ॥ ४ ॥ ॥ ४३३३ ॥
पाळीयेलेलळे ॥ माझेविठ्ठलेकृपाळे ॥ १ ॥ बहुजन्माचे
पोसणे ॥ सरतेपायांपाशींतेणें ॥ २ ॥ सवेंदिल्हीलागो ॥
भातेआवडीचेमागो ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभिन्न ॥ नाहींदि
सोंदिल्हेंक्षण ॥ ४ ॥ ॥ ४३३४ ॥
जोयागेलापंढरपुरा ॥ आणिकयात्रानमानीतो ॥ १ ॥
सुलभमायपंढरीराणा ॥ पुरवीखुणाअंतरीच्या ॥ २ ॥
जन्मांतरींच्यापुण्यरासी ॥ वारीत्यासीपंढरीची ॥ ३ ॥
बाहेरयेतांप्राणफुटे ॥ रडेदाटेगहिंवरे ॥ ४ ॥ दधीमंगळ
भोजनसारा ॥ म्हणतीकरामुरडीव ॥ ५ ॥ मागुताहीपा
वोठाव ॥ पंढरीरावदर्शनें ॥ ६ ॥ तुकाम्हणेभूवैकुंठ ॥
वाळवंटभीवरा ॥ ७ ॥ ॥ ४३३५ ॥

नमिळतीयेकायेक ॥ जयेनगरीचेलोक ॥ १ ॥ भलींते
थेराहोंनये ॥ क्षणेहोइलनकळेकाय ॥ २ ॥ नकरितांअ
न्याय ॥ वळेकरीतीउपाय ॥ ३ ॥ नाहींपुराणाचीप्रीती ॥
ठाईंठाईंपंचाइती ॥ ४ ॥ भल्याबुध्यामारी ॥ होताकोणी
निवारी ॥ ५ ॥ अविचाराहातीं ॥ देउनीप्रजानागवीती
॥ ६ ॥ तुकाम्हणेदरी ॥ सुखेंसेवावीतबरी ॥ ७ ॥ ४३३६
शिकवणनाकझाडी ॥ पुढीलजोडीकळेना ॥ १ ॥ निर
यगांवींभोगदेता ॥ तेथेसत्ताआणिकांची ॥ २ ॥ अव
गुणाचासांठाकरी ॥ तेचिघरींजीवासी ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेजडबुद्धि ॥ कर्मशुद्धीसांडवी ॥ ४ ॥ ॥ ४३३७ ॥
गोपिचंदनमुद्राधरणे ॥ आम्हालेणेवैष्णवां ॥ १ ॥ मिर
ऊंअळंकारलेणे ॥ हेभूषणेंस्वामीचीं ॥ २ ॥ विकलातो
सर्वेंजीवें ॥ येकाभावेंयेकवीध ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेशूरझा
लों ॥ बाहेरआलोंसंसारा ॥ ४ ॥ ॥ ४३३८ ॥
विषयाचेलोलंगत ॥ हेफजितहोतील ॥ १ ॥ नसरेयेथे
यातिकुळ ॥ शुद्धमूळबीजव्हावें ॥ २ ॥ शिखासूत्रसोंग
वरी ॥ दुराचारींदंडपावे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेअभीमान ॥ ना
रायणानसोसे ॥ ४ ॥ ॥ ४३३९ ॥
वडिलींदिल्हेंभूमिदान ॥ तेंजोमागेअभीलाषून ॥ १ ॥
अग्रपूजेअधिकारी ॥ श्रेष्ठदंडयमाघरीं ॥ २ ॥ उभय
कूळसमवेत ॥ नरकींप्रवेशेअद्भूत ॥ ३ ॥ तप्तलोहाभे
टी ॥ तुकाम्हणेकल्पकोटी ॥ ४ ॥ ॥ ४३४० ॥
लटकिग्वाहिसभेआंत ॥ देतापतीतआगळा ॥ १ ॥ कुं

भपाकींवस्तीकरूं ॥ होयधूरुकुळेंसी ॥ २ ॥ रजस्वलारु
धिरश्रवे ॥ तेंचियावेंत्येषेसीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेजन्माआ
ला ॥ काळझालाकुळासी ॥ ४ ॥ ॥ ४३४१ ॥
आचरेदोषनधरीधाक ॥ परीपाकदुःखाचा ॥ १ ॥ चांडा
ळतोदुराचारी ॥ अंगिकारीकोणत्या ॥ २ ॥ नव्हेसंतान
वोसघर ॥ अंधःकारकुळासी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेत्याचें
दान ॥ घेतांपतनदुःखासी ॥ ४ ॥ ॥ ४३४२ ॥
किविलवाणाझालाआतां ॥ दोषकरितांनविचारी ॥
॥ १ ॥ अभीलाषीनारीधन ॥ झकविजनलटीकेची ॥
॥ २ ॥ विश्वासियाकरितांघात ॥ नधरीचित्तकांटाळा
॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनाहींआला ॥ वृथागेलाजन्मासी ॥ ४ ॥
॥ ४३४३ ॥
घेऊंनयेतैसेंदान ॥ ज्याचेंधनअभीलाषी ॥ १ ॥ तो
येथेकामानये ॥ नरकींजायम्हणोनी ॥ २ ॥ विकीस्नानसं
ध्याजप ॥ करीतपपुढीलाचे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदांभीक
तो ॥ नरकींजातोस्वइछा ॥ ४ ॥ ॥ ४३४४ ॥
सदानामघोषकरीहरीकथा ॥ तेणेसदाचित्तासमाधा
न ॥ १ ॥ सर्वसुखव्यालोंसर्वअळंकार ॥ आनंदेंनिर्भ
रडुल्लतसे ॥ २ ॥ असोआतांकोठेआठवहीनाहीं ॥
देहिचवीदेहींभोगूंदशा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हीझालों
अग्नीरूप ॥ लागूनदीपपपंपुण्यअंगीं ॥ ४ ॥ ४३४५ ॥
आपणतोअसा ॥ समर्थजीह्रषिकेशा ॥ १ ॥ कराकरा
बुझावणीं ॥ कायविलंबवचनीं ॥ २ ॥ हेगेऐसेम्हणा ॥ ३

ठोनलागेचरणा ॥३॥ घेवोनियांसुखें ॥ नाचेतुकाकव
तुकें ॥ ४ ॥ ॥४३४६॥

वरीवरीबोलेयुद्धाचीयागोष्टी ॥ परसैन्यभेटीनाहींझा
ली॥ १ ॥ पारख्याचेभारपाहोनियांदृष्टी ॥ कांपतसेपोटीं
थरथरा ॥ २ ॥ मनाचाउदाररायाचाझुंझार ॥ फिरंगी
चामारमारीतसे ॥ ३ ॥ धन्यत्याचीमायधन्यत्याचा
बाप ॥ अंगेंअनुतापहरिनामे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेसाधु
बोलेखर्गधार ॥ खोचतेंअंतरदुर्जनाचें ॥ ५ ॥

॥४३४७॥

पाहासीविठ्ठलाकायमाझाअंत ॥ झालोंशरणागततु
जदेवा॥ १ ॥ करींअंगीकारराखेपायांपासी ॥ झणेदि
सोंदेशीकीविलवाणें ॥ २ ॥ नाहींऐकीलिकींमागेंऐसी
मात ॥ ज्यात्वांशरणागतउपेक्षीलें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमा
झाधरींअभीमान ॥ अससीतूंदानशूरदाता ॥ ४ ॥

॥४३४८॥

गंधर्वनगरींक्षणयेकरहावें ॥ तेंच्चिपैंकरावेंमूळक्षेत्र॥ १
खपुष्पाच्चिपुजाबांधोननिर्गुण॥ लक्ष्मीनारायणातोष
वावे ॥ २ ॥ वंध्येच्यापुत्राचालग्नाचासोहळा ॥ आपु
लियाडोळांपाहावेगीं ॥ ३ ॥ मृगजळापोहीघालोनिस
ज्ञाना॥ तापलीयाजनातोषवावे ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमि
थ्यादेहइंद्रियकर्म॥ ब्रम्हार्पणब्रह्महोयबापा॥ ५॥

॥४३४९॥

तुकाम्हणविलादास ॥ केलीउच्छिष्टाचीआस ॥ १ ॥

मुखीं घालावा कवळ ॥ जरीतूं होसील कृपाळ ॥ २ ॥
सीण भाग माझा पुसें ॥ तुका म्हणे न करि हांसें ॥ ३ ॥
॥ ४३५० ॥
काय मागों हें कोणासी ॥ ज्यासी मागों तो मज पासीं ॥
॥ १ ॥ थोर पद हें इंद्राचें ॥ तें हि शास्वत नाहीं त्याचें ॥ २ ॥
मागों जरी पद वैकुंठ ॥ तें तव येक देसी करंट ॥ ३ ॥ मा
गों जरी ध्रुवपद ॥ त्यासी लागला हा चीछंद ॥ ४ ॥ आयु
ष्य मागों चिरंजीव ॥ जीवा मरण नाहीं स्वभावें ॥ ५ ॥
तुका म्हणे येक मागें ॥ येकपण तें न भंगे ॥ ६ ॥ ४३५१ ॥
काय मागों आम्ही गुंतलों कशानी ॥ पुढें वाहो मनीं धा
कदेवा ॥ १ ॥ कीर्ति चराचरीं अहे तैसी आहे ॥ भटानीं याका
यद्यावें आम्हा ॥ २ ॥ घेऊनि धरणें बैसति उपवासी ॥ हाट
न आम्हासीं नाहीं तैसा ॥ ३ ॥ तात ढीत यानें केली वीटंबणा
॥ आम्हा नारायणा काय उणें ॥ ४ ॥ नाहीं मुक्ति चाड वास
वैकुंठींचा ॥ जीवभाव आम्ही चा देऊं तुज ॥ ५ ॥ तुका म्हणे
काय मानेल तें आतां ॥ तूं घेईं अनंता सर्व माझें ॥ ६ ॥
॥ ४३५२ ॥
जरी न भरे चीपोट ॥ तरी से ऊंदर कूट ॥ १ ॥ परी न घालीं
तुज भार ॥ हाची आमचा निर्धार ॥ २ ॥ तुझें नाम अमोली
क ॥ नेणती हे ब्रह्मादिक ॥ ३ ॥ ऐसें नाम तुझें खरें ॥ तुका
म्हणे भासे पूरें ॥ ४ ॥ ॥ ४३५३ ॥
दासीचा जो संग करी ॥ त्याचे पूर्वज नर्कद्वारीं ॥ १ ॥ ऐसें
सांगों जातां जना ॥ नये कोणाची ये मना ॥ २ ॥ बरें बि

चारूनीपाहें॥ तुजअंतींकोणआहे ॥ ३॥ तुकाम्हणेरां
ढलेंका॥ अंतींजासीलयमलोका॥ ४॥ ॥४३५४॥
गुळसोढोनिगोडीघ्यावी॥ मीठसांडोनीचवीचाखावी
॥ १ ॥ ऐसाप्रपंचसांढोनिद्यावा ॥ मगपरमार्थजोढा
वा॥२॥ साकरेचानव्हेऊस॥आम्हाकैंचागर्भवास॥३॥
बीजभाजुनिकेलीलाही ॥ जन्ममरणआम्हानाहीं ॥
॥ ४ ॥ आकारासीकैंचाठाव ॥ देहप्रत्यक्षझालावाव ॥
॥ ५ ॥ तुकाम्हणेअवघेंजग ॥ सर्वांघटींपांडुरंग ॥ ६ ॥
॥४३५५॥
आमुचेदंडवतपायावरीडोई॥ व्हावेंउतराईहोऊनीयां
॥ १ ॥ करालतेंकायनव्हेजीविठ्ठला ॥ चित्तद्यावेंबोला
बोबडीया ॥ २ ॥ तुकाम्हणेआम्हीलढिवाळेअनाथें॥
म्हणउनिदीनानाथेंसांभाळावें॥ ३ ॥ ॥४३५६॥
भाग्यवंतआम्हीविष्णुदासजगीं ॥ अभंगप्रसंगींधैर्य
वंत ॥ १ ॥ नाहींतेपुरवितआणोनिजवळी॥ गाउनि
माउलीगीतसुखें ॥ २ ॥ प्रीतिअंगींअसेसदासर्वका
ळ॥ बोळलींसकळसुखेंठाई ॥ ३ ॥ आपुल्यास्वभावें
जेथेजैसेंअसों॥ तेथेतैसेंदिसोसाजिरेंचि ॥ ४ ॥ वास
नेचाकंदउपढिलेंमूळ॥ दूरितेंसकळनिवारिलीं॥ ५॥
तुकाम्हणेभक्तजनचीमाउली ॥ करीलसाउलीविठ्ठल
आम्हा ॥ ६ ॥ ॥४३५७॥
तीर्थेंफलतीकाळेंजन्मेंआगळिया॥संतदृष्टीपायाहेळा
मात्रें॥ १ ॥ सुखाचेसुगमवैष्णवांचेपाय॥ अंतरींचा

जायमहाभेव ॥ २ ॥ काळेहिनसरेतपेंसमाधान॥ कथे
मूढजनसमाधिस्थ ॥ ३ ॥ उपमाद्यावयासांगतांआणी
क ॥ नाहींतिहींलोकधुंडाळितां ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेमीतों
राहियेलोंसुखें ॥ संतसंगेंदुःखेंनासावया॥५॥ ४३५८
संतजनामाजीयावयाकरुणा ॥ म्हणउनीदीनहीनझा
लों॥ १ ॥नेणेयोगयुक्तिनाहींज्ञानमती॥गातसेंहोगीति
पांडुरंग ॥ २ ॥ भावभक्तीनेणेतपअनुष्ठान॥करितोंकी
र्तनविठोबाचें ॥ ३ ॥ ब्रह्मज्ञानध्याननकळेधारणा ॥ ये
कानारायणावांचुनियां॥ ४॥ तुकाम्हणेमाझाविठोबा
सीभार ॥ जाणेहाविचारतोचिजाणे ॥ ५ ॥ ४३५९ ॥
ऐसेंकायउणेझालेंतुजदेवा ॥ भावेवीणसेवाघेसीमा
झी ॥ १ ॥ कायमजनलगेद्यावयामुशारा ॥पाहावेंदा
ताराविचारूनी ॥ २ ॥ करितोपाखांडजोडोनिअक्षरें॥
नव्हेज्ञानखरेंभक्तिरस ॥ ३ ॥ गुणवादतुझेनयोलवेवा
णी॥ आणिकसळणीवादसांगों ॥ ४ ॥ तरीआतांमज
राखेंतुझेपायीं ॥ देखिसीलकांहींप्रेमरस ॥ ५ ॥ तुका
म्हणेतुजहांसतीललोक ॥ निष्कामसेवकम्हणोनियां
॥ ६ ॥ ॥ ४३६० ॥
भोंदावयामिषघेउंनिसंतांचे ॥ करीकुटुंबाचेंदास्यस
दा ॥ १ ॥ मनुष्याचेपरीबोलेरावाकरी ॥ रंजविनर
नारीजगामध्यें ॥ २ ॥ तिमयाचाबैलकरिशिकविले ॥
चित्रिचेंबाहुलेंगोष्टीसांगे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवाजळोहे
महंती॥ लाजनाहींचित्तींनिसुंगाचे॥४॥ ॥४३६१॥

अंगींघेउनियांवारेदयादेती॥तयाभक्ताहातींचोटआहे॥ १ ॥ देव्हारावैसोनिहालवितीसूपें ॥ ऐसिपापीपापेंलिंपताती ॥ २ ॥येकिवेकिन्यायहोतसेप्रचीत॥ तेणेंलोकसमस्तभुलताती ॥ ३ ॥ तयाचेस्वाधीनदेवतें असति॥ तरीकांमरतीत्यांचींपोरें॥ ४॥ तुकाम्हणेपाणीअंगाराजयाचा॥ भक्तकान्होबाचातोहिनव्हे॥ ५॥

॥४३६२॥

कोणायेकाचियापोरेंकेलीआळी ॥ ठावीनाहींपोळीमागेदेकी॥ १ ॥ बुझाविलेहातींदेऊनिखापर॥ छंदकरकरवारियेली॥ २॥ तैसेंनकोकरूंमजकृपावंता॥ कायनाहींसत्तातुझेहातीं॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमायबाळाचेंउचित॥ करावेंस्वहितबाळकाचें॥४॥ ॥ ४३६३॥

पंढरीचेंदेवतभजाएकभावें ॥ कायावाचाजीवेंशरणत्याशी॥ १ ॥मनींध्यानकरीअहंताधरूनी॥तयाचक्रपाणीदूरठेला॥२॥मानअभीमानसांडोनियांद्यावे॥भव्यानीचव्हावेंतेव्हांप्राप्ति॥३॥तुकाम्हणेहेंचिकोणासीसांगावें॥सादरहोउनिभावेंभजेदेवा॥ ४ ॥॥४३६४॥

अधमाचेंचित्तअहंकारीमन॥ उपदेशेंसीणतयाकेला॥ १ ॥ पापियाचेंमननकरीआचार॥ विधवेसीशृंगारव्यर्थकेला ॥ २ ॥ अधमाचेंचित्तदुश्चितऐकेना॥ वायांशीणमनाकरूंकाय॥ ३॥ गर्दभासीदिल्हीचंदनाचीउटी॥ केशरललाटींसूकराच्या ॥ ४ ॥ पतिवंचकेशीसांगतांउदंड ॥ प्रीतेपाषांढतीचेमनीं ॥ ५॥ तुकाम्ह

णेतैसेअभाविकासांगतां ॥ वाउगातोचित्ताशीणहो
य॥६॥ ॥४३६५॥
कीतिउपदेशकरावाखळाशी ॥ नावडेतयासीवरेंकां
ईं॥ १ ॥ शुद्धहेवासनानाहींचांडाळाची॥ होळीआयु
ष्याचीकेलीतेणें॥ २ ॥नाहींशुद्धभावनाइकेवचन॥आ
पणाआपणनाडियेलें॥ ३॥तुकाम्हणेत्यासकायव्याली
रांड॥ करितोबडबडरात्रंदिवस॥ ४॥ ॥४३६६॥
संतदेखोनियांस्वयेंदृष्टीटाळी ॥ आदरेंन्याहाळीपरस्त्री
सी॥ १ ॥ वीटयेकर्णासीसंतवाक्यामृता ॥ स्त्रीशब्दऐ
कतांनिवेकर्ण॥ २ ॥ कथेमाजीनीजवाढेनित्यक्षणीं॥
स्त्रीयेचेकीर्तनींप्रेमेंजागे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीक्रोधा
सीनयावें॥ स्वभावाकरावेंकायकोणी॥ ४ ॥४३६७॥
मणिपडिलादाढसीमकराचेतोंडीं ॥ सुखेंहस्तेंचिकाढ
वेलप्रौढी॥ १ ॥ परियामूर्खाचेंचित्तबोधवेना ॥ दुग्धें
कर्मींच्यापाळेवेलसेना॥ २ ॥ सकळपृथ्वीहिंडतांकदा
चित्त॥ शशशृंगाचीप्राप्तिहोयतेथें॥ ३ ॥ अतिप्रयत्नें
गाळितांवाळुवेतें॥ दिव्यतेलाचिप्राप्तिहोयतेथें॥ ४ ॥
अतिकोपेंखवळलाफणिपाही ॥ धरूंयेतोमस्तकींपुष्प
प्रायी॥ ५॥ पाहांब्रह्मानंदेंचियेकवेळा ॥ महापातकि
तोतुकामुक्तकेला॥ ६॥ ॥४३६८॥
भोळेभाविकहेजुनाटचांगले ॥ होयतैसेकेलेभक्तिभा
वें॥ १ ॥ म्हणवोनिचिंतानाहींआम्हादासा ॥ नभ्योंग
र्भवासाजंन्मकर्मा॥ २ ॥आपुलियाइच्छाकरूंगदारो

ळ ॥ भोगूंसर्वकाळसर्वसुखें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआम्हादे
वाचीसांगात ॥ नाहींविसंबतयेरयेरा ॥ ४ ॥ ४३६९ ॥
आतांतरीमाझीपरिसाविविनंती ॥ रखुमाइच्यापति
पांडुरंगा ॥ १ ॥ चुकलियाबाळानमारावेंजीवें॥ हिततें
करावेंमायबापें ॥ २ ॥ तुकाम्हणेतुझाम्हणतातिमज ॥
आतांआहेलाजहेचितूम्हा ॥ ३ ॥ ॥ ४३७० ॥
नाहींबळयोगअभ्यासकराया ॥ नकळेतेक्रियासाध
नाची ॥ १ ॥ तुझीयेभेटीचेंप्रेमअंतरंगीं ॥ नाहींबळअं
गींभजनाचें ॥ २ ॥ कायपांडुरंगाकरूंबाविचार ॥ स्फुर
तेंअंतरभेटावया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसांगावडिलपणबु
द्धी ॥ तुजविणदयानिधीपुसोंकोणा ॥ ४ ॥ ४३७१ ॥
जीहींतुझीकासभावेंधरियेली ॥ त्याचिनाहींकेलीसां
डीदेवा ॥ १ ॥ कायमाझाभोगआहेतोनकळे ॥ सुखेंतु
म्हीडोळेझांकियेले ॥ २ ॥ वारंवारतूजसारिखेचिजन ॥
नाहींथोरलाहानतुजपासीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमागेंआपं
गिलेभक्तां ॥ माझीयासंचिताकृपानये ॥ ४ ॥ ४३७२ ॥
कोणतेंकारणराहिलेंयामूळें ॥ तेंम्यांतुजबळेंकष्टवावें ॥
॥ १ ॥ नाहींजातजीवनाहिहोतहानी ॥ सहजतेंमनींआ
ठवलें ॥ २ ॥ नाहींचित्तकांहींमरतउपवासी ॥ अथवा
त्याम्हैसीगाईव्हाव्या ॥ ३ ॥ हेतोंतुजकळोंयेतसेअंतरीं ॥
लापणिकवरीसाचभाव ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेदेवानासिवं
तासाठीं ॥ पायासवेंतूटीकरितितूझ्या ॥ ५ ॥ ४३७३ ॥
पाहावयाजरीतुझाबोलेअंत ॥ तरीमाझेजातडोळेदे

वा ॥ १॥ स्तंभींतुजनाहींघातलेंप्रल्हादें॥ आपुलेआनं
देंअवतार ॥ २ ॥ भक्ताचियाकाजाजालासीसगुण॥
तुजनाहींगुणरूपनाम ॥३ ॥ ऐसाकोणदेवाअधमया
तीचा॥ निर्धारहासाचानाहींतुझा ॥ ४॥ तुकाम्हणेबो
लेंकवतुकेंगोष्टी॥ नेदियेऊंपोटींरागदेवा॥५॥४३७४
प्रगटव्हावेंहेअज्ञानवासना ॥ माझीनारायणाहीनबु
द्धी॥१॥ खाणिवाणिहोसीकाष्टींतूंपाषाणीं॥जंतुजीव
जनींप्रसिद्धहा॥२॥ज्ञानहीनतूजपाईअल्पमति॥लाहा
नहाचित्तींधरुनियां॥३॥परितूंकृपाळुहोसिदेवराणा॥
श्रीदेंतुझींजनाप्रसिद्धके॥४॥उतावीळबहुभक्तांचिया
काजा॥होसिकेशीराजातुकाम्हणे॥ ५ ॥ ४३७५॥
जरीतुजमजनसतांआधार॥ कैसाहासंसारदुऱ्हावता
॥ १ ॥ ऐसाबळीकोणहोईलपुरता ॥ जोहेवारीचिंता
आशापाश ॥ २॥ मायामोहोफांसालोकलाजबेडी॥
तुजविणतोडीकोणयेक॥३॥ हेंतोंमजकळोंआलेंअनु
भवें॥ बरेंमाझ्याजीवेंपांडुरंगा॥४॥ तुकाम्हणेयासतूं
चिमाझागोही॥ परीभावनाहींजनलोकां ॥ ५ ॥
॥ ४३७६॥
तुजविणचाडआणिकांचीकांहीं॥ धरीनतेनाहींतूजठा
यें॥ १॥ तरणउपाययोगक्षेममाझा॥ ठेवियेलातुझ्या
पाईदेवा॥ २॥ कोणमजआळीकोणहेतातडी॥सानि
याचीघडीजायदीसे॥३॥ तुझीयानामाचेंल्यालोंसेंभू
षण॥रूपासंतजनकरीतील॥ ४ ॥ तुकाम्हणेझालाअ

नंदाचावास ॥ ऱ्हदयायानाशनाहींकर्धी ॥ ५ ॥
॥ ४३७७॥
हेंचिसुखपुढेंमागतोंआगळें॥ आनंदाचींफळेंसेवादा
न॥ १ ॥ जन्मजन्मांतरींतुझामीअंकीला॥ करुनीविठ्ठ
लादासठेवी॥ २॥ दुजाभावआडयेऊंनेदीचिंता॥ क
रावाअनंतानाशत्याचा॥३॥ अभयदेऊनीकरावेंसा
दर॥ क्षणतोविसरपडोंनेदी॥ ४ ॥ तुकाम्हणेआम्हीजे
जेइच्छाकरुं ॥ तेतेकल्पतरूपुरवीसी ॥ ५ ॥ ४३७८॥
तुजकेलियानेनव्हेअसेकाई॥डोंगराचिराईक्षणमात्रें॥१
मजयालोकांचानसाहेआघात॥ देखणेप्रचितजीवघे
ती॥ २ ॥ सहजविनोदेंबोलियेलेगोष्टी॥ आरंभींतोंपो
टींनधरावी॥ ३॥ दीनरूपमजकरावेंनेणतां॥ याहुनि
अनंताआहेतैसा॥४॥ तुकाम्हणेजेणेमजतूंभोगीसी॥
तेकरीभजनासीघाडनाहीं॥ ५॥ ॥४३७९॥
ऐसातुजभावसर्वनिरोपीला॥ तूंमजयेकलासर्वभावें
॥ १ ॥ अंतरींचीकांहेनेणसीलगोष्टी॥ परीसुखासाठीं
बोलवीशी ॥ २॥ सर्वमाझाभारतुजचालवणें॥ येथें
म्यांबोलणेंकाययेक ॥ ३ ॥ स्वभावेंसहीतहिताचेंकार
ण॥ कवतुकेंकरूननिवडीसी ॥ ४॥ तुकाम्हणेतूंहेजा
णसीगादेवा॥ तुमच्यास्वभावाअंतरींच्या ५॥४३८०
मागीतल्याचिपरतीकरा ॥ उरेंधराकांहींबाहीं ॥ १ ॥
म्हणोनिसारीलीआस॥ झोंसियासमूळतें॥ २॥माझ्या
मोहेंतुजपान्हा॥ लोटेस्तनावोरसे ॥ ३॥तुकाम्हणेआ

ळवणें ॥ माझ्यादेणेंउत्तरा ॥ ४ ॥ ॥ ४३८१ ॥
लोखंडाचेनपाहेदोष ॥ शिवोनिपरीससोनेकरी ॥ १ ॥
जैशीतैशीतरीवाणी ॥ मनाआणीमाऊली ॥ २ ॥ लेंक
राचेस्नेहगोड ॥ करीकोडत्यागूणें ॥ ३ ॥ मागेंपुढेंरीघे
लोटी ॥ सात्यखोटीकरीतसे ॥ ४ ॥ तुकाविनवीपांडुरं
गा ॥ ऐसेंसांगाआहेहें ॥ ५ ॥ ॥ ४३८२ ॥
पोटासाठींलेंकरांचिप्रौढीवाणी ॥ संतांचिवदनींनिंदाक
री ॥ १ ॥ पोटाघातलेंजेणें अन्न ॥ नम्हणेपतीतपावन
॥ २ ॥ जेणे घातलेंसंसारीं ॥ विसरलातयाहरी ॥ ३ ॥ मी
कोठीलआणिकोण ॥ हेंनकळेजयालागुन ॥ ४ ॥ तुकाम्ह
णेनरस्तुती ॥ करितोभाटत्रीजगतीं ॥ ५ ॥ ॥ ४३८३ ॥
नित्यउठोनियांजेवायाचीचिंता ॥ आपुल्यातूंहीतानाठ
वीशी ॥ १ ॥ जननीच्यापोटींउपजलासीजेव्हां ॥ चिंतातु
झीतेव्हांकेलीतेणें ॥ २ ॥ कातकालागूनमेघनित्यवर्षे ॥
तुजतोउदासकरीकेवी ॥ ३ ॥ पक्षीवनचरेंआहेनभूमिव
री ॥ तयालगींहरीउपेक्षीना ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेहरीहरना
मघेईं ॥ येणेचिउपाईंमुक्तहोय ॥ ५ ॥ ॥ ४३८४ ॥
बहुजन्मांअंतींजन्मलासिनरा ॥ देवतूंसोयराकरीआ
तां ॥ १ ॥ करींअंतांबापास्वहीताचास्वार्थ ॥ अनर्था
चाआर्तसोडींआतां ॥ २ ॥ सोडींआतांकूढीकल्पनेची
वाट ॥ मार्गआहेनीटपंढरीचा ॥ ३ ॥ पंढरीसजावेंसर्व
सुखघ्यावें ॥ रूपतेपाहावेंविटेवरी ॥ ४ ॥ विटेवरीनीट
आनंदाचाकंद ॥ तुकाम्हणेछंदनामघोष ॥ ५ ॥ ४३८५

सौरी.

नीटपाटकरुनीथाटदावीतसेतोरा॥ आपणाकडेपाहो
कोणिनीघालीबाजारा ॥ १ ॥ तीसौरीनव्हेनिकी॥ भ
क्तिवीणफीकी॥ धृ० ॥ चांगभांगकरुनीसांगदावीमा
ळामुदी॥ रुक्याआसधरुनीजीवीहालवीतीपुदी॥ २॥
थोरघरींकरीफिरीतेथेनाचेबरी ॥ जेथेनिघेरुकातेथेहा
लवीतीटीरी ॥ ३ ॥ आतमांगबाहेरीचांगसौरीनव्हेते
गे॥ तुकादासवदतसेनकरीत्याचासंग॥ ४॥ ४३८६॥
उदानुकांटपावरीचोपडुचिआसे॥ नवराराजसमिरव
तसे॥ १ ॥ जीव्हाळ्याच्याकंठींउबाळ्याच्यामोटा॥ नो
वराचोव्हाटामिरवते॥ २ ॥ तुळसीमाळनवरीचेकंठीं॥
नोवरावाटपाहे॥ ३॥ तुकाम्हणेऐशीनवऱ्याचिकथा॥
परमार्थाव्यथाबुडवीला॥ ४ ॥ ॥ ४३८७॥
आम्हीरामाचेराउत॥ वीरझुंझारबहूत ॥ १॥ मनपवन
तुरंग॥हातींनामाचीफिरंग॥ २॥वारुचालऊंचहूंखुरीं॥
घालाघालूंयमपुरी॥ ३॥ तुकाम्हणेपेणे॥ आम्हावैकुंठा
सीजाणे॥ ४॥ ॥४३८८॥
पवित्रतेंकूळपावनतोदेश॥ जेथेहरीचेदासघेतीजन्म॥
॥१॥कर्मधर्मत्यांचाझालानारायण॥त्याचेनीपावनति
न्हीलोक ॥ २ ॥ वर्णाभीमानेकोणजाहालेपावन॥ ऐ
सेंद्यासांगोनमजपासीं ॥ ३॥ अंत्यज्यादीयोनीतरल्या
हरिभजनें॥ तयाचींपुराणेंभाटझालीं॥ ४ ॥ वैश्यतुळा
धारगोरातोकुंभार ॥ धागाहाचांभाररोहीदास ॥ ५ ॥

कबीरमोमीनलतिफमुसलमान ॥ सेनान्हावीजाण
विष्णुदास ॥ ६ ॥ कान्होपात्राखेदुपिंजारितोदादू ॥ भ
जनींअभेदुहरिचेपायीं ॥ ७ ॥ चोखामेळावंकाजाती
चामाहार ॥ त्यासीसर्वेश्वरऐक्यकरी ॥ ८ ॥ नामयाची
जनीकोणतीचाभाव ॥ जेविपंढरीरावतीयेसवें ॥ ९ ॥
मैराळजनककोणकूळत्याचें ॥ महिमाननामाचेंकाय
सांगों ॥ १० ॥ यातायातिधर्मनाहींविष्णुदासा ॥ नि
र्णयहाऐसावेदशास्त्रीं ॥ ११ ॥ तुकाम्हणतुम्हीविचारावे
ग्रंथ ॥ तारिलेपतीतनेणोकीती ॥ १२ ॥ ॥४३८९॥
आलियासंसारींदेखिलीपंढरी ॥ कीर्तिमहाद्वारींवातुंतु
झी ॥ १ ॥ पताकाचेभारनामाचागजर ॥ देखिल्यासं
सारसफळझाला ॥ २ ॥ साधुसंतांचीयाधन्यझाल्याभे
टी ॥ सांपडलीतुटीमोक्षाचीहे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआतांहे
चीपैंमागणें ॥ पुढतीनाहींयेणेंसंसारासी ॥ ४ ॥ ४३९० ॥
ऐसेंकैसेझालेभोंदु ॥ कर्मकरुनीम्हणतीसाधु ॥ १ ॥ अं
गालाउनीयांराख ॥ डोळेझांकुनिकरितीपाप ॥ २ ॥
दाउनिवैराग्याचीकळा ॥ भोगीविषयांचासोहळा ॥
॥ ३ ॥ तुकाम्हणेसांगोंकीती ॥ जळोतयांचीसंगती ॥ ४
॥४३९१॥
कोणीनिंदाकोणीवंदा ॥ आम्हास्वहीताचाधंदा ॥ १ ॥
कायतुम्हापासींगरज ॥ आम्हीभजूंपंढरीराज ॥ २ ॥ तु
म्हासारीखेंचालावें ॥ तेव्हांस्वहीतामुकावें ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेह्योकांकांहीं ॥ गळादील्हाविठ्ठलपाईं ॥ ४ ॥ ४३९२ ॥

तुझेंनामदिनानाथा॥आम्हीउघडाघातलामाथा॥ १॥
आतांनधरावेंदुरी॥ बोलयेईलब्रीदावरी ॥ २॥ पतित
होतोंऐसाठावा॥ आधिकांनवीचारावा ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेतुझेपाई॥ आम्हीमीरासकेलीपाही॥४॥४३९३॥
मानूकांहींआम्हीआपुलीयाइच्छा॥ नाहींतरीसरिसारं
करावो॥ १ ॥ आपुल्याउदासआहेदेहभावी ॥ मगल
ज्याजीवींचाढनाहीं ॥ २॥ तुकाम्हणेखेळोंआम्हीसह
जलीळे॥म्हणोनिनिराळेसुखदुःखा॥ ३ ॥४३९४॥
जनाचियेमनाजावेंकाशीयेसी ॥माझीवाराणसीपां
डुरंग॥ १ ॥ तेथेभागीरथीयेथेभीमरथी॥ अधिकम्हण
तीचंद्रभागा॥ २॥ तेथेमाधवरावयेथेयादवराव॥ अ
धिकतोभावपुंडलीक ॥ ३ ॥ विष्णुपदगयातेचियेथे
आहे॥ प्रत्यक्षहेपाहेवीटेवरी ॥ ४॥ तुकाम्हणेहेचीप्रपं
चउद्धरी॥आतांपंढरपुरींघडोवास॥ ५॥ ॥४३९५॥
भक्तींरीणघेतलेंमाझें॥ चरणगाहाणआहेतुझे ॥ १॥
प्रेमव्याजदेईहरी ॥ माझाहिशोबलवकरकरीं॥ २ ॥मा
झेमीनसोडींधन॥ नीत्यकरीतोंकीर्तन ॥ ३ ॥ तुझेना
मेआहेखत॥ सुखेकरिबापंचाइत ॥ ४॥ तुकाम्हणेग
रुडध्वजा॥ यासिसाक्षीश्रीगुरुराजा॥५॥ ४३९६ ॥
फिरविलेदेउळजगामाजिख्याती॥ नामदेवाहातींदुध
प्याला॥ १ ॥ भरीयेलिहुंडीनरसिंमेहत्याची ॥ धना
जीजाठाचिशेतेंपेरी ॥ २ ॥ मिराबाइसाठींघेतांविष

प्याला॥२॥दामाजिचाझालापाडेवार॥३॥कबीराचे
मार्गीविणूंलागेशेले ॥ मूलउठवीलेंकुंभाराचें ॥ ४॥
आतांतुम्हीदयाकरापंढरीराया ॥ तुकाविनविपायावे
ळोवेळां॥५॥ ॥४३९७॥
हेचिवेळादेवानकामागेंघेऊं ॥ तुम्हावीणजाऊंशरण
कोणा॥ १ ॥ नारायणायेरेपाहेविचारून ॥ तुजवीण
कोणआहेमज॥२॥ रात्रदिवसतूजआठऊनिआहें॥
पाहातोसीकायसत्वमाझें ॥ ३॥ तुकाम्हणेकीतीयेऊं
काकुलती॥ कांहींमायाचित्तीयेऊंद्यावी॥४॥ ४३९८
वंशावनाकेलेंसाकरेचेंभाळें॥नखंडेवेगळेंकडूपण १॥
काउळ्याचेंपीलुंकौतुकेंपोसीलें ॥ नराहेउगलेंविष्ठेवी
ण॥२॥क्षेमदेतांअंगागांढ्याचिपोळी॥करावीना
दाळीमहाशब्द॥३॥तुकाम्हणेऐसेनहोतितेभले॥ घा
लितीतेघालेसाधुजना॥४॥ ॥४३९९॥
मुसळाचेंधनुनव्हेहोसर्वथा ॥ पाषाणपिळीतांरसकै
चा॥१ ॥ वांझेबोळजैसादुग्धनाहींस्तनीं ॥ गारात्या
आधणींनशीजती ॥ २॥ नवखंडपृथ्वीनपिकेमृगज
ळें॥डोंगरभेटेवळेआसमानी॥३॥ नैश्वर्यदेहतैसेते
व्हांहोयब्रह्म॥तुकाम्हणेश्रमकरुनीकाय॥४॥४४००
निरंजनींआम्हीबांधियेलेंघर॥निराकारीनिरंतरराही
लोंसे ॥ १ ॥निराभासीपूर्णझालोंसमरस ॥ अखंडऐ
क्यासपावलोंआम्ही॥२॥ तुकाम्हणेआतांनाहींअहं

पाठः— १ लाळ्याकोल्हांठ्याचाढोलपीटी.

कार॥ झालोंतदाकारनित्यशुद्ध॥३॥ ॥ ४४०१॥
पांडुरंगेंसत्यकेलाअनुग्रहो ॥ निरसुनिसंदेहोबुद्धिभेदें
१॥जीवशिवासेजरचिलीआनंदे॥ आऊटावेपदींआ
रोहण॥ २॥निजीनिजरूपींनिजविलातुका॥अनुहातें
बाळकाहालरुगाती॥३॥ ॥४४०२॥
नानामतांतरेंशब्दाचिविल्पत्ती॥पाठांतरेंहोतीवाचाळ
ते॥ १ ॥ माझ्याविठोबाचेंवर्मआहेदूरी॥कैचितेथेऊरी
देहभावा॥ २ ॥ यज्ञयागजपतपअनुष्ठान॥ राहेध्येय
ध्यानऐलीकडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेहोयउपरतिचित्ता॥
अंगींसप्रेमतायेणेलागी॥४॥ ॥४४०३॥
नाहींशब्दार्थीनवर्मआहेदूरी॥ नव्हेतंत्रींमंत्रींअनुभव
तो॥ १॥ हर्षामर्षअंगींआदळतिलाटा॥ कामक्रोधतं
टासांडीयेलें॥ २ ॥ नसरेहेभक्तीविठोबाच्यापाईं॥ उप
रतीनाहींजेथेंचित्ता॥३॥ तुकाम्हणेसुखेंदेहनिरसनें॥
चिंतनींचिंतनेंतद्रूपता॥४॥ ॥४४०४॥
शोधुनीअन्वयेंवंशवंशावळी॥ परंपराकूळीउच्चारण॥
॥ १ ॥म्हणविलेंमागेंपुढेंचालेकैसें ॥ केलासमरस्येंअ
भीषेक ॥ २ ॥ येकछत्रझळकेउन्मनीनीषाणी ॥ अनु
हातध्वनीगगनगर्जे ॥ ३॥ तुक्यास्वामीस्थापीनिजप
दवीदासां॥ करूनीउल्हासासप्रेमता ॥ ४॥ ४४०५॥
पुराणीकम्हणवीती ॥ जाणुनीकांदेतभक्षीती ॥ १ ॥
अगस्तीचेंमूत्रमळ ॥ लाउनीम्हणतीकृष्णावळ॥ २ ॥
श्रेष्ठवर्णब्राह्मणाचा ॥ संगनतुटेत्याशूद्रीचा ॥ ३॥ य

धराहिच्यापाढिदाढा ॥ लागेंतुक्याच्याहुंदाडा ॥ ४ ॥

॥ ४४०६ ॥

प्रवृत्तीनिवृत्तीचेआटुनीयांभाग॥ उतरीलेंचांगरसाय
ण ॥ १ ॥ ज्ञानाग्नीहुतांसीकडसीलवोजा ॥ आत्मसि
द्धिकाजालागुनीयां ॥ २ ॥ ब्रह्मींब्रह्मरससिद्धझालापा
क ॥ घेतलारुचीकप्रतितीमूखें ॥ ३ ॥ अनुभवअंगीं
झालासमरस ॥ साधनींनिजध्यासग्रासोग्रासीं ॥ ४ ॥
आरोग्यतातुकापावलाअष्टांगीं ॥ मिरवलारंगींनिजा
त्मरंगें ॥ ५ ॥ ॥ ४४०७ ॥

कायबाकरिसीसोंवळेंवोवळें ॥ मननाहींनिर्मळवाऊ
गेंची ॥ १ ॥ कायबाकरीसीपुस्तकांचीमोट ॥ घोकितां
ऱ्हदयस्फोटहातानये ॥ २ ॥ कायबाकरीसीटाळआणि
ऱ्मृदंग ॥ जेथेपांडुरंगनाहींनाहीं ॥ ३ ॥ कायबाकरीसी
ज्ञानआणिगोष्टी ॥ करणिनाहींपोटींबोलण्याची ॥ ४ ॥
कायबाकरीसीदंभलौकिकातें ॥ हितनाहींमातेंतुकाम्ह
णे ॥ ५ ॥ ॥ ४४०८ ॥

स्वप्नींतोहिकैसानपडसीडोळां॥ सुंदरसावळाघवघवी
त ॥ १ ॥ चतुर्भुजमाळारुळेयेकावळी ॥ कस्तूरिनिढळीं
रेखिलीसे ॥ २ ॥ शंखचक्रगळारुळेवैजयंती ॥ कुंडलेंतळ
पतीश्रवणींदोन्ही ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेस्वप्नींदावीआतांपा
य ॥ पांडुरंगमायेकृपावंते ॥ ४ ॥ ॥ ४४०९ ॥

आणिककोणापुढेंवासूंमुखसांग ॥ माझेअंतरंगकोण
जाणे ॥ १ ॥ पाहेतुजकडेयेऊनिजाऊनी ॥ पांडुरंगाम्

नींविचारावें ॥ २॥ भयचिंताअवघेउद्योगसांडिले॥
आठउनिपाउलेंअसेंतुझीं ॥ ३ ॥ नकाविसरूंमजवैकुं
ठनायका॥ विनवितोतुकाबंदीजन॥ ४ ॥ ४४१० ॥
आनंदाचाकंदगाइयेलागीतीं॥ पाहियेलाचित्तींदेवरा
व॥ १ ॥ देवरावतोहीआहेनिश्चयेसी ॥ अखंडनामा
सीबोलवीतो॥ २ ॥ बोलवितोमजकृपातोकरूनी॥ तु
काम्हणेमनींधराभाव॥ ३॥ ॥ ४४११ ॥
सातांदिवसांचाजरीझालाउपवासी॥ तरिकीर्तनासी
टाकूंनये॥ १ ॥ फुटोहामस्तकतुटोहेंशरीर॥ नामाचाग
जरसोडूंनये॥ २॥ शरीराचेहोतदोन्हितिन्हिभाग॥ प
रिकीर्तनाचारंगसोडूंनये॥३॥ तुकाम्हणेऐसामनींजो
निर्धार॥ तेथेनिरंतरदेवअसे॥ ४॥ ॥ ४४१२॥
पहिलीमाझीवोवीवोविनजगत्र॥ गाइनपवित्रपांडुरं
गा॥ १ ॥ दुसरीमाझीवोवीदुजेंनाहींकोठे॥ जनींवनीं
भेटेपांडुरंग॥ २॥ तिसरीमाझीवोवीबरीलेंदळण॥ गा
इननिधानपांडुरंग॥३॥ चौथीमाझीवोवीतिलानाहीं
ठाव॥ अवघाचिदेवजनींवनीं॥ ४॥ पाचवीमाझीवो
वीमाझीयामाहेरा॥ गाइननिरंतरापांडुरंगा॥ ५॥ सा
वीमाझीवोवीसाहाहिआटले॥ गुरुमूर्तिभेटलेपांडुरंग
॥६॥ सातवीमाझीवोवीआठवेवेळोवेळां॥ बैसलासे
डोळांपांडुरंग ॥ ७ ॥ आठवींमाझीवोवीअठ्ठाविसयु
गें॥ उभाचंद्रभागेंपांडुरंग॥८ ॥नवविमाझीवोवीसर
लेंदळण॥ चुकलेंमरणसंसारींचें ॥ ९ ॥ दाहावीमाझी

चोवीदाहाहिअवतारा ॥ नयावेंसंसारातुकाम्हणे ॥
॥ १० ॥ ॥ ४४१३ ॥
नामंआहेजयापासीं ॥ जेथेराहेतेथेकासी ॥ १ ॥ ऐसा नामाचामहिमा ॥ जाणेवाल्मिकशंकरऊमा ॥ २ ॥ नामजाणेप्रल्हादबाळ ॥ जाणेपापीअजामीळ ॥ ३ ॥ नामजाणेतोनारद ॥ नामेंध्रुवाअक्षयपद ॥ ४ ॥ नामगणीकेतेंतारी ॥ पशुगजेंद्रउद्धरी ॥ ५ ॥ नामजाणेहनूमंत ॥ जाणतातिमहासंत ॥ ६ ॥ नामजाणेंशुकमूर्ति ॥ जाणेराजापरीक्षीती ॥ ७ ॥ नामजाणेतुका ॥ नाहींसंसाराचालेखा ॥ ८ ॥ ॥ ४४१४ ॥
कितीसांगोंतरीनायकतिबटकीचे ॥ पुढेंसिंदळीचेरडतील ॥ १ ॥ नकानकाकरूंयारांडेचीसंगती ॥ नेइलअधोगतीघालीयम ॥ २ ॥ तुकाम्हणेजरीदेवींनाहींचाड ॥ म्हणउनिथोबाडफोडीकाळ ॥ ३ ॥ ॥ ४४१५ ॥
संसाराचेंवोझेंवाहातांवाहवीतां ॥ तुजवीणअनंतानाहींकोणी ॥ १ ॥ गितेमाजिशब्ददुंदुभीवागाजे ॥ योगक्षेमकाजकरीत्याचें ॥ २ ॥ चतुर्भुजाकरींवारुश्रृंगारावे ॥ सारथ्यकरावेंअर्जूनाचें ॥ ३ ॥ श्वपचअंत्यजभक्तीस्नेहझाला ॥ अचळपदींकेलाध्रुवतुका ॥ ४ ॥ ॥ ४४१६ ॥
नामासारखीकरणी ॥ हेतोनदिसेत्रिभूवनीं ॥ १ ॥ सिलंगणाचेंसोनें ॥ ठेऊंनयेतेंगाहाण ॥ २ ॥ जैशींअदित्याचिझाडें ॥ कांयत्यांचाउजेडपडे ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवा ॥ ब्रिदेंसोडोनीयांठेवा ॥ ४ ॥ ॥ ४४१७ ॥

समर्थाचेसर्वेंचह्रुतअसेहीत॥ विचारहृदयांतकरुनीपा
हें॥ १ ॥ वरकडाऐसानव्हेहासमर्थ॥क्षणेंचिघडीतसृष्टी
नाश॥ २॥ज्याचिकृपाहोतांआपणाऐसेंकरी॥उरोंमेदी
उरीदारीद्राची॥ ३॥ ऐशालागींमनवोळंगेअहर्नीशी॥
तेणेवंद्यहोशीब्रह्मादिका॥ ४ ॥तुकाम्हणेहेंचीआहेपैंमु
द्दल॥सत्यमाझाबोलहाचीमाना॥ ५॥ ॥४४१८॥
पिकलीयाशेंदकडूपणगेलें ॥ तैंसेआम्हाकेलेंपांडुरं
गें॥ १॥ कामक्रोधलोभनिमालेठाईंची॥ सर्वआनंदा
चीसृष्टीझाली॥ २॥ आठवनाठवगेलेभावाभाव॥ जा
लास्वयमेवपांडुरंग ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभाग्ययानावेंम्ह
णीजे॥ संसारींजन्मीजेयाचीलागीं॥ ४॥ ॥४४१९॥
पर्वकाळींधर्मनकरीनासरी ॥ खर्चीराजद्वारींद्रव्यरा
शी॥ १ ॥ सोयऱ्यासींकरीपाहुणेरबरा ॥ काढितोठों
बरासंतांलागीं ॥ २ ॥ बाइलेचेंगोतआवडीनेंपोशी॥
मातापितयासीदवडीतो॥ ३ ॥ श्राद्धिकष्टीहोयसांग
तांब्राह्मण॥ गोवारमागूनसावडीतो॥ ४ ॥ नेतोपान
फुलेंवेश्येलाउदंड॥ ब्राह्मणासीखांडनदेयेक॥ ५॥ हातें
मोऱ्याशोधिकष्टकरीनाना॥देवाच्यापूजनाकंटाळतो
॥ ६ ॥सारावेळधंदाकरितांश्रमेना॥ साधूच्यादर्शना
जातांकुंथे॥ ७॥हरीच्याकीर्तनींगुंगायासीलागे॥येरवी
तोजागेउगलाची॥ ८॥पुराणींबैसायानाहींरिकामटी॥
खेळतोसोंगटींअहोरात्र॥ ९॥देवाच्याविभूतीनपाहेस
र्वथा॥ करीपानवथानेत्रभिक्षा॥ १०॥गाईलादेखोनि

बदबदांमारी ॥ घोड्याचीचाकरीगोडलागे ॥ ११॥ ब्रा
ह्मणाचेंतीर्थघेतांत्रासमोठा॥ प्रेमेंघेतोघोंटाघटघटा ॥
॥१२॥ तुकाम्हणेऐसेप्रपंचींगुंतले॥ जन्मोनिमूकलेवि
ठोबासी॥ १३॥ ॥४४२०॥
आंधळेंतेंसांगेसांगीतल्याखुणा ॥ अनुभवदेखणाप्र
गटहा॥ १ ॥ नांदणूकसांगेवडिलाचेंफळ॥ तेंकैसेंदुर्ब
ळदुःखपावे॥ २॥ तुकाम्हणेनांदेआपुल्याप्रतापें ॥ त
याचीलोकापेंस्तुतिसांगे॥ ३॥ ॥४४२१॥
आतांमीपतीतऐसासाचभावें॥ कळोंअनुभवेंआलेंदे
वा ॥ १ ॥ कायकरावेंतेंरोकडेंचिकरी॥ राहिलीतेउरी
नाहींदोघां॥ २॥ येरासमदृष्टिद्यावयाउत्तरा ॥ यासी
कायकराग्वाहीआतां ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमेलोंसांगतां
सांगतां॥ तेंचिआलेंआतांकळोंतुम्हा॥ ४॥ ४४२२॥
अज्ञानहादेहस्वरूपींभिनला॥ सर्वबोसरलादेहपात ॥
॥१ ॥ ज्ञानस्वरूपाचीसांगडीमिळाली॥ अंतरींराहीली
ज्ञानज्योती ॥ २॥ तुकाम्हणेचित्तस्वरूपींमिनलें॥ देह
वासवलेतुझ्यापायीं॥ ३॥ ॥४४२३॥
सर्वकाळडोळांबैसोनारायण ॥ नयोअभिमानआड
मधीं॥१॥धाडपडोमाझ्याथोरपणावरी॥ वाचेहरीहरी
उच्चारीन॥२॥ जळोअंतरींचेंसर्वजाणपण॥ विवादव
चनअहंतेचें ॥ ३ ॥ सकळांचरणींगळतमाझाजीव॥
तुकाम्हणेभावनाहींदुजा॥ ४॥ ॥४४२४॥
मागत्याचीकायघडतेनिराश॥ लेंकराउदासनाहींहोत

॥ १ ॥ कासयामीहोऊंउतावीळजीवीं॥ जाणतागोसा
वीसर्वआहे॥ २ ॥ झालातरीवेळकवतुकासाठीं ॥ नीर्द
यतापोटींउपजेना॥३॥तुकाम्हणेत्यासीठाउकेंउचित॥
होईलसंकेतनेमियेला ॥ ४ ॥ ॥ ४४२५॥
नाहींभ्यालोंतरीपावलोंयाठायां ॥ आम्हाआळवाया
जवळीक॥ १ ॥ सत्ताबळेंआतांमागेनभोजन॥ केलेंतें
जतनआजवरी ॥ २॥ नवनीतासाठींखांदलाहाजीव॥
थोड्यासाठींकींवकोणकरी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेताकनलगे
हेंघाटे॥ पांडुरंगाखोटेंचाळवण ॥ ४ ॥ ॥ ४४२६॥
आतांसोडवणनयेनारायणा॥ तरीनवचेंजाणाकाळा
हातीं ॥१॥ ऐसेंसांगोनियांझालोंउतरायी ॥ आणिकतें
काईमाझ्याहातीं॥ २॥ कळियाचेंमापनयेशेवटासी ॥
करितीलनाशीअंतराय ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेभयवाटतसे
जीवा ॥ धांवणीयाधांवालवकरी ॥ ४ ॥ ४४२७॥
मनायासाक्षीसीझालीसांगोंमात॥सकळवृत्तांतआप
लातो ॥ १ ॥ तुम्हापरामर्षघेतांसत्ताबळें॥ धरितांनिरा
ळेंकैसींवांचों ॥ २ ॥ मीमाझेंसांडोनियावयापसारा॥
आणिकदाताराकायकाज ॥ ३॥ तुकाम्हणेआम्हातूज
वीणयेका॥निटळलौकिकामाजीअसों॥४॥४४२८॥
संगेंवाटेशीणनघडेभजन॥त्रिविधहेजनवहुदेवा ॥ १
याचेंदुःखेंमजजन्माचाकंटाळा॥ दिसतातीडोळांना
नाछंद ॥२ ॥ येकवीधभावराहावयाठाव॥ नेदिहासंदे
हराहोचित्तीं॥ ३ ॥ शब्दज्ञानींहितनेणतीआपुलें ॥ स

त्संगेंचिभलेतुकाम्हणे ॥ ४ ॥ ॥ ४४२९ ॥
उपजोनिमरेकितीवेळोवेळां ॥ कोणाकळवळायेतो
तूझा ॥ १ ॥ म्हणऊनिधांवायेतोंकाकुलती ॥ यावें बा
श्रीपतिसोडावया ॥ २ ॥ बहुतयाकाळेंकेलेंभयाभीत
॥ येतोंगवसीतपोटासाठीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेतुम्हीदावि
तांस्वरूप ॥ माझेंकांहींपापनिरसतें ॥ ४ ॥ ॥ ४४३० ॥
हाकामारिज्याच्यानावें ॥ त्याचेंगांवचिनाहींठावें ॥
॥ १ ॥ कायगातोतेंकळेना ॥ रागआळवितोनाना ॥
॥ २ ॥ आशाधरुनियांमनीं ॥ कांहींदेईलम्हणोनी ॥ ३ ॥
वितभरपोटासाठीं ॥ तुकाम्हणेपडलीतुटी ॥ ४ ॥
॥ ४४३१ ॥
यारेनाचूंअवघेजण ॥ प्रेमभावेंपरिपूर्ण ॥ १ ॥ गाऊं
पंढरिचाराणा ॥ क्षेमदेऊंसंतजना ॥ २ ॥ सुखफुका
साठीं ॥ साधेहरिनामबोभाटीं ॥ ३ ॥ प्रेमासाठींतोउदार ॥
देतांम्हणेपात्रापात्र ॥ ४ ॥ पापेंपळालींबापुडीं ॥ काळ
झालादेशधडी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेधन्यकाळ ॥ आजिप्रे
माचासुकाळ ॥ ६ ॥ ॥ ४४३२ ॥
संतचरणींनाहींगोडी ॥ ज्याचिवीषयींआवडी ॥ १ ॥
त्यासिकेंचाभेटदेव ॥ संतचरणींनाहींभाव ॥ २ ॥ संत
सवेंअंगचोरी ॥ दृष्टिनपडोतयावरी ॥ ३ ॥ पाहेगुणदो
षसंतांचे ॥ जळोकाळेंतोंडत्याचें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेसंतसे
वा ॥ आमुच्यापूर्वजांचाठेवा ॥ ५ ॥ ॥ ४४३३ ॥
आचरणाठाव ॥ नाहींयेकविधाभाव ॥ १ ॥ आतांसां

डोनियांधांवें ॥ पायमागेंरजासवें ॥ २ ॥ सांडुनिउ
चित ॥ जातोंबारगळहित ॥ ३ ॥ नव्हेभीडेचेंकारण ॥
तुकाम्हणेऐसेजन ॥ ४ ॥ ॥ ४४३४ ॥
कळोंयेतेंवर्म ॥ तरीनपावतोंश्रम ॥ १ ॥ तुम्हाशीरींहो
ताभार ॥ आम्हांकैंचासवसार ॥ २ ॥ होतेंअभयदान ॥
तरीहोतोंसमाधान ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपाहें ॥ ऐसीवाटउ
भाआहें ॥ ४ ॥ ॥ ४४३५ ॥
बोलेतैसाचाले ॥ त्याचींवंदीनपाउलें ॥ १ ॥ अंगेंझाडी
नआंगण ॥ त्याचेंदास्यत्वकरीन ॥ २ ॥ त्याचाहोईन
किंकर ॥ उभाठाकेनजोडुनिकर ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेचित्तीं
देव ॥ त्याचेचरणींमाझाभाव ॥ ४ ॥ ॥ ४४३६ ॥
स्वप्नींचेंतेंधनचित्रींच्याब्राह्मणा ॥ जातकर्मजाणावां
झटीपें ॥ १ ॥ तैसेंशब्दज्ञानकरितीचावटी ॥ ज्ञानपोटा
साठींविकोनियां ॥ २ ॥ बोलाचिचकढीबोलाचाचभा
त ॥ जेऊनितोतृप्तकोणझाला ॥ ३ ॥ कागदींलीहीतां
नावाचीसाकर ॥ चाखतांमधुरगोडीनेदी ॥ ४ ॥ तुका
म्हणेतैसेंजळोज्ञानबंड ॥ यमपुरींदंडकठिणआहे ॥ ५ ॥
॥ ४४३७ ॥
लटीकाप्रपंचवांझेचीसंतती ॥ तत्त्वज्ञानभ्रांतीबाधों
नये ॥ १ ॥ सूर्यबिंबींकायअंधेररीघेल ॥ मृगजळेंबैल
नभेकायी ॥ २ ॥ तैसादृश्यभासनाढळेचिकांहीं ॥ चैत
न्यविग्रहींपूर्णकाम ॥ ३ ॥ तुकाब्रह्मानंदींअद्वैतुकब्रह्म ॥
प्रपंचबंडनदेखेडोळां ॥ ४ ॥ ॥ ४४३८ ॥

ढालतरवारेगुंतलेतीकर ॥ म्हणेमीझुंजारकैसाझुंझों ॥ ॥ १ ॥ पोटींपडदाळेशिलेटोपवोझें ॥ हेंतोझालेंदूजेंम रणमूळ॥ २ ॥ बैसवीलेंमलायेणेंअश्वावरी ॥ धांऊंप ळोंतरीकैसाआतां ॥ ३ ॥ असोनिउपायम्हणेहाअपा य ॥ म्हणेहायहायकायकरूं ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेहातोस्वयें परब्रह्म ॥ मूर्खनेणेवर्मसंतचरण ॥ ५ ॥ ॥४४३९॥

आतांबरेघरीं ॥ आपलीउरीआपणापें ॥ १ ॥ वाइटब रेंपडेदृष्टि ॥ मगकष्टीहोयीना ॥ २ ॥ बोलोंजातांवाटेबो ल ॥ वायांफोलखटपट ॥ ३ ॥ काकुलतियावेंदेवा ॥ तों तेसेवाइच्छितो ॥ ४ ॥ हिशेबाचेंखोटेंसाटें ॥ खटपटेंतुटे ना ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेकळोंआलें ॥ दुसरेंभलेंतेंनव्हे ॥ ६ ॥ ॥ ४४४० ॥

कारणापैअसतांदृष्टि ॥ कामपोटींनुपजे ॥ १ ॥ शूरमि रवीरणांगणीं ॥ मरणींचसंतोषें ॥ २ ॥ पाहिजेतोकळ वळा ॥ मगबळाकायउणें ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेउदारपणें ॥ कायउणेमनासी ॥ ४ ॥ ॥ ४४४१ ॥

कायकरूनिकरीधंदा ॥ चित्तगोविंदातुझेपाईं ॥ १ ॥ ऐशासंकल्पाचीसंधि ॥ माझेबुद्धिधरीदेवा ॥ २ ॥ कुटुं बाचातुम्हाभार ॥ मजवेव्हारनिमीत्य ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे करितांकाम ॥ हृदईंनामधरीन ॥ ४ ॥ ॥ ४४४२ ॥

आजिनव्हेकाल्हिच्याऐसें ॥ अनारिसेंपालटे ॥ १ ॥ आ तांलागवेगकरा ॥ ज्याचेधरुटाकेते ॥ २ ॥ नकासांगूं वाउगेगोष्टी ॥ चाडुलखोटीयेठाईं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमो

डामाग ॥ आपुल्यालागवेगकरुनि ॥४॥ ॥४४४३॥

खाणोरियाचेंपुसोंघर ॥ जिहीबरेंवाळीती ॥ १ ॥ सांगतीत्याजावेंवाटा ॥ धरुनिपोटामध्येंगोष्टी ॥ २ ॥ आलीगेलीहोतीठाया ॥ सत्यछायाकळती ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआपुलेंबळ ॥ युक्तिकाळकारण ॥ ४॥ ॥४४४४॥

येउनीसंसाराकायहितकेलें ॥ आयुष्यनाशीलेंशिश्नोदरा ॥१॥ विषयसेवीतांकोणतृप्तझाला ॥ इंधनींनिवालाअग्नीकोठें॥ ॥ २ ॥ देखोनिमृगजळभांबावलींवेडीं ॥ विचाराचीथडीनठाकती ॥ ३ ॥ ऐसियाजीवासीसोयनलाविसी ॥ निष्ठूरकांहोसीकृपाळुवा ॥४॥ तुकाम्हणेदेवाअगाधपैंथोरी ॥ सर्वांचेअंतरींपुरलासी॥५॥ ॥४४४५॥

येउनीनरदेहाविचारावेंसार ॥ धरावापैंधीरभजनमार्गें ॥ १ ॥ चंचळचित्तासीठेवोनियांठाईं॥ संतांचियेपाईंलीनव्हावें ॥ २ ॥ भावाचापैंहातधरावानिश्चयें ॥ तेणेंभवभयदेशधडी ॥ ३ ॥ नामापरतेंजगींसाधनसोपेंनाहीं ॥ आवडीनेंगाईंसर्वकाळ॥ ४॥तुकाम्हणेधन्यवंशत्यानराचा॥ऐसानिश्चयाचामेरुझाला॥५॥४४४६

षडरसींरांधीलेंखापरींघातलें॥चोहटांठेविलेंमध्यरात्री ॥ १ ॥ त्यासिसदाच्यारीलोकनशीवती॥ श्वानासीनिश्चितीफावलेंतें ॥ २॥ तैसेंदुष्टकर्मझालेंहरिभक्ता ॥त्यागिलीममताविषयशक्ती ॥ ३ ॥ इहपरलोकउभयविटाळ॥ मानितीकेवळहरीचेभक्त ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेदेवा

आवडेहेसेवा ॥ अनुदिनींव्हावापूर्णहेतु ॥५॥४४४७॥
बीजजाळुनकेलीलाही ॥ आम्हाजन्ममरणनाहीं ॥१॥
आकारासीकैंचाठाव ॥ देहप्रत्यक्षझालादेव ॥ २ ॥ सा
करेंखानव्हेऊंस ॥ आम्हांकैंचागर्भवास ॥ ३ ॥ तुकाम्ह
णेअवघायाग ॥ सर्वांघटींपांडुरंग ॥ ४ ॥ ॥४४४८॥
वैकुंठाचादेवआणिलाभूतळा ॥ धन्यतोआगळापुंडली
क ॥ १ ॥ धारिष्टधैर्याचावरिष्ठभक्तांचा ॥ पवित्रपुण्या
चायेकनिष्ठ ॥ २ ॥ पितृसेवापुण्यलाधलेंनिधान ॥ ब्र
ह्मसनातनअंगसंगें ॥ ३ ॥ अंगसंगेंरंगेंक्रीडाकरीजाणा ॥
ज्याघरींपाहुणावैकुंठींचा ॥ ४ ॥ धन्यत्याचीशक्तिभक्ती
चीहेख्याति ॥ तुकाम्हणेमुक्तिपाईलोळे ॥ ५ ॥ ४४४९ ॥
मृगाचियेअंगींकस्तुरीचावास ॥ असेज्याचात्यासनसे
ठावा ॥ १ ॥ भाग्यवंतघेतीवेंचोनियांमोलें ॥ भारवाही
मेलेवाहातांवोझें ॥ २ ॥ चंद्रामृतेंतृप्तिपारणेंचकोरा ॥
भ्रमरासीचारासुगंधाचा ॥ ३ ॥ अधिकारीयेथेघेतीहा
तवटी ॥ परीक्षवंताद्दष्टिरत्नजैसें ॥ ४ ॥ तुकाम्हणेकाय
आंधळियाहातीं ॥ दिल्हेंजैसेंमोतींवायांजाय ॥ ५ ॥
॥४४५०॥
रक्तश्वेतकृष्णपीतप्रभाभिन्न ॥ चिन्मयअंजनसुदलेंडो
ळां ॥ १ ॥ तेणेंअंजनगुणेंदिव्यदृष्टीझाली ॥ कल्पनानिवा
लीद्वैताद्वैतीं ॥ २ ॥ देशकाळवस्तुभेदमावळला ॥ आ
त्मानिर्वाळलाविश्वाकार ॥ ३ ॥ नझालाप्रपंचझाला
परब्रह्म ॥ अहंसोहंब्रह्मआकळलें ॥ ४ ॥ तत्त्वमसि

याब्रह्मानंदसांग ॥ तेचिझालाअंगेंतुकाआतां ॥ ५ ॥
॥ ४४५१ ॥

नमगेनमगेनमगेहरिवीण ॥ नमगेनमगेशामकोण्ही गे ॥ १ ॥ तळमळकरितैसाजीवजळावीणमासा ॥ दिसतेहेतैसादिशावोसावो ॥ २ ॥ नाठवेभूकताहान विकळझालेंमन ॥ घडिजायेप्राणयुगायेकीवो ॥ ३ ॥ जरीतुम्हीनोळखासांगतोआयिका ॥ तुकयाबंधूचास्वाजगजीवन ॥ ४ ॥
॥ ४४५२ ॥

विठ्ठलारेतुजवर्णितागुणवाद ॥ विठ्ठलारेदग्धझालींपापें ॥ १ ॥ विठ्ठलारेतुझेंपाहातांश्रीमुख ॥ विठलारेसुखझालेंनयना ॥ २ ॥ विठ्ठलारेतुजदेतांआलिंगन ॥ विठलारेमननिवाल्याबाल्या ॥ ३ ॥ विठ्ठलारेतुझीआयकितांकीर्ती ॥ विठ्ठलाहोविश्रांतिपावलोंस्मरण ॥ ४ ॥ विठलारेतुकयाबंधुम्हणेदेहभाव ॥ विठ्ठलाजिवींपावधरतांगेला ॥ ५ ॥
॥ ४४५३ ॥

उदारकृपाळसांगसीजना ॥ तरीत्यारावणामारियेलें ॥ नित्यानित्यपूजाकरीशिरकमळीं ॥ देवातुझेंतेणेंकायकेलें ॥ १ ॥ कायबढिवारसांगसीतूंवायां ॥ ठावापंढरिरायाआहेसआम्हा ॥ येकसाजरीदेउपरिहार ॥ आहेदुरबरिसीमा ॥ २ ॥ कर्णाऐसावीरउदारजुंझार ॥ तोत्वांजर्जरकेलाबाणीं ॥ पाडिलाभूमिवरीनयेचिकरुणा ॥ दांतहातजाणापाडियेलेदोन्ही ॥ ३ ॥ श्रीयाळबापुडेंसात्विकीयावाणी ॥ खादलेंकांपोनित्याचेंपोर ॥ ऐसा

कठिणकोणहोईलदुसरा॥उखळिल्याच्याशिराकांढवि
लें ॥४॥ शिबिचक्रवर्तीकरितांयज्ञयाग॥त्याचेंचिरलें
अंगठाईठाई॥ जागऊनीप्राणघेतला॥ मागेंपुढेंनपाहा
तांकांहीं ॥ ५ ॥ बळिरायाअन्यायसांगहोताकाय ॥
बुडविलातोपायदेउनिमाथा ॥ कोंडिलेंदारद्दाकायक
हार॥ सांगतोसिफारचित्रकथा॥ ६ ॥ हरिश्चंद्राचेंरा
ज्यघेवोनियांसर्व ॥ विकलाजिवभावडोंबाघरीं॥ पा
डिलाविघडनळदमयंती॥मध्येंऐसिबुद्धितुझीहरि॥७
आणिकेहगणनासांगावीतेकिती ॥ केलियाविपत्ती
मावसीच्या॥ वधियेलामामासुखेंपुरुषोत्तमा॥ सत्य
म्हणेबंधुतुकयाचा॥ ८ ॥ ॥ ४४५४॥
तुम्हाआम्हासिदर्शन ॥ झालेंदुर्लभभाषण ॥१॥ म्हण
उनिकरितोंआतां॥ दंडवतघ्यासमस्तां ॥ २॥ भविष्या
चामाथादेह॥ कोणजाणेहोईलकाय॥ ३॥ तुकयाचा
बांधव॥ आमुचातोझालाभाव॥ ४॥ ॥४४५५॥
अनंतजन्मजरीकेल्यातपराशी ॥ तरिहानपवसिब्रा
ह्मणदेह॥१॥ ऐसेंजेंनिधानलागलेंपैंहातीं॥ त्याचिके
लीमातीभाग्यहीना॥२॥ उत्तमाचेंसारवेदाचेंभांडार॥
ज्याचियानेंपवित्रतीर्थेंहोती॥ ३॥ म्हणेतुकयाबंधुआ
णिकऊपमा॥ नाहींयातोजन्माअवयासी॥४॥
॥४४५६॥
मनउताविळझालें॥ नराहेनिश्चळ॥१॥ देरेभेटीपंढरि
राया॥ आरुनिचारीबाह्या॥ २॥ सर्वांगतळमळी॥

हातपायरोमावळी ॥ ३॥ तुकयाबंधुम्हणेकान्हा॥ भू
कलागलीनयना॥ ४॥ ॥४४५७॥

आकारमूर्तिमंत॥ जेव्हांदेखेनदृष्टींत॥ १॥ मगमीराहे
ननिवांत॥ ठेवोनियांतेथेंचित्त॥ २॥ श्रुतिवाखाणि
ती॥ तैसीयेईलप्रचिती॥ ३॥ म्हणेतुक्याचासेवक॥
उभादेखेनसन्मुख॥ ४॥ ॥४४५८॥

रत्नपारखीयारत्नाचीपारखी॥ अलक्षातोलक्षीऐसाना
हीं॥ १॥ ऐसाकोणीनाहींदेवाचापारखी॥ आपुलीवो
ळखीठाईपाडी॥ २॥ ठाईपाडीनाजोस्वरूपआपुलें॥
असोनीचोरीलेंजवळीचें॥ ३॥ जवळीचअसेपरीतेंन
दीसे॥ जवळीलकैसेंआढळेना॥ ४॥ आढळेनायेका
सद्गुरुवांचोनी॥ दृढनिश्चयमनींपाहीजेतो॥ ५॥ तुका
म्हणेजरीभावहोयबळी॥ तरीदेवजवळीसिद्धतूज॥ ६॥
॥४४५९॥

पाठीलागेकाळयेतसेबांमागें॥ मीमाझेंवाऊगेंमध्येंअ
से॥ १॥ आतांआगलागोऐसियाव्हेवारा॥ तूंमाझा
सोयरापांडुरंगा॥ २॥ वागविलामाथानसतांचिभार॥
नव्हेतेंसाचारदेखिलेंतें॥ ३॥ तुकाम्हणेकळेजवळिल
दूरी॥ मृगजळवरीआडआलें॥ ४॥ ॥४४६०॥

स्वगोत्राचापुत्रपरगोत्रींअर्पिला॥ विभागामुकला
पितृधना॥ १॥ तैसेंमजलागींनधरावेंदूरी॥ नव्हेपत्र
गोत्रींपाठीचाचीं॥ २॥ सुतकासीत्याचेंनाहींप्रयोज
न॥ जनिताम्हणोनतीनदिवस॥ ३॥ तुकाम्हणेठावें

नाहींहेंकोणासी॥पुसावेंवेदांसीदेतीग्वाही॥४॥४४६१
येकब्रह्मच्यारीगाढवाझोबतां॥पळालेंतेंलाताहाणोनि
यां॥ १ ॥ गाढवहिगेलेंब्रह्मचर्यगेलें ॥ तोंडकाळेंझालें
जगामाजी॥ २ ॥ हेनातैसेंझालेंहेनातैसेंकेलें॥ तुकाम्ह
णगेलेंवायांचितें ॥ ३ ॥ ॥४४६२ ॥
तूंमाझाकोंवसा॥ परिनकळेयाधसा ॥ १ ॥ कुठखाति
मागेंपुढें॥ जातिनिरयगावास्पुंदें॥२॥मजम्हणतातीक
वी॥ निषेधुनिपापीजीवी ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेपांडुरंगा ॥
आतांकोणलेखीजगा॥ ४ ॥ ॥४४६३॥
यासाठींकरितोंनिष्ठूरभाषण ॥ आहेसितूंजाणसर्वदा
ता॥ १ ॥ऐसेंदुःखकोणआहेनिवारिता ॥ तोमीजाऊं
आतांशरणत्यासी॥२॥बैसलासेकोणकरोनियांधीर॥
नाहींयेथेऊरदुसऱ्याची॥ ३ ॥ तुकाम्हणेआलेअवघें
पायापें॥ आतांमायबापेंउपेक्षावें॥४॥ ॥४४६४॥
धण्याआतांकायकरूं॥ माझेंतान्हेलेंलेंकरुं ॥ १ ॥ ध
ण्याअवचितमरणआलें ॥ मजकोणासीनिरवीलें ॥
॥ २ ॥ माझेंदारनकापाडूं॥ त्याचेहातपायतोडूं॥ ३ ॥
येरीघावजंवघालूंपाहे॥ तंवतोउठोनिउभाराहे॥४॥ तु
काम्हणेअवघांचीरें॥ शेखिरामनामसोइरें॥ ५ ॥
॥४४६५॥
संतचरणरजलागतांसहज ॥ वासनेचेंबीजजळोनि
जाय॥ १ ॥ मगरामनामींउपजेआवडी॥ सुखघडो
घडीवाढोंलागे॥ २॥ कंठींप्रेमदाटेनयनींनीरलोटे॥ह

शालिग्रामम्हणेधोंडा ॥ किडेपडोत्याच्यातोंडो ॥ ३ ॥
भाविसद्गुरुमनुष्य ॥ त्याचेंखंडोकांआयुष्य ॥ ४ ॥ हरि
भक्तांच्याकरीचेष्टा ॥ त्याचेतोंडींपडोविष्टा ॥ ५॥ तुका
म्हणेकितीऐकों ॥ कोठवरीमर्यादाराखों॥६॥ ४४७१
स्वर्गींचेअमरइच्छितातीदेवा॥मृत्युलोकींव्हावाजन्म
आम्हा ॥ १ ॥ नारायणनामेंहोऊंजीवन्मुक्त ॥ कीर्तनीं
अनंतगाऊंगीतीं ॥ २॥ वैकुंठींचेजनसदाइच्छितातीं॥
कईयेथेयेतीहरिचेदास॥ ३ ॥यमधर्मवाटपाहेनिरंतर॥
जोडोनियांकरतिष्ठतसे॥ ४ ॥ तुकाम्हणेपावावयापैल
पार ॥ नाममंत्रसारभाविकांसी ॥ ५ ॥ ॥ ४४७२ ॥
व्यापकहाविश्वंभर ॥चराचरज्याचेनी ॥ १ ॥ पंढरीराव
विटेवरी ॥ त्याचींधरींपाउलें ॥ २ ॥ अवघियांचांहाची
ठाव ॥ देवींदेवसकळ ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेनकरिसोस ॥
भेदेंदोषउफराटे ॥ ४ ॥ ॥ ४४७३ ॥
आमुचिमिरासपंढरी ॥ आमुचेंघरभीमातीरीं ॥ १ ॥
पांडुरंगआमुचापिता ॥ रखुमाईआमुचीमाता ॥ २ ॥
भाउपुंडलिकमुनी॥ चंद्रभागाआमुचीबहिणी ॥ ३ ॥
तुकाजुनाटमिरासी ॥ ठावदिल्हापायापासी ॥ ४ ॥
॥ ४४७४ ॥
गंगागेलीसागरासी ॥ जरीतोठावनेदीतीसी ॥ १ ॥ ति
नेंजावेंकवणाठाया ॥ मजसांगापंढरीराया ॥ २ ॥ ज
ळक्षोभेजळचरां ॥ माताबाळानेदीथारा ॥ ३ ॥ तुका
म्हणेआलोंशरण॥देवात्वांकांधरीलेंमौन॥ ४ ॥ ४४७५

काळसार्थककेलात्यांनीं॥धरिलामनींविठ्ठल ॥ १ ॥
नामवाचेश्रवणींकीर्ति॥पाउलेंचित्तींसमान॥२॥की
र्तनाचासमारंभ॥निर्दंभसर्वदा ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेस्वरू
पसिद्धी॥नित्यसमाधिहरिनामीं॥४॥ ॥४४७६॥
कायकरूंआतांयामना ॥ नसांडीविषयवासना॥प्रा
र्थितांहिंराहेना॥आदरेंपतनानेऊंपाहे॥१॥आतांधांव
धांवगाश्रीहरि ॥ गेलोंवायांनाहींतरी ॥ नदीसेकोणी
आवरी॥आणिकदुजातयासी॥ २ ॥ नराहेयेकेठाईंये
कघडी॥चित्ततडतडांतोडी॥घालूंपाहेउडी॥भवडोहीं
बुडावया॥ ३ ॥ आशातृष्णाकल्पनापापिणी ॥ घात
माडिलामाझायांणीं॥तुकाम्हणेचक्रपाणी॥कायअ
झोनिपाहातोसी॥४॥ ॥४४७७॥
वैसोआतांमनीं॥आलेंतैसेंचिवदनीं॥ १ ॥मगअव
घेंचिगोड॥पुरेसकळहिकोड॥ २ ॥ बाहेरीलभाव॥
तैसाअंतरींहिवाव ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेमणी॥शोभादा
खवीकोंदणीं॥४॥ ॥४४७८॥
आम्हीजातोंआपुल्यागांवा॥आमुचारामरामघ्यावा
॥ १ ॥ तुमचिआमुचीहेचिभेटी॥येथुनीयांजन्मतुटी॥
॥ २॥ आतांअसोंद्यावीदया ॥ तुमच्यालागतसेंपायां
॥ ३ ॥ कोणीयेतानिजधामीं॥ विठ्ठलविठ्ठलबोलावा
णी॥४॥रामकृष्णमुखींबोला॥तुकाजातोवैकुंठाला
॥५॥ ॥४४७९॥
कामधेनुचेंवासरूं॥ खायानमिळेकायकरूं॥१॥ ऐ

सेआम्हामांडीयेलें॥ विठोत्वांकांसांडीयेलें॥ २॥ बैसों
निकल्पद्रुमातळीं॥ पोटासाठींतळमळीं॥३॥ तुकाम्ह
णेनारायणा॥ बरेंलोकांहेंदीसेना॥ ४॥ ॥ ४५८०॥
विटेऐसाभाव॥ नकरींआहाचउपाव॥ १॥ रूपडसवी
नजीवा॥ अवघायेचीठाईंहेवा॥ २॥ कृपणाचेपरी॥
लेखापळनीमिष्यवरी॥ ३॥ तुकाम्हणेअसा॥ संनि
धचीजगदीशा॥ ४॥ ॥ ४५८१॥
सर्वसुखाअधिकारी॥ मुखींउच्चारींहरिनाम॥ १॥ स
र्वांगेंतोसर्वोत्तम॥ मुखींनामहरीचें॥ २॥ ऐसिउभारी
लीबाहे॥ वेदींपाहेपुराणीं॥ ३॥ तुकाम्हणेयेथेंकांहीं॥
संदेहनाहींभरवसा॥ ४॥ ॥४५८२॥
जोकांनिर्गुणनिराकार॥ तेणेंधरीलेअवतार॥ १॥नि
र्गुणहोतागुणासीआला॥ भक्तीसाठींप्रगटला॥ २॥
जोकांत्रिभुवनचाळक॥तोहानंदाचाबाळक॥३॥ सो
डवीवसुदेवदेवकीसी॥ अवतारधरिलातिचेकुसी॥
॥ ४॥ मारीयेलाकंसराणा॥राज्यींस्थापिलेंउग्रसेना॥
॥५॥ तुकाम्हणेदेवाधिदेव॥ तोहाउभापंढरीराव॥६॥
॥ ४५८३॥
जुनाटहेंधनअंतनाहींपार॥ खातआलेफारसरलेंनाहीं
॥ १॥ नारदहामुनिशुकसनकादीक॥ उरलेंअमूपतुम्हा
आम्हा॥ २॥ येथुनिच्यांधनखातीबहुतजणें॥ वाल्गुं
जउणेंआलेंनाहीं॥ ३॥ तुकाम्हणेधनानाहींअंतपार॥
कुंठीतहेंपारखाआजेथे॥ ४॥ ॥ ४५८४॥

कोढियाचेंगोरेपण ॥ तैसेंअहंकारीज्ञान ॥ १ ॥ त्यासि आतांरीझेकोण ॥ जवळिजातांचिळसवाणें ॥ २ ॥ प्रे तदेहगौरविले ॥ तैसेविटंबवाणेझाले ॥ ३ ॥ तुकाम्हणे खाणेइष्टा ॥ तैशादेहबुद्धीचेष्टा ॥ ४ ॥ ॥४४८५॥

आम्हीझालोंगावगुंड ॥ अवघ्यापुंडभूतांसी ॥ १ ॥ दुस रेतेखिळूंआले ॥ येकाबोलेंतोमिया ॥ २ ॥ अवघीया घायेऊलाग ॥ नेदुंअंगशिवाया ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेखंडूं नाद ॥ जिंकूंवादशर्तीनें ॥ ४ ॥ ॥४४८६॥

पायांझालानारु ॥ तेथेबांधिलाकापुरु ॥ १ ॥ तेथेबीबी यार्चेकाम ॥ अधमासीतोअधम ॥ २ ॥ रुसलागुलाम ॥ धणिकरीतोसलाम ॥ ३ ॥ तेथेचाकराचेंकाम ॥ अध मासीतोअधम ॥ ४ ॥ रुसलीघरचीदासी ॥ धणीनस मजावीतियेसी ॥ ५ ॥ तेथेबटकीचेंकाम ॥ अधमासी तोअधम ॥ ६ ॥ देव्हाऱ्यावरीविंचूआला ॥ देवपूजा नावडेत्याला ॥ ७ ॥ तेथेपैजाराचेंकाम ॥ अधमासीतो अधम ॥ ८ ॥ तुकाम्हणेजाती ॥ जातिसाठींखातीमा ती ॥ ९ ॥ ॥४४८७॥

समर्थासीनाहींवर्णावर्णभेद ॥ सामुग्रीतेसिद्धसर्वघरीं ॥ १ ॥ आदराचेठाईंवहुचआदर ॥ मागीतलेंफारतेथें वाढी ॥ २ ॥ नम्हणेसुह्रदसोयराअवश्यक ॥ राजाआ णिरंकसारीखेची ॥ ३ ॥ भावदेखेतेथेकरीलडबड ॥ ज डाराखेजडनिराळेंची ॥ ४ ॥ कोणानविसंवेयाचका याठाव ॥ विनऊनीदेवशंकाफेडी ॥ ५ ॥ तुकाम्हणेपा

ठेमरोनीउरवी ॥ आलेऐसेंदावीअनुभवा॥६॥४४८८
जावेंहीनपणे ॥ कासयाच्याप्रयोजनें ॥ १ ॥ प्रारब्धींस
वसार ॥ बरिहिमातीचीथार ॥ २ ॥ होणारतेकांहीं ॥ ए
थेंअवकळानाहीं ॥ ३ ॥ तुकाम्हणेदेवें ॥ कृपाकेलीया
बरवें ॥ ४ ॥ ॥४४८९॥

(भाग १ पृष्ठ २४८ यांत ७८१ अंक दुबार पडला आहे, म्हणून हा नुस्ता अंक टाकून ठेविला आहे.) ॥ ४४९० ॥

रामेश्वराचे अभंग.

पंडितवैदिकअथवादशग्रंथी ॥ परिसरीनपावतीतुक
याची ॥ १ ॥ शास्त्रेंपुराणेंहिगातांनित्यनेम ॥ वाचिता
तीवर्मनकळेत्यासी ॥ २ ॥ कर्मअभिमानवर्मअभिमा
न ॥नाडळेब्राह्मणकलियुगीं॥३ ॥तैसानव्हेतुकावाणी
वेवसायी ॥ भावत्याचापाईंविठोबाचे ॥ ४ ॥ अमृता
चीवाणीवरुषलाशुद्ध ॥ करित्याअशुद्धऐसाकोण ॥
॥ ५ ॥ चहुंवेदांचेंहेंकेलेंविवरण ॥ अर्थहेगहनकरूनि
यां ॥ ६ ॥ उत्तममध्यमकनिष्ठवेगळे ॥ करूनिनिराळे
ठेविलेते ॥ ७ ॥ भक्तिज्ञानआणिवैराग्यवेगळा ॥ ऐसा
नाहींडोळांदेखियेला ॥ ८ ॥ जपतपयज्ञलाजविलींदा
नें ॥ हरिनामकीर्तनेंकरूनियां ॥ ९ ॥ मागेंकवेश्वरझा
लेथोरथोर ॥ नेलेकलिवरकोणसांगा ॥ १० ॥ म्हणेरा
मेश्वरसकळांपुसोनी ॥ गेलोतोविमानींबैसोनियां ॥
॥४४९१॥

माझिमाजआलीरोकडीप्रचीत ॥ होऊनीफजितदुःख

पावे ॥ १ ॥ कांहींदोषत्याचाकरितांअंतरीं ॥ व्यथाया
शरीरींबहुझाली ॥ २ ॥ ज्ञानेश्वरेंमजकेलाउपकार ॥
स्वप्नींसविस्तरसांगितलें ॥ ३ ॥ तुकासर्वश्रेष्ठप्रीयआ
म्हाथोर ॥ कांजोभवतारनामयाचा ॥ ४ ॥ त्याचीतूज
कांहींघडलीरेनिंदा ॥ म्हणोनिहेबाधाजडलीतूज ॥५॥
आतांयेककरींसांगेनतुजला ॥ शरणजाईत्यालानि
श्चयेंसी ॥ ६ ॥ दर्शनेंचितुझ्यादोषापरिहार ॥ होयतोवि
चारसांगीतला॥ ७॥ तोचिहाविश्वासधरोनिमानसीं॥
जायकीर्तनासीनित्यकाळ ॥ ८ ॥ म्हणेरामेश्वरत्याच्या
समागमें ॥ झालाहाआरामदेहभाव ॥ ९ ॥ ४४९२ ॥
वैष्णवांचीयातीवाणीजोआपण ॥ भोगितोपतनगर्भ
वास॥१॥ऐसीवेदश्रुतीबोलतीपुराणें ॥ नाहींतींदूषणेंह
रिभक्तां॥ २ ॥ उंचनीचवर्णनम्हणावाकोणी ॥ जेकां
नारायणींप्रियझाले ॥ ३ ॥ चहूंवर्णांसीहाअसेअधि
कार ॥ करितांनमस्कारदोषनाहीं ॥ ४ ॥ जैसाशालग्रा
मनम्हणावापाषाण ॥ होयपूज्यमानसर्वत्रांसी ॥ ५ ॥
गुरुपरब्रह्मदेवाचाहिदेव ॥ त्यासितोमानवम्हणोंनये॥
॥ ६ ॥ म्हणेरामेश्वरशर्मीजेरंगले ॥ स्वयेंचितेझालेदेव
रूप ॥ ७ ॥ ॥४४९३॥
भक्तभागवतजीवन्मुक्तसंत ॥ महिमाअद्भुतचराचरीं
॥ १ ॥ ऐसीयाअनंतामाजितूंअनंत ॥लीलावेषेंहोतज
गत्राता ॥ २ ॥ब्रह्मानंदतुकेंतुळेआलातुका ॥ तोहाविश्व
सखाक्रीडेजनीं ॥ ३ ॥ शास्त्रशिष्टाचारअविरुद्धक्रि

या ॥ तुझीभक्तरायादेखीयेली ॥ ४ ॥ देऊनितिळांजु
ळीकाम्यनिषेधासी ॥ विधिविनियोगेंसीब्रह्मार्पण ॥
॥ ५ ॥ संतग्रहमेळीजगदानंद्यागिळी ॥ पैलउदयाच
ळींभानुतुका ॥ ६ ॥ संतवंदेंतीर्थेंगौतमीहरिकथा ॥ तु
कयानरसिंव्हस्ताभेटोंआलीं ॥ ७ ॥ शांतिपतिव्रतेझा
लेंपरिणयन ॥ कामसंतर्पणनिष्कामता ॥ ८ ॥ क्षमा
क्षमेपणेंप्रसिद्धप्रथाजगीं ॥ तेतोतुम्हाअंगींमूर्तिमंत ॥
॥ ९ ॥ दयादीनानाथातूंवांजीवविली ॥ विश्वींविस्ता
रीलीकीर्तितूझी ॥ १० ॥ वेदवाक्यबाहेउभारिलाध्व
ज ॥ पूजिलेंदेवद्विजसर्वभावें ॥ ११ ॥ अधर्मक्षयोव्या
धिधर्मासीस्पर्शला ॥ तोत्वांउपचारिलाअनन्यभक्ति
॥ १२ ॥ ब्रह्मऐक्यभावेंभक्तिविस्तारिली ॥ वाक्येंसफळ
केलींवेदविहितें ॥ १३ ॥ देहबुद्धिजातीअभिमानवंच
लों ॥ तोमीउपेक्षिलोंनपाहिजे ॥ १४ ॥ नघडोयाचेपा
ईबुद्धीचाव्यभिचार ॥ मागेरामेश्वररामचंद्रा ॥ १५ ॥
॥ ४४९४ ॥

नामदेवाचे रामजन्म अभंग.

कुळगुरुवसिष्ठसांगेनृपवरा ॥ असतीगरोधरातुझ्याकां
ता ॥ १ ॥ धर्मशास्त्रेंऐसेडोहोळेपुसावे ॥ त्याचेपुरवावेमनो
रथ ॥ २ ॥ ऐकतांचिऐसेंआनंदमानसीं ॥ कैकईसदना
सीजाताझाला ॥ ३ ॥ मंचकींबैसलीहोतीतीपापीणी ॥
देखतांनयनींपहुडली ॥ ४ ॥ सुंदरपणाचाअभिमान
मनीं ॥ त्यावरीगर्भिणिनामाम्हणे ॥ ५ ॥ ॥ ४४९५

राजाम्हणेइच्छातुजियेमानसीं ॥ डोहळेमजसीसांगें आतां ॥ १ ॥ येरुम्हणेऐसेंवाटतसेजीवा ॥ कनिष्ठासी द्यावाराज्यपट ॥ २ ॥ जेष्ठासीधाडावेंदूरीदिगांतरीं ॥ न येसमाचारत्याचाकधीं ॥ ३ ॥ जनातहेंनिंद्यवेदबाह्यकर्म करीतांअधमपापबहु ॥ ४ ॥ माझ्याहेमस्तकींठेवावाहा दोष ॥ तुम्हाकडेलेशनाहींनाहीं ॥ ५ ॥ निंदितीलजनमज होयसुख ॥ ऐकताचिदुःखरायाझालें ॥ ६ ॥ वृश्चीकाचे पेवींसांपडेतक्षक ॥ घालितातीघृतअग्नीमुखीं ॥ ७ ॥ ऐसीव्यथाहोयनामाम्हणेत्यासी ॥ उठिलात्वरेसीतेथूनि यां ॥ ८ ॥ ॥४४१६॥

येतसेदशरथसुमित्रामंदिरीं ॥ देखतांसमोरीयेतीजा ली ॥ १ ॥ नमायेआनंदतीचीयेअंतरीं ॥ ठेवीचरणा वरीमस्तकतें ॥ २ ॥ घालुनियांआसनप्रक्षाळीचरण ॥ सर्वांगीलेपनतीर्थोदक ॥ ३ ॥ गंधधूपदीपपुष्पांचिया माळा ॥ अर्पुनितांबूलाउभीराहे ॥ ४ ॥ कैकईचेंदुःखवि सरलाराव ॥ पाहोनियांभावसुमित्रेचा ॥ ५ ॥ राजाम्ह णेइच्छातुझीयेमानसीं ॥ सांगहोमजसीपतिव्रते ॥ ६ ॥ प्राणनाथऐसेइच्छाअसेजीवा ॥ वडिलांचिसेवाअं हर्निसी ॥ ७ ॥ आवडेबहूतनावडेआणिक ॥ द्यावेंम जयेकहेचींआतां ॥ ८ ॥ ऐकतांचिऐसेंकांतेचेंवचन ॥ आनंदेंनिमग्नमनहोय ॥ ९ ॥ घेऊनियांहातींरत्नाचेंभूष ण ॥ टाकीवोवाळूननामाम्हणे ॥ १० ॥ ॥४४१७॥

दशरथराजाउठीलातेथूनी ॥ कौसल्येसदनींयेताझाला

॥ १ ॥ पाहातसेदृष्टितेव्हांश्रावणारी ॥ नमायेअंतरींतें जीवींचें ॥ २ ॥ तुझीयेमनासीहोतीजेडोहळे ॥ सांगहो वेल्हाळेमजपाशी ॥ ३ ॥ उदरांतअसेभक्ताचाकैवारी तेथेंकैंचिउरींदेहभावा ॥ ४ ॥ सदासमाधिस्थरामरूप झाली ॥ कौसल्यामाउलीनामाम्हणे ॥ ५ ॥ ४४९८ ॥

नबोलेचिकांहींइसीकायझालें ॥ भूतेंझडपिलेंनिश्चयेसी ॥ १ ॥ माझ्यायेअदृष्टींनाहींहानंदन ॥ म्हणोनियां विघ्नवोढवलें ॥ २ ॥ निवारीहेंविघ्नवैकुंठनायका ॥ रक्षींयाबाळकासुदर्शनीं ॥ ३ ॥ तुझामीकिंकरआजिअंबुज्याक्षा ॥ द्यावीमजभिक्षाहेंचिआतां ॥ ४ ॥ नामाचा उच्चारऐकतांचिकानीं ॥ नेत्रउघडुनीपाहातसे ॥ ५ ॥ राजाम्हणेऐसीकांहोहिअवस्था ॥ कांहोभ्रमचित्ताधरिलासे ॥ ६ ॥ विश्वाचामीआत्मास्वयेंअसेंराम ॥ मजमाजिभ्रमकैंचाअसे ॥ ७ ॥ संतकार्यामहिमाच्यारीवेदमाझ्या ॥ सुरवराच्याकाजानामाम्हणे ॥ ८ ॥

॥ ४४९९ ॥

वामनीश्लोक.

जयाचीवदेपूर्णवेदांतवाणी ॥ म्हणावेंकसेंहोतयाला गिवाणी ॥ परब्रह्मरूपींअसाजोतुकावा ॥ तयाचेतुकीं कोणऐसातुकावा ॥ १ ॥ जयादर्शनेंस्पर्शनेंमुक्तहोती ॥ तुकानामवाचेसिजेआणिताती ॥ पुनर्जन्मत्याप्राणियांलागींकैंचा ॥ तुकारामवाणींजयानामवाचा ॥ २ ॥ परंधामटाकूनिकैसाउडाला ॥ जीवन्मुक्तहोऊ

निब्रह्मींबुडाला ॥ जयाचीतनुब्रह्मरूपींबुडाली ॥ भ्रांतिहेजाणकैसीउडाली ॥ ३ ॥ तुकाय्रासिकोठेंतुकावादिसेना ॥ जगींहिंडतांनातुकावादिसेना ॥ तुकावाकसातोचतुर्भूजझाला ॥ निराकारब्रह्मींस्वरूपींमिळाला ॥ ४ ॥ तुकाब्रह्मरूपींस्वरूपींराहतो ॥ जयादीपन्यायेंजयासीपाहतो ॥ तुकाबैसलाज्ञानवैराग्यधामीं ॥ बसेचित्कळापूर्णब्रह्मींआरामीं ॥ ५ ॥ जयाचेमुखींभारथीवेदमाता ॥ तयाप्राप्तीचीकायसीजाणचिंता ॥ निजानंदआनंदतोमग्नझाला ॥ निराकारब्रह्मस्वरूपींमीळाला ॥ ६ ॥ कृपासागरेंनावनिर्माणकेली ॥ असंख्यातबुद्धीतरोनिचगेली ॥ पुढेंहीतरायासउपायकेला ॥ म्हणोनितुकामृत्युलोकासिआला ॥ ७ ॥ जसेंभाजिलेंबीजतेंउगवेना ॥ तसेंसर्वसंपादिलेंतेंकळेना ॥ पाहाबोधत्याजाहलावामनाला ॥ सुखाचागमेपूर्णठेवामनाला ॥ ८ ॥ ॥ ४५०० ॥

समाप्त.